

မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၃ (ဂ - စင်း)

ဗဟိုစာရင်းရိက္ခာဌာန

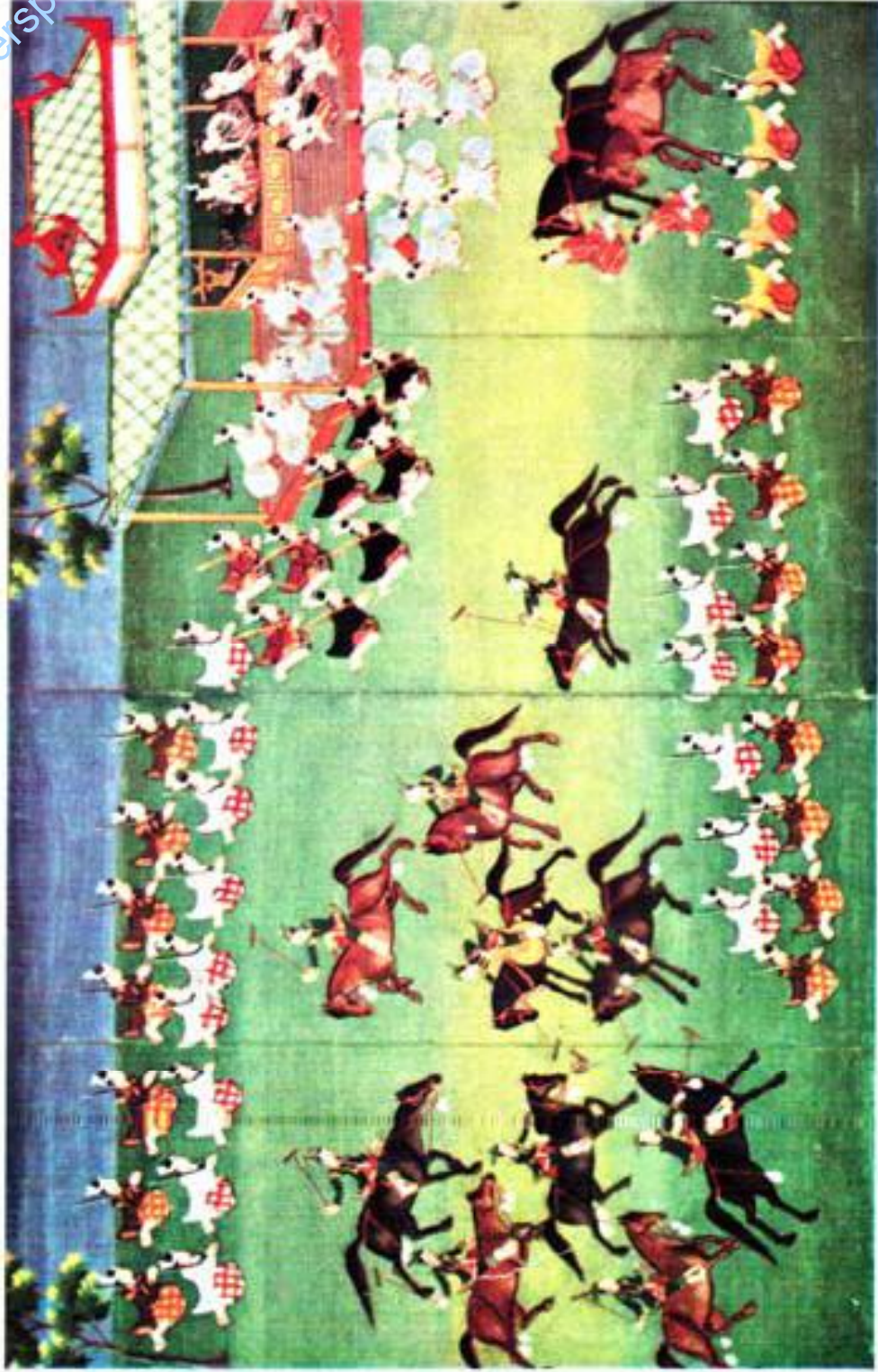
အပိုင်း-၁

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ - ၃

‘ ငန်ပင် နွယ်ရင်း၊ ပင်းထက်ပင်လျှင်၊ သလင်းကုတ်ဝါ၊ နန်းပြည်တယ်၊ ဂုဏ်သဘင်၊ ပြင်သို့ရှင်၏’ — နတ်သျှင်ဇနား

(ဦးစားကလေးတို့အတွက်)

မြန်မာ့ရွယ်စုံကျမ်း

စာပေဗိမာန်
၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

အတွဲ - ၃
၈ - စင်း

ရန်ကင်းမြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

တစ်ခါတစ်ရံ ပျင်းပျင်းရိ၍ စာအုပ်လွန်လိုသောအခါ အောက်ပါ လိုရာအကြောင်းရပ်တို့မှ တူရာရွေးနတ်၍ လေ့လာပါက စာရှုသူသည် အပျင်းလည်းပြေ ဗဟုသုတလည်းပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာ့မြို့ကြီး၊ နယ်ကြီးများသို့ရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်းနှီးကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရနိုင်မည့်အပြင် သိပ္ပံပညာ၏ အံ့ဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုမျှမက အနုစာပေဂန္ထဝင်များ၏ အရသာကိုပါ ထင်ရှားစွာ ခံစားရမည့်အပြင် အားလပ်ခိုက် အပျင်းဖြေရန်နည်းများလည်း ရရှိပေအံ့။

ထင်ပေါ်ကျော်ကြားပုဂ္ဂိုလ်များ

အီတာလျံမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ၆၉	ဘုရားလောင်း၏ အဖြစ်တော်ဝတ္ထုများ ၂၃၆
တော်လှန်ရေးသရုပ်ဖော်ပြသူ ၇၅	ကုန်ချင်းဖလှယ်ရာမှတိုးတက်တီထွင်မှုတစ်ရပ် ၂၅၅
အိန္ဒိယမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ၉၁	လူ့ကျင့်ဝတ်အခြေခံတရားငါးပါး ၂၃၀
ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၏ ဖခင်ကြီး ၁၆၅	လူ့ယဉ်ကျေးမှုအင်္ဂါ ရပ်တစ်ခု ၂၈၈
အော်လီယန်းမြို့၏လုံမပျို ၁၇၁	ပညာဘဏ်တိုက် ၃၈၂
ဓမ္မသတ်ပြုစုသောမင်း ၁၇၃	ဩကာသဝန္တနာဆူရာဌာန ၄၂၆
စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ၂၇၉	သစ်ပိုင်းသစ်စမှစက္ကူဖြစ်လာပုံ ၄၄၃
'သံမဏိ' ခေါ် ရုရှခေါင်းဆောင်ကြီး ၃၂၂		

လောကီထုပ္ပတ်လူတို့ဇာတ်

ဂျာမန်အနွယ်အင်္ဂလိပ်ဘုရင်များ ၁၄၇
ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ထူသည့်လူမျိုး ၁၆၇
သက်ဦးဆံပိုင်အုပ်စိုးလိုသည့်ပြည့်ရှင်များ ၁၇၅
စကော့အနွယ်ဗြိတိသျှဘုရင်များ ၃၃၃

သစ်ပင်ပန်းမာလ်တီရစ္စာန်

အဆိပ်ပြင်းသည့်ပင်လယ်မြေ ၁၇၄
သမပိုင်းဒေသများ၏ပဓာနအစာ ၁၇၇
လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလွှတ်သည့်ငါး ၂၁၉
ကျောရိုးရှိရေသတ္တဝါများ ၂၂၅
နှစ်ပြန်မွေးသတ္တဝါ ၂၅၆
ရေချိုပင်လယ်ငါး ၃၂၄
မြေကြီးမှရွှေသီး ၃၄၃

တမြေရပ်ခြားဒေသများ

အနောက်ယဉ်ကျေးမှုပေါ်ထွန်းရာဒေသ ၁၂
ဟိန္ဒူတို့အထွတ်အမြတ်ထားသောမြစ် ၈၅
ရှုခင်းသာယာသောနေကြိုနိုင်ငံ ၁၀၂
ငြိမ်းချမ်းရေးမြို့တော် ၁၁၃
မြေထဲပင်လယ်မှကြေးနီကျွန်း ၄၅၉

တိကျသိအပ်အရပ်ရပ်

ဂဏန်းမသင်လဒ်မြင် ၇
ရောမခေတ်လူသတ်ကစားသမား ၅၀
သဘာဝကဖန်တီးပေးသောအိမ် ၆၃

သုခုမဝင်ကြောင်းစုံလင်

ရှေးဟောင်းဂရိအနုပညာ ၃၃
အလှအပကြိုက်သောနိုင်ငံမှအနုပညာစွမ်း ၁၀၈
ဂျာမန်စာပေသမိုင်း ၁၁၉
မြန်မာတို့ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာလက်မှုပညာ ၂၄၉
မှတ်သားဆိုခိုင်း၊ ပုံခိုင်းတိုတုတ်၊ စကားချုပ်ဟူ ၂၉၇
စာမွန် ၄၀၉

လုပ်ငန်းဆောင်တာအဖြာဖြာ

ဆက်သွယ်ရေးတွင်အချက်အခြားဌာနတစ်ရပ် ၃၈၈
နေ့စဉ်ကမ္ဘာအားအသိပေးသည့်ပညာ ၃၉၄
ပုံနှိပ်စာအုပ်ဖြစ်မြောက်မှုအံ့ဩဖွယ် ၄၁၇
အလွန်ရှေးကျသောအသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းတရပ် ၄၆၁

သိပ္ပံအံ့ဖွယ်အသွယ်သွယ်

စက်မပါဘဲပျံသန်းနိုင်သောလေယာဉ် ၅၁
လေအားကိုအသုံးပြုသည့်ဂျက်အင်ဂျင် ၁၆၁
ကမ္ဘာမြေကြီး၏ သဘာဝလှုပ်ရှားမှု ၂၂၀
အပြောင်လက်ဆုံးသတ္တု ၂၅၃
ပင်လယ်အောက်မှထိုးကျောက်ဖြူ ၃၁၅
နက်နဲလှစွာကြောင့် ၃၁၇
ရောင်စဉ်နှင့်ရောင်စဉ်ကြည့်ကိရိယာ ၃၅၀
ကောင်းကင်ကိုတန်ဆာဆင်လျက်ရှိသောဗိမာန်များ ၁၈၁

အားလပ်ချိန်ဝယ်ပျော်ရွှင်ဖွယ်

ဂေါက်သီးရိုက်ကာလွန်ကျန်းမာ ၈၃
စကားပရိယာယ်လွန်မင်းကြွယ် ၂၉၃
စကားထာ၊ စကားလိမ် ၂၉၅

ဗဟုသုတစစ်တမ်း

ဤကျမ်းတွင် များစွာသော ပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းထားပေးသည်။ စာရှုသူသည် မိမိမည်မျှမှတ်မိ၍ အသိဉာဏ်အခြေ၊ ဗဟုသုတအခြေ မည်မျှကြွယ်ဝနေပြီကို မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ရန် အောက်ပါမေးခွန်းများဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အဖြေမပေးနိုင်ရုံအံ့၊ ညွှန်းထားရာစာမျက်နှာတွင် ပြန်လည်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းရေပေသည်။

၁။ ဂရုဘဏ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။	၃၆
၂။ ဂရစ်လျှပ်စစ်စနစ်၏ အကျိုးကျေးဇူးများကား အဘယ်နည်း။	၄၃
၃။ ပန်းချီဆေးရေးခြင်းအတတ်ပညာသည် မည်သည့်အချိန်က စတင်ပေါ်ပေါက်လာသနည်း။	၆၆
၄။ ရှေးဟောင်းစာပေပါ ခေမာဝရတိုင်းဆိုသည်မှာ မည်သည့်ဒေသဖြစ်ပါသနည်း။	၁၀၀
၅။ ဂျီနီဗားမြို့သည် ဘယ်အတွက်ကြောင့်ထင်ရှားသနည်း။	၁၃၁
၆။ အပူစွမ်းအင်ကိုအလုပ်အားဖြင့်ပြသည့်အချက်ကို မည်သူရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သနည်း။	၁၄၄
၇။ မည်သည့်ကျောဘုရင်လက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်မြန်မာပထမစစ်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သနည်း။	၁၄၈
၈။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် အကြီးအကျယ်ဆုံးသောနိုင်ငံတော်ကိုတည်ဆောက်ခဲ့သူကား မည်သူနည်း။	၁၆၄
၉။ ကျောက်ဆေးထိုးခြင်းဖြင့်ကျောက်ရေဂါကိုကာကွယ်နိုင်ကြောင်း မည်ကဲ့သို့စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့သနည်း။	၁၇၁
၁၀။ နေကိုအမြန်ဆုံးလှည့်ပတ်နိုင်သောဂြိုဟ်ကား အဘယ်နည်း။	၁၈၁
၁၁။ ဃနုဆွမ်းကို မည်သို့စီမံပြုလုပ်ရသနည်း။	၁၉၃
၁၂။ အသည်းမှအဆီထဲတွင် ဗီတာမင်အေနှင့်ဒီ အမြောက်အမြားပါရှိသောငါးမျိုးကား အဘယ်နည်း။	၁၉၅
၁၃။ ရေသတ္တဝါဖြစ်ပါလျက်နှင့် ငါးမဟုတ်သောသတ္တဝါမှာ အဘယ်နည်း။	၁၉၉
၁၄။ ငပိတွင် မည်သည့်အာဟာရဓာတ်များ ပါရှိသနည်း။	၂၀၄
၁၅။ ငပုံသည် မည်ကဲ့သို့ပျံသန်းပါသနည်း။	၂၀၇
၁၆။ ငလျင်လှုပ်ခြင်းမှာ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသနည်း။	၂၂၀
၁၇။ ငါးများ အနံ့ခံနိုင်ကြပါသလား။	၂၂၇
၁၈။ ငှက်များသည် အဘယ်ကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသနည်း။	၂၆၁
၁၉။ ငှက်ဖျားရောဂါကို မည်ကဲ့သို့ကာကွယ်နိုင်သနည်း။	၂၇၄
၂၀။ စကားစာစ်မြစ်ပညာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။	၂၉၃
၂၁။ စကားပြောကြေးနန်းကို မည်သူကအောင်မြင်စွာတီထွင်ခဲ့ပါသနည်း။	၃၀၀
၂၂။ စကြိုသူမြတ်သည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အဘယ်ကြောင့်ထင်ရှားကျော်ကြားသနည်း။	၃၂၀
၂၃။ မီးရထားစက်ခေါင်းကို မည်သူစတင်တီထွင်ခဲ့ပါသနည်း။	၃၂၅
၂၄။ လောကနီတိကျမ်းကို မည်သူပြုစုခဲ့သနည်း။	၃၃၃
၂၅။ မြန်မာလယ်သမားများအလိုအရ စပါးကိုမည်ကဲ့သို့မျိုးခွဲကြသနည်း။	၃၄၃
၂၆။ နေရောင်မှထွက်ပေါ်လာသောရောင်စဉ်များကား အဘယ်နည်း။	၃၅၀
၂၇။ စမအက္ခရာဟူသည် အဘယ်နည်း။	၃၆၉
၂၈။ စာပို့စနစ်ကို မည်သည့်လူမျိုးများက စတင်တီထွင်ခဲ့သနည်း။	၃၈၈
၂၉။ စာရင်းတွက်စက်ကို မည်သည့်လူမျိုးများက စတင်တီထွင်ခဲ့သနည်း။	၄၁၅
၃၀။ ပုံနှိပ်စာအုပ်များမပေါ်မီက လူတို့သည် မည်ကဲ့သို့စာရေးသားကြပါသနည်း။	၄၁၇
၃၁။ စားမြုံ့ပြန်တတ်သော တိရစ္ဆာန်များကား အဘယ်နည်း။	၄၂၁
၃၂။ စက်ကရိယာများကို တီထွင်လာခြင်းကြောင့် မည်ကဲ့သို့သောအကျိုးကျေးဇူးများဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း။	၄၄၂
၃၃။ စက္ကူကို မည်သို့ပြုလုပ်သနည်း။	၄၄၅
၃၄။ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီးများ မည်ကဲ့သို့စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပါသနည်း။	၄၅၂
၃၅။ ဝန်ချီစက်များ၌ စက်သီးကိုအဘယ်ကြောင့်အသုံးပြုပါသနည်း။	၄၅၇
၃၆။ ယခုအခါ စိုက်ပျိုးရေးတွင် မည်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသနည်း။	၄၆၀

www.foreignspace.com.mm

ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထု

ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု ။ ။ပါဠိကျမ်းဂန်များတွင် ဇာတကခေါ် ဘုရားလောင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဖြစ်တော်များ ရှိသည်။ ထို ဖြစ်တော်ပေါင်းဇာတ်များမှာ အရေအတွက် အားဖြင့် ၅၄၇ ဇာတ်ရှိသည်။ သို့သော် အခေါ်ရ လွယ်အောင် ငါးရာငါး ဆယ်ဇာတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဇာတ်ကို နိပါတ်ဟူ၍လည်းခေါ်သေးသည်။ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်ဟု ဆိုသဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မမူမီ ဘဝငါးရာငါးဆယ်သာ ကျင်လည်ခဲ့သည်ဟု မမှတ်အပ်ချေ။ ငါးရာ ငါးဆယ်ဇာတ်ဟူသည်မှာ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဟောကြားသော ဇာတ်တော်များသာဖြစ်သည်။

ပုဂံအာနန္ဒာဘုရားတွင်ရှိသော ဇာတ်တော်စဉ်ကွင်းများမှာ အရေအတွက်အားဖြင့် ငါးရာငါးဆယ်ရှိ၏။ သက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်တွင်ရေးထိုးသော ပုဂံမြို့ လေးထောင့်ကန် အရပ်လေးမျက်နှာဘုရားကျောက်စာကြောင်းရေ ၁၅၊ ၁၆ တွင် 'ဇာတ်ငါးရာလည်း အတင့်အတယ်ရေး၏။' ဟူ၍ ပါရှိရာ ရှေးအခါကပင် အရေအတွက်ကို အခေါ်ရလွယ်အောင် ပြောဆိုကြသည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိလေသည်။

ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထုများ၏ အခြေခံဖြစ်သောပါဠိဂါထာများကို သုတ္တန်ပိဋကတ်တော်၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်အပါအဝင်၊ ပါဠိဇာတ်တော် ပါဠိတော်တွင်တွေ့ရသည်။ ဇာတ်တော် ၅၄၇ ခုတွင် မြန်မာတို့ကအတိုကောက်အားဖြင့် တေ၊ ဇ၊ သု၊ နေ၊ မ၊ ဘူ၊ စံ၊ နာ ဝိ၊ ဝေဟုအမှတ်အသားပြုသော ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့တို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့တို့ကား တေမိယဇာတ်၊ မဟာဇနကဇာတ်၊ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၊ နေမိဇာတ်၊ မဟောသဓာဇာတ်၊ ဘူရိဒတ်ဇာတ်၊ စန္ဒကုမာရဇာတ်၊ နာရဒဇာတ်၊ ဝိဓုရဇာတ်၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်တို့ ဖြစ်သတည်း။

ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် လူအဖြစ် ၃၅၇ ဘဝ၊ နတ်အဖြစ် ၆၅ ဘဝ၊ ကုန်းသတ္တဝါအဖြစ် ၁၀ပေါင်း ၆၀၊ ကောင်းကင် သတ္တဝါအဖြစ် ၅၇ ဘဝ၊ ရေသတ္တဝါအဖြစ် ၈ ဘဝ၊ စုစုပေါင်း ၅၄၇ ဘဝတို့၌ ကျင်လည်ခဲ့ရသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်တော်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် ဂါထာဖွဲ့၍ဟောတော် မူသည်။ အေဒီ ၆ ရာစုလောက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့ တောင်ဖက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၌ အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်သည် ထိုဂါထာများ

ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်ဆို ရေးသားတော် မူလေသည်။ ထိုနောက် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့ အနောက်ဘက် ဗဒရတိတ္ထကျောင်းနေ အရှင်ဓမ္မပါလဒ္ဓမထေရ်သည်အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်၏ အဋ္ဌကထာတွင် တိမ်မြုပ်နေသော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုရာဖြစ်သော ဇိနတ္ထပကာသနီခေါ် ဋီကာကျမ်းကို စီရင်ရေးသားသည်။ ထိုနောက် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် ပညာသာမိသီရိကဝိဇယမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု တံဆိပ်တော်ရ ဒုတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်သည် အသမ္မောဟ ဝိလာသိနီဟူသော ဋီကာသစ်ကို ပါဠိဘာသာဖြင့် စီရင်တော်မူသည်။ ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်ဂဏ္ဍကိုမူကား စစ်ကိုင်းမြို့၊ ထူပါရုံစေတီတော်ဒါယကာ နရပတိမင်းကြီးလက်ထက်တွင် အရှင်အရိယဝံသ ဓမ္မသေနာပတိမထေရ်မြတ်သည် ဇာတကဝိသောဓနီ၊ ဒသဇာတကဝိသောဓနီဟူသောအမည်ဖြင့် ပါဠိမြန်မာရော ပြုစုခဲ့၍စီရင်လေသည်။ ထိုကျမ်းကို အရိယဝံသဇာတ်ဂဏ္ဍဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

ငါးရာငါးဆယ်ဇာတ်ပါဠိတော် နိဿယဟောင်းကို သာယာဝတီကုန်းဘောင်မင်းလက်ထက် သာသနဝံသ သီရိဓမ္မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ကြိုခင်းဆရာတော်စီရင်၍ နိဿယသစ်ကို မူ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် မေဓာဘိဝံသသီရိသဒ္ဓမ္မဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု ပြည်ဆရာတော်ရေးသားတော်မူ၏။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယများကိုကား ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက် တောင်တွင်းဆရာတော်၊ ပလိုင်းဆရာတော်၊ မဲထီးဆရာတော်၊ ရွှေတောင်ဆရာတော်၊ တောင်လေးလုံးဆရာတော်၊ ကတိုးဆရာတော်၊ ဗားကရာဆရာတော်၊ ဆုံတားဆရာတော်၊ ပထမမောင်းထောင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်၊ မုန်တောဆရာတော်၊ ညောင်ကန်ဆရာတော်၊ မင်းရွာဆရာတော်၊ ပထမဆင်တံဆရာတော်တို့ စီရင်တော်မူကြသည်။ ထိုမင်း၏လက်ထက်တွင်ပင် ဝက်ခုတ်ဆရာတော်

ဿန္တရာဇာတ်တော်မှ ပုဏ္ဏားတို့အားရထားလှူခန်းကို ပန်းပုလက်ရာဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားပုံ

ငါးရောင်းဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထု

ဘုရားသည် လုံးဝသောဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဿယများနှင့် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့အဋ္ဌကထာနိဿယများကို စီရင်သည်။ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့အဋ္ဌကထာနိဿယသစ်ကိုမူ ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် ဒန့်တိုင်ဆရာတော် ရှင်ဂုဏ် လင်္ကာရမထေရ် စီရင်သည်။

မြန်မာသက်သက် စကားပြေဇာတ်တော်ဝတ္ထုများကို တပယင်းမြို့ စီရင်စု၊ မုံတိုင်ပင် ဆရာတော်နှင့် မင်္ဂလာဘုံကျော်ကျောင်းနေ ကဝိန္ဒာဘိဝံသသီရိသဒ္ဓမ္မဓမ္မဟာဓမ္မရာဇိရာဇဂုရုဘွဲ့ခံ ညောင်ကန်ဆရာတော်စီရင်သည်ဟု ပိဋကတ်သမိုင်းကပြဆိုလေ၏။ ညောင်ကန်ဆရာတော်သည် ထိုငါးရောင်းဆယ်ဝတ္ထုကို ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ စီရင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ ညောင်ကန်ဆရာတော်၏ ငါးရောင်းဆယ်ဝတ္ထုသည်သာလျှင် ထင်ရှားလျက်ရှိသည်။

ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဖွဲ့ စကားပြေဝတ္ထုများအနက်၊ ဝေဿန္တရာ၊ စန္ဒကုမာရ၊ ဝဇူရ၊ မဟောသမ၊ နာရဒ၊ ဇနကာ၊ နေမိ၊ တေမိဟူသော ဇာတ်တော်ကြီးရှစ်ဖွဲ့ ကိုဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မင်းဘူးမြို့၊ လေသာတိုက်နေ ဦးဩ

ဘာသ စီရင်သည်။ ဘူရိဒတ်ဇာတ်တော်ကြီးကို မင်းဘူးမြို့၊ အနောက်လေသာတိုက်ကျောင်းဆရာတော်၏ တပည့်နန္ဒမေဇ္ဇာစီရင်သည်။ သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်တော်ကို မင်းဘူးမြို့ ရန်ကုန်တိုက် ရန်ကုန်ဆရာတော်၏ တပည့် ဦးပညာတိက္ခစီရင်သည်။

အမျိုးသားပညာဝန်ဦးဖိုးကျားသည် စာသင်သားများအလွယ်တကူဖတ်ရှုနိုင်စေရန် ငါးရောင်းဆယ်ဇာတ်တော်များမှ ထင်ရှားသောဇာတ်တော်တို့ကို ထုတ်နုတ်ကျမ်းငယ်တစ်စောင်ပြုစု ရေးသားခဲ့သည်။

ငါးရောင်းဆယ် ဇာတ်များကို မြန်မာစကားပြေဖြင့်သာ ပြန်ဆိုခဲ့ကြသည် မဟုတ်ချေ။ ရှေးမြန်မာ စာဆိုတော်ကြီးများသည် ဇာတ်တော်များကို ပျို့ကဗျာတို့ဖြင့် သီကုံးဖွဲ့နွဲ့ကြသေးသည်။ ထို့ပြင် အထက်က ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းစဉ်ကွင်းများဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်လည်း ရှိသေးသည်။ စာဆိုတော်တို့ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြသောပျို့စာရင်းကို အောက်ပါဇယားတွင်ကြည့်လေ။

ဇာတ်တော်ပျို့များ

ဦးရေ	ပျို့	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၁	ကလိင်္ဂဗောဇ္ဇိပျို့	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၂	ကုသပျို့ဟောင်း	ရွှေကျောင်းရဲကျင်း ဦးပု	
၃	ကုသပျို့သစ်	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၈ ခု
၄	ကိုးခဏ်းပျို့(ဟတ္ထိပါလပျို့)	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၈၅ ခု
၅	ကုမ္ဘာပျို့	မြို့စာရေး သိင်္ခသာရ	
၆	ဂါမင်္ဂဗောဇ္ဇိပျို့	ဆီမီးခုံရွာစား	
၇	ဇိတ်ပျို့	တရားစစ် မနောဒေဝ	၁၁၅၆ ခု
၈	ငါးရောင်း	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၉	ဇနကာပျို့	ရွှေကျောင်းရဲကျင်း ဦးပု	
၁၀	ဇနကာပျို့	မဟာသီဟသူရ	
၁၁	ဇနကာပျို့	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင် (ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၇)	
၁၂	စန္ဒကုမ္ဘာပျို့ဟောင်း	တောင်လေးလုံးဆရာတော်တပည့်မောင်ပြည့်	
၁၃	စန္ဒကုမ္ဘာပျို့သစ်	မိုးသားဝန်ထောက် စိန္တကျော်သူ	
၁၄	ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းပျို့		
၁၅	ဇနကာပျို့ဟောင်း	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၆၈ ခု
၁၆	ဇနကာပျို့သစ်	ဆီမီးခုံရွာစား	
၁၇	ဇနကာပျို့	မောင်နိုး (ကဗျာဗန္ဓ ၈၅၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ စာတမ်း ၂၀၅)	
၁၈	ယေဒိပျို့	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၁၉	တေမိပျို့ဟောင်း		

ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု

ဆန္ဒဇာတ်မှ ပုံထွင်းရုပ်များ

မဟာကပိဇာတ်မှ ပုံထွင်းရုပ်များ

ဘီစီနှစ်ရာစုက အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘရဟ္မဇာတ်အရပ်တွင် ထွင်းထုခဲ့သောရုပ်ပုံများဖြစ်သည်။

ဦးရေ	ပျို့	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၂၀	ဆာဗ္ဗိဇာတ်	မောင်ဥကက	
၂၁	ဝိဇ္ဇာဗျူဟာ	ကင်းဝန်မင်းကြီး	
၂၂	ဆာဗ္ဗိဇာတ်	တံဆိပ်တော်ရ မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၂၃	ဓမ္မပါလပျို့တစ်ဆောင်	ရှင်မဟာသီလဝံသ	၉၁၁ ခု
၂၄	နာနာသန္တပျို့	ရှင်ကုမာရကဿပ (ကဗျာဗန္ဓ ၈၂)	
၂၅	နာနာသန္တပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၈ ခု
၂၆	နာနာသန္တပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၃ ခု
၂၇	နာနာသန္တပျို့	တရားစစ်မနော်ဒေဝ(ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၄)	၁၁၅၈ ခု
			မြစ်ကွေ့ဆရာတော်
၂၈	အိန္ဒိယသမိုင်း	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၉၀၀ ခု
၂၉	အိန္ဒိယသမိုင်း	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၉၀၄ ခု
၃၀	အိန္ဒိယသမိုင်း	ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ	၈၉၇ ခု
၃၁	အိန္ဒိယသမိုင်း	လက်ဝဲသုန္ဒရ	
၃၂	ပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၃ ခု
၃၃	ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းပျို့	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၅၆ ခု
၃၄	ဘူရိဒတ်လင်္ကာကြီး	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၄၆ ခု
၃၅	ဘလ္လဗတိသမိုင်း	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၃၆	မဃဒေဝလင်္ကာသစ်	မန်လည်ဆရာတော်	၁၆၂၆ ခု
၃၇	မဟာဘူရိဒတ်ပျို့	(ကဗျာဗန္ဓ ၈၃)	
၃၈	မဟာဘူရိဒတ်ပျို့	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	
၃၉	မဟော်ကျေးစေခန်းပျို့	တွင်းသင်းမင်းကြီး	
၄၀	မဟော်ပြဿနာခန်းပျို့	ဆီမီးခုံရွာစား	

ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု

ဦးရေ	ပျို့	စာဆို	ကျမ်းပြီးနှစ်
၄၁	မဟော်ဥမင်ခန်းပျို့	ဆီမီးခုံရွာစား(ဟင်္သာတမင်းသမီးအကြီးတော် မောင်ရေး တစောင်ရှိသည်။ ကဗျာဗန္ဓ ၈၄)	
၄၂	မုလက္ခဏာပျို့	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၃၃ ခု
၄၃	ဇနိပျို့	လွှတ်တော်စာရေး မောင်ဖေ (ကဗျာဗန္ဓ)လွှတ် တော်စာရေးမောင်အေး(ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း)	
၄၄	ရွှေဟင်္သာမင်းပျို့	ရှင်တေဇောသာရ	၈၇၁ ခု
၄၅	ဝိဓုရပျို့ဟောင်း		
၄၆	ဝိဇ္ဇာပျို့	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၅၂ ခု
၄၇	ဝေဿန္တရာပျို့ဟောင်း ၊	တောင်ဖီလာဆရာတော်	၉၅၄ ခု
၄၈	ဝေဿန္တရာပျို့	တွင်းသင်းမင်းကြီး	၁၁၆၀ ခု
၄၉	ဝေဿန္တရာပျို့စာစောင်	မောင်နိုး (ကဗျာဗန္ဓ ၈၅၊ ပိဋကတ်သုံးပုံစာတမ်း ၂၀၅)	
၅၀	သရာဇ်ပျို့	ဆီမီးခုံရွာစား	
၅၁	သင်္ခါပျို့	လက်ဝဲသူနွရ	၁၁၄၅ ခု
၅၂	သီလိပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၈၇ ခု
၅၃	သုစာသမ္ဘာပျို့	ဆီမီးခုံရွာစား	၁၂၀၁ ခု
၅၄	(မဟာ)သုတသောမပျို့	ရွှေတောင်နန္ဒသူ (မောင်တရုတ်)	
၅၅	သုဝဏ္ဏသျှံ မြားပစ်ခန်းပျို့	ရှင်အဂ္ဂသာမာဓိ	၈၈၉ ခု
၅၆	သုဝဏ္ဏသျှံသူဌေးခန်းပျို့	ရှင်အဂ္ဂသာမာဓိ	၉၀၀ ခု
၅၇	သုဝဏ္ဏသျှံ သစ္စာခန်းပျို့	ရှင်အဂ္ဂသာမာဓိ	၈၈၉ ခု
၅၈	သူဇင်ပျို့	ပဒေသရာဇာ (တိံသနိပါတ် ၅၁၂ ကုမ္ဘဇတကဇာတ်ကို ဖွဲ့ဆို၏။)	
၅၉	သမ္ဘုလပျို့ဟောင်း		
၆၀	သမ္ဘုလပျို့	တံဆိပ်တော်စာရေး မောင်တူ	
၆၁	သံတံပျို့	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ	၈၉၁ ခု
၆၂	အင်္ဂုတ္တပျို့	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင်	ပုဂံမင်းလက်ထက်
၆၃	အင်္ဂုတ္တပျို့	တံဆိပ်တော်ဝန် မင်းလှရာဇာကျော်ထင် (ဧကနိပါတ်၊တေလပတ္တဇာတ်ကို ဖွဲ့ဆိုသည်။)	၁၂၂၁ ခု
၆၄	အလ္လကပျို့	ဟင်္သာတမင်းသမီး၏ အကြီးတော်မောင်ရေး	
၆၅	အာဒါသမုခပျို့ဟောင်း	ရှင်တေဇောသာရ	
၆၆	အာဒါသမုခပျို့	လက်ဝဲသူနွရ	
၆၇	အာဒါသမုခပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	
၆၈	အာသင်္ကာပျို့		
၆၉	ကုသိပျို့	မဟာသီဟသူရ (မောင်ရောက်ကြီး) (ပဏ္ဍာသနိပါတ် ၅၂၆ နိဋ္ဌိနိကာဇာတ်)	
၇၀	ဥဒါပျို့	မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်	၁၁၅၅ ခု
၇၁	ဥဒါပျို့	မဟာသီဟသူရ(မောင်ရောက်ကြီး) (ဒုကနိပါတ် ၁၅၉ မောရဇာတ်)	

ငါးလုပ်ငန်း ။ ။တံငါလုပ်ငန်း-ရှု။

၄ပင် ။ ။၄ပင်တွင် (၁) ၄ပင်သို့မဟုတ် ၄ကြီးပင်၊ (၂) ၄ရွှေ သို့မဟုတ် ၄စပ် ပင်၊ (၃) ၄သိန်ပင်ဟူ၍ ၃ မျိုးကွဲပြားသည်။ မိုးကုတ်နယ်တွင်မူ ၄ရွှေပင်ကို ၄ရွှေအဖိုပင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၄ပင်(၄ကြီးပင်)ကို ၄ရွှေအမပင်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ၄ပင်တို့သည် ပင်လတ်မျိုးဖြစ်၍ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားမှာပင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ အမျိုးချင်းနွယ်သော်လည်း တစ်မျိုးစီတွင် ထူးခြားကွဲလွဲချက်များ အသင့်အတင့်ရှိကြ၏။ ဤ၄ပင် ၃ မျိုးအနက် အသုံးဝင်ဆုံးကား ၄ပင်(၄ကြီးပင်)ပင် ဖြစ်လေသည်။

၄ပင်(၄ကြီးပင်)(ကက်ဆီယာဖစ္စတျူလာ)။ ။၄ကြီးပင်သည် ပေ ၅၀အထိမြင့်နိုင်၍ အကိုင်းအခက်နှင့်အရွက်များ ခပ်ကွဲကွဲသာ ထိုးထွက်နေသဖြင့် အရိပ်ကောင်းကောင်းမပေးနိုင်ချေ။ သို့သော် နွေဥတုအကုန်လောက်၌ ရွက်ဟောင်းကြော၍ ရွက်သစ်များထွက်ပြုစေချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်းတွင် တစ်ပင်လုံးဝင်းထိန်နေအောင် အဆုပ်လိုက်အခိုင်လိုက် တွဲလျားကျပွင့်လေ့ရှိသော အပွင့်ဝါများကြောင့် ဤ၄ပင်မျိုးကို ခြံဥယျာဉ်များတွင် အလှအပအတွက် စိုက်ပျိုးထားတတ်ကြသည်။

၄ပင်သည် ကြီးခဲ့သောအပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမြစ်စွမိလျှင် ခိုင်ခံ့လှသည်။ ၄ပင်ကို အစေ့မှ မျိုးပွားနိုင်သော်လည်း အောင်မြင် သည့်အစေ့များ နည်းပါးခြင်းကြောင့် မြေဩဇာကျွေး၍ ဂရုတစိုက် စိုက်ပျိုးရသည်။ ပြောင်းရွှေ့စိုက်ပျိုးလျှင်လည်း မျိုးပင်များ နုနယ်ခြင်းကြောင့် ၂ နှစ်သား မျိုးပင်များကိုသာ ပြောင်းရွှေ့ စိုက်ပျိုးသင့်လေသည်။

အသက်နုစဉ် ၄ပင်၏ပင်စည်သည် အဝါမွဲရောင်ရှိ၍ ချောမွတ်သော်လည်းကြီးရင့်လာသောအခါ နီညိုရောင် ဖြစ်ကာ ကြမ်းလာသည်။ အရွက်များမှာ ၃ လက်မမှ ၇ လက်မအထိရှည်၍ ချောမွတ်သည်။ အပွင့်များမှာ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းဝါ၏။ အသီးတောင့် လုံးရှည် များမှာ ၂ ပေ၊ ၃ ပေခန့်ရှည်၍ မှည့်လျှင် အနက်ရောင်ဖြစ်လာသည်။

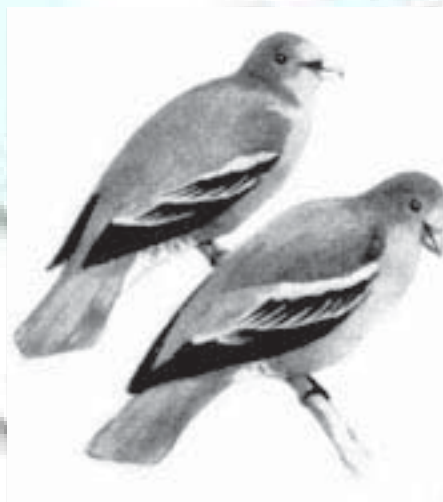
၄သား၏အရောင်မှာ နီညစ်ညစ်ဖြစ်၍ တာရှည်ခံပြီးလျှင် ပြောင်လက်လာအောင် အရောင်တင်ပေး နိုင်သည်။ ၄သားကို အိမ်ဆောက်လုပ်ရန်နှင့် လှေ၊ လှည်း၊ လှည်းဘီး၊ ထယ်၊

ထွန်များ၊ ဆန်ထောင်းကျည်ပွေ့ စသည်များပြုလုပ်ကြသည်။ ၄ခေါက်ကို သားရေနယ်ရာ၌ အသုံးပြုရသည်။ ၄သီးမှည့်၏ အသားနှင့် ၄မြစ်တို့ကိုမူ ဝမ်းနုတ် ဆေးများ ဖော်စပ်ရာတွင်အသုံးပြုနိုင်သည်။

၄ရွှေပင်(၄စပ်ပင်) (ကက်ဆီယာရင်နီဂျားရား) ။ ။ ၄ရွှေပင်သည် အမြင့်ပေ ၃၀ အထိရှိသည်။ အခက်နှင့် အရွက်များမှာ ကတ္တီပါရောင် ထနေသည်။ အရွက်များထူထပ်ပေါများ၍ ၁ လက်မ၊ ၂ လက်မခန့်ရှည်သည်။ အသီးမှာ ၄သီး (၄ကြီးသီး)နှင့် အလားတူဖြစ်သော်လည်း ၁၅ လက်မမှ ၁၈ လက်မ အထိသာ ရှည်သည်။ အပွင့်များသည် ပန်းရောင်ဖြစ်၍ ၄ကြီးပင်နှင့်မခြား။ အဆုပ်လိုက်အခိုင်လိုက်ပွင့်ကြသဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံ လှပကြပေသည်။

၄သိန်ပင်(ကက်ဆီယာနီဒိုဆာ) ။ ။ ၄သိန်ပင်သည် ၄ရွှေပင်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ထိုအပင်၌ ချောမွတ် တောက်ပသော အရွက်ချွန်များ ပိုမိုများပြား၍ အပွင့်မှာ မွှေးကြိုင်လျက် အဖြူနှင့် ပန်းရောင်အစင်းကြောင်းများ ပါရှိ၏။

၄ ။ ။၄သည် ခို၊ ချိုးငှက်တို့နှင့်အတူ 'ကိုလံဗီ' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ၄၌ စိမ်းစိုသော အမွှေးအတောင်များရှိ၏။

(၁)၄အမနှင့်(ယာ)၄အမိ

၄အမျိုးပေါင်း များပြားသဖြင့် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးကို ခွဲခြား၍ သိရန်မှာမလွယ်ကူချေ။ အထူးသဖြင့် ၄အမများကို အမျိုးခွဲခြား သိရန်မှာ သာ၍ပင်ခက်ခဲသည်။

၄တို့သည် အအုပ်အသင်းနှင့် နေတတ်ကြသည်။ ညောင်ပင်များ၌ များသောအားဖြင့် ကျက်စားတတ် ကြသည်။ သစ်ပင်ထက်၌နားနေကြစဉ် သစ်ရွက်စိမ်းများနှင့် ခွဲခြား၍မရနိုင်ပေ။ လေချွန်သံဖြင့် အော်မြည်ကြသော အခါမှ ယင်းတို့ရှိမှန်းကို သိကြရသည်။ ၄၏ကိုယ်အရှည် အလျားမှာ ၁၀ လက်မ၊ ၁၂ လက်မ ခန့်ရှိသည်။ ကိုယ်၏

အလုံးအထည်မှာ အလျားနှင့်လိုက်လျော့စွာရှိသဖြင့် ကြည့်၍ကောင်းသော ၄က်မျိုးဖြစ်လေသည်။ ထို၄က်၏ခြေများသည် သစ်ပင်တက်နိုင်ရန်အတွက် ကျယ်ပြန့်၍ သန်စွမ်း၏။ ၄တို့တွင် ခြေဝါငှ၊ ရင်ပတ်ဝါငှ၊ နှုတ်သီးထူငှ စသည်ဖြင့် ၄အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့ကို နီပေါနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ အင်ဒိုချိုင်းနား၊ မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်၊ ဂျာဗားကျွန်းတို့၌ တွေ့ရသည်။

မြေညီထွေတို့ကြီး၊ ရွှင်မောင်ကြေးဖြူ၊ စတုရန်းတိုင်၊ ပင်လုံကြည်ပျံ၊ အထပ်လိုက်အာဒိဂ်လိုက်နှင့်အသော၊ ငွေဝါနှင့်ပျား

ငိုချင်း

ငိုချင်း ။ ။ မြန်မာဇာတ်ပွဲတို့တွင် လွမ်းခန်း၌ ငိုသောအခါ ဆိုသော သီချင်းသည် ငိုချင်းဖြစ်သည်။ ငိုချင်းဟူသော စကား၏ ဗြဟ္မဒိကို ရှာသော်၊ ငိုဟူသောသဒ္ဒါနှင့် အချင်း (ရှေးရှေး-အခြင်း) ဟူသော သဒ္ဒါသို့မဟုတ် ငိုဟူသော သဒ္ဒါနှင့် သီချင်းဟူသော သဒ္ဒါ နှစ်ခုတို့ ပေါင်းစပ်ထားသော စကားဖြစ်သည်ဟု ယူဆရန်ရှိပေသည်။ ငိုသည်ဟူသည်မှာ စိတ်နှလုံး ပူပန်သောက ရောက်သဖြင့် မျက်ရည်ယိုပြိုက် ရှိုက်ကြီးတင် ဆိုမြည်တမ်းတခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ငိုချင်းသည် စိတ်နှလုံးပူပန်သောက ရောက်သည်ကို ဖွဲ့နွဲ့သီဆိုအပ်သော သီချင်းဟု ဆိုအပ်၏။

ငိုချင်းဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ စပ်ဆို အပ်သော နေမိငရဲခန်း ပျို့တွင် 'ရုံးစည်းသောင်းသောင်းငိုချင်းပေါင်းလျက်၊ ဆိုးတောင်းခံဘက်၊ တရွာနက်သို့' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ထိုဆရာတော်၏ သုဝဏ္ဏသျှိ သစ္စာခန်းပျို့တွင် 'ခွေခွေညှိုးစွာ၊ ငိုခြင်းရာကား၊ သင်္ချာသုံးထောင်၊ တာပြည့်ဆောင်လျက်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ရင်ခွင်ပိုက်ထား၊ မွေးသည့်သားကို၊ နှစ်ပါးတူညီ၊ လွမ်းဟန်ချီလျက်၊ ဤကားညဉ့်ငိုချင်းတည်း' ဟူ၍လည်းကောင်းတွေ့ရှိရ၏။ ထိုကြောင့် ငိုချင်းဟူသော ဝေါဟာရသည် အင်းဝခေတ် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၀၀ ခန့်လောက်ကပင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီဟု ယူဆရန်အကြောင်းရှိ၏။ ထိုအင်းဝခေတ်ပေါ် ငိုချင်းများသည် ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ပိုင်းနှင့် ယခုခေတ်ပေါ် ငိုချင်းများနှင့် သီကုံးပုံချင်း တူချင်မှတူမည်ဖြစ်သော်လည်း နှလုံးမသာမယာ စိတ်ပူပန်တမ်းတမှုကို ဖွဲ့နွဲ့သော အဖွဲ့အနွဲ့များပင်ဖြစ်၍ အခြေခံသဘောချင်းမှာကား တူညီကြပေလိမ့်မည်ဟု ယူဆမှတ်ဖွယ်ရှိ၏။ အင်းဝခေတ်၌ ငိုချင်းကို မည်ကဲ့သို့ဖွဲ့နွဲ့သည်ဟု ပြဆိုရန်သာခက် မရှိချေ။ ထိုကြောင့် ထိုခေတ်ရှိ ငိုချင်းအဖွဲ့အနွဲ့မှာ မည်သို့ရှိလေမည်ဟု ဖော်ပြရန်ခက်သည်။ သို့သော် စာပေအနုပညာသဘော၌ စကားပြေမှလက်၊ လက်မှဂီတဟူ၍တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် တိုးတက်ပြောင်းလဲလေ့ရှိသည်သဘောကို ထောက်ချင့်၍ လူတို့၏ ပရိဒေဝတောက်လောင်မှုကို သရုပ်ဖော်ကာ ကရုဏာရသကို ဖြစ်စေသော စကားပြေအနွဲ့အဖွဲ့မှသည် လင်္ကာအဖွဲ့အနွဲ့၊ ဂီတအဖွဲ့အနွဲ့တို့သို့ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်ကူးပြောင်းသည် ဟုဆိုလျှင် ယုတ္တိတန်ရာသည်။ ဤသို့ တိုးတက် ပြောင်းလဲတတ်သော သဘောနှင့်ယှဉ်၍ကြည့်လျှင် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခု ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားကြီးဆိုသောအင်းဝမြို့ဖွဲ့တမ်းချင်းသည် နှောင်းခေတ်၌ ခေတ်စားလာသော ငိုချင်းတို့နှင့် သဘောသွားချင်း ဆက်စပ်နေသည်ဟု ယူဆရန်ရှိလေသည်။ ယင်းတမ်းချင်းမှာ 'လူဇုတိပလူဇုတိ တလောကော၊ သဘောနိယံ၊ လောကဓံနှင့် ဆက်ဆံကြကြိုက်၊ ကိန်းခန်းလိုက်ဖြင့် ရစ်ပိုက်မြစ်ဆုံ၊ ရွှေဘုံအဝ၊ ပူရိန္ဒကား၊ နရသနင်း၊

မင်းလည်း ရှင်းကွာ၊ ပြည်ရွာပျက်စီး၊ တောကြီးဟူလောက်၊ မျက်မှောက်လင်္ကာ၊ သာသနာလည်း၊ ရောင်ဝါမလင်း၊ သို့ဖြစ်ခြင်းကို၊ မြော်တင်းစေ့စေ့၊ ကြံအောက်မေ့သော်၊ ပျောင်းခွေညွတ်ခွေ၊ လွမ်းတာဝေခဲ' ဟူ၍ ဖွဲ့နွဲ့လေရာ ရတုကဗျာ ဆန်လှပေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်၊ ရတုဖြင့် တမ်းချင်းကို ဆိုသည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်၏။ (တမ်းချင်း-ရှု)

ဤတွင် နန်းတွင်းပြဇာတ်တို့၏ ငိုချင်းဖွဲ့နွဲ့ပုံတို့ကို လေ့လာနိုင်ရန်ဖော်ပြလိုသည်။ ၁၁၂၉ ခုနှစ်လောက်တွင် ပေါ်ပေါက်သော အီနောင်နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီး၌ မင်းသမီးသည် 'မယ်တော်အရင်း၊ နှစ်ပါးမင်းတို့၊ မယွင်းဂတိ၊ သစ္စာရှိလည်း၊ မထိမပါး၊ စရကားနှင့်၊ လားလားဝေးလံ၊ စိတ်အကြံမျှ၊ မဆံလွန်မိမှန်ပါသည်။ မောင်ကြီးဘုရား၊ သူတပါးသာ၊ မှန်းထား ရင်းသူ၊ ဖြစ်သည်မူလို၊ ကြည်ဖြူညွတ်ခါ၊ ဦးဆံသလို၊ သက်မျှမတူ၊ ချစ်ပန်းယူ၊ ကြည်ဖြူကျွန်မ မှန်ပါသည်။ သည်သစ္စာအား၊ နတ်အများတို့၊ သနားချစ်ခင်၊ မစေချင်၍၊ ရန်စင်ဘေးခွာ၊ ဖြစ်ပါစေသား၊ ရှင်နတ်များတို့' ဟုဆို၍ ငိုသည်ဟုဆိုပါသည်။ ၁၁၈၀ ပြည့်နှစ် တစ်ပိုက်လောက် တွင် ခေတ်စားသော နန်းတွင်းရာမပြဇာတ်၌ မန္တောခရိုင်ငိုချင်းဟူ၍ ပါရှိသည်။ ယင်းငိုချင်းမှာ

'အိုအိုအရှင်၊ ထိပ်ခေါင်တင်လေ၊ လင်္ကာပူရ၊ ပြည်ဌာနမှာ၊ တေဇကျော်ဟိုး၊ ဘီလူးမျိုးတွင်၊ တန်ခိုးထွန်းသစ်၊ မင်းတုဖြစ်လို့၊ ဝန်းရစ်တင့်တယ်၊ ရွှေနှန်းလယ်၌၊ မယ်နှင့်တကွ၊ စံပယ်ကြသော်' ဟူ၍ အစချီပြီးလျှင် 'မင်းရာဝဏ၊ 'သင်္ဂီရ၊ မည်ရှိတိုင်မှန်း၊ မဲထိပ်ပန်းငယ်၊ ညှိုးနှမ်းမသာ၊ သည်တစ်ခါမှာ၊ ကြံရာခက်ခဲ့ပြီတကား၊ သေချင်းတူပင်၊ မဲသခင်နှင့်၊ လျင်လျင်သေတည့်အောင်၊ မယ်တစ်ကောင်ကိုတစ်ယောင်ယောင် မချန်ထားပါနှင့်၊ သျှင်နတ်များလေး' ဟုအဆုံးသတ်၏။ ဤငိုချင်းမှာလည်း တမ်းချင်းကဲ့သို့ပင် ရတုဆန်ပေသည်။

နန်းတွင်းပြဇာတ်တို့တွင် ငိုချင်းအပြင် လွမ်းချင်းဟူ၍လည်း ရှိသေးသည်။ လွမ်းချင်း၏ သဘောမှာ လွမ်းဆွတ်တမ်းတသော သဘောပါဝင်၏။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေး ဝိဇယကာရီပြဇာတ်၌

'လာမချောလာနှင့်၊ တန်တော့ဖျ ရွှေကိုယ်၊ ဘုန်းမိုမိုငယ်၊ မယ်ကလိုမောင်မညာလို့၊ ရှောင်ခွာစိမ်းရက်တယ်လေး။ ။ လှမြတ်စွာငယ်၊ မကြာစေကြောင်း၊ ရွှေစကြာညောင်း မည်လို့၊ သောင်းလုံးမှန်ကူ၊ ရွှေဗျာငြိမ့်နှင့်၊ ဆင်မိန့်တော်မူခဲ့၊ ဒါရုလုံးကေဆံငယ်၊ တပြည့်စံ နှစ်ပြည်မွေ့လို့၊ သူမေ့တယ်လေး။ ။' ဟူ၍ ပါရှိသည်။

ဦးကြင်ဥ၊ ဦးပုညတို့၏ ပြဇာတ်တို့တွင် ငိုချင်းဟု သီးခြားမတွေ့စေကာမူ လွမ်းချင်းကိုမူ တွေ့ရပေသည်။ လွမ်းချင်းမှာ ငိုချင်း၏ ရှေ့ပြေးဟု ကြံဆနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လွမ်းချင်းကို အလွမ်းအတွက် ဖွဲ့နွဲ့ရာ၌သာမဟုတ်ဘဲ ဟာသ

ငိုချင်း

ရသပေါ်လှင်မခရန် ဖွဲ့နွဲ့သည်လည်းရှိသေးသည်။ ပုံစံ အားဖြင့် စည်းစိမ်ကြီးပါဘိ၊ ရုပ်သီးတောင့်ကိုင်း၊ နှစ်ယောက် ကယ်ယိုင် ဟု အစချီ၍ ‘အဆီရယ်ဖိမ်း၊ မှိန်းတဲ့ ချည်နှင့်၊ မကြည့်သမ်းဝေ၊ ထယ်မင်းပုံနေလိုက်တယ်၊ နွားရေပြန် အပေါ်မှာ၊ ခေါင်းကတော်ကိုယ်တိုင် နှိပ်ခါမှာ၊ သူအိပ်တယ် လေး’ ဟု အဆုံးသတ်သော လွမ်းချင်းသည် အလွမ်း ထက်အသောဖက်ကို ယိုင်လေသည်။ (လွမ်းချင်း-ရှု။)

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ပြင်စည်မင်းသား ကံတော်ကုန် ရာတွင် စာဆိုတော်မခွေးဆိုသော ‘သုံးဆယ်ကပေါ်၊ နှစ် နှစ်ကယ်ကျော်သည်၊မယ်တော်လည်ဆွေး၊ မသုံးငဲ့တန်ဆောင်၊ မောင်မောင်ငယ်နှောင်ကြီး၊ အမိကြီးငဲ့သက်နှံ၊ ငါးထပ်ကယ် လည်ပေါ်၊ အိမ်ဖြူပျော်တယ်၊ ဘွားတော်နွဲ့နောင်း၊ မြင်မ ညောင်းတဲ့ ပေါင်းပြမှန်၊ လှေကားငါးဆူ၊ အိမ်ဖြူကျယ်ဝင်း၊ ပြတင်းရွှေချ၊ ကြီးတေနေနှင့်၊ ကျွန်တော်မငယ်တို့သခင်၊ ဘွားတော်ရှင်လဲ၊ ဝမ်းတွင် ကြည်ဖြူ၊ ရွှေကသိုဏ်းသို့၊ နေ့တိုင်းပြု၍၊ ရှုတော်မူသည်၊ သဲအူရွှေပွင့်၊ ဘောင်း ဝတ်ကငယ်ဖြူ၊ ရွှေခြုံသာသာ၊ ရွှေကြီးကြာကို၊ လျှင်စွာက လိုမကြွသင့်’ ဟူသော ငိုချင်းရှည်သည် ထိုခေတ်က ငိုခင်းရှည်ဖွဲ့နွဲ့ပုံ ပြဆိုပေသည်။

ထိုပြင်လည်း မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် စလင်းမြို့ ဦးမြတ် သာထွန်းရေးသားသော ‘ဟေမဝန်ဘွေ၊ သာလွန်မြေ၊ လက်ရွှေ အုံးထောက်၊ စက်ပါသော် ပျော်နိုင်ဘူး၊ မူးနောက်နောက် နှင့်၊ ခင်ပွန်းပျောက်ပင်နန်းရှင်မှာ’ ဟူသော ရှာပုံတော်ကြီးသည် လည်းကောင်း၊ တောင်တွင်းကြီးဦးကြော့ရေးသားသော ‘စံနံသာမြိုင်၊ ရက်တွင်း၊ ထုံသင်းငယ်ကြိုင်၊ ဂနိုင်ဟေမ၊ နွေအစ၊ ရွှေများကလျာ၊ ဟိုခင်ကိုလျှောက်ပါလို့၊ လင်ပျောက်ကိုရှာခဲ့၊ ဂန္ဓမာဏ၊ မြေသလင်း၊ နေမင်းကပူသနှင့်၊ နန်းသူဒေဝီ၊ တွေ နိုင်ဘဲဟာမို့၊ လဲလူပြီ’ ဟူသော ရှာပုံတော်ကြီးသည်လည်း ကောင်း ငိုချင်းသဘောတွင်အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ (ကြော့၊ ဦး-ရှု။) ၁၂၃၈ ခုနှစ်တွင် ငိုချင်းရှည်ကို ဆတိုင်းမွှတ်ဦး ကူးသည် ပဋ္ဌာစာရီ ပြဇာတ်၌၊

‘ဘယ့်နယ်ကြိရပါမတုံး၊ မောင်ကြီးငယ်၊ အကြိမပေး၊ မောင်မှာ အေးလို့၊ သားကလေးသည်နှစ်ကောင်နှင့်၊ စိုးပူလောင်၊ ကွဲများအောင်၊ မိပဋ္ဌာသည်မယားကိုဖြင့် တင်စားမိပေါ့ဟဲ့လို့၊ တကတဲကြိမ်းဝါးပြီးလျှင်၊ လူစိမ်း ကားကြီး ကိုယ်ပြုလိုက်ထာပလေ’ ဟူ၍ သီကုံးရေးသား ထားခဲ့သည် ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဇာတ်သဘင်အသုံးအနှုန်းတွင် လွမ်းခန်း၌ငိုကြရာဝယ် ‘စာမူငို’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ပြောဆို’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဆိုငို’ ဟူ၍လည်းကောင်း ရှိကြသည်။ စာမူငိုမှာ ရှေးပြဇာတ် ပါ စာစကားများကို ရိုးရိုးရွတ်ဖတ်၍ ငိုခြင်းဖြစ်၏။ ပြောငိုမှာ ငိုချင်း၏အဆုံးတွင် ‘လေး’ ဟူသောအသံနှင့်ချရသော ရှေးပြ

ဇာတ်သုံး ငိုချင်းမျိုးဖြစ်၏။ ယင်းတို့ကိုသီဆိုရာ၌ စည်းဝါးမ ပါချေ။ ဆိုငိုဟူရာ၌ ငိုချင်းရှည်နှင့် ငိုချင်းတိုတို့ ပါဝင်သည်။ နှစ်မျိုးစလုံးကို စည်းနှင့်ဝါးနှင့် ဆိုရသည်။ ငိုချင်းရှည်မှာ ရှာပုံတော်ကြီးများ၏ အလိုက် ဖြစ်သည်။ ငိုချင်းတိုမှာ ယခုကာလပေါ်ဇာတ်ပွဲ၌ ငိုချင်းချသော သီချင်းများဖြစ် သည်။ ငိုချင်းအဖွဲ့အနွဲ့အမျိုးမျိုးတို့ကို ဇာတ်သဘင်တို့၌ လည်းကောင်း၊ ဘုန်းကြီးပျံ ဇယာဉ်ကျူးရာ၌လည်း ကောင်း၊ နတ်သံနေ့၌ပြောငို ရာ၌လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ရာတို့တွင် အသုံးပြုကြ၏။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဇာတ်သဘင်တွင် ငိုပုံငိုနည်းသုံးမျိုး ရှိသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြသေးသည်။ ဤသုံးမျိုးမှာ (က) ပြောငို၊ (ခ) အသောငို၊(ဂ) အကြော့ငိုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤအချက်ကိုထင်ရှားအောင် ဦးအုန်းမြင့်(တို့ရှမ်းပြည်) သည် ဥစ္စာစောင့်မစောမြိုင်ပြဇာတ်မှ အောက်ပါအတိုင်း ကောက် နုတ် ဖော်ပြထားသည် ကို တွေ့ရသည်။

မစောမြိုင်တံခါးအထွက်၌ ခလုတ်တိုက်လဲလေရကား၊ ‘အမယ်မင်းဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌ၊ နိမိတ်ပြရောထင့်၊ ထိတ်စရဖြစ်နဲ၊ ခလုတ် တိုက်လိုမို့၊ ကျုပ်ငိုက်ဆိုက်လဲရလေ။ ထူတွဲသူတဖေကွာ၊ ကိုစိန်ခိုင်ရေ၊ သေမရဏာ လားတော့မယ် ထင်ပါလား’ ဟူသော အပူတိုက်ပြောငိုဖြင့် ငိုချင်းချလေသည်။

ထိုနောက် ဒွေးချိုးဖြင့် ‘မလှုပ်နိုင်တယ်လေ၊ ခလုတ် စိုက်ဝင် အတိုက်တွင်မှ၊ ဘွင်ခိုက်အောင် မမြိုင်နာရချေ ပေါ့၊ အိုအဖေရဲ့၊ ခွေယိုင်ကာလဲ။ ။နိမိတ်ဆိုးရောထင့်၊ ထိတ်စိုးအောင်ကြဲတဲ့အရေးရယ်က၊ အဖေရယ်တွေးတတ် နိုင်ဘဲ’ ဟူသော အသောငိုဖြင့် ငိုလိုက်ပြန်လေသည်။

ငိုချင်းဆိုင်းအဆုံးတွင် အိပ်မက်ရာမက်မကောင်းပုံ မျက် ခုံးလက်ရုံး လှုပ်ပုံ၊ ခလုတ်မတိုက်သင့်ဘဲ တိုက်ရပုံတို့ကို စကားဖန်ထိုးပြီးနောက် လေးချိုးကဗျာဖြင့် ‘စိတ်မလုံ ထိတ် ရုံမကအောင်လို့၊ နိမိတ်ပုံဟိတ်စုံပြလေခြင်း၊ အဖေရယ်၊ တိတ္ထံ့ အရရယ်ကဆိုးလှတယ်။ ပွားရတက်ရယ်နှင့် တံခါးအထွက် တွင်ဖြင့်၊ အားပျက်ကာ ခြေမခိုင်သမို့၊ ခွေယိုင်ကာမေမြိုင် လဲရတယ်၊ သဲကြွေလုဖွယ်။ ။ ဆုတ်ပြန်စေ ဒေဝါဆီးရော သလား၊ ခလုတ်ဒဏ် ဝေဒနာကဖြင့်ကြီးလေပေါ့၊ တစ်ပြေ တစ်ရွာခရီးဆီက ကြင်သူအစ်ကိုရယ်၊ ခင်ဖြူအပျိုမယ်ကိုတဲ့ မမြင်လာအား။ ။ ခေမ္မငယ်ကံ၊ သေကွဲရယ်ကြမ္မာဖန်လိမ့်မ ထင်၊ တစ်ရွာစံ မောင်နှင့်ဆေးစဉ်ဖြင့်၊ ထားမယ်မှာ အားငယ်လို့ ဆွေးရတယ်။ မောင်ရေ ပြေးမြင်လဲ့လား’ ဟူသော အ ကြော့ငိုဖြင့် ငိုလိုက်ပြန်လေသည်။

အသောငိုမှာ ရုတ်တရက်တွေ့ကြုံရသော သောကပရိဒေဝ ကိုဖော်ပြပေသည်။ အကြော့ငိုမှာ တငွေငွေတမြေမြေ ခံစား နေရသော သောကပရိဒေဝကို ဖော်ပြသည်။ အသော ငိုကို ဒွေးချိုးဖြင့်ရေး၍ အကြော့ငိုကိုလေးချိုးဖြင့် ရေးကြလေသည်။

ငိုချင်း

ကဗျာဖွဲ့ထုံး၌ဟော့ဒါသော နှစ်ဆစ်ချိုး၊ သုံးဆစ်ချိုး၊ လေးဆစ်ချိုးဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့တို့ကို ငိုချင်းစပ်ဆိုရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ယင်းကို ပုံစံပြရလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

နှစ်ဆစ်ချိုး

လမ်းမကြူ၊ ပန်းတင့်စံပယ်ဥကိုလ၊ မရွှေချင်ဘူး။
မှာရက်ကယ်လွန်၊ ဝါချက်ကိုသည် မယ်ရွံလို၊ စံစလွန်
ကြာညောင်ရိပ်မှာလ၊ (မောင်ကြီးရေး) လွမ်းစိတ်နှင့်ကူး။
(ပြည်မြို့မောင်ဘိုးညွန့်ရေး)

သုံးဆစ်ချိုး

သားရွှေစင်၊ လူကလေးတို့နှင့်၊ အမေလေးပါမောင်
ဖခင်၊ တိုင်းပြည်ကနှင့်။
မဆင်ခြင်၊ ဗေဒင်ထွက်စကား။
ပုဏ္ဏားဆရာဆိုနှင့်၊ ဦးညိုကိုဗေဒင်မေးတယ်ရှင်၊
(အမယ်မင်း)မေးချက်ကခြား။ (မုံရွာမြို့ ဆရာခရေး)

လေးဆစ်ချိုး

လူအဖြစ်တွင်၊ ခုအသစ်ကြုံလာပြန်။
ဟိုမစဲ၊ မှီစွဲလောင်စာနှင့်၊ သန်ဘက်ခါတိုင်တိုင်လဲလို၊
ဖိန်းနွဲခါမြန်မြန် ဆင့်စေတော့၊ အေးခွင့်မဖန်။
ဟိုရှေးခါနေ့လပြောင်းလျှင်လ၊ ပြေကောင်းတဲ့ပြေသင့်
တန်၊ ကြိဖန်လိုပူစိတ်စွဲ။
မေ့ကွက်ကိုရှာ၊ နေ့ရက်ကြာသာကြာတော့၊ မင်္ဂလာ
ပုသိမ်ထည်နှင့်၊ မောင့်မျက်ရည် ကြည်ကြည်စို့ကို၊ ဖုန်း
တို့မစဲ။ (ဆရာကြော့သမီးရေး)
ထိုကဲ့သို့ရိုးသော အဖွဲ့အနွဲ့များအပြင်၊ ဆန်းပြားစွာ ဖွဲ့နွဲ့
သည့် ပဒေသာ ထပ်တွန့်၊ ငိုချင်းများလည်း ရှိသေးသည်။
ဆတိုင်မွတ် ဦးကူးသည် ယင်းထပ်တွန့်ငိုချင်းများကို ရေး
သားစပ်ဆိုခဲ့ဘူးသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့၏သဘောမှာ ဆန်းပွေပုံ
ထူးစွာနပ်ပါဘိ၊ မန်းရွှေကုန် နှစ်ဦးနာဂရာရပ်မှာဖြင့်၊ ထူး
ကဗျာစပ်ပါလို့ ထင်ပေါ်ပေ၊ (အမယ်လေး) လူးလာခပ်ပါတဲ့
စင်မော်တွေ 'ဟူ၍ဖြစ်လေသည်။ ၁၂၇၀ ပြည့်နှစ်တိုက်
တွင် မစ္စတာမောင်မိုင်း အမည်ခံဆရာလွန်းသည် ပြဇာတ်
များကို ရေးသားသောအခါ ထပ်တွန့်ငိုချင်း ဖွဲ့နွဲ့နည်း တို့ကို
အသုံးချ လာလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် မစ္စတာမောင်မိုင်း
မှာတော်ပုံဝတ္ထု၌ ကိုပေါမျက်ရည်ကျပုံကို 'တစ်မယားသေ
လျှင် တစ်မယားနေစမြဲပေမဲ့၊ စလျားအခြေ နှစ်ပါးဂဗာမြဲမဲ့
သူ့ရဲ့၊(အမယ်မင်း) မယားအနေ ရဲရမလားဟဲ့လို့၊
အလကား အမေက မဲမဲပြီး(ခင်အံ့ရယ်) အဖွားအေက ဆဲမှာ
က တမှုပါ'ဟူ၍ ဆရာလွန်းသည် ဖွဲ့နွဲ့ဆိုခဲ့သည်။ ဆတိုင်
မွတ် ဦးကူးခေတ်က ရေးသောထပ်တွန့်ငိုချင်းများနှင့် ယှဉ်၍

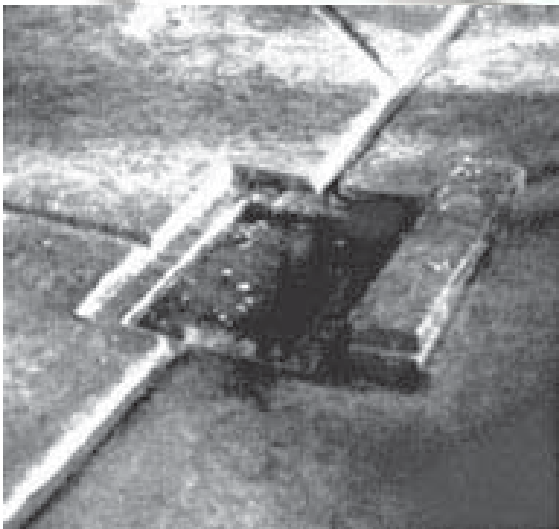
ကြည့်နိုင်ပေသည်။ ကာရန်ကြွယ်ဝလာလေလေ၊ ယင်းငို
ချင်းတို့မှာ ရှည်လျား၍ လာလေလေဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်
နောင်အခါတွင် ယင်းထပ်တွန့်ငိုချင်းတို့ကို ဆရာလွန်း
၏ ကဗျာပဒေသ၌ လေးချိုးကြီးဟူ၍ ခေါ်တွင်ခဲ့ပြန်
ရာ၊ ပြဇာတ်နှင့်ဇာတ်သဘင်တို့၏ ဂီတဆန်သောအဖွဲ့အနွဲ့
တို့သည် ကဗျာဆန်သော အဖွဲ့အနွဲ့သို့ ပြန်၍ရောက်လေ
သည်။ ယခုအခါ မြန်မာ့ပြဇာတ်နှင့်ဇာတ်သဘင်တို့၌ကား
ငိုချင်းချသည့်ဆိုင်နှင့်ဖက်၍ သီဆိုမှသာလျှင် ငိုချင်းစစ်
စစ်ဟုမှတ်ယူကြလေသည်။

မြန်မာဇာတ်သဘင်လောကတွင် ထင်ရှားခဲ့သောဇာတ်
ဆရာကြီး ဦးဖိုးစိန်သည် ငိုချင်းအဆို၌ တစ်မူထူးခြားသူ
ဖြစ်သည်။ (ဖိုးစိန်၊ ဦး။)များစွာသော မြန်မာဇာတ်သ
ဘင်ပညာသည်တို့သည် ဦးဖိုးစိန်၏ 'လေ'ကို အတုယူကြရ
သည်။ ဦးဖိုးစိန်၏ ငိုချင်းများမှာ ဇာတ်ပွဲတွင်ပါဝင်သူ အဓိ
ကဇာတ်လိုက်တို့၏ သဘာဝကိုပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့နွဲ့သော
သီချင်းများဖြစ်လေရာ မြန်မာပွဲကြည့် ပရိသတ်တို့၏ စိတ်တွင်
စွဲ၍ ကျန်ခဲ့သည်သာ များပေသည်။ ယခုတိုင် ဦးဖိုးစိန်၏
ငိုချင်းများသည် လူထု၏နှုတ်ဖျားတွင် မပျောက်မပျက်ဘဲ
ရှိနေသေးသည်။ ချင်းကလေး မောင်ဖဝေးပြဇာတ်လာ
'ယာတောလယ်မှာ၊ ငါပြောမယ် ရွှေရှင်ဘုရင်ရဲ့၊ နင်ဆင်ခြင်
ဦး' ဟူသောငိုချင်း၊ မင်းကုသဇာတ်လာ 'မာန်ဝင်လာ အလှ
ဂုဏ်ကိုးသူရဲ့၊ အန်ချင်စရာ ငါ့ရုပ်ပုံဒီလောက်တောင် ဆိုး
ရောသလား၊ ဘုံကြီးပြတ်ပါတဲ့ နတ်မိမယ်တောင်၊ ဓာတ်သိ
လျှင် မပယ်ပါဘု ကျုပ်လူထူး' ဟူသောငိုချင်း၊ ပ 'ကုသဇာတ်
လာ 'အကြိခက်လေသနော်၊ သန်လျက်တော်ယူသည့်သူခိုး
ကို၊သူ၏အမျိုးကို စကားထုတ်ဖော်လို့ ပြောရမှာဖြင့်၊ ဓား
ကုပ်ပေါ်မှာပဲ ဟူသောငိုချင်း၊ ဆင်ကဲဘို့မယ်ပြဇာတ်လာ
'ဒွေးမယ်နှစ်ဖော် သံဝါညှိပါလို့၊မပြေးသော် ကုန်ရာရှိပါ
မလား၊ တန်ပါအမိမဘို့မယ်' ဟူသော ငိုချင်း၊ သုရောနန္ဒီ
ဇာတ်လာ 'ဆောင်လယ်ဘုံမှာလေ၊ မောင်မယ်စုံ၊ အတူစက်
ရာက၊ ယူရက်ကာ အကြိပေါ်လို့၊ ရန်သူတော်နိုး' ဟူ
သောငိုချင်းတို့မှာ ယနေ့တိုင် ထင်ပေါ်ဆဲပင် ဖြစ်၏။ ဆင်
ကဲဘို့မယ်ဇာတ်၌ ပိဋကတ်ဆရာမောင်ရေး၍ ဦးဖိုးစိန် သီဆို
သော သီချင်းတစ်ပိုဒ်ကို ဦးဖိုးစိန်၏ ငိုချင်းများအနက် နမူ
နာအဖြစ်ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြ လိုက်ရပေသည်။
'ပြေပေါ်မှာ၊ ရွှေကြော်ငြာထုတ်သံကြားရတာက၊
ဟုတ်မှန်ပါမလားနော်၊ ဘဝင်မှာ ဆိုလှချည်၊ ခင်ဘို့
မယ်အကြောင်း။ ။သတင်းမလှလိုက်ပုံက၊ အင်းဝစံ
မဟေသီတင်မလိုတဲ့၊ ဝေခင် တွေ့လျက်နဲ့ ဖုံးကြာယင်၊
ပြကတော့ အသက်ဆုံးအောင် ရင်ကိုခွဲမလိုတဲ့၊ ဆင်ကဲမှာ
ဒီလိုသာဖြင့်၊ ခုအခါသူ့ရွာကမှမသွားဝံ့ပါဘု၊ ကရုဏာ
အမှုရှာတဲ့ စကားတွေက၊ ကြားရချက်မကောင်း။ ။ '

ငံပြာရည်။ ။ ဘာမန်အားဖြင့် ငါးပိမုထွက်သော အရည်သည် ငံပြာရည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ငါးပိအကြောင်း ရပ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ငါးပိမျိုး အပြင်၊ ပဲမှလုပ်သော ပဲငါးပိ ဟူ၍လည်း ရှိသေးရကား၊ ပဲငါးပိမှရသော ပဲငံပြာရည်ဟူ၍ လည်း ရှိလေသည်။

ငံပြာရည်ကို စိမ်းစားငါးပိ၊ မျှင်ငါးပိ၊ 'မင်းငါးပိတို့မှရ သည်။ ထိုငါးပိအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ စိမ်းစားငံပြာရည်၊ မျှင်ငံပြာရည်၊ 'မင်းငံပြာရည်ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ငါးပိ ကောင်လုပ်ရာမှလည်း ငံပြာရည် ရနိုင်သေးသည်။ (ငါးပိ- ။ ရှု။) ငါးပိသိပ်သောစဉ်၏ ကြမ်းပြင်မှာ အိမ်ခေါင်မိုးကို ပြောင်းပြန်ထားသကဲ့သို့ ဆင်ခြေလျှောဖြစ်သည်။ ထိုဆင် ခြေလျှောကြမ်းပြင်၏ အလယ်တွင် ရေတံလျှောက်ကို ခံထားရသည်။ ထိုရေတံလျှောက်မှ ငံပြာရည် စီးဆင်း လာသည်။ အချို့ဒေသ၌ ငါးပိကို ရာဝင်အိုးများနှင့် သိပ်ရ သည်။ ငါးပိမှာ လေးသောပစ္စည်းဖြစ်၍ အိုးထဲတွင်တဖြည်း ဖြည်းထိုင်သွားသည်။ ထိုအခါ၌ ငံပြာရည်သည် စိမ့်၍ အပေါ်သို့တက်လာသည်။ ဤသို့ တက်လာသောငံပြာရည်ကို အိုးသွတ်ငံပြာရည်ဟုခေါ်သည်။

ငါးပိမှရသောငံပြာရည်ကို မြန်မာလူမျိုးတိုင်းလိုပင် ကြိုက် နှစ်သက်ကြသည်။ ထိုငံပြာရည်၏ အနံ့မှာ အနည်းငယ် ပြင်း၏။ အရသာမှာချို၍ငန့်၏။ ထို့ကြောင့် ငါးငံပြာ ရည်ကို ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင်သုံးလျှင် ဟင်း၏အရသာပို၍ ကောင်းလာပေသည်။ ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင် ငါးငံပြာ ရည်ကိုအစိမ်းလိုက်ခတ်၍အသုံးပြုကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ငါးပိရည်အစား ကျိုးပြီးသားငံပြာရည်ကို ငရုတ်သီးမှုန့်ဖျော်၍ တို့စရာနှင့်စားတတ်ကြ၏။

ငါးပိအိတ်များကိုထပ်ဆင့်လျက် စီထား၍ ကျဆင်းလာသော ငံပြာရည်ကိုခံယူပုံ

ပဲငံပြာရည်ကို တရုတ်လူမျိုးတို့သည် ဟင်းချက်ပြုတ်ရာ၌ အသုံးများကြသည်။ မြန်မာတို့လည်း စားသုံးကြသည်။ အထူးအားဖြင့် သက်သက်လွတ်ဟင်းများ၌ ငါးငံပြာရည် အစား ပဲငံပြာရည်ကို သုံးကြသည်။ ပဲငံပြာရည်ကိုမူ ပဲဗိစပ်မှ အောက်ပါအတိုင်းလုပ်ယူကြသည်။

ပထမတွင်ပဲဗိစပ်ကို နူးနပ်အောင်ပြုတ်ရသည်။ ကောင်း စွာနူးနပ်သောအခါ ပဲများကို အိမ်တွင်း၌ ရက်ပေါင်းအနည်း ငယ်ကြာမျှ ဖြန့်ထားရ၏။ ဤသို့ဖြန့်ထားစဉ် ပဲများအပေါ် တွင် မှိုများ တက်လာသည်။ မှိုတက်လာသောအခါ ပဲများ

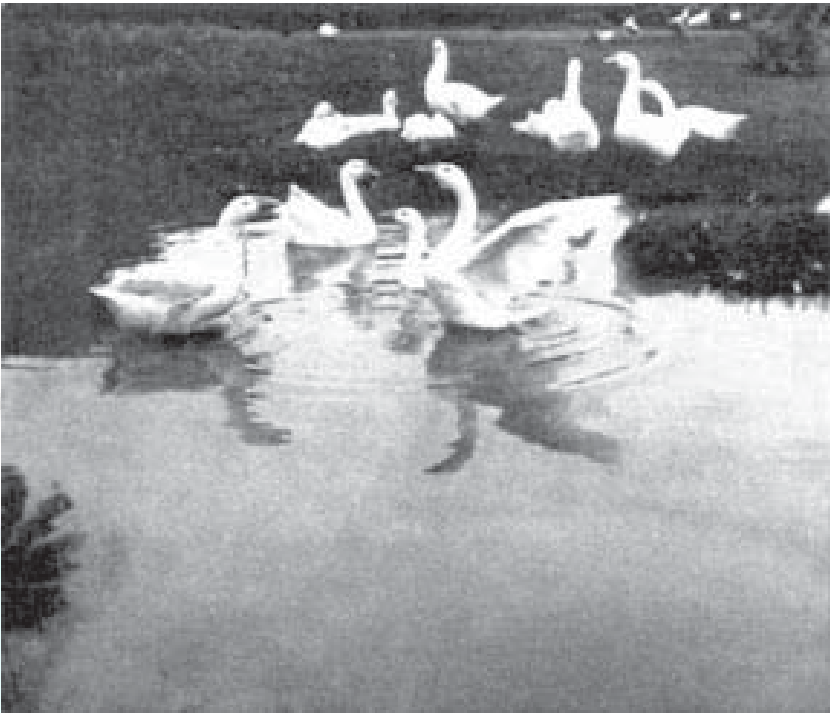

ငါးပိရည်ထောင်တွင် စုပုံထားသောငါးပိမှ မြောင်းငယ်များတစ်လျှောက် စီးဆင်းလာသောငံပြာရည်ကို ကန်ထဲ၌ ဤသို့စုသိမ်းထားရသည်။

ကိုနေလှန်းပေးရသည်။ ကောင်းမွန်စွာ ခြောက်သွေ့ သောအခါ ပဲများကို အသင့်ကျိုထားသော ထန်းလျက် သို့မဟုတ်ကြိသကာရည်ထဲတွင် ဆားတော်သင့်ရုံထည့်၍ စိမ် ပေးသည်။ ရက်အတန်ကြာကြာထားသောအခါ ပဲငံပြာ ရည်ဖြစ်လာသည်။ စိမ်းထားသောပဲများသည် ပဲငါးပိဖြစ်၏။ ပဲငံပြာရည်သည် ထန်းလျက် သို့မဟုတ် ကြိသကာရည် ၏ အပျစ်အကျကိုလိုက်၍ အရည်ပျစ် အရည်ကျဟူ၍ နှစ် မျိုးနှစ်စား ရှိသည်။ ပဲငံပြာရည်၏အနံ့မှာ ငါးငံပြာရည် ကဲ့သို့မပြင်းဘဲ ခပ်သင်းသင်းနေ၏။ အရသာမှာ ချိုသည်။ ပဲငံပြာရည်သည် ဟင်း၏ အရသာကို ထူးခြားစေသည့်ပြင် အရောင်ကိုလည်း ကောင်းစေ၏။ မြန်မာတို့သည် ဟင်း ချက်ပြုတ်ရာတွင်ငါးငံပြာရည်ကို အသုံး များကြသကဲ့သို့ တရုတ်တို့သည်လည်း ပဲငံပြာရည်ကို အသုံးများကြသည်။

ငန်း ။ ။ ငန်းသည် ဝမ်းဘဲ၊ စက္ကဝက် စသည်တို့နှင့်အတူ 'အင်ဆာရီဖမ်' မျိုးစဉ်တွင် ပါဝင်သည်။ ငန်း ၈ မျိုးခန့်ရှိသည်။ အားလုံးမှာ ငှက်ကြီးများဖြစ်ကြ၏။ ငန်းတို့တွင် တင့်တယ်ရှည်လျားသော လည်ပင်းရှိသည်။ များသော

အားဖြင့် ငန်းတို့၏အမွှေး
 အတောင်မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ၍
 နေသည်။ ဦးခေါင်းတွင်
 အရှက်ရောင်လည်းရှိ၏။ ဩစ
 ဩလျတိုက်တွင် ငန်း
 အနက်များကို တွေ့ရ၏။
 ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဩစဩလျ
 တိုက်တစ်တိုက်ထဲတွင်သာ
 ထူးထူး ခြားခြား ငန်းနက်များ
 ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့်
 ဩစဩလျတိုက်
 အနောက်ဘက်တွင် တံဆိပ်
 တော်ခေါင်းများ၌ ငန်းနက်
 ပုံကိုထည့်သွင်း ဖော်ပြထား
 ကြလေသည်။

ရေအိုင်စပ်တွင်ကစားမြူးထူးနေသောငန်းများ

ငန်းတို့၏ အသံသည် ကျယ်
 လောင်၍ တံပိုးမူတ်သံနှင့်ခပ်
 ဆင်ဆင်တူ၏။ ငန်းသည်
 တစ်ခါဥလျှင် ၆ လုံးခန့် ဥလေ့
 ရှိ၏။ အသိုက်မှာ ညစ်ပတ်
 ပေရေနေသော ကျူပင်၊ ရေညှိပင် စသည်တို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေး
 လျက် ရှိသည်။ ငန်းမသည် ဥများအုနေစဉ် ငန်းဖိုသည်
 ဥများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ဥများအနား
 သို့ ချဉ်းကပ်လာလျှင် မည်သူ့ကိုမျှမရှောင် ခုခံရန်ပြုတတ်
 သည်။ ငန်းသည် အများအားဖြင့် သစ်ဥသစ်ဖိုကိုသာ
 စားတတ်၏။ သို့သော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ အခြားပိုးမွှား
 တိရစ္ဆာန်ငယ်ကလေးများနှင့် ပက်ကျိ တို့ကိုလည်း စားတတ်
 သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် တွေ့ရသောငန်းမျိုးမှာ 'ဆစ်ဂနပ်
 အိုလာ' ခေါ်ငန်းအမျိုးဖြစ်သည်။ ငန်းအဟုခေါ်ခြင်း
 မှာ အသံမပြုတတ်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ ရှိသမျှငန်း
 အပေါင်းတွင်၍ ငန်းအမျိုးမှာ လူ့အသိအများဆုံး ဖြစ်၏။
 အရပ်မှာ ၅ ပေ အထိ ရှည်၍ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ပေါင်
 ၃၀ ခန့် ရှိသည်။

ငန်းဆေး ။ ။သံယုတ်ပါဠိတော်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်များ
 တွင် မြတ်စွာ ဘုရားဟော ကြားတော်မူသော နာခြင်းအ
 ကြောင်း ရှစ်ပါးရှိသည်။ ထိုရှစ်ပါးကား (၁) လေဓာတ်
 ပျက်၍နာခြင်း၊ (၂) သည်းခြေပျက်၍နာခြင်း၊ (၃)
 သလိပ်ပျက်၍နာခြင်း၊ (၄) သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ လေ ၃ပါး
 စုံပျက်သန္နိပါတ်ဆိုက်၍ နာခြင်း၊ (၅) ဥတုဖောက်ပြန်ပြောင်း
 လဲ၍ဖြစ်သော နာခြင်း၊ (၆)မိမိကိုယ်ကို မသင့်မတင့်
 အောင် ဆောင်ရွက်သဖြင့်နာခြင်း၊ (၇) မိမိလုံ့လ၊ သူတ

ပါးလုံ့လနှင့် နာအောင်၊ သေအောင် တမင် အားထုတ်မှု
 ကြောင့် နာခြင်း၊ (၈) ဥပစ္ဆေဒကကံ အတင်းနှိပ်စက်၍ နာ
 ခြင်းဟူသတည်း။ ထိုနာခြင်းရှစ်မျိုးတို့ကို မြန်မာ့လက်သုံး
 ဆေးဖြစ်သော ငန်းဆေးဖြင့် ထိုက်သလိုပျောက်ကင်းအောင်
 ကုမနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ အနာရောဂါကိုလိုက်၍ ငန်းဆေး
 မှာ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ငန်းဆေးတစ်မျိုးစီတွင် အနာရောဂါ၏
 လက္ခဏာကိုကြည့်၍ တိုက်ကျွေးရန် ဆေးညွှန်းများလည်း
 ရှိကြသည်။ ငန်းဆေးသည် အထူးသဖြင့် သန္နိပါတ်ဆိုက်၍
 နာသောရောဂါများတွင် ပို၍ အစွမ်းထက် သည်။

ထိုသန္နိပါတ်ဆိုက်၍ နာသောရောဂါကို ငန်းရောဂါဟုခေါ်
 သည်။ ဓာတုဝိဘာဂကျမ်းတွင် ပြတက် ၃ ပါး၊ ဒွေးဝမ်း ၃
 ပါး၊ သန္နိပါတ် ၁ ပါး ပေါင်း ၇ ပါးသော ရောဂါတို့သည်
 မြန်စွာတိုးတက်လျက် မြွေနဂါးအဆိပ်တက်သကဲ့သို့ ပြင်း
 ထန်စွာ ဖြစ်လာခြင်းကြောင့် ငန်းနာဟူ၍ ခေါ်ဆိုရာသည်ဟု
 ဆိုထားလေသည်။ ထိုရောဂါ စွဲကပ်သောလူနာ၏ မျက်စိ၊
 မျက်နှာ၊ လျှာ၊ လက်ဝါး၊ ဖဝါး၊ ကိုယ်ရေ ကိုယ်သားတို့မှာ
 လည်း စိမ်း၊ နီ၊ ညို၊ ဝါ၊ နက်ပြာ၊ ပြောက်ကျား၊ အဆင်း
 အရောင်ပြားလျက် ငန်းမြေတို့၏ အမျိုးအစားများသကဲ့
 သို့ရှိခြင်းကြောင့် ငန်းဖျား၊ ငန်းနာ၊ ငန်းရောဂါခေါ်သည်ဟု
 အချို့ဆရာတို့က ဆို၏။ ထိုငန်းဖျား၊ ငန်းနာရောဂါတွင်
 (၁) လေနှင့်ယှဉ်သော ငန်းရောဂါ၊ (၂) သလိပ်နှင့်ယှဉ်သော
 ငန်းရောဂါ၊ (၃) သည်းခြေနှင့်ယှဉ်သောငန်းရောဂါဟူ၍

သုံးမျိုးရှိသည်။ ထိုသုံးမျိုးတွင်လေချည်းသက်သက်၊ သလိပ်ချည်းသက်သက်၊ သည်းခြေချည်းသက်သက် တစ်မျိုး တည်း ယှဉ်၍ဖြစ်လျှင် ပြတက်၊ လေနှင့်သလိပ်၊ သလိပ်နှင့် သည်းခြေ၊ သည်းခြေနှင့်လေဟူ၍ နှစ်မျိုးယှဉ်၍ဖြစ်လျှင် ဒွေး ဝမ်း၊ လေ၊ သလိပ်၊ သည်းခြေသုံးပါးစုံယှဉ်၍ဖြစ်လျှင် သန္နိ ပါတ်ဟူ၍ခေါ်ကြောင်း အဆိုရှိ၏။ ဓာန္တန္ဒြိကျမ်းရင်းကြီး အလိုအားဖြင့် ၂၁ ပါးသော ငန်းရောဂါတို့ရှိကြကုန်၏။ ယင်းတို့ကား (၁) ငန်းတွန်း၊ (၂) ငန်းလိမ်၊ (၃) ငန်းသက်၊ (၄) ငန်းနှုတ်ထောက်၊ (၅) လေငန်း၊ (၆) နားအူငန်း၊ (၇) အတုန်ငန်း၊ (၈) ဆုံဆုံငန်း၊ (ဤကား သလိပ်နှင့် လေနှစ်ဌာန၌ဖြစ်၏။) (၉) ကိုယ်လက်လေးလံသောငန်း၊ (၁၀) အကြောအခြင်တွန်းသောငန်း၊ (၁၁) ငန်းဖြူ၊ (၁၂) ငန်းမွဲ၊ (၁၃) ငန်းဝါ၊ (၁၄) ငန်းမောင်း၊ (၁၅) ငန်းနီ၊ (၁၆) ငန်းသပြေရောင်၊ (၁၇) ချိန်းညို၊ (၁၈) ငန်းနက်၊ (၁၉) ငန်းပြောက်၊ (၂၀) ငန်းကွက်၊ (၂၁) ငန်းဆန် ကွဲတို့ဖြစ်သည်။

ငန်းရောဂါဖြစ်သော် သမားတို့ဆေးပေး၍ ချမ်းသာမည်၊ မချမ်းသာမည်ကိုသိရန် ကြည့်ရမည့်လက္ခဏာခြောက်ပါး ရှိ၏။ ထိုလက္ခဏာခြောက်ပါးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဓာန္တန္ဒြိကျမ်း ရင်းကြီးတွင် 'ဆိုခဲ့ပြီးသော တြိဒေါသ ငန်းသန္နိပါတို့၌ အထက်သို့ လေ၊ သလိပ်၊ သွေးလူးခြင်း၊ အောက်သို့သက် ခြင်း၊ ဟိုက်ခြင်း၊ ရှိုက်ခြင်း၊ တကိုယ်လုံးဖျော့ခြင်း၊ မျက်စိ မမြင်ရှိခြင်း၊ ဤခြောက်ပါးသော လက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံလျှင် မချွတ်သေမည်။ တစ်ပါးနှစ်ပါးသာဖြစ်မှုကား ကုစား၍ဖြစ်၏ ဟု သကျရှင်ရသေ့ဆိုတော်မူ၏။ 'ဟုဖော်ပြထားလေသည်။

ကုစား၍ ချမ်းသာမည့် ငန်းရောဂါများကို ရောဂါအမျိုး အစားအလိုက် ငန်းဆေးကိုထိုက် သလိုပေးခြင်းဖြင့် ထိုရော ဂါကို နိုင်နင်း၏။ ဤကိုရည်၍ ဦးတိုး၏ ရာမရကန်တွင် အမူး အပိုင်၊ အထိုင် အလွန်၊ အတွန့် အငင်၊ ကောက် ကျိကောက် ကျစ်၊ ဖြစ်ချင်သမျှ၊ လေးဘက်တွားထလိုမှ၊ အပကြီးဝင်၊ ငါးမွေကင်လိုက်အောင်၊ ကြောကော့ရောင်များနှင့် မြောက် တောင်ရင်သီ၊ အင်္ကျီထီးလွှား၊ ပြေးသွားမရပ်၊ နာနပ်ချက် စဉ်း၊ အကျဉ်းဆိုဆေး၊ ဓာတ်လေးပါးညီ၊ ဓာန္တန္ဒြိ၊ ဓာထဒီ ပနီ၊ ကတ္တရသချို၊ စမုံနီ၊ စမုံဖြူ၊ ကန်ပလူဒါရူ၊ ကြက်သွန် ဖြူ၊ တမြိတ်ပါ၊ ဝိ သမ္ဘယာ၊ မဟာ ပဒကျ၊ သီဟဗလ၊ ဩ သဓကောလီ၊ သန္နိပါတ်ငန်းနိုင်။' ဟု ငန်းရောဂါ၏ ဖြစ်တတ်ပုံနှင့် ငန်းနိုင်ဆေးအကြောင်းကို အမြက်မျှ ရေးသားပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ဘေးသဇ္ဇဒီပနီတွင်မူကား လူတို့၌တွင်၊ ခဲအင်လှငြား၊ ငါးပါးငန်းတက်၊ ကုစားခက်၏၊ ငန်းသက်၊ ငန်းနီ၊ အညီငန်း နက်၊ တစ်ချက် ငန်းပေါက်၊ အနာရောက်မှု၊ ငန်းဟူမှန်ဘိ၊ လက်မထိရ၊ နာကျင်လှ၏၊ ခြေကတက်ငြား၊ ရင်ဘတ်ကား မှု၊ ငန်းတက်ဟူလှ၊ ခေါင်းမူးလည်းခဲ၊ မေးကဆွဲလျက်၊

ငန်းသက် အနာ၊ ရှိတို့ရာ၏၊ အနာငန်းနီ၊ ဝေသီမူးမိုင်၊ နေထိုင်တိမ်းဘိ၊ မျက်စိကြက်တက်၊ ခြေလက်ရွေ့လှုပ်၊ လေး ဘက်ကုပ်၏၊ အဟုန်ငန်းနက်၊ တစ်ကျည်းတက်သို့၊ ဝမ်း ပျက်ပြုငြား၊ ငန်းငါးပါးကို ကုစားမည်ကြောင်း၊ လက်နက် ကောင်းကာ၊ မြင်းခေါင်းနာယောင်၊ ရအောင်ယူမှ၊ ဘင်္ဂသစ် ဆွဲလွဲ၊ ရှင်ကစွဲနှင့်၊ တစ်ကွဲရှင်ဗာကူ၊ နန်းတူခွေးတောက်၊ ပိတောက်နှစ်ယူ၊ မအူမထောက်ရှာ၊ နှိုင်းရာမဲ့ဘဲ၊ ဘိန်းနွဲ အိုးပွတ်၊ သပွတ်သိမ်က၊ ခင်ပုပ်စသည်၊ တပဆေးဖြီး၊ သက်ရင်းကြီးကို သွေးပြီးသောထွေ၊ ပုံရေးနှင့်ပင်ပြင်က လိမ်းမြောက်၊ အတွင်းသောက်ရ၊ ဧကျင်လှမှု၊ ကြပ်ကြပ် ရှူလေ့၊ နာသူငန်းတက်၊ ဖက်တုံတပဆေး၊ မထွေးငန်း ပေါက်၊ တစ်စွက်လှောင်လျက်၊ သောက်တည့် လိမ်းလျှင်၊ ကိုယ်တွင်ရောဂါ၊ ကင်းပျောက်ကွာသည်'ဟူ၍ ငန်းငါးပါးကို လက္ခဏာအသီးသီးနှင့်ပြပြီးနောက် ငန်းဆေးနည်းနှင့် ကုထုံး ကိုပြဆိုထား၏။

နရသုခိဆေးကျမ်းတွင်မူ 'မိုးနံတွင်မှန်း၊ သလိပ်ငန်းနှင့်၊ လေငန်းပြယ်ရိုး၊ အကင်းမျိုးကို နိုင်ကျိုးနပ်လှ'ဟူ၍ သ လိပ်ငန်းနှင့် လေငန်းတို့ကို နိုင်နင်းသော ဆေးကို ပြဆိုထား သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာဆေးကျမ်းတို့တွင် အသီးသီး အမျိုးမျိုးသော ငန်းရောဂါနိုင်ဆေးတို့ကိုဖော်ပြထားလေ သည်။ ထိုငန်းဆေးပေါင်းများစွာတို့တွင် ဓာတုဝိဘာဂ ကျမ်းလာ နာဂနိပ္ပာန်ငန်းဆေးနည်းမှာ ကြိက ဋျက် ၃ပါး၊ ပန်းမျိုး ၅ ပါး၊ စမုန်မျိုး ၅ ပါး၊ သစ်ကြဲပိုး၊ ဖာလာ၊ ကရ ဝေး၊ အိပ်မွေ၊ ဇာဒိပျိုလ်သီးပွင့်၊ လေးညှင်း၊ ကံ့ကော်ဝတ်ဆံ၊ ရှိန်းခို၊ မဟောရာကြီး၊ ကွတ္တရာ၊ စပါးကြီးသည်းခြေ၊ လိပ် ကျောက်ဆူး၊ နံ့သာနီဖြူ၊ ပတ္တရသချေ(ကကြ သချေ) တို့ကိုအမျှစီအမှုန်ပြု၍ ကြက်သွန်ဖြူ ရေနင့် ကြိတ်ပြီးလျှင် နေလှန်းရမည်။ ခြောက်လျှင် တစ်ကြိမ်ထပ်၍ကြိတ်။ ထိုနောက် ကြိတ်မှန်ရေနှင့် ထပ်ကြိတ်ပြီးလျှင် နေလှန်း ရာသည်။ ဆီးကင်းခန့်ကို လူနာအား တစ်ပဟိုရ်လျှင် ၂ ကြိမ်၊ ၃ ကြိမ်တိုက်ရာ၏ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ငန်းဇွန်မြို့။ ။(ငွန်မြို့-ရှု။)

ငန်းမြေ ။ ။မြန်မာ့အလိုအားဖြင့် ငန်းမြေအမျိုးမျိုးရှိ၏။ အများအားဖြင့် ငန်းမြေများသည် ကိုယ်ထည်ကြီးမား၍

အမည်းတစ်ရစ် အဝါတစ်ရစ်ရှိသော ငန်းသံကွင်းစွပ်

အဆိပ်ရှိသော မြေမျိုး ဖြစ်ကြသည်။ မြေ၏ အသွေး အဆင် ကိုကြည့်၍ အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါ်တတ်ကြသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံ မြေတစ်မျိုးတည်းပင် အမည် ၃၊ ၄ မျိုးတပ်၍ ခေါ် တက် ကြသည်။ ငန်းမြေအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ထင်ရှား သော ငန်းမြေများမှာ (၁) ငန်းဝါ၊ (၂) ငန်းပုပ်၊ (၃) ငန်း သံကွင်းစပ်၊ (၄) ငန်းစောင်း၊ (၅) ငန်းတော်ကျား၊ (၆) ငန်းဦးကွက်၊ (၇) ငန်းနက်ကျား၊ (၈) ငန်းတော်ရှည်တို့ဖြစ် ကြသည်။ ထိုငန်းမြေမျိုးတို့နှင့်မျိုးချင်နွယ်သော အခြား ငန်းမြေများလည်း အမြောက်အမြား ရှိပေသေးသည်။ ငန်းမြေကို အင်္ဂလိပ် လိုဟမ်မာဒြာရက် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ဗန်ဂါရပ်' ဟူ၍လည်းကောင်း ငန်းမျိုးကိုလိုက် ၍ခေါ်၏။

ငန်းဝါကို အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာ နိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်ဟုဆို သည်။ ငန်းဝါသည် အညိုရောင် ရှိ၍ အညိုဖျော့ရောင် ကန့်လန့် စင်းများပါရှိသည်။ လည်တိုင် ဝါ၏။ သို့သော် အချို့ငန်းဝါမျိုး သည် အစိမ်းရောင်ရှိ၍ လည် တိုင်ဝါ သည်။ ကိုယ်အောက် ပိုင်း၌ အစက်ပြောက်များပါရှိ တတ်သည်။ သို့မဟုတ်အမည်း ရောင်ရှိသည်။ အကောင်ငယ်က လေးများမှာ အမည်းရောင်ရှိ၍ အဖြူစင်းများပါရှိသည်။ ဦး ခေါင်း၌လည်း အဖြူစင်းများပါရှိသည်။ အရှည် ၁၄ ပေအထိ ကြီး ထွားကြသည်။

ငန်းပုပ်ဟုခေါ်သော ငန်းမြေမှာ အမည်းပုပ်ရောင်ရှိ၏။ ထိုငန်းပုပ်မျိုးသည် လူကို လိုက်တတ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ လိုက်ရာ၌ပါးပျဉ်းထ၍လိုက်၏။ တစ်ခါတစ်ခါ အမြီးထောက် ၍ကြည့်၏။ ထိုနောက် လိုက်ပြန်၏။ မမြင်ရမှ မလိုက်ဘဲ နေ၏။ ငန်းပုပ်သည်ရိုက်ပုတ်၍ မသေဘဲလွတ်ပြေးလျှင် ရန် သူကို တစ်နှစ်ကျော်အထိ မမေ့တတ်ဘဲပြန်၍ ရန်မူတတ်သည် ဟု အဆိုရှိသည်။

ငန်းသံကွင်းစွပ်တွင် အဝါနှင့်အမည်းကွင်းများ တစ်ခုခြားစီ ပါရှိသည်။ ဦးခေါင်းမှာမည်း၍ လည်တိုင်နှင့် ကိုယ်အောက် ပိုင်းမှာ အဝါရောင်ရှိ၏။ အရှည် ၈ ပေအထိကြီးထွား၏။

ငန်းနက်ကျားကို အင်တိုင်းတောနှင့်တောချုံကြီးများ တွင် အများအပြား တွေ့ရသည်။ အဆိပ်ပြင်းသော မြေမျိုး ဖြစ်သော်လည်း လူကို ရန်မရှာတတ်ပေ။ ဦးခေါင်းသေး၍ ကိုယ်ထည် ရှည်သည်။ ကိုယ် ရောင်မှာ ကတ္တီပါနက်ကဲ့သို့ရှိ၍ အဝါကွက်များပါရှိသည်။ ငန်းနက်ကျားသည် အလွန်လှ

သော မြေမျိုးဖြစ်သည်။ ငန်းတော်ရှည်ကို မြေမင်းသား သို့မဟုတ်မြေသူတော်ဟု ခေါ်တတ်ကြသည်။ ကိုယ်ထည် ရှည်၍ အဆိပ်မရှိပေ။ ငန်းတော်ရှည်ကို အခြားမြေများက ကြောက်ရသည်ဟုဆိုသည်။

ငန်းမြေများသည် အများအားဖြင့် အဆိပ်ရှိကြသော် လည်း လူကို ဘေးအန္တရာယ်မပြုတတ်ကြပေ။ ငန်းမြေများ သည် ကိုယ်ထည်ကြီးမားကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို တွေ့မြင်လွယ် သည်။ လယ်ယာများတွင်မနေတတ်ကြ။ တောထူထပ် သောဒေသများတွင် ချုံထဲ၊ သစ် ခေါင်းထဲ၌ နေတတ်ကြသည်။ ငါးမြေသည် ပါးပျဉ်းကြီး၍ လှပသောကြောင့် အလမ္မာယ် ဆရာများက မြေပြသရာတွင် ငန်း မြေကို အကဆိုင်းတတ်ကြသည်။

ငုံးငှက်

ငုံး။ ။ပါဏဗေဒအရ ငုံးသည် ဒေါင်း၊ တောကြက်၊ ရစ်တို့နှင့် အတူ 'ဂယ်လီဖောမီး' မျိုးစဉ် တွင် ပါဝင်လေသည်။ 'ကိုတာ နစ်ချိုင်း နန်းဆစ်' အမည်ရှိ ငုံး သည် အလျား ဖလက်မရှိ၍ သေး ငယ်ကျစ်လျစ်သည်။ ငုံးဖိုနှင့် ငုံးမတို့မှာ အရောင်အဆင်းချင်း မတူကြချေ။ ငုံးဖိုသည် ကျော

ဖက်၌ အမည်းပြောက်နှင့် သံချေးရောင်အပြောက်များရှိသည်။ ခြေထောက်ဝါသည်။ မြက်တောထဲမှထ၍ ပျံသောအခါ ငုံးဖိုသည် သာမန်ငှက် မည်းများဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။ ငုံးမသည် ငုံးဖိုထက် အရောင်ဖျော့သည်။ ကိုယ်တွင် ဝမ်းနှင့်ရင်ဖက်၌ ညိုဝါရင့်ရောင်ရှိသည့်ပြင် ရင်ပိုင်း နှင့်နံဘေးဖက်တွင် အမည်းကန့် လန့်စင်းများ ပါရှိသည်။ ငုံးမသည် သာယာသောအသံကို ပြုတတ်သည်။

ငုံးကို ကောက်ရိုးပြတ်နှင့် မြက်တော ပေါများရာလွင်ပြင် များတွင် အနံ့အပြားတွေ့ရသည်။ ကိုက်အနည်းငယ်မျှ လျင်မြန်စွာ ပျံသန်းပြီးလျှင် ချုံဖုတ်ထဲသို့ဝင်၍ ခိုအောင်းနေ တတ်သည်။ ခရီးဝေးမပျံ သန်းနိုင်ချေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးဥတု၌ အများအားဖြင့် ဥဥသည်။ ဇန်နဝါရီလတွင်လည်း အချို့ငုံးများ ဥအုသည်ကို တွေ့ရသည်။ တစ်မြုံလျှင် ဥ ၄ လုံးမှ ၇ လုံးခန့်ရှိ၍ အဝါရောင်၊ အညိုရင့် ရောင် စသည်ဖြင့် ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ အချို့တွင် အပြောက်ပါရှိသည်။ ဤငုံးအမျိုးမျိုးကို အာဖရိကတိုက်၊ ဩစတြေးလျတိုက်၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိလွင်ပြင်များနှင့် ရှမ်း ကုန်းပြင်မြင့်တွင် အနံ့အပြား တွေ့ရသည်။

ငုံးအမျိုးမျိုးရှိကြရာ ထင်ရှားသော အခြားငုံး၂မျိုးမှာ 'ကိုတာနစ် ကိုရိုမန်ဒဲလစ်ကား' နှင့် 'ကိုတာနစ်ကိုတာနစ်' ဖြစ်သည်။

'ကိုတာနစ် ကိုရိုမန်ဒဲလစ်ကား' ငုံးသည် အလျား ၇ လက်မရှိသည်။ အဝေးမှကြည့်လျှင် ယင်းကို အခြားငုံးနှင့် ခွဲခြားရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်။ သို့သော် ခြားနားချက်မှာ အရွယ်ငယ်ခြင်း၊ အသံကွဲပြားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ငုံးဖို၏ ရင်ပိုင်းသည် သိသာထင်ရှားစွာ မည်းနက်သည်။ ငုံးမမှာ ဤသို့ မည်းနက်ခြင်း မရှိချေ။

ဤငုံးသည် ကျယ်လောင်စွာ အော်မြည်တတ်လေသည်။ ဇူလိုင်လမှ အောက်တိုဘာလအတွင်း ထိုငုံး၏ အော်သံကို အများအားဖြင့် ကြားရသည်။ ရွာအနီးအနားတွင်ပေါက် ရောက်သော မြက်တောနှင့် စိုက်ခင်းများတွင် ကျက်စား လေ့ရှိသည်။ အကောင်ပေါက်ချိန်တွင် ဖိုမတွဲ၍ နေတတ် သည်။ အခြားအချိန်တွင် တစ်ကောင်ချင်းသို့မဟုတ် အအုပ် အသင်းဖြင့် နေလေ့ရှိသည်။ တစ်နေရာထဲတွင် အမြဲတစေ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ရာသီအလိုက် ဒေသပြောင်း ရွေ့၍ ကျက်စားသည်လည်း ရှိသေး၏။

ဖေဖော်ဝါရီလမှ အောက်တိုဘာလအတွင်း အကောင် ပေါက် သည်။ မြေပေါ်တွင် ဥကျင်းတူး၍ ဥ ၄ မှသာလုံးထိ ဥ အုတတ်သည်။ ဥအရောင်မှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ အချို့ တွင် အပြောက်ပါရှိ၍ အချို့တွင်မပါရှိချေ။

ဤငုံးမျိုးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့ တွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ဝန်း နှင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရသည်။

'ကိုတာနစ် ကိုတာနစ်' ငုံး၏အရွယ်မှာ ၁၅ ရက်သား ကြက်ငယ်ကလေးမျှ ရှိသည်။ အလျား ၇ လက်မ ၈လက် မအထိရှိသည်။ အမြီးမပါရှိချေ။ ဦးခေါင်းတွင် သဲရောင် အစင်းကြောင်းများနှင့် အဖြူရောင်အတန်အရစ်များ ပါရှိ သည်။ ကိုယ်ပေါ်တွင် ညိုဝါရောင်အစင်းများ ပါရှိသည်။ ကျောဖက်တွင် မည်းနက်သည့်အပြင် ညိုဝါရောင်ကွက်များ မညီမညာပါရှိသည်။ ငုံးဖို၏ လည်ချောင်းတွင် ကျောက်ဆူး သဏ္ဍာန် အမည်းမှတ်ရှိသည်။

ဤငုံးသည်လည်း ကျက်စားနေကျဒေသတွင် အမြဲနေ၍ ရာသီအလိုက်သာလျှင် ဒေသပြောင်း၍ကျက်စားတတ်သည်။ လွင်ပြင်များတွင်လည်းကောင်း၊ မြက်တောနှင့် စိုက်ခင်းများ တွင်လည်းကောင်း အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။ ဖိုမတွဲလျက် သို့မဟုတ် အအုပ်အသင်းဖွဲ့လျက် နေတတ်သည်။ ဤငုံးပျံ သန်းသောအခါ ပျံခါစတွင် အတောင်ခတ်သံကိုပေး၍ အော်မြည် တတ်သည်။ တစ်ဟုန်ထိုး လျင်မြန်စွာ ပျံတက် စေကာမူ ခရီးဝေးမပျံနိုင်ချေ။ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ မြက်၊ မျိုးစေ့များ၊ ခြနှင့်အခြားအင်းဆက်ပိုးကောင်များကိုစား

သောက်တတ်သည်။ ငုံးများကိုပိုက်ကွန်ဖြင့်ထောင်၍ ဖမ်းဆီးယူရသည်။

ဤငုံးမျိုး သားပေါက်သောအချိန်မှာ မတ်လ မှမေလအတွင်း ဖြစ်သည်။ အသိုက်များကို စိုက်ခင်းကြားနှင့် မြက်ခင်းကြားတွင် ပြုလုပ်ထားတတ်သည်။ တစ်မြုံလျှင် ဥ ၆ လုံးမှ ၁၄ လုံးခန့်ရှိသည်။ ဥများမှာ နီဝါရောင် သို့မဟုတ် နီကြန့်ကြန့်ရောင်ရှိ၍ အညိုရင့်အပြောက်များ လည်းပါရှိ၏။ ဤငုံးကိုအာဖရိကတိုက်၊ ဥရောပတိုက်နှင့် အာရှတိုက်အနှံ့အပြားတွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်းရာသီ၌ တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရသည်။

ပြုတ်ကောင်း။ ။ ငရုတ်ကောင်း-ရှု

ငြိမ်း၊ မြို့မ(မြန်မာ ၁၂၇၀-၁၃၁၇) ။ ။မြို့မငြိမ်းသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်အစိတ်အတွင်းက လူကြိုက်အလွန်များ သော သီချင်းများကို ရေးစပ်ခဲ့သည့် နာမည်ကျော် ဂီတစာဆို ဖြစ်သည်။ မြို့မငြိမ်း၏ သီချင်းများကို ဓာတ်ပြားသွင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားသို့ ရောင်းချခဲ့ရာ ယောက်ျားပျို၊ မိန်းမပျိုတိုင်း၏ ပါးစပ်ဖျားတွင် ရောက်ရှိနေသော သီချင်း များ ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသီချင်းများအနက် 'ချစ်ထာ ပဓာန သီချင်းနှင့် 'နတ်သျှင်နောင်' သီချင်းတို့သည် ပေါ် ပင်ခေတ်စားရုံမျှမဟုတ်ဘဲ နှစ်ရှည်လများစွဲမြဲစွာ လူ ကြိုက်များလျက်ရှိ၏။

မြို့မငြိမ်း၏အမည်ရင်းမှာ ဦးကျော်ငြိမ်းဖြစ်သည်။ မန္တ လေးမြို့ ပန်းယွန်းကုန်သည် ဦးညီ၊ ဒေါ်ချစ်ဦးတို့၏သားနှစ် ယောက်အနက် သားကြီးဖြစ်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းအား ခရစ် ၁၉၀၉ ခုနှစ်၊ မြန်မာ ၁၂၇၀ ပြည့်နှစ် တပေါင်းလဆန်း ၅ ရက်၊ တနင်္လာနေ့တွင် မန္တလေးမြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ဦး ကျော်ငြိမ်းသည် ငယ်စဉ်ကပင် ပန်းချီနှင့်ဂီတကိုဝါသနာပါ ခဲ့သည်။ စောင်းတီးပညာကို ရွာစားကြီး စိန်ဗေဒါနှင့် စောင်းဦးမောင်မောင်ကြီးတို့၏ထံမှ ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။ ခရစ် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့မတူရိယာအဖွဲ့ကို ဦး ကော်လုံဆိုသူက ဦးစီး တည်ထောင်ခဲ့ရာ ဦးကျော်ငြိမ်းမှာ ထိုတူရိယာအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအဖွဲ့သားအဖြစ် ဖြင့် အနောက်နိုင်ငံတူရိယာ တီးနည်းနှင့် တူရိယာသင်္ကေ တပညာတို့ကို သင်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်မှစ၍ သီချင်းများ ကိုရေးစပ်ရာ မြို့မငြိမ်းဟူသော ဂီတစာဆိုအမည်ကို ခံယူခဲ့ လေသည်။

မြို့မငြိမ်းရေးခဲ့သော သီချင်းပေါင်း ၂၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟု သိရ၏။ မြို့မငြိမ်း၏သီချင်းများအနက် ပထမဦးစွာတစ်တိုင်း ပြည်လုံးကျော်ကြားခဲ့သော သီချင်းမှာ 'တူနှစ်ကိုယ်၊ တဲအို ပျက်မှာနေရ၊ ရွှေဘုံပေါ်မှာစံရ၊ ချစ်ထာချစ်ထာ ပဓာနလို

ဆိုချင်ပါတယ်။ သော 'ချစ်ထာပဓာန' သီချင်းဖြစ်သည်။ မြို့မငြိမ်း၏ သီချင်းရေးသက်တမ်း ၂၄ နှစ်အတွင်း တွင်လျှောက်ထားခဲ့သော အခြားသီချင်းများမှာ အစဉ် လိုက်ဖော်ရမည်ဆိုလျှင် 'ခင်အိမ်ကွက်'၊ 'တစ်ချစ်ထဲချစ်'၊ 'မြင်းခင်းတော်'၊ 'နတ်သျှင်နောင်'၊ 'မေ့ပါနိုင်'၊ 'ပျိုမှာတမ်း'၊ 'သက်ဝေ'၊ 'ပါရမီတော်'၊ 'ချစ်ရဲဘော်'၊ 'မင်္ဂလာမောင်မယ်'၊ 'ငွေငွေယော်'၊ 'ပြေးတဲ့မေ'၊ 'လေချိုသွေး' စသော သီချင်းများ ဖြစ်၏။ ထို သီချင်းများကို မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် လူကြိုက်များပါသနည်းဟူမူ သီချင်းစာသားဖွဲ့နွဲ့ရာတွင် ပါရှိသောစကားလုံးတို့သည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြီး ထိထိမိမိရှိရုံမက စာဆိုရှင်၏ခံစားမှုကို အသည့်နည်းလုံးတွင်းမှ လှိုက်လှိုက် လှဲလှဲပေါ်လွင်စေသော အစွမ်းရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင်အခြားအကြောင်းတစ်ရပ်မှာ မြို့မငြိမ်းစတင်၍ သီချင်းရေးခဲ့သော အချိန်၌ အနောက်နိုင်ငံ တေးသွားများကို ပုံတူကူး၍ မြန်မာစကားလုံးသွင်းကာ စပ်ဆိုသောအလေ့အကျင့် ခေတ်စားနေသည့်အခါ ဖြစ်ပေသည်။ ဤအထဲတွင်မှ မြို့မ ငြိမ်းသည် အနောက်နိုင်ငံ ဂီတ စပ်နည်းကို မိုးနိုင်သမျှ မိုးသော်လည်း တေးသွားကို ခိုးချခြင်းမပြုဘဲ သူ၏ပင်ကိုယ်ဂီတဉာဏ်ဖြင့်သာ ကိုယ်ပိုင်တေးသွားများ စပ်ခဲ့ပေသည်။ တေးသွားစပ်

ဂီတစာဆို မြို့မငြိမ်း

သည့်အခါ ကလဲရိုးနက်ကိုမှုတ်ကာမှုတ်ကာ တေးသွားစမ်းလေ့ရှိ၏။ မြန်မာစာပေကျမ်းဂန်များကိုဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းကြောင့် မြို့မငြိမ်းသည် ပေါ်လွင်ယဉ်နွဲ့သောစကားလုံးများကို သီချင်း၏စကားသားအဖြစ်ဖြင့် သုံးနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် သူ၏သီချင်းများတွင်ပါဝင်သော စကားသားနှင့် တေးသွားများမှာ မြန်မာတို့၏ စိတ်နှင့်ကိုက်ညီလိုက်လျော၍ လူထုစိတ်ကြိုက်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

မြို့မငြိမ်းသည် သီချင်းရေးဂီတအတတ်၌သာ ဝါသနာပါသည်မဟုတ်။ ပန်းချီပန်းပုပညာရပ်များတွင်လည်း ဝါသနာပါသည်။ ထိုပညာရပ်များ၌လည်း အတော်ပင် လက်ရာမြောက်ခဲ့ပေသည်။ အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ်တွင် မသန်းသန်း ဆိုသူနှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့၍ သားသမီး ၁၃ ယောက်ထွန်းကားခဲ့သည့်အနက် ကွယ်လွန်ချိန်တွင် ၈ ယောက်ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ရှေးသီချင်းကြီးများကို မှုန်သတ်မှတ်ရေးအထက်မြန်မာပြည်ကော်မတီအဖွဲ့တွင် လူကြီးတစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မန္တလေးရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတွင် ဂီတဖက်ဆိုင်ရာ ဒါရိုက်တာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်နေစဉ် မြို့မငြိမ်းသည် ခရစ် ၁၉၅၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် မော်တော်ကားအတိုက်ခံရ၍ မန္တလေးမြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

မြန်မာတို့ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာလက်မှုပညာ

မြန်မာတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၁၂၀၀ကျော်ကပင် ငွေထည်လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်းကို ထိုခေတ်ပေါ်ငွေထည်လက်ရာများအားထောက်ရှုခြင်းဖြင့် သိသာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်မြန်မာတို့၏ ငွေထည်လုပ်ငန်းသည်ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ လက်မှုပညာရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ငွေထည်ပစ္စည်းတစ်ခု၏ လက်ရာအဆင့်အတန်းကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌ ထိုပစ္စည်းတွင်ဖော်ထားသော အရုပ်များ၊ ပန်းခက်ပန်းပုံများကို နိုင်နင်းစွာအနုစိတ်သရုပ်ဖော်နိုင်မှုကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။

ငွေထည်လုပ်ငန်း။ ။မြန်မာတို့၏ ငွေထည်လုပ်ငန်းသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ဖြစ်သော မြန်မာ့ လက်မှုပညာတရပ် ဖြစ်၏။ ထိုလက်မှုပညာကို မြန်မာ့အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ကွမ်းအစ်၊ ထုံးပူး၊ ဖလား၊ ဆွမ်းအုပ်၊ ဓားရိုး စသည်တို့ကိုပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ငွေထည်လုပ်ငန်းမှာ ပထမကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီအခါကပင်ကျော်စောခဲ့၏။ ထိုခေတ်က နယူးဒေလီမြို့၌ကျင်းပသော ပြပွဲများတွင် မြန်မာငွေထည်လက်ရာများသည် ထိပ်တန်း၌ တည်ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာငွေထည်လုပ်ငန်း၌ လက်ရာနှစ်မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ရန်ကုန်နှင့်သရက်မြို့ လက်ရာများဖြစ်ကြသည်။ ရန်

ကုန်လက်ရာမှာ စေ့စပ်သေချာသော်လည်း ရိုး၏။ သရက်မြို့လက်ရာမှာ စိတ်ကူးဆန်းကြယ်၏။ ရန်ကုန်နှင့် သရက်မြို့များအပြင် မန္တလေးသည်လည်း ငွေထည်လုပ်ငန်း၌ထင်ရှားသောမြို့ဖြစ်သည်။ ရှမ်းလူမျိုးများလုပ်သော ငွေထည်များမှာ လက်ရာတစ်ဘာသာကွဲပြား၍ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်ရာရှိ၏။ မြန်မာ ငွေထည်လက်ရာများကို ဥရောပတိုက်သားများက အထူးပင် နှစ်သက်ကြသဖြင့် အမြတ်တနိုး ဝယ်ယူတတ်ကြ၏။ ငွေထည်ပစ္စည်းများလုပ်ကိုင်သည့် ငွေထည်လုပ်ငန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သည့်အချိန်ကာလက စတင်ပြုလုပ်လာသည်၊ ငွေထည်လုပ်ငန်းနည်းစနစ်များကို မည်သို့ရှိလာ

ငွေထည်လုပ်ငန်း

သည်တို့ကို အတိအကျ မသိရပေ။ သို့သော် မှန်နန်း ရာဇဝင်၌ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တွင် သထုံပြည်မှ မွေ တော်မြတ်နှင့် ပိဋကတ်တော်တို့ကို ပင့်ဆောင်လာခဲ့ရာတွင် ပန်းပု၊ ယပန်းပွတ်၊ ပန်းချီ၊ ပန်းရန်၊ ပန်းတော့၊ ပန်းတိမ်စ သည်တို့ကိုလည်း ဆောင်ယူတော်မူခဲ့သည်ဟု တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၅၈၅ ခုနှစ်ထိုး၊ ပုဂံမြို့လေး ထောင့်ကန်အရပ်၊ လေးမျက်နှာဘုရားကျောက်စာနှင့် ၆၀၃ ခုနှစ်ထိုး၊ ပုဂံမြို့အရှေ့တောင်ယွန်း မြောက်ကူနီ ဘုရားကျောက်စာတို့က ပိုမိုထင်ရှားစေသည်။ လေးမျက် နှာဘုရား ကျောက် စာတွင် 'ရှယ်စမခန်၊ ငယ်စမခန်၊ ရှယ်ပေါက် ၂၊ ငယ်ပေါက် ၂၊ ရှယ်တန်ဆောင်၊ ငယ် တန်ဆောင်' ၊ 'ရှယ် ၃၀ သွန်သော ရှယ်ပုရာ ၁ ခု၊ ငယ် ၅၀ သွန်သော ငယ်ပုရာ ၁ခု' ၊ 'ရှယ်ထီ ငယ်ထီအိုင် လေဆောင်းဧအိ' ဟူ၍တွေ့ရပြီး ဂူနီဘုရား ကျောက် စာတွင် မိဖုရားဖွားစော၏ အလှူစာ ရင်း၌ 'ရှယ်သပိတ် ငယ်သပိတ်' ဟုတွေ့ရသည်။ ယင်းတို့ ပုဂံခေတ်အခါက ပန်းထိမ်များရှိခြင်း၊ လှူ ဖွယ်ပစ္စည်းများတွင် ငွေစမခန်၊ ငွေပေါက်ပေါက်၊ ငွေတန်ဆောင်း၊ ငွေဘုရား၊ ငွေထီး၊ ငွေသပိတ်စသည်တို့ကိုပြုလုပ်လှူဒါန်းခြင်းစသော အမှတ် အသားများကိုထောက်ရှုခြင်းဖြင့်ပုဂံခေတ်ကပင် ငွေထည် လုပ်ငန်းမှာ တိုးတက်ထွန်းကားနေပြီဟု ယူဆရသည်။

ထိုထက်စောသောအချိန်ကာလမှ အထောက်အထားကို ရှာဖွေရာ၌ သရေခေတ္တရာခေတ်၏ ငွေထည်လုပ်ငန်းကို တွေ့ ရ၏။ ၁၉၂၆ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘာ့ကျောက်စာ ဌာနမှ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း (မှော်စာ) ခင်ဘားကုန်း တွင် တူးဖော်တွေ့ရှိသည့် ပစ္စည်းများထဲ၌ ငွေထည် ပစ္စည်း များလည်းပါဝင်လေသည်။ ထိုပစ္စည်းများမှာ လွန်ခဲ့ သောနှစ်ပေါင်းတစ်ထောင့် နှစ်ရာက ဌာပနာထားဟန်တူ သည်။ ယင်းငွေထည်ပစ္စည်းများကား ဘေးပတ်လည်တွင် တင်ပလွင်ခွေဘုရား ရုပ်ပွားလေးဆူကို ရုပ်ကြွထုလုပ်ထား ၍အလယ်တည့်တည့်မှ ဗောဓိပင်ပေါက်ဟန် ပြုလုပ်လျက် ဘုရားလေးဆူကြားတွင် မတ်ရပ်ရဟန္တာများကို ထည့်သွင်းရုပ် လုံးဖော်ထားသည့် ခေါင်းပွင့်ကြွတ်၊ လေးဖက်တွင် ဘုရား ရုပ်ပွား လေးဆူပုံကို ရုပ်လုံး ဖော်ထားသည့် လေးထောင့်ငွေ ကြွတ်၊ ဒွာရပါလက(တံခါးစောင့်)ရုပ်ထု လုပ်ထားသော ငွေထည်ပစ္စည်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤငွေထည်ပစ္စည်းများသည် ထိုခေတ်၏ ငွေထည်လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်မှုကို ဖော်ပြလျက် ရှိသည်။ ထိုကြောင့်ငွေထည် လုပ်ငန်းသည် လွန်ခဲ့သောနှစ် ပေါင်း ၁၂၀၀ကျော် သရေခေတ္တရာခေတ်လောက်ကပင် ပေါ်ပေါက်ရှိနေလျက်ငွေထည်ပစ္စည်းများကိုလည်းကျန ကောင်းမွန်သေသပ်စွာ သရုပ်ဖော်နိုင်ပြီဟု မှန်းဆရ၏။ သို့သော်ငွေထည်ပစ္စည်းများကို ရှေးမြန်မာမင်းများ ရှိစဉ်

အခါက လူတိုင်း အသုံးပြုခွင့်မရချေ။ ရွှေထည်ငွေထည် အဆောင်အယောင်များကို ဘုရင့်ဆွေတော် မျိုးတော်နှင့် ဂုဏ်ထူး ရာထူးအလိုက် ဘုရင်၏ခွင့်ပြုချက် ရရှိသူများသာ လျှင် အသုံးပြုကြရလေသည်။ နှောင်းခေတ်၌ကား ပစ္စည်း ဥစ္စာကြွယ်ဝသူတို့က ငွေဖလား၊ ငွေကွမ်းအစ်၊ ငွေထုံးဗူး စသည့် ငွေထည်အသုံးအဆောင်များကို ဝယ်ယူထားလေ ရှိကြသည်။ သို့သော် ထိုငွေထည်ပစ္စည်းများကို နေ့စဉ်အသုံး မပြုဘဲ ပွဲလမ်းသဘင်၊ အလှူ၊ မင်္ဂလာအခမ်းအနားများ၌ သာ အသုံးပြုတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ အများသုံး ပစ္စည်း များဖြစ်လာသည့်အတွက် ထိုလုပ်ငန်းမှာဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့၏။

ငွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ငွေထည်ပစ္စည်းများကို အရုပ်များ၊ ပန်းခက် ပန်းနွယ်များဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ကာ ထွင်းလုပ်ထားခြင်း သည် ငွေထည်လုပ်ငန်း၏ အသက်ဟု ဆိုရပေမည်။ ငွေ ထည်ပစ္စည်းတွင် ပန်းခက်ပန်းနွယ်၊ ဇာတ်နိပါတ် ရုပ်ပုံများကို ပစ္စည်းအလိုက်ထုလုပ်ထားတတ်၏။ အများအားဖြင့် ငွေ ဖလားကြီးများ၌ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့မှ အခန်းများ၊ ငါးရာငါး ဆယ် နိပါတ်တော်လာ ရုပ်ပုံများ၊ ၁၂ ရာသီစက် အမှတ် အသားများ၊ ပန်းပုံများကို သရုပ်ဖော်ကာ ရုပ်ကြွများအ ဖြစ် ထုလုပ်ထားတတ်သည်။ ငွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ပညာရှင် ၏ပညာစွမ်း၊ လက်ရာစွမ်းကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ငွေထည်ပစ္စည်း ၏ ပုံပန်း သရုပ်ဖော်ထားသော ပန်းခက်ပန်းနွယ် ရုပ်ပုံများကို အနုစိတ် နိုင်နင်းခြင်း၊ သရုပ်ပေါ်အောင် ဖော်နိုင်ခြင်းနှင့် ရုပ်လုံးဖော်နိုင်ခြင်းတို့ကို ကြည့်ရှု ဆုံးဖြတ်တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ရှေးအခါက ငွေဖလားကြီးတွင် ပတ်လည် အပြည့်မျှ ပန်းခက်ပန်းနွယ်၊ ခြူးကနတ်၊ ယိုးဒယားပန်း များ၊ရုပ်လုံးများဖြင့်လက်စွမ်းပြထားတတ်သည်။ တစ်ခါတစ် ရံ ငွေဖလားကြီး၏အပေါ်ပိုင်းတွင် သင်္ဃေ၊ ကုလားပန်း၊ ခြူးတက်များကို ပေါင်းစပ်လျက် အလယ်ပိုင်း၌ ဇာတ်နိပါတ် လာရုပ်ပုံများကိုသရုပ်ဖော်၍ ဖလား၏အောက်ခြေတွင် မှော် ရွက်များဖြင့် လက်စွမ်းပြတတ်၏။ ယင်းသို့သရုပ်ဖော်ရာတွင် ပညာရှင်၏ ဉာဏ်စွမ်းလက်စွမ်းအလိုက် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ခုနှင့်တစ်ခုမတူ ထူးခြားချက်များရှိတတ်သည်။

ထိုငွေ ထည်လုပ်ငန်းမှာ များစွာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း လှ၏။ ငွေထည်ပစ္စည်းများလုပ်ရာတွင် လုပ်မည့်ပစ္စည်း အတန်းအစားအလိုက် ဘော်ခေါ်မည့် အကောင်းဆုံးငွေ ၉၉ . ၅၊ ၉၄ . ၅၊ ၈၉ . ၅ စသည်ရာခိုင်နှုန်းပါရှိသည့်ငွေ များတွင် ကြေးနီအကောင်းစား အနည်းငယ်ထည့်၍ လုပ် ကိုင်တတ်ကြသည်။ ဘော်ချည်းသက်သက်ဖြင့်ပြုလုပ်သော ငွေထည်များမှာ အလွန်ပျော့ပျောင်းသဖြင့် သုံးစွဲရာတွင် အထိ အခိုက် မခံတတ်ချေ။ ထိုကြောင့် သုံးစွဲရာ၌ ခိုင်ခံ့ရန် ကြေးနီထည့်ရခြင်းဖြစ်၏။ ဘော်ငွေကို ကြေးနီနှင့်အတူ မြန်မာ ဖြစ် မြေလုံ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားဖြစ်ချော်လုံတို့တွင်ထည့်၍

ငွေထည်လုပ်ငန်း

ဗောဓိပင်သဏ္ဍန်ရှိသော ငွေခေါင်းပွကြတ်

မီးသွေးဖုံးကာ၊ အသားမာမီးသွေးနှစ်အုပ်၊ သုံးအုပ်မျှဖြင့် ဖိ၌ မီးပြင်းထိုးပေးရသည်။ မီးသွေးတစ်အုပ်လျှင် ၁၅ မိနစ် ခန့်ကြာရာ မိနစ် ၃၀ မှ ၄၅ မိနစ်အတွင်းတွင် လုံတွင်းရှိငွေ မှာ အရည်ပျော်လာလေသည်။ ထိုငွေရည်ကြည်လင်စေရန် ဇာဝက်သာ အနည်းငယ် ထည့်ပေးရ၏။ ငွေရည်ကြည်လင် လာသောအခါ ပူအောင်မီးကင်၍ ရေနံဆီ၊ ဖယောင်း၊ တစ်ခုခု ဖြင့် အနည်းငယ်သုတ်ထားသော အဝ ၈ လက်မမှ ၁၀ လက်မအတွင်းရှိ သံဒယ်ပက်ထဲသို့ ငွေရည်ကိုလောင်းထည့် လိုက် လျှင် ငွေခဲ၊ ငွေခွက်ဖြစ်လာသည်။ ထိုငွေခဲငွေခွက်ကို ညှပ်ဖြင့်ယူ၍ သံပေတုံးပေါ်တွင်တင်ကာ အလိုရှိရာ ပုံသဏ္ဍာန် အရွယ်အစားရရှိအောင် တူအမျိုးမျိုးဖြင့်ခတ်ခြင်း၊ မီး ဖုတ်ခြင်းတို့ကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ပြုရ၏။ ထိုသို့ တူခတ် ခြင်းဖြင့် အလိုရှိရာပစ္စည်းဖြစ်အောင် လုပ်ရလေသည်။ ယင်းသို့ လုပ်ပြီးသည့်ပစ္စည်းကို အဖြူထည်ဟုခေါ်၏။ အဖြူထည် လုပ်သည့် ငွေပန်းတိမ်ထည်ကို အဖြူထည်ဆရာဟုခေါ်

သည်။ အဖြူထည်ကို ကျင်လည်စွာလုပ်နိုင်ရန် ၂ နှစ်မှ ၃ နှစ်အထိ သင်ကြားရသည်။

ထိုအဖြူထည်ပစ္စည်းကို ပန်း၊ အရုပ်များထုလုပ် ရန် ပန်းထုဆရာလက်သို့အပ်ရ၏။ ပန်းထုဆ ရာမှာ အနုပညာဖြစ်၍ ကျင်လည်စွာတတ်မြောက် ရန် ၃ နှစ်မှ ၅ နှစ်အထိ ဝီရိယကောင်းစွာ အားထုတ်သင်ကြားရသည်။ အဖြူထည်ကို ပန်းထုရန် အင်တွဲတစ်ပိသာလျှင် ရေနံ ၂၅ ကျပ် သား၊ မြေနီ ၁၂ ကျပ်သားတို့ဖြင့် ရောစပ်ကျိုချက် သည့်ချိပ်ရည်ဖြင့် အဖြူထည်ထဲသို့လောင်းထည့် လျက် လက်ကိုင်ရန်သစ်သားတစ်ခုကိုစိုက်ထား ရ၏။ လောင်းပြီး ၁၀ နာရီခန့်အကြာတွင် ချိပ်ရည် အေးသွားလေသည်။ ထိုအခါအလိုရှိသော ပန်း ရွက်ပန်းကွက်၊ ဇာတ်ထုပ်ဇာတ်ကွက်များကို ခဲတံဖြင့်ရေးဆွဲရ၏။ စိတ်ကြိုက် ပုံများ ရေးဆွဲပြီး သောအခါ ပုံများပျက်မသွားစေရန် ကောက် ဆောက်ခေါ်သော အသေးဆုံးဆောက်ကလေး များဖြင့် ဆောက်ကြောင်းကောက်ရသည်။ ဆောက်ကြောင်းကောက်ပြီးလျှင် အတွင်းရှိချိပ် များကို မီးမြှိုက်ကာ ထုတ်ပစ်ရ၏။ ထိုနောက် အထည်ပစ္စည်းအတွင်းဖက်မှ ကျည်ပွေခေါ်ဆောက် များဖြင့် ဖောင်းကြွစေလိုသောပန်းများ၊ အရုပ် များကို ထုရိုက်၍ ဖော်ပေးရသည်။ ယင်းသို့ပုံများ ကို ဖော်ပြီးသောအခါ အထည်ပစ္စည်း အတွင်းသို့ ချိပ်ရည်ကို တစ်ဖန်ထည့်ရပြန်သည်။ ချိပ်အေးသွား လျှင် ဆောက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် အရုပ်များပန်း များကိုသဘာဝ ပေါ်အောင် အကြမ်းထုလုပ် ရ၏။ ပုံကြမ်းများဖော်ပြီးလျှင် ချိပ်ကိုတစ်ဖန်ထုတ်ပစ်ရပြန် သည်။ ချိပ်ထုတ်ပြီးနောက် ငွေထည်ကိုသံကောက်ပေါ်တင် လျက် တွန့်လိမ်နေသောနေရာများကို ပြေပြစ်အောင် နင်း ပြားခေါ် ဆောက်များဖြင့် ထုလုပ်ပေးရ၏။ ဤလုပ်ငန်း ပြီးလျှင် နောက်ဆုံးအကြိမ် ချိပ်ရည်လောင်း၍ ထည့်ရပြန် သည်။ ဤအကြိမ်တွင် ပန်းထုဆရာသည် စိတ်ကိုကြည် လင်စွာထားလျက် အာရုံစိုက်ကာ ပန်းများ၊ အရုပ်များ ကို အနုစိတ်ထုလုပ်ရသည်။ ယင်းသို့ နောက်ဆုံးအပြီး သတ် အနုစိတ်လျက် ပန်းကွက် ပန်းနွယ်၊ အရုပ်များကို သပ်ရပ်သေချာစွာ ဖော်ပြီးနောက် ချိပ်ကို ချွတ်လိုက် ရသည်။

ပန်းထုပြီးသောပစ္စည်းကို အဖြူထည်ဆရာလက်သို့တစ်ဖန် ပြန်လည်ပေးအပ်လိုက်ရ၏။ အဖြူထည်ဆရာက ငွေထည် ပစ္စည်းကို နောက်ဆုံးအရောင်တင်ပြီးအထိ လုပ်ကိုင်ရသည်။ အဖြူထည်ဆရာသည် ပန်းထုပြီးပစ္စည်းကို ပုံပန်း အချိုးအစား

ငွေထည်လုပ်ငန်း

ကျန်စေရန်ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ ပန်းထုစဉ်ကဖြစ်သော အပေါက် အပြဲများကို ဖာထေးဂဟေဆော်ခြင်း၊ ချောမွတ်အောင် တံစင်း၊ ကော်ဖတ်များဖြင့်တိုက်စားခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရ သည်။ ထိုသို့ အပြီးသတ်ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ပစ္စည်းကို အရောင်တင်ရလေသည်။ အရောင်တင်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ ပစ္စည်းကိုမီးဖုတ်၍ ကြေးသွားပွတ်တံနှင့်တိုက်လျက် ကျန်ရှိ နေသော ချိပ်များကို စင်အောင်ဆေးရသည်။ ထိုနောက် တစ်ဖန် မီးနပ်အောင်ဖုတ်ပြီးလျှင် ကြေးနီအိုးဖြင့်ကျိုထား သော ကျောက်ချည်ရည်ထဲသို့ ထည့်ကာ ၁၅ မိနစ်၊ မိနစ်၂၀ မျှကြာအောင်ပြုတ်ရ၏။ ဤသို့ ပြုတ်ခြင်းအားဖြင့် အညစ် အကြေးများ ကင်းစင်လျက် ဖြူဖွေးသောနဂို ငွေရောင်သို့ ပြောင်းလာသည်။ အကယ်၍ အရောင်ညစ်နေသေးလျှင် နောက် ထပ် နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်မျှ ရှေးနည်းအတိုင်း မီးဖုတ်၍ ကျောက်ချည်ဖြင့် ပြုတ်ခြင်းဖြင့် လိုရာအရောင်အထိ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ကျောက်ချည်ကို အသုံးမပြုလိုသူများမှာ မူ ကန့်စားငရဲမီးတစ်ဆကို ရေ ၁၅ဆမမှ အဆ ၂၀ ထိရော ၍ ကြော့သို့မဟုတ် စဉ်သုတ်ခွက်ကြီးတစ်ခုတွင်ထည့်ကာ မီးဖုတ်ပြီးအထည်ကို ထိုအရည်တွင် တစ်နာရီ၊ နှစ်နာရီမျှ စိမ်ထားရ၏။ ယင်းသို့ စိမ်ခြင်းဖြင့် ကျောက်ချည်တွင် စိမ်မည့်နည်းတူ ငွေရောင်ကို ရရှိနိုင်သည်။ ကြိုက်ရောင်ရရှိ လာသည့်အခါတွင် ကုလားကင်ပွန်းသီးပြုတ်ရေနှင့် စပ်ထား သောရေဖြင့် အထည်ကို ဆွတ်လျက် ကြေးသွားပွတ်တံနှင့် တိုက်၍ပေးရသည်။ ထိုအခါငွေထည်မှာ တောက်ပြောင်၍ လာလေသည်။

မိလ္လာထည်

ငွေထည်လုပ်ငန်း၏ တစ်တံဒေသဖြစ်သော မိလ္လာထည်လုပ် ငန်းကိုမြန်မာငွေပန်းထိမ်သည် အမြောက်အမြားပင် တတ် မြောက်ကြ၏။ သို့သော်မီးပူခံ၊ ကန့်ညှော်ခံ၍လုပ်ရသော ကြောင့် အနည်းငယ်သာလုပ်ကိုင်ကြသည်။ မိလ္လာထည် တွင် ရုပ်ပုံပန်းပုံများမှာ အမည်းခံလျက် ငွေကောင်းလိုက် ၍ရေးသားထားသကဲ့သို့ သဏ္ဍာန်ပေါ်ထွက်နေစေသည်။ မိလ္လာနှင့်လုပ်သော အထည်များမှာ ဖလား၊ ထုံးဗူး၊ ဓားရိုး စသည်များဖြစ်သည်။

မိလ္လာဖော်သည့်အခါ ခဲနှစ်ဆ၊ ငွေတဆ၊ ကြေးနီတစ် ဆရောစပ်၍ အရည်ဖြစ်အောင် မီးပြင်းထိုးလျက် သင့်လျော်ရုံ ကန့် ပစ်ရသည်။ မိလ္လာမြှုပ်သည့်အခါ အထူလက်မသုံးပုံ တစ်ပုံခန့်ရှိ ငွေထည်ကို အပြားခတ်ပန်းပုံရုပ်ပုံများကို ရေးသား ထုလုပ်ပြီးနောက် ရုပ်လုံးထုပြီးသား နေရာများကို ချန်လှပ် ကာ ကျန်နေရာများကို နင်းချရသည်။ ဖော်ထားသော မိလ္လာကို မှုန့်မှုန့်ကြိတ်၍ လက်ချားနှင့်ရောလျက် နင်းချ ထားသောနေရာများတွင် လိုက်ထည့်ရသည်။ မိလ္လာမှုန့်

ထည့်ပြီးလျှင် သံအိမ်တွင်ထည့်၍ မီးပြင်းထိုးရ၏။ ထိုအခါ အရည်ဝင်၍ မိလ္လာမြှုပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။ ထိုနောက်မြှုပ် ရာများကို ချောအောင် တံစင်း၊ ကော်ဖတ်၊ မီးသွေးမှုန့်နှင့် အဆင့်ဆင့်တိုက်ပွတ်၍ နောက်ဆုံးတွင် ငွေထည်ကို အရောင် တင်သကဲ့သို့ အရောင်တင်ရသည်။

ငွေထည်ပုံများ

ခေတ်အသီးသီး၌ ထွန်းကားခဲ့သော မြန်မာငွေထည်လက် ရာများကိုနမူနာမျှ ဖော်ပြလိုပေသည်။ ဤအကြောင်း ရပ်နှင့်တွဲ၍ ပုံပေါင်း ၁၁ ပုံဖော်ပြထားသည်။ ယင်း တို့အနက် ပုံအမှတ် ၁ မှာ ၁၉၂၆ခုနှစ်တွင်သရေခေတ္တရာ မြို့ဟောင်း ခင်ဘကုန်းမှ တူးဖော်တွေ့ရှိသောဗောဓိပင် ပေါက် နေပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ငွေခေါင်းပွကြုတ်ဖြစ်သည်။ ဘေး ပတ်လည်တွင် တင်ပလွင်ခွေဘုရားရုပ်ပွားတော် ရုပ်ကြွ လေးဆူထုလုပ်ထားသည်။ဘုရားရုပ်ပွားတော်လေးဆူ၏ အကြားတွင် မတ်ရုပ်ရဟန္တာများကို ရုပ်ကြွများပြုလုပ်လျက် ဘုရားဘွဲ့မည်များနှင့် ရဟန္တာဘွဲ့မည်များကို ပျူအက္ခရာ ဖြင့်ကမ္ပည်းထိုး ရေးထားသည်။ ဗောဓိပင်မှာ ပင်စည်တစ်ပိုင်း သာ ကျန်ရစ်သည်။အကိုင်းအခက်များ ကြွေကျ ပျောက် ပျက် ကုန်ပြီဖြစ်၏။ ယင်းဗောဓိပင်ငွေကြုတ်မှာ သရေခေတ္တ ရာခေတ်လောက်က ပြုလုပ်သောလက်ရာဟု ယူဆရ၏။

ပုံအမှတ် ၂ မှာ ၁၈ နှင့် ၁၉ ရာစုအတွင်းကလက်ရာများ ဖြစ်၏။ ထိုပုံပါ ဖလားများကို အမှတ်စဉ်ပေးထားသည်။ အမှတ် (၁)နှင့် (၂) ဖလားများသည် ပုံတွင်ပါသော ဖလားများအားလုံးအနက် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည်။ ထို ရှေး ကျသော ဖလားနှစ်လုံးသည် ခရစ်၁၇၀၀ နှင့် ၁၈၀၀ ပြည့် နှစ်အတွင်းက လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် ဖလားများနှင့် လက်ရာချင်း စံနှစ်ချင်း တူသည်။ ရုပ်ပုံပန်းပုံကောင်းစွာမပေါ်သော် လည်း နှစ်မီးဖော်မှ ယခုကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် လုပ်ကိုင်၍ ရနိုင်ရန်ရှိသည်။ အမှတ် (၃)၊ (၄)၊ (၅) ဖလားများမှာ ခရစ် ၁၈၀၀ နှင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အကြား လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်လောက်က လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်ဟုယူဆရ၏။ ထိုဖလား များတွင်ရုပ်ပုံပန်းပုံများမှာ ပို၍ပေါ်သော်လည်း တမီး တည်းဖော်သောကြောင့် အလွန်ကြမ်း၏။ အဆင်အပြင် မှာ အလွန်ကောင်းသည်။ အမှတ် (၆) နှင့် (၇) ဖလား များမှာ တစ်ခေတ်တည်းလုပ် ဖလားများ ဖြစ်၏။ တစ်ဆဲ့နှစ် ရာသီ ရုပ်များကို ထုလုပ်လျက် မြန်မာဘုရင်မင်းတို့ ဦးခေါင်း ဆေးလျှော်သင်္ကြန် တော်ခေါ်သည့် အခါမျိုးတွင်သုံးသော ဖလားစနစ်ပုံမျိုးများဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အကောင်း ဆုံးသောဖလား ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ပုံအမှတ် ၃ မှာ ဇာပေါက်ဖလားဖြစ်၏။ ထိုဇာပေါက် ဖလားကို ၁၈၈၅ခုနှစ်လောက်က ရန်ကုန်မြို့မှ ဦးရွှေရုံဆို

- (၂) ဝဂ် နှင့် ဝဇ္ဇ နှစ်ခုစလုံးပါးအတွင်းကမ္ဘာလုပ်
ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်
- (၃) ဇာပေါက်ပေးရမည့်
- (၄) ဓမ္မစွမ်းအား
- (၅) ဓမ္မစိုင်းစိုင်း (ဓမ္မစိုင်းပန်းပင်)
- (၆) ဓမ္မစိုင်းစိုင်းနှင့်ဆောင်ရွက်ပေးရမည့်

- (၇) စုမ္မာသတ်မှတ်သောတံဆိပ်များ
- (၈) သရက်မြို့လက်စုငွေပေးလား
- (၉) ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင်ပဌမတရုဒသောငွေထည်ပစ္စည်း
- (၁၀) မိတ္ထာထည်များ
- (၁၁) ၂၀ ခုခေတ်ဦးတွင် ထင်ရှားခဲ့သော မြန်မာ ငွေထည်ပညာရှင်များ

သူက စနစ်ထုတ်ထုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုစာပေါက် ဖလားမှာ ထုလုပ်သမျှသော စာပေါက် ဖလားများအနက် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ ပန်းပုံမှာ သဇင်နွယ်၊ ကုလားပန်း၊ ခြူးတက်သုံးမျိုးရောစပ်သော ပန်းပုံဖြစ်သည်။ ပန်းတစ်မျိုးတည်းနှင့်ရိုး၍မနေရန် ပန်းအမျိုးမျိုးရောစပ်၍ထုလုပ်နိုင်သော ပညာကို မြန်မာငွေပန်းထိမ်တို့သည် များစွာနှစ်သက်ကြလေသည်။ ဖလားအောက်ပန်းမှာ မှော်လှည့်၍ရစ်သောပန်းဖြစ်သည်။ ထိုပညာရှင် ဦးရွှေရုံမှာ ဗြိတိသျှခေတ်ဘုရင့်အင်ဂျင်နီယာတပ်အတွက် ထူးဆန်း ကောင်းမွန်သော အထည်တစ်ခုကို ထုလုပ်ပြီးနောက် မကြာမီ ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ပုံအမှတ် ၄ မှာ ၁၈၈၅ ခုနှစ်လောက်က ဦးဘိုးသက်ဆိုသူ လုပ်သော ငွေဆွမ်းအုပ်ပုံဖြစ်၏။ ဆွမ်းအုပ်ကိုစေတီပုံမျိုး ပြုလုပ်ထားသည်။ ဤပုံဆွမ်းအုပ်မျိုးမှာ မြန်မာဘုရင်တို့ ဘုရားဆွမ်းတော်တင်ရန်သုံးသော ပုံမျိုးဖြစ်လေသည်။ မြန်မာငွေထည်လုပ်ငန်းတွင် ပညာစွမ်းကိုပြနိုင်သော လက်ရာကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၅ မှာ ၂၀ ရာစုနှစ်အစလောက်တွင် ရွှေတံဆိပ်တော်ရ ပညာရှင် ဦးရင်မောင်ထုလုပ်သော ငွေဒေါင်းပေါင် (ငွေလင်ပန်းငယ်) ဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၆ မှာ ငွေထိုးပူးနှင့် ငွေဖလားဖြစ်၍ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင်ကုင်းပသောပြည်နယ်အနုပညာပြိုင်ပွဲတွင် ဆုရသော လက်ရာဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်း နှစ်မျိုးလုံးသည် ရန်ကုန်မြို့ ပညာရှင်တို့၏ စေ့စပ်သေချာမှုကိုပြလေသည်။ ငွေထိုးပူးတွင်ဖော်ထားသော သေးငယ်လှသည့် ရုပ်ပုံပန်းပုံများကို အခြားဒေသမှပညာရှင်များပင် တတ်နိုင်စွမ်းမရှိအောင် အသေးစိတ်သေသပ်လှ၏။

ပုံအမှတ် ၇ သည် နယူးဒေလီမြို့တွင် ထိုခေတ်ကကုင်းပသောပြပွဲ၌ မြန်မာပြည်မှပေးပို့သော မြန်မာငွေထည် လက်ရာများဖြစ်၏။ ထိုငွေထည်များမှာ ရာမဇာတ်မှ ဇာတ်ကောင်များဖြစ်သည်။ အောက်ဆုံးတန်းရှိ လက်ဝဲအစွန်ပုံမှာရာမရုပ်ဖြစ်၍ လက်ယာအစွန်ရှိ ငွေထည်ရုပ်မှာ သီတာရုပ်ဖြစ်သည်။ အလယ်ရုပ်သည် ရာမ၏အကြံပေးဝါမီကီဖြစ်သည်။ အလယ်တန်းရှိ လက်ျာဖက်ရုပ်မှာ သိန်းခိုပြည့်ရှင် သာဂီရိဘီလူးရုပ်ဖြစ်၏။ လက်ဝဲရုပ်မှာ ဒဿဂီရိ၏ နှမ ဂန္တီရုပ်ဖြစ်သည်။ ထိပ်ဆုံးပုံမှာ ဟနမန်မျောက်မင်းရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ ငွေထည်ရုပ် အသီးသီးမှာ ဟနမန်မျောက်မင်းရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ ငွေထည်ရုပ် အသီးသီးမှာ ဟနမန်မျောက်မင်းရုပ်ပုံဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၈ မှာ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့မှ ဦးကြင်လုပ်သော ငွေဖလားပုံဖြစ်၏။ ဦးကြင်မှာ သရက်မြို့လက်ရာဖြစ်သောငွေထည်ပညာကို တတ်မြောက်သူ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုခေတ်က လက်ရာကောင်းငွေထည်ဖြစ်သည်။

ပုံအမှတ် ၉ မှာ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုရသော ဦးရွှေဝထုလုပ်သည့် ငွေထည်ပစ္စည်းပုံဖြစ်သည်။ ယင်း၏ အရုပ်ပုံများသည် ပညာရှင်၏လက်စွမ်းကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

ပုံအမှတ် ၁၀ မှာငွေထည်လုပ်ငန်းနှင့် ငွေထည်လုပ်ငန်း၌ အကျုံးဝင်သော မိလ္လာထည်ကို ပြသည်။ ငွေအိမ်စွပ် ဓားမြှောင်များသည် နယူးဒေလီမြို့ ပြိုင်ပွဲတွင် ရွှေတံဆိပ်ရ ဆရာများ၏တပည့်တို့ကို တောင်ငူနှင့်ရွှေကျင်မြို့များတွင်လုပ်သောလက်ရာများဖြစ်သည်။ အလယ်မှဓားကို ပဲခူးမြို့မှ ဦးဘိုးဇင်လုပ်၏။ ထိုဓားမြှောင်ရိုးမှာ ဆယ်စွယ်ရိုးဖြစ်၍ ဓားအိမ်မှာ သစ်သားအိမ်ဖြစ်၏။ ဓားအိမ်ကို ငွေဖြင့်ခွေ၍ မိလ္လာလုပ်ငန်းလက်ရာကောင်းကို အစွမ်းပြထားလေသည်။

ပုံအမှတ် ၁၁ မှာ ၁၉ ရာစုမှ ၂၀ ရာစုအကူးတွင်ထင်ရှားခဲ့သောမြန်မာငွေထည်ပညာရှင်များ၏ ပုံဖြစ်သည်။ ထိုပညာရှင်များမှာ လက်ဝဲမှလက်ယာသို့ အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့် ဦးရင်မောင် (နယူးဒေလီမြို့ရွှေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးသူလှိုင်၊ ဦးဘိုးကျော် (နယူးဒေလီမြို့ကြေးတံဆိပ်ရ)၊ ဦးဘိုးမြင့်၊ ဦးဘိုးသက် (ဂျေပူးမြို့ရွှေတံဆိပ်နှင့်ကာလကတ္တားမြို့ငွေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးဘိုးခင် (ဒေလီမြို့ငွေတံဆိပ်ရ)၊ ဦးရွှေဝနှင့် ဦးဘိုးဇင်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ငွေသတ္တု ။ ။ သတ္တုများတွင် ငွေသည် အပြောင်လက်ဆုံး သတ္တုဖြစ်သည့်ပြင် ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌ တူးဖော်ယူ၍ ရရှိနိုင်သောကြောင့် လူသိအများဆုံး ဖြစ်၏။ ငွေကို လူသိများသလောက် တူးဖော်ရာတွင်မလွယ်ကူလှချေ။ တရုတ်လူမျိုးတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀ ကျော်ကပင် ငွေကို အထည်ပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြ၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငွေကို ပထမဆုံးဒေါင်းပြုလုပ် သုံးစွဲကြသူများ မှာ လစ်ဒီယန်လူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု ဂရိလူမျိုး နိုင်ငံသမိုင်းပညာရှင်တစ်ဦးကဆိုသည်။ ရှေးအခါက ငွေအတွက်ကြောင့် ပြည်ထောင်ချင်းချင်း စစ်ခင်းခဲ့ကြသည်။ လူတို့သည်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးခိုက်ရန်ဒေါသ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အားရှိသူလူစုများက အားနည်းသူလူစုများကို ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခဲ့ကြသည်။ ဘီစီ ၃၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရောမလူမျိုးတို့သည် ကားသေ့ပိုင် စပိန်ငွေတွင်းများကို လိုချင်သောရမ္မက်စောကြောင့် ကားသေ့နိုင်ငံနှင့် စစ်ခင်းခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သောအနှစ် ၄၀၀ ခန့်က တောင်အမေရိကတိုက် ပီရူးနိုင်ငံတွင် စပိန်လူမျိုးတို့သည် ငွေတွင်းများကို တူးဖော်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားများအား ကျွန်စာရင်းသို့သွင်းခဲ့ပြီးလျှင် နှိပ်စက်ခဲ့ကြသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ၇၅ နှစ်လောက်အထိ လူတို့သည် အမေရိကတိုက်အနောက်ပိုင်းရှိ တောင်များတွင် ငွေရှာထွက်ယင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အခြင်းများကာသတ်ပုတ်ခဲ့ကြလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငွေအထွက်ဆုံးအရပ်ဒေသမှာ မြောက်

အမေရိကတိုက်ရှိ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဒုတိယငွေအထွက်ဆုံး အရပ်ပေးသမျှမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ နီဗား၊ ပြည်နယ်နှင့် ကော်လိုရားပြည်နယ်များ ဖြစ်သည်။ ဤပေးသမျှအပြင် ငွေကို ကနေဒါနိုင်ငံ၊ စပိန်နိုင်ငံနှင့် ဩစတြေးလျတိုက်မှလည်း တူးဖော်ရရှိကြသည်။ ငွေချည်း သက်သက်ကို အကျိုးရှိရှိနှင့်ထုတ်ယူနိုင်လောက်အောင် ကြွယ်ဝသည့်သတ္တုရိုင်းကို တွေ့ရခဲသည်။ အများအားဖြင့် ငွေကို ခဲ၊ ကြေးနီစသော သတ္တုများနှင့် ပေါင်းစပ်၍ တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိုသတ္တုများကို ကျိုချက်ယူရာတွင် ငွေကို ဘေးထွက်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ရရှိကြသည်။ ယခုအခါငွေထွက်သော သတ္တုရိုင်း တစ်တန်လျှင် ငွေချည်းသက်သက် ပေါင်ချိန် ၂၀၀ ခန့်သာရရှိနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ငွေသတ္တုစစ်စစ်သည်ဖြူ၏။ အထူ ၁/၁၀၀၀ လက်မမျှရှိအောင် အပြားခတ်ယူနိုင်သည်။ ရွှေမှအပ ငွေသည်အပြားရိုက်ခတ်နိုင်ဆုံးသတ္တုဖြစ်၍ ပလက်တီနမ်မှလွဲလျှင် နန်းဆွဲအခံနိုင်ဆုံး သတ္တုဖြစ်၏။ အချိန် တစ်အောင်စလေးသော ငွေကို နန်းဆွဲသောအခါ သုံးမိုင် ရှည်သော ငွေနန်းကြိုးကို ရနိုင်၏။ ငွေသန့်သန့်သည် ရွှေထက် မာသော်လည်း ငွေဒဂါးနှင့် ငွေထည်ပစ္စည်းများပြုလုပ်ရန် ပျော့လွန်းသောကြောင့် ကြေးနီဖြင့် ရော၍ အသုံးပြုကြရ၏။ ထိုသို့ ရောပေးသောအခါ အရောင်အနည်းမျှမပျက်ဘဲ အရည်ပျော်အပူချိန်မြင့်တက်လာပြီးလျှင် သတ္တုမှာပို၍မာလာ၏။ ငွေသည် အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ၉၆၁ ဒီဂရီတွင် အရည်ပျော်၍ စင်တီဂရိတ် ၁၉၅၅ ဒီဂရီတွင် အရည်ဆူပြီးလျှင် အပြာရောင်အငွေ့အဖြစ်ဖြင့် ပျံတက်သွား၏။ ထိုအငွေ့သည် လေနှင့် ရောနှော၍ ပါသွားသောအခါ အစိမ်းရင့်ရောင်အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွားသည်။ အရည်ပျော်နေသောသတ္တုသည် မိမိထက် အဆ ၂၀ထုထွယ်ရှိသော အောက်ဆီဂျင်ကို ပျော်ဝင်စေနိုင်သည်။ အေး၍လာသောအခါ ပျော်ဝင်နေသော အောက်ဆီဂျင်သည် အရှိန်ပြင်းစွာနှင့် ထွက်သွားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ငွေသတ္တုလုပ်ငန်းကို ငွေသတ္တုအရိုင်းတွေ့သော နေရာများ၌ လုပ်ကိုင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ ဘော်တွင်း၌ ငွေသတ္တုအရိုင်းအများဆုံး ထွက်သည်။ (ဘော်တွင်း။ -ရှု) အခြား ငွေသတ္တုအရိုင်းတွေ့သော ဒေသများမှာ ဗန်းမော်နယ်၊ ကသာနယ်၊ ရမည်းသင်းနယ်၊ ကျိုက္ခမီ၊ ထားဝယ်နယ်၊ မြိတ်နယ်တို့ဖြစ်သည်။ ဝနယ်၌လည်း ငွေသတ္တုတွင်းများ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ငွေထည်လုပ်ငန်းသည် ထင်ပေါ်ကျော်စောသော မြန်မာလက်မှုပညာ တစ်ရပ်ဖြစ်လေသည်။ ဥရောပတိုက်သားတို့သည် မြန်မာငွေထည် ပစ္စည်းများကို အထူးပင် နှစ်သက်ကြသည်။ (ငွေထည်လုပ်ငန်း-ရှု။)

ဖန်ကို ကောင်းစွာမကျိုချက်တတ်မီ ရှေးအခါလူတို့

သည် ပြောင်လက်နေအောင် တိုက်ချွတ်ထားသည့်ငွေထည်ကို မှန်အဖြစ်ဖြင့်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ငွေဖြင့် အိုးခွက်၊ ပန်းကန်ပြားများနှင့် ဝတ်စားတန်ဆာများ ပြုလုပ်ခြင်း အလေ့အထမှာ သမိုင်းမတင်မီအချိန်မှစ၍ ခေတ်စားခဲ့သည်။ ငွေထည်များသည် ကန်နှင့်တွေ့ထိသောအခါ မည်းတတ်သဖြင့် ကန်ပါရှိသည့် ကြက်ငှက်ဥများကို ငွေဇွန်းဖြင့်စားလျှင် ချက်ချင်းဆေးကြောပစ်ရသည်။ သို့သော် မည်းနေသောဇွန်းကို အနည်းငယ်ခန့် တိုက်ချွတ် ပေးလိုက်ရုံမျှနှင့် နဂိုအတိုင်း ပြောင်လက်လာနိုင်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နှစ်စဉ်ထွက်သမျှ ငွေစုစုပေါင်းအနက် ၄ ပုံ ၃ ပုံကို ဒဂါးပြုလုပ်ရာ၌ သုံးသည်။ အများအားဖြင့် ငွေဒဂါးသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ထံတွင် ကြာရှည်မရှိတတ်ဘဲ တစ်လက်မှ တစ်လက်သို့ ကူးပြောင်းနေသဖြင့် မည်းလာရန်အချိန်မရပေ။ သို့သော် ငွေစစ်လွန်းလျှင် မူ ပွန်းသွားတတ်၍ ဒဂါးတွင်ပါရှိသည့်ပန်းများမှာ တဖြည်းဖြည်းချောလာသည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ငွေသည် ယမ်းလုပ်ငန်း၌ အရေးပါအရာရောက်သည်။ ယခု ကျွန်ုပ်တို့သိရှိသမျှ ယမ်းဘီလူးတို့တွင် အပြင်းထန်ဆုံး ယမ်းဘီလူး တစ်မျိုးမှာ ဆီးလဗားဖာလမီနိုတ်ခေါ် ငွေသတ္တုဖြင့်စီမံယူရသော ယမ်းဘီလူးမျိုးဖြစ်သည်။ ဤယမ်းဘီလူးသည် စိုနေသည့်အခါ အနည်းငယ်မျှမစိုးရိမ်ရသော်လည်း အလွန်ခြောက်သွေ့နေလျှင် ငှက်မွေးဖြင့် တိုမိရုံမျှနှင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ပြင်းထန်သောအရှိန်ဖြင့် ပေါက်ကွဲတတ်သည်။ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးရာ၌အသုံးပြုသည့် ဖလင်ကော်ပြားတွင် ငွေမှပြုလုပ်ရရှိသော ဆီးလဗားကလိုရိုက်ကို သုတ်လိမ်းထားသည်။ ဆီးလဗားကလိုရိုက်သည် အလွန်အလင်းမိလွယ်သဖြင့် အလင်းရောင်နှင့်တွေ့ သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဓာတ်ပြောင်းသွားသည်။ ထိုသို့ဓာတ်ပြောင်းသွားသည့် ကော်ပြားကို ဓာတ်ဆေးများဖြင့် စီမံပေးသောအခါ ငွေသတ္တုအမှုန်များသည် ဂျယ်လတင်းကော်ပြားတွင် စွဲကပ်ကျန်ရစ်၍ ရုပ်ပုံထင်လာသည်။ (ဓာတ်ပုံပညာ-ရှု။) ဆေးဝါးကုသရာတွင် ငွေမှဖော်စပ်ရရှိသောဆေးများသည် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ဆီးလဗားနိုက်ထရိုရိတ်သည် အလွန်ထက်မြက်သော ပိုးသတ်ဆေးဖြစ်သည်။ ကြွက်နို့များကိုသတ်လိုသော် ဤဆေးကို သုတ်လိမ်းပေးရသည်။ ငွေပါသော အချို့ဆေးများကို ဝမ်းကိုက်ရောဂါနှင့် အစာမကြေရောဂါများကိုကုသရန် အတွင်းဆေးအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုရသည်။ သို့သော်တန်လျှင်ဆေး လွန်လျှင်ဘေးဟူသော မြန်မာစကားအရ အလွန်အကြူး သောက်စားမိပါက ပြင်းထန်သော အဆိပ်ဖြစ်စေတတ်၏။ မတော်တဆထိခိုက်မိ၍ ဦးခေါင်းခွဲ ကွဲသွားသောအခါ ငွေပြားဖြင့် ကွပ်ပေးတတ်ကြသည်။ အရိုးများ ကျိုးသွားလျှင်လည်း ငွေပြားကွင်းဖြင့် စည်းနှောင်ပေးတတ်ကြသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံဒဏ်ရာများကို ငွေနန်းကြိုးဖြင့် ချုပ်ပေးလေ့ရှိသည်။

ကုန်ချင်းဖလှယ်ရာမှ တိုးတက်တီထွင်မှုတရပ်

ခရုခွံများ၊ သတ္တုများ၊ စက္ကူများ အစရှိသော ပစ္စည်းများကို ငွေအသပြာအဖြစ် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ယခုတိုင်လည်းအချို့ဒေသများ၌သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ငွေအသပြာဆိုသည်မှာ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်သို့မဟုတ် ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်ရာမှ တိုးတက်လာသော တီထွင်မှုတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

ငွေအသပြာ ။ ။ငွေအသပြာဆိုသည်မှာ လက်ရှိသုံးစွဲနေသော ငွေစက္ကူများ၊ ကျပ်ဒင်္ဂါး၊ ပြား ၅၀ ပြား၊ ၂၅ ပြား၊ ၁၀ ပြား၊ ၅ ပြား၊ ၁ ပြားစေ့ သတ္တုပြားများ ကို ဆိုလိုသည်။ ငွေအသပြာကို အသုံးပြုခြင်းအကြောင်းများကိုအောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

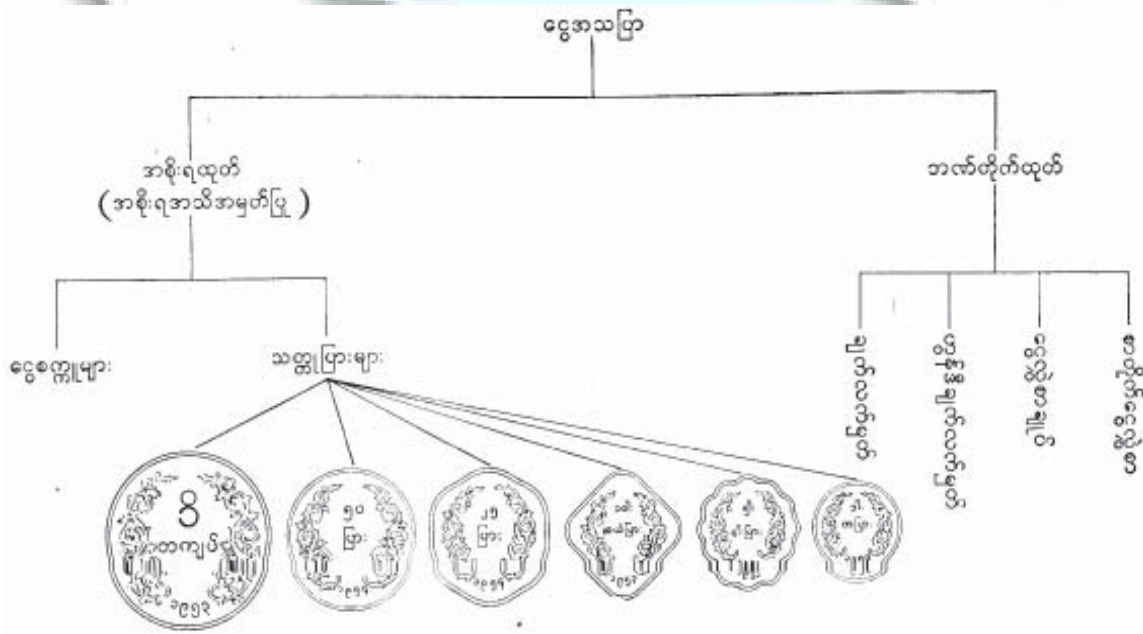
လူတို့ကုန်များရောင်းဝယ်ရာ၌ လွယ်ကူစေရန်ဖြစ်သည်။ ပမာအားဖြင့် ဦးဖြူသည် နွား ၂ကောင်ကိုရောင်းလို၏။ ဦးဖြူကလည်း စောင် ၃ထည်၊ ငါးပိ ၅ပိသာ၊ ခဲတံ ၃ချောင်း၊ ပလာစာအုပ် ၆ အုပ်ဝယ်လို၏။ ဦးဖြူသည် နွားနှစ် ကောင်ကို ငွေ ၂၀၀ ကျပ် နှင့်ရောင်း၍ ငွေစက္ကူ ၂၀၀ ပိုးလက်ခံယူလိုက်၏။ ထိုနောက်မှ သူရသောငွေဖြင့် ငါးပိ ၅ ပိသာ (ငွေ ၁၅ ကျပ်ပိုး)၊ ခဲတံ ၃ချောင်း (၇၅ ပြားပိုး)နှင့် ပလာစာအုပ် ၆ အုပ် (၅ ပြား ၅၀ ပိုး)တို့ကို ဆိုင်များတွင်ဝယ်ယူနိုင်တော့၏။ ငွေအသပြာသာမရှိလျှင် ဦးဖြူအတွက် ရောင်းဝယ်ရေးမှာ လွယ်ကူမည် မဟုတ်ချေ။ နွားနှင့် ခဲတံ၊ နွားနှင့်ပလာစာအုပ် လဲလှယ်ရန်လည်း လွယ်ကူသည်မဟုတ်။ ငွေအသပြာကို လက်ခံအသုံးပြုကြသဖြင့် ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးကို အလွယ်တကူ မှတ်သားနိုင်ယှဉ်နိုင်၏။ ပမာအားဖြင့် ခြည်ပုဆိုးတစ်ထည် ၁၂၊ ပိုးပုဆိုးတစ်ထည် ၃ပိစက်၊ ဘီးတစ်စီးအညှစ်စား ၁၀ပိ၊ အလတ်စား ၁၅ပိ နှင့်အကောင်း

ဆုံးအစား ၂၅ပိ ဟူ၍ပစ္စည်း တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး တန်ဖိုးကွာခြားခြင်းကို တန်ဖိုးအလိုက်ဝယ်ယူရသော ငွေအသပြာချင်းနှိုင်းယှဉ်ခြင်းဖြင့် အတိအကျသိရပေသည်။

ငွေအသပြာ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းဥစ္စာစုခြင်း၌ လွယ်ကူ၏။ ပမာအားဖြင့် မြေဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ နွားဝယ်၍ဖြစ်စေ၊ ဥစ္စာစုကြ၏။ သို့တည်းမဟုတ်က ငွေအသပြာအဖြစ် နှင့်လည်း စုထားနိုင်၏။ ငွေစက္ကူ၊ ငွေဒင်္ဂါးများအဖြစ်နှင့် ငွေစုထားရာ၌ ၁ နှစ်၊ ၂ နှစ်စသည်ဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်သွားသော်လည်း သာမန်အားဖြင့် စုဆောင်းငွေ တန်ဖိုးလျော့မသွားဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ စုဆောင်းခြင်း၌ လွယ်ကူလေသည်။

လူတစ်ယောက်က တစ်ယောက်ကို ချေးငှားထောက်ပံ့ခြင်း၌ ငွေအသပြာဖြင့် ချေးငှားသဖြင့် အချိန် ကြာမြင့်မှ ပြန်ပေးသော်လည်း မူလချေးငွေတန်ဖိုးကိုမယုတ်လျော့စေဘဲတွက်ယူနိုင်၏။ ပမာအားဖြင့်ငွေ ၅၀ပိ ချေးယူ၍ တစ်နှစ်ကြာသော် ငွေ ၅၀ပိ ပြန်ဆပ်ရမည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ငွေအသပြာဆိုရာ၌ အမှန်အားဖြင့် အစိုးရအသိအမှတ်ပြု ငွေစက္ကူ၊ ငွေ 'ဂါး'၊ သတ္တုပြားကလေးများသာမဟုတ်၊ ယင်းတို့အစား အသုံးပြုသော ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များက ထုတ် ပေးနေသည့် ချက်လက်မှတ်၊ ငွေလွှဲစာချုပ်

အစရှိသည်များလည်း ပါဝင်လေသည်။ (ဘဏ်နှင့်ဘဏ်လုပ်ငန်း-၅။)

ရှေးပဝေဏီကဆိုလျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု လဲလှယ်ကြရ၏။ နွားကောင်နှင့်ဆိတ်၂ကောင် သို့မဟုတ် ငါးပိ သိသာနှင့် ဝါသိသာ၊ သို့မဟုတ် ဆား ၂ဝိသာနှင့် ဝါသိသာ အစရှိသည်များဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ရောင်းဝယ်ရေးတိုး တက်လာသည့်အလျောက် ငွေတုံး၊ ရွှေတုံး၊ ငွေခဲ၊ ရွှေခဲ များကို ဖြတ်တောက်ချိန်တွယ်၍ ငွေအသပြာအဖြစ်အသုံးပြုကြ၏။ အချို့တိုင်းပြည်များတွင် ခရစ္စ၊ ဆေးရွက်၊ သားရေပြား၊ ဆား၊ ဆန်၊ လက်ဖက်ခြောက်၊ စွန်ပလွံသီး၊ ဆင်စွယ်၊ သံ၊ ခဲစသည်များကို ဒေသအလိုက် အသုံးပြု ကြသည်။

သို့ရာတွင် ရွှေတုံးငွေတုံးများကို ပိုမို၍အသုံးပြုလာကြ၏။ အကြောင်းမှာ ရွှေတုံး ငွေတုံးများမှာ လွယ်ကူစွာ သိနိုင်၏။ မှတ်ကျောက်တင်၍ စစ်ဆေးနိုင်၏။ ချိန်တွယ်ခွဲစိတ်နိုင်၏။ မီးတင်ထု၍ပုံသွန်းနိုင်၏။ ရာသီဥတု၊ ကာလအချိန်အတွက် ယုတ်လျော့ပျက်စီးခြင်းမဖြစ်နိုင်။ ထို့ပြင် ရွှေနှင့် ငွေတို့မှာ လွန်စွာမပေါများလှသဖြင့် တိုင်းပြည်အသီးသီး၌တန်ဖိုးထား၍အသုံးပြုကြသည်။ ရွှေနှင့်ငွေတို့ကို ပထမ၌ အချိန်အ

တွယ်အားဖြင့်သာ အသုံးပြု၍ အုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်သောနိုင်ငံများ၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရတို့က ရွှေဒင်္ဂါးများကို ပုံသွန်း၍ လူထုအား ငွေအသပြာအဖြစ်အသုံးပြုစေ၏။ အသေးအဖွဲ့အသုံးပြုရန်၊ ရောင်းဝယ်ရန်အတွက် ကြေးနီ၊ ကြေးဝါ၊ ခဲ၊ ဘော်အစရှိသည့်ဈေးပေါသော သတ္တုပစ္စည်းများကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရများက ပုံသွန်းထုတ်ဝေလေ့ရှိ၏။

ကမ္ဘာပေါ်၌ ရောင်းဝယ်ရေးသည် တိုးတက်လာသည့်အလျောက် ရွှေငွေအတွက် မလုံမလောက်ဖြစ်ခဲ့ရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရအသီးသီးတို့က ငွေစက္ကူများ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရတော့၏။ ထိုငွေစက္ကူများ၏တန်ဖိုးကို ထုတ်ဝေသောသက်ဆိုင်ရာအစိုးရတို့က အာမခံရ၏။ ငွေစက္ကူများကို လိုသည့်ထက် ပိုမိုထုတ်ဝေပါလျှင် ထိုငွေစက္ကူ၏တန်ဖိုး အထူးယုတ်လျော့သွားတတ်ခြင်းကို ၁၉၁၅-၁၈ ခုနှစ်က ဂျာမန်ငွေစက္ကူများ တန်ဖိုးမရှိဖြစ်ခြင်း၊ ၁၉၂၄-၄၅ ခုနှစ်က ဂျပန်ငွေစက္ကူများ တန်ဖိုးမရှိဖြစ်ခြင်းတို့က သက်သေခံလျက်ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်သွယ်ရေးကိစ္စများလျှင်များသလို နည်းလျှင်နည်းသလို နိုင်ငံအစိုးရကအာမခံ၍ ငွေစက္ကူရိုက်နှိပ်ဝေငှပါက တိုင်းပြည်အတွက် များစွာအကျိုးရှိနိုင်ပေသည်။

ဦးတင်အုံး။

၄၇ လောက

ကျွန်ုပ်တို့သည် ၄၇များကို နေ့စဉ်တွေ့မြင်နေကြရသော်လည်း ၄၇၏အကြောင်းကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်မသိ ကြပေ။ အလွန်ရှေးကျသောခေတ်က ၄၇များသည် ဖွတ်၊ ပုတက်တို့ကဲ့သို့သော တွားသွားကောင်များနှင့် တူသည်ဟုဆိုလျှင် ယုံနိုင်ဖွယ်ရာရှိမည် မဟုတ်ချေ။ ထိုကြောင့် ၄၇အကြောင်းကိုဖတ်ရှုလေ့ လာခြင်းအားဖြင့် ၄၇လောက၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာမှတ်သားဖွယ်ရာ အချက်များကိုပို၍ သိရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

၄၇ ။ ၄၇သည် အမွေးအတောင်ရှိသော ကျောရိုးရှိသတ္တဝါဖြစ်၏။ သို့သော် အခြားကျောရိုးရှိသတ္တဝါများဖြစ်သော တွားသွားသတ္တဝါ၊ နို့တိုက်သတ္တဝါတို့နှင့်ကား မတူချေ။ ထိုတွားသွားသတ္တဝါနှင့် နို့တိုက်သတ္တဝါတို့တွင်အရေပြား၌ အကြေးခွံနှင့် အမွေးအမုင်တို့ရှိကြသည်။ ၄၇မှာမူ လေထဲတွင် ပျံသန်းရသော တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရေပြားမှ အမွေးအတောင်များ ဆန်းကြယ်စွာ ပေါက်လျက် ရှိသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၄၇မျိုး ပေါင်းမှာ ၁၃၀၀၀ နှင့် ၁၄၀၀၀ အကြားတွင် ရှိသည်။ ၄၇တို့ကို မျိုးစိတ်၊ မျိုးစု၊ မျိုးရင်းဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ခွဲခြားထားသည်။ ဤသို့ခွဲခြား၍ကြည့်လိုက်သော်၊ ၄၇မျိုးပေါင်းသည် ကျောရိုးရှိ မျိုးပေါင်းစုတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။

တွားသွားရာမှ မိုးသို့ပျံခြင်း
သို့ရာတွင်သိပ္ပံသုတေသီတို့၏အလို၌၄၇၏မူလဘူတ သည် တွားသွားသတ္တဝါတို့ပင်ဖြစ်မည်ဟု ဆိုကြလေသည်။

ကမ္ဘာဦးရှေးပဝေဏီခေတ်က ရှိခဲ့ဘူးသော၄၇၏ စကယ်လီတန်တို့ကိုမြေအောက်မှတူးဖော်ရရှိသောအခါ ထို ကမ္ဘာဦး၄၇များသည် တွားသွားတတ်သောဖွတ်၊ ပုတက်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို၄၇တို့၏နှုတ်သီး၌ သွားများပါရှိသည်။ တောင်ပံ၌လည်းလက်ချောင်းများရှိကြသည်။ ဤသည်ကိုထောက်ရှု၍ ယခုခေတ်၄၇သည် တွားသွားသတ္တဝါနှင့်တူသည့် ရှေးခေတ်၄၇ကြီးများမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ယခုခေတ် ၄၇တို့၏နေထားသွင်ပြင်တို့ ပြောင်းလဲလာခြင်းများမှာ ၄၇တို့သည် အတောင်ကို အသုံးပြု၍ လေထဲ၌ပျံသန်းတက်လာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုယူဆရသည်။

၄၇သည် အဘယ်ကြောင့် ပျံနိုင်သနည်း
သဘာဝသည် ၄၇၏ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို ကောင်းကင်၌ပျံသန်းနိုင်စေရန် ဖန်တီးထား၏။ ၄၇၏စကယ်လီတန်တို့ကို ကြည့်လေ။ ၄၇ရိုးတို့သည် ကျစ်လျစ်၏။အခေါင်း

www.foreverspace.com.mm

အသိုက်ထဲတွင်ဝပ်နေသောဇင်ယော်ငှက်

ရှိ၏။ ပေါ့ပါး၏။ ငှက်ကျောရိုးအဆစ် များသည် ပေါင်းစပ်နေသဖြင့် ကျောရိုးသည် မြီးထူးရိုးနှင့်လည်း နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်တည်ရှိသည်။ ထိုပြင် အခြားအရိုးတို့မှာ ငှက်၏ ကိုယ်ထည် တစ်ခုလုံးအပေါ်၌ ပေါင်းကူးကဲ့သို့ အထပ်ထပ်ဖွဲ့၍ နေသဖြင့် ကိုယ်ထည်မှာ တောင့်တင်းခိုင်မာပါလျက်နှင့် ပေါ့ပါး၍နေပေသည်။ လေယာဉ်ပျံတွင် လေးလံသောစက်ကိရိယာနှင့် ခရီးသည်တို့ကို ဟန်ချက်အနီးအနားတဝိုက်၌ ထားရှိရသည်။ ထို့အတူ ငှက်၏လေးလံသော ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းပါသည် ကိုယ်ထည်တစ်ခုလုံးသည် ဟန်ချက်တဝိုက်၌သာ တည်ရှိသည်။ ပေါ့ပါးသောအင်္ဂါများကို ဦးခေါင်း၊ အမြီး၊ အတောင်နှင့် ခြေထောက်တို့ကား ဟန်ချက်ဖြင့်ဝေးရာတွင် တည်ရှိပေသည်။ ထိုပေါ့ပါးသည့် အင်္ဂါများကို လှုပ်ရှားစေသော အသားစိုင်မှာ ကိုယ်ထည်နှင့်သာ ဆက်စပ်လျက်ရှိပေသည်။ အသားစိုင်အများဆုံးအပိုင်းမှာ ပေါင်ပိုင်းသာဖြစ်၍ ငှက်ကိုယ်ထည်၏ဟန်ချက်နှင့် နီးကပ်စွာတည်ရှိနေသည်။ ပေါင်အောက်ဖက်ရှိ ခြေတံမှာသေးသွယ်ရှည်လျားသော အရိုးချောင်းဖြစ်သည်။ ထိုအရိုးနှင့်ခြေချောင်းကလေးများသည် ဆက်နေသည်။ ခြေပိုင်း၌ အများအားဖြင့် အမွေးအတောင် မရှိချေ။ ငှက်တောင်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် တွားသွားသတ္တဝါနှင့် နို့တိုက်သတ္တဝါတို့၏ ရှေ့လက်ဖျားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပျံသန်းနိုင်ရန်အတွက် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြောင်းလဲနေခြင်းသာဖြစ်၏။ တောင်ပံတို့ကို ခတ်နိုင်စေရန် ရင်အုပ်ရှိကြွက်သားတို့သည် ကြီးထွားလျက်ရှိ၏။ ထိုရင်အုပ်သားမှာလည်း ကိုယ်ထည်၏ ဟန်ချက်အနီး၌ပင် တည်ရှိသည်။ အသုံးမလိုသောလက်ကောက်ဝတ်ရိုးနှင့် လက်ဝါးရိုးတို့သည် ပူးပေါင်းလျက်၊ လက်ချောင်းတစ်ချောင်းသာလျှင် ထင်ရှားစွာ ကျန်ရစ်သည်။

ငှက်နှင့် တွားသွားသတ္တဝါတို့၏ ခြားနားချက်
 တွားသွားသတ္တဝါတို့သည် သွေးအေးသတ္တဝါများ ဖြစ်ကြ၏။ နို့တိုက် သတ္တဝါတို့မှာ သွေးနွေးသတ္တဝါများဖြစ်သည်။ သို့သော် ငှက်သည် တွားသွားရမည့်ဘဝမှ ကောင်း

ကင်း၌ ပျံသန်းရသည့်ဘဝသို့ရောက်လာသောအခါ နို့တိုက်သတ္တဝါကဲ့သို့ သွေးနွေး သတ္တဝါဖြစ်ခဲ့လေသည်။ သွေးနွေးသတ္တဝါတို့၌ အပူရှိန်တစ်သမတ်တည်းရှိကြသည်။ သွေးအေးသတ္တဝါတို့ကား ပတ်ဝန်းကျင် အပူအအေးကိုလိုက်၍ အပူရှိန်ပြောင်းလဲတတ်သည်။ဆောင်းတွင်း၌ သွေးအေးသတ္တဝါတို့သည် လေးလံထိုင်းမှိုင်းလာကြသည်။ ငှက်တို့ကား အစဉ်သဖြင့် ပျံသန်းလှုပ်ရှားရသူများ ဖြစ်၍ လေးလံထိုင်းမှိုင်းသော သဘာဝနှင့် သဟဇာတမဖြစ်ချေ။

ငှက်တို့သည် သွေးနွေးသတ္တဝါများဖြစ်လာကြသဖြင့် သူတို့၏ အမူအကျင့်အလေ့အထလည်း ပြောင်းလဲလာရသည်။ ငှက်ဥနှင့်ငှက်ငယ်များအတွက် အပူချိန်သည် တစ်သမတ်တည်းညီရမည်ဖြစ်၍ ငှက်တို့သည် အသိုက်လုပ်ရသည်။ ဥအုပြီးနောက်ဝပ်ရသည်။ သွေးနွေးသတ္တဝါဖြစ်သည့် အလျောက် ဆောင်းဥတု၌ နွေးသောဒေသသို့ပြောင်းရွှေ့ရသည်။ ငှက်တို့၏ ကိုယ်တွင်းအပူသည် လူတို့၏ ကိုယ်တွင်းအပူထက်ပြင်းသည်ဖြစ်၍ အစာအကြေမြန်သည်။ ထိုကြောင့် မနေမနား အစာရှာရသည်။ ငှက်၏ခေါင်းခွံမှာပါး၍ မေးရိုးမပါရှိချေ။ သွားလည်းမရှိချေ။ အစာကိုကြေညက်အောင် ဝါးရသည်ဟု မရှိသောကြောင့် ငှက်၏ဝမ်းတွင်းရှိ အမြစ်သည် အစာချေဖျက်နိုင်ရန် အလုပ်ကို လုပ်ပေးရလေသည်။

ငှက်မျက်စိ

ငှက်တို့သည် အလွန်မျက်စိရှင်ကြ၏။ ကြည်လင်ထက် မြက်သောမျက်လုံးများသည် ခရီးဝေးကိုမြင်နိုင်ကြသည်။ ထိုပြင်လေထဲ၌အဟုန်ပြင်းစွာ ပျံသန်းနေသည်ဖြစ်စေကာမူ

နံပြီစုတ်ငှက်မောင်နံ

အလားတူ လျှင်မြန်စွာပျံသန်းနေသော ပိုးမွှားတို့ကို မျက်
ခြည်မပြတ်မြင်နိုင်စွမ်းရှိ၏။ လင်းယုန်ငှက်နှင့် လင်းတငှက်
ကဲ့သို့ ငှက်ရဲများသည် အလွန်မြင့်သောကောင်းကင်အရပ်၌
ပျံပင်ကာ နေရာမှ မြေပြင်ပေါ်တွင်ရှိသည့် သေးငယ်သော
အစာကောင်ကို မြင်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အဟုန်ပြင်းစွာနှင့်
စိုက်ထိုး သုတ်ယူတတ်ကြသည်။ ထိုပြင် ဤငှက်ရဲတို့တွင်
မျက်ခွံလွှာ အပိုတစ်ထပ်ပါရှိသဖြင့် မျက်စိကို အလင်းရောင်
မစူးနိုင်အောင် မျက်ခွံလွှာကို လိုသလို ရှုံ့ချည်ပိတ်ချည် ပြု
လုပ် နိုင်သည့်အပြင် တင်းတိမ်ဖြင့်ကာသကဲ့သို့လည်း ကာ
ထားနိုင်၏။ ထိုမျက်ခွံလွှာအပိုကို မှိတ်ထားစေကာမူ မြင်
နိုင်သောအစွမ်းရှိသည်။ ထိုပြင်ခရီးဝေးနီးတို့ကိုလည်း
ပြတ်သားစွာ မြင်နိုင်အောင် မျက်စိကိုချိန်နိုင်ကြသည်။

ငှက်၏ စီးပွားရေးအကူအညီ

ငှက်သည် မနားမနေ အစာရှာဖွေစားသောက်တတ်သော
ကြောင့် ယင်း တို့၏အစာဖြစ်သော ပိုးမွှားတို့ကို ဖျက်ဆီးပေး
ခြင်းအားဖြင့် လူ၏စီးပွားကို အကျိုးပြုသည်။ ပိုးမွှားတို့
သည် လူတို့၏လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း၌ ကြီးမားသော
ရန်သူဖြစ်သည်။ အားလူးပင် ဖျက်ပိုးတောင်မာသည် သဘာ
ဝအလျောက် သားပေါက်ချိန် တချိန်အတွင်း သန်းပေါင်း
၆၀ မျှသော သားစဉ်မြေးဆက် ပိုးကောင်တို့ကို ပေါက်ပွား
စေနိုင်သည်။ အပင်များတွင်ကျတတ်သော ပျကောင်များ
သည် သက်တမ်းတိုသဖြင့် တနှစ်အတွင်း ၁၃ ကြိမ်မျှ မျိုး
ပေါက်ပွားကြသည်။ ပျကောင်တစ်ကောင်မှ အနည်းဆုံး သား
ငယ်အကောင်ပေါင်း ၅၀ အထိ မွေးတတ်ရာ ၁၃ ဆက်
မြောက်သို့ရောက်သည့်အခါ ပျကောင်အရေအတွက်မှာ ၁၀
နောက်တွင်သည် ၃၆ လုံးရှိသော ကိန်းသို့ပင်ရောက်မည်
ဖြစ်၏။ အပွားမြန်သော ပိုးကောင်တို့သည် အနှောင့်အယှက်
တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ လိုသမျှအစာကို ၀၀လင်လင် စားကြရ
မည်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်တွင် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း
ပိုးမွှားတို့ဖြင့်သာ ပြည့်နှက်နေပေလိမ့်မည်။ ဤအချက်
တစ်ရပ်နှင့်ပင် ပိုးမွှားတို့သည် လူ၏ရန်သူဖြစ်သည်ကို
သဘောပေါက်ကြပေလိမ့်မည်။ ထိုပိုးမွှားတို့ကို ငှက်
တို့သည် သုတ်သင်ပေးလေသည်။

စကားလက်တန်နဂျာခေါ်အမေရိကန်ငှက်တစ်မျိုးကို ပိုး
ဖလံကောင်အငယ်စားများ ကျရောက်၍ဖျက်ဆီးနေသည့်
အပင်တစ်ပင်၌ ကျက်စားနေစဉ် စောင့်၍ကြည့်ရာ ၁၈ မိနစ်
အတွင်း ပေါက်ဖတ်အကောင်ပေါင်း ၆၃၀ မျှကို စားပစ်
ကြောင်း တွေ့ရသည်။ တစ်ငှက်အဖိုနှင့် အမတစ်စုံကို စောင့်၍
ကြည့်ရာ၌လည်း ပန်းသီးပင်များကို ဖျက်ဆီးတတ်သည့်
ပိုးဖလံကောင်ပေါက်စပေါက်ဖတ်ကလေးများကို အသိုက်သို့
ကူသယ်ကောက်သယ် ချီယူနေသည်မှာ တစ်နာရီအတွင်း

၄၇ ခေါက်ရှိ၍ တစ်ကြိမ်တစ်ကြိမ်လျှင် ပေါက်ဖတ်နှစ်ကောင်
သုံးကောင် ချီယူသွားကြသည်။ အသိုက်တွင်း၌ သားငယ်
များ ပေါက်ပွားနေချိန်တွင် မိုးလင်းမှ မိုးချုပ်အထိ သားငယ်
တို့အား အစာရှာခွံလေ့ရှိသဖြင့် တစ်နေ့လျှင် ပိုးကောင်
ပေါင်း မည်မျှချီယူကြမည်ကို လွယ်ကူစွာသဘောပေါက်နိုင်
ပေ၏။ နံပြီစုတ်ငှက်မတစ်ကောင်သည် သားငယ်တို့အား
တစ်နာရီလျှင် ၃၈ ကြိမ်မျှ အစာခွံသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။
ထိုငှက်မ ချီယူလာသော အစာများတွင် သစ်ပင်များ၏
အရည်ကို စုတ်ယူတတ်သော ပျကောင်များ၊ အရွက်များကို
ကိုတ်ဖြတ်တတ်သော ပေါက်ဖတ်များနှင့် ခြေတံရှည်
ပိုးကောင်များ ပါဝင်လေသည်။

သီးနှံပင်နှင့် မြက်ပင်များ၏ အမြစ်များကို ကိုက်ဖြတ်
ဖျက်ဆီးတတ်သော ခြေတံရှည်ပိုးကောင်ပေါက်စနှင့် ပိုး
တောင်မာပေါက်စတို့ကဲ့သို့သီးနှံဖျက်ပိုးများကို စားသောက်
လေ့ရှိသောစတားလင်းခေါ်ငှက်တစ်မျိုးသည် တစ်နာရီလျှင်
အကြိမ် ၃၀ မျှ ထိုပိုးများကိုချီ၍ သားငယ်တို့အား အစာခွံ
ကြသည်။ နံပြီစုတ်ငှက်တစ်ကောင်သည် ၁၅နာရီနှင့် ၄၅
မိနစ်အတွင်း သားကောင်ငယ်တို့အား ၁၂၁၇ ကြိမ်မျှ အစာ
ခွံကျွေးသည်မှာ မှတ်သားဖွယ်ရာ အကောင်းဆုံးစံချိန်တစ်ရပ်
ဖြစ်သည်။ ကောက်ပင်များ၏ အနံ့တို့ကို ကိုက်ဖြတ် စား
သောက်လေ့ရှိသော သာမန်စာကလေးများပင်လျှင် သား
ပေါက်ချိန်၌ သားငယ်တို့ကို ဆန်စေ့၊ စပါးများမကျွေးမူ၍၊
ပေါက်ဖတ်များကို ရှာဖွေ ကျွေးမွေးတတ်ကြသည်။ ဤနည်း
အားဖြင့် ငှက်တို့သည် တောင်သူလယ်သမားတို့အား
ထိရောက်စွာ ကူညီကြပေသည်။

သိပ္ပံပညာစနစ်ဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်ရာတွင် ငှက်ငယ်များ
ကြီးထွားလာရန်မှာ ယင်းကိုယ်ခန္ဓာ၏ အလေးချိန်ထက်
ဝက်မှ အပြည့်အထိလေးသော အစာကိုနေ့စဉ် စားသောက်ရမှ
ကြီးထွားနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

အချို့ငှက်တို့သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို အနှောင့်အ
ယှက်ပေးသည့်ပေါင်းပင် မျိုးစေ့များကို စားသောက်ကြ
ခြင်းဖြင့်၊ တောင်သူလယ်သမားတို့ကို ကျေးဇူးပြုပေးသည်။
ပေါင်းပင်စေ့ကို စားသောက်သော ငှက်နှစ်မျိုး၏ စလုတ်မှ
အစေ့ပေါင်း ၁၇၀၀ နှင့် ၅၀၀၀ အသီးသီး ထုတ်ယူရရှိခဲ့
ဘူးလေသည်။

ကြွက်ကဲ့သို့သောသီးနှံဖျက်တိရစ္ဆာန်တို့ကိုငှက်တို့က
ဖမ်း၍စားသောက်တတ်ကြသည်။ အကယ်၍ ကြွက်ဖိုမတစ်
စုံမှပေါက်သောသားများ တစ်ကောင်မကျန် အဖတ်တင်သည်
ဟု ဆိုငြားအံ့၊ ထိုသားအမိသားအဖ တစ်မြုံသည် ငါးနှစ်
အတွင်း ကောင်ရေပေါင်းသန်းချီ၍ပေါက် ပွားမည်ဖြစ်သည်။
သို့သော် အခြေအနေသို့ မရောက်စေရန် ဇီးကွက်နှင့် သိမ်းငှက်
တို့သည် တောင်သူလယ်သမားဖက်မှနေ၍ ကူညီကြသည်။

ဟင်းလျာငှက်များ

ထိုမှတစ်ပါး ငှက်တို့သည် ဟင်းလျာအတွက်လည်း အသုံးဝင်သည်။ ရစ်၊ ခါ၊ ချို၊ တောဘဲ၊ စစ်စလီ၊ ဘုမ္မတီး၊ ငှက်ကြက် စသောငှက်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဟင်းလျာအတွက် ဖမ်းဆီးလေ့ရှိသော ငှက်မျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများ၌ ဂရောက်ရစ်၊ စနိုက်ငှက်၊ ရစ်၊စနိုက်ကြီး၊ ကြက်ဆင်၊ တောဘဲနှင့် တောငန်းတို့ကို ဟင်းလျာအလို့ငှာ အမြတ်တနိုးထားကြသည်။

လူ၏ရန်သူငှက်များ

လူတို့အတွက် ငှက်တို့သည် အသုံးဝင်သည်မှန်၏။ သို့သော် လူတို့အကျိုးစီးပွားကို ဖျက်ဆီးတတ်သောငှက်တို့လည်းရှိသေး၏။ ငှက်တို့သည် ဆီးသီး၊ မာလကာသီးစသော

သားငယ်များအတွက် ပေါက်ဖတ်ကောင်များချီယူလာသော သပိတ်လွယ်ငှက်များ

အသီးငယ်များကို အလွန် ကြိုက်နှစ်သက်တတ်၏။ ဂျုံ၊ စပါးစသည့် ကောက်သီး ကောက်နှံများကိုလည်း ကြိုက်နှစ်သက်တတ်၏။ အနောက်နိုင်ငံတွင် စထရော်ယယ်ရီ၊ ရပ်စဘောရီနှင့်ချယ်ရီသီးတို့သီးချိန်တွင် ငှက်တို့၏ရန်ကို များစွာစိုးရိမ်

ရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးမှည့်ချိန်တွင် တောငှက်နှင့်စာကလေးတို့၏ ဘေးရန်ကို စိုးရိမ်ရသောကြောင့် လယ်ကွင်းများတွင် ခလောက်ဖြင့် အမြဲစာခြောက်ရသည်။ ထိုပြင် ကြက်ငှက်မွေးမြူသူများ၏ ရန်သူတို့မှာ ကျီး၊ စွန်၊ သိမ်းစသော ငှက်များဖြစ်သည်။

ငှက်သုတေသီ

ငှက်တို့၏ အကြောင်းခြင်းရာကို သုတေသနပြုသူ ပုဂ္ဂိုလ်အမြောက်အမြား ရှိလေသည်။ ငှက်တို့ကို တမင်သက်သက် အလှမွေးမြူသူတို့လည်း ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ကျေးဇူးကြောင့် ငှက်အကြောင်းကို စနစ်တကျကျွန်ုပ်တို့ သိရှိရပေသည်။ ငှက်တို့၏ သီချင်းသံနှင့် အရောင်အဆင်းတို့ကို စူးစမ်းလေ့လာခြင်း အလုပ်သည် သဘာဝနှင့်နီးစပ်သော အလုပ်ဖြစ်၍ အလွန်စိတ်ကြည်လင်စေသော အလုပ်ဖြစ်သည်။ အိမ်ခြံဝင်းအတွင်း၌ သစ်ပင်ပန်းမာလများ စိုက်ပျိုးပေးထားခြင်း၊ ငှက်အိမ်များ ဆောက်လုပ်ပေးထားခြင်း စသည်ဖြင့် ငှက်အပေါင်းတို့ လာရောက်နေထိုင်စေရန် ငှက်မွေးမြူသူတို့က ဖန်တီးပေးလေ့ရှိသည်။ ငှက်သုတေသီတို့မှာ တောတောင် ရေမြေတို့ကိုလှည့်လည်၍ ငှက်တို့၏ အမူအကျင့်ကို လေ့လာကြသည်။

ငှက်အမျိုးအစားကိုလိုက်၍ ငှက်စားကျက်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့ငှက်တို့သည်သစ်တော၊ မြေကြီး၊ ဥယျာဉ်များကြီးထဲတွင် ကျက်စားသည်။ အချို့မှာအင်းအိုင် ချောင်းမြောင်းအရပ်ကိုမို၍ နေကြသည်။ အချို့ကား လယ်ကွင်းများ၊မြက်ခင်းများ၌လည်းကောင်း၊ တောင်ကုန်းများ၌လည်းကောင်း အစာရှာဖွေကြသည်။

ငှက်ဒေသခြောက်ရပ်

ငှက်သုတေသီတို့၏အလိုအားဖြင့် ငှက်မျိုးများကိုဒေသခြောက်ပိုင်းပိုင်း၍ တွေ့နိုင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုဒေသခြောက်ပိုင်းမှာ (၁) နယူးဇီယန်၊ (၂) ဩစတြေးလျ၊ (၃) အပူပိုင်းဇုန်သစ်(တောင်အမေရိက)၊ (၄) အိန္ဒိယ၊ (၅) အာဖရိကနှင့် (၆) အာတိတ်ဇုန်ဟောင်း (မြောက်အမေရိက၊ ဥရောပနှင့်အာရှမြောက်ပိုင်း)ဟူ၍ ဖြစ်ကြသည်။ ငှက်မျိုးအနည်းအငယ်တို့ကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ အနှံ့အပြား တွေ့ရှိရသော်ငြားလည်း ငှက်မျိုးစိတ်နှင့်မျိုးရင်းပေါင်း မြောက်မြားစွာတို့ကိုမူ သူ့ဆိုင်ရာဒေသ၌သာ တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထိုကြောင့် မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ ငှက်တို့သည် မတူကြချေ။ ထိုအတူ အာဖရိကတိုက်ရှိ ငှက်တို့သည် ဥရောပတိုက်ရှိ ငှက်တို့နှင့် ခြားနားသည်။ သို့သော် မြောက်အမေရိက တိုက်နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိ ငှက်တို့မှာဆင်တူဖြစ်သည်။

အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုရှိ ငှက်တို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် တစ်ကမ်းတွင်ရှိသောငှက်မျိုးသည်အခြားကျွန်းရှိငှက်နှင့် မတူ ကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဖြစ်ရသည်မှာ အချို့ငှက် တို့သည် ဩစတြေးလျအစုထဲတွင် ပါဝင်၍ အချို့မှာ အိန္ဒိယအစုထဲတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သာ ဓကပြရသော် ဗာလီကျွန်းနှင့်လွမ်းဗုတ်ကျွန်းတို့သည် တစ်ကျွန်းနှင့်တစ်ကျွန်း မိုင် ၂၀ မျှသာကွာသည်။ သို့သော် ထိုကျွန်းနှစ်ကျွန်းရှိငှက်တို့ ခြားနားပုံမှာ အာဖရိကငှက်နှင့် တောင်အမေရိကငှက်တို့ ခြားနားသည့် ပုံအတိုင်းပင်ဖြစ် သည်။ ဤသည်ကို ထောက်ရှုလျှင် ထိုကျွန်းနှစ်ကျွန်းသည် ဘယ်သောအခါကမျှ တစ်စည်းတည်းမတည်ခဲ့ကြောင်း ထင် ရှားသည်။ ထိုနှစ်ကျွန်း၏အကြားရှိ နက်ရှိုင်းသောရေလက် ကြားသည် ဩစတြေးလျနှင့်အာရှကို ခွဲခြားပေးသော နယ်နိမိတ်ဖြစ်သည် ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဗာလီကျွန်းသည် အာရှ၌ အပါအဝင်ဖြစ်သော်လည်း လွမ်းဗုတ်ကျွန်းမှာ ဩစတြေးလီးယား၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

ငှက်တို့ နေရာပြောင်းရွှေ့တတ်ခြင်း

ငှက်တို့ကို သေအလိုက်သတ်မှတ်ပေးရာ၌ ငှက်တို့ အ သိုက်ဖွဲ့သားမွေရာအရပ်ကိုအခြေပြု၍ ငှက်၏နေရင်းစာတိုက်ကို သိရသည်။ သို့သော် ငှက်မျိုးစိတ်ပေါင်းများစွာတို့မှာ ရာသီ ဥတုကို လိုက်၍ တစ်နယ်မှတစ်နယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင် ကြသည်။ ဗြိတိန်တွင် အသိုက်ဖွဲ့သားမွေသောငှက်တို့သည် အာဖရိကတိုက်သို့ ပြောင်းရွှေ့၍ ဆောင်းဦးလေ့ရှိသည်။ ဗြိတိန်မှ ပျံလွှားငှက်သည် ဆောင်းရာသီ၌ မိုင် ၅၀၀၀ ဝေး သောတောင်အာဖရိကတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်လေ့ရှိ သည်။ ရွှေ့ရောင်ငှက်တစ်လှိုင်းမျိုးသည် လားဗရာဒေါနှင့် နီဗာစကိုးရှားပြည်နယ်များမှ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ် ၍ မနေမနားပျံသန်းကာ မိုင် ၂၀၀၀ ဝေးသော တောင်အ မေရိကတိုက်သို့ ဆောင်းဦးရန် ရွှေ့ပြောင်းကြသည်။ ထိုအတူ ပင် အနောက်ပစိဖိတ်ကမ်းခြေတွင်နေသော ငှက်တစ်လှိုင်းတို့ သည် အလာစတာပြည်နယ်မှ မိုင် ၂၀၀၀ ဝေးသော ဟာ ဝိုင်းယန်းကျွန်းသို့ နှစ်ဥှ် ကူးချည်သန်းချည်ပြုကြသည်။ သို့သော် သစ်တောက်ငှက်၊ တောစာနှင့်ရစ်စသောငှက်တို့ သည် ဗြိတိန်မှ ထွက်ခွာသွားလေ့မရှိချေ။ ပျံလွှားငှက်၊ တောဘဲ၊ ပုစဉ်းထိုးနှင့်မြေလူးငှက် စသည်တို့သာ နှစ်စဉ် နေရာ ပြောင်းကြသည်။

နွေဦးပေါက်သို့ ရောက်လာတိုင်းကမ္ဘာမြောက်ပိုင်းရှိ ငှက်တို့သည်မြေ ဘက်ဘက်သို့နေရာပြောင်း၍ဝတောင်ပိုင်းရှိ ငှက်တို့သည် တောင်ဘက်သို့နေရာပြောင်းကြသည်။ နွေး ရာအရပ်များသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းပင်ဖြစ်၏။ နေရာပြောင်း ရာ၌ ငှက်ဖိုတို့သည် ဦးစွာ ရွှေ့ပြောင်းကြသည်။ ငှက်ဖိုတို့က

အသိုက်လုပ်ရန်နေရာကောင်းကို ရှာဖွေပြီးလျှင် အပြိုင် အဆိုင် လှကြသော အခြား ငှက်တို့ကို မောင်းနှင်ဖယ်ရှားပြီး သည့်နောက်မှ ငှက်ဖိုတို့က ရက်သတ္တတစ်ပတ်၊ နှစ်ပတ်ခြား ပြီး ရောက်လာကြသည်။ ထိုအခါ ငှက်ဖိုတို့က ငှက်မများကို အတူ နေကြရန် သွေးဆောင် ကြသည်။ (ဒေသကူး ပြောင်းခြင်း-ရှု။)

ငှက် 'လူပျိုလှည့်' ပုံ

ငှက်တို့သည် သာမန်အားဖြင့် အဖိုတစ်ကောင်လျှင် အမ တစ်ကောင်နှင့်သာ တစ်နှစ်အတွင်း စုဖက်ပေါင်းသင်း၍ နေ လေ့ရှိသည်။ သို့သော်ကြက် မျိုးတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ကြက်ဆင်၊ ရစ် စသည့် ငှက်တို့သည် အဖို တစ်ကောင်လျှင် အမများစွာနှင့် ပေါင်းသင်းသည်။ ဤကဲ့သို့ အမပေါင်းများ စွာတို့နှင့် ဆက်ဆံလေ့ရှိသော အခြားငှက်မျိုးများမှာ နံပြီစုတ် နှင့် ဗလက်ဗတ်ခေါ် ငှက်မည်းများဖြစ်လေသည်။ ဥဩငှက် တို့သည် အခြားငှက်သိုက်များ၌ အု၍ ထိုဥများမှ ပေါက် ပွားလာသော သားငယ်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်း စောင့် ရှောက်လေ့မရှိကြသဖြင့် တစ်နှစ်တစ်ရာသီအတွင်း၌ပင် အဖော်အလဲလဲဖြင့် ပေါင်းဖက်ကြလေသည်။ အမေရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသများတွင်တွေ့ရသော အန်နစ်ခေါ် ငှက်တစ် မျိုးသည် ငှက်မများစွာ ဥနိုင်ရန် အသိုက်တစ်ခုတည်းကို ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောက်လုပ်လျက် ပေါက်လာသမျှသော သားငယ်တို့ကိုလည်း အားလုံးဝိုင်း၍စောင့်ရှောက်ကြ လေသည်။ ငှက်ဖိုများသည် မိတ်ဖက် ရှာသည့်အခါ၌ မိမိအား စိတ်ညွတ်လေအောင် ငှက်မများကို 'လူပျိုလှည့်' လေ့ရှိကြသည်။ ထိုအချိန်အတောအတွင်း၌ ငှက်ဖို များသည် သာယာသော အသံများ ကျူးရင့်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အမွေး အတောင်များအလှပြု၍ဖြစ်စေ၊ ငှက်မများရှေ့တွင် သူ့ထက်ငါထင်ပေါ်ရအောင် အပြိုင်အဆိုင် ပြုလုပ်တတ် ကြသဖြင့် ငှက်များ၏ အသံသာယာဆုံးနှင့် အမွေးအတောင် များ အလှအပဆုံးအချိန် ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ငှက်တိုင်း ဘာသာသဘာဝ သီဆိုအော်မြည်ကြသည်မဟုတ်ချေ။ ငှက် ကြီးဝံ့ပိုနှင့်ငှက်ကျားတို့မှာ အရွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါ အသံမမြည်နိုင်ကြရှာချေ။

ငှက်ဖိုများ လူပျိုလှည့်သည့်အခါ ဆန်းပြားထွေထွားသော ကိုယ်ဟန် အမူအရာပြုလုပ်ကြပုံမှာ ငှက်တို့၏အသံကို လေ့ လာရသည်ထက်ပင် စိတ်ပါဝင်စား ဖွယ်ကောင်းပေသည်။ ဥဒေါင်း၊ ကြက်ဆင်နှင့် လူတို့မွေးမြူထားသည့် အိမ်ကြက် များသည် အမများရှေ့တွင် ဟန်ရေးအမျိုးမျိုးပြုကြပုံကို လူတိုင်းတွေ့ဘူးမြင်ဘူးကြပေမည်။

ငှက်ကလေးများသည်လည်း ငှက်ဖိုတို့ရှေ့တွင် ဟန်ရေးပြ လေ့ရှိကြသည်။ စလုတ်ပွခိုကဲ့သို့ ငှက်မျိုးတို့တွင် ကိုယ်

တွင်း၌ ဆန်းကြယ်သည့် လေအိတ်များကို အမကို မြှူသည့် အခါ ထိုလေအိတ်ကို ဖောင်းပွလာစေခြင်းဖြင့် အချိုးမကျသော ဂိုဏ်းဟန်အမူအရာကို ဆောင်တတ်ကြသည်။ မိုးဇေယျာတို့သည် ငှက်မတို့ကို လေထဲတွင်ကျင်လျင်စွာ အမျိုးမျိုးပျံ့နှံ့ပြုကြသည်။ ထိုငှက်များသည် အထက်သို့ လူတို့ မျက်ခြည်ပြတ်လှစေမိအထိ ပျံတက်၍ အပေါ်တွင်ရစ်ဝဲကာ အသံကျူးရင့်ပြီးနောက် ရုတ်တရက် အတောင်နှစ်ဖက်တို့ကို ရုပ်သိမ်းပြီးလျှင် မိုးပေါ်မှကျောက်တုံးကျောက်ခဲများကို ပစ်ချလိုက်သကဲ့သို့ မြေပေါ်သို့ ထိုးဆင်းလာသည်။ ထိုနောက် ငှက်သည် မြေပြင်နှင့် ရိုက်မိတော့မည်ကဲ့သို့ရှိစဉ် အတောင်နှစ်ဖက်တို့ကို တစ်ဖန်ဖြန့်ကား၍ လိုရာအရပ်တွင် အသာအယာ သက်ဆင်းနားနေလိုက်လေသည်။ ပင်လယ်ဇင်ယော်များနှင့် ကြိုးကြာ ငှက်များမှာမူ ခြေစုံထောက်၍ ခုန်သည်ကတစ်ဖုံ၊ ခြေတစ်ချောင်းတည်ထောက်၍ ခုတ်သည်ကတစ်နည်း၊ လည်တံကိုကိုင်းညွတ်သည်က တစ်သွယ်အားဖြင့် ဟန်ရေးပြတတ်ကြသည်။

ဩစတြေးလျတိုက်နှင့် နယူးဂင်းနီကျွန်းတို့တွင် တွေ့ရှိရသော ဗိုးဝါးငှက်မျိုးမှာကား မြေပြင်ပေါ်တွင်သစ်ခက်များဖြင့်အဆောက်အအုံကလေးများ ပြုလုပ်ကြ၍ ယင်းတို့ကို နီရဲရဲသစ်သီးများ၊ အကြေးခွံများနှင့်ပန်းပွင့်များဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ဗိုးဝါးခေါ်ငှက်မျိုးပေါင်းများစွာရှိသည့်အနက် တစ်မျိုးမှာ သစ်ကိုင်းသစ်ခက်တို့ဖြင့် အမြင့်ရှစ်ပေအထိရှိသော အဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်၍ အတွင်း၌အခန်းငယ်များ ကန့်ထားပြီးလျှင် ငှက်ဖိုသည် ထိုအခန်းများ တွင်ဝင်ချည်ထွက်ချည်နှင့် နေတတ်ကြသည်။ အချို့ဗိုးဝါးငှက်တို့ကလည်း အဆောက်အအုံကို အရောင်တောက်ပြောင်နေသော ငှက်မွေး၊ ငှက်တောင်များ၊လိပ်ပြာကောင်များနှင့် ပိုးမွှားများဖြင့် မွမ်းမံထားတတ်ကြသည်။ ထိုအဆောက်အအုံများကို တန်ဆာ ဆင်ထားသည့် သစ်သီး၊ ပန်းပွင့်ကဲ့သို့သော အရာများ ညှိုးမွှမ်းရိရော်လာသည့်အခါ အသစ်ထပ်မံ ရှာဖွေ၍ လဲလှယ် ထားလေ့ရှိသည်။ ဤသစ်ခက်အဆောက်အအုံထဲမှ ဗိုးဝါးငှက်ဖိုတို့သည် ငှက်မများအား ဟန်ရေးအမျိုးမျိုးပြတတ်ကြသည်။

ငှက်၏ တေးသံ

ငှက်တို့တွင် အသံထွက်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတည်ရာ သည် လူတို့တွင် ထိုကဲ့သို့သော အစိတ်အပိုင်းတည်ရာနှင့် ကွာခြားသည်။ လူတို့တွင် လေပြန်အထက်ဖျား၌ သံစုံထွက်နိုင်သည့် အကြောစုများ တည်ရှိသော်လည်း ငှက်များ၌မူ အသံထွက်အမြွှေးများမှာ လေပြန်၏အောက်စွန်းတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုအမြွှေးစုအသွင်အပြင်နှင့် အမြွှေးစုကိုချုပ်တည်းထား

သော အကြောများမှာ ငှက်တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးတွင် ကွဲပြားနေသည်ဖြစ်၍အသံတစ်မျိုးစီ ထွက်ကြသည်။

ငှက်တို့သည် တေးသီဆိုသည့်အပြင် အခြား အသံများကိုလည်း အော်မြည်တတ်ကြသည်။ သစ်တောက်ငှက်များသည်မာသော နှုတ်သီးဖြင့် သစ်ခေါက်ကို ထိုးခေါက်နေသည့်အခါ ပလုပ်တုတ်အသံမျိုးကို ကြားရ၏။ ဂရောက်ရစ်ငှက်တို့ကလည်း လေကို အတောင်ပံများဖြင့် ပြင်းပြင်းရိုက်ခတ်၍ စည်တီးသံမျိုးကို ထွက်ပေါ်လာစေသည်။ စနိုက်ငှက်မျိုးသည် လေထဲသို့ မြင့်စွာပျံတက်၍ အောက်သို့ထိုးစိုက်လိုက်သည့်အခါ အမြွှေး၏အပြင်ဖက်အတောင်နှစ်ခုမှာ အရှိန်ကြောင့် လှုပ်ခါသွားသဖြင့် အသံဖြစ်ပေါ်သည်။

ငှက်သိုက်

ငှက်တို့သည် တွားသွားသတ္တဝါအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာခါစတွင် လိပ် နှင့် ဖွတ်တို့ကဲ့သို့ ဥကိုမြေပြင်၌ဥ၍ သဲဖုံး၍ ဖြစ်စေ၊ သစ်ခေါင်းတွင်ထည့်၍ဖြစ်စေ ထားကြသည်ဟုအဆိုရှိသည်။ သို့သော် သွေးအေးသတ္တဝါမှသွေးနွေးသတ္တဝါ အဖြစ်သို့ပြောင်းလဲသောအခါ၌မူကား၊ သားကောင်ပေါက်ပွားစေရန် ဥကို အပူရှိန်တစ်သမတ်တည်းပေးဖို့လိုလာသည်။ ထိုကြောင့် ဥကို ဝပ်ပေးရန် အသိုက်လိုလာလေသည်။ ဦးစွာ၌ ငှက်တို့သည် အဆင်သင့်ရာမြေပေါ်၌ ဥအုကြသည်။ ဝပ်ကြသည်။ နောင်အခါ၌ ဥများမြေကြီးပေါ်တွင် လိမ်မသွားစေရန် မြေကိုယက်ဖော်၍လည်းကောင်း၊ မြေချိုင့်တွင်း၌ သစ်ခက်သစ်ရွက်ဖြူလည်းကောင်း အသိုက်လုပ်ပြီးမှ ဥတတ်ကြသည်။ တစ်ဖန်မြေကြီးသည် အပူအအေး၊ အစိုအခြောက်ဟူ၍ ခဏခဏပြောင်းလဲတတ်သောကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ ကုန်းသတ္တဝါများက အန္တရာယ် ပေးတတ်ကြသောကြောင့်တစ်ကြောင်း မြေပြင်မှမြင့်ရာ အရပ်တို့တွင် ငှက်တို့အသိုက်ဖွဲ့လာကြပြန်သည်။ ဤသဘော အတိုင်း ငှက်သိုက်တို့၏ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြောင်း လဲလာကြပုံကို ယနေ့မြင်တွေ့ကြရသော အသိုက်များကို လေ့လာခြင်း ဖြင့်သိအပ်သည်။ ဗျိုင်းနှင့် ခိုတို့သည် အသိုက်ကို တုတ်တံငယ်ဖြင့်ပြီးစလွယ်လှပကြသည်။ ကျီးနှင့်သိမ်းငှက်တို့သည် အသိုက်ထဲ၌ ဥကျင်းနက်နက်ကို အတွင်းသားနုတထပ်ခံ၍ တည်ကြသည်။ အသိုက်လုပ်ပုံ အဆင့်အတန်းမြင့်သောငှက်မှာ စာပူးတောင်းများဖြစ်သည်။ စာပူးတောင်းသိုက်များမှာ ပူးတောင်းကို စောက်ထိုးထားဘိသကဲ့သို့ရှိသည်။ မြက်ခြောက်၊ လျှော်စသည်တို့ဖြင့် သိုက်မြိုက်စွာ အသိုက်လုပ် တတ်သည်။

အသိုက်လုပ်ရာ၌ ငှက်ဖိုသည် အသိုက်လုပ်ရန်သင့်သော အရပ်ကိုရွေးသည်။ ငှက်မသည်အသိုက်လုပ်ရန်နေရာ အတိအကျကိုရွေးသည်။ ထိုနောက် ငှက်ဖိုနှင့်ငှက်မတို့သည် အသိုက်လုပ်ရန် မြက်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ကိုင်း အမွှေးအတောင်၊

ကျပင်၊ ကျွန်း၊ စသည်တို့ကို ရပ်ဝေးရပ်နီးမှ လိုက်လံ၍ စုဆောင်းသည်။ ၎င်းအသိုက်ဖွဲ့သည့်အခါ ၎င်းဖိုသည် ရန်သူပလာစေရန် ကာကွယ်ပေးရသည်။

၎င်းဥများ

၎င်းတို့၏ ဥများသည် အဖြူရောင်မှ အမည်းရောင်အထိ အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ များစွာသော ၎င်းဥတို့မှာ မြေကြီးရောင်ရှိ၍ အရောင်ရင့်ရင့်အစက်နှင့် အစင်းများရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ဥများတွင် အရောင်ရှိနေခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အယူအဆ အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ ဥများတွင် အရောင်ရှိခြင်းကြောင့် ဥများကို ထင်ရှားစွာမမြင်နိုင်စေရန် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေမည်။ ပုံစံပြရလျှင် သစ်တောက်၎င်းနှင့်ပိန်ညင်း၎င်းတို့သည် မှောင်မည်းနေသည့် သစ်ခေါင်းများအတွင်း၌ အစဉ်ဥလေ့ရှိသဖြင့် ဥများကို အရောင်ဖြင့်ဖျောက်ထားရန် မလိုသောကြောင့် ထို၎င်းတို့၏ဥများမှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူနေသည်။ ၎င်းတလိုင်းနှင့်မြစ်တွေးခေါ်ဇင်ရော်၎င်းတို့သည် အသိုက်အအုံမရှိဘဲ မြေပြင်ပေါ်၌ လွတ်လပ်စွာ ဥချထားတတ်ကြသဖြင့် ထို၎င်းတို့၏ဥများသည် မြေကြီးရောင်သို့မဟုတ် ကျောက်စရစ်ခဲရောင်နှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်နေရာ ရုတ်တရက်တွေ့နိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ အသိုက်များအတွင်း၌ ဥထားသော ၎င်းဥတို့မှာ များသောအားဖြင့် အဖြူရောင်နှင့်ဖြစ်စေ၊ မြေကြီးရောင်ဖြောဖြောနှင့်ဖြစ်စေ ထင်ရှားပေါ်လွင်သော အဆင်းအရောင်များဖြင့်သာ တွေ့ရတတ်သည်။

၎င်းတို့သည် တစ်နေ့လျှင် ဥတစ်လုံးကျ ဥစမြဲဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် ၎င်းမျိုးအလိုက် ဥရသော အရေအတွက်ပြည့်သည်အထိ အုလေ့ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဥများနှင့် ထိုဥများမှ ပေါက်ပွားလာသည့် ၎င်းကလေးတို့အား ရန်ရှာဖျက်ဆီးမည့်ဘေးအန္တရာယ်အနည်းအများကိုလိုက်၍ အရေအတွက်မှာ တစ်သမတ်တည်းမရှိတတ်ချေ။ အလွန်မြင့်မားသော ကျောက်တောင်စောက်များတွင် ဥလေ့ရှိကြသည့် ပင်လယ်၎င်းတို့မှာ ဥတို့သည် တစ်မြို့တွင် တစ်လုံးချင်းသာဥလေ့ရှိကြ၍ လူတို့ လိုက်လံပစ်ခတ်လေ့ရှိသော ရေကြက်ကဲ့သို့ ၎င်းမျိုးတို့တွင် ဖျက်ဆီးမည့်ရန်သူပေါများသဖြင့် တစ်မြို့လျှင် ဥပေါင်း ၁၀လုံးမှ အလုံး ၂၀အထိဥတတ်ကြသည်။ ၎င်းဥများတွင် တစ်မြို့လျှင် ဥ ၃လုံးမှ ၅လုံးအထိ ဥတတ်ကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ဥအရွယ်အစားမှာ ပဲစေ့ထက်ယောင်ယောင်မျှကြီးသော ပိတုန်း၎င်းဥအရွယ်မှသည် အချင်းအားဖြင့် ၅ လက်မနှင့် ၆ လက်မကြားရှိ ၎င်းကလေးအုပ်ဥအရွယ်ထိရှိလေသည်။ အလွန်အရွယ်အိုနေသော အိမ်ကြက်မများနှင့် ဥအချိန်ကုန်ဆုံးခါနီးတွင် အုသော၎င်းတို့သည် အလွန်သေးငယ်သော ဥများကို အုတတ်ကြပေမည်။

ရဲဖန်ရဲခါ ဥခွဲတစ်ခုထဲတွင် ဥ ၂ လုံးစာ ၃ လုံးစာ၊ အနစ်များစုဝေးတည်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုဥများကို အမြွှာပူးဥများဟုခေါ်ကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းကောင်ကြီးလျှင် ဥများလည်းကြီး၍ ၎င်းကောင်ငယ်လျှင် ဥလည်းငယ်လေသည်။ သို့သော် ပေါက်ခါစတွင် မျက်စိမပွင့်၍ မလှုပ်ရှားနိုင်သော ၎င်းမျိုး၏ ဥများသည် ပေါက်ခါစတွင် လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်သော ၎င်းမျိုး၏ဥထက်ငယ်တတ်၏။ အများအားဖြင့်၎င်းတို့သည် နောက်ဆုံးဥကို အပြီးနောက် အသိုက်ထဲတွင် ဝပ်ရတော့သည်။ မီးကွက်ကဲ့သို့ အချို့၎င်းတို့မှာ ပထမဆုံးဥကိုအပြီးသည်နှင့် စ၍ဝပ်ကြသဖြင့် ဥများမှ အကောင်ငယ်တို့၊ ရက်ခြားပေါက်လာကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် အကောင်ငယ်များ ပေါက်လာသည်အထိ ဝပ်ရသည့် အချိန်မှာ ဥအရွယ်အကြီး အသေးကိုလိုက်၍ ရက်ကြာသည်။ သို့သော် အရွယ်ပင် ငယ်သော်လည်း အရွယ်ကြီးသော အချို့၎င်းဥများထက် အချိန်ကြာကြာဝပ်ပေးမှ အကောင်ငယ်များ ပေါက်လာသည်လည်းရှိသေးသည်။ လည်ဖြူရစ်၎င်းဥများသည် ၁၂ ရက်၊ သပိတ်လွယ်ဥ များသည် ၁၄ ရက်၊

အသိုက်အအုံမရှိဘဲ မြေပေါ်၌ဥအုလေ့ရှိသောမြစ်တွေး၎င်း

ပိတုန်း၎င်းဥများ သည် ၁၅ ရက်၊ ကြက်ဥများသည် ၂၁ ရက်၊ ဝမ်းဘဲဥများသည် ၂၇ ရက်၊ ငန်းဥများသည် ၃၅ရက် စသည်ဖြင့် အကောင်ပေါက်ရန် ကြာမြင့်လေသည်။ ၎င်းကလေးများ ပေါက်ဖွားလာရန်အတွက် ဥများကို ၎င်းကြီး၏ကိုယ်ငွေဖြင့် အပူရှိန်တစ်သမတ်တည်း ရှိစေရမည့် အပြင် ဥများကိုမှန်မှန် လှန်လှောပေးရသည်။ ထိုပြင် အတွင်း၌ရှိသော သန္ဓေသားအသက်ရှူနိုင်ရန် ဥခွဲကို စိုထိုင်းထိုင်းဖြစ်အောင် မကြာခဏပြုလုပ်ပေးရသည်။ သို့မှသာ ဥခွဲတွင်ရှိသော အပေါက်ငယ်များ ပွင့်နေမည်ဖြစ်၍ ပြင်ပမှလေနှင့်

အစိုဓာတ်သည် အတွင်းအမြှေးထပ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပေမည်။ ၎က်တို့တွင်၎င်းကမများသာ ဥများကိုဝပ်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် အချို့၎င်းကများတွင် များသောအားဖြင့် အမများကဲ့သို့ အရောင်အဆင်းမွဲသော ၎က်ဖိုတို့သည် ၎က်မများနှင့်တွဲဖက်၍ ဥဝပ်သည့်တာဝန်ကို ယူကြသည်။ ၎က်မတို့ထက်၎င်းကမများက အချိန်များစွာပို၍ ဝပ်ပေးရသော ၎က်မျိုးလည်း အနည်းငယ်မျှရှိသေးသည်။

၎က်ပေါက်စ

ဥမှပေါက်သော၎က်တို့တွင် အချို့သည် အသိုက်တွင်း၌ မိဖတို့၏ ကျွေးမွေးသုတ်သင်ခြင်းကိုခံ၍ အတန်ကြာမျှ ကြီးကောင်ဝင်အောင် အားမွေးကြရသည်။ အချို့မှာမူ ဥမှပေါက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဟိုဟိုသည်သည် ပြေးလွှားသွားနိုင်ကြသည်။ ပထမ၎က်မျိုး၌ အကောင်ပေါက်စတွင် မျက်စိမပွင့်သေးချေ။ ကိုယ်ပေါ်၌ အမွေးနုပါးပါးသာရှိသည်။ ထို၎က်မျိုး မွေးဖွားရာအသိုက်မှာ ခိုင်ခံ့လုံခြုံအောင်ဖွဲ့ထားရသော အသိုက်များဖြစ်သည်။ မြေပြင်၌ အသိုက်လုပ်တတ်သော မိုးစွေ၎က်၏ သားငယ်တို့သည် အမိက ရက်သတ္တတစ်ပတ်မျှ ထိန်းသိမ်းကျွေးမွေးခြင်းကိုခံရသည်။ လင်းတနှင့် ဇင်ရော်၎က်ပေါက်စများကိုမူ အမိက တစ်နှစ်ခန့်အထိ စောင့်ရှောက်မွေးမြူရသည်။ ဒုတိယ၎က်အမျိုးအစားတွက် သာဓကမှာ ၎က်၊ ဘဲ၊ ငန်းစသောသတ္တဝါများဖြစ်သည်။

အစာခွံပုံ

အသိုက်ထဲတွင် ရက်ကြာကြာကျွေးမွေးသုတ်သင်ခြင်းကို ခံယူသော၎က်ပေါက်စကလေးများကို ၎က်ဖို၊ ၎က်မနုစဉ်းစလုံးက မိမိတို့၏စလုတ်ထဲတွင် တစ်ဝက်တစ်ပျက် ချေဖျက်ထားသောအစာကို ခွဲပေးရသည်။ သို့သော် များသောအားဖြင့် ၎က်တို့သည် သားသမီးများကို အစိမ်းတိုင်း အစာကျွေးလေ့ရှိသည်။ အစာကို နှုတ်သီးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ခြေသည်းဖြင့်ဖြစ်စေ သယ်ယူလာတတ်ကြသည်။

၎က်တို့အစာခွံပုံမှာ ၎က်ပေါက်စတို့က ဖွင့်ပေးသော ပါးစပ်ပေါက်ထဲသို့ ၎က်ကြီးတို့က နှုတ်သီးဖြင့်ထိုး၍ခွဲပေးလေ့ရှိသည်။ လည်ချောင်းထဲသို့ အစာဆင်းနိုင်ရန် အာခေါင်တွင်းသို့ ရောက်အောင် အစာကိုထည့်ပေးသည်။ သို့သော် ခိုပေါက်စကလေးများမှာမူ မိဖတို့ကဖွင့်ပေးသော ပါးစပ်ပေါက်ထဲမှ အစာကိုနှိုက်၍ စားတတ်ကြသည်။ ခို၏စလုတ်ထဲ၌ နို့ရည်ကဲ့သို့ အစာရည်ကိုစုတ်ယူ စားသောက်ကြသည်။ တင်ကူး၎က်တို့၏ စလုတ်တွင်း၌ တစ်ဝက်တစ်ပျက် ချေဖျက်ထားသော ငါးအပိုင်းအစတို့ရှိကြသည်။ ထိုအစာကို တင်ကျီးပေါက်စသည် ခိုပေါက်စကဲ့သို့ နှိုက်၍စားသောက်တတ်ကြသည်။

ပထမ၌ ၎က်ငယ်များသည်ပိုးကောင် မွှားကောင်တို့ကို စားသည်။ အနည်းငယ်ကြီးလာသော် သစ်သီး၊ ကောက်ပင်၊ ကောက်ဆန်စသည်တို့ကို စားသောက်နိုင်ကြသည်။ ၎က်ငယ်တို့သည်အစာကိုပါးစပ်ထဲသို့ထည့်ပေးရုံနှင့်မျှမချနိုင်။ မိဖတို့က အာခေါင်အာရင်းသို့ရောက်အောင် အစာကိုသွင်းပေးနိုင်မှသာ လည်ချောင်းမှ ကြွက်သားများလှုပ်ရှားမှုဖြင့် အစာသည် ဝမ်းတွင်းသို့လျှောဆင်းနိုင်သည်။ ၎က်တို့ကို ဝမ်းနှင့်တန်ရုံချင့်၍ အစာကျွေးရသည်။ အစာပိုကျွေး၍ မဖြစ်နိုင်အောင် လည်ချောင်းကြွက်သားကို နှစ်ကြောတို့က ထိန်းထားသည်။ အစာပို၍ကျွေးမိလျှင် ကြွက်သားများ မလှုပ်ရှားနိုင်တော့ချေ။

၎က်ငယ်များကြီးထွားလာစေရန် တစ်နေ့တစ်နေ့လျှင် ၎က်ငယ်၏ ကိုယ်အလေးချိန် တစ်ဝက်မှသည် ကိုယ်အလေးချိန် ဆတူအထိ အစာကျွေးရသည်။

၎က်အမွေးအတောင်

၎က်ပေါက်စတို့၌ ကျောပြင်နှင့် ဦးခေါင်းထိပ်တွင် မွေးနုများ ပါလာတတ်ကြသည်။ သို့သော် ပိန်ညင်းနှင့် ပျံလွှားပေါက်စတို့မှာ ဦးပြည်းများသာဖြစ်သည်။ ၎က်တို့သည် ၇ ရက်မှ ၁၀ ရက်အတွင်း အမွေးအတောင်စုံတတ်သည်။ ၁၀ ရက်မှ ၁၄ ရက်အတွင်း ပျံသန်းတတ်လာသည်။ လင်းတနှင့် ပင်လယ်ဇင်ရော်၎က်တို့ကား တစ်နှစ်သားရှိမှ ပျံနိုင်ကြ၏။

၎က်မွေးများကို သုံးစားခွဲခြားပေးနိုင်သည်။ ပထမမှာ သားရေပေါ်တွင်ကပ်၍ပေါက်သော မွေးနုများဖြစ်သည်။ ထိုမွေးနုများမှာ အချမ်းလုံစေသောမွေးနုများဖြစ်သည်။ ထိုမွေးနုအပေါ်ထပ်တွင် မိုးရေခဲ၎က်မွေးများဒုတိယ အထပ်အနေနှင့် ပေါက်နေသည်။ တောင်ပံနှင့် အမြီးတို့တွင်ကား တတိယ အမျိုးအစားဖြစ်သော ၎က်တောင်များ ဖြစ်သည်။ ထို၎က်တောင်တို့သည် ပျံသန်းရာတွင် အသုံးဝင်သည်။

၎က်မွေးလဲခြင်း

၎က်တို့သည် တနှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ် အမွေးအတောင်လဲကြသည်။ နွေဦးပေါက်၌တစ်ကြိမ်၊ ဆောင်းဦးပေါက်၌တစ်ကြိမ်အမွေးလဲတတ်သည်။ ဤသို့ အမွေးလဲသည်မှာ အစီအစဉ်ရှိသည်။ ဦးစွာ၌ အတွင်းကျသောအမွေးကို ပထမလဲသည်။ ထိုအမွေးတစ်ဝက်ခန့်ရှည်သောအခါ ပြင်ဖက်ကျသော အမွေးကျွတ်လေသည်။ အမွေးကျွတ်၍ တစ်ဝက်ခန့်ပြန်ရှည်လာလျှင် ထိုထက်ပြင်ဖက်ကျသော အမွေးသည် ကျွတ်ပြန်သည်။ ဤအစီအစဉ်အတိုင်း အမွေးလဲသည် တောဘဲ စသည့် ၎က်တို့သည် တစ်ခါတစ်ရံမျှသာ တောင်ပံကိုအသုံးပြု၍ ပျံသန်းကြသည်။ ထို၎က်မျိုး၌ အမွေးလဲသည့်အခါ တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် အပြီးလဲတတ်ကြသည်။ နွေဥတုအမွေးလဲ

ချိန်၌ ငှက်တို့သည် တွေ့နေမြင်နေကျ နေရာတွင် မတွေ့မမြင်ရတော့ချေ။ တစ်နေရာရာတွင် ပုန်းအောင်းနေလေ့ ရှိသည်။ (ငှက်မွေး - ရှု။)

ငှက်၏အသွေးအရောင်

အချို့ငှက် တို့သည် အမွေးအတောင်မလဲကြဘဲ အရောင်အသွေးပြောင်းတတ်ကြသည်။ ဆောင်းဥတု၌ ဘလက်ဗတ်ခေါ်ငှက်မည်းတို့၏ အမွေးအတောင်မှာ သံချေးရောင်ဖြစ်သည်။ နွေးဦးပေါက်သို့ရောက်သော် တဖြည်းဖြည်း ညိုမှောင်လာ၍ ဥဥချိန်တွင် ပိတုန်းရောင် ကဲ့သို့ နက်ပြောင်ပြောင် ဖြစ်လာသည်။

ငှက်မွေးတွင် အရောင်ဆဲလ်များ၏ အခြေခံအရောင် မှာအမည်း၊ အညို၊ အနီနှင့်အဝါသာဖြစ်သည်။ သို့သော် အာဖရိကတိုက်၌တွေ့ရသော ငှက်တို့တွင် အစိမ်းရောင်ရှိ သည်။ သို့သော် အစိမ်းရောင်၊ အပြာရောင် စသည်တို့မှာ အရောင်ဆဲကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမဟုတ်။ အမွေး အတောင် တို့ကို အလင်းရောင်လာဟပ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အရောင်များသာဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အရောင်ဆဲမဲ့သော ငှက်မျိုးကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုငှက်တို့သည် အဖြူသို့မဟုတ် အပြောက်ပြောက်ရှိတတ်သည်။ အချို့ငှက် မျိုးတွင် အနီရောင်လွန်ကဲ၍နေတတ်သည်။

ငှက်မျိုးတစ်မျိုးထဲတွင် အဖိုအမ အသွေးအရောင် ကွဲပြား ခြားနားခြင်းရှိလျှင် ငှက်ဖို၏ အရောင်အဆင်းသည် ငှက် မထက်ပို၍တောက်ပြောင်တတ်သည်။ တစ်ငှက်နှင့် ဖင့် စာတို့၌ ထင်ရှားသော အသွေးအရောင်များ ရှိသည်။ ထို ကြောင့် လွယ်လင့်တကူ မြင်ရသည်။ သို့သော် ပတ်ဝန်း ကျင်အရောင်နှင့် ရောနေတတ်သော စာကလေးများနှင့် ပင် လယ်ကမ်းရိုးတန်းရှိ ငှက်မျိုး တို့ကိုမူ ရုတ်တရက် သဲကွဲစွာ မြင်ရမည်မဟုတ်ချေ။ အသွေးအရောင် ထင်ထင်ရှားရှားရှိ သော ငှက်မျိုးတို့သည် သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် ထိတ်လန့် လွယ်သည့်ငှက်များဖြစ်၍ အနီးအပါးသို့ချဉ်းကပ်၍ မရတတ် ချေ။ သို့ရာတွင် အရောင်ဖျောက်ဖျက်ထားနိုင်သော ငှက် များ၏ အနီးအပါးသို့မူကားချဉ်းကပ်မည်ဆိုက ချဉ်းကပ် နိုင်လေသည်။

ငှက်ကုလား။ ။ ငှက်ကုလားသည် လည်ပင်းနက်သော ငှက်ကျားမျိုး ဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ဇီနော်ရင်းခပ် အေရှတီကပ်အေရှတီကပ်' ဖြစ်သည်။

အလျား ၅၂ လက်မရှိ၏။ ဦးခေါင်း၊ လည်တိုင်နှင့် အမွေးအတောင်တို့၏အရောင်မှာ နက်၏။ ကိုယ်ပေါ်၌ အဖြူရောင်အကွက်များ ရှိသည်။ ပျံသည့်အခါတွင် အဖြူနှင့် အနက်ရောင်နှစ်မျိုးစလုံးကို ထင်ရှားစွာ မြင်ရသည်။ စ၍

ပျံချိန်တွင် တောင်ပံကို မှန်မှန်ခတ်ရိုက်လျက် ပျံသည်။ အရှိန်ရသောအခါတွင် လေဟုန်စီးကာ ပျံသန်းသည်။

ငှက်ကုလားသည် အအုပ်အသင်းနှင့်နေလေ့မရှိချေ။ တစ် ကောင်တည်းဖြစ်စေ၊ စုံတွဲဖြစ်စေသာနေလေ့ရှိသည်။ သစ် ပင်ထိပ်ဖျား၊ မြစ်ကမ်းနား၊ ရေအိုင်၏အနီးအနားတို့၌ ။ ကောင်တွဲ၍ နေတတ်သည့်အလေ့မှာ အခြားမျိုးတူ ငှက်များ နှင့်မတူသော ထူးခြားချက်ဖြစ်သည်။

ငှက်ကုလားသည် ငါး၊ ဖား၊ တီကောင်၊ ကနန်းနှင့် ခရုတို့ကို စားသည်။ အသိုက်ကို သစ်ပင်ထက်၌ ပြုလုပ်တတ် သည်။ တစ်မြုံလျှင် ၃ မှမှ ၅ ဥအထိရှိတတ်သော်လည်း ငှ ဥကိုသာအတွေ့ရများသည်။ ဥ၏အရောင်သည် ပထမတွင် ဖြူဖွေးနေသော်လည်း နောက်တွင်တဖြည်းဖြည်း ညိုမည်း ၍လာသည်။ ငှက်အကောင်ကြီးသည့်အလျောက် ဥ၏အရွယ် မှာလည်း ပျမ်းမျှအလျား ၂ . ၉၀ လက်မနှင့် ၂ . ၁၀လက် မရှိသည်။ ဒီဇင်ဘာလနှင့် ဇန်နဝါရီလများတွင် သားပေါက် တတ်သည်။

ငှက်ကုလားသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများမှ ဩစတြေးလျတိုက်အထိ ပျံနှံ့စွာ နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်ကုလားကို ယင်းနှင့် ရာသီဥတုသင့်လျော်သောဒေသ များ၌ တွေ့ရသည်။

ငှက်ကုလားအုပ် ။ ။ ငှက်ကုလားအုပ်ကို ပျံနည်းမေ့သော ငှက်ဟု အမည်ပေးလျှင်မှားမည်မဟုတ်ချေ။ ငှက်ကုလား

ငှက်ကုလား

ငှက်ကုလားအုပ်

အုပ်တွင်ရှိသော တောင်ပံတို့မှာ အလွန် သေးငယ်ကြသဖြင့် အခြားငှက်များကဲ့သို့ လေထဲ၌မပျံသန်းနိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် သမိုင်းမတင်မီခေတ်အခါက ထိုငှက်မျိုးတွင် သန်စွမ်းသော တောင်ပံများ ရှိသဖြင့် လေထဲတွင် အခြားငှက်များ နည်းတူ ပျံသန်းနေကြမည်ဟု တွေးတောရပေသည်။ ငှက်ကုလား အုပ်သည် အကောင်ကြီး၍ အလွန် သန်မာသဖြင့် နှောင့် ယှက်မည့် ရန်သူနည်းပါးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အစာရေ စာကို ခရီးဝေးသို့ သွားရောက်မရှာမဖွေရဘဲ လွယ်လင့်တကူ နှင့်ရနိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အတောင်ပံများကို အသုံးနည်းလာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုအခါ မပျံသန်းနိုင်တော့ ဟု ယူဆရလေသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်သည် ပျံသန်းနည်းကို မေ့ပြုဟုဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း အလွန်သန်မာတောင့် တင်းသောခြေများရှိသဖြင့် အပြေးမြန်သော အာရပ်မြင်းကိုပင် ကြောအောင်ပြေးနိုင်လေသည်။

မပျံနိုင်သဖြင့် သန်မာသောခြေထောက်ကိုသာအားကိုးရသော ငှက်ကုလားအုပ်

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယခုအခါ၌ တွေ့သော ငှက်တို့တွင် ငှက် ကုလားအုပ်သည် အကြီးဆုံး ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ အာဖရိ ကတိုက်နှင့် အာရှတိုက်တို့တွင်ရှိသော သဲကန္တာရများသည် ငှက်ကုလားအုပ်တို့၏ မူလကျက်စားရာဒေသဖြစ်ပေသည်။ ထိုသဲကန္တာရများတွင် ငှက်ကုလားအုပ်များကို မြင်းကျား နှင့် အန္တိလုပ်ခေါ်တောဆိတ်အုပ်များထဲ၌ တစ်ခါတစ်ရံ ထူး ဆန်းစွာ တွေ့ရတတ်သည်။ အများအားဖြင့် ငှက်ကုလား အုပ်များသည် အဖိုတစ်ကောင်နှင့် အမ ၅ ကောင်မှ ၆ ကောင်အထိပါဝင်သော အုပ်များဖွဲ့၍နေလေ့ရှိကြသည်။

များရှိသည်။ လမ်းလျှောက်နေသည့်အခါ ငှက်ကုလား အုပ်သည် လူများဟန်လုပ်၍ လှမ်းသကဲ့သို့ တစ်လှမ်းချင်း စိပ်စိပ်နှင့် မှန်မှန်လှမ်း၍ သွားတတ်သည်။ ပြေးရမည်ဆိုလျှင် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၃၀ ကျော်နှုန်းဖြင့် ပြေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်မတို့တွင် ညှိမှိုင်းမှိုင်းအမွေးအတောင်ရှိ၍ အဖိုတို့လောက် အရပ်မမြင့်ချေ။ အဖိုတို့ထက် အမများ သည် စိတ်ကောင်းပို၍ရှိလေသည်။ အဖိုတို့သည် အမများ ကိုယ်ဖက်ပါအောင် မြူရာမှ အစအချင်းချင်းသတ်ပုတ် တတ်ကြသည်။

ငှက်ကုလားအုပ်တွင် တောင်ပံနှင့်အမြီးဟူ၍ မည်မည်ရရ မရှိချေ။ ကျောကုန်းကလည်း မိုမောက်နေသည့်အပြင် ရှည်လျား၍ကောက်နေသောလည်တံသည်လည်း အထက်သို့ ထိုးထွက်နေ၏။ ထိုပြင်သန်မာသောခြေတံရှည်များကြီး များရှိသည်။ ထိုကြောင့် ငှက်ကုလားအုပ်ကို တကိုယ်လုံး ခြုံကြည့်လိုက်လျှင် ငှက်စင်စစ်ဖြစ်သည်ဟု မဆိုသာ နိုင်အောင် အဆစ်အပိုင်းများ ပြေပြစ်ချောမောခြင်း မရှိချေ။ အရွယ်ရောက်သော ငှက်ကုလား အုပ်ဖို၏ အရပ်အမောင်းမှာ အရပ်ရှည်ရှည် လူတစ်ယောက်ထက်ပင် မြင့်မားသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်သည် ခြေဖျားမှဦးစွန်းတိုင်အောင် ၇ ပေမှ ၈ ပေအထိရှိ၍ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ပေါင် ၁၅၀ မှ ပေါင် ၃၀၀ အထိ ရှိသည်။ ငှက်အဖို၏ကိုယ်မှာ မည်းနက်သော အမွေးအတောင်တို့ဖုံးအုပ်နေသည်။ အလွန်သေးငယ်သော အတောင်ပံနှင့် အမြီးတို့မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ တောင် ပံမွေးနှင့်အမြီးတို့မှာ အလွန်လှပသဖြင့် လူတို့သည်ဈေး ကြီးပေး၍ ဝယ်ယူသုံးစွဲကြသည်။

အမများသည် သဲကိုယက်ကော်ထုတ်ထားသော အသိုက် ကျင်းတစ်ခုထဲ၌ ၅ ကောင်ဖြစ်စေ၊ ၆ ကောင်ဖြစ်စေ ဝိုင်း၍ အုချကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အမတစ်ကောင်က နေ့အခါ၌ ဥများပေါ်တွင် ဝပ်လေ့ရှိ၏။ သို့သော် အများအားဖြင့် အမ တို့သည် ဥများကိုအုချပြီးနောက် အကောင်များပေါက်လာ အောင် ဂရုတစိုက်နှင့် ဥများပေါ်တွင် ဝပ်နေလေ့မရှိကြချေ။ သဲကန္တာရတွင်း ဖြစ်သည့်အလျောက် နေပူရှိန် ပြင်းပြလွန်း ၍သာ ဥများမှအကောင်ငယ်များ ပေါက်လာကြလေသည်။ အမအများပိုင် ဥကျင်းတစ်ကျင်းထဲတွင် ဥပေါင်း ၂၀ ကျော် ၃၀ အထိ ရှိတတ်သော်လည်း ပေါက်ခါစငှက်ကလေးတို့အား ဥများကိုခွဲ၍ကျွေး မွေးလေ့ရှိသဖြင့် တမြို့တွင် အကောင် လေးပေါင်း ၂၀ ထက်ပို၍မရှိကြချေ။ ညတွင် အစာရှာ ထွက်လေ့ရှိသော ခွေးအကဲ့သို့ သားရဲတို့၏ ရန်ကို စိုးရိမ် ရသဖြင့် ငှက်ကုလားအုပ်အဖိုသည် ဥများပေါ်၌တညလုံးဝပ်၍

ငှက်ကုလားအုပ်၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ခြေချောင်း ၂ ခုသာပါရှိခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နေရင်းအရပ်ဖြစ်သော သဲကန္တာရပေါ်တွင် အလွန်မြန်စွာပြေးနိုင်သော ခြေဖဝါး

စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်သည် ကြက် ဥထက် ၁၈ ဆခန့်အရွယ်ရှိ၍ ဥတစ်လုံးတစ်လုံးလျှင် ၃ ပေါင်ခန့်လေးသည်။ ဥများမှာ စားကောင်းသောလည်း မိနစ် ၄၀ မျှကြာအောင်ပြုတ်မှကျက်သည်။

ငှက်ကုလားအုပ်အဖို သည် ငှက်မနှင့်ငှက်ကလေးတို့အား ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သည်။ သူတို့အား နှောင့်ယှက်၍ အလွန် သန့်မာသော ခြေတို့ဖြင့် ရှေ့သို့ဖြစ်စေ၊ ဘေးသို့ဖြစ်စေ ကန်ကျောက်တတ်သည်။ လူပင်ဖြစ်စေ၊ မြင်းပင်ဖြစ်စေ ယင်းသို့အကန်ခံရလျှင် သေတတ်သည်။ မိတ်လိုက်ချိန်၌ အဖိုသည် လည်တံကိုပွလာစေ၍ နှုတ်သီးကို ကျပ်တည်းစွာ ပိတ်လျက် နွားသိုးအော်သံကဲ့သို့ အော်တတ်သည်။

ငှက်ကုလားအုပ်များကို ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှစ၍ လူတို့မွေးမြူထားကြသည်။ ထိုစဉ်အခါက အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းရှိ ပြင်သစ်ပိုင် အယ်လဂျီးယားနယ်နှင့် အင်္ဂလိပ်ပိုင်တောင်ပိုင်းနယ်များတွင် ငှက်ကုလားအုပ်တို့ကို အမွေးအတောင်များအတွက် မွေးမြူကြလေသည်။ ယခုအချိန်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဩစတြေးလျတိုက်များ၌ ငှက်ကုလားအုပ်မွေးမြူသည့်လုပ်ငန်း ထွန်းကားလျက်ရှိသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကာလီဖိုးနီးယား၊ အယ်ရီဇိုးနား၊ တက်ဆက်နှင့်ဖလောရီဒါပြည်များ၌ ထိုငှက်များကို မွေးမြူကြသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်ကိုယ်မှ အကောင်းဆုံး၊ အလှဆုံးအမွေးအတောင်တို့ကို တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်ကျ ညှပ်လေ့ရှိသည်။ ယင်းတို့ အမွေးအတောင်တို့ကို ညှပ်ယူပြီးနောက် မကြာမီအတွင်း အမွေးသစ်များ ထွက်လာပြန်သည်။

ဥပုပေါက်ခါစ ငှက်ကလေးမှာ ကြက်မတန်းကလေးအရွယ်ရှိ၍ ၆ လအတွင်းအရွယ်ရောက်သည့် ငှက်ကြီးနီးပါး ရှိလာသည်။ ၆ လသားအရွယ်ငှက်များမှ အမွေးအတောင်များ ညှပ်ယူရရှိနိုင်သော်လည်း ငှက်မတို့သည်အသက် ၄ နှစ်ခန့်ရှိမှ အရွယ်ရောက်ရှိလာသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်အချို့သည် အနှစ် ၁၀၀ အထိပင် အသက်ရှည်ကြသဖြင့် ငှက်ကုလားအုပ်သည် အလွန်သက်တမ်းရှည်သော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ငှက်ကုလားအုပ်ကဲ့သို့ မပျံတတ်သောအခြားငှက်မျိုးများမှာ တောင်အမေရိကတိုက်၌တွေ့ရသောရီးငှက်၊ အမေရိကန်ငှက်ကုလားအုပ်၊ ဩစတြေးလျတိုက်၌ တွေ့ရသောအီးမျူးနှင့် ကက်ဆွေရီငှက်မျိုးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ငှက်ကုလားအုပ်၊ ရီးနှင့်အီးမျူးငှက်တို့မှာ လွင်ပြင်များတွင် ကျက်စား၍ ကက်ဆွေရီငှက်မှ သစ်တောများ၌ ကျက်စားလေသည်။

ငှက်ကုလားအုပ်ပု ။ ။အီးမျူးခေါ် ငှက်ကုလားအုပ်ပုမျိုးမှာ ဩစတြေးလျတိုက် ပင်ရင်းဇာတိ ဖြစ်သည်။ ငှက်ကုလားအုပ်မျိုးကဲ့သို့ မြေပြန့်လွင်ပြင်များတွင်သာ ကျက် စားလေ့ရှိသည်။ ဤငှက်မျိုး၏ ငှက်မွေးငှက်တောင်သည် အခြားငှက်မွေး ငှက်တောင်များကဲ့သို့ အဆင်းအရောင်တောက်ပြောင်ခြင်းမရှိပေ။ ငှက်ကုလားအုပ်က လွဲလျှင် ဤငှက်မှာ အထွားကျိုင်းဆုံးငှက်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ အရပ်၅ ပေခန့်မြင့်၍ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်မှာ ငှက်ကုလားအုပ်ထက် အနည်းငယ်မျှ သေးငယ်သည်။ လွင်ပြင်ကျယ်ကြီးများနှင့် မြေပြန့်တောများထဲတွင် ကျက်စားတတ်သည်။

ငှက်ကုလားအုပ်ပုသည် သားပိုက်ကောင်များနှင့်ပင် ပြိုင်၍ပြေးနိုင်သည်။ မြေပေါ်တွင်ဖြစ်မှု ငှက်ကုလားအုပ်ပုကို မြင်းများပင် ဗိုအောင်လိုက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ မြေကုန်လက်ပမ်းကျ၍ မပြေးနိုင်သောအခါမှသာ ဖမ်းမိနိုင်သည်။ ဖမ်းဆီးသည့်အခါ၌လည်း အနီးသို့ရုတ်တရက် မကပ်နိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သန့်မာလှသောခြေထောက်များဖြင့် ချဉ်းကပ်လာသူကို အပြင်းအထန် ကန်ကျောက် တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကန်ကျောက်ရာတွင် နွားဆိုးကြီးများကဲ့သို့ နံဘေးနှင့်အနောက်ဖက်သို့သာကန်ကျောက်တတ်သည်။ ငှက်ကုလားအုပ်များအရှေ့ကို ကန်ကျောက် ဘိသကဲ့သို့မကန်ကျောက်နိုင်ချေ။

ငှက်ကုလားအုပ်ပု၏ အစာမှာ အထူးသဖြင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ အသီးအပွင့်နှင့် သစ်ဥသစ်ဖုတို့သာ ဖြစ်သည်။ ငှက်အရိုင်းတစ်မျိုးပင် ဖြစ်

ဩစတြေးလျတိုက်ဇာတိဖြစ်သော အီးမျူးခေါ်ငှက်ကုလားအုပ်ပု

သော်လည်း ငှက်ကျားအုပ်ပုကို ယဉ်ပါးအောင်သွန်သင်ပေး၍ ရန်ငြိမ်းသည်။ ဥများကို သဲမြေထဲတွင်သာဥလေ့ရှိပြီး ဥအရွယ်အစားမှာ ငှက်ကျားအုပ်၏ ဥ၏အရွယ်နှင့် အတူတူလောက်ပင် ရှိသည်။ အရောင်မှာ အစိမ်းသို့မဟုတ် ပြာမှိုင်းမှိုင်းဖြစ်သည်။ တစ်ကြိမ်လျှင်ဥပေါင်း ၉ ဥမှ ၁၃ ဥအထိ အုတ်တတ်သည်။

ရေစပ်တွင်ကျက်စားလေ့ရှိသောငှက်ကျား

ငှက်ကျား။ ။ငှက်ကျားကိုမြင်ရုံနှင့် ငှက်ကျားမှန်း သိသာနိုင်သည်။ ရှည်လျားသော ခြေထောက်၊ လည်တံ၊ နှုတ်သီးတို့သည် အခြားငှက်များထက် ထူးကဲ စွာ ပေါ်လွင်လျက် ရှိသည်။ ငှက်ကျားသည် ရေစပ်တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ အလျား ၅ ပေခန့်ရှိသည်။

သာမန်ငှက်ကျားဖြူ၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'စီကိုနီးယား အဲလဗာ' ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်ကျား မျိုးကို ဥရောပတိုက်တွင် ဆွီဒင်၊ စပိန်၊ ဂရိ၊ ဒိန်းမတ်၊ ဟော်လန်နိုင်ငံများ၌ တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကားမရှိ။ ဆောင်းရာသီ၌ ငှက်ကျားများကို အာဖရိကတိုက်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံများတွင်လည်း တွေ့ရသည်။ ဩစတြေးလျနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်တို့တွင်လည်း ငှက်ကျားများအသင့်အတင့်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရသော ငှက်ကျားမျိုးမှာ 'အိုင်ဗစ် လျူကိုစက်ဖာလပ်' ဖြစ်သည်။ အလျားလက်မ ၄၀ ရှိ၏။ နှုတ်သီးနှင့်မျက်နှာ၌ လိမ်မော်ရောင်ရှိ၏။ အမြီးအရောင်သည် ပန်းရောင်ဟူ၍ထင်ရသော်လည်း အမှန်မှာ အမွှေးအတောင်တို့၏ အတွင်းဖက်ပိုင်း၌သာ ပန်းရောင်ရှိသည်။

ပျံသန်းသော အခါ ကိုယ်ထည်ဖြူ၍ အတောင်နှင့်အမြီးမည်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေလှေသော လယ်ကွင်း၊ ရေအိုင်ဘေးနှင့်ရွှံ့တောပွက်တောဒေသများတွင် ကျက်စားလေ့ရှိ၏။ ကမ်းခြေရှိလတာပြင်များတွင် အအုပ်အသင်းနှင့်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။

ငှက်ကျားသည် အသိုက်ကိုအဆောက်အအုံများပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်များပေါ်တွင် လည်းကောင်း ပြုလုပ်တတ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် ငှက်ကျားများအတွက် အသိုက်ဆောက်လုပ်ရန် နေရာများကိုပင် ပြုလုပ်ပေးကြသည်။ ငှက်ကျားများသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းအသိုက်ဟောင်းနေရာသို့ ပြန်လာလေ့ရှိကြသည်။ ငှက်ကျားများစားသောအစာမှာ ဖားနှင့်ပိုးမွှားများဖြစ်သည်။ ငှက်ကျားသည် အသံမပြုတတ်ဟုဆိုသည်။

ငှက်ကျားနှင့် မျိုးချင်းမတူသောအခြားငှက်များမှာ ခရုစုတ်၊ ဗျိုင်း၊ ကြီးကြွာ၊ ငဟစ်၊ ငှက်ကြီးဒုံးစပ်၊ နှုတ်သီးပြာငှက်ကျား၊ ဇွန်းနှုတ်သီးငှက်မျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ငှက်ကျားအမည်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တွေ့ရသော ငှက်အငယ်စားမျိုး ရှိသေးသည်။ ထိုငှက်၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ဆက်ဇီကို လာကက်ပရာတာဗာမင်နီကား' ဖြစ်သည်။ အလျား ၅ လက်မခွဲရှိသည်။ ငှက်ဖိုတွင် နက်ပြောင်သော အမွှေးအတောင်များရှိ၏။ နံဘေးနှင့်ရင်အုပ်တို့မှာဖြူ၏။ အမြီးကို ဦးခေါင်းနှင့်ထိလှနီးပါး ကော့ထောင်ထားတတ်သည်။ ငှက်မသည် ငှက်ဖိုနှင့်အသွင်အပြင်တူ၏။ သို့ရာတွင် အရောင် အဆင်းမှာ ငှက်ဖို လောက် မနက်လှဘဲ ညိုတိုတိုဖြစ်သည်။

ဤငှက်ကျားကို လတာပြင်ဒေသများနှင့် ချုံပုတ်တောများတွင် အတွေ့ရများသည်။ အသံမှာ ကျောက်ခတ်သံမျိုးကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ သာယာသောအသံဖြင့်လည်း မြည်ကြွေးတတ်သည်။ ပိုးတုံးလုံး၊ ပေါက်ဖတ်နှင့် တီကောင်များကို စားလေ့ရှိသည်။ ဧပြီလမှ ဇွန်လအတွင်း ငှက်ကျားငယ်များပေါက်သည်။ အသိုက်ကို ပင်မြင့်ပေါ်တွင်မလုပ်ဘဲ မြေပြင်ပေါ်၊ မြက်ခင်းအောက်နှင့် ကျင်းများတွင် ပြုလုပ်သည်။ ခွက်ငယ်နှင့်တူသော အသိုက်ကို မြက်ပင်၊ သစ်မြစ်များဖြင့် ပြုလုပ်၍ ဘေးပတ်လည်တွင် အမွှေးအမှင်များဖြင့် သပ်ရပ်စွာ ကာရံထားတတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ၃ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ ပြာလဲ့လဲ့သို့မဟုတ် အဖြူတွင် ပန်းနုရောင်ဖြစ်သည်။ အညိုပြောက်ကလေးများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ဤငှက်ကျားမျိုးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။

ငှက်ကြီးဒုံးစပ်။ ။ငှက်ကြီးဒုံးစပ်သည် ငှက်ကျားမျိုးရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ ခြေတံနှင့်နှုတ်သီးရှည်၍ အကြည့်ရအလွန်ဆိုးသော ငှက်မျိုးဖြစ်၏။ ရပ်နေသောအခါ ၅ ပေခန့်မြင့်၍

အတောင်များကိုဖြန့်ကာတိုင်းတာလျှင် တစ်ဖက်ဖျားမှ တစ်ဖက်ဖျားသို့ ၁၄ ပေမျှ ရှိတတ်သည်။

ငှက်ကြီးခုံးစပ်သည် ငါးများ၊ ဖားများ၊ မြွေများမှအစ ပုပ်ရိနေသောအသေကောင်များကို စားသောက်တတ်၏။ ထိုသို့ အပုပ်အစပ်များကို ရှင်းလင်းပေးတတ်သဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အစိုးရတို့သည် ထိုငှက်များအားမသတ်ဖြတ်ရန် ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်ပေးထားလေသည်။ ငှက်ကြီးခုံးစပ်များကို အာရှတိုက်တောင်ပိုင်းနှင့် အာဖရိကတိုက်တွင်တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၌တွေ့ရသော ငှက်ကြီးခုံးစပ်မျိုးကို ပါဏဗေဒအမည်အားဖြင့် ‘လက်တိုတိုင်လပ်ချူဗီယပ်’ ဟုခေါ်သည်။ ဂျာဗားကျွန်း၌တွေ့ရသောအမျိုးကို ‘လက်တိုတိုင်လပ် ဂျာဗန်နစ်ကပ်’ ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းကို မြန်မာတို့က ခုံးမြီးကွက်ဟု ခေါ်ကြသည်။

သမပိုင်းနှင့်အပူပိုင်းဒေသတို့တွင်တွေ့ရသောငှက်ကြီးဝံပိုများ

ငှက်ကြီးခုံးစပ်

ငှက်ကြီးဝံပို ။ ။ငှက်ကြီးဝံပိုသည် ကိုယ်ပုံပန်းအချိုးအစား မကျသောငှက်ဖြစ်သည်။ နှုတ်သီးမှာ သာမန်ငှက်၏နှုတ်သီးနှင့်မတူဘဲ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်နှင့် မလိုက်အောင်ပင် ရှည်လျား၏။ အဖျား၌ အတန်ငယ်ကောက် နေ၏။ ခြေထောက်များမှာတိုသော်လည်း ဘဲခြေကဲ့သို့ ခြေဖဝါးများပါရှိသည်။ ဤငှက်မျိုးကို သမပိုင်းဒေသများတွင်လည်းကောင်း၊ အပူပိုင်းဒေသများတွင် လည်းကောင်းတွေ့ရသည်။ ငှက်ကြီးဝံပိုမျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၀ မျိုးခန့်ရှိ၏။ ငှက်ကြီးဝံပိုအကြီးစားမှာ အရပ်အမြင့် ၅ပေကျော်ကျော် ဖိပေခန့်ရှိပြီး အတောင်ဖြန့်လိုက်သောအခါ အလျား ၁၀ပေမျှရှိသည်။ သာမန်ငှက်ကြီးဝံပိုမျိုးကို ဥရောပတိုက်တောင်ဖက်ပိုင်းနှင့်အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက် များတွင်

လည်းတွေ့ရသည်။ ယင်း၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ ‘ပယ်လီကင်နပ်အိုနိုကရီတဲလပ်’ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုများတွင်တွေ့ရသော ဝံပိုမျိုးမှာ ‘ပယ်လီကင်နပ် ဖိလစ်ပင်ဆစ်’ မျိုး ဖြစ်သည်။

ငှက်ကြီးဝံပိုတို့သည် မြစ်နှင့်ရေအိုင်ကမ်းပါးအနီးအနားတွင် အစုလိုက် အအုပ်လိုက် နေတတ်ကြသည်။ အပေါင်းအသင်းနှင့် အစုအအုပ်ဖွဲ့၍ နေတတ်ရုံသာမကသေးဘဲ အစာရှာရာတွင်လည်း အတူတူစုရုံး၍ တပျော်တပါးကြီး အစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ ဥသည့်အခါတွင် တစ်ခါဥလျှင် ၂ ဥမှ ၃ ဥ အထိသာ အုတ်တတ်သည်။ ဥများမှာ အများအားဖြင့် အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ ဩစတြေးလျတိုက်တွင် ငှက်ကြီးဝံပိုမျိုး တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသော်လည်း အမေရိကတိုက်တွင်ကား ဤငှက်မျိုးပေါင်း မြောက်မြားစွာရှိသည်။

ငှက်ခါး။ ။ငှက်ခါးသည် မိုးခေါင်ငှက်နှင့်အတူ ‘ကိုရာစီးဒေး’ မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ ‘ကိုရာစီယပ်ဗင်ဂါလင်ဆစ်’ ဖြစ်သည်။ နီလာစိမ်းရောင်ငှက်ခါးတောင်ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ငှက်ခါးသည် စိမ်းပြာရောင်ရှိသော ငှက်ဖြစ်၍ ဦးခေါင်း၊ ရင်အုပ်နှင့်ကျောတို့မှာ အပြာဖျော့ရောင် ရှိသည်။ အတောင်နှင့်အမြီးတို့၏ အရောင်များသည် အလွန်ပြာသည်။ ဦးခေါင်းမှာကြီး၏။ ငှက်ခါးပျံသန်းသောအခါ အတောင်ကို လေးလံစွာခတ်ည်။ ကြာရှည်ကား မပျံချေ။ ငှက်ခါး၏အလျားမှာ ၁၃ လက်မခန့် ရှိ၏။

ငှက်ခါးသည် စူးစူးရှရှအော်တတ်သည်။ ငှက်ခါးကလေးများသည် မိခင်ငှက်မယူလာသောအစာကို ဆူညံစွာ ဟစ်အော်တောင်းဆို၍ အငမ်းမရ စားမျိုတတ်ကြသည်။ ငှက်ခါးသည် မြင်ကွင်းကောင်းသောနေရာ၌ဖြစ်စေ၊ ကြေး

နန်းကြီးပေါ်၌ဖြူစေနားကာ အစာကိုငြိမ်သက်စွာ စောင့်စားနေတတ်သည်။ အစာကိုမြင်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တစ်ရှိန်ထိုး ဆင်း၍ အမိဖမ်းပြီးနောက် နားနေကျနေရာကို ပြန်သွားတတ်သည်။ ပလူ၊ ပုရစ်၊ နံကောင်၊ ပိုးတုံးလုံးနှင့် ပေါက်ဖတ်များကို ဖမ်း၍ စားတတ်သည်။ ရနိုင်သည့်အခါ ဖားကိုလည်း စားသည်။ မြေပေါ်တွင် ခုန်ဆွခုန်ဆွနှင့် လေးလံစွာသွားသော်လည်း သစ်ကိုင်းပေါ်တွင်မူ ခုန်၍မသွားချေ။ တစ်ကိုင်းမှတစ်ကိုင်းသို့ ပျံ၍ကူးသည်။ အတောင်ကို ပြင်းစွာ ရိုက်ခတ်ပြီးလေထဲတွင် နိမ့်လိုက်မြင့်လိုက် ဝှမ်းထိုးလိုက်လုပ် တတ်သည်။

ငှက်ခါးသည် အများအားဖြင့် အသိုက်ကို သစ်ပင်အခေါင်းတွင် ပြုလုပ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဆယ်ရက်လည်နက်၊ ငှက်ကျားစသောငှက်များ၏ အသိုက်ဟောင်းကို အသုံးပြုသည် တစ်မြို့လျှင် ၄ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိတတ်သည်။ ဥသည် ရှည်မျောမျောဖြစ်၏။ ဥခွံသည် မာချော ပြောင်လက်ပြီး ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ မတ်လမှ မေလ အတွင်းတွင် ငှက်ခါးကလေးများ ပေါက်ကြသည်။

ငှက်ခါးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များ၌ အတွေ့ရများသည်။ သင့်တော်သောအခြေအနေရှိလျှင် တောင်ပေါ်၌လည်းတွေ့နိုင်သည်။

ငှက်ခြောက်ပင် ။ ။(ယူကလစ်တပ်ပင်-ရှူ။)

ငှက်စိမ်း ။ ။ပါဏဗေဒအခေါ်၌ ‘ကလိုရောဆစ်အော်ရီဖရံပရဒီး’ အမည်ရှိသောငှက်စိမ်းသည် အလျား ၇ ၂/၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်ဖိုမေးစေ့သည် မည်းနက်၍ လည်ချောင်းတဝိုက်တွင် ရွှေဝါရစ်မရှိချေ။ ထိုငှက်စိမ်းသည် ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် အခြားငှက်များ၏ အော်မြည်သံကို အတုခိုး၍ အော်မြည်နိုင်သည်။ ယင်းသို့ အော်မြည်နေသည့်ကြားထဲမှာပင် အလွန်သာယာစွာလည်း ကြွေးကြော်တတ်သေးသည်။

ငှက်စိမ်းသည် သစ်ပင်ထိပ်ဖျား၌ အနေများ၍ တစ်ခါတစ်ရံ၌သာ မြေသို့ဆင်းလာတတ်သည်။ ဖူးပွင့်နေသော လက်ပံပင်များ၌ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ငှက်စိမ်း၏အစာမှာ ပိုးကောင်၊ မွှားကောင်၊ သစ်စေ့၊ သစ်သီး ပန်းပွင့်ဆံများ ဖြစ်သည်။

ဤငှက်စိမ်းကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့

ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များနှင့် ပေ ၄၀၀၀ အထိမြင့်သော တောင်ကုန်းများ၌ တွေ့ရသည်။

ပါဏဗေဒအမည် ‘ကလိုရောဆစ်ကို ချင်ချိုင်နစ်ဆစ်’ ကိုချင်ချိုင်ဆစ်’ ဟုခေါ်သောငှက်စိမ်းတစ်မျိုးကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်စိမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် မြေပြန့်သစ်တောများ၌လည်းကောင်း၊ တောင်ခြေများ၌လည်းကောင်း နေထိုင်သည်ဟု ထင်ရသည်။ ဤငှက်စိမ်းသည် အလျား ၇ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်ဖို၏လည်ချောင်းသည်မည်းနက်၍ ငှက်မ၏ လည်ချောင်းသည် စိမ်းပြာရောင်ရှိသည်။ ငှက်ဖိုတွင် မျက်စိမှလည်တံကိုပတ်နေသော အဝါရစ်မရှိချေ။ အလေ့အကျင့်တွင်လည်းကောင်း၊ အစာတွင်လည်းကောင်း အခြားငှက်စိမ်းများနှင့် တူသည်။ အလွန်သာယာစွာ မြည်ကြွေးတတ်သောငှက်ဖြစ်သည်။

ငှက်တလိုင်း ။ ။(စစ်တလိုင်း-ရှူ။)

ငှက်တော် ။ ။ငှက်တော်သည် လင်းမြီးဆွဲငှက်နှင့်အတူ ‘ဒိုင်ကရီရီဒေး’ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ငှက်တော်

မျိုး အများပင်ရှိသည်။ ပါဏဗေဒအမည်ဖြင့် ‘ဒိုင်ကရီရီပပါရာဒီဆီယပ် ရန်ဂွန်နစ်ဆစ်’ ဟု ခေါ်သော ငှက်တော်ကို ငှက်တော်မြီးတော်ရှည်ဟူ၍ သိကြသည်။ ကျီးကန်း၊ လင်းမြီးဆွဲ ငှက်တို့ကဲ့သို့ သပိတ်ရောင်အဆင်းရှိသည်။ ကိုယ်အလျား ၁၄ လက်မရှိ၍ ရှည်လျားသောအမြီးခွသည် ၁၃ လက်မအထိ ထိုးထွက်နေသည်။

ငှက်ခါး

ငှက်စိမ်း

www.foreverspace.com.mm

ငှက်တော်

ဤငှက်တော်သည် အသံ အမျိုးမျိုးပြု၍ အော်တတ်သည်။ အခြားငှက်များ၏ အသံ ကိုလည်းအတူ ခိုး၍ အော်တတ်သည်။ ထိုငှက်၏အော်သံကို တစ်နေ့လုံး အဝေးကပင် ကြားနိုင်သည်။ ဖိကောင်ခန့်အသင်း အပင်းဖွဲ့၍နားနေရာမှ မကြာခဏ ထပ်၍ ပိုးမွှားများကို ထိုးသုတ်တတ်ကြသည်။ ထိုနောက် နားနေရာသို့ တစ်ဖန်ပြန် လာတတ်ကြသည်။ မတ်လမှ မေလအတွင်းတွင် ငှက်တော်ကလေးများ ပေါက်

ကြသည်။ အသိုက်ကို ပင်မြင့်ပေါ်၌ လှုပ်တတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥအထိရှိသည်။ ဥမှာ ရှည်မျောမျော ခပ်ချွန်ချွန်ဖြစ်သည်။ ဥအရောင်မှာ အဖြူအောက်ခံပေါ်တွင် အနီ၊ အညို၊ ခရမ်းရောင် အပြောက်အစက်များ ရှိသည်။

ဤငှက်တော်မျိုးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပဲခူးရိုးမတောင်ရှိ ကျွန်းတောများတွင်အမြင်ရများသည်။တောင်ခြေရှိ သစ်တောများတွင် နေလေ့ရှိသည်။ ပေ ၃၀၀၀ ထက်မြင့်သောအရပ်ဒေသတွင် မနေကြချေ။

ငှက်ပုစဉ်းထိုး

ငှက်ပုစဉ်းထိုး။ ငှက်ပုစဉ်းထိုးကို ပုစဉ်းထိုးဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'မီရော့အိုရီတာ လစ်ဗာမင်နပ်' ဖြစ်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံးတွင် တောက်ပသောအစိမ်းရောင်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းနှင့် အတောင်များ၌ ကြေးနီရောင်လွှမ်းနေသည်။ မျက်လုံးနီ၍ တောက်သည်။ အမြီး၏အလယ်၌ ၂ လက်မခန့်ထိုး၍ထွက်နေသော အမွှေးများရှိသည်။

ပုစဉ်းထိုးသည် ပျား၊ ပုစဉ်းနှင့် ပိုးမွှားများကို ပျံသန်းနေစဉ်ပင် ဖမ်းယူစားတတ်သည်။ ကြေးနန်းကြီး၊ သစ်ပင်၊ ချုံဖုတ်စသည်တို့တွင် နားနေတတ်သည်။ ပုစဉ်းထိုး၏ အသံမှာ သာယာသော်လည်း ပြောင်းလဲခြင်းမရှိ၍ ငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းသည်။ သဲထူထပ်၍ ဒီရေမရောက်သောပင်လယ်မြစ်ကမ်း ပါးများတွင် နှုတ်သီးဖြင့်တွင်းတူး၍ ဥအုတ်တတ်သည်။

ငှက်ပုစဉ်းထိုးများကို အီဂျစ်နိုင်ငံမှ ယိုးဒယားနိုင်ငံ၊ ကိုချင်ချိုင်းနားနိုင်ငံတို့အထိ အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များ၌လည်းကောင်း၊ ထိုငှက်နှင့်သင့်လျော်သော အခြေအနေရှိသည့် တောင်ကုန်းများ၌လည်းကောင်းတွေ့ရသည်။

အခြားထင်ရှားသော ငှက်ပုစဉ်းထိုးများမှာ ပုစဉ်းထိုးမြီးပြာနှင့်ပုစဉ်းထိုးခေါင်းညိုတို့ဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒအရ ပုစဉ်းထိုးမြီးပြာမှာ 'မီရော့ ဖိလစ်ပီနပ် ဖိလစ်ပီနပ်' ဖြစ်၍ ပုစဉ်းထိုးခေါင်းညိုမှာ 'မီရော့လေချင် နောလတီလေချင်နောလတီ' ဖြစ်သည်။ ဤငှက် ၂ မျိုးလုံးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။

ငှက်ပန်းထိမ်။ ငှက်ပန်းထိမ်သည် ဖိုးခေါင်ငှက်၊ ကုပ်ကလောင်ငှက်တို့နှင့်အတူ 'ကက်ပီတွန်နီဗီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'မီဂါလာအီမာ ဟီမာစီဖာ လာအင်ဒီကာ' ဖြစ်သည်။ အလျား ဖိ လက်မခန့် ရှိသည်။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည် တုတ်ခိုင်သည်။ မေးစေ့နှင့် လည်ပင်းတွင်အဝါရောင်ရှိသည်။ ရင်အုပ်တွင် ပန်းနုရောင်ရှိသည်။ အောက်ပိုင်းမှာ ဝါကြန့်ကြန့် အရောင်တွင် အစိမ်းရောင်ကျားနေသည်။ ဤငှက်သည် ကွင်းပြင်များတွင်သာမကမြို့ကြီးများသို့လည်းလာရောက် ကျက်စားတတ်သည်။ သစ်ပင်ထူထပ်သောနေရာနှင့် ကျွန်းတောများတွင်လည်း တွေ့ရတတ်သည်။ အစာမျိုးစုံစားသည်။ အော်သံမှာ တုံတုံဟုမြည်၍ တူထူသံနှင့်တူသဖြင့် ငှက်ပန်းတိမ်ဟုခေါ်ကြသည်။ အသံမှာ ကျယ်၍သာယာသည်။ ပူအိုက်သောရာသီတွင် ထိုငှက်အော်သံကို အမြဲ ကြားရ၍ မိုးရာသီတွင်မူ တစ်ခါတစ်ရံသာကြား ရတတ်သည်။ ညအချိန်တွင် မအော်တတ်ချေ။

ငှက်ပန်းထိမ်သည် ဖေဖော်ဝါရီလမှ မေလအတွင်း သားပေါက်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥအထိ ရှိတတ်သည်။ ဥများမှာ အဖြူရောင်ရှိသည်။ ငှက်ပန်းထိမ်ကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဤငှက်သည် တောင်ခြေနှင့် ကွင်းပြင်များတွင် ကျက်စားတတ်သည်။ တောင်ပေါ်တွင်ကား နေလေ့မရှိချေ။

ငှက်ပန်းထိမ်

ငှက်ပျောပင်

ငှက်ပျောပင်။ ။အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သော အရှေ့တောင်တောင်ပိုင်း ဒေသသည် ငှက်ပျောပင်၏ မူလပေါက်ရာ ဒေသများဖြစ်သည်။ ထိုဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားတို့သည် ငှက်ပျောကို မိမိတို့စားသုံးရန်စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယခုအခါ ငှက်ပျောကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုကို ကိုလံဗင်တွေ့ရှိစဉ်က ထိုကျွန်းစုတွင် ငှက်ပျောပင်ကိုစတင်၍စိုက်ပျိုးခြင်း မရှိသေး။ ခရစ် ၁၅၂၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်မှ ထိုကျွန်းစုတွင် ငှက်ပျောပင်ကို စတင်စိုက်ပျိုးသည်။ ယင်းသို့ ငှက်ပျောပင်ကို စိုက်ပျိုးကြည့်ရာတွင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသဖြင့် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု အပါအဝင်ဖြစ်သော အမေရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းသည် ယခုအချိန်အခါတွင် ကမ္ဘာပေါ်၌ ငှက်ပျောသီးအများဆုံးထွက်သော အရပ်ဒေသ ဖြစ်နေလေပြီ။

ရှေးအခါက တောကြီးများထဲတွင်ဖြစ်၍ ရောဂါဘယထူပြောသော အပူပိုင်း အရပ်ဒေသများသည် ယခုအခါတွင် ငှက်ပျောစိုက်ခင်းကြီးများ ဖြစ်လာကြသည်။ ယခင်က သမပိုင်းဇုန်၌ နေထိုင်သူတို့တွင် ငှက်ပျောသီးကို လူတိုင်းပင် မမြင်ဘူး။ မစားဘူးကြချေ။ မီးသင်္ဘောများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါမှ အလွန်အမည်လွယ်သော ငှက်ပျောသီးများကို လိုရာအရပ်သို့ သယ်ယူရောင်းချနိုင်ကြသည်။ ငှက်ပျောစိုက်ခင်းများမှသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းသို့ ငှက်ပျောခိုင်အစိမ်းလိုက်ကို အထူးမီးရထားတွဲများဖြင့် တင်ပို့သည်။ ငှက်ပျောခိုင်များ ထားရာအခန်းမှာ အပူချိန် ၅၆ ဒီဂရီသာ ရှိရပေမည်။ အသီးများ အခိုင်မှကြွေမကျစေရန် အတင်အချတွင် အလွန်ဂရုစိုက်ရသည်။ လိုရာမြို့ကြီးများသို့ ငှက်ပျောခိုင်အစိမ်းများ ရောက်သောအခါ အမှည့်ခံအခန်းများတွင် ငှက်ပျောခိုင်များကို အပူဓာတ် ပေးခြင်းဖြင့်နာရီအနည်းငယ်အတွင်း အသီးများဝင်းထိန်၍ မှည့်လာကြသည်။

ငှက်ပျောပင်သည် ၁၂ပေမှ ၃၀ပေအထိမြင့်သော တစ်နှစ်ခံပင်မျိုး ဖြစ်၍ ရှည်ဖားဖား အရွက်ကြီးများရှိသည်။ ငှက်ပျောပင်တစ်ပင်မှ ငှက်ပျောတစ်ခိုင်သာထွက်၍ အခိုင်ကိုခုတ်ယူပြီးနောက် အပင်မကြီးကိုခုတ်ပစ်ရသည်။ ပင်စည်ရင်းမှ အတက်ငယ်များဖြာလာ၍ ထိုသားတက်ခေါ် ငှက်ပျောခေါင်းများကို ပင်မမှခွဲထုတ်၍ စိုက်ပျိုးကြပြန်သည်။ သို့အားဖြင့် ငှက်ပျောပင်များကို မျိုးပွားယူကြ၏။ အပင် ၁၂လမှ ၁၈လအထိရှိမှအသီးထွက်လာသည်။ ငှက်ပျောသီးတွင် ရေ၇၅ရာခိုင်နှုန်းပါသည်။ အသီးတွင်ပါရှိသော ကစိဓာတ်သည် အသီးမှည့်လာသောအခါ သကြားဓာတ်သို့ပြောင်းလဲသွားသဖြင့် စားသုံးရာ၌ အလွန် အနစ်အရသာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ငှက်ပျောသီးသည် လူတို့အတွက် အာဟာရဓာတ်ဖြည့်စွမ်းသော အစားအစာတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူတို့သိနှင့်ပြီးသော ငှက်ပျောပင်

တရပ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ကန်တန်မြို့ရှိ စံနစ်တကျစိုက်ပျိုးထားသော ငှက်ပျောမြေ

မျိုးပေါင်း ၇၀နီးပါးရှိသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထင်ရှားသော ငှက်ပျောမျိုးမှာ ထောပတ်၊ ရခိုင်၊ နံ့သာပု၊ သီးမွှေး၊ ဖီးကြမ်း၊ သူငယ်စာပျားရည်ဆမ်း၊ ရသာရုံ၊ မယားမန်၊ ငှက်ပျောခင်၊ ရွှေနီနှင့်ဝက်မလွတ်တို့ဖြစ်သည်။ အလုံးအလွန်ကြီးထွားသော ငှက်ပျောမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်အံသို့မဟုတ် ဗျပ်ပြည့်သို့မဟုတ် မောင်ကြီးပင့်ပါဟု ခေါ်ကြသည်။ သမပိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် ဂျုံနှင့်အာလူးကို အဓိကအာဟာရအဖြစ် မှီဝဲသကဲ့သို့အပူပိုင်းဒေသရှိ တိုင်း ပြည်အချို့တွင် ငှက်ပျောသီးအစိမ်းများကို အဓိကအာဟာရအဖြစ်ဖြင့် စားသုံးကြသည်။

ငှက်ပျောသီးမှည့်များကို သကြားဖြူး၍ နေလှန်းလျှင် တာရှည်ခံသော ငှက်ပျောခြောက်ကို ရရှိသည်။ ငှက်ပျောခြောက်များမှာ ချို၍အရသာရှိကြောင့် အချို့စားဖွယ်အဖြစ် စားသုံးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပခုက္ကူခရိုင်၊ ပြည်ခရိုင် နှင့်ဟင်္သာတခရိုင်တို့တွင် ငှက်ပျောခြောက်ကို လုပ်ကြသည်။ သို့သော် ဟင်္သာတခရိုင် မြန်အောင်မြို့နယ်မှ အများဆုံးထွက်သည်။ ငှက်ပျောသီးစိမ်းကို အခြောက်လှန်းပြီးနောက် အမှုန့်ကြိတ်၍လည်း အပူပိုင်းအရပ်များ၌ သုံးကြသည်။ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ငှက်ပျောဖူး၊ ငှက်ပျောအူနှင့် ငှက်ပျောပွင့်များကို ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြသည်။

ငှက်ပျောရွက်များမှာ အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ထိုအရွက်ကားကြီးများကို အမျှင်အမျှင်ဆုတ်၍ ဖျာနှင့် ဖျင်ကြမ်းရက်လုပ်ကြသည်။ အသီးညံ့ဖျင်းသော ငှက်ပျောပင်တစ်မျိုး၏

လျှော်ကို ကြီးကျစ်ကြသည်။ ထိုလျှော်ကို စက္ကူလုပ်နိုင်သည်။ အလွန်ခိုင်ခံ့သော မနီလာကြိုးနှင့် မနီလာစက္ကူတို့ကို ငှက်ပျောလျှော်များမှ ပြုလုပ်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ငှက်ပျောလုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ်လုပ်သော ဗဟားမားကျွန်း၊ ဟေတီကျွန်းနှင့် ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းတို့၌ ငှက်ပျောလျှော် ဖျင်ကြမ်းနှင့်ကြိုးများထွက် သည်။

ငှက်ပျောပင်မှ အသီးမသီးမီ ဖူးတံကြီးစ၍ ထွက်ပြုလာသည်။ ထိုငှက်ပျောဖူးတွင် အပွင့်ခိုင်လေးများကို ဖုံးကွယ်ထားသော ခရမ်းရင့်ရောင်အဖတ်များဖြင့် သိပ်သည်းစွာ အထပ်ထပ်ဖုံးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရှေးဦးစွာ ထွက်လာသော အပွင့်များသာ အောင်မြင်ပြီးလျှင် အသီးများဖြစ်လာသည်။ နောက်မှထွက်သည့် အပွင့်ခိုင်များမှာ ကြာလျှင် ရိရော်၍ ပျက်စီးသွားလေသည်။ ငှက်ပျောမျိုးကိုလိုက်၍ ငှက်ပျောတစ်ခိုင်တွင် အဖီးအနည်းအများပါရှိသည်။ စံငှက်ပျောတစ်ခိုင်တွင် အဖီး ၉ ဖီးမျှပါ၍ တစ်ဖီးလျှင် အသီး ၁၀ လုံးမှ ၁၅လုံးအထိ ရှိတတ်သည်။ သီးစတွင် ငှက်ပျောခိုင်ရှိ ငှက်ပျောသီးများသည် ထိုးထိုးထောင်ထောင် ရှိတတ်သော်လည်း ကြီးရင့်လာသည့်အခါ အသီးများသည် အညှာရင်းဖက်သို့ လေး၍ကျသွားသည်။

ငှက်ပြာချောက်

မဇ္ဈယုကျွန်းစုမှ ငှက်ပျောအကောင်းဆုံးထွက်သည်။ ထိုငှက်ပျောမျိုးသည် အသားနူးညံ့သည့်အပြင် နှင်းဆီနံ့သင်းသည်။ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့မှလည်း ငှက်ပျောမျိုးကောင်းများထွက်သည်။ ထင်ရှားသော ငှက်ပျောမျိုးများထွက်သည့် အခြားနိုင်ငံတို့မှာ ဂျပေမးကားကျွန်းနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်း၊ ကနေဒါကျွန်းနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်တို့ ဖြစ်သည်။ ဂျပေမးကျွန်းနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းမှ အလုံးထွား၍အခွံချောမွတ်သော ငှက်ပျောမျိုးထွက်သည်။ အရောင်ဝါသည်။ ဤငှက်ပျောမျိုးကို အများအားဖြင့် ဗြိတိန်ကျွန်းသို့ တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ကနေဒါကျွန်း ငှက်ပျောမျိုးကို တရုတ်ငှက်ပျောပုဟုလည်းခေါ်သည်။ အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်အမေရိကတိုက်တွင် အခြားငှက်ပျောမျိုးများ မဖြစ်ထွန်းနိုင်သည့်အပိုင်းများ၌ ဤကနေဒါကျွန်း ငှက်ပျောမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဂျပေမးကျွန်းမှလည်း ရွှေ့နီငှက်ပျောမျိုးထွက်သည်။ သို့သော်ထိုငှက်ပျောသီးမှာ အညှာလွယ်သဖြင့် ရပ်ဝေးသို့ အခိုင်မပျက် တင်ပို့ရန်ခဲယဉ်းသည်။ အချို့ ငှက်ပျောမျိုးမှာ အခွံပါး၍ အကိုင်အတွယ် မခံသဖြင့် စိုက်ပျိုးရာအရပ်များ၌သာ စားသုံးကြရသည်။ မြန်

မာနိုင်ငံ၌ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ထင်ရှားသည့်ငှက်ပျောမျိုးများအပြင် တောငှက်ပျောခေါ် ငှက်ပျောပင်ရိုင်းများလည်း ရှိပေသေးသည်။ ထိုငှက်ပျောပင်များသည် တောတွင်းရပ်များ၌ အလေ့ကျပေါက်၍ အသီးများတွင် အစေ့ ထူသည်။ ယင်းငှက်ပျောစေ့များကိုစိုက်လျှင် အပင်ပေါက်သည်။

ငှက်ပြာချောက် ။ ။ ငှက်ပြာချောက်သည် 'ဆစ်တီဒေ' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ပါဏဗေဒ အမည်မှာ 'ဆစ်တကာကန် စတန် အာနီ ဂလက် တာ' ဖြစ်သည်။ အလျား ၆ လက်မခန့် ရှိသည်။ အမြီးတိုသည်။ နှုတ်သီး ရှည်၍ ချွန်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံးတွင် မွဲ ပြာရောင်လွှမ်းနေသည်။ ငှက် မအရောင်သည် ငှက်ဖိုအရောင်ထက် ဖျော့သည်။ အချို့ ငှက်ပြာချောက် မျိုးတွင် လည်ချောင်း၊ ရင်အုပ်နှင့် ဝမ်း ပိုက်တို့သည် တစ်ရောင်တည်း ဖြစ်သည်။

ငှက်ပြာချောက်သည် တောင်ခြေနှင့် လွင်တီးခေါင်များတွင် နေလေ့ရှိ သည်။ မန်ကျည်းပင်၊ ကုက္ကိုပင်များတွင် ကျက်စားတတ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် အသံအလွန်ကျယ်သော်လည်း အသံကိုတိုးလိုက်ကျယ်လိုက်နှင့်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ အော်လေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စူးရှစွာအော်တတ်သည်။

မတ်လမှ မေလအထိအချိန်မှာ ငှက်ပြာချောက်၏ သားပေါက်ချိန်ဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ခေါင်းထဲတွင် သစ်ရွက်ခြောက်များခင်း၍ ပြုလုပ်သည်။ သစ်ခေါင်းဝက် ဝင်သာရုံလောက်သာ ချန်လှပ်၍ ရွံ့ပိတ်ထား၏။ တစ်မြုံလျှင် ၂ ဥမှ ၆ ဥအထိ ရှိသည်။ ၂အရောင်မှာ အောက်ခံ အဖြူရောင်တွင် အနီပြောက်၊ ခရမ်းရောင် အပြောက်ကလေးများ ရှိသည်။

ငှက်ပြာချောက်ကို မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသများ၊ ချင်းတောင်၊ အထက်ချင်းတွင်းဒေသတို့တွင် တွေ့ရ၏။

ငှက်ဖျားရောဂါ ။ ။ ငှက်ဖျားရောဂါသည် အပူပိုင်းနှင့် အပူလျော့ပိုင်းတွင် နေထိုင်သောလူများ၌ ကျရောက်တတ်သော ရောဂါဆိုးတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအပိုင်းတို့အပြင် သမပိုင်းဒေသများတွင်လည်း နွေရာသီများ၌ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုရောဂါသည် ကမ္ဘာ၌ကျရောက်သော ရောဂါအပေါင်းတို့တွင် လူတို့အား အများဆုံးသေစေတတ်သော ရောဂါ ဖြစ်၏။

ထိုရောဂါသည် သွေးဆဲလ်များကို ပျက်ပြားစေ၍ သွေးဖျော့နာကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုရောဂါကို အပြင်းအထန် ခံစားရသောသူသည် ကိုယ်ခန္ဓာရှိ အရေးကြီး သော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ၌ သွေးကြောများပိတ်ဆို့၍ သေဆုံးရတတ်သည်။ ထိုရောဂါ စွဲကပ်လျှင် ချမ်းစိမ့်ခြင်း၊ အဖျားတက်ခြင်း၊ ရွေးထွက်ခြင်း၊ အားလျော့ခြင်းတို့ဖြစ်၏။ ထိုရောဂါသည် ဦးနှောက်ကို ထိခိုက်စေတတ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာကို မသန်စွမ်းအောင် လုပ်နိုင်၏။ အခြားရောဂါများကို ခံနိုင်ရည်မရှိ ဖြစ်စေတတ်၏။

ငှက်ဖျားရောဂါသည် ရောဂါစွဲကပ်သူ၏ သွေးနီဥများထဲရှိ ပလက်စမိုဒီယမ်ခေါ် အလွန်သေးမွှားလှသော ပရိုတိုဇွန်းကောင်များကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုပရိုတိုဇွန်းကောင်များသည် ပါရဆိုက်ကောင်များဖြစ်ကြ၍ မျိုးစိတ်အားဖြင့် သုံးမျိုးရှိ၏။ ယင်းတို့ အသီးသီးသည် ငှက်ဖျားရောဂါ အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေ၏။ အချို့ငှက်ဖျားရောဂါသည် ၄၈ နာရီသို့ မဟုတ် ၂ ရက်တစ်ခါ၊ ၇၂ နာရီသို့မဟုတ် ၃ ရက်တစ်ခါ ချမ်းစိမ့်စိမ့်ဖြစ်၍ အဖျားတက်တတ်သည်။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းမှာ သွေးထဲ၌ပါရဆိုက်ကောင်များ သန်စွမ်းလာ၍ သွေးနီဥများကို ပျက်ပြားစေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ငှက်ဖျားမတက်မီကြားကာလ၌ ရောဂါပိုးတို့သည် သွေးဆဲများထဲတွင်တဖြည်းဖြည်း ကြီးပွားလျက်ရှိသည်။ ငှက်ဖျားတက်ချိန်တွင် သွေးဆဲထဲရှိ ရောဂါပိုးတို့သည် အင်အားကောင်းလာကြ၍ သွေးဆဲများကို ဖျက်ဆီးကြပြီးလျှင် သွေးကြောထဲသို့ ဆင်းလာကြသည်။ ဆရာဝန်ကြီး ရောနယ်ရောက ဆိုသည်မှာ ငှက်ဖျားရောဂါဖြင့်အဖျားတက်နေချိန်၌ လူနာသွေးကြောထဲတွင် ငှက်ဖျားရောဂါပိုး သန်းပေါင်း ၁၅၀ ခန့်မျှ ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ ရောဂါပိုးတို့ဖျက်ဆီး၍ ဆဲတို့မှ ထွက်လာသောအဆိပ်သည် အခြားဆဲများ အမြောက်အမြားကိုလည်း ပျက်ပြားစေသည်။ ထိုကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါ စွဲကပ်သူသည် သွေးဖျော့နာကိုပါ ရရှိတတ်ခြင်းဖြစ် သည်။ လူ၌ ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်စေသော ပါရဆိုက်ကောင်များကို အနွှက် ဖီလီခေါ် ခြင်မမျိုးကသယ်ဆောင်၍ ပြန့်ပွားစေ၏။ ထိုပါရဆိုက်များသည် ခြင်ကောင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာထဲ၌ပင် ကြီးထွားလာနိုင်ကြ၏။ အချို့ဒေသများတွင် အနွှက်ဖီလီခြင်းမျိုးများရှိသော်လည်း ငှက်ဖျားရောဂါ မဖြစ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုဒေသများမှာ နေ့အခါ အလွန်ပူ၍ ညအခါ အလွန်ချမ်းအေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ငှက်ဖျားရောဂါကို သိပ္ပံကဝိအမြောက်အမြားပင် လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ပြင်သစ်လူမျိုး သိပ္ပံကဝိချားလဗရန်ဆိုသူသည် ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်စေတတ်သော ပရိုတိုဇွန်းကောင်များကို တွေ့ရှိခဲ့၏။ တစ်ဖန်အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဆရာဝန်ကြီး ရော်နယ်ရောက ငှက်ဖျားရောဂါကို အနွှက်ဖီလီခြင်က သယ်ဆောင်

- (အထက်) ခြင် များပေါက်ဖွားရာဒေသတွင် ပက်ဖျန်းရန်ဆေးရည် ဖျော်စပ်နေပုံ။
- (အလယ်) ငှက်ဖျားရောဂါထူးသောကျေးရွာတို့တွင် ကလေးများအား စမ်းသပ်၍ဆေးကုပေးနေပုံ။
- (အောက်) ခြင်နိုင်ဆေးရည်ပက်ဖျန်းခြင်းဖြင့် ငှက်ဖျားရောဂါကိုကာကွယ်နေပုံ။

လာကြောင်းကို သက်သေပြခဲ့၏။ အီတာလျံလူမျိုး သိပ္ပံကိစ္စရပ်များကို ရှာဖွေသောအဖြစ်ကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ငှက်ဖျားရောဂါကို ကုသရာ၌ ထိုရောဂါဖြစ်စေသော ပါရဆိုက်ကောင်များကို သုတ်သင်ပစ်နိုင်မည့်ဆေးများကို အသုံးပြုကြ၏။ အများဆုံး အသုံးပြုသောဆေးမှာ စင်ကိုးနားပင်မှရရှိသော ကွီနိုင်းဆေးပင်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ငှက်ဖျားရောဂါဆေး အသစ်အဆန်း အမျိုးမျိုးပေါ်ပေါက်လျက်ရှိပေပြီ။ ထိုဆေးဝါး အမျိုးမျိုးမှာ ပလတ်ဇေမိုင်း၊ အက်တာဗရင်၊ ပရိုမင်း၊ ဆာလဖာဒိုင်ယာဇင်းနှင့် အခြားကန့်ဆေးဝါးများဖြစ်ကြသည်။ အက်တာဗရင်ဆေးကို မက်ပါကရင် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကွီနိုင်းကရင်ဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။ ပယ်လူဒရင်ခေါ် ဆေးတစ်မျိုးလည်းရှိသေး၏။ ယခုအခါအက်တာဗရင်နှင့်ကွီနိုင်းတို့ထက် စွမ်းသောဆေးတစ်မျိုးကိုလည်း တွေ့ရှိထားလေပြီ။ ထိုဆေးကို 'အက်(စ)၊ အင်၊ ၇၆၁၈' ဟုခေါ်သည်။ ဤဆေးသည် အက်တာဗရင် သို့မဟုတ် ကွီနိုင်းဆေးထက်ရောဂါကို သုံးဆပို၍ လျင်မြန်စွာ ကုသပေးနိုင်သည်။

ငှက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင်ခြင်များကို သုတ်သင်ခြင်း၊ ယင်းတို့ပေါက်ပွားရာနေရာများကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းတို့သည် အထိရောက်ဆုံးဖြစ်သည်။ (ကွီနိုင်း၊ ခြင်-ရှူ။)

ငှက်ဘီလူး

ငှက်ဘီလူး။ ။ငှက်ဘီလူးသည် ငှက်တစ်ကောင်နှင့်အတူ 'လန်နီးဒေး' မျိုးရင်းတွင်ပါသည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'လန်နီယပ်ကို လျူရီအိုအီဒီးကို လျူရီအိုအီဒီး' ဖြစ်သည်။ အလျား ၉ လက်မရှိသည်။ ပျံသန်းသည့်အခါ တို၍ပိုင်းနေသော အတောင်ပေါ်ရှိ အဖြူကွက်နှင့် အဖျားတွင်ဖြူလျက်ရှိသော အမြီးရှည်ကို အဝေးကပင် ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်သည်။ အသံမှာသည်။

ငှက်ဘီလူးဟူသော အမည်နှင့်လိုက်အောင် ငှက်ငယ်များ၊ လိပ်ပြာ၊ ချေထိုးပိုးစသည်တို့ကိုဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ကာ အစာအဖြစ် သိုလှောင်ထားတတ်သည်။ ကွင်းပြင်၊ ချုံဖုတ်၊ တောစပ်၊ စိုက်ခင်းများအနီးအနားတို့တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ဧပြီလမှ ဇွန်လအထိအချိန်မှာ ငှက်ဘီလူးများ သားပေါက်ချိန်ဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ပင်ထက်တွင် သစ်ရွက်၊ မြက်၊ ရေညှိ၊ အမွှေးအတောင်များဖြင့် ပြုလုပ်တတ်သည်။ အသိုက်သည် တချို့ကြီး၊ တချို့ငယ်သည်။ တစ်မြုံလျှင် ၃ ဥမှ ၆ ဥအထိ ရှိသည်။ ဥ၌ အရောင်အမျိုးမျိုး ရှိသည်။

ငှက်ဘီလူးကို မြန်မာနိုင်ငံ၊ အာသံ၊ အာနမ်နှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့တွင်တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်များသည် ဆောင်းရာသီမှသာတွေ့ရသော ဒေသပြောင်းရွှေ့နေတတ်သည့် ငှက်များဖြစ်သည်။

(၁)ငှက်မင်းသား (၂)ငှက်မင်းသမီး

ငှက်မင်းသား၊ ငှက်မင်းသမီး ။ ။အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် ငှက်မင်းသား၊ ငှက်မင်းသမီးဟူသောငှက်မျိုး များကို တွေ့ရသည်။ ထိုငှက်တို့ကို တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးခွဲခြားမှတ်သားရန် ခဲယဉ်း၏။ ငှက်မင်းသား၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ပီရီကရီကိုတပ် လမ်မီယပ်အီလီဂန်' ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်၌ လှပတင့်တယ်သောအမွှေးအတောင်များရှိသည်။ တစ်ကိုယ်လုံးတွင် အနီရောင်သို့မဟုတ် အဝါရောင်ပေါ်လွင်လျက်ရှိသည်။ ကိုယ်အရွယ် ၉ လက်မခန့် ရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုးသည် မြေပေါ်သို့ဆင်းခဲ့၍ သစ်ပင်ထိပ်များတွင်သာ ကျက်စားလေ့ ရှိသည်။ အအုပ်အသင်းနှင့် အစာရှာဖွေလေ့ရှိသည်။ ခေါင်းဆောင် ငှက်တစ်ကောင်၏ နောက်သို့ စုပြုံကာလိုက်၍ သစ်ရွာကြားတွင် ပိုးမွှားများကို ရှာဖွေ

ငှက်ကုလားအုပ်မွေးများကို ကြည့်ရစဉ်ဆေးနေပုံ

စားတတ်သည်။ ချိုအေးသာယာစွာလည်း မြည်ကြွေးတတ်သည်။ အသိုက်ကိုသစ်ကိုင်းပေါ်တွင် သစ်ကိုင်းနှင့်ရွေးမရအောင် ပြုလုပ်ထားတတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ၂ ဥ သို့မဟုတ် ၃ ဥ ရှိသည်။ ၂ မှာ ရှည်မျောမျောဖြစ်၍ အစိမ်းနုရောင်ပေါ်တွင် အညိုအစက်အပြောက်များရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေ ၆၅၀၀ အမြင့်အထိနေကြ၍ အချို့နေရာတွင် ရာသီအလိုက် ပြောင်းရွှေ့ နေတတ်ကြသည်။

ငှက်မြတ်နား ။ ။ စေတီပုထိုး-ရှု။

ငှက်မွေး ။ ။ ငှက်မွေးသည် ပေါ့ပါးခြင်း၊ ကျွန်ုပ်ကန်နိုင်ခြင်းနှင့် ပျော့ပြောင်းခြင်းတို့ကြောင့် မွေ့ရာ၊ ကူရှင်၊ ပွမ်းထိုးစောင်၊ ခြုံထည်စသည့်အသုံးအဆောင် များပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးဝင်သည်။ ထိုသို့အသုံးပြုရန်အတွက် အကောင်းဆုံး ငှက်မွေးများကို ငန်းနှင့်အလားတူ ရေနေငှက်တိရစ္ဆာန်များမှ ရရှိနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် နွေဦးပေါက်ရာသီတွင် ငန်းအရှင်မှ နတ်ယူရရှိသည့် အမွေးကို လူကြိုက်အများဆုံး ဖြစ်လေသည်။

ဝမ်းဘဲနှင့်သာမန်အိမ်ကြက်များမှ အမွေးများကိုလည်း မွေ့ရာတွင်သိပ်ရန် အများအစားအသုံးပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် ရေနေငှက်များမှရရှိသော အမွေးများလောက် နူးညံ့ခြင်း မရှိချေ။ ငှက်၏အတောင်မှရရှိသော ငှက်တောင်များကို စာရေးကလောင်တံအဖြစ်ဖြင့် ၆ ရာစုနှစ်မှစ၍ ၁၉ ရာစုနှစ်အရှေ့ပိုင်းခေတ် သံမဏိကလောင်များပေါ်ပေါက်လာသည့်အချိန်တိုင်အောင် လူတို့အသုံးပြုခဲ့ကြ

သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် ဥရောပတိုက်တွင် အယ်လစ်ဗက်ဘုရင်မ လက်ထက်ကစ၍ ငှက်ကုလားအုပ်အမွေးများကို အမျိုးသမီးဦးထုပ်၌ အလှတပ်ဆင်သည့်အလေ့အထ ခေတ်စားလာခဲ့သည်။ ထိုသို့ အသုံးပြုသည့် ငှက်မွေးများကို အာဖရိကတိုက်၊ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၊ အယ်ရီဇိုးနားပြည်နယ်၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ငှက်ကုလားအုပ် မွေးမြူရာအရပ်ဒေသများမှ တင်သွင်းခဲ့ကြရ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ပန်းချီရေသည့် စုတ်တံရိုးများကို ငှက်တောင်များဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိ၍ ကြက်ငှက်တို့၏ အမွေးများဖြင့်လည်း

ဖုံခါငှက်မွေးများ ပြုလုပ် အသုံးချလေ့ရှိကြသည်။

သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတွင် ငှက်တစ်မျိုးတည်းသာ အမွေးအတောင်များပေါက်ကြသည်။ ငှက်တွင်ပေါက်သော အမွေးအတောင်တို့သည် နို့တိုက်သတ္တဝါများတွင်ပေါက်သော အမွေးအမှင်များ၊ ငါးများတွင်ရှိသော အကြေးများနှင့် သဘောအားဖြင့် ဆင်တူသည်။ ငှက်မွေးသည် ငှက် တို့အား အပူအအေးဒဏ်မှ ကာကွယ်ပေးသည်။ ပေါ့ပါးသည့်အတွက် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော တောင်ပံကို ဖြစ်စေသည်။ ငှက်မွေးတွင် အုန်းခက်၌ အုန်းလက်များထွက်နေသကဲ့သို့ ငှက်တောင်ရိုးမှ နံဘေးသို့ အစီအရီပြန့်ထွက်နေသော မွေးလက်များရှိသည်။

ငှက်မွေးအဖျားပိုင်းရှိ မွေးလက်များတွင် ချိတ်ကလေးများပါရှိ၍ ထိုချိတ်ကလေးများဖြင့် မွေးလက်အချင်းချင်း ပူးယှက်နေအောင် ဆွဲချိတ်ထားသည်။ အရင်းပိုင်းရှိ မွေးလက်များမှာမူ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မပူးယှက်ဘဲဖွာနေလေ့ရှိကြသည်။ ငှက်တောင်ရိုးသည် အရေးပြား၌ပေါက်သည်။ ငှက်တောင်ရိုး၏ အောက်ခြေ၌ အပေါက်ရှိသည်။ ငှက်မွေးကြီးတွားနေဆဲအချိန်တွင် အမွေးဖြစ်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများသည် ထိုအပေါက်မှ ဝင်ရောက်လျက်ရှိ၏။ ငှက်မွေးကြီးထွားမှု ရပ်စဲသွားသောအခါ ထိုအပေါက်သည် အလိုအလျောက် ပိတ်သွားသည်။ အမွေးလဲချိန်ရောက်သောအခါ ငှက်မွေးမြုပ်ဝင်သည့် နေရာ အောက်ဖက်မှ ငှက်တောင်ရိုးအငုတ်ပေါက်လာပြီး အမွေးကိုတွန်း၍ ထုတ်လိုက်သဖြင့် အမွေးဟောင်းသည် ငှက်၏ကိုယ်မှ ကျွတ်ထွက်သွားသည်။ ငှက်တို့သည် အနည်းဆုံး တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ အမွေးလဲ

လေ့ရှိ၍ အရေးလဲသည် အချိန်မှာ သားငယ်များ ပေါက်ဖွား ပြီးချိန် ဖြစ်တတ်သည်။ ငှက်မွေးသည် အရေပြားတွင်ရှိ သော အုပ်ဆောင်းပုံ အသီးငယ်ကလေးမှ စတင်ပေါက်လာ သည်။ ပထမ အုပ်ဆောင်းအောက်၌ ဒုတိယအုပ်ဆောင်း ဖြစ်ပေါ်၍ လာသည်။ ထိုအောက်တစ်ဖန် တတိယ အုပ် ဆောင်း၊ စတုတ္ထအုပ်ဆောင်း စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ဖြစ် ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အုပ်ဆောင်းတစ်ခုကိုတစ်ခု က ထိုးထုတ်ယင်းနှင့် ငှက်မွေးသည် တဖြည်းဖြည်းပေါက်လာ သည်။ ထိုကြောင့် ငှက်တောင်ရိုးကိုကြည့်လျှင်ခေါင်းပွပင် ဖြစ်နေသော်လည်း အတွင်းဖက်တစ်လျှောက်၌ အနံ့ပုံအဆစ် ကလေးများဖြင့် ပိတ်ဆို့လျက်ရှိသည်ကို တွေ့နိုင်လေသည်။

ငှက်တစ်ကောင်ရှိ အမွေးများကို အပေါ်ယံအမွေးကြမ်း၊ အမွေးစုတ်ဖွားနှင့် အမွေးနုဟူ၍ အဓိကအားဖြင့် သုံးမျိုးခွဲ ခြားနိုင်သည်။ အပေါ်ယံအမွေးကြမ်းများမှာ ငှက်ကိုယ် ပေါ်၌ အပေါ်ယံမှမြင်ရသော အမွေးများပင် ဖြစ်၏။ သို့ သော် ယင်းတို့အနက် အတောင်အမြီးရှိငှက်တောင်များ မှာ အကြီးဆုံးနှင့် အသန်မာဆုံးဖြစ်၍ ကျန်ကိုယ်ပေါ်ရှိ အမွေးကြမ်းများနှင့်ခြားနားကြသည်။ အမွေးစုတ်ဖွား များမှာ အပေါ်ယံအမွေးကြမ်းများတို့၏အရင်းနားတွင် ပေါက်လေ့ရှိ၍ အမျှင်အမျှင် ဖြစ်နေပြီးလျှင် အဖျားပိုင်း၌ ဖွား နေတတ်သည်။ အမွေးနုများမှာ ကိုယ်ပေါ်၌ ကပ်လျက် ပေါက်ကြ၍ အမွေးစုတ်ဖွားတို့အောက်တွင် လုံးဝ ဖုံးကွယ်နေ တတ်သည်။ ဤအမွေးနုမျိုးကို ငှက်အချို့တွင် အနည်းငယ် သာ တွေ့ရ၍ ဇင်ရော်နှင့် ဝမ်း ဘဲ ကဲ့သို့သော ငှက်များ၌ ထူထဲစွာတွေ့ရသည်။ ထူးခြား ပုံကား အမွေးနုများ၌ ငှက် တောင်ရိုး ကင်းမဲ့နေတတ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အမွေးနုတို့တွင် အမှုန် များ ချတတ်သော အမွေးနုတစ်မျိုး ရှိပြန်ပေသေးသည်။ ဗျိုင်း ကဲ့သို့ငှက်များတွင် ရင်ပတ်နှင့် ပေါင်တို့၌ ထိုမွေးနုမျိုး အများ အပြား ပေါက်နေသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ထိုမွေးနု ထိပ်ကလေး များသည် ကွဲထွက်၍ ငှက်ကိုယ်ပေါ်သို့ အလွန်သေးငယ် မှုန်မွှားသော အမှုန်ကလေးများ ကျရောက်သည်။ ထိုအခါ ငှက်မွေး၏ အရောင်အသွေးမှာ ထူးထူးကဲကဲတောက်ပ ဖိုပြေလာသည်။

ငှက်မွေးတွင် ငှက်မျိုးကိုလိုက်၍ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိ သည်။ အရောင်များ မှာ အဓိကအားဖြင့် အနက်၊ အနီ၊

အဝါနှင့် အစိမ်းရောင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ငှက်ဖိုများတွင် ငှက်မများမှာထက် ငှက်မွေးများပိုမိုတောက် ပလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။ အဆိုပါအရောင်များကို ငှက်၏ သွေးထဲမှစွန့် ထုတ်လိုက်သော အညစ်အကြေးများက ဖန်တီး ပေးဟန်တူသည်ဟု ယူဆ ရလေသည်။

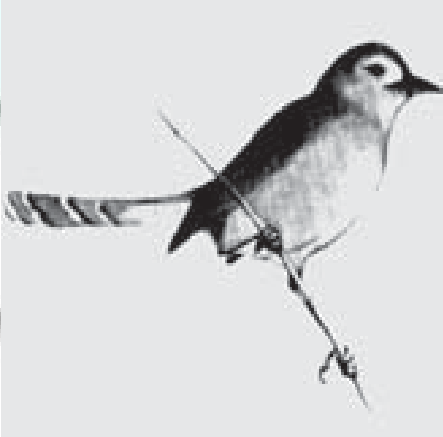
ငှက်လက်မ ။ ငှက်လက်မသည် ဝါးဗလားငှက်မျိုးတွင် ပါဝင်၍ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ပရိုင်နီးယား အင်အော် နေတာဗလန်ဖော်ဒီ' ဖြစ်သည်။ အလျား ၅ လက်မရှိ သည်။ ထိုအလျားတွင် အမြီး ၂ လက်မ ၃ လက်မခန့်ပါ သေးသည်။ အပေါ်ဘက်တွင် ညိုညစ်ညစ်အရောင်ရှိ၍ အောက်ဖက်တွင် အဝါရောင်ရှိသည်။ အမြီးဖျားတွင် အဖြူ ကွပ်ရှိသည်။ နွေအခါ၌ နှုတ်သီးအရောင်မှာမည်းသည်။

ငှက်လက်မသည် သစ်တောနှင့်လွင်တီးခေါင်ကိုရှောင်၍ လယ်ယာစိုက်ခင်းများ၊ ကိုင်းတောနှင့် မြက်တောများတွင် သာ ကျက်စားတတ်သည်။ အတောင်မှာ အားနည်းလျက် အပေါ်ပိုင်းလေးနေသဖြင့် ကောင်းကောင်း မပျံသန်းနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် သန်မာသောခြေထောက်များဖြင့် ဖျတ်လတ်စွာ လမ်းလျှောက်နိုင်သည်။ မြို့ရွာများ၌လည်းကောင်း၊ ဥယျာဉ် များ၌လည်းကောင်း မကြာခဏတွေ့ရသည်။ အသံသည် မသာယာလှ သော်လည်း အောင်မြင်သည်။

မတ်လမှ စက်တင်ဘာလအတွင်း ငှက်လက်မကလေးများ ပေါက် ကြသည် ။ အသိုက် ကို ကိုင်းတောများတွင် မြေပြင်မှ အနိမ့်ဆုံး ၃ ပေ၊ အမြင့်ဆုံး ၆ ပေခန့်ခွာ၍ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်မှာ မြက်ဖြင့် ကွန်ချာ သဏ္ဍာန် ရက်လုပ်ထားသည်။ အလွန်သပ်သပ်ရပ်ရပ်ရှိ၏။ ဥမှာ ရှည်မျောမျောဖြစ်၍ ပြောင် ချောနေသည်။ အရောင်မှာ စိမ်းပြာ ၍ အညိုပြောက် များရှိသည်။

ငှက်လက်မကို အရှေ့တိုင်းနိုင် င်များတွင် အနံ့အပြားတွေ့ ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရာသီ ၂ တု သင့်လျော်သော ဒေသများ၌ ပေ ၄၀၀၀ အမြင့်အထိ နေထိုင်ကျက်စားသည်။

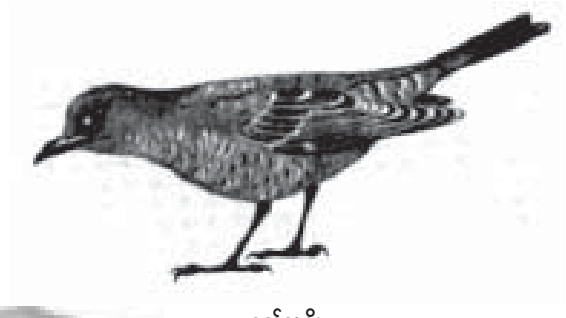
ငှက်ဝါ ။ ။ ငှက်ဝါကို ငှက်နွင်းဝါ၊ ငှက်ရွှေဝါဟူ၍ ခေါ်သေးသည်။ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'အော်ရီအို လပ် တင်ချူရော့စတြစ် အင်ဗီဆပ်' ဖြစ်သည်။ အလျား

ငှက်လက်မ

၁၀ ၂/၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ တကိုယ်လုံးတွင်ရွှေဝါရောင် လွှမ်းနေသည်။ ငှက်မ၏အမွှေးအတောင်များ၌ အစိမ်း ရောင်ရှိသည်။ ငှက်ငယ်သည် ငှက်မများနှင့် များစွာတူသည်။ သို့ရာတွင် ငှက်ငယ်၏ လည်ပင်းတွင် အမည်းရစ် မရှိချေ။

ငှက်ဝါသည် ခြောက်သွေ့သောတောင်ခြေရှိတောထဲ၌ လည်းကောင်း၊ တောင်ကုန်းပေါ်၌လည်းကောင်း တစ်ကောင် တည်းဖြစ်စေ၊ ဖိုမတွဲ၍ဖြစ်စေ နေတတ်သည်။ တောထဲတွင် အလေ့ကျပေါက်သောသဖန်းပင်များမှ သဖန်းသီးများကို

ငှက်သူခိုး

ငှက်ဝါ

စားသည်။ အဆင်း လှသလောက် သာယာစွာလည်း မြည် ကြွေးတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စူးရှစွာ အော်တတ်သည်။

ငှက်ဝါသည် မေလနှင့် ဇွန်လတို့တွင် သား ပေါက်သည်။ အသိုက်မှာ ခွက်သဏ္ဍာန်ဖြစ်၍ မြင့်သောသစ်ကိုင်းများတွင် တွဲလျားကျလျက်ရှိသည်။ လေတိုက်သော်လည်း ရုတ်တ ရက် ပြုတ်မကျချေ။ အောက်မှနေ၍ ကြည့်သောအခါ မြက် ကိုလုံးထွေးထားသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။ တစ်မြို့လျှင် ၂ ဥမှ ၄ ဥအထိ ရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ ပန်းရောင်အောက်ခံပေါ် တွင် အညိုပြောက်များ ရှိသည်။

ငှက်ဝါကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနံ့အပြားတွေ့ရ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရှေ့မြောက်ဘက် ဒေသများမှလွဲ လျှင် အခြားနေရာများတွင် အမြင့်ပေ ၅၀၀၀ အထိ နေထိုင် သည်။ မေမြို့နှင့်အပူပိုင်းဒေသများတွင် ငှက်ဝါကို အများ အပြား တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ငှက်သူခိုး။ ။ငှက်သူခိုးသည် မြေလူးငှက်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ပါဏဗေဒ အမည်မှာ ‘မွန်တီကိုလာ ဆိုလီတာရီယပ်အက် ဇီနစ်’ ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်တဲ၊ မင်းတဲအစရှိသော အဆောက် အအုံများ၏ ခေါင်မိုးပေါ်တွင် နားနေတတ်သဖြင့် ထိုငှက်ကို ဗိုလ်တဲငှက်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

ငှက်သူခိုးသည် အလျား ၉ လက်မရှိသည်။ ငှက်မသည်

ငှက်ဖိုထက်ပို၍ အရောင်အဆင်းညိုပြီးလျှင် မွဲခြောက်သည်။ ကိုယ်ကို တည့်မတ်စွာထား၍ အမြီးကို မှန်မှန်မြှောက်ချည် ချချည် လုပ်တတ်သည်။ ငှက်သူခိုး၏အသံသည် ဖားအော် သံနှင့် တူသော်လည်း အလွန်တိမ်၍ ညင်သာသည်။ သစ်သီး၊ သစ်ဖု၊ ပိုးကောင်မွှားကောင်၊ ဖား၊ ခရုတို့မှာ ငှက်သူခိုး၏ အစာဖြစ်သည်။

ငှက်သူခိုးသည် ကက်စပျန်ပင်လယ်မှ တိဗက်ပြည်နှင့်ဟိ မဝန္တာတောင် တန်းများကိုဖြတ်၍ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံတို့ အထိ အနံ့အပြားနေသည်။ ဆောင်းရာသီ၌သာ မြန်မာ နိုင်ငံသို့ လာရောက်တတ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သားပေါက် ကြောင်း ခိုင်လုံစွာ မသိရချေ။

ငှက်သိုက်။ ။ငှက်သိုက်သည် ပျံလွှားငှက်မျိုးတွင် ပါဝင် သည့် ငှက်ကလုပ်သော အသိုက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်မျိုး သည် မိမိတို့၏အသိုက်ကို အခြားငှက်များကဲ့သို့ သစ်ရွက်

တောင်စောင်းပေါ်သို့တက်၍ ငှက်သိုက်များကိုရှာဖွေနေပုံ

ငှက်သိုက်

သစ်ကိုင်းများဖြင့် မပြုလုပ်ကြဘဲ ထူးဆန်းစွာ အာခေါင်မှ အာစေးတစ်မျိုးကို အန်ထုတ်၍ အသိုက်ပြုလုပ်ကြသည်။ အစဉ်းဆုံးထွက်သော အာစေးမှာ ဖြူစင်၏။ ထွေး လှော်ရဖန်များလာသောအခါ၌ကား သွေးပင်ပါလာတတ်သည်။ ငှက်သိုက်သည် ဆေးဖက်ဝင်၍ အာဟာရဓာတ် ပြည့်ဝသော အစာတစ်မျိုးဖြစ်သည့်အပြင် အရသာမှာ အထူးပင်ကောင်းမွန်ပေသည်။ ထိုကြောင့် ငှက်သိုက်ကို တန်ဖိုးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူကြရသည်။

ငှက်သိုက်ထုတ်ပေးနိုင်သော ငှက်မျိုး ၃ မျိုးခန့်ရှိသည်။ ယင်းတို့ကို မိုးစာငှက်၊ ပြီလဲငှက်၊ ဇီဝစိုးငှက်ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရရှိသောငှက်သိုက်မှာ ဇီဝစိုးငှက်မျိုးကလုပ်သော ငှက်သိုက် ဖြစ်သည်။ ငှက်သိုက်ကို ထားဝယ်ကမ်းခြေအနီးရှိ ကျွန်းများ၊ မြိတ်ကျွန်းစု၊ ပုသိမ်မြို့အနောက်တောင်ဘက်ရှိ ကျွန်းများတွင် တွေ့ရသည်။ ထိုပြင်မလွှာယုကျွန်းဆွယ်၊ ယိုးဒယား၊ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအနီးရှိ ကျွန်းများတွင်လည်း တွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။

ထိုငှက်မျိုးသည် စာကလေးအရွယ်လောက်သာ ရှိသည်။

ငှက်သိုက်လုပ်သည့်ငှက်

ပျံသန်းရာ၌အလွန်လျင်မြန်သည်။ ညအိပ်သည့်အချိန်မှလွဲ၍ တစ်နေ့လုံး ပျံသန်း၍နေနိုင်စွမ်း ရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုး၏ ခြေချောင်းကလေးများသည်ကား၍ ရှေ့သို့ရှည်ထွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုခြေတံမျိုးရှိသဖြင့် ကျောက်ဆောင်၏ အစွန်အဖျားများပေါ်၌ နားနေနိုင်ကြသည်။ ထိုငှက်ကလေးများသည် လူသူဝေးသော ကျွန်းများပေါ်ရှိ ကျောက်လိုဏ်ဂူနံရံများတွင် အသိုက်ပြုလုပ်၍ နေကြသည်။

ငှက်သိုက်သည် အချင်း ၂ လက်မ ၃ လက်မခန့်ရှိ၍ စောက် ၁ လက်မခန့်ရှိသည်။ ငှက်တို့သည် တပေါင်းလ၊ တန်ခူးလများတွင် အသိုက်လုပ်တတ်ကြသည်။ တစ်မြုံလျှင် ၂ လုံးရှိသည်။ ငှက်သိုက်များကို လိုက်လံသိမ်းယူရာ၌ ငြိမ်းဆင်၍ သက်စွန့်ဆံဖျား ခဲယဉ်းစွာ လိုက်လံစုဆောင်းကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငှက်သိုက်ရသောကျွန်းများကို သစ်တောဌာနက အုပ်ချုပ်၍ နှစ်စဉ် ငှက်သိုက်သိမ်းယူခွင့် လိုင်စင်ကို ထုတ်ပေးသည်။ သစ်တောဌာနက ထိုငှက်များ မျိုးမပြုတ်သွားရလေအောင် စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ ပမာအားဖြင့် လိုင်စင်ရောင်းချရာ၌ အချို့ကျွန်းများကို နှစ်စဉ် တစ်လှည့်စီပိတ်ပေးသည်။ ပိတ်ထားသော ကျွန်းများပေါ်၌ ငှက်ကလေးတို့သည် အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ အသိုက်ပြုလုပ်၍ ပေါက်ပွားနိုင်ကြလေသည်။ ထိုကျွန်းများပေါ်သို့ တက်ရောက်၍ ငှက်သိုက်များကို ခိုးယူတတ်ကြသောလူဆိုးတို့၏ ရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ငှက်ကလေးများကို ဖမ်းယူတတ်သော သိမ်း၊ စွန်၊ ငှက်ရဲတို့၏ ရန်ကိုလည်းကောင်း သစ်တောဝန်ထမ်းများက ကာကွယ်ပေးကြရသည်။ စုဆောင်းရရှိသော ငှက်သိုက်များကို သစ်တောဌာနကစစ်ဆေးသည်။ အကယ်၍ သွေးပါသော ငှက်သိုက်များကို တွေ့ရှိပါက လိုင်စင်ရသူကို ဒဏ်ရိုက်လေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငှက်ကလေးများ သွေးပါသည်အထိ အန်ထုတ်၍ ပြုလုပ်သော အသိုက်များကို မယူကြရန် လိုင်စင်တွင် စည်းကမ်းချက်များ ပါရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

နက်ရှိုင်းသည့်လှိုင်ဂူအတွင်းသို့သက်ဆင်း၍လည်း ငှက်သိုက်များကို ရှာဖွေသိမ်းယူကြသည်။

မြန်မာဘာသာ ၃၃ လုံးတွင် ဝ သည် ၆ ခုမြောက်အက္ခရာဖြစ်၍ ဝ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည ဟူသော ဝ
 ဝင်တွင် ပါဝင်သည်။ ဝ အသံ၏ဖြစ်ရာဌာနမှာ ထာလှဌာန် အာစောက်အရပ် ဖြစ်သည်။
 အက္ခရာ၏ ပုံသဏ္ဍာန်သည် လုံး၍ နေသဖြင့် လေးလုံးဟု ဆမည်တင်သည်။ ဝ အရေးအသား၏
 မူလမှာ ခြာဟိုအက္ခရာ ၎ ဖြစ်သည်။ ခြာဟို ၎ မှကုသန် ၎ ဂုဏ္ဍ ၎ ကပ်မ
 ၎ သို့ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပြီးနောက် ကျောက်စာများတွင် ၎၎ နှင့် ပေစာ
 များတွင် ၎ ဟု ရေးသားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ခြာဟို အရေးအသား ၎ ၏အောက်
 ခြေရှိ လပြောင်းသဏ္ဍာန်သည် ရေးဖန်များလတ်သော် တစ္ဆေ၍ဖြင့် မျဉ်းမြောင့်ကိုဖြတ်၍၎င်း
 သော အဝန်း ဖြစ်သွားပြီးလျှင်၊ ယခုရေးနေကျ ဝ အက္ခရာသည် ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ဝ အက္ခရာ၏ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲပုံကို
 အောက်တွင် အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်တွဲ၍ပြထားသည်။

၎ ၎ ၎ ၎ ၎

စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်ကျော်

တိုင်းပြည်ရေးရာစိမ့်ခန့်ခွဲမှုတွင် ကျွမ်းကျင်ကျော်ဖြန့်သော ပြည်ကြီးဦးကင်းဝန်ကြီးအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ရှေ့နောက်အမြော်အမြင်ဗဟု
 သုတနှင့် ပြည့်စုံကုံလုံ၍၊ စာပေကျမ်းဂန်နဲ့စပ်သည်သာမက သဘောထားကြီးမားလှသောပြည်ကြီးမျက်စိပညာရှိကြီးအဖြစ်
 နှင့်လည်းကောင်း၊ ရွှပ်ရွပ်ရွံ့ရွံ့တပ်ချီတိုက်ခိုက်သော ပြည်ကြီးလက်ရုံးစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ နန်းတွင်းဇာတ်၊ ကဗျာလင်္ကာ
 နှင့်ဂီတသီချင်းကြီးများကို ထူးကဲစွာသာယာနာပျော်အောင်ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးသည့် ပြည်ကြီးနုလုံးကဝိစာဆိုကြီးအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ အဖက်
 ဖက်မှ ထူးချွန်ပြောင်မြောက်ခဲ့သည့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစသည် မြန်မာတို့၏ နိုင်ငံသမိုင်း၊ စာပေသမိုင်း၊ အနုပညာသမိုင်းတွင်စံတင်
 ရအောင် ထင်ရှားကျော်ကြားလှ၏

စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး(မြန်မာ ၁၁၂၈-၁၂၁၄)။ ။ ဦးစသည် စစ်ကိုင်းမြို့အနောက် မိကျောင်းတက်ချောင်းရွာ ဇာတိဖြစ်သည်။ အဘမှာ အလုံမြို့မြောက်လက် မောက်တက်ရွာနေ နောက်တော်ပါ မြင်းစီးကြီးသား ဦးပေါက်ကျော်ဖြစ်သည်။ အမိမှာ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက် အမတ်ကြီးဗညားကျန်းဒေါမြေး မငြိမ်းသာဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၈ ခု သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် အင်္ဂါနေ့ ဆင်ဖြူရှင်မင်း တရားကြီး(၁၁၂၅-၁၁၃၈)လက်ထက်တွင် ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၆ နှစ်တွင် အဘဆုံး၍ အသက် ၁၁နှစ်ခန့်ရှိလျှင် အင်းဝမြို့ မဲထီးဆရာတော်ကြီး ဦးပရမကျောင်းတွင် သာမဏေပြု၍ စာပေသင်ကြားသည်။ ဦးပရမကား (၁၁၀၄-၁၁၅၉) တောင်ငူမြို့ မဲထီးရွာ ဇာတိတည်း။ နောင်သောအခါတွင် ပရမသီရိဝံသဓမ္မဟာမဓ္မရာဇဂုတံဆိပ်တော် ဆက်ကပ်ခြင်းခံရသောဆရာတော် ဖြစ်သည်။ ရှင်သာမဏေဘဝမှ လူထွက်လာသောအခါ မောင်စသည် စစ်ကိုင်းမြို့ ပန်းထိမ်ဝန်ဟောင်း ဦးညွန့်၏သမီး မအေးနှင့် သင့်မြတ်ရာ ပန်းထိမ်အလုပ်၊ ရွှေကျောက်ရောင်းဝယ်သော အလုပ်ကို ၁၉ နှစ်ခန့် အရွယ်တိုင်အောင် လုပ်ကိုင်သည်။ သို့သော် မယားမအေး သေဆုံးသွားသောအခါ၊

ဝါသနာအလျောက် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏လက်ဝဲဆိုင်း အမှုထမ်း ဆိုင်းဆရာကြီး ဦးတရုတ်ထံ၌ ကြေးဝိုင်းတီးခဲ့သည်။ ထိုနောက် အမရပူရမြို့တော်၌ ဘိုးတော်ဘုရား (၁၁၄၃-၁၁၈၁) လက်ထက်၊ အိမ်ရှေ့နန်းစံ ရွှေတောင်မင်း၏ အိမ်ရှေ့သံဆင့် လက်ယာပျံချီထံတွင် ရေးမှတ်သည့် ဖက်မှ အမှုထမ်း၍နေလေသည်။ ဤအချိန်အခါတွင် ဦးစသည် စာပေကျမ်းဂန်များကို နဲ့စပ်စွာ ဖတ်ရှုလေ့လာရန် ကဗျာလင်္ကာများကိုဖွဲ့စပ်သီကုံးခြင်း၌ အစပျိုးသည်ဟု ယူဆရန်ရှိပေသည်။ ထိုနောက် ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း(မျက်နှာ ၂၃၀) နှင့် ကဝိ လက္ခဏဒီပနီကျမ်း (မျက်နှာ ၃၀၄)တို့အရ ရွှေဘုံနိဒါန်းကို ပြုစုသူ၊ ၁၁၀၅ ခုတွင် တံတားဦးရွာလျှင်ဖွားရာဇာတိရှိသော ဇေယျသင်္ခယာဘွဲ့ခံ အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန်သည် ဦးစအား အိမ်ရှေ့ဘုရား(ရွှေတောင်မင်း)ထံတွင် အရည်အချင်းကို လျှောက်ထားဆက်သွင်းသဖြင့် ဦးစသည် အိမ်ရှေ့အိမ်တော်သို့ ရောက်သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းထံတွင် အမှုထမ်းစဉ်၊ ဦးစသည် ပျို့ကဗျာ အရေးအသားတို့၌ ထက်မြက်၍ နာမည်ကျော်စပြုလာဟန်တူသည်။ ၁၂၂၅ ခုနှစ် ရွှေတိုက်သွင်းအစီရင်ခံစာကို အထောက်အထားပြု၍ သိရှိ

၈။ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

ရသည်မှာ၊ အိမ်ရှေ့ဘုရားက 'အယုဒ္ဓယတိုင်း ဂျမ်းပြည်၊ ဟရိဘူဂ္ဂဗိုင်း ယွန်းပြည်ပါ အရပ်ရပ် ဒဏ္ဍာရီဇာတ်များကို ဂျမ်းယံဒါ၊ ယွန်းသံခံတို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန် ခဲ့စေရာ၊ အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်တွင် ဦးစသည် ငစဉ်ကူးမင်း မိဖုရားဟောင်း ပဘာဝတီဘွဲ့ခံ သခင်မင်းမိ၊ ပြင်စည်မြို့စား မြင်းမူးမင်းသား၊ အတွင်းဝန် မဟာနန္ဒယော်ဇာဦးကျိစိုး၊ မက္ခရာမြို့စား၊ စမ္မယူပျိုရေးသူ မိုးတားမြို့စား ဝန်ထောက် တော်နေမျိုးကျော်စွာ၊ ရာမရကန်ရေးသူဦးတိုး၊ တောင် ဂူမြို့စားမင်းသား သတိုးဓမ္မရာဇတို့နှင့်အတူ ယိုးဒယား ဇာတ်များအတွက် တီးကွက်နှင့် ဇာတ်ချင်းများကို ၁၅၁ ခုနှစ်တွင် ဝေပုံကျတဝန်ယူ၍ ရေးသားဆက်သွင်းရာ အ ကျော်အစောဖြစ်သည်။

၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိမ်ရှေ့ဘုရား၏အမိန့်အတိုင်း ယိုး ဒယားဣန္ဒာဝုဓဝတ္ထုကို ယိုးဒယား မင်းသားမင်းသမီးတို့ အား ဖတ်ပြန်စေ၍ ဦးစက စီကုံးရေးသားရသည်။ ယင်းကို လင်္ကာသီချင်းတီးကွက်တို့နှင့်တန်ဆာဆင်၍ သဘင်ကျင်း ပရသည်။ သို့သော် အားလုံးမပြီးဘဲ ကာလပြည့်တွင် အီနောင်မင်းသားနှင့် ယောကျ်ားယောင်ဆောင်ထားသော ပွတ်စပါးမင်းသမီးတို့ ကြက်တိုက်ခန်းတွင်သာ ပြီးလေသည်။ ထိုအချိန်က ဦးစသည် ယိုးဒယားဇာတ်မင်းသမီးနှင်းနုကို ယိုးဒယား အတီးအကနှင့် စပ်လျဉ်း၍ခင်မင်ရင်းနှီးဟန် ရှိခဲ့ သည်။ အတီးအကတို့ကို လေ့လာသင်ယူနေစဉ်၊ 'အင် မတု၊ နှင်းနုရွှေနှစ်ကဲ့၊ စိမ်းလေပြစ်အား။ သည်ညဉ့်ကြီး လယ်၊ ဘယ့်နယ်ပြန်ပါရမယ်၊ ကင်းရန်ကများ။' ဟူ၍ နှင်း နုကို ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခဲ့သည်ဟုအမှတ်အသားရှိသည်။

ဦးစသည် အိမ်ရှေ့မင်းထံ၌ အမှုထမ်းစဉ် ဇေယျသင်္ခယာ ဘွဲ့နှင့် ဗြဲတိုက်သံဆင့်ရာထူး ရရှိသည်ဟု အဆိုတစ်ရပ်ရှိ သည်။ ဦးကျော်ထွန်း တည်းဖြတ်သော မြန်မာစာညွှန့် ပေါင်းကျမ်းတွင် အိမ်ရှေ့ဘဏ္ဍာစာရေး ခန့်တော်မူသည်ကို ခံရသည်ဟုလည်း ဆိုသည်။

၁၁၅၈ခုနှစ်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဧရာဝတီမြစ်ညာ သီဟတောဘုရားသို့ ပူဇော် ကန်တော့ရန် ကြွတော်မူသည်။ ထိုအခါ သီဟတောတွင် ငထွေတို့မြင်၍ ဦးစသည် 'လွမ်း လှ၍ မအေးကို မှာလေလိုက်မယ်၊ မြစ်မှာငထွေကို မမြင်စမ်း စေရ၊ တမ်းရောင်မိတယ်။ စုံတစ်ဝန်း၊ ထုံမွန်းပျံ့အလယ်မှာ၊ တောင်နယ်က ညိုရင့်။ ရွက်သစ်သာ လောင်းတော့တယ်၊ ရွက်ဟောင်းညှာကြော့သည်။ သီဟာဗွေ ရွှေဘုမ္မိမှာ၊ ဆွေး ဘိသည်နှင့်။' ဟု စပ်ဆိုလေရာ၊ ပုသိမ် ထိပ်ထားက 'စစ၊ သီချင်းတွင် တောတောင်ဘွဲ့ အလွန်ယဉ်ကျေးသည်။ သို့ရာတွင် ငထွေကိုပြင်ပါဦး စစရယ်' ဟု အမိန့်ရှိလျှင်၊ ဦးစက 'သည်ငထွေကိုပင် အမှုခံပြု၍ ရေးရပါသည်။ ငထွေကို မပြင်နိုင်ပါကြောင်း' နှင့် လျှောက်ထားလေသည်။

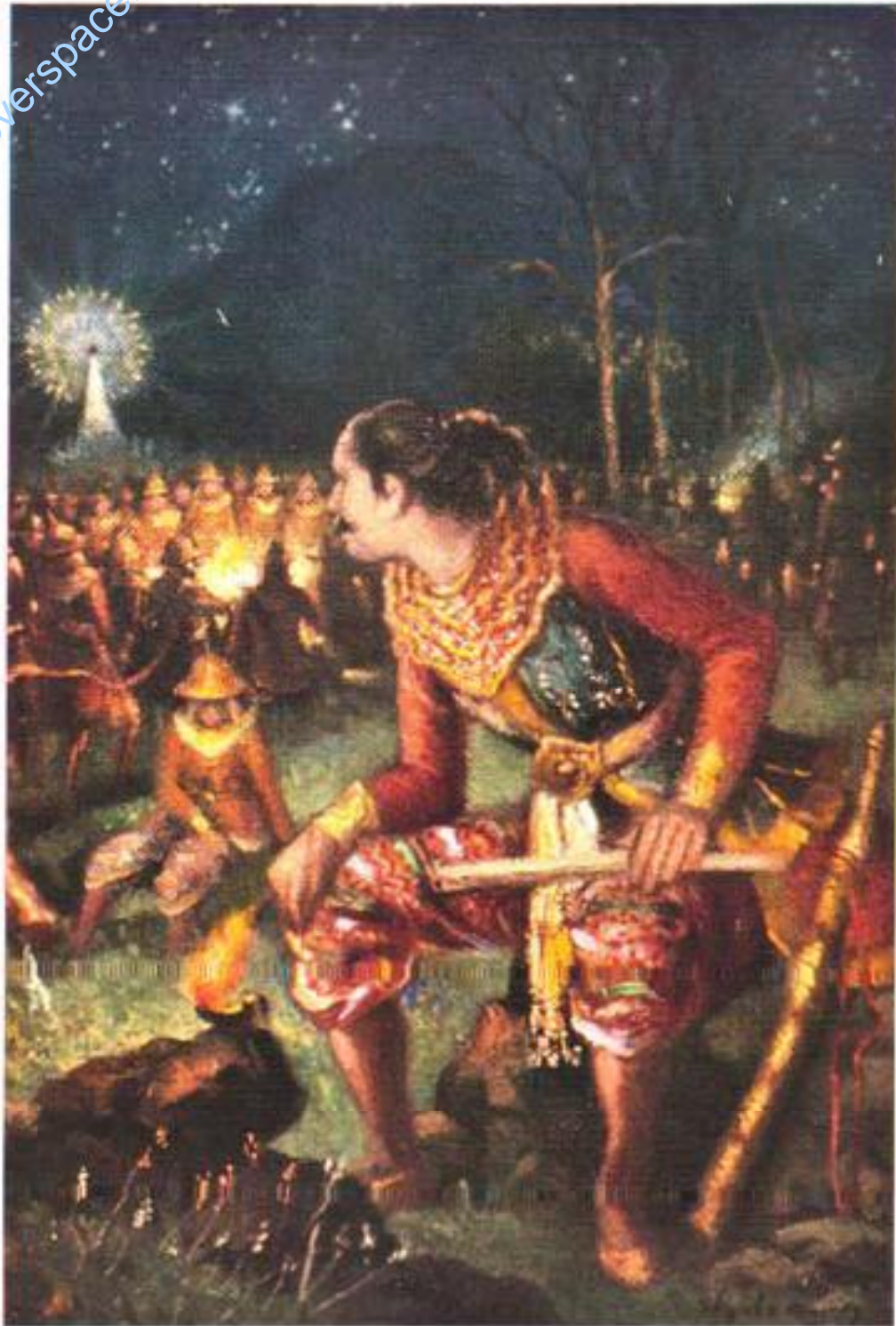
၁၁၆၇ ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅ ရက်နေ့တွင် ရှေးအစဉ်အဆက်က ပသခဲ့သော ၃၇ မင်းနတ်တို့ကို ပွဲကနား ပေးရာ၌ မည်သို့ကုန်သည် အချက်အလက်တို့ကို နတ်ထိန်း နတ်နေ အတီးသမားတို့အား မေးစစ်မှတ်သားရမည်ဟု အိမ် ရှေ့မင်း(ရွှေတောင်မင်း)က အမိန့်တော်မှတ်သဖြင့်၊ ဦးစသည် ဆိုင်းတီးဆရာ ဦးမြတ်သာနှင့် တကွ မိမိ၏ငယ်ဆရာ ဦးတရုတ်တို့ကို မေးစစ်ရလေသည်။

၁၁၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းနတ်ရွာစံလေသော် ဘိုး တော်မင်းတရားကြီး၏မြေးတော် စစ်ကိုင်းမင်းသည် အိမ် ရှေ့အရာကို ရလေသည်။ ထိုအခါ ဦးစသည် အိမ်ရှေ့သံဆင့် နှင့် ပြည်လုံးယူလှေမှူးရာထူးတို့ကို ရလေသည်။ ဤလှေ မှူး ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်မှာ ဦးစအဖို့ စစ်မှုရေးရာဖက်၌ ပထမဦးစွာ တာဝန်ယူ ထမ်းရွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆ နိုင်ဖွယ် ရှိသည်။ ထိုနောက် ဦးစသည် အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် အဖြစ် အခန့်ခံရ၍ အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်နေစဉ်၊ နေမျိုး ဇေယျသူရဟူသော ဘွဲ့ကိုခံယူရသည်။

၁၁၇၅ ခုနှစ်တွင် မဏိပူရပြည် ကသည်းမဟာရာဇာပုန် ကန်သည်ကို ဦးစသည် မြင်းတစ်ရာငါးဆယ်၊ စစ်သည်သူရဲ ၁၅၀၀ ကိုအုပ်ချုပ်၍ တမူးကြောင်း ချီတက်တိုက်ခိုက်ရ သည်။ ထိုအခါ မဟာရာဇာထွက်ပြေး၍ ညီ ဇူပရာဇာကို နန်းတင်ပြီးသော်၊ ရွှေမြို့တော်သို့ ပြန်ရောက်သည်တွင် ဒူး နေရာကသည် တော်နေရာသို့ မြင့်၍တော်ဆောင်တော်ရွက် များကို သနားတော်မူခြင်း ခံရသည်။ ယင်းသို့ ချီတက်စဉ် စာဆိုဘဝမှ စစ်သားဖြစ်လာရသောဦးစသည် ကသည်းနယ် စပ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ကျောက်စရစ်ခဲနှင့် တီကျစ်စာ များကိုသာတွေ့ရပြီးလျှင် သစ်ဝါးကြီးကြီးမားမား မရှိသော ကြောင့် စစ်သည်တို့ခိုစရာ နေရာမရှိသောကုန်းခင်ကို မြင် ရသည်တွင်၊ ကဗျာဉာဏ်ကွန်မြူးသည်နှင့်၊ ပြုတ်စိ တီကျစ် နှင့်၊ ကျောက်စစ်ကယ်ကုန်းခင်၊ ရေရှင်ကပြေး။ ခွံစိမ်း လှဲစိုသည်၊ အညိုပင် မွန်မင်းငယ်မှာ၊ ခိုခင်းကဝေး။ ဟူ၍ စပ်ဆိုလေသည်။

၁၁၈၁ ခု နယုန်လတွင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံ လေသော်၊ မြေးတော်အိမ်ရှေ့မင်း(စစ်ကိုင်းမင်း)သည် ထီးနန်းဆက်ခံစိုးစံလေသည်။ ထိုမင်းကား မြန်မာရာဇဝင် တွင် ဘကြီးတော်(၁၁၈၁-၁၁၉၉) ဟုထင်ရှားခဲ့သော မင်း ဖြစ်သည်။ မင်းဖြစ်စတွင် များမတ်များကို ဆုတော်လာဘ် တော် ပေးသနားရာ ဦးစမှာ ငွေအသပြာ ၁၅၀၀ နှင့် အဖိုး များစွာထိုက်တန်သော မြလက်စွပ်တစ်ကွင်းတို့ကို အသနားခံ ရသည်။ ထိုနောက် ဦးစကို နန်းတော်ကြီးအတွင်းဝန် ခန့်တော်မူ၍၊ သီရိမဟာဇေယျသူရဘွဲ့အမည်ကို ပေးသည်။

ထိုနောက် ၁၁၈၂ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၄ ရက် နေ့တွင် ဒုတိယအကြိမ်အားဖြင့် ၃၇ မင်းနတ်အကြောင်းကို

ထူးခြားသော ကိုယ်ဆံ့သူ စင်သားစာဆုံ ပြင်ပဝန်ကြီးဦးစ

စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

ဦးစ ရုံးစိုက်ရပြန်သည်။ ယင်းစိုက်ချက်မှာ ယခင် ၁၁၆၇ ခုနှစ်က စိုက်ချက်တို့၏ အဆက်ဖြစ်သည်။ နတ်ထိန်းကြီး ကဝိဒေပဒေကျော်၊ ရာဇဝင်ဦးစစသော ရာဇဝင်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ၃၇ မင်းနတ်စဉ် အမျိုးအမည်၊ ဆင်ယင်ပသ နည်း၊ တီးမှုတ်နည်းနှင့်နတ်သံများကို ရွှေနှုန်းတော်သို့ ရေး မှတ်အစီရင်ခံရလေသည်။ ယခင် ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်က မပြီး မပြတ်သေးသော ဣန္ဒာဝုဓနန်းတွင်းဇာတ်ကို ဦးစသည် အပြီးတိုင် ဆက်လက်ရေးသားရသည်။ ထိုဣန္ဒာဝုဓဇာတ် ပါ ဣန္ဒာဝုဓမင်းသားကို ယိုးဒယားတို့က အီနောင်ဟု ခေါ် သည်။ ယိုးဒယားအမည်ကိုယူ၍ ထိုဇာတ်ကို ဦးစကလည်း အီနောင်ဇာတ်ဟုခေါ်လေသည်။ ထိုပြင် ဤမင်းလက် ထက်တွင် ဦးစသည် သဘင်ဝန် ဦးသော်နှင့်အတူ မြန်မာရုပ် သေးသဘင်ကို ကြံဆသည်ဟု အမှတ်အသားရှိသည်။

၁၁၈၃ ခုနှစ်တွင် ဘကြီးတော်သည် မင်းကွန်းသို့ ထွက်စံ တော်မူရာဦးစသည်လည်း လိုက်ပါရသည်။ မင်းကွန်းသို့ ရောက်သည့်ကာလ ဦးစသည်ကော်ကပစ်ကြိမ်ရိုင်းများနှင့် ယာယီတဲထိုးကာနေလေသည်။ ထိုအခါ စာဆိုတော်ဦးမင်း သည် ဦးစဆောက်ထားသော တဲအိမ်သို့ရောက်လာ၍ တဲ အိမ်အကြောင်းကို မေးမြန်းသည်တွင် ဦးစက 'ရွှေအနကို ကြီးတဲ့နောင်၊ သာဆောင်မြင့်ကြော။ ကော်ပစ်ကယ် ကြိမ်ရိုင်း နှင့်၊ ခိုင်လေသည် ဂူရန်တဲမှာ၊ ငွေသဲကပေါ။' ဟု ရုတ်ခြည်း စပ်ဆို၍ ဖြေကြားသည့် အမှတ်အသားရှိလေသည်။ ဦးစ၏ ကဗျာဂီတဝါသနာအထိုတို့သည် ဦးစ၏ဘဝဖြစ်စဉ်ကို ကြီး ကြားကြီးကြား မှတ်တမ်းတင်ထားဘိသကဲ့သို့ ရှိလေသည်။

၁၁၈၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရေးတော်ပုံ တစ်ရပ် ပေါ်လာခဲ့သည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် ဒုတိယဝါဆိုလတွင် စစ်တ ကောင်းမြို့ကို အုပ်ချုပ်နေသောအင်္ဂလိပ်တို့က နတ်မြစ်အနီးရှိ ရှင်မဖြူကျွန်းကျေးရွာများ၌ အလံစိုက်ထူ၍ တပ်တည်လုပ် ပြီးလျှင် နှစ်လကျော်သုံးလခန့် လူသူစောင့်နေကြောင်း ဖြင့် ခညဝတီမြို့ဝန် မဟာမင်းကြီးကျော်စွာက အစီရင်ခံ လေသည်။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်၏အမိန့်အရ ဦးစသည် မင်းကြီး မဟာသီဟသူရဘွဲ့ကို ခံယူကာ လက်ဝဲစစ်ကဲ အတွင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့် ဗိုလ်မှူးမဟာဗန္ဓုလနှင့်အတူ ပန်းဝါ သို့ စလင်း ဆင်ဖြူကျွန်းမှတဆင့်ချီတက်ရသည်။ ထို ပန်းဝါ မှာ ဖလောင်းချိပ်ခေါ် ကောက်စပဇေးမြို့၏ အရှေ့စူးစူး ဆယ်မိုင်ကျော်ခန့်တွင်ရှိ၍ ရာမူးဟုတွင်သည်။ ယင်းသို့ ချီ တက်စတွင် မဟာဗန္ဓုလသည် တစ်တိုင်းတစ်ပြည်သို့ ချီတက် ဆိုင်ပြိုင်ရမည့် စစ်ဗိုလ်မှူးများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဘွဲ့အမည် အရည်ကို တိုးတက်သတ်မှတ်ပေးရန် လျှောက်ထားရာ၊ မင်း ကြီးမဟာဗန္ဓုလသည် သတိုးဘွဲ့ကို ရလေသည်။ မင်းကြီး မဟာသီဟသူရ ဦးစကား ဗိုလ်ချုပ်အဆင့်အတန်းကို ရလေ သည်။ ၁၁၈၆ ခုနှစ် တန်ခူးလတွင် ဗိုလ်မှူးဝန်ကြီးသတိုး

မင်းကြီး မဟာဗန္ဓုလသည် လက်ဝဲစစ်ကဲအတွင်းဝန် မင်း ကြီး မဟာသီဟသူရ ဦးစနှင့်အတူ ဂေါတောပလ္လင်အရောက် တောတောင်ချောင်းမြောင်းများကို ချီတက်ရလေသည်။

ယင်းသို့ချီတက်ရာ ဂေါတောပလ္လင်တွင်လည်းကောင်း၊ ပန်းဝါတွင်လည်းကောင်း ဆင်မြင်းအလုံးအရင်း စစ်ဗာရီ အမှုထမ်းများနှင့် ကြွကြွဆီးကြွ ရုပ်ခံနေသော အင်္ဂလိပ်တို့ကို အောင်နိုင်လိုက်လေသည်။ ဦးစ၏တပ်သည် ထိုမှတစ်ဆင့် နတ်(ငတ်)မြစ်ဝသို့ ချီတက်ပြီးလျှင်၊ မိုးကျလာသည်နှင့် ဖ လောင်းချိပ်အရပ်တွင် ရိက္ခာများသိုလှောင်၍ အခိုင်အမာ တပ်စွဲနေသည်။

ဤစစ်ပွဲကား မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ပထမအင်္ဂလိပ် မြန် မာစစ်ပွဲဟုတွင်သောစစ်ပွဲဖြစ်သည်။ (အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ် ပွဲများ-ရှု။) ဦးစသည် ဖလောင်းချိပ်၌ တပ်စွဲ၍ရပ် နေစဉ် အင်္ဂလိပ်တို့သည်ရန်ကုန်မြို့သို့ ရေကြောင်းမှ အလုံး အရင်းချီတက်လျက်ရှိချေပြီ။ ထိုအချိန်တွင်ရန်ကုန် မြို့ကို ကာကွယ်ရန်ကိစ္စသည် အရေးကြီးလာပြီဖြစ်သောကြောင့် သတိုးမဟာဗန္ဓုလလည်း အမိန့်တော်မြတ်ကို နာခံ၍ ၁၁၈၆ ခု တော်သလင်းလတွင် စလင်းဆင်ဖြူကျွန်းမှလှည့် ကာ ရန်ကုန်သို့ ချီတက်ရလေသည်။ ထိုနောက် မဟာဗန္ဓု လသည် ရန်ကုန်မှ ဓနုဖြူမြို့သို့ ဆုတ်ခွာလာခဲ့ပြီးလျှင် ၁၁၈၆ ခု နှောင်းတန်ခူး လဆန်း ၁၄ရက်နေ့၌ ဓနုဖြူတိုက် ပွဲတွင် ကျဆုံးလေသည်။ (ဗန္ဓုလ-ရှု။)

ထိုစဉ်အတွင်း အတွင်းဝန်မင်းကြီး မဟာသီဟသူရဦးစ သည် ခညဝတီမြို့မှနေ၍ စီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိစဉ်၊ ဓနုဖြူတပ် ပျက်သည်နှင့်တချိန်တခါတည်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့က ဗုံးအမြောက် လက်နက် လူသူအင်အား အလုံးအရင်းနှင့် ချီတက် တိုက်ခိုက်ပြန်သောကြောင့်၊ စလင်းမြို့သို့ ဆုတ်ခွာပေးရလေ သည်။ ထိုနောက်၌သော်ကား မြန်မာနှင့်အင်္ဂလိပ်တို့သည် စစ်ပြေငြိမ်းရန် စေ့စပ်ကြလေရာ၊ ၁၁၈၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ နှင့်အင်္ဂလိပ်တို့ ရန္တပိုစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုကြလေသည်။ (ရန္တ ပိုစာချုပ်။) စာချုပ်အရ မြန်မာအစိုးရနှင့် အင်္ဂလိပ် အစိုးရတို့သည် တစ်ဆယ့်လေးနှစ်မျှ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အဆက်အသွယ် ပြုကြလေသည်။ ထိုတစ်ဆယ့်လေးနှစ် အတွင်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အင်းဝ၌ နေထိုင်ကြသော အင်္ဂလိပ်အရာရှိများထံမှ မြန်မာနိုင်ငံရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမှတ်အသားအစီရင်ခံစာတမ်းများကို ရရှိလေသည်။ ထိုစာတမ်းများတွင် ၁၁၉၂ ခုနှစ်(ခရစ်၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်)၌ အင်းဝနေပြည်တော်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော မေဂျာဟင်နရီဗားနေး (မယ်စယ်ဘော် နရီ)၏ မှတ်တမ်းသည် မြဝတီမင်းကြီး ဦးစ၏ အကြောင်းရပ် များ ပါရှိသောကြောင့် အထောက်အထားအလို့ငှာ တန်ဖိုး များစွာ ရှိသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများအပြင် အမေရိကန် သာ

၈၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

သနာပြု ဆရာယုဒသန်၏ မှတ်တမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ (ယုဒသန်-ရှု။) ယင်းမှတ်တမ်းတို့ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရာဇဝင်ပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သူ ‘ဗျူ၊ အက်(စ)ဒေဆိုင်သည် ‘မြန်မာပြည်ရှိ ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ်များသမိုင်း’ ခေါ်စာအုပ်တွင် ထည့် သွင်းဖော်ပြထားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြပါရှိသော ဦးစ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။

အင်းဝမြို့တွင် မြဝတီမင်းကြီးက ဗားနေးအား သူသည် ရာမူး (ပန်းဝါ)တိုက်ပွဲတွင် အောင်ပွဲရစဉ်က သူ၏စစ်တပ်တွင် စစ်သား

၆၅၀၀သာရှိ၍၊ ကက်ပတိန်နော် တင်၏တပ်တွင် စစ်သား ၇၀၀၀ ခန့်ရှိကြောင်း၊ အောင်မြင်ပြီးသည့် နောက် စစ်ပွဲတွင် ဒဏ်ရာရရှိသောအင်္ဂလိပ်အရာရှိနှင့် စစ်သား များအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းပြုရန် သူကအမိန့်လည်း မထုတ်ခဲ့။ ခွင့်လည်းခွင့်မပြုခဲ့ကြောင်း၊ စစ်ပွဲတွင် ကျဆုံးသော ကြေသော အင်္ဂလိပ်များမှာ တိုက်ရင်းခိုက်ရင်းသာ သေကြေကျဆုံးသူများဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြားသည်ဟု ဗားနေးက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ (ဘင်္ဂလားအစိုးရအတွင်းရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံစာတမ်းစာအုပ်၊ အတွဲနံပါတ် ၃၅၈၊ ဗားနေး၏မှတ်တမ်း ပိုဒ်ရေ ၁၀၇ မှ။) အမေရိကန်လူမျိုး သာသနာပြုဆရာကြီးယုဒသန်သည် ဦးစနှင့် ကောင်းစွာသိကျွမ်းသူ ဖြစ်သည်။ ယုဒသန်က ဦးစအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဉာဏ်အထက်မြက်ဆုံး၊ အမြော်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံဆုံး၊ ဉာဏ်အမြင်ကျယ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ဝိဇ္ဇာအတတ်၊ သိပ္ပံအတတ်ပညာရပ်များတွင် ဥရောပတိုက်သားများသည်မြန်မာတို့ထက်ကျွမ်းကျင်ကြသည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း၊ ထိုအတတ်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် သင်ကြားစေချင်သည်ဟု ဦးစက ပြောကြောင်းများကိုလည်း မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားထားသည်။ (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း အတွဲနံပါတ် ၃၄၁၊ မြန်မာနန်းတော်တွင် အမှုထမ်းလျက်ရှိနေကြသော အရာရှိများအကြောင်းစာအုပ်၊ ယုဒသန်ရေး။)

ထိုနောက် ကာနယ်ဗားနေးက ရေးသားထားပြန်သည်မှာ ဦးစသည် သူတွေ့ဖူးသော မြန်မာများအနက် ဉာဏ်အထက်ဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်

မြဝတီဦးစခေတ် ဝန်ကြီးနှင့်ဝန်ကတော်

မာနိုင်ငံတော်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စကားပြောဆိုကြရာတွင် သူကသာ ဦးဆောင်၍ ပြောဆိုလေ့ရှိကြောင်း၊ ဦးစသည် ဥရောပ တိုက်သားများနှင့် မိတ်ကျွမ်းတဝင်ရှိကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ယုဒသန်နှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့ စိတ်နေသဘောထားနှင့်တကွ၊ အမူအရာများကို အခြားသော မြန်မာအရာရှိများထက် ပိုမို၍ သိနားလည်ကြောင်းများ ဖြစ်သည်။ (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း အတွဲ နံပါတ် ၃၅၈၊ ဗားနေး၏မှတ်တမ်း ပိုဒ်ရေ ၂၃ မှ။)

ဦးစသည် ဗြိတိသျှလူမျိုးနှင့် စစ်ပြုသောကြောင့် မြန်မာအစိုးရ၌ ဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့ရပုံများကို ကောင်းစွာသိသည်။ ဗြိတိ သျှအစိုးရနှင့် အေးချမ်းသာယာစွာဆက်ဆံလိုသည်။ ဗားနေး၏နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ပါရှိသည်။ ‘သက္ကရာဇ် ၁၈၃၀ ခု ဇွန်လ ၃၀ရက်နေ့၊ ကျွန်ုပ်သည် မြန်မာမှု၊ မတရားနှင့် ထမင်းစားပွဲတည်ခင်းကျင်းပသည်။ ကျွန်ုပ်သည် အားလုံးသောမျိုးမတ်များနှင့် သင့်မြတ်ခဲ့သည်။ မောင်စက ကျွန်ုပ် အားခေါ်၍ မြစ်တဖက်ကမ်းကို လက်ညှိုးထိုးပြပြီးလျှင် ယခုအခါပျက်စီး ယိုယွင်းလျက်နေသောနေရာသည် တစ်ခါတုန်းက လူနေ အိမ်ခြေများစွာနှင့် စည်ကားသောနေရာဖြစ်ကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ ပျက်စီးယိုယွင်းရခြင်းမှာ၊ မကြာခင်ကတိုက်ခိုက်ရသော စစ်ပွဲ ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ နောင်အခါတွင် ဆင်းရဲသားကျွန်တော် များအား သနားသဖြင့် စစ်ပွဲမဖြစ်လိုကြောင်း၊ မဖြစ်သင့်ကြောင်းများကို ပြောဆိုသည်။ မောင်စသည် အလွန်စိတ်သဘောထားကြီးမားသူဖြစ်သည်။ မောင်စသည် နာဂရီအက္ခရာကိုရေးတတ်၍ ဟင်ဒီဘာသာစကားကိုလည်း

စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

အတန်ငယ် ပြောတတ်သည်။ ၎င်းနောက် ကျွန်ုပ်တို့ အား ခရစ်ယာန်ဓမ္မသီချင်းတို့မှ နှစ်ပိုဒ်သုံးပိုဒ်လောက်ကို သီဆိုခဲ့ပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်မှာ အလွန်အံ့ဩမိသည်။ သူသည် စာဖြူခရစ်ယာန်များထံမှ ထိုသီချင်းကို သင်ယူထားဟန်တူသည်။ မောင်စသည် ကသည်း စကားကိုလည်း အနည်းငယ် တတ်ကျွမ်းသေးသည်။ (အတိုင်ပင်ခံစာတမ်း ပိုဒ်ရေ ၁၀၇ နှင့် ၂၁၄ မှ။)

ယခု အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ရှိ မိုင်းခိုင်းဝန်၏ ပုရပိုက် အမှတ်အသားဖြစ်သော မိုင်းခိုင်းမှတ်စုအရ ၁၁၉၁ ခု နှစ်တွင် ဦးစသည် မြဝတီမြို့ကို အသုံးကံကျွေးခံ သနားတော်မူခြင်းခံရ၍ ဝန်ကြီးခန့်အပ်ခြင်း ခံရသည်ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ကမူ ၁၁၉၀ ပြည့်နှစ် နတ်တော်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် မင်းကြီးမဟာ သီဟသူရသည် အဂ္ဂမဟာသေနာပတိဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်ဟု အခိုင်အမာဆိုထားလေရာ၊ ဝန်ကြီးဖြစ်သောနှစ်ကို ၁၁၉၀ ပြည့်နှစ်ဟု အတည်ယူရချိန်မည်။

ဦးစ စားရသော မြဝတီမြို့မှာ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် စစ်တမ်းယူရာဝယ်၊ ရွာသူကြီး တစ်ဆယ့်လေးနယ်နှင့် မြို့သူကြီး တစ်နယ်ပါဝင်သောမြို့ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့မှာ ဧရာဝတီနှင့် မတဲမြစ်ဆုံရာ ဒေသ၌ရှိသည်။ ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေး အောက်၌ ထိုမြို့သည် သရက်ခရိုင်၊ ကာမမြို့နယ်အပိုင်ကျေးရွာအဖြစ်သို့ ရွှေ့လျော့သွားခဲ့သည်။

မေဂျာဗားနေး၏ မှတ်တမ်းများအရ ဦးစသည် မြဝတီဝန်ကြီးအဖြစ်နှင့် အမှုထမ်းနေစဉ်၊ ဝန်ကြီးကတော်မှာ နောက်ဆုံး ဟံသာဝတီဘုရင်၏ မြေးတော်တစ်ဦး ဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ သမီးများရှိကြောင်းကိုလည်း ကဝိရတနာကျမ်းက ဆိုသည်။

ဦးစသည် မြဝတီဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် အရေးပါအရာရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကိစ္စတရပ်ရှိသေးသည်။ ထိုကိစ္စမှာ နောင်ရာဇဝင်တို့တွင် ကဘော်ချိုင့်ဝှမ်းဒေသဟု ခေါ်သည့် ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းဒေသ ကိစ္စဖြစ်သည်။ ၁၁၉၁ ခုနှစ်၌ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သည် အဆိုပါ ခန်းပတ်မြစ်ဝှမ်းဒေသကို မဏိပူရစော်ဘွား ဂမ္ဘီယာဆင်း (ဂမ္ဘီရာရှိန်)အား ပေးအပ်ရန် ကြံရွယ်သည်။ ထိုအချက်ကို မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် ဗြိတိသျှ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ မေဂျာဗားနေးမှတစ်ဆင့် အပြင်းအထန် ကန့်ကွက် ပြောဆိုရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗားနေးကိုယ်တိုင်က ခန်းပတ် မြစ်ဝှမ်းကို မြန်မာတို့အားပြန်ပေးရန် ထောက်ခံပြောဆိုသဖြင့် ဤကိစ္စသည် ပြေပြစ်စွာ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်လေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစသည် ဤသို့ဖြင့် နိုင်ငံတော်၏အရေးကို မလစ်ဟင်းရလေအောင် ကသည်းမဟာရာဇာ ထောင်လွှားသည့်အချိန် အသက် ၄၇ နှစ်အရွယ်မှသည်၊ ခန်းပတ်မြစ်

ဝှမ်းကိစ္စ၌ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် အပြေအပြစ်စေစပ်သည့်အချိန် အသက် ၆၄ နှစ် အရွယ်အထိ၊ အမှုတော်ကို ကျေပြန်စွာ ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ဤအထဲတွင် သူ၏ ဝါသနာဘာဂီအတိုင်း ကဗျာဂီတ အရေးအသားတို့ကိုလည်း အကြောင်းအခွင့် ဆိုက်လာတိုင်း ရေးသားမြဲရေးသားခဲ့သည်။ စင်စစ် မြဝတီဝန်ကြီးသည် စစ်သားစာဆိုတစ်ဦးဖြစ်၏။ စစ်တိုက်ရာတွင် စစ်သားကောင်းပီပီ ရွှပ်ရွှပ်ချွံချွံတိုက်ခိုက်ခဲ့သော်လည်း၊ စာဆိုအနေနှင့်မူကား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော စိတ်ထားရှိ၏။ ထိုကြောင့် ထီးတွင်းနန်းတွင်း၌ ဦးစသည် 'စစ'ဟူ၍ အမြတ်တနိုး ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို ခံရလေသည်။ ၁၁၈၃ ခုနှစ် ဖွား ဘကြီးတော်၏သမီးတော်၊ နောင်အခါမင်း တုန်းမင်း တရားကြီး၏ အလယ်နန်းတော် မိဖုရားဖြစ်လာသော စုဖုရားသည် ဦးစအား ငယ်စဉ်ကပင်လျှင် မိမိ၏ဆွေမျိုးရင်းချာသဖွယ် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ တစ်နေ့သော အခါ စုဖုရားသည် ဦးစ၏ ရင်ခွင်ပေါ်သို့တက်၍၊ 'စစရယ်၊ လေးငါးရက်ရှိပြီ၊ စစကို မတွေ့ရ၊ ဘယ်ကို သွားနေတုံး၊ စစကို လွမ်းလိုက်တာ' ဟုဆိုသည်နှင့်၊ ဦးစသည် 'သည်လိုသာ လာရိတုန်းမှဖြင့်၊ ကျွန်းချည်မယ် ဇေယျာခွန်ချင် ကိုးပြည်ထောင်ရှင်၊ ရာမင်းဖျား နှစ်ပါးလွန်ကြည်လင်လှတယ် ဘုန်းပြင်ရှိတုန်း။' ဟူသောသီချင်းကို ရေးသားစပ်ဆိုလေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးသည် အထက်၌ဖော်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံ တော်၏ အရေးတို့ကို ပြောင်မြောက်အောင် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်မှန်သော်လည်း၊ ကံဇာတာညှိုးခိုက်တွင် အရေးတော်ပုံတရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်တွေ့ချေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၈ ခုနှစ်တွင် ဘကြီးတော်ဘုရားသည် ကိုယ်တော် ကျန်းခံတော် မမူသည်နှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး(နန်းမတော် မယ်နု)၏မောင်တော် စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီး မောင်အိုအား များတော်မတ်တော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ တိုင်းပြည်ဝန်ကို ထမ်းရွက်ရန် လွှဲအပ်တော် မူသည်။ ထိုအခါ စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီးသည် ဘကြီးတော်ဘုရား၏ညီတော် သာယာဝတီမင်းကို အယုံအကြည်မရှိ၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်းမချ၊ အထူးအထွေ ထင်မှတ်သောကြောင့်၊ ငစဉ်ကူအုံမြို့သူကြီးမောင်ရေးသည် လူဆိုးလူသွမ်းတို့ကို ပူးပေါင်းလက်ခံစည်းကြပ်ပြီးလျှင်၊ သာယာဝတီမင်းအိမ်မှာ ဝင်ထွက်ရှိနေသည်ဟု စွပ်စွဲလေသည်။ ထိုနောက် သာယာဝတီမင်းထံ မောင်ရေးအား ပေးအပ်ရမည်ဟု တောင်းဆိုသောအခါ၊ သာယာဝတီမင်းသည် မောင်ရေးမှာ အိမ်တော်တွင် မထမ်းမရွက်မရှိမနေကြောင်းနှင့် နောင်တော်အား ဆရာတော်တို့မှတစ်ဆင့် သိသာအောင် ပန်ကြားလေသည်။ သို့သော် စလင်းမင်းသားကြီး၏ ဩဇာသည် လွှမ်းမိုးလာသည်နှင့် သာယာဝတီ မင်းသည် ရွှေဘိုသို့ ထွက်သွားပြီးလျှင်၊ ပုန်ကန်ရန်စီစဉ်၏။ သို့သော် ဘကြီးတော်နှင့် သာယာဝတီမင်းတို့မှာ ညီရင်းအစ်ကို ဖြစ်

၈၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

www.foreverspace.com.mm

မြဝတီဦးစခေတ် အတွင်းဝန်ကတော် အတွင်းဝန်စာရေးတော်ကြီး

ရုံသာမက၊ ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဩဝါဒကို အစဉ်နှလုံးပိုက် သူများ ဖြစ်ကြ၍ မျိုးမတ်နှင့် ဆွေတော်မျိုးတော် အပေါင်း တို့က စေ့စပ်ခြင်းကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လက်ခံစပြုလာလေသည်။ (ဘကြီးတော် ၊ သာယာဝတီမင်း-ရှု။) ထိုအခါ စလင်း မြို့စား မင်းသားကြီးသည် သူ၏အသက် စည်းစိမ်ကို ငဲ့၍ ကိုယ်လွတ်ရုန်းရန်အလို့ငှာ၊ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ သား တော် ညောင်ရမ်းမင်းသားအား တိုင်းပြည်အပ်နှင်းမည်ဟု အမှုထမ်းလူခုနစ်ထောင်ကျော်တို့ကို သိမ်းသွင်းလေ၏။ ထိုအခါ ပင်းတလဲမြို့စားသည် ညောင်ရမ်းမင်းတပ်တွင် တပ်ဦးကလိုက်၍ အမှုကိုထမ်းလေသည်။

ဤအရေးတော်ပုံတွင် မြဝတီမင်းကြီးဦးစမှာ ဘကြီး တော်ဘုရားက စလင်းမြို့စား မင်းသားကြီးကို တိုင်းပြည်အမှု ထမ်းရွက်ရန် အာဏာလွှဲအပ်သည်တွင် အတိုင်ပင်ခံမှူးကြီး မတ်ရာတစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ခဲ့ရဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ ထိုကြောင့်သာယာဝတီမင်း ရွှေဘို၌စံနေစဉ် မောင်းထောင် ဆရာတော် ရှင်ဥေယျဓမ္မ အမှူးရှိသော ဆရာတော်သုံးပါး နှင့်တကွ မလွန်မင်းသားတို့က စေ့စပ်သည်တွင် သာယာဝတီ မင်းက စလင်းစား၊ ပင်းတလဲစား၊ မြဝတီဝန်ကြီးမဟာသီ ဟသူရ(ဦးစ)၊ ဆောမြို့စား အတွင်းဝန်စသောသူတို့ကို သူ အားပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုလေသည်။ ထိုအခါ စလင်းမြို့ စားမင်းသားကြီးနှင့် ပင်းတလဲ မြို့စားတို့က တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ် ပိပြားရေးကိုထောက်ထား၍၊ အပြစ်ယူသော်ခံပါမည်၊ ခွင့်

လွှတ်သော်ချမ်းသာပါမည်၊ ညီတော်မင်းတရားထံလိုက် ပါသွားပါမည်ဟု လျှောက်ထားသဖြင့်၊ သာယာဝတီမင်း တောင်းဆိုသောလူစုကို ပေးအပ်လိုက်လေသည်။

ထိုကြောင့် ၁၁၉၉ ခုနှစ်တွင် ရွှေဘိုမင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကုန်းဘောင်မင်းဟူ၍လည်းကောင်း အမည်တွင်သော သာယာဝတီမင်း (၁၁၉၉-၁၂၀၈)သည် ဘကြီးတော်ဘုရားကို နန်းချ၍နန်းတက်သောအခါ ဦးစတို့လူစုကို ၁၁၉၉ ခု ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၇ ရက်နေ့တွင် ထောင်သွင်းအကျဉ်း ထားလေသည်။ သာယာဝတီမင်း၏ အမိန့်တော်စကားအရ မြဝတီဝန်ကြီး၏ပြစ်မှုမှာ 'ဝန်ကြီးငစ (အစရှိသူတို့)သည် ခမည်းတော်ဘုရား၊ နောင်တော် မင်းတရား ငယ်ကျေး ငယ်ကျွန်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ စားကျေးမြို့ရွာ ရာကြီးထူးကြီးနှင့် နောင်တော်မင်းတရား သူကောင်းပြုကိုခံပြီးလျှင် နောင်တော် မင်းတရား ကျန်းခံသာယာတော်မမူလျှင်ပင် စလင်းစားနှင့် တစ်ရောတစ်ယှက်တည်းပေါင်းသင်းပြီးလျှင် ပြည်အလုံးကို မငြိမ်မဝပ်အောင်စီရင်သူဖြစ်ကြသည်။' ဟုလေသည်။ ပြင် စည်မင်းသား၏ အမှတ်အသားအရသော်ကား သာယာဝတီ မင်း ရွှေဘိုသို့ထွက်စဉ်အခါ တွေ့မိရာအရပ်က ဖမ်းဆီးပို့ အပ်ရန် လွှတ်တော်ကထုတ်သည့် ဆင့်စာတွင် ရှေးထုံးစံကို မလိုက်နာဘဲ သာယာဝတီမင်း၏ ငယ်မည်တော်ကိုထည့်သွင်း သည့်ပြင် (င)တပ်၍လည်း လွန်ကျူးအောင် ဦးစက ရေးသား သဖြင့် သာယာဝတီမင်း အမျက်တော်ရှိလေသည်ဟုဆို

၈။ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

သည်။ ဗားနေး၏ အစီရင်ခံစာအရ သိရသော အချက်တို့မှာ သာယာဝတီမင်းသည် အင်းဝမှ ကျောက် မြောင်းမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့စံနေတော်မူရန်၊ စင်ကိုင်းမြို့မှတစ်ဆင့် ထွက်ချီ တော်မူစဉ်၊ မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် စလင်းမြို့စားမင်းသားကြီးနှင့်အတူ အကျဉ်းသားဘဝဖြင့် သာမန်လှေကိုစီး၍ လိုက်ပါရသည်။ ခရစ် ၁၈၃၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် စလင်းမြို့စားနှင့် မြဝတီဝန်ကြီးတို့ပါဝင်သော အကျဉ်းသားတစ်စုသည် ဆေးဖြူသုတ်ထားသောယောက်မများကို ကိုယ်စီကိုင်၍ စစ်ကိုင်းမြို့တွင်းတွင် လှည့်လည်ပြသသည်ကို ခံကြရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ထိုသူတို့သည် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းမှုကိုပျက်ပြားအောင် ယောက်မကဲ့သို့ မွှေသော သူများဖြစ်ကြသည်ဟူသော သဘောပင်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ကျောက်မြောင်းသို့ရောက်သောအခါ သာယာဝတီမင်းအား ‘ကုန်းဘောင်ပရမေဇေယျာဘိ’ ချီဘုန်းတော်ဖွဲ့ပတ်ပျိုးကို စီကုံးဆက်သသောကြောင့် ဦးစသည် အကျဉ်းမှလွတ်ရုံမျှ မကသေး၊ မဟာသီရိဇေယျသူရဟူသောဘွဲ့ကိုရ၍ မြင်းတင် အခွန်ကိုလည်း သနားတော်မြတ် ခံရသည်ဟု အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ဦးသင်၏ မှတ်တမ်းတွင်ဆိုသည်။

ထိုသို့ လွတ်ရသော်လည်း ခဏတာမျှသာ ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် တစ်လခန့် အကြာတွင် ပြန်လည် အဖမ်းခံရ၍ထောင်သွင်း အကျဉ်းခံရပြန်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီမင်းသည် ကျောက်မြောင်း၌ ခြောက်လမျှသာ စံပြီးလျှင် အမရပူရမြို့သို့ ပြန်လည်စံနေပြန်သည်။

သို့ဖြင့် အကျဉ်းသမားအဖြစ် နေလာရာ ၁၂၀၁ ခုနှစ်တွင် သာသနာပြု သံအင်းဆရာတော်ကြီး ဘဝ ပြောင်းသည်နှင့် ကြုံလေသည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့တွင် သာယာဝတီမင်းသည် မင်းမိဖုရားအပေါင်းခြံရံလျက် ဘဝပြောင်းတော်မူသော ဆရာတော်ဘုရားကို မလ္လိကာတန်ဆာလျှူရန် ထွက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ မင်းလမ်းမှ ကို ဦးစအပါအဝင် အကျဉ်းသားများသည် ပြင်ဆင်ကြရသည်။

ဝန်ကြီးဟောင်းဦးစသည် သံခြေကျဉ်းအဆင့်ဆင့်နှင့် ၇၃ နှစ်မျှသော မိမိ၏အသက်ကိုပင် မငဲ့နိုင်ရှာဘဲ လမ်းပြင်နေရသည်ကို သမီးတော်စုဖုရားကြီးမြင်လေသော် ရွှေပြာသာဒ်ရထားကို ရပ်တန့်စေလျက် ဝန်ကြီးဟောင်းစစကို ခေါ်လိုက်ရမည်ဟု အမိန့်တော် ရှိသောကြောင့် နောက်တော်လိုက် တို့က ဆင့်ခေါ်ရလေသည်။ ဦးစလည်း ရထားတော်အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာပြီးလျှင် ပုဆစ်ဒူးတုပ်ဝပ်လျက် ရှိခိုးကာနေလေသည်။

ဤအခါ အရှင်စုဖုရားကြီးက ထောင်၌ခံနေရသော ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်းများကို မေးမြန်းတော်မူလေလျှင် ဝန်ကြီးဟောင်းဦးစက ရာဇဝတ်တော်ပန်းကို ပန်ဆင်၍ ထောင်တွင်

၂ နှစ်ကျော်ကြာရှိခဲ့ရာ နေ့ညဉ့်နာရီမလပ် ထိတ်လန့်တကြား အသက်ဆံဖျား နေရကြောင်းများကို သနားတော်မူလောက်အောင် ရွှေနားတော်သင့် တင်ရာတွင် အရှင်စုဖုရားကြီးက အနောက်စမှတ် တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်သို့ ခမည်းတော် ထွက်တော်မူလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သီဆိုရန် ဘုန်းတော်ဘွဲ့ရေးပေးရမည်အကြောင်း အမိန့်တော်ရှိလေသည်။ ဦးစလည်း ‘ကုန်းဘောင်နေမင်း၊ ဘုန်းရောင်ဝေရှင်းချီ’ သီချင်းကိုရေး၍ စုဖုရားကြီး အမိန့်တော်အတိုင်းရုပ်သေးမင်းသားဆွဲ မောင်ရွှေသာသို့ပေးအပ်လေသည်။

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့ အနောက် စမှတ်ရုပ်သေးပွဲသို့ သာယာဝတီမင်း ထွက်တော်မူသည်။ ဤအခါ ရုပ်သေးမင်းသားမင်းသမီးထွက်ပြီးလျှင် ကုန်းဘောင်နေမင်း အစချီသော ပတ်ပျိုး၊ သံထောက်၊ လောကနတ်သံများကို မောင်ရွှေသာကဆို၍ သီချင်းအချဉ်၊ မည်သူရေးသနည်းဟု မေးတော်မူရာ၊ ထောင်တွင် ရာဇဝတ်ဒဏ် ခံနေရသော ဝန်ကြီးဟောင်းစစထံ ရေးကြောင်းမှစ၍ ပညာရှိတစ်ဦးဖြစ်ခြင်းကြောင့်ချမ်းသာ ပေးသင့်သည့် သဘောနိမိတ်များကို သမီးတော်စုဖုရားကြီးက ရွှေနားတော်သင့်တင်ရာတွင် ခွင့်ပေးတော်မူ၍ ဦးစကို ညဉ့်တွင်းချင်းပင် ထောင်ကလွှတ်တော်မူသည်ဟု ပြင်စည်မင်းသားအမှတ်အသားတွင် ဆိုလေသည်။ ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ် မက္ကလောက်၏ မှတ်တမ်းအရဆိုလျှင် ဦးစကို ခရစ် ၁၈၃၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၆ ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းမှလွတ်လိုက်သည်ဟုဆိုသည်။

၁၂၀၂ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ လယ်ထွန်မင်္ဂလာ အခါတော်အတွက် သီချင်းရေးသား ဆက်သွင်းရမည်ဟု သာယာဝတီမင်းက အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် ဆဒ္ဒန်ပိုဒ်ဘုန်းမြင့်နရိန္ဒာချီ သီချင်းကိုရေးသားကြောင်း ဦးစကိုယ်တိုင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပေသည်။

နောက်ပုဂံမင်း(၁၂၀၈-၁၂၁၄) လက်ထက်တွင် မြင်းမူရွာကို သနားတော်မြတ် ခံရသည်ဟု အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ဦးသင်၏ မှတ်တမ်းကဆိုသည်။

ထိုစဉ်အခါက မင်းတုန်းမင်းသားသည် ဦးစကိုယုံမှတ်ခင်မင်ပုံရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းသားက ဦးစအား အသက် ၂၅ နှစ်မှသည် မြင်းမူရွာစား မဟာသီရိဇေယျသူရ အသက် ၈၃ နှစ်တိုင် ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် သီချင်းအမျိုးမျိုးကိုစုဆောင်းရမည်ဟု အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီး စုဆောင်းခဲ့သောစာစုမှာ ယနေ့တိုင်အောင် မန္တလေးမြို့ အငြိမ်းစား သစ်တောအရေးပိုင်မင်းဦးမောင်မောင်ကျော်ထံတွင် ရှိပေသည်။

၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်း (၁၂၁၄-၁၂၄၀)မင်းအဖြစ်ကို ယူတော်မူပြီးလျှင် ရွှေဘိုမြို့၌စံနေတော်မူစဉ် ဦးစသည် ရှေ့တော်သို့ ဝင်ထွက်ခစားရသည်။ တနေ့သောအခါ

၈။ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

မင်းတုန်းမင်းသည် မဟာနန္ဒာ ကန်တော်အတွင်း မဟာမေ ယဝန် ဥယျာဉ်တော် စံနန်းတော်၌ စံနေတော်မူစဉ် ကုန်း ဘောင်မရမေချီ ကုန်းဘောင်ဘွဲ့ ပတ်ပျိုးကို ရေးသား၍ ဦးစ ခက်သောအခါ၊ ၈၈ အမှုတော်ကိုထမ်းနိုင်ပါဦးမည်လားဟု အမိန့်တော်ရှိကြောင်း၊ ဦးစကလည်း အမှုတော်ကိုထမ်းနိုင် သေးကြောင်း တင်လျှောက်ပုံများကို ပြင်စည်မင်းသား ကြီးကိုယ်တိုင် မြင်ကြားခဲ့ရသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေ သည်။ ဤတွင် ကုန်းဘောင်ပရမေချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ကို သာ ယာဝတီမင်းအားဆက်၍ အကျဉ်းမှ ပထမအကြိမ်လွတ် ရသည်ဟုဆိုသော အတွင်းဝန်မင်း ဦးသင်၏မှတ်တမ်းကို ဆင်ခြင်ရန်ရှိပေသည်။ ပြင်စည်မင်းသားကြီး၏အဆိုသာ လျှင် ခိုင်ခံ့သည် မှတ်ယူဖွယ်ရှိပေသည်။ ထိုအခါ မြဝတီဝန် ကြီးဦးစသည် အသက် ၈၆ နှစ်ရှိလေပြီ။ ထို အသက်အရွယ်၌ ပင် ဦးစသည် ကံကုန်လေသည်။ မိုင်းခိုင်းမှတ်စုအရ မြဝတီဝန် ကြီးဦးစသည် ၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် ရတနာသိမ်ရွှေတိုမြို့ သူဇာ တံခါးတွင်းတွင် ကံကုန်ရာ၊ တော်နေရာနေတို့နည်း သင်္ဂြိုဟ်ရ သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်၌ ကား ယင်းသင်္ဂြိုဟ်သည့်ကာလကို ၁၂၁၅ ခု သီတင်းကျွတ်လ ဟု ပြဆိုသည်။

မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစသည် ပတ်ပျိုး၊ ကြိုး၊ ယိုးဒယား၊ ဖွဲ့၊ သီချင်းခံစသည်တို့ကို ကိုးကြောင်းရေးပေစာ ဆယ့်ငါး အင်္ဂါခန့် ရေးသားခဲ့သည်။ (မြန်မာဂီတ-ရှု။) ရေးသားခဲ့ သောပတ်ပျိုးတို့မှာ ဟောင်းသည်ဟုမရှိဘဲ၊ ယနေ့တိုင် ထူး ခြားသစ်လွင်လျက် ရှိလေသည်။ ယင်းတို့အနက် ယခုခေတ် တိုင် အထူးခေတ်စားဆဲဖြစ်သော ပတ်ပျိုးတို့မှာ သာဆန်း ရဂုံဓမ္မ၊ ဘုံပျံနေနန်း၊ မိုင်းမှုန်ပြာဝေ၊ အထူးထူးငယ်နှင့်၊ သာ တင့်ဆုံး၊ စိန်ချယ်ခြူးသန်း၊ စိန်မြလှံချယ်၊ အစရှိသော ပတ်ပျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ၁၂၀၁ ခုနှစ်တွင် ကုန်းဘောင်မင်းအား ဆက်သွင်းသော ကုန်းဘောင်နေ မင်းချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ပတ်ပျိုးမှာ ကံဇာတာနိမ့်၍တိမ်မြုပ် နေသောဦးစကို ပြန်၍ဖော်ပေးသော ပတ်ပျိုးဖြစ်ပေသည်။ မြဝတီဝန်ကြီး၏ ယိုးဒယားသီချင်းများသည် မြန်မာဂီတ လောကတွင် များစွာ အရေးပါလေသည်။ မြန်မာစာပေ သမိုင်း အလိုအရ မြဝတီဝန်ကြီး၏ ယိုးဒယားသီချင်းများကို ယိုးဒယား နဲ့သွား၊ချူချာ၊ ယိုးယားကြေးသွားဟုခွဲထား သည်။ ယိုးဒယားနဲ့သွားတွင် အိုသာတင့်ဆုံးလေ ချီ အိ နောင်ဇာတ်ထွက် ယိုးယားမှာ အလွန်ထင်ရှားသည်။ ယိုး ဒယားချူချာ သီချင်းကို မြန်မာစာသားဖြင့် လိုက်၍ရေး သော လွမ်းပိုအောင် ညိုမင်းလွင်ချီသီချင်းမှာ ယနေ့တိုင် ဂီတအနုပညာသမားတို့၏ အကြိုက်ဖြစ်နေသည်။

ကြိုးသီချင်းများဆိုရာ၌၊ မြဝတီဝန်ကြီးသည် ဘုံဆောင် မြင့်ချီ ဖောင်လားကြိုး၊ ဇေယျာမြို့ချီ ဖောင်ငင်ကြိုး၊ စိမ်းလဲ့လဲ့

ညိုပြာချီ ဖောင်ဆိုက်ကြိုးဆိုသော ကြိုးသုံးပုဒ်နှင့်သာ နိုး ပျော်ဖွယ် ကြိုးငါးပုဒ်ကို သူထက်ရှေးကျသော စာဆိုတော် ကြိုးများ၏ တေးသွားများအလိုက် ဖွဲ့နွဲ့စီကုံးခဲ့လေသည်။

ဘွဲ့သီချင်းများ၌ ဂန္ဓာမာတောင်ချီ မဇ္ဈသကနတ်ပန်းဖွဲ့နှင့် ဥကင်ဘုံမြင့်သီဟာဘွေချီပလ္လင်ရှစ်ခန်းဖွဲ့တို့သည် လွန်စွာ ကျော်စော၏။

သီချင်းခံတို့၌ မြဝတီဝန်ကြီး၏ ထူးခြားနားမှာ မင်္ဂလာ ပွဲလမ်းသဘင်တိုင်း၌ ယနေ့တိုင် ဆိုကြတီးကြရသော ပတ် သီချင်းခံကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုပတ်သီချင်းခံကြီးမှာ ဘကြီး တော်လက်ထက် အင်းဝမြို့တွင် စံနေတော်မူစဉ်၊ တနေ့သော ည၌ ညီလာခံအချိန်တွင် စွယ်တော်ဘုရားမှ ရောင်ခြည် တော်လွှတ်ရာ၊ ယင်းအဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာကို အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြံဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီး ဦးမြတ်နေနှင့်တိုင်ပင်၍ ရေးသားဆက်သွင်းစေဟူသော အမိန့်အရ နံနက်ညီလာခံတွင် မြဝတီဝန်ကြီး ရေးသား ဆက်သွင်းသည်ဟု အမှတ်အသားရှိလေသည်။

ထိုပြင် သာယာဝတီမင်းလက်ထက်ရေး ထောင်ရောင်နေ ကသာ ရွှေဘုန်းဝင်းချီ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ သန်းကောင်သီချင်းခံ သည်လည်း ယနေ့တိုင် ခေတ်စားလျက်ရှိလေသည်။ အခြား ဘုန်းတော်ဖွဲ့သီချင်းခံတို့မှာ စုံသာမြိုင်လယ်၊ ဇေယျာရွှေ မြေ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဇေယျာရွှေမြေမှာ စောင်း တီးရန်အတွက် ရည်စူး၍၊ ဘကြီးတော်ဘုရား အမိန့်တော် ဖြင့် ၁၁၈၁ ခုနှစ်တွင် ရေးသားသော သီချင်းဖြစ်သည်။

ခရစ် ၁၈၃၀ပြည့်နှစ် (၁၁၉၂ ခုနှစ်) ဩဂုတ်လ ၇ ရက် နေ့ညတွင် အင်္ဂလိပ်ကိုယ်စားလှယ် မေဂျာဗားနေသည် ရွှေ နန်းတော်ကြီးသို့ဝင်၍ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ရှေ့တော်၌ ရာမ ဇာတ်တော်ကြီးကို ကြည့်သည်။ ထိုအခါ ဦးစရေးသော ဘုန်းတော်ဖွဲ့တပုဒ်ကို ကြားရသည်။ ဦးစသည် ဗရင်ဂျီဓမ္မ သီချင်းသံတစ်ခုခုကို အတုယူ၍ ဤဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို ရေးသား ပုံရကြောင်းဖြင့် ဗားနေက မှန်းဆမှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။

ထိုပြင် မွန်သံသီချင်းများအနက် ၁၂၀၃ ခုနှစ် သာယာ ဝတီမင်းသည် ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်ဖက်တွင် ယာ ယီတဲနန်းဆောက်လုပ်စံနေတော် မူစဉ်၊ အမရပူရ နေပြည် တော်သို့ လွမ်းဆွတ်သတိရကြောင်းဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ အားရေးသား စပ်ဆိုစေသည့် စိန်မြယ်သီးလင်း အစချီ ဥက္က လာပပြန် မွန်သီချင်းသည် ထင်ရှားသည်။

ထိုမှတပါးလည်း မြင်းခင်းသဘင်၊ ဂူလီသဘင် ရင်တော် မူသည့် အခါများတွင် ဆက်သွင်းရသော တျာချင်းများ၊ လယ်ထွန်မင်္ဂလာ သီချင်းများ၊ နတ်ယိုင်သံများ စသည်ဖြင့် သီချင်းအမျိုးအမည်ပေါင်း များစွာတို့ကို မြဝတီဝန်ကြီး ရေး သား သီကုံးခဲ့လေသည်။

မြဝတီဝန်ကြီးသည် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်မှ

၈။ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး

သည် မင်းဂုန်းမင်းတရား ကြီးလက်ထက်တိုင် မင်းရှစ် ဆက်က်ပိုင်လိုက်သော အသက် ကိုးဆယ်နှီးပါး နေရသည့် စစ် သားစာဆို ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဖြစ် သည်။ အထူးသဖြင့် ဘိုးတော် ဘုရားနှင့် ဘကြီးတော်ဘုရား တို့ လက်ထက်တွင် ခေတ်၏သ ဘောမှာ ပညာအရပ်ရပ်တို့ ကို စူးစမ်းရှာဖွေလိုသော သ ဘောဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ စူး စမ်းရှာဖွေရာ၌ တိမ်မြုပ်နေ သော ရှေးဟောင်းပညာရပ် များအပြင် နိုင်ငံခြားသားတို့ နှင့် ကူးလူးဆက်ဆံရာမှ တွေ့ရှိ ရသော အသစ်အသစ်သော ခေတ်မီပညာရပ်များကိုပါ စူး စမ်းရှာဖွေကြသည် ဖြစ်၏။

မြဝတီဦးစေတီ ဝန်ထောက်နှင့်ဝန်ထောက်ကတော်

သာဓကအားဖြင့်ပြရသော်၊ ဘိုးတော်ဘုရားနန်းတက်၍ မကြာမြင့်မီပင် ၁၁၄၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင်တို့၏ မင်းခမ်း မင်းနားနှင့်တကွ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ပြဆိုရာဖြစ် သော ရွှေဘုံနိဒါန်းကို အထက်ကပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ အိမ် ရှေ့ အတွင်းဝန်က ပြုစုခဲ့သည်။ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစကိုယ် တိုင်ပင်လျှင် ၃၇ မင်းနတ်ချင်းများကို စုံစမ်း ရှာဖွေ မှတ် တမ်းတင်၍ ယိုးဒယား ဇာတ်ချင်းများကိုလည်း ပြုစုရသည်။

၉၂၅ ခုနှစ်ကပင်လျှင် ဘုရင့်နောင်သည် အနုပညာသည် များကို ယိုးဒယားမှခေါ်ဆောင်လာ၍၊ မြန်မာဌာနီတွင် ယိုး ဒယား အဆိုအတီးအက အနုပညာတို့ပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ရင်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၁၂၈ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆင် ဖြူရှင်မင်းသည် ယိုးဒယားမှ အနုပညာသည်အမျိုးမျိုးတို့ကို ယူဆောင်လာခဲ့ပြန်ရာ၊ ရှေးအစဉ်ကိုလိုက်၍ ယိုးဒယားယဉ် ကျေးမှုများသည် မြန်မာယဉ်ကျေးမှုအသွင်သို့ ကူးပြောင်း ခဲ့ပြန်သည်။

အရှေ့ဘက်ယိုးဒယားမှ ပညာရပ်တို့သာမက၊ အနောက် ဘက်တိုင်းပြည်များမှ ပညာရပ်တို့သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ သို့ ရောက်ရှိလာလေရာ၊ အသစ်အသစ်သော ပညာရပ်တို့ကို မြန်မာတို့သည် စူးစမ်းလေ့လာကြကုန်သည်။ ဥဒါဟရဏ် အားဖြင့် ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အမေရိကန်လူမျိုး ဆရာ ယုဒသန်၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ကပ္ပိတန်လျင်(ကက်ပတိန်လိန်း) တို့ ရောက်လာခဲ့သည်။(ယုဒသန်-ရှု။) ပညာအရာ၌ ဝါသနာထုံသော မက္ခရာမင်းသားကြီးသည် ဆရာယုဒသန်၊ ကပ္ပိတန်လျင်တို့အပြင် အခြားသောအနောက်တိုင်းသား

တို့ထံမှတစ်ဆင့်ရအပ်သော သိုးဆောင်းအဘိဓာန်ကျမ်း၊ စွယ် စုံကျမ်း စသည်တို့ကို မြန်မာပြန်ဆိုပြုစုသည်။ မက္ခရာမင်း သားနှင့် ကပ္ပိတန်လျင်တို့ပြုစုသည့် အင်္ဂလိပ် မြန်မာအဘိ ဓာန်မှာ အစောဆုံးဖြစ်၍ ယနေ့တိုင်ရှိပေသေးသည်။ (မက္ခရာမင်းသားကြီး၊ စွယ်စုံကျမ်း-ရှု။) တခေတ် တည်းတွင် ပထမမောင်းထောင်ဆရာတော် အစရှိသော ပညာရှင်တို့သည်လည်း အိန္ဒိယတိုင်းမှလာသော သက္ကဋ္ဌဘာ သာဖြင့်ရေးထားသည့် သဒ္ဒါ၊ ဗေဒင်၊ တက်ကျမ်း၊ အလင်္ကာ၊ ဆန်း၊ အဘိဓာန်၊ ဣတိဟာသ၊ နီတိ၊ ဓမ္မသတ်၊ ဆေးကျမ်း နှစ်ရာကျော်တို့ကို လေ့လာ ဆည်းပူးကြ၍ အချို့ကို မြန်မာ သို့ပြန်ဆိုကြသည်။ စစ်မက်ရေးရာကင်းရှင်း၍ အဆိုပါ အိန္ဒိယပညာနှင့် သိုးဆောင်း ပညာတို့ကို ပညာရှိတို့ အလို အတိုင်း မြန်မာတို့ ဆက်လက်ရှာဖွေလေ့လာ ပြန်ဆိုသင် ကြား ပို့ချနိုင်ခဲ့ပါမူ၊ မြန်မာတို့၏ ပညာအဆင့်အတန်းမှာ များစွာမြင့်မားလျက် ရှိနေပေရာသည်။

ထိုထိုသော ထင်ရှားသည့် မြန်မာပညာရှင်တို့သည် များ သောအားဖြင့် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစနှင့် ခေတ်ပြိုင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပေသည်။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူ၊ ရကန် ဦးတိုး၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီးနန္ဒဓဇ၊ တောပုရှင်ဥက္ကံသမာ လာ၊ မုံရွေးဆရာတော်၊ မင်းဘူးဦးဩဘာသ၊ ဒုတိယနဝဒေး စသောပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့မှာ မြဝတီဝန်ကြီးဦးစနှင့် တစ်ခေတ် တည်းတွင် ပေါ်ပေါက်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ စင်စစ် မုံရွေး ဆရာတော်နှင့်မြဝတီဝန်ကြီးဦးစတို့သည် သက်တူရွယ် တူများ ဖြစ်ကြပေသည်။(ထွန်းညို၊ ဦး၊ တိုး၊ ဦး၊

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် (၁၁၄၃-၁၁၈၁) အမရပူရနန်းတော် ညီလာခံသဘင်

ကယ်၍ လူ့လောကတွင် စကား ဟူ၍မရှိပါက၊ လူတို့၏ ပေါင်း သင်းဆက်ဆံရေးသည် လည်း ကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုသည် လည်းကောင်း၊ မည်မျှဆုတ် ယုတ် နိမ့် ကျသွားမည်ကို တွေးဆချင့်ချိန်နိုင်ပေသည်။ ဆက်သွယ်ရေးဆိုရာ၌ စကားမှအပဖြစ်သော ဆက် သွယ်ရေးတို့လည်း ရှိပေသေး သည်။ မိမိဆိုလိုသော အကြောင်းအရာကို လက်ဟန်၊ ခြေဟန်၊ အမူအရာအားဖြင့် လည်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ ပန်းချီကား၊ အရုပ်ကားဖြင့်လည်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ အချက်ပြ၍ လည်းဖော်ပြနိုင်သည်။ သို့ဖြစ် လင့်ကစား၊ အထက်ပါဆက်

ရွှေတိုက်စိုး ကျည်းကန်ရှင်ကြီး၊ မုံရွေးဆရာတော်၊ ဩ ဘာသာ၊ ဦး၊မင်းဘူးဆရာတော်၊ နဝဒေး၊ ဝက်မစွတ် မြို့စား-ရှု။) ဤသို့ ခေတ်ဟောင်းခေတ်သစ်၊ ပြည် တွင်းပြည်ပ၊ လောကီလောကုတ္တရာ ပညာဗဟုသုတအရပ် ရပ်တို့နှင့်တကွ မြန်မာစာပေ မြန်မာမှုတို့ ထွန်းကားသော ခေတ်ကြီးအတွင်း မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ၏ အမည်မှာ အတီး အမှုတ်၊ အဖွဲ့အဆို၊ အကအခုန်၊ ကဗျာလင်္ကာနှင့်စပ်၍ ထူးချွန်စွာပေါ်လွင် ထင်ရှားလေသတည်း။

စကား။ ။လူတစ်ဦး၏အတွေးအခေါ်ကို အခြားတစ်ဦးက သိရှိ နားလည်စေရန်အလို့ငှာ စကားသည် အရေးပါအရာ ရောက်သော 'ဆက်သွယ်ရေး'ပစ္စည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ လူ တစ်ဦးက အခြားလူတစ်ဦးအား မိမိစိတ်၌ ဖြစ်ပေါ်သော အကြောင်းကိစ္စကို ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်လိုလျှင်၊ စကားဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောကြားနိုင်သည်။ နားထောင်ရသောသူကလည်း ပြောဆိုသူ၏ စကားကို ကြားရလျှင်၊ ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ကို နားလည်သည်။ မိမိကပြန်လည်ပြောဆိုလို သည့် ကိစ္စရှိကလည်း၊ စကားဖြင့်ပင် ပြန်လည် ပြောကြားနိုင် သည်။ စကားကို ကျွန်ုပ်တို့ နေ့တိုင်းပြောဆို နေကြသြား သော်လည်း၊ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ကြောင့်သာ စကား၏ စူးရှ ထက်မြက်လှသော 'ဆက်သွယ်ရေး'တန်ခိုးအာနိသင်ကို ဂရုမပြုမိကြခြင်းဖြစ်၏။ တကယ့် စေ့စပ်စပ် သုံးသပ်လျှင် မူကား၊ စကားသည် လူ့ဘောင် အဖွဲ့အစည်းတွင် မည်မျှ ကျေးဇူးပြုလျက်ရှိသည်ကို သိမြင်လာနိုင်ကြပေသည်။ အ

သွယ်ရေးကိစ္စတို့သည် လူအချင်းချင်းနှုတ်ဖြင့် စကားပြော ဆိုဆက်သွယ်ခြင်းလောက် ထိရောက်လှသည် မဟုတ်ချေ။

စကားဆိုသည်ကား အဘယ်နည်း

စကားဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ရာ တွင် အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် နှုတ်မှပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းကာ ထွက် ပေါ်လာသော အစီအစဉ်စည်းစနစ်ရှိသည့်အသံ 'သင်္ကေတ' များပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာရှိသည်။ လွယ်သောဥပမာကို ဆောင်ရသော် 'ထမင်းစားကြဆိုဟေ့' ဟူသော ဝါကျပြည့် စကားတွင် (၁) ထမင်း-စား-ကြ-ဆို-ဟေ့ စသော စကား လုံး တို့သည်သင်္ကေတ နှုတ်သံများဖြစ်ကြ၏။ (၂)ယင်း စကားသံတို့သည် စနစ်တကျ အစီအစဉ်ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ၍ ထွက်လာသည်။ အကယ်၍ 'ထမင်း-ဟေ့-ကြ-ဆို-စား' ဟု အစီအစဉ်ကင်းမဲ့သော အသံတို့ကိုရွတ်ဆိုခဲ့ပါလျှင် ထို အသံစဉ်တို့သည် အဓိပ္ပာယ်ကင်းမဲ့ပေလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် စည်းစနစ်တကျနှင့် အဓိပ္ပါယ်ပေါ်အောင် အသံစဉ်၍ ထွက် လာရသော နှုတ်သံ(ဝါ) စကားသံများ ဖြစ်ရပေသည်။

လူ၏နှုတ်မှ ထွက်သော အသံတိုင်းသည်လည်း စကား မဟုတ်ပေ။ ဥပမာ လေချဉ်တက်သောအသံ၊ ချောင်း ဆိုးသံ၊ နှာချေသံ၊ ညည်းတွားသံ စသောအသံတို့သည် နှုတ်ထွက်အသံများ ဖြစ်ကြသော်လည်း လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ပြောကြားရာ၌ အသုံးပြုသော 'စကားသံ'များ မဟုတ်ကြချေ။

ထိုသို့ 'စကားသံ'မဟုတ်သည့် သာမန်နှုတ်သံများမှာမူ

တိရစ္ဆာန် လောက၌ပင် ရှိပေသည်။ ဥပမာဆိုလျှင်၊ ခွေး ဟောင်သံ၊ ကျား ဟိန်းသံ၊ ကြောင်အော်သံ၊ ကြက်တွန်သံ၊ မြင်းဟီသံအစရှိသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။

စကားကို ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ပြောနေကျဖြစ်၍ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ဖြင့် လွယ်လွယ်ကူကူပြောဆိုလိုက်ကြသော် လည်း၊ စကားလုံးများမည်သို့မည်ပုံထွက်လာရသည်၊ လူတစ် ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားဖြင့်ဆက်သွယ်ရာ၌ စကားမပြောမီ အချိန်နှင့် စကားပြော၍ဆုံးသည့် အချိန်အကြားတွင် လူ၏ စိတ်နှလုံး၌ မည်သို့မည်ပုံ လှုပ်ရှားထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်ရသည် တို့ကိုမူ စေ့စေ့စပ်စပ် လေ့လာစူးစမ်းကြည့်မှသာလျှင် အံ့ဩ ဖွယ်ရာအချက်အလက်များကို သိရှိကြရသည် ဖြစ်ပေသည်။

လူတစ်ဦးသည် မိမိပြောဆိုလိုသည့် အကြောင်းတစ်ခုကို နှုတ်ဖြင့်ဖွင့်ဟပြောဆိုရန် ကြံဆလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ နှစ်ကြော(ဝါ)အာရုံကြောများနိုးကြွလာ၍ ပါးစပ်မှစကား သံထွက်လာသည့်တိုင်အောင် ထိုနှစ်ကြောများက သက် ဆိုင်ရာကြွက်သားများကို လှုပ်ရှားစေသည်ဟုဆိုသည်။ (နှစ်ကြောများ-၅။) နှစ်ကြောများကြောင့် လှုပ်ရှား လာသောကြွက်သားတို့မှာ လူ၏ခါးလယ်မှ နားရွက် အထိ ဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာဒေသအပိုင်းအခြားအတွင်းရှိ ကြွက် သားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်းဖြင့် စကားကို ပြောဆိုလိုက်ရာ၌ အသံလှိုင်းများသည် နားထောင်သူ၏ နားစည်သို့ ရောက်လေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အသံလှိုင်းများ သည် ပတ်ဝန်းကျင်သို့ပျံ့နှံ့ကာ နားထောင်သူ၏အတွင်း နားသို့ ရောက်ပြီးလျှင် ထိုမှတစ်ဆင့် နှစ်ကြောများသို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ထိုအခါ သက်ဆိုင်ရာ ဦးနှောက်အင်္ဂါ စုသည် စကားပြောသူ၏ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ကို အာရုံခံယူ သဖြင့် သိမှုသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟုဆိုကြသည်။

စကားကို လူ့ယဉ်ကျေးမှုအင်္ဂါရပ်ကြီးတစ်ခုအနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြု၍ ထားကြပေသည်။ အမှန်ဆိုလျှင် စကားကို မည်သူမဆို အမိဝမ်းမှကျွတ်ကတည်းက တတ်မြောက်လာ ကြသည်မဟုတ်ပေ။ ကလေးသူငယ်အရွယ် မှစ၍ တစ်ဆင့် တစ်ဆင့် သင်ကြားမှတ်သား၍သာ တတ်မြောက် လာကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်လည်း လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း ၏အလေ့အထဖြစ်သော စကားပြောမှုကို လူတိုင်း တတ် ကျွမ်းရသည့်အခြင်းအရာမှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအင်္ဂါရပ်တစ်ခု ဖြစ်လေသည်။

စကား၌ အင်္ဂါတရပ်ရှိသေး၏။ ထိုအင်္ဂါရပ်မှာအခြား မဟုတ်။ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းကြီးကို ဘာသာစကား အလိုက် နယ်ပယ် ခွဲခြား၍ သွေးစည်းသတ်မှတ်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ ဆိုလိုသည်ကား၊ ဘာသာစကားတစ်ခုကိုနားလည် တတ်ကျွမ်းသူအချင်းချင်းသည် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုအနေဖြင့် စည်းစည်းလုံးလုံး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်

ကြ၍၊ အခြား ဘာသာစကားကို ပြောကြားသောသူတို့နှင့် မူ ဘာသာစကား အခက်အခဲကြောင့် မိမိတို့အချင်းချင်း ဆက်ဆံ ပေါင်းသင်းရသကဲ့သို့ ချောမောပြေပြစ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ချေ။

ထိုကြောင့်လည်း ဘာသာစကားသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုကို ဒေသတစ်ခုအနေနှင့် သီးခြား၍ ဖွဲ့စည်းပေးတတ် သော သဘောရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သည်။ ထိုသို့သော ဘာသာစ ကား စည်းမျဉ်း နယ်ပယ်များကို ကျော်ဖြတ်၍ အခြားလူ့ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနိုင်သူမျိုးမှာကား အခြားမဟုတ်၊ မိမိဘာသာစကားအပြင် အခြားဘာသာ စကားများကိုလည်း တတ်ကျွမ်းပြောဆိုနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် များပင်ဖြစ်ချေသည်။

စကား၏ စွမ်းအင်သတ္တိကြီးတစ်ရပ်လည်း ရှိသေးသည်။ လူတိုင်းလူတိုင်းသည် အချင်းချင်း ဆက်သွယ် ပေါင်းသင်းရာ တွင် စကားဖြင့်ပြောကြား နားလည်ကြသည်ကား မှန်၏။ စကားကို လူတိုင်းပြောတတ်သော်လည်း ပြောရာ တွင်ထိ ရောက်မှုချင်းကား မတူကြချေ။ လေယူလေသိမ်းတွင် သူတစ်ပါးထက် ထူးချွန်ကောင်းမွန်အောင် ပြောနိုင်သူများ လည်း ရှိသည်။ မိမိပြောလိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ကို သူတစ်ပါး ထက် ရှင်းလင်းပြတ်သားအောင် ပြောနိုင်သူများလည်းရှိ သည်။ သူတစ်ပါး၏နားတွင် စွဲငြိ၍သွားလောက်အောင် ပြောနိုင်သူများလည်း ရှိသည်။ အခြားတစ်ဖက်က ကြည့်ပြန် လျှင်လည်း၊ သူတစ်ထူးနားမခံသာအောင် အပြောကြမ်းသူ များလည်းရှိသည်။ မိမိပြောဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ကိုမရောက် ဘဲ၊ ရှုပ်ထွေးသွားခြင်းဖြင့် နားထောင်သူ၏အာရုံကို ပျက်ပြား စေသော စကားပြောသူများလည်းရှိသည်။ ထိုကြောင့် လည်း စကားအရာနှင့် ပတ်သက်၍ 'နှုတ်ချို လျှိုတစ်ပါး'၊ 'ချစ်စေလို ခံတွင်းလက်လေးသစ်၊ မုန်းစေလို ခံတွင်းလက် လေးသစ်' ဟူသော စကားပုံဆိုရိုးများ ရှိနေသည်မဟုတ်ပါ လော။(စကားပြောအတတ်-၅။)

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စကား၏အခြေခံ အဓိကဂုဏ်ပုဒ်ကြီး သည် လူ့ယဉ် ကျေးမှု တည်သမျှကာလပတ်လုံး တည်မြဲနေ မည်ဖြစ်၏။ ထိုဂုဏ်ပုဒ်ကြီးကား အခြားမဟုတ်၊ လူ့အချင်း ချင်းကို လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်ဖြစ်လာအောင် ပေါင်းစည်းပေး သည့် 'ဆက်သွယ်ရေး' သဘောပင်ဖြစ်သည်။

လူတို့ ရေးသားအသုံးပြုသော 'စာ' မှာ 'စကား' ၏ နောက် ကာလအတန်ကြာမှ ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စကားသည်မူရင်းဒြပ်ဝတ္ထု၊ မူရင်းအတွေးအခေါ်၊ မူရင်း စိတ်လှုပ်ရှားမှုတို့၏ အသံသင်္ကေတများဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိုနည်း အတူ စာသည် စကား၏သင်္ကေတလက္ခဏာပင် ဖြစ်တော့ သည်။ စာသည် ပင်ရင်းမဟုတ်၊ စကားသာ ပင်ရင်းဖြစ် သည်။ မိုလ်ဗကို။

စကားကြီးဆယ်မျိုး

စကားကြီးဆယ်မျိုး။ ။စကားပြောသည့်အရာတွင် ကျွမ်းကျင်လိနွားစရန် နည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို စကားကြီးဆယ်မျိုးဟူ၍ မြန်မာစာ၌ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ထိုဆယ်မျိုးမှာ ရေကူးညာတင်၊ ကောက်ပင်ရိတ်လှီး၊ ရေစီးဖောင်ဆန်၊ အိုးတန်ဆန်ခပ်၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ၊ ဆင်တုရန်ရှောင်၊ တောင်သူယာခုတ်၊ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်၊ ရေစစ်ကရား၊ ရေသွားသည့်သွင်၊ ခက်တင်မောင်းနင်း၊ ဆိုခြင်းစကား ဤ ၁၀ ပါး' ဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်။

၁။ ရေကူးညာတင်ပြောနည်း

မြစ်တဖက်မှ လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ ကူးလိုလျှင်၊ မြစ်ညာကတင်၍ ကူးမှ လိုရာသို့ရောက်သကဲ့သို့၊ မိမိအလိုရှိရာသို့ရောက်အောင် အထက်က တင်ကူး၍ ပြောခြင်းကို ရေကူးညာတင်ပြောနည်းဟု ခေါ်သည်။ ရှေးအခါက သမားတော် ဇီဝကသည် အူထုံးသော သူဌေးသားကို ကုသရာတွင် ခုနစ်ရက်ခန့် အိပ်စေလိုသည်ကို ခုနစ်လခန့် အိပ်နိုင်မည်လောဟု မေး၏။ သူဌေးသားက မအိပ်နိုင်ပါဟုဆိုသည်တွင် ခြောက်လခန့် အိပ်နိုင်ပါမည်လော စသည်ဖြင့် တရွေ့ရွေ့ဆိုကာဆုတ်ကာ မေး၏။ နောက်ဆုံး လိုရင်းဖြစ်သော ခုနစ်ရက်သို့ရောက်ခါမှ သူဌေးသားကို ခုနစ်ရက်အိပ်စေပြီးလျှင်ဝမ်းကိုခွဲ၍ အူထုံးကိုဖြေသည်။ ဤစကားမျိုးသည်ရေကူးညာတင်ဆိုသောစကားမျိုးဖြစ်၏။ အရပ်သားအသုံးအနှုန်း၌ ခူးလောက်တင်ရင်လောက်ကျ ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။

၂။ ကောက်ပင်ရိတ်လှီးပြောနည်း

စပါးရိတ်လျှင် ကောက်ပင်ကို လက်တစ်ဖက်ဖြင့်ဆုပ်သိမ်းကာ တံစဉ်ဖြင့်အရင်းမှဖြတ်၍ ရိတ်ယူသကဲ့သို့၊ တစ်ဖက်လူ၏ စကားကိုသိမ်းကျုံး ဖမ်းယူပြီးမှ၊ အရင်းကဖြတ်၍ ပိုင်အောင်ပြောခြင်းသည် ကောက်ပင်ရိတ်လှီးပြောနည်းဖြစ်၏။ ရှေးအခါက သူဌေးသားတစ်ယောက်သည် ဗျိုင်းတစ်ကောင်ကို လေးနှင့်ပစ်၍ယူလာသည်ကို အခြားသူဌေးသားတစ်ယောက်ကမြင်၍၊ လိုချင်သဖြင့် 'ဤဗျိုင်းသည် တစ်နေ့လျှင် ရွှေစင်တစ်ကျပ်သား အန်ထုတ်ပေးလေ့ရှိသော ငါ၏ဗျိုင်းဖြစ်သည်' ဟုစွပ်စွဲသည်။ ထိုအခါလေးနှင့်ပစ်သူက 'ထိုသို့ အန်ထုတ်ပေးလာသည်မှာ မည်မျှကြာပြီနည်း' ဟု မေးရာ၊ ဗျိုင်းရှင်ဆိုသူက 'တစ်နှစ်ရှိပြီ'ဟု ထပ်၍ဖြေ၏။ ထိုအခါမှ လေးနှင့်ပစ်သူက 'မိမိအိမ်ရှေ့တွင် ပုံထားသော ရွှေစင်ပုံကြီးမှ တစ်နေ့လျှင် တစ်ကျပ်သားပျောက်ဆုံးခဲ့သည်မှာ တနှစ်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ယနေ့မှသူ့ခိုးကိုမိသည်။ ဗျိုင်းသည် သူ့ခိုးဖြစ်၍ ဗျိုင်းရှင်သည်သူ့ခိုးလက်ခံဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် တစ်နှစ်တွက် ရွှေသုံးပိသာခြောက်ဆယ်သား လျော်

ပေးရမည်' ဟူ၍တောင်းလေ၏။ ထိုကြောင့် ဗျိုင်းကိုလိုချင်သော သူဌေးသားသည် အလျော်ပေးရလေ၏။ ဤသို့ တဖက်လူ၏စကားကို ဖမ်းပြီးမှ ပိုင်လောက်အောင်ပြောခြင်းသည် ကောက်ပင်ရိတ်လှီးပြောနည်းမည်၏။

၃။ ရေစီးဖောင်ဆန်ပြောနည်း

ဖောင်ကြီးသည် အညာသို့ဆန်သောကာလ၊ လိုရာဆန္ဒရှိသမျှကိုတင်ယူ၍ ဖြည်းဖြည်းသောယာစွာဆန်လျှင်၊ လိုရာအရပ်သို့ ရောက်နိုင်၏။ ဤဥပမာကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း ဥပမာဥပမေယျတို့ဖြင့် ဖြည်းဖြည်း သောယာစွာ လိုရာရောက်အောင် ပြောသောစကားသည် ရေစီးဖောင်ဆန်မည်၏။ ဟံသာဝတီဘုရင် ရာဇဓိရာဇမင်းလက်ထက်၊ ဒွါရာဝတီမင်း စစ်ချီလာရာတွင်၊ ရာဇဓိရာဇမင်းက သံစေလွှတ်ရာ၌ စာသဝဏ်တွင် အဆွေတော်'ဟုရေးသည်ကို၊ ဒွါရာဝတီမင်းက မနှစ်သက်လေ။ ထိုကြောင့် ပဝတ္တိမင်းက ဇာတိအားဖြင့် မင်းဖြစ်သူကို အဆွေတော်ဟုခေါ်ဝေါ်သည်မှာ မသင့်။ ဤအရေးကို ပြေအောင် သံတော်တို့က ချေလည်စေ။ မချေလည်နိုင်လျှင်ဆီအိုးကင်း၌ထည့်၍ ကြော်ရမည်ဟု ဒွါရာဝတီမင်းက သံတော်တို့ကိုမိန့်လေ၏။ ထိုအခါ သံတော်တို့က 'အဆွေတော်'ဟု ရေးခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့မှစ၍ တပည့်သားသံဃာနှင့်တကွ ရေမြေရှင်တို့ တိုင်အောင် ခေါ်ဝေါ်သည့်ထုံးစံဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားရှင်တို့သည် ဘုရားရှင်ချင်းကိုသာ ညီတော်နောင်တော်ခေါ်၏။ သံဃာတို့သည် သံဃာအချင်းချင်းကိုသာ ညီတော်နောင်တော်ခေါ်၏။ လူ့ဘဝမှ တော်စပ်သောဆွေမျိုးများကိုကား ဤသို့ မခေါ်ချေ။ ထို့အတူ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည်လည်း ထီးနန်း မစံသေးသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို အဆွေတော်ဟု ခေါ်ရိုးမရှိ။ နန်းစံ ဘုရင်ချင်းကိုသာ အဆွေတော်ခေါ်ရိုးဖြစ်၍ ရာဇဓိရာဇမင်းလည်း ဟံသာဝတီရွှေနန်း ရှင်ဖြစ်သောကြောင့် အဆွေတော်ဟု ရေးရပါသည်ဟု သံတို့က လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ၊ ဒွါရာဝတီမင်းနှင့် ပါလာသော ပညာရှိမျိုးမတ်တို့က ယခုချေပသည့် စကားသည် သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားတို့ကို ဥပမာပြု၍တပည့်သားသံဃာတော်နှင့်တကွ ရေမြေရှင်တို့တိုင်အောင် ခေါ်ဝေါ်ပြီးသည့်ထုံးစံနှင့် ချေလည်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ချီးမွမ်းကြသဖြင့်၊ ဒွါရာဝတီမင်းလည်း စကားချေလည်သည်သင့်ပေ၏ဟု ဆုလပ်များစွာပေးလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဥပမာ ဥပမေယျတို့ဖြင့် လိုရာရောက်အောင် ပြောခြင်းသည် ရေစီးဖောင်ဆန်ပြောခြင်းပင်ဖြစ်၏။

၄။ အိုးတန်ဆန်ခပ်ပြောနည်း

အိုးနှင့်ဆန်သည် တန်အောင်ချက်လျှင် နူးနပ်စွာ သုံး

စကားကြီးဆယ်မျိုး

ဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ စကားအရာတွင်လည်း မယုတ်မလွန်နှင့် လိုရင်းရောက်အောင်ပြောဆိုခြင်း သည် အိုးတန်ဆန်ခပ် ပြောနည်း ဖြစ်၏။ ဘုရားအလောင်း သုဝဏ္ဏသာမသည် မြားဆိပ်သင့်၍လဲနေရာ၊ မိဘ ၂ ပါးအား သိကြားမင်းက သားရှင်စေလိုသလော၊ ရွှေအိုးလိုချင်သလော၊ မျက်စိမြင်ချင်သ လောဟုမေးရာတွင် သား ရွှေအိုးထမ်းလာသည်ကို မြင်ချင် ပါသည်ဟု ပြောဖြင့် လိုအပ်သမျှပြည့်စုံ၏။ ထိုသို့ အလိုရှိ သောစကားကို မယုတ်မလွန်ပြောခြင်းသည် အိုးတန်ဆန် ခပ်ပြောနည်းဖြစ်၏။

၅။ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်း

ဆီကိုရအောင် ပွတ်သည့်အခါတွင် အထပ်ထပ်အခါခါ ပွတ်ရသကဲ့သို့ အလိုရှိသော စကားကို အထပ်ထပ် ပြောခြင်း သည် ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်းဖြစ်၏။ ရှေးအခါ မင်းတစ် ပါးသည် ဘုရားတည်မည်ပြုရာ၊ ဘုရားပိန္နဲတိုင်ကို မန်ကျည်း နှစ်ဖြင့်လုပ်ရသည်မကောင်းလောဟု အမတ်ကြီးအားမေး၏။ အမတ်ကြီးက 'မန်ကျည်းနှစ်လည်းကောင်း၊ ကျွန်းသားလည်း ကောင်း၏' ဟုပြောသည်။ ဤသို့ ဘုရင်မေးသမျှသော သစ် သားများတွင် ကျွန်းသားကောင်းကြောင်း ထပ်တစ်လဲလဲ ထည့်၍ပြောသဖြင့်၊ ကျွန်းသားကိုပင် ဘုရားပိန္နဲတိုင် လုပ်ရလေသည်။ ထိုသို့အလိုရှိသောစကားကို ထပ်တစ်လဲလဲ ပြောခြင်းသည် ဆီပွတ် ကျည်ပွေ့ပြောနည်းမည်၏။

၆။ ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်ပြောနည်း

ဆင်ဝှေ့မည်ဟုလိုက်လျှင် လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း တိမ်း ရှောင်က ချမ်းသာသကဲ့သို့၊ စကားအရာတွင်လည်း မိမိ အဖို့ဘေးရောက်မည့် စကားကို ရှောင်လွှဲ၍ ပြောဆိုခြင်းသည် ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင် ပြောနည်းပင်ဖြစ်၏။ ရှေးအခါက အိမ် ရှေ့မင်းတစ်ပါးသည် ကျောင်းဆောက်ရာ၊ ကျောင်းတိုင်ကို ရက်မအောက်မြေကြီးထိအောင် ရွှေချလေသည်။ ထိုသည်ကို မြို့ဝန်က ဧကရာဇ်ကိုတုပ၍ မြေကြီးထိရွှေမချသင့်ဟု အောက် မြေမှရွှေများကို တိုက်ဖျက်ပစ်လေ၏။ ထိုအခါ အိမ်ရှေ့မင်း သည် အမျက်ထွက်၍ စစ်မေးလေရာ၊ မြို့ဝန်သည် တိုက်ရိုက် မလျှောက်ဘဲ၊ စကားတိမ်းရှောင်၍၊ 'အရှင်အိမ်ရှေ့မင်း သည် နောင်ဧကရာဇ်မင်းဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်ပါသည်။ မင်း ဧကရာဇ်မဖြစ်မီ ရွှေအပြည့်ချ၍ ကျောင်းဆောက်သော် မင်းဧကရာဇ် ဖြစ်သည့်အခါ မူလဆောက်သောကျောင်းနှင့် မင်းဖြစ်မှဆောက်သောကျောင်းသည် အတူတူပင်၊ ခြားနား ခြင်းမရှိပါလေဟု ဆိုရန်ရှိသောကြောင့် မင်းဖြစ်သည့်ကာလ ကျောင်းဆောက်တော်မူလျှင် နောင်ကိုချရန် ရွှေအခင်းကို ချန်လှပ်ထားရပါမည်' ဟု လျှောက်တင်လေ၏။ ဤသို့ လျှောက်တင်သည့်အတွက် အသက်ချမ်းသာရာ ရလေသည်။

ဤကဲ့သို့ ဘေးလွတ်အောင် တိမ်းရှောင်၍ပြောခြင်းသည် ဆင်ဝှေ့ရန်ရှောင်ပြောခြင်းပင် ဖြစ်၏။

၇။ တောင်သူယာခုတ်ပြောနည်း

တောသူတို့သည် ယာခုတ်လျှင်ချုံငယ်သစ်ပင်ငယ်တို့ကို ဦးစွာရှင်းလင်းခုတ်ထွင်ပြီးမှ သစ်ပင်ကီးများကို လှဲသကဲ့သို့ စကားအရာတွင် ဦးစွာစကားငယ်ကိုပြော၍ နောက်မှ စကားကြီးများကို ဖိပြောခြင်းဖြင့် အနိုင်ယူသည်ကို တောင် သူယာခုတ်ပြောနည်းဟုခေါ်သည်။ ရှေးအခါက ဝိဒေဟရာဇ် မင်းကြီး၏ သိန်းအမတ်နှင့် မဟောသဓာပညာရှိ သုခမိန် သည် ပညာနှင့်ဥစ္စာ မည်သည်ကမြတ်ကြောင်း ငြင်းခုံကြ ရာတွင်၊ မဟောသဓာသည် ပထမဦးစွာ သေးငယ်သော ဥပမာတို့ဖြင့်သာ တင်ပြပြောဆို၍ နောက်ဆုံးတွင် လောက သုံးပါးတွင် အတုမရှိသောသဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ကိုရတော် မူသော မြတ်စွာဘုရားထက် အဘယ်ဥစ္စာရှိသူမှ သာလွန် နိုင်မည်မဟုတ်၍၊ ဥစ္စာရှိထက် ပညာရှိမြတ်ပေ၏ဟု စကား ကြီးဖြင့်ပိတ်၍ ဆိုလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် အနိုင်ရလေ၏။ ဤကဲ့သို့ စကားငယ်ကိုပြောပြီးမှ စကားကြီးဖြင့် ပိတ်၍ ဆိုခြင်းသည် တောင်သူယာခုတ်ပြောနည်းမည်၏။

၈။ ကြက်ခုတ်ခွပ်ပစ်ပြောနည်း

ကြက်တို့၏သဘောသည် ခွပ်မည်ပြုသောအခါ နောက်သို့ ဆုတ်ဟန်ပြု၍ အကယ်ခွပ်သောအခါမှသာ စီး၍ခွပ်သကဲ့သို့ စကားအရာတွင် သူ့အလိုကို လိုက်တန်သရွေ့လိုက်ပြီးလျှင်၊ စီးသောအခါမှ စီးလျက်ပြောသော စကားမျိုးသည် ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်ပြောနည်း စကားမျိုးမည်၏။ ဦးပေါ် ဦး၏လျှောက်ထုံးဖြစ်သော ကဝိသေတ္တာမဇ္ဈိသာ ကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော အောက်ပါအကြောင်းရပ်တို့သည် ကြက် ဆုတ်ခွပ်ပစ် စကားမျိုးဖြစ်သည်။ တစ်ရံရောအခါ အမရပူရ နေပြည်တော်ကြီးအတွင်း တရုတ်လူမျိုးငရွေကြည် ခေါက် ဆွဲဖိုမှ မီးထလောင်ကျွမ်းရာ နန်းတော်ကြီးမှစ၍ ရှိရှိသမျှ မီးလောင်ကျွမ်းကုန်ရကား၊ ခေါက်ဆွဲဖိုရှင် ငရွေကြည် သည်လက်လွတ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေ၏။ ထိုအခိုက် တွင် ဂန္ဓာလရာဇ်ပြည့်ရှင် ချင်းလုံဦးတည်မင်းက လျောင်း တူရဲနှင့် အဖော် ၂ ဦးတို့ကို သံခန့်လျက် ပဏ္ဏာလက်ဆောင် များ၊ ကုန်စည်ဝယ်ရန် ငွေတော်ရှစ်သိန်း၊ ကုန်တင်ရန် လား ကောင်ရေ ခုနစ်ထောင်ကျော်တို့နှင့်အမရ ပူရသို့လွှတ် လိုက်၏။ ထိုသူတို့ရန်ကင်းတောင်အနီးတွင် စခန်းချနေစဉ် စစ်ကိုင်းမင်း၏ အိမ်တော်သားတို့သည် လက်နက်လှံစား အမြောက်အမြားနှင့် တရုတ် ကုန်သည်တို့ကို တိုက်ခိုက်လုယူ ကြရာ လားတို့လည်းတကွတပြား၊ တရုတ်တို့လည်း ဒဏ် ရာဒဏ်ချက်အများရကြ၏။ ထိုအခါတရုတ်သံတို့ က

စကားကြီးဆယ်မျိုး

မင်းတရားကြီးအား ထိုအကြောင်းကို အစီရင်ခံလျက် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် ရရှိသည်တို့ကို မဟာမိတ်နိုင်ငံချင်း ဖြစ်သဖြင့် မပြောဆိုလိုကြောင်း၊ အထည်ပစ္စည်းဝယ်ရန် လွှတ်လိုက်သော ငွေတော်ရှစ်သိန်းကိုသာ ပေးလျော်ပါမည့် အကြောင်း၊ ယင်းသို့မဟုတ်ပါက လုယက်သူတို့ကိုပေးအပ်ပါမည့်အကြောင်းလျှောက်ထားလေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ထိုအရေးကိုဆောင်ရွက်စေရန် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးအား တာဝန်လွှဲတော်မူ၏။ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးလည်း တရုတ်တို့အား ဧည့်ဝတ်ကျေပြန်စွာပြုစုပြီးလျှင် တရုတ်သံတို့ တောင်းဆိုသောလျော်ကြေးအတွက် ဤသို့စကားဆိုသည်။ ဘုရင်ဦးတည်မင်း၏ အမိန့်စာချွန်ကို ဖတ်သိရသည့် အတိုင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့က ပေးလျော်ပါမည်။ တရုတ်ကုန်သည်တို့၌ ပျောက်ဆုံးသောပစ္စည်း အရပ်ရပ်ကိုသာ နောင်အခါ ကျန်ပါသေးသည်ဟု မဆိုရစေရန်၊ ထမင်းစားသော တူကိုမျှမချန် ယခု တစ်ခါတည်းစာရင်းတင်ပါဟု ဆိုလေ၏။ တရုတ်တို့က ငွေတော်ရှစ်သိန်းနှင့်မိမိတို့ပိုင်ငွေနှင့်ပေါင်းသော် ကိုးသိန်းခန့်ပျောက်ပါသည်ဟုဆို၏။ ထိုအခါ ဦးပေါ်ဦးက ထိုငွေကိုပေးလျော်ပါမည် ယခု အမရပူရနေပြည်တော်မှ ရွှေနန်းတော်ကြီးနှင့်တကွ တစ်မကျန် တရုတ်လူမျိုး ငရွှေကြည် ခေါက်ဆွဲဖိုမှစ၍ မီးလောင်ခံသည်ကို သမင်းတို့အသိပင် ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် မူလမီးရှင် တရုတ် ငရွှေကြည်ကို ကျွန်ုပ်တို့လက်သို့ အပ်စေလိုပါသည်။ တရုတ်ငရွှေကြည် လက်ဝယ်ရောက်လျှင် ပျောက်ဆုံးငွေကိုးသိန်းကို ရပါစေမည်ဟု ပြန်ကြားလေသည်။ တရုတ်သံတို့လည်း ငရွှေကြည်အားရှာဖွေရာမတွေ့သဖြင့် မရနိုင်ကြောင်းစကားပြန်၏။ ထိုအခါ ဦးပေါ်ဦးက နှစ်တိုင်းနှစ်ပြည် မဟာမိတ်ဖြစ်ကြသည်မှာ နှစ်ရှည်လများခဲ့ပြီ။ မိတ်မပျက်စေခြင်း အကျိုးငှာ တိမ်းရှောင်နေသူ တရုတ်ငရွှေကြည် တစ်ယောက်ကိုသာ ပေးအပ်ပါဆိုသည်ကို ရှာဖွေမရသဖြင့် မအပ်နိုင်ဆိုချေ၏။ ကျွန်ုပ်တို့ထံ တောင်းရမ်းသော ဓားပြတို့မှာ လူများစွာဖြစ်၍ အဘယ်မှာ ရှာကြံ၍ အပ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ပေးလျော်စေလိုသော ငွေကိုးသိန်းမှာလည်း၊ တရုတ်လူမျိုး ငရွှေကြည်၏မီးအတွက် ပျက်စီးသောပစ္စည်း တန်ဖိုး မှာ ကုဋေငါးဆယ်မျှမက ရှိချေသည်။ ယင်းငွေများကို ကျွန်ုပ်တို့သည် နှစ်ပြည့်တစ်ပြည် အကြည်တော်မပျက်ရှိကြစေခြင်းငှာ သမင်းတို့ ဘုရင်ထံ တောင်းခံခြင်းမပြုပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ထံတွင် ပျောက်ဆုံးသော ငွေကိုးသိန်းခန့်လောကကို တောင်းခံခြင်းပြုသည်မှာ ပြည်ထောင်တကာမင်းများစွာတို့ ကြားခါ စင်စစ်ရယ်ဖွယ်ကြီး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤတရားကို စဉ်းစားပြီးမှ တောင်းခံသင့်ကြောင်းကို သမင်းတို့ မင်းထံလျှောက်ထားပါဟုဆို၏။ ထိုအခါ သံအမတ်တို့၏တင်ဆက်လွှာအရ ဦးတည်မင်းက လျော်ကြေး

ငွေ မတောင်းစေတော့ဘဲ၊ ပြန်လာရန် အကြောင်းကြားလေသည်။ ဤကဲ့သို့ စကားကိုဦးစွာ၌ အလျှော့ပေးပြီးလျှင် စီးသာသည့်အခါမှ စီး၍ပြောခြင်းသည် ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်ပြောခြင်းမည်၏။

၉။ ရေစစ်ကရား ရေသွားသည့်သွင်ပြောနည်း

ရေစစ်သောဓမ္မကရိုဏ်ကို ရေတွင်နှစ်၍ ရေပြည့်လျှင် အပေါက်ကိုလက်နှင့် ပိတ်ယူပါက ရေမထွက်နိုင်သကဲ့သို့ တစ်ဖက်လူ၏ စကားကို ပိတ်မိအောင် ပြောသောစကားသည် ရေစစ်ကရားရေသွားသည့်သွင် ပြောနည်းမည်၏။ ရှေးအခါက သူငယ် ၄ ယောက်နှင့် သူအိုတစ်ယောက်သည် မယုံဘူးဆိုသူကို ကျွန်ပြုစတမ်းဟုချိန်းချက်၍ ယုံတမ်းစကားပြောကြ၏။ ပထမသူငယ်က 'ငါငယ်စဉ်က အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေနေစဉ် အမိဖြစ်သူ ချဉ်သီးစားချင်ကြောင်း သိသဖြင့် ဝမ်းမှထွက်၍ ချဉ်သီးရှာပေးသည်။ ယုံကြသလော'ဟုဆိုရာ ကျန်လူများက ယုံသည်ဟုဆိုသည်။ ဒုတိယ သူငယ်က 'ငါသည် မန်ကျည်းသီးစားချင်သောကြောင့် ခြေမကို ကိုင်ပစ်ခါ မန်ကျည်းပင်ပေါ်သို့ တက်သည်။ မန်ကျည်းသီးတင်းပေါင်းများစွာ ဆွတ်ပြီးလျှင် မဆင်းနိုင်၍ အိမ်မှ လှေကားကို ပြန်၍ယူကာဆင်းရသည်။ ယုံကြသလော' ဟုမေးရာ ယုံပါ၏ဟုဆိုကြ၏။ တတိယသူငယ်က 'ငါသည် ငါးစားချင်သောကြောင့် ရေတွင်ငုပ်၍ ငါးကို ဖမ်းပြီး ရေထဲမှာပင် မီးဖုတ်၍စား၏။ ယုံကြသလော' ဟုဆိုရာ ယုံပါ၏ဟုပြောကြ၏။ စတုတ္ထသူငယ်က တစ်ဖန် 'ငါ့မိဖ အိမ်သည် အလွန်မြင့်၏။ အိမ်မှကျွန်မ၏ ဖွားမြင်စသားသည် ကြမ်းပေါက်မှကျရာ ဆံပင်ဆွတ်ဆွတ်ဖြူမှု အောက်သို့ရောက်၏။ ယုံကြသလော'ဟုမေး၏။ ကျန်လူများက ယုံပါ၏ဟု ဆို၏။ နောက်ဆုံးတွင် သူအိုက 'ငါသည် ဝါပင်တစ်ပင်စိုက်၏။ ထိုဝါပင်မှ ဝါသီး ၄ သီးသီးသည်။ ထို ဝါသီးများမှ သူငယ် ၄ ယောက်ပေါ်ပေါက်သည်ကို ငါ၏ကျွန်ပြုထားသည်။ ထိုသူငယ်တို့သည် ငါ့ထံမှထွက်ပြေးကြသည်ကို ငါရှာဖွေနေသည်မှာ ယခုမှတွေ့ရသည်။ သင်တို့ ၄ ယောက်သည် ငါ့ကျွန်ဖြစ်သည်။ ယုံကြသလော' ဟုမေး၏။ သူငယ် ၄ ယောက်မှာ ယုံပါ၏ဟု ဆိုလျှင်လည်း သူအို၏ ကျွန်၊ မယုံပါ၏ ဆိုလျှင်လည်း သူအို၏ကျွန်သာ ဖြစ်ကြရ၏။ ဤသို့ သူစကားကို ပိတ်မိအောင် ပြောသော စကားသည် ရေစစ်ကရားပြောနည်း ဖြစ်၏။

၁၀။ ခက်တင်မောင်းနင်းပြောနည်း

သူ့စကားကို ဟုတ်၏လည်းမဆို၊ မဟုတ်ဟုလည်း မဆိုဘဲ၊ မတင်မကျပြောသောစကားသည် ခက်တင်မောင်းနင်းပြောနည်းဖြစ်၏။ ရှေးအခါမင်းမှုထမ်းတစ်စုက လူဆိုး

တစ်ယောက်အား မေးဆီး၍ သတ်မည်ပြုသည်တွင်၊ လူဆိုးက ငါသည်တောင်ဖီလာဆရာတော်၏ တူဖြစ်သည်ဟုဆိုရာ၊ မှန်မမှန် မေးရန် ဆရာတော်ထံသို့ ခေါ်သွားကြ၏။ ကျောင်းရောက်၍ ဆရာတော်အား မေးလျှောက်ကြရာ ဆရာတော်က မဟုတ်ဘူးဆိုလျှင် ဤသူ သေမည်၊ ဟုတ်၏ ဆိုလျှင်လည်း ငါမှသားရောက်မည်ဟု ကြံ၍ 'ဤသူငါ့ တူမဟုတ်ဟု မည်သူပြောသနည်း' ဟုမိန့်တော်မူ၏။ မင်းမူ ထမ်းတို့လည်း ထပ်၍မလျှောက်ဘဲဖြင့်ပြန်သွားရ၏။ ဤသို့ ဖြင့် လူဆိုးလည်းချမ်းသာရာရ၏။ ဤကဲ့သို့ မတင်မကျ ပြောခြင်းကို ခက်တင်မောင်း နင်းပြော နည်းဟု ခေါ်သည်။

စကားစစ်မြစ်ပညာရပ် ။ ။ စကားတစ်လုံး၏ အရင်း အမြစ်ကိုစစ်သော ပညာသည် အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် အက်တီ မော်လိုဂျီဟုမည်၏။ ထိုပညာမှာ စကားတစ်လုံး၏ အဓိပ္ပါယ် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲပုံ၊ အခြားဘာသာစကားများ နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိပုံ၊ စကားလုံးများ တိုးတက်ပေါက်ပွား လာပုံစသော စကားလုံး၏ သမိုင်းကို အရင်းအမြစ်မှစ၍ လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

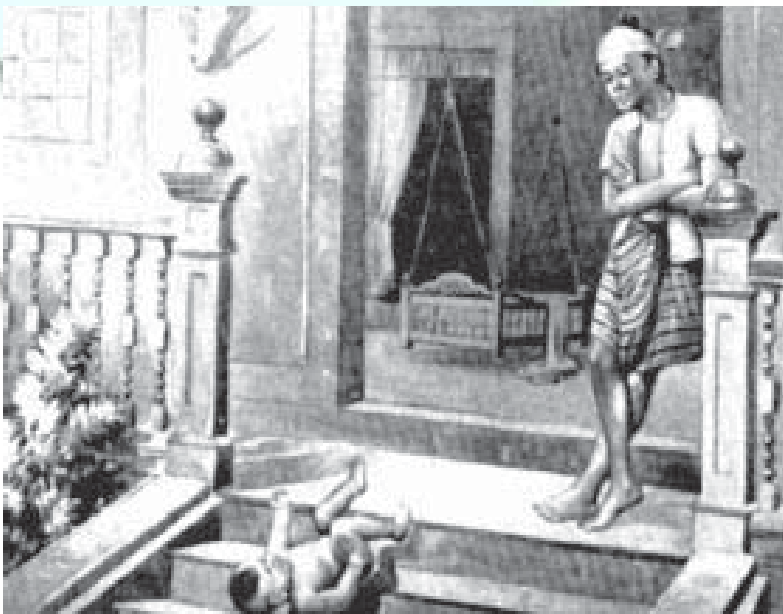
ထိုပညာတွင် ဘာသာစကားပညာရပ်လည်း အကျုံး ဝင်၏။ (ဘာသာစကားပညာရပ်-ရှု။) စကားအရင်း အမြစ်ပညာမှာ ဆာဝီလျံဂျွန်ဆိုသူ (ခရစ် ၁၇၄၆-၁၇၉၄) ပညာရှိကြီးတစ်ဦးက ဥရောပတိုက်သို့ သက္ကဋဘာသာကို ယူဆောင်လာသောအခါကျမှ တိုးတက်လာသည်။ အက် တီမော်လိုဂျီပညာက စကားတစ်လုံး ၏ ဆိုလိုရင်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နှင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ နားလည်နိုင်အောင် ကူညီ၏။ ထိုပြင် ခက်ခဲနက်နဲသော စကားလုံးနှင့် ရှည်လျားသောစကား လုံးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ရာ၌ လည်း ကူညီပေး၏။ ထိုကြောင့် ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုတွင် အက်တီမော်လိုဂျီကို အထူး လေ့လာ သင့်၏။

စကားတောင်စားဝတ္ထု ။ ။ စကားတောင်စားဝတ္ထု ဟူ၍ ဒဏ္ဍာရီ စကားများကို စုပေါင်းပြီးလျှင် ပြုစု ထားသောစာအုပ် သည် ခရစ် ၁၉၀၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်ကြားတွင် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့ရာ၊ မြန်မာဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားသော စာအုပ်တစ်အုပ်

ဖြစ်သည်။ ပြုစုရေးသားသူမှာ သံရွာမင်းသား၏ မြေး၊ ဝန်စာရေးဦးကြီး ဖြစ်သည်။

'မောင်ရင်မောင်၊ မမယ်မ' ဝတ္ထုသည် ၁၉၀၄ ခုနှစ် တွင်ပေါ်ခဲ့ရာ၊ လူကြိုက်များသဖြင့် ယင်းဝတ္ထုကိုလိုက်၍ မောင်မိုင်းဝတ္ထု စသည်တို့ပေါ်လာသည်။ မောင်မိုင်းဝတ္ထု၊ မြကလေးဝတ္ထု၊ စိန်ကလေးဝတ္ထုများ ရေးပြီးနောက် လူ ကြိုက်များသဖြင့် ထိုစကားတောင်စားဝတ္ထုကို ဗဟု သုတရှာမှီးလိုသူတို့အတွက် ထပ်မံရေးသားပါသည်ဟု ဝတ္ထု နိဒါန်းတွင် ဆိုထားလေသည်။ ထိုနိဒါန်းတွင် အမြွက် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ စကားတောင်စားဝတ္ထုကို ဝတ္ထုရေး သူ ဦးကြီးက ပင်ကိုယ်စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးရေးလိုက်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ ဝတ္ထုပါအကြောင်းရပ်များမှာ ရှေးအစဉ်အဆက် နန်းတွင်းမှအစ အရပ်ထဲအထိ မြန်မာတို့ ပြောလေ့ပြောထ ရှိသည်များကို မှတ်သား၍ စာတင်ကာ ဝတ္ထုဖွဲ့ရေး လိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်လည်း စကားတောင် စား၊ ပခန်းသား၊ ချည်ပါသားဟူသော အမည်များနှင့် ယင်းတို့၏ စရိုက်များကို ဝတ္ထုမပေါ်ခင်ကပင် မြန်မာများ ပြောစမှတ်ပြုခဲ့ ကြ၏။

ဝတ္ထုဇာတ်အိမ်ဖွဲ့သောခေတ်မှာ အင်းဝမြို့ ကောင်းစားစဉ် ကဖြစ်သည်။ဇာတ်ဆောင်တို့မှာ နောင်အခါတွင် စကား တောင်စားအမတ်ဟူ၍ထင်ရှားမည့် နာမည်ရင်းမရှိသူနှင့်၊ ပခန်းသားလက်တို့၊ ချည်ပါသားလက်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသုံးယောက်အနက် စကားတောင်စားကပို၍စကားအရာ

စကားတောင်စားသည် ကလေးလိမ့်ကျသော်လည်း ကြည့်ရမည်ဟုထား၍လက်ပိုက်ကာသာ ကြည့်နေ၏

တွင် ကျွမ်းကျင်လေသည်။ ထိုကြောင့် စကားတောင်စားသည် ပညာရှိ အမတ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခံရ၍ ဘုရင်ထံပါးတွင် စားရလေသည်။ ဒညဝတီ ရခိုင်ပြည်သို့ သံတမန်ခန့်အပ်စေလျှင်တွင်လည်း ဒညဝတီဘုရင်နှင့် များမတ် ပညာရှိတို့၏ ပညာစမ်းမှုကို အောင်မြင်စွာဖြေဆို ဆောင်ရွက်နိုင်သောကြောင့် ချီးမွမ်းခံရသည်။ ပခန်းသားငလက်တို့နှင့် ချည်ပါသားငညိုတို့ကား စကားကျွမ်းကျင်သော်လည်း လိမ်လည်ကောက်ကျစ်သော စိတ်သဘောရှိ၏။ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အား လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း မပြုရလျှင် မနေတတ်သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကြောင့် သူတို့ အချင်းချင်းလည်း လိမ်လည်၏။ သူတို့ချင်း လိမ်ကောက်၍ မရသော အခါတွင်လည်း နှစ်ဦးသဘောတူ ပူးပေါင်း၍ လိမ်လည်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ အင်းဝမြို့တော်မှ စုန်ဆင်းကာ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်နှင့် အောက်မြို့ကျေးရွာဖြစ်သောညောင်တုန်း၊ ဝါးခယ်မ၊ မြောင်းမြ၊ ပုသိမ်မြို့များတိုင် လှည့်လည်၍ လိမ်လည်လှည့်ဖြားကာ အသက်မွေးကြသည်။ အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်ဆိုသည့်အတိုင်း စိတ်သဘောချင်းတူကြသူ မခါကြီး၊ မကျေးဥတို့နှင့်ပေါင်းဖက်မိရာတွင် လိမ်ကောက်မှုများ ပိုမိုများပြားလာလေသည်။

ထိုကြောင့် ပင်နှုတ်ရေးစကားတတ်နှင့် စကားအကော် အကတ်ပြောလာလျှင် ထိုသူအား စကားတောင်စားဟူ၍ လည်းကောင်း၊ စကားတံရှည်ရှည်နှင့် ဆင်ခြေများများသုံး၍ လှည့်ပတ်ပြောလာလျှင်ထိုသူအား ပခန်းသား၊ ချည်ပါသား ဟူ၍လည်းကောင်း တင်စားခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။

စကားတောင်စားဝတ္ထုမှ ကောက်နုတ်ချက်

တနေ့သ၌ စာရေးကြီးကတော်သည် မိမိအိမ်၌ မုန့်အိုးကင်းကပ်လုပ်၍ မိမိယောက်ျား စာရေးကြီးကို စားစေလိုသောကြောင့် စကားတောင်စားကို နန်းတော်ထဲသို့ စေလွှတ်လိုက်ရာ၊ လွှတ်တော်ပေါ်သို့ တက်သွားပြီးလျှင် လှေကားဦးကစ၍ မာရဘင်နားသို့ကျရောက်သည့်တိုင်အောင် အသံကျယ်စွာနှင့် ပြင်းထန်စွာဟစ်အော်ပြီးလျှင်၊ စာရေးတော်ကြီးမင်း၊ စာရေးကြီးကတော်က မုံ့အိုးကင်းကပ်စားရအောင် မြန်မြန်လာပါအခေါ်စေလွှတ်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ ကြားသမျှ မင်းပရိသတ်တို့သည် ဝိုင်း၍ ပြောင်လှောင်ရယ်မောကြလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးတော်ကြီးသည် တော်ရာသို့ခေါ်ပြီးလျှင် ထိပ်ကိုပုတ်၍၊ မောင်မင်းသည် မင်းပရိသတ်အလယ်၌ ငါ့ကို အရှက်ရအောင် မုံ့အိုးကင်းကပ်ကိုစားရန် ဟစ်အော်၍ ခေါ်သည်။ နောင်တစ်စုံတစ်ရာကိစ္စရှိလျှင် လူပရိသတ်တို့ရှေ့ဟစ်အော်၍ မခေါ်နှင့်၊ မျက်ရိပ်မျက်ခြေမျက်စနှင့် ခေါ်ရမည်ဟု ပြောဆို လေသည်။ စကားတောင်စားလည်း နောင်တစ် စုံတစ်ရာကိစ္စရှိလျှင်၊ မျက်စနှင့်ခေါ်ပါမည်ဟု ပြောဆိုလေ၏။

တစ်ရံရောအခါ အိမ်နှင့်မနီးမဝေး မီးလောင်သောအခါ၊ အိမ်ထောင်မှုပရိဘောဂတို့ကို အိမ်ပြင်သို့သယ်ထုတ်ကြရာ၊ စာရေးကြီးကတော်က ပေါ့ပေါ့ပါးပါးကိုသာ သယ်ပါဟူ၍၊ အဖိုးတန်သောပစ္စည်းများကိုယူစေလို၍ ပြောပါသည်ကို စကားတောင်စားသည် အိမ်အောက်က ပေါ့ပါးသော ဖွဲတောင်းတွေကိုချီ၍ထုတ်လေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီး ကတော်က ပေါ့ပေါ့ပါးပါးကိုသယ်ပါဆိုတာကို အဘယ်ကြောင့် ဖွဲတောင်းတွေကို သယ်ရသလဲဟုမေးမြန်းရာ၊ ဖွဲတောင်းသည် အပေါ့ဆုံးဖြစ်၍သယ်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ၊ စာရေးကြီးကတော်က မင်းမသယ်ပါနှင့်တော့၊ စာရေးတော်ကြီးကိုသာ မြန်မြန်ခေါ်ပေးပါဟုပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါစကားတောင်စားသည် နန်းတော်သို့ဝင်သွား၍ လှေကားတော်ဦးကထိုင်ပြီး၊ မျက်စပစ်၍သာနေလေ၏။ အချိန်ကုန်၍ စာရေးကြီးပြင်ဖက်သို့ ထွက်လာသောအခါ မျက်စပစ်သည်ကိုမြင်၍၊ မောင်မင်းသည် သည်နေရာမှာ ထိုင်၍ မျက်စုံးကို ဘယ်အတွက်ကြောင့် လှုပ်၍နေသနည်းဟု မေးသောအခါ စကားတောင်စားသည် စာရေးတော်ကြီး နားနားကိုကပ်၍ မီးလောင်သည်ဟုပြောလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးတော်ကြီးက အပြင်ဖက်သို့ ထွက်ကြည့်သောအခါ မီးခိုးကိုမမြင်ရ၍၊ ဘယ်အချိန်က လောင်သနည်းဟု မေးမြန်း၏။ စကားတောင်စားကလည်း နေ့လယ်ကပင် လောင်ပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအခါ မင်းရောက်တာ ဘယ်ကလောက် ကြာပြီလဲဟု မေးမြန်းလေ၏။ စကားတောင်စားကလည်း နေ့လယ်ကပင် ကျွန်တော် ရောက်ပါသည်။ စာရေးတော်ကြီးမင်းက မျက်စနှင့်သာခေါ်ရမည်မှာထားသောကြောင့် မျက်စပစ်၍ ခေါ်နေပါသည်ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီးသည် အိမ်သို့ ပျာယီးပျာယာ၊ ပြန်၍သွားသောအခါ၊ ကံအားလျော်စွာ အိမ်အနီးကျမှမီးငြိမ်း၍ သွားသောကြောင့် ပစ္စည်းများကိုပြန်၍ အိမ်ပေါ်သို့ သယ်ပြီးသည် နောက်မှ ရောက်ကြလေသည်။ ထိုအခါ နေ့လယ်က မီးလောင်၍အခေါ်ခိုင်းသည်ကို ညနေမှလာရမည်လားဟု စာရေးကြီးကတော်က ပြောဆိုသောအခါ၊ စကားတောင်စားသည် မျက်စပစ်၍နေသည်ကို ငါမသိသောကြောင့် ကြန့်ကြာပါသည်ဟု ပြောဆိုသကာလ၊ စာရေးကြီးကတော်က အိမ်မှာလဲအရေးအကြောင်းရှိ၍လည်း အသုံးမကျ၊ စကားအရာမှာလည်း အင်မတန်ကတ်သည်။ မင်းသွားတော့ဟုနှင့်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါ လနစ်လမြင်မှသွားမည်ဟု ပြောဆိုပြီးလျှင် အတင်းကပ်၍ နေမြဲ နေထိုင်လေ၏။ တနေ့သ၌ စာရေးကြီးကတော်သည် ဝယ်ခြမ်းရန် အများရှိ၍ ကလေးကို ပုခက်ထဲ၌သိပ်ပြီးလျှင် စကားတောင်စားကို ကလေးကြည့်ရစ်ပါဟုမှာထားခဲ့လေ၏။ စာရေးကြီးကတော် ဈေးသို့သွား၍ အတော်ကြာသောအခါ၊ ကလေးနိုး၍ငိုပြီးလျှင်

ပုခက်ပေါ်မှလိမ့်ကျလေ၏။ စကားတောင်စားသည် လက်ပိုက်၍ ထိုင်ပြီးလျှင် သေသေချာချာ ကြည့်လေ၏။ ထိုနောက် ကလေးသည်လေးဖက်ထောက်၍သွားပြီးလျှင် လှေကားပေါက်ဝမှ ဒလိမ့်ဒလိမ့်ကျသွားလေ၏။ စကားတောင်စားသည် ကျပုံနှင့်တကွ သေသေချာချာ ကြည့်၍ မှတ်သားပြီးလျှင်၊ ကလေးအနီး၌ဆင်းပြီးလျှင် မျက်တောင်မခတ်ဘဲရပ်၍ကြည့်လေ၏။

ထိုအခါ ကလေးသည် ထိပ်ပေါက်၍သွေးသံရဲရဲနှင့် မြောနေအောင် ငိုလေ၏။ ထိုအခါ စာရေးကြီးကတော်သည် ဈေးက ပြန်လာရာ၊ အဝေးကမြင်၍ ရင်ပတ်ကိုတီးပြီးလျှင်၊ ကလေးကိုကြည့်ရစ်ပါဟုမှာထားပါလျက်၊ မင်းမကြည့်သောကြောင့် ကလေးတစ်ကိုယ်လုံးသည် သွေးရဲရဲသံရဲရဲနှင့်နေသည်ကို မင်းသည် မမြင်ဘူးလားဟု အော်ငေါက်၍ မေးသောအခါ စကားတောင်စားသည် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားကို စူးရပါစေရုံ ကျွန်တော်ကြည့်ပါသည်။ အဦးအစပထမကလေးသည် ပုခက်ပေါ်ကတစ်ကြိမ်ကျပါသည်။ ထိုနောက်မှ လေးဖက်ထောက်၍လာပြီးလျှင် လှေကားပေါက်ဝက ဒလိမ့်ဒလိမ့် ကျသွားပြီးလျှင်၊ လှေကားဘောင်နှင့် ဦးခေါင်းရိုက်မိပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း ကြည့်ရမည်မှာထားသည့်အတိုင်း စေ့စေ့စပ်စပ် ကလေးကိုသာ ကြည့်၍ နေပါသည်ဟု ပြောဆိုသောအတွင်း စာရေးတော်ကြီးသည် နန်းတော်မှလာ၍ အကြောင်းအရာကိုမေးမြန်းပြီးလျှင်၊ ထိုနေ့ည လလည်းအလွန်သာသည်နှင့် ရေအင်တုံထဲ၌ လရိပ်ကို မြင်သောအခါ၊ စာရေးကြီးသတိရ၍၊ စကားတောင်စားကို ခေါ်ပြီးလျှင်၊ မိုးပေါ်၌လတစ်လ၊ ရေထဲ၌တစ်လ၊ လနှစ်လရှိပြီဖြစ်သောကြောင့် မင်းအိမ်ကို သွားတော့ဟု နှင်လိုက်ရလေ၏။ စကားတောင်စား နှစ်လရှိပေပြီဟူ၍ ပြောဆိုပြီးလျှင်၊ နောက်ကို နှစ်လလောက် ကျွန်တော်နေပါရစေအုံးတော့ဟုပြောဆိုသောအခါ၊ စာရေးကြီးကတော်က အလိုမောင်မင်းကြီးသား၊ မောင့်ခြေဖျားကို ဦးသုံးကြိမ်ချပါရုံ၊ ကြွတော်မူပါတော့ပြောဆိုသောကြောင့် စကားတောင်စားသည် အမိအိမ်သို့ပြန်သွားလေ၏။

စကားထာ။ ။စကား၏အနက်အိပ္ပာယ်ကို ကွယ်ဝှက်၍ ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်းသည် စကားထာဖြစ်သည်။ ဤသို့ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်းကို စကားထာဝှက်သည်ဟုခေါ်သည်။ စကားထာဝှက်သည်ကို မဖြေနိုင်လျှင် ပန်းပေးသည်ဟုဆိုရသည်။ ထိုအခါ စကားထာဝှက်သူက အဖြေကို ပြောပြရသည်။ စကားထာ ဝှက်ခြင်းသည် မြန်မာတို့၏ ရှေးဟောင်းဓလေ့ဖြစ်သည်။ အခြားလူမျိုးတို့သည်လည်းတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဉာဏ်စမ်းရန် စကားထာဝှက်တတ်၏။ စကားထာကို မိန်းကလေးများက စတင်ဝှက်၍ ယောက်ျားလေးများကဖြေ

ကြရသည်။ မဟောသဓာဇာတ်တော်တွင် ဘုရားအလောင်းမဟောသဓာသည် အမရာကိုတွေ့ရာဝယ် အမည်ကိုမေးလေ၏။ အမရာက ထိုအမေးကိုဖြေရာ၌ ‘ကျွန်ုပ်၏အမည်သည် ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကာလသုံးပါးတွင် မရှိသော အမည်ပါတည်း’ဟု စကားထာဝှက်၍ဆို၏။ ဤတွင်မဟောသဓာက ကာလသုံးပါး၌မရှိသော အမည်ကား အမရာဖြစ်၏ဟု စကားထာ၏အဖြေမှန်ကိုဖော်လိုက်၏။ အမရာကား မသေခြင်းကိုဆိုသည်။ ထိုအပြင် အမရာကမိမိ၏ဖခင်သည် သင်္ချိုင်းကုန်း၌ လယ်လုပ်ကြောင်းကို စကားဖြောင့်ဖြောင့်မဆိုဘဲ၊ လူတို့တစ်ကြိမ်ရောက်က တစ်ခေါက်ပြန်မလာသောအရပ်၌ လယ်လုပ်ပါသည်ဟု စကားထာဖြင့်ဝှက်၍ဆို၏။ ဤကား မိန်းကလေးများက မေး၍ ယောက်ျားလေးများကဖြေသော စကားထာနမူနာတည်း။

မြန်မာမှုတွင် စကားထာအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ကာရန်အားဖြင့်ဝှက်သောစကားထာ၊ ဥပမာအားဖြင့်ဝှက်သောစကားထာ၊ အနက်အားဖြင့်ဝှက်သောစကားထာ၊ စကားလိမ်အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထာ၊ သင်္ချာအားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ကာရန်အားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာများနှင့် အဖြေများမှာ

- (မေး) တောင်ကြို၊ တောင်ကြား၊ ပေါက်သည့်ဝါး၊ အဖျားခပ်သွယ်သွယ်။
- (ဖြေ) အိမ်ကြို၊ အိမ်ကြား၊ ပေါက်သည့်သား၊ စကားခပ်ကြွယ်ကြွယ်။
- (မေး) ညောင်ပင်ပတ်လည်၊ ချစ်ခုံတည်၊ ဈေးသည်မလား၊ ချည်ချလား။
- (ဖြေ) မောင်ရှင်သစ်ကယ်၊ လူထွက်တယ်၊ ဆန်းတယ်လလား၊ သည်လလား။
- (မေး) ထားဝယ်ချောင်းမှာ ဒေါင်းတွေ့တယ်။
- (ဖြေ) ငယ်ကပေါင်းမို့၊ အောက်မေ့တယ်။ ဟူသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဝှက်သော စကားထာများမှာ ‘ရေပက်လည်ဆောင်၊ အလယ်ခေါင်သောင်ထွန်း၊ မိန်းမလှကျွန်း’ ဟူသောစကားထာ၊ ‘မဖွပ်ဘဲဖြူသည့် နတ်ပုဆိုး၊ မလောင်းဘဲပြည့်သည့် နတ်ရေအိုး’ဟူသည့် စကားထာနှင့် ‘ကျူပင်ကြို၊ ကျူပင်ကြား၊ လောင်းကလေးနှင့်သွား’ ဟူသည့်စကားထာမျိုးတို့ဖြစ်သည်။ ထိုစကားထာတို့၏အဖြေကို ဝှက်ထားသည့် စကားထာတွင်ပါသော ဥပမာနှင့်ကိုက်ညီအောင်ရှာရသည်။ ကျောက်ပျဉ်သည် အမျိုးသမီးများအလှပြင်ရန်ဖြစ်၍ဘေး ပတ်လည်တွင် ရေမြောင်းပါရှိနေသည့်အတွက် ရေဝန်းရံလျက်ရှိသောကျွန်းကလေးကဲ့သို့ ဖြစ်နေသော

www.foreverspace.com.mm

ဘုရားအလောင်းမဟောသခေနှင့် အမရာတို့တွေ့ဆုံ၍ စကားထားမေးမြန်းနေကြပုံ

ကြောင့် 'ရေပတ်လည်ဆောင်၊ အလည်ခေါင် သောင်ထွန်း၊ မိန်းမလှကျွန်း' ဟူ၍ကျွန်းကိုဥပမာပေးကာ ကျောက်ပျဉ်ကို စကားထားဝှက်လေသည်။ အုန်းသီးဆံသည် မဖွပ်ဘဲ နှင့် အလိုအလျောက် ဖြူဖွေးနေသည့်နည်းတူ အုန်းရည်မှာ လည်း အလိုအလျောက်ဖြည့်သူမရှိဘဲ ပြည့်နေသည်ကို ရည်ရွယ်၍ 'မဖွတ်ဘဲဖြူသည့်နတ်ပုဆိုး၊ မလောင်းဘဲပြည့်သည့် နတ်ရွှေအိုးဟု နတ်ပုဆိုး၊ နတ်ရေအိုးတို့ကို ဥပမာပေး လျက် အုန်းသီးကို စကားထားဝှက်လေသည်။ ကျူပင် အကြား၌ လောင်းလှေတို့ လှော်ခတ်သွားလာသကဲ့သို့ ကျူပင်နှင့်တူသော ရက်ကန်းလွှာ ၂ ခုအကြားဝယ် လောင်း လှေနှင့် တူသော ရက်ကန်းလွန်းအိမ်သည် လူးလာတုံ့ခပ် သွားလာနေသည့်အတွက် ရက်ကန်းလွန်းအိမ်ကို 'ကျူပင် ကြို ကျူပင်ကြား၊ လောင်းကလေးနှင့်သွား' ဟူ၍ ဥပမာ တင် စားကာ စကားထားဝှက် ကြလေသည်။

အနက်အားဖြင့် ဝှက်သော စကားထားတို့မှာ 'ရင်၌ထား သားလည်းမဟုတ်၊ မြေမသက်ငှက်လည်းမဟုတ်၊ အမြီး ကောက်မျောက်လည်း မဟုတ်၊ မုတ်ဆိတ်ဖွား ကုလား မဟုတ်' ဟု စောင်းကောက်ကို ဝှက်သောစကားထား၊ 'တစ်ဆယ့်ခြောက်ပြည် အပိုင်စိုးသော်လည်း မင်းမျိုးမဟုတ်

ပါ။ ရှေး ကုသိုလ် ကံမကောင်း၍ ခေါင်းခြေလက်မပါ' ဟု ၁၆ ပြည်ဝင်တင်းတောင်းကို ဝှက်သောစကားထား၊ 'သဒ္ဒါ လည်းမတတ်၊ ပရမတ်ကိုလည်း မကြေ၊ လူရှေ့မှာအမြဲနေ၊ မှန်လျှင်မှန်စေ၊ မမှန်လေကလျှာထုတ်ပြ' ဟု ချိန်ခွင်ကိုဝှက် သော စကားထားများဖြစ်ကြ၏။ (ပဟေဠိ-ရှု)

သင်္ချာအားဖြင့်ဝှက်သော စကားထားတို့မှာ 'အလံတရာ မြွေ၊ တွင်းမှာခွေ၊ တနေ့လက်နှစ်သစ်၊ ကျွန်တော်မ သက္က ရာဇ်ဟု မိန်းကလေးက မိမိ၏အသက်ကိုဝှက်သော စကား ထာနှင့် 'ခိုမှာကားခွဲ၊ ဝမ်းဘဲငါးကျပ်၊ စာတမတ်ကို၊ မပြတ် နေည၊ ရောင်းဝယ်ကြသည်၊ ငှက်လှအစိတ်၊ ကြေး အစိတ်' ဟု လင်္ကာစပ်ဆိုလျက် ဝှက်ခဲ့သောစကားထား စသည်တို့ ဖြစ် ကြ၏။ ယင်းနှစ်ခုတွင် ပထမစကားထားကို တွက်လျှင် အလံတစ်ရာကိုလက်သစ်ဖွဲ့သော် ၉၆၀၀ ရရှိ၏။ ထို ၉၆၀၀ လက်သစ်ကို တနေ့လျှင် လက်နှစ်သစ်ဆိုသည့်အတွက် လက်နှစ်သစ်နှင့်စားသော် ရလဒ်သည် ၄၈၀၀ ဖြစ်သည်။ ထိုအတွက် ထိုမိန်းကလေး၏ အသက်မှာ ရက်ပေါင်း ၄၈၀၀ ဖြစ်သည်။ ထိုရက်ပေါင်းကို လဖွဲ့လျှင် လပေါင်း ၁၆၀ ရ၍ နှစ်ဖွဲ့သော် ၁၃ နှစ်နှင့် ၄လ ရသည်။ မွေးသက္ကရာဇ်ကိုလိုသော် ကောဇာသက္ကရာဇ်မှ ယင်း ၁၃ နှစ်နှင့် ၄ လကိုနုတ်သော်

မွေးသက္ကရာဇ်ရသေးသည်။ ဒုတိယစကားထားဖြစ်သော 'ခိုမှာ ကားခွဲ၊ ငမ်းဘဲငါးကျပ်၊ စာတမတ်' ကိုဖြေရာ၌ 'ခိုမှာ နှစ်မတ်၊ ပယ်မှတ်လည်းပြု၊ ဆဲရှစ်ခုကိုတွက်စုကြေးမှာ ကိုး ကျပ်သာတည့်၊ ငှက်သာဝမ်းဘဲ၊ ဝယ်မြဲသုံးခု၊ တစ်ခုငါးကျပ်၊ ရလဒ်တွက်ဖွယ်၊ တစ်ဆယ်ငါးကျပ်၊ ရမြဲလဒ်ဟု၊ လေးခုစာ မှာ၊ မတ်စီသာလတည့်၊ များစွာပေါင်းငြား၊ ငှက်ကားအစိတ်၊ ကြေးအစိတ်။' ဟူ၍ ရှေးပုဂ္ဂိုလ်များတွက်၍ ရသည့်သင်္ချာတို့ ကို လင်္ကာဖြင့် အထက်ပါအတိုင်း ဖြေကြားခဲ့လေသည်။

စကားလိမ်အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထား၌၊ စကားလိမ် ၏သဘောမှာ တစ်ပါးသူတို့မသိနားမလည်နိုင်ကြစေရန် မူ ရင်းစကားလုံးများ၏ အသံကာရန်ကို ရှေးနောက်ပြောင်းပြန် ပြုထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသံကာရန်ကိုလိုက်၍ စကား လုံးပိုထည့်သွင်း အသုံးပြုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စကားဝှက်၍ ပြောခြင်းဖြစ်သည်။ ပမာဆိုသော် လောကဓံကို လံကစော၊ အဝိဇ္ဇာကိုအဝါဇိတ်၊ နောင်မသိကို နိမသောင်ဟူ၍ စကားကို လိမ်ကာ ရေးသားပြောဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်၏။ ထိုပြင် အောက် တွင်ဖော်ပြမည့် ဥပမာစကားထားများမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ငုံ့မွှေ၊ မာလုံဟူသော စကားလုံးများသည် ငွေမှု၊ မုံလာ ဟူသောစကားများ၏ စကားလိမ်များဖြစ်ကြသည်။

စကားလိမ်အားဖြင့်ဝှက်သော စကားထားများမှာ 'စပယ် ဖူးစ၊ဆီးယောင်း မ ဟူသော စကားထားဖြစ်သည်။ စပယ် ဖူးစမှာ ငုံ့သည်။ ဆီးယောင်းမမှာ မွှေရသည်။ နှစ်ခုပေါင်း သော် ငုံ့မွှေ၊ ငွေမှုဟူ၍ဖြစ်၏။ ထိုအတူ ကျောက် စရစ်ခဲ စောင်ဖြူခြုံ ဟူသော စကားလိမ်မှာ ကျောက်စရစ်ခဲသည် မာ၍၊ စောင်ဖြူခြုံက လုံ့သည်။ ထိုကြောင့် အဖြေမှာ မာ လုံ၊ မုံလာဖြစ်၏။

ရှေးသူဟောင်းတို့၏ စကားထားမှာ ဩကာသလောက ပတ်ဝန်းကျင်ကိုမှီး၍ ဝှက်ဆိုကြသည်ဟု ဂရိပညာရှိ အရစ္စ တို့တယ်က ဆိုသည်။ ပမာဆိုသော် လေကိုဝှက်ရာ၌ 'မရပ်မနား အမြဲတစေပျံသန်းနေသည်ကား အဘယ်နည်း' ဟူ၍ ဝှက်သည်။ ရှေးခေတ်ဂရိလူမျိုးတို့သည် စကားထား ဝှက်သည်ကိုများစွာ နှစ်ခြိုက်ကြ၏။ စကားထားဝှက်တမ်း ကစားရာ၌ အသက်ကိုပင် အပေါင်ပြုကြလေသည်။ သို့ဖြင့် စကားထားဝှက်ရာ၌ အသက်ပေါင်းများစွာ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြဖူး သည်။ ဂရိကဗျာဆရာကြီးဟိုးမားသည် စကားထားတစ်ခုကို မဖြေဆိုနိုင်သောကြောင့် အရှက်ရကာ စိတ်ထိခိုက်သဖြင့် သေဆုံးရသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ကမ္ဘာအနှံ့အပြားတွင် စကားထားများ ခေတ်စားသည်။ ခရစ်ယန်ကျမ်း စာ၊ ကိုရန်ကျမ်းစာများတွင် စကားထား များကို တွေ့နိုင်သည်။ အာရေဗျန်နှင့်ပါးရှင်းစကားထား များလည်း ရှိသေးသည်။ မြန်မာကျမ်းစာ၊ ပုံပြင်များတွင် လည်း စကားထားများ၊ ပဟေဠိများတွေ့ရ၏။

စကားထားပညာသည် အကျိုးအကြောင်းနှိုင်းဆမှုကို အထောက်အပံ့ပြုသည်။ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ကြိဆရာသဖြင့် ဉာဏ်ကို ရှင်စေသည်။ စိတ်ကူးကောင်းကိုရစေသည်။ သို့သော် ယခုခေတ်၌ကား စကားထားပညာကို လူငယ် လူရွယ်တို့သည် စိတ်ပျော်ရွှင်ရုံမျှ လေ့လာကြလေသည်။

စကားပုံ။ ။စကားပုံဆိုသည်မှာ စကားပြောဆိုရာတွင် ပိုမိုထိရောက်ရန် ခိုင်းနှိုင်းပြောဆိုလေ့ရှိသော စကားမျိုးဖြစ် သည်။ မြန်မာစကားပုံများမှာ အကြောင်းရပ်အမျိုးမျိုးကို လိုက်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာရှိ၏။ ပညာရှိသတ်ဖြစ်ခဲ့၊ တစ် နှယ်ငယ်တစ်စင်ပါ၊ နဂိုရှိမှနဂိုင်းထွက် စသောစကားလုံးသိပ် သည်းသည့် စကားပုံများလည်းရှိသည်။ မင်းသားကြီး မလုပ် ရ၍ ပတ်မကြီးကို ဖောက်ပစ်သည်၊ အလကားရ သည့်နွားကို သွားဖြို၍ကြည့်သည်၊ အရိပ်သုံးပါး နားမလည်၊ ချေသူငယ် ကျားစာဖြစ်သည်ဟူသော စကားလုံးကျသည့် စကားပုံများ လည်းရှိသည်။ များသောအားဖြင့် စကားလုံးနည်းနည်းနှင့် အဓိပ္ပါယ်လေးနက်သည်က များသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိ ဆိုလိုသည့်အချက်ကို စကားပုံဖြင့်အစားထိုး၍ ပြောနိုင်၏။ ပမာအားဖြင့် ပင်ကိုယ်အစွမ်းမရှိသော်လည်း ကံကောင်း ထောက်မသောကြောင့် အလုပ်အကိုင်တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်မြောက် သွားသည်ကို တိုက်ရိုက်မပြောလိုလျှင်၊ ကြက်ကန်း ဆန် အိုးတိုးမိသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးကူညီမှုကြောင့် အရေးကိစ္စအောင်မြင်သွားလျှင် စိုင်ကော်လို့ချုပ်ပေါ် ရောက်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း သုံးလေ့ရှိ ကြသည်။

အချို့စကားပုံများမှာ သတိပြုဖွယ်၊ နာယူဖွယ် ဥပဒေများ ဖြစ်ကြ၏။ နေ့ပြောနောက်ကြည့်၊ ညပြောအောက် ကြည့်၊ လသာတုန်းဗိုင်းငင့်၊ နှုတ်ချိုလျှင် လျှိုတစ်ပါး စသည့် မှတ်သားဖွယ်ရာ စကားပုံများပင်ဖြစ်လေသည်။ ဆုံးမစာဆန် သောစကားပုံများကို ကန်တော်မင်းကျောင်းမေတ္တာစာ၊ ကျည်းကန်ရှင်ကြီးမေတ္တာစာ၊ ဦးပုညမေတ္တာစာ၊ ဘိုးသူတော် ဦးနု၏စကားပုံများမှ ထုတ်နုတ် သုံးစွဲကြသည်။ ယင်းစကားပုံ များမှာ လင်္ကာများဖြစ်သောကြောင့် မှတ်ရလွယ်၏။ မပေး ဘဲကိုမလိုလင့်၊ မမေးဘဲကို မဆိုလင့်၊ အထင်နှင့် မဆီမဆိုင် ရှိတတ်သည်၊ အမြင်နှင့်မညီနိုင် ရှိတတ်သည်၊ ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်ရမည်၊ ရုပ်လှတာကို ပယ်ရမည်ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည့် စကားပုံများဖြစ်သည်။

ပုံပြင်ဝတ္ထုတစ်ခုခုကို ပုံဆောင်၍ပြောသောစကားပုံများ လည်းရှိ၏။ ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် ရာဇဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မင်းဆရာတော်ကြီးများအနက် မောင်း ထောင်ဆရာတော်၊ သင်္ဂီဆရာတော်၊ ဗန်းမော်ဆရာ တော်၊ သစ်ဆိမ့်ဆရာတော်၊ ခင်မကန်ဆရာတော်၊ စလင်း ဆရာတော်၊ ဘုရားကြီးဆရာတော် စသည့် ကျော်စောသော

တောသားမိုက်လှေစီးသလိုမလုပ်နှင့်ဟု လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အား သင်္ဂဇာဆရာတော်က ဆိုဆုံးမနေပုံ

ဆရာတော်ကြီးများ၏ စကားပုံများသည် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို ညွှန်ပြ ပြောဆိုသည်က များလေသည်။ ဤသို့ နောက်ခံပြုသော ပုံပြင်မှာလည်း ရယ်ရွှင်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ ဥပမာပြရသော် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက် အခါက အိမ်ရှေ့မိဖုရားလှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် သင်္ဂဇာဆရာတော်ဘုရားကြီးအားပင့်၍ ဆွမ်းဘောဇဉ် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးနောက် ဆရာတော်ဘုရားအား မောင်တော်အိမ်ရှေ့မင်းသည် ကာမဂုဏ်၌ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းမရှိပါသဖြင့် နည်းပြ၍ ဆုံးမပေးတော်မူပါဘုရားဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ ဆရာတော်ဘုရားက အိမ်ရှေ့မိဖုရား လျှောက်စကားအရ ဆုံးမရဦးမည်။ သို့သော်တစ်ဖက်သားကိုတူ၍ အကုသိုလ်အမှုကို ပြိုင်မကျင့်ထိုက် 'တောသားမိုက်လှေစီးသလို မလုပ်နှင့်' ဟု မိန့်ကြားလျက်၊ စကားပုံ၏ ဇာတ်ကြောင်းကို ဟောပြုလေသည်။ တောသားတစ်ယောက်သည် မြင်းစီး၍ မြို့နေ မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏အိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုနေထိုင်၏။ အိမ်ရှင်မြို့သားသည် ကြောမှ ကြောရစေဟူသောစိတ်ထားနှင့် တောသား၏မြင်းကို အခေါက်ခေါက် အပြန်ပြန်စီးနှင်ရာ ချွေးဒီးဒီးကျသည်ကိုမြင်သော်၊ တောသားသည် ဒေါသထွက်လျက် လက်စားချေမည်အကြံနှင့် မြို့သား၏ လှေကိုယူကာ တက်ကိုကိုင်မြှောက်၍ လူးလာတုံ့ခပ်လှော်လေသည်။ သို့သော် လှေမှာကားမမော၊ လူသာလျှင်မောသဖြင့် နှင့်ကို ငါကြော၍ မောရုံသာရှိသည် မချေမိဘူးဟုဆို၏။ ထို့အတူ မိဖုရားကြီးသည် အိမ်ရှေ့မင်းမြင်းစီးသည့် အချက်များကြောင့် လက်စားချေရန် လှေလှော်မည်မကြံနှင့် မဟန်

ပေဘူးဟု မိန့်ကြားဘူးလေသည်။ အလားတူစကားပုံ မျိုးကို ပုံပြင်ဝတ္ထုများ၊ ဒဏ္ဍာရီများ၊ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့၊ ၅၅၀ ဇာတ်တော်များ၊ ကာလပေါ်ဝတ္ထုများ၊ သတင်းစာပါ အဖြစ်အပျက်များ စသည်တို့မှကိုးကား၍ ပြောလေ့ရှိလေသည်။

စကားပြေ။ ။မိမိဆိုလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို တစ်ပါးသူတို့ သိရှိနားလည်စေရန် နေ့စဉ်သုံး စကားတို့ဖြင့် ကာရန်မပါဘဲ ရေးသားခြင်းသည် ။ စကားပြေဖြစ်၏။ သာမန်အားဖြင့် လူတို့ နေ့စဉ် ပြောဆိုရေးသားနေကြသောစကားနှင့် စာတို့သည် စကားပြေဖြစ်၏။ မြန်မာစာ

ပေလောက၌မူကား စာပေသဘောသက်ရောက်သော စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံကိုသာလျှင် စကားပြေဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ပါဠိဘာသာ၊ သက္ကဋဘာသာတို့တွင် (၁) ပဇ္ဇ (၂)ဂဇ္ဇ (၃) ဝိမိဿဟူ၍ စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံ သုံးမျိုးရှိသည်။ သာမန်အားဖြင့် ပြောဆိုရေးသားနေကြသော စကားပြေမျိုးသည် ပဇ္ဇမည်၏။ မကြာ၊ ကာရန် စသည်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စီအပ်သော လင်္ကာမျိုးသည် ဂဇ္ဇမည်၏။ စကားပြေနှင့်လင်္ကာကို ရောပြွမ်းဖက်စပ် စီကုံးအပ်သောအဖွဲ့မျိုးသည် ဝိမိဿမည်၏။ မြန်မာဘာသာ၌ကား စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံ နှစ်မျိုးသာရှိသည်။ ယင်းတို့ကား (၁) လင်္ကာ (၂) စကားပြေ ဖြစ်သည်။ မြန်မာ စာပေလောကတွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့် အများဆုံး တွေ့ရသည်မှာ စကားပြေဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာတို့သည် စကားပြေဖြစ်ကြ၏။ မြန်မာတို့၏ ဇာတ်၊ နိပါတ်၊ ဝတ္ထု၊ ရာဇဝင် ဟူသည်တို့သည် များသောအားဖြင့် စကားပြေဖြင့်သာရေးသားထားသော စာများဖြစ်ကြ၏။ ယခုခေတ်သတင်းစာတို့သည် စကားပြေဖြစ်ကြ၏။ မြန်မာစကားပြေကို (၁) စကားပြေရိုးရိုးနှင့် (၂) ကာရန်ဖောက်စကားပြေဟု နှစ်မျိုးခွဲနိုင်ရာသည်။ စကားပြေရိုးရိုးတွင် ခေတ်အလျောက် နေ့စဉ်သုံးစွဲနေကျစကားတို့ဖြင့် ရေးသားထားသော မြန်မာသက်သက် စကားပြေနှင့်ဘာသာပြန်စကားပြေဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲနိုင်သည်။ ဘာသာပြန်ဟူရာ၌လည်း နိဿိပြန်နှင့် ပါဠိလျှောက်ပြန်ဟု ရှိလေသည်။ ပုဂံကျောက်စာများ၊ ဦးကုလားမဟာရာဇဝင်ကြီး၊ ဝေဠဝတီ အရေးတော်ပုံစသည်တို့သည် မြန်မာသက်သက် စကားပြေ

ဖြစ်ကြ၏။ ငါးရဲ့ငါးဆယ်ဇာတ်နိပါတ်များ၊ ဓမ္မပဒဝတ္ထု တော်ကြီး၊ ငှက်ခွေရောင်အရေးတော်ပုံ စသည်တို့သည် ဘာသာ ပြန်စကားပြေဖြစ်ကြ၏။ ကန်တော်မင်းကျောင်း ဝေဠာစာ၊ ရှင်ဥက္ကံသမာလာ တရားစာ၊ ဦးပုည ဝတ္ထု ခေါင်းချုပ် စသည်တို့သည် ကာရန်ဖောက်စကားပြေဖြစ် ကြသည်။

မြန်မာသက်သက် စကားပြေရိုးရိုးအဖို့ ပုဂံ ကျောက်စာမှ မြစေတီကျောက်စာကို ကောက်နုတ် ဖော်ပြလိုပေသည်။ 'ဘုရားသခင် သာသနာ အနှစ် တစ်ထောင်ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးရကား ဤအရိမဒ္ဒနပုရမည် သောပြည်၌အား သီရိတြိ ဘုဝနာဒိတျ ဓမ္မရာဇ်မည်သော မင်းဖြစ်၏။ ထိုမင်း၏ ပယ်မယား တစ်ယောက်သောကား တြိလောကဝဋ်သကာဒေဝီမည်၏။ ထိုပယ်မယားသား တမူလည်း ရာဇဇာမာမည်၏။ ထိုမင်းကား ကျွန်သုံးရွာ တည်း ပယ်မယားအားပေး၏။ ထိုပယ်မယား သေခဲ့ရကား ထိုပယ်မယားတန်ဆာနှင့် ထိုကျွန်သုံးရွာသောနှင့်တည်း။ ထို ပယ်မယားသား ရာဇဇာမာမည်သောအား မင်းပေးတုံ၏။' ယခုခေတ်စကားပြေ အရေးအသားနှင့် ပုဂံခေတ်စကား ပြေအရေးအသားတို့ မည်မျှပြောင်းလဲလာပုံကို သာဓကပြ သောအားဖြင့် ဤခေတ်ထုတ်သတင်းစာတစ်စောင်၏ စကားပြေအရေးအသားကို အောက်ပါအတိုင်း သာဓက ပြလိုပေသည်။

'လေးနိုင်ငံ ဘောလုံးပွဲကြီးကား စလေပြီ။ အောင်ဆန်း ကစားကွင်းကြီးမှာသကြားလုံး ပရွက်ဆိတ်အံ့သကဲ့သို့၊ လူ ထုပရိသတ်ကြီး ရွစ်ရွစ်နှင့်ဖွေးဖွေးလှုပ်နေတော့သည်။ အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက် သောကြာနေ့ကစတင်၍ အိန္ဒိ ယနှင့်ပါကစ္စတန်တို့ ယှဉ်ပြိုင်ကစားကြရာ၊ အိန္ဒိယက ၁ ဂိုး၊ ဂိုးမရှိ နှင့် အနိုင်ရရှိသွား၏။

မနေ့က မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သီဟိုဠ်တို့ ကစားကြရာ၊ ပထမနေ့ ကထက်ပင် လူထုကြီးသည် ပိုများလာသည်ဟု ထင်ရ၏။ အောင်ဆန်းကွင်းကြီးအတွင်း အရှေ့ဘက်တွင် အလံတိုင် ကြီး သုံးတိုင်စိုက်ထူထား၍၊ ဘောလုံးသမားများ ကွင်း ထဲသို့ဆင်းလာကြသောအခါ မြန်မာအလံနှင့် သီဟိုဠ် အလံတို့ကို လှင့်ထူလိုက်၏။ ကြက်သရေရှိပါဘိတောင်း။'

ဘာသာပြန်ရာ၌ ပါဠိတစ်ချက် အနက်တစ်ချက်ယှဉ်၍ ပြန်ဆိုသည်ကို နိဿိတပြန်ဟုခေါ်ကြသည်။ ယင်းနိဿိတပြန် စကား ပြေကို လောကနိတိ ပါဠိအနက်မှ ထုတ်နုတ်၍ အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်သည်။

'လောကေလောကံ၌၊ အပ္ပဿတော နည်းသောသုတရှိသူ သည်၊ အပ္ပံ အနည်းငယ်သော၊ သုတံ သုတကို၊ ဗဟံမညတိ အများအောက်မေ့တတ်၏။ မာနဝါ မာန် ရှိတတ်၏။ ကိမိဝ အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ သိန္နဒကံ

သမုဒ္ဒရာရေကို၊ အပ္ပဿန္တော မမြင်စဖူးသော၊ မဏ္ဍုကော ဖားသူငယ်သည်၊ ကူပေတွင်း၌၊ တောယံ ရေကို၊ ဗဟံမညတိ ဣဝ အများထင်သကဲ့သို့တည်း။'

ပါဠိလျှောက်စကားပြေကို ဥဒါဟရဏ်ပြသောအားဖြင့် ငါးရဲ့ငါးဆယ်မှ နစ္စဇာတ်ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။ 'လွန်လေပြီးသောအခါကမ္ဘာဦး၌ ခြင်္သေ့ကို အခြေလေး ချောင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၌ မင်းပြုကုန်၏။ အာနန္ဒာ ငါးကို ငါးတို့၏မင်း ပြုကုန်၏။ ရွှေဟင်္သာကို ငှက်တို့၏ မင်းပြုကုန်၏။ ထိုရွှေဟင်္သာမင်းသည် သမီးဖြစ်သော ဟင်္သာမ ငယ်သည် အလွန်အဆင်းလှ၏။ ထိုဟင်္သာမင်းသည် သမီး အားဆုကိုပေး၏။ ဟင်္သာမငယ်သည် မိမိစိတ်နှစ်သက် သောလင်ကို စုံစမ်းစေ၏။ အထူးထူးအပြားပြားရှိကုန်သော ဟင်္သာ၊ ဥဒေါင်း အစရှိကုန်သော ငှက်အပေါင်းတို့သည် တပေါင်းတည်းလာကုန်၍ တစ်ခုသောကြီးစွာသော ကျောက် ဖျာအပြင် ၌စည်းဝေးကုန်၏။ ဟင်္သာမင်းသည် မိမိစိတ်နှစ်သက်သောလင်ကို လာ၍ ယူစေသတည်းဟု သမီးကို ခေါ်စေ၏။ ထိုဟင်္သာမငယ်သည် ငှက်အပေါင်းကို ကြည့်သည်ရှိသော် ပတ္တမြားအဆင်းနှင့်တူသောလည်ရှိသော ဆန်းကြယ်သောမြီးဖြန်းရှိသော ဥဒေါင်းသည် ငါ၏ လင်ဖြစ်စေသတည်းဟု ကြား၏။'

မြန်မာစာပေသည် ပါ ဥစ္စာပေနှင့်မကင်းချေ။ ထိုကြောင့် ဘာသာပြန်ဟူရာ၌၊ များသောအားဖြင့် ပါဠိမှပြန်ဆိုခြင်းကို ဆိုလိုပေသည်။ ဘာသာပြန်စကားပြေမှာ ပါဠိဂတိကို လိုက်၍နေရသောကြောင့် မြန်မာစကားပြေရိုးရိုးနှင့်မတူ ဘဲ ခြားနားလျက်ရှိသည်။ ထိုခြားနားချက်ကို သိလွယ် အောင် ထပ်မံ၍ မိလိန္ဒပဉ္စာဝတ္ထုမှ သာဓက ထုတ်နုတ် ပြလိုသည်။

'မင်းကြီး၊ ဥပမာသော်ကား ကြက်မအား ရေကြည် လည်းမဖြစ်အံ့၊ အဥလည်းမဖြစ်ရာ။ ထိုအခါ အကြင် ရေကြည်လည်းဖြစ်၏။ အကြင်ဥလည်းဖြစ်၏။ ထိုနှစ် ပါးသော ရေကြည်အဥတို့သည် အချင်းချင်းမှီ၍ တပြိုင် နက်သာလျှင် ထိုကြက်ဥတို့၏ ဖြစ်ခြင်းတရားသည် ထင် ရှားစွာဖြစ်၏။ မင်းကြီး၊ ထိုအတူလည်းကောင်း ထိုပဋိ သန္ဓေကာလ၌ နာမ်တရားချည်းလည်း မဖြစ်ရာ၊ ရုပ်တရား ချည်းလည်း မဖြစ်ရာ ထိုပဋိသန္ဓေကာလ၌ အကြင်နာမ် တရားလည်းဖြစ်ရာ၏။ အကြင်ရုပ်တရားလည်း ဖြစ် ရာ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံသောတရားတို့သည် အချင်းချင်း မှီ၍ တစ်ပြိုင်နက် ပဋိသန္ဓေနေသည်ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ထိုနာမ်ရုပ်တရားနှစ်ပါးတို့သည် ကာလ ရှည်ကြာစွာဖြစ်၏။'

ကာရန်ဖောက်စကားပြေအဖို့ ဦးပုညဝတ္ထုပေါင်းချုပ်မှ သူအိုမကြီးဝတ္ထုကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

‘ထိုအခါ သာပတ္တိပြည်သူ၊ ခေါင်းဖြူဖွေးဖွေး၊ ချင်းသေး ထင်ထိုအခါ၊ လက်တိုအင်္ကျီနွမ်းနှင့်၊ အသက်တမ်းခေါင်ခိုက်၍၊ ပြာချိုက်အောင်မွဲလှသော ဒါယိကာမကြီး တစ်ဦးတည်း၊ ခြူးတူးဝမ်းသာ၊ သဒ္ဓါလောက်လုံ၊ ပြည်သူတို့ပြုပုံကို၊ အာရုံသက်ဝင်၊ ဇောပီတိ ရှင်လှ၍၊ လှူချင်သည့် ဝိတက် နှင့်၊ အသက်ကိုမတာတွယ်၊ အရွယ်ကိုမရွေး၊ ချွေးတစ် ဖြိုက်ဖြိုက်၊ အားတိုက် ခြိုးခြံ၊ အစေခံလုပ်ငန်းဖြင့်၊ ပင်ပန်းစွာ ကြံစည်၍၊ တစ်ပြည်စည်းခွက်စ၊ ဆန်ကမ်းမျှကို၊ ရလတ် သောခါ၊ ဝမ်းစာမချွင်း၊ ဆန်ရင်းကိုဆွမ်းလုပ်၊ ဆန်နပ်ကို ယာဂုကျို၊ အတိုအထွာ၊ ဟင်းလျာဝယ်ဘို့၊ တစ်ချို့ကိုထား၊ ဤသို့အားဖြင့်၊ ကြီးစားလုံ့လ၊ ဆွမ်းကိစ္စပြီးစေသတည်း။’

စာပေ၌ စကားပြေသည် အချက်အချာမထွိုင်ဖြစ်၏။ စကားပြေကို လူတို့နေစဉ်သုံးစွဲနေကြသည်မှန်၏။ သို့ သော် စကားပြေကောင်းတို့သည်ရှားလှပေသည်။ စကား ပြေကောင်းရေးတတ်သော လူမျိုးတို့၏စာပေသည် ကြီး ပွားတိုးတက်၏။ စာပေ ကြီးပွားတိုးတက်သည်နှင့်အမျှ လူမျိုးလည်း ကြီးပွားတိုးတက်၏။ စကားပြေကောင်းရေး တတ်၍ စာပေကြီးပွား တိုးတက်သည်ကို သာကေပြရလျှင်၊ အင်္ဂလိပ်စာပေကို ပြနိုင်ပေသည်။ ထိုကြောင့် စကားပြေ စီကုံးနှုန်းဖွဲ့ပုံ အလွန်တစ်ရာအရေးကြီးသည်ကို သတိ ချပ်သင့်လှပေသည်။

စကားပြောကြေးနန်း ။ ။ ‘မစ္စတာဝပ်ဆင် ခဏလာပါအုံး၊ တွေ့ချင်လို့’ ဟူသောအသံကို အိမ်အောက်ထပ်ရှိ ဝပ်ဆင်က ကြားရသဖြင့် သူ၏ဆရာ ဂရေ ဟမ်ဘဲရီရာ အိမ်ပေါ်ထပ်သို့ ပြေး ၍တက်လာခဲ့လေသည်။ ထိုအ သံကား ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် တယ် လီဖုန်းခေါ် စကားပြောကြေး နန်းဖြင့် ပထမအကြိမ်အောင် မြင်စွာ စကားပြောလိုက်သော အသံဖြစ်ပေသည်။

အလက် ဇန္ဒာဂရေဟမ် ဗဲ သည် စကော့လူမျိုးဖြစ်သည်။ သူသည် သူ့လက်ထောက်ဖြစ်သူ တောမတ် ဝပ် ဆင် နှင့် အတူ အ မေရိကန်နိုင်ငံ ဗော်စတန်မြို့တွင် စကားပြောကြေးနန်းကို လ ပေါင်းများစွာ ကြံစည်အားထုတ် ခဲ့ရာမှ အထက်ပါအတိုင်း အောင် မြင် သွားခြင်း ဖြစ် သည်။ (ဗဲ၊ အေ၊ ဂျီ-ရှူ)

အမှန်မှာ ဂရေဟမ်ဗဲထက်ဦး၍ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယိုဟန်း ဖိလစ်ဆိုသူ ဂျာမန်သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးက စကား ပြောကြေးနန်းကိရိယာတစ်မျိုးကို ကြံစည်တီထွင်ဘူးသည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ကြံစည်ချက်မှာသဘော အယူအားဖြင့် မှန် ကန်နေသော်လည်း လက်တွေ့အောင်မြင်အောင် မစွမ်း ဆောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ ဗဲ လက်ထက်သို့ရောက်မှ လက်တွေ့ အောင် မြင်လာပြီးလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခေတ်သုံး စကားပြောကြေးနန်းကိရိယာများ အနှံ့အပြားပေါ်ပေါက် အသုံးများလာနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

စကားပြောကြေးနန်းပြုလုပ်ပုံသဘော

စကားပြောကြေးနန်းတွင် (၁) စကားပြောခွက်၊ (၂) လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့်(၃)နားထောင်ခွက်ဟူ၍ ပစ္စည်းသုံးမျိုး အဓိက ပါဝင်သည်။ စကားပြောခွက်ထဲသို့ စကားပြောလိုက် သောအခါ ပါးစပ်မှအသံလှိုင်းတို့သည် စကားပြောခွက် တွင် တပ်ဆင်ထားသော ဒိုင်အာဖရမ်ခေါ် ပါးလွှာသည့် သတ္တုချပ်ပြားကို တုန်ခါစေသည်။ ထိုတုန်ခါမှုများက ကြေးနန်းကြိုးတစ်လျှောက်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီးကြောင်းကို အသံနှင့်လိုက်၍ မညီညာသော ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ် စေသည်။ ထိုမှ အခြားတစ်ဖက်ရှိ နားထောင်ခွက်တွင်ရှိသော လျှပ်စစ်သံလိုက်၌ အလားတူမညီညာသည့် အားများကိုဖြစ် ပေါ်စေသည်။ ထိုသံလိုက်က အနီးရှိ သတ္တုချပ်ပြားကို ဆွဲ ငင်သဖြင့် စကားပြောခွက်တွင်ရှိသော သတ္တုချပ်ပြား အတိုင်း တုန်ခါစေပြန်သည်။ ထိုကဲ့သို့တုန်ခါမှုကြောင့်

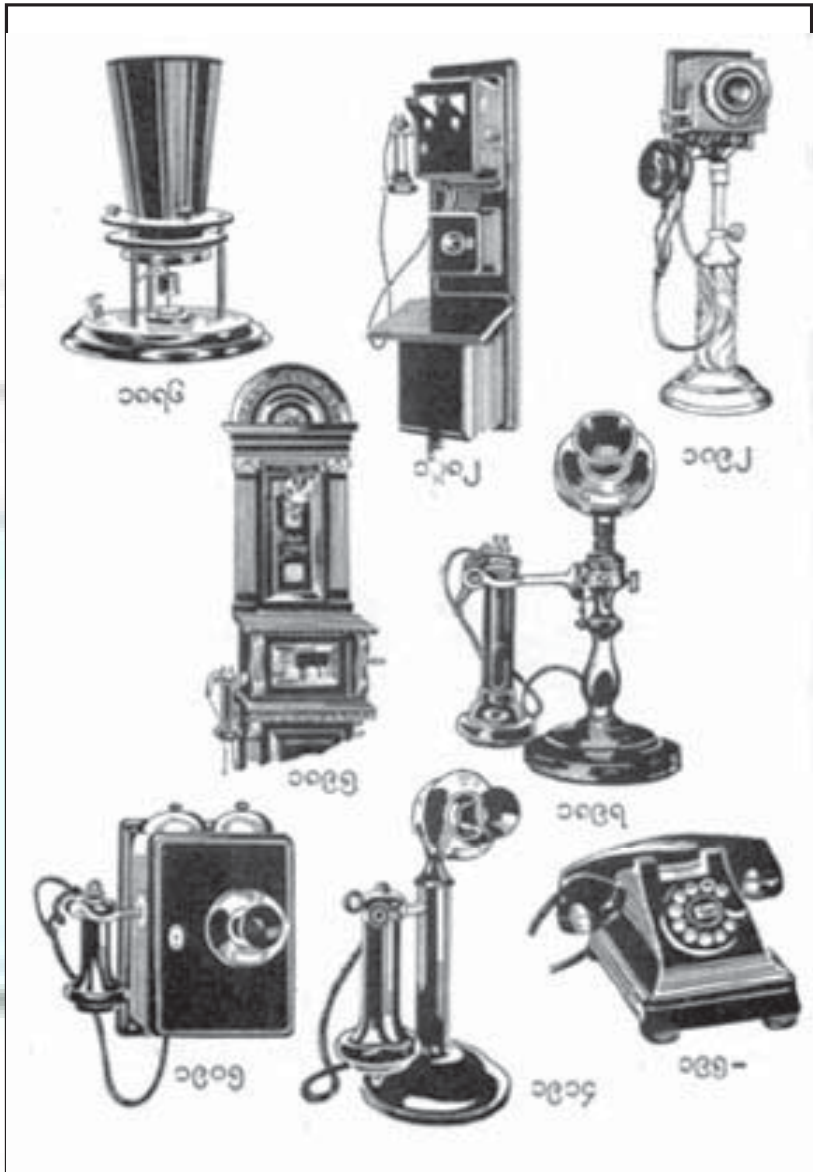
ပြင်ပမှလာသောကြေးနန်းကြိုးများကို ဗဟိုလမ်းလွှဲခလုတ်ခုံအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာစကားပြော ကြေးနန်း နံပတ်များနှင့် ဆက်သွယ်ခွဲဝေပေးရာ ဌာန

စကားပြောကြေးနန်း

စကားပြောသူ၏ စကားသံ အတိုင်း နားထောင်ခွက်ထဲမှ ပြန်လည်ကြားရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၈၈၀ပြည့်နှစ်လောက်မှစ၍ နိုင်ငံကြီးတိုင်းလိုလိုတွင် စကားပြောကြေးနန်းကိရိယာများကို တပ်ဆင်အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ ပထမတွင် စကားပြောကြေးနန်းကို ခရီးတိုများ၌သာ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် သိပ္ပံဆရာတို့၏ အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်ကြိုးစားမှုများကြောင့် မကြာမီပင် ဝေးလံ ကွာလှ မ်းသော ခရီးများသို့ ပြောဆိုနိုင်လာကြသည်။ ယခုအခါ စကားပြောကြေးနန်းကို ကုန်းပေါ်တွင်သာ မက၊ ရေခြားလျက်ရှိသော နေရာများသို့ပါ ဆက်သွယ် အသုံးပြုနေကြပြီ။ ရေခြားလျက်ရှိသော နေရာများသို့ ဆက်သွယ်ရာတွင် ကြေးနန်းကြိုးများကို ရေမဝင်နိုင်သည့် ပိုက်လုံးများ၌ ထည့်ကာ ရေအောက်တွင် ချထားပြီးလျှင် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက်ကို ဆက်ပေးရလေသည်။ (ရေအောက် ကြေးနန်း - ရှ။)

ရှေးက စကားပြောခွက်နှင့် နားထောင်ခွက်တို့မှာ သီးခြားဖြစ်ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်မူ တစ်ဆက်တည်းပြုလုပ်ထားသဖြင့် လက်တစ်ဖက်တည်းဖြင့်ပင် ကိရိယာနှစ်ခုလုံးကို လွယ်ကူစွာကိုင်ပြီးလျှင် ပြောလိုသည့်စကားကို ပြောယင်းနှင့်တစ်ဖက်မှပြန်လည်ပြောဆိုသည့် စကားကိုလည်း နားထောင်နိုင်လေသည်။ တယ်လီဖုန်းစကားပြောလိုလျှင် ပြောလိုသူသည် ပြောခွက်ကို တင်ခုံမှ မယူလိုက်ရသည်။ ထိုအခါ လျှပ်စစ်ဓာတ်သည် ကြေးနန်းကြိုးတစ်လျှောက်စီး၍ ဗဟိုဌာန၌ရှိသော ခလုတ်ခုံက မီးလုံးတလုံးကို လင်းစေသည်။ လင်းနေသော မီးလုံးကိုကြည့်၍ အော်ပရေတာသည် မည်သည့် တယ်လီဖုန်းနံပါတ်က စကားပြောလိုကြောင်းကို သိသည်။ ထိုအခါ အော်ပရေတာသည် ထိုသူအား မည်သည့် တယ်လီဖုန်းနံပါတ်နှင့် စကားပြောလိုကြောင်းမေး၍ ပြောလိုသည့် တယ်လီ

စတင်တီထွင်ချိန်မှစ၍ ယနေ့အထိ စကားပြောကြေးနန်းခွက် အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပုံ

ဖုန်းနံပါတ်ကို သိရသောအခါ ထိုနံပါတ်နှင့် ဆက်သွယ်ပေးလိုက်သည်။ ထိုအခါ ပြောလိုသောတယ်လီဖုန်းတွင် အသံသွား၍မြည်သည်။ တယ်လီဖုန်းမြည်သံကြားရသူသည် နားထောင်ခွက်ကို မယူ၍ နားထောင်လိုက်လျှင် တဖက်ကပြောသူ၏ စကားများကို ကြားနိုင်သည်။ မိမိကလည်း ပြောခွက်တွင်စကားပြန်ပြောနိုင်၏။ စကားပြောပြီးလျှင် ပြောခွက်နှင့်နားထောင်ခွက်တို့ကို တယ်လီဖုန်းခုံပေါ်တွင် ပြန်ချထားရသည်။ ထိုအခါ အော်ပရေတာသည် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ဆက်ထားပေးသောကြိုးကို ဖြုတ်လိုက်သည်။ ယခုအခါ ကြားလူကဆက်သွယ်ပေးမှ စကားပြောနိုင်

www.foreverspace.com.mm

ကြေးနန်းကြီးအဖျက်အဆီးကို စစ်ဆေးသောစက်ကရိယာ

သောနည်းထက် သာလွန်ကောင်းမွန်သော အော်တိုမက် တစ်ဒိုင်ယယ်တယ်လီဖုန်းများ ပေါ်နေပြီဖြစ်သည်။ ထိုတယ်လီဖုန်းဖြင့် စကားပြောသောအခါ၊ ပြောသော နံပတ်ကို တယ်လီဖုန်းရှိ ဒိုင်ယယ်အပိုင်းတွင် လက်နှင့်လှည့်ပေးခြင်းဖြင့်အလိုလို တစ်ဖက်က တယ်လီဖုန်းတွင် အသံသွား၍ မြည်သည်။ ထိုစံနစ်ဖြင့် စကားပြောလိုသူတို့သည် တိုက်ရိုက်စကားပြောနိုင်ကြပေသည်။ အော်တိုမက်တစ် ဒိုင်ယယ်တယ်လီဖုန်းကို အသုံးပြုရာ၌ ကရော့စဇားစနစ်သည် နောက်ဆုံးပေါ်စနစ်ဖြစ်၍ မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် ထိုစနစ်ကိုအသုံးများကြသည်။

ဒိုင်ယယ်တယ်လီဖုန်းတွင် ပထမအသုံးပြုသော စနစ်မှာ

စတက်ဗိုင်စတက်ခေါ် တစ်ဆင့်စီ စီမံယူသည့် စနစ်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ စနစ်မှာပန်နယ်စနစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်နှစ်မျိုးလုံး၌ စက်သဘောသက်ဝင်လျက်ရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုစံနစ်များ၌ အလိုရှိသည့် တယ်လီဖုန်း နံပတ်ကိုရအောင် အဆက်အသွယ်ခလုတ်များအပေါ်တွင် စက်နှင့်စီမံထားသော ဝိုက်ပါးများက စမ်း၍ရှာယူရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးပေါ်ကရော့စဇားစနစ်တွင်မူ စက်နှင့်လုပ်ထားသော ဝိုက်ပါးများ အစား လျှပ်စစ်ရီလေးတိုက်အဆက်အသွယ်ခလုတ်များကို အသုံးပြုသည်။ ကရော့စဇားစနစ်သည် အခြားစနစ်များထက်ပို၍ အရာရောက်ခြင်းကြောင့် ထိုစနစ်ကို မြို့ကြီးများတွင် သုံးကြသည်။

စကားပြောအတတ်။ ။လူတို့သည် အချိန်တန်လျှင် စကားတတ်စမြဲပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် စကားတတ်သူတိုင်း အပြောတတ်ပြီဟု မဆိုနိုင်ချေ။ စကားပြောရာ၌ မိမိဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်သို့ရောက်အောင် စကားလုံးကိုနေရာတကျအသုံးပြုတတ်ဖို့လိုသည်။ နားထောင်သူ၏ စိတ်နှလုံးကို သိမ်းကျုံး ဆွဲငင်တတ်ဖို့ လိုသည်။ ထိုကြောင့် စကားပြောခြင်းသည် အတတ်ပညာတစ်ခုပင်ဖြစ်၏။ အချို့သောသူတို့သည် အာဝဇ္ဇန်းကောင်း၏။ သို့သော် အာဝဇ္ဇန်း ကောင်းတိုင်း စကားပြောတတ်ပြီဟုမဆိုနိုင်။ အချို့ကား သဒ္ဒါ နည်းကျကျစကားပြော တတ်၏။ သဒ္ဒါတတ်၍ စာတတ်သည်ဟု ခေါ်နိုင်စေကာမူ၊ သဒ္ဒါတတ်တိုင်းလည်း စကားပြောတတ်ပြီဟု မဆိုနိုင်။ စကားပြောသူ၏စိတ်၌ ပေါ်လာသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာ ဥပမေယျတို့နှင့် တန်ဆာဆင်၍၊ စကား

ရန်ကုန်မြို့၊ စကားပြောကြေးနန်းဗဟိုဌာန လမ်းလွှဲခလုတ်ခုံ

အသုံးအနှုန်း ပြေပြစ်ပြီးလျှင်၊ စကား၏ အလေးအနက်ကို ထင်ပေါ်အောင် လေယူလေသိမ်းကောင်းကောင်း၊ သရုပ်ဖော်ပေးနိုင်မှသာ စကားပြောကောင်းသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ စကားပြောအတတ်သည် ဂရိနိုင်ငံမှ စတင် ထွန်းကားလာသည်ဟု အနောက်နိုင်ငံသားတို့က ယူဆကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့သည် စကားပြောအတတ်ကို ဟောပြောမှုပညာတရပ်အနေနှင့် လိုက်စားခဲ့ကြ၏။ ရှေးဟောင်း ဆိုးဖစ်များသည် စကားပြောရာနှင့် ဆိုင်သော တက္ကနယများကို ကြိဆခဲ့ကြသည်။ စကားပြောနည်းဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများကို သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များသည် ယခုတိုင် အသုံးကျအဖိုးတန်လျက် ရှိသည်။

မြန်မာတို့၏ စာပေကျမ်းဂန်၌ကား စကားပြောအတတ်ကို အထောက်အပံ့ပြုသော ကျမ်းများရှိသည်။ ပါဠိကျမ်းဂန်လာ မိလိန္ဒပဉ္စာသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ နက်နဲသောတရားတို့ကို ဖွင့်ဆိုရာ ကျမ်းဂန်တစ်ရပ်မျှသာမက၊ စကားပြောအတတ်၌ အကျုံးဝင်သော တက္ကနယတို့ကိုဖော်ပြရာကျမ်း ဂန်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာတို့၌ စကားအရာ အင်္ဂါလေးတန် နှင့် စကားကြီးဆယ်မျိုး ဟူသည်တို့မှာ စကားပြောအတတ်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများဖြစ်သည်။ (စကားကြီးဆယ်မျိုး-ရှု။)

စကားပြောရာ၌ ပြောဆိုသောစကားလုံး၏အဓိပ္ပာယ်သည် ပြောင်မြောက်ရမည်။ မိမိသုံးစွဲလိုက်သော စကားလုံးသည် မိမိအလိုရှိအပ်သော သရုပ်ကို ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိရမည်။ သို့မှသာ ကြားနာသူ၏စိတ်နှလုံးတွင် ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်တို့သည် ပန်းချီကားချပ်ပမာ ထင်လင်းစွာပေါ်ပေါက်လာနိုင်လိမ့်မည်။ ဤအာသိသ ပြည့်မြောက်စေရန်

မှာ ဥပမာ ဥပမေယျများ၊ ဥပစာစကားများ၊ ဥဒါဟရုဏ်များသည် အရေးကြီးလေသည်။ စကားပြောရာတွင် အသက်ဝင်လာအောင် ဟာသကိုလည်း သုံးရသည်။ အကြောင်းနှင့် အကျိုးဆက်စပ်၍လည်း ပြောရသည်။ နားထောင်သူတို့၏ အာရုံကိုဖမ်းယူနိုင်ရန်အလို့ငှာ၊ အသံဩဇာနှင့် ဟန်အမူအရာရှိရသည်။ စကားပြောရာတွင် ပီသပြတ်သားခြင်းသည်လည်း စကားပြောအတတ်၌ အရေးကြီးသောအင်္ဂါတရပ် ဖြစ်ပေသည်။

စကီးစီးခြင်း ။ ။ ရေခဲသောတိုင်းပြည်များတွင် ရေခဲပြင်ပေါ်၌ စကီးဟုခေါ်သော သစ်သားလျှောဖိနပ်စီးနင်း၍ ခရီးသွားလာကြသည်ကိုစကီးစီးခြင်းဟုခေါ်သည်။ ထိုလျှောဖိနပ်မှာ သာမန်အားဖြင့် ၃ လက်မမှ ၅ လက်မအထိ ဗြဲကြံရှိသည်။ အလျားမှာ ၅ ပေမှ ၈ ပေအထိရှည်သည်။ အထူမှာ တစ်လက်မနှင့် တစ်မတ်ခန့်ထူသည်။ ဖိနပ်၏ဦးရော နောက်ပါ ရှည်မျောမျောရှိသည်။ စကီးနှင့် စကိတ်တို့ ခြားနားချက်မှာ စကီးသည် သစ်သားဖိနပ်ဖြစ်၍၊ စကိတ်မှာ ရိုးရိုး သားရေဖိနပ်အောက်တွင် တပ်ဆင်ထားနိုင်သော သံမဏိပြားကိရိယာဖြစ်သည်။ (စကိတ်စီးခြင်း-ရှု။)

လျှောဖိနပ်ကို စီးမည်ပြုသည့်အခါ ထိုဖိနပ်ကို ခြေဖမိုးနှင့် ခြေမျက်စိတို့တွင် အခိုင်အမာချည်နှောင်တပ်ပိုး၍ စီးရသည်။ ရေခဲသောတိုင်းပြည်များတွင် လျှောဖိနပ်စီးခြင်း ဓလေ့မှာ ရှေးဟောင်းကပင် ရှိနှင့်ပြီဟုသိရသော်လည်း လျှောဖိနပ်စီးခြင်းကို ကစားခုန်စားတစ်ရပ်အနေဖြင့် တီထွင်ကြသည်မှာ များစွာမကြာသေးချေ။ ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်

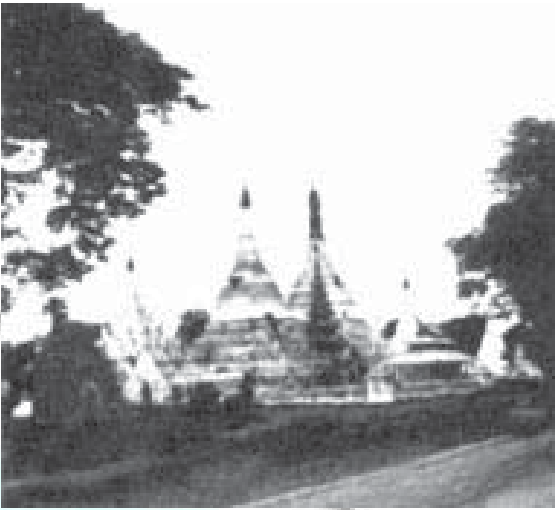
စကီးအမြင့်ခုန်စီး၍ တောင်ပေါ်မှတောင်အောက်သို့ စွန့်စွန့်စားစားဆင်းလာပုံ

နေ့ဝေးနိုင်ငံတွင် စကီးစီးခြင်းကို ကစားခုန်စားပြိုင်ပွဲတစ်ရပ်အနေနှင့် ကျင်းပခဲ့ရာမှအစပြု၍ စကန်ဒီနေဗီးယားကျွန်းဆွယ်တစ်လျှောက်ရှိ နိုင်ငံများသို့ ထိုစကီးစီးခြင်းအလေ့အထသည် ပျံ့နှံ့သွားလေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ဥရောပတိုက်တွင်သာမက ဩစတြေးလျတိုက်နှင့် နယူးဇီလန်ပြည်တို့တွင်လည်း စကီးစီးခြင်းခေတ်စားလာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်အောင် ပင်ဖြစ်သည်။

စကီးစီးခြင်း၌ တောင်ထိပ်မှ တောင်အောက်သို့သာ လျှောချစီးဆင်းနိုင်သည် မဟုတ်၊ တောင်အောက်မှလည်း တောင် ထိပ်သို့ စီးတက်နိုင်သည်။ ဤသို့ အနိမ့်မှ အမြင့်သို့တက်နိုင်ရန်၊ တောင်ဝေးများကို အသုံးပြုရသည်။

များသောအားဖြင့် ထိုတောင်ငှေးတို့၏အောက်ခြေ၌ ဘီးတပ်လျက်ပါရှိသည်။ သို့ရာတွင် အမြင့်သို့တက်သောအခါ၊ စကီးဖိနပ်ကို တည့်တည့်မတ်မတ်စီး၍ လျှောက်ရန် မပြုစေနိုင်ချေ။ ထိုအခါ၌ ကျွမ်းကျင်မှု လိုလေသည်။ စကီးစီးသူသည် ခြေကိုခွင့်၍၊ စကီးဖိနပ်ကို သွားရာ လမ်းကြောင်း၌ ကန့်လန့်ဖြတ်၍ ချပြီးလျှင် လျှောက်ရသည်။ ဤသို့ လျှောက်သည့်အခါ စကီးဖိနပ်ရာသည် ဆီးနှင်းဖွေးဖွေးထဲတွင် ကင်းခြေများလျှောက်သွား၍ ကျန်ရစ်သော ကင်းခြေများခြေရာသဏ္ဍာန် ကျန်ရစ်သည်။

စကီးစီးပြိုင်ပွဲများတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်တို့သည် သတ်မှတ်ထားသောတာထွက်မှ ပန်းတိုင်သို့ အတိုဆုံးခရီးဖြင့် အမြန်ဆုံးရောက်အောင် လျှောစီးကြရသည်။ အတိုဆုံးခရီးဖြင့် ရောက်ရလေအောင် မတ်စောက်သောချောက်များကို ခုန်ဆင်းရသည်မှာ စွန့်စားခြင်းတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အချို့ကစားနည်းမှာ တောင်ကုန်းမှ မိုင် ၆၀ နှုန်းမျှဖြင့်လျှောဆင်းပြီးလျှင် သတ်မှတ်ထားသောနေရာသို့ရောက်လျှင် လေထဲတွင်ခုန်တက်ရသည်။ အချို့သောကစားပွဲတို့၌ကား၊ တောင်ကမ်းပါးစောင်းတစ်လျှောက်တွင် ခုန်၍ဆင်းရသည်။

စကုမြို့အဝင်တွင်ဖူးမြင်ရသော ထေရ်ကြီးစေတီတော်

ကားလမ်းတွင် မင်းဘူးမြို့၏ အနောက် မြောက်ဖက် ၁၁ မိုင်အကွာ၌ တည်ရှိသည်။ မြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၅၄၂ ခန့် ရှိသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင်၊ စကုမြို့ဝန်ဟူ၍ သီးခြားထားရှိပြီး အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ ရှေးခေတ်စကုမြို့ဝန်၊ မြို့သူကြီးတို့တည်ဆောက်ကိုးကွယ်ခဲ့သော လေးထပ်ကျောင်း၊ သုံးထပ်ကျောင်း၊ မှန်ကင်း ကျောင်း၊ ကန်ဦးကျောင်း စသည့်ကျောင်းကြီးများတွင် ဇာတ် နိပါတ်တော်များကို သရုပ်ဖော်ပြထားသည့် ရှေးမြန်မာ ပန်းပုလက်ရာတို့ကို ယခုတိုင် တွေ့နိုင်သေးသည်။

စကုမြို့နယ်၏ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်၏။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းများကို မန်းချောင်းမှ ဆည်မြောင်းများဖြင့် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသည်။ စကုနယ်မှထွက်သည့် စကုမြတ်ခေါ်သော စပါးသည် နာမည်ကြီး၏။ 'စပါးမှာ စကုမြတ်၊ မယားမှာတစ်ခုလပ်' ဟုပင် ဆိုရိုး ရှိခဲ့သည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာ နှစ်ဆူရှိသော ရွှေစက်တော်ဘုရားသည် စကုမြို့နယ်အတွင်း၌ပင်ရှိ၏။ ရွှေစက်တော်ဘုရားပွဲ ကျင်းပသည့် တပို့တွဲနှင့် တပေါင်းလတို့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ ဘုရားဖူးများလာရောက်ကြသည်။

စကုမြို့ဟု အမည်တွင်ရခြင်းကို တစ်ကောင်းခေတ်မှ မဟာသမ္ဘဝ၊ စူဠသမ္ဘဝတို့၏အကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်ပြောလေ့ရှိကြသည်။ ထိုမျက်မမြင်မင်းသားနှစ်ပါးတို့အား ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတွင် ဖောင်ဖြင့်မျှောလိုက်ရာ စစ်ကိုင်းမှ စန္ဒမုခိဘီလူးမသည် ဖောင်ပေါ်တွင် အတူစီးလိုက်ခဲ့လေသည်။ လမ်းတွင် စားမြန်စာများကို ခိုးစားသော ဘီလူးမအားမိ၍ မင်းသားများကသတ်မည်အပြုတွင် မျက်စိအလင်းရအောင်

ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံ ဆရာအတတ်သင်ကျောင်းမှ ကျောင်းသူကျောင်းသားအချို့ စကီးစီးထွက်လာကြစဉ်။

စကုမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင် တောင်ပိုင်းတွင်ရှိ၍ စကုမြို့နယ်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။မင်းဘူး စလင်းသွား မော်တော်

ကုပေးပါမည်ဟုတိပြုချက်ကြောင့် အသက်ချမ်းသာပေးလိုက်၏။ ယိုးဒယားရာမုစ၍ မင်းသားနှစ်ပါးအား မျက်စိအလင်းရအောင် စတင်ကုပေးသည့်အတွက် စကုဟုခေါ်ကြောင်း အလှူရှိ၏။

စကုမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၅၁၅၅ ယောက်မျှ ဖြစ်သည်။

ဆာဝေါလတာစကော့

စကော့ဆာဝေါလတာ (ခရစ် ၁၇၇၁-၁၈၃၂)။ ။ စကော့လူမျိုး ကဗျာစာဆိုနှင့်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဆာဝေါလတာစကော့သည် ၁၇၇၁ ခုနှစ်၊ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည်၊ အက်ဒင်ဗာရာမြို့တော်၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ အက်ဒင်ဗာရာမြို့၌ ရှေ့နေစာရေး ဖြစ်သည်။ စကော့၏မိခင်မှာ အက်ဒင်ဗာရာတက္ကသိုလ် ဆေးပညာ ပါမောက္ခကြီး ဒေါက်တာဂျွန်ရားသားဖိုး၏ သမီးဖြစ်သည်။

စကော့သည် ကလေးဘဝ၌လွန်စွာချူချာခဲ့၏။ သူငယ်နာရောဂါကြောင့် နို့စို့အရွယ်ကပင် ခြေထောက်များ မသန်မစွမ်းဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကျန်းမာရေးတွင် ဤမျှပင် ချို့တဲ့ခဲ့သော်လည်း စိတ်အလွန်မြန်သော သူငယ်ကလေးဖြစ်သည်။ ထို့အတွက် မည်သူကမျှ သူ့အားဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ခြင်းမပြုဘဲ သူ့ဖာသာပင်နေစေခဲ့ကြသည်။ စကော့သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် စာဖတ်ဝါသနာပါသဖြင့် စာဖတ်ခြင်းဖြင့်သာ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေခဲ့၏။ ထိုဝါသနာသည် နောင်အခါ သူ့အား များစွာအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေခဲ့သည်။

စကော့သည် အရွယ်ရောက်၍ အတော်အသင့်လမ်း

လျှောက်နိုင်ပြီးလျှင် ကျောင်းကို မှန်မှန်တက်နိုင်လောက်အောင် သန်စွမ်းလာသည့်အခါ အက်ဒင်ဗာရာအထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားလေသည်။ စာဖတ်ဝါသနာထုံ၍ စာပေမျိုးစုံကို လေ့လာခဲ့သည့်အလျောက် အရွယ်နှင့်မလိုက်အောင်ပင် ဗဟုသုတကြွယ်ဝလာလေသည်။ ဉာဏ်ရွှင်ကာပညာထက်မြက်လာသဖြင့် အတန်းထဲတွင် ပထမစွဲသည်သာများလေသည်။ ကျောင်းသားဘဝ၌လည်းကောင်း၊ သူ့ဖခင်အား ကူညီကာ အလုပ်လုပ်ပေးရသောအခါ၌ လည်းကောင်း၊ တက္ကသိုလ်တွင် ပညာဆက်လက်ဆည်းပူးသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဥပဒေသင်တန်းတက်စဉ်၌လည်းကောင်း၊ တက္ကသိုလ်နှင့် ပြင်ပစကားရည်လှ အသင်းအဖွဲ့များတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်စဉ်၌လည်းကောင်း၊ ဝါသနာပါရင်းဖြစ်သော စာပေလေ့လာလိုက်စားခြင်းကို လက်မလွှတ်ပေ။ ပြင်သစ်စာကို ကျောင်းသားကလေးဘဝကပင် ကောင်းစွာတတ်မြောက်ခဲ့၍၊ တူတာလျှံစာကို ၁၅ နှစ်အရွယ် မတိုင်မီကပင် လေ့လာလိုက်စားခဲ့လေသည်။

ခြေထောက် မသန်စွမ်းသည့်ပြင် မကြာခဏဖျားနာတတ်သောကြောင့် စကော့၏ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ကြုံလှီသေးကွေးနေလိမ့်မည်ဟု တွေးထင်ဖွယ်ရာရှိသော်လည်း၊ စင်စစ် စကော့သည်အံ့ဩလောက်အောင်ပင် အရပ်အမောင်းထွားကျိုင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာတောင့်တင်း၏။ စိတ်နေသဘောထား မြောင့်စင်းဖြူစင်၍ မျက်နှာမှာ အစဉ်သဖြင့် ရွှင်လန်းသည်။

စကော့၏ဖခင်သည် မူလကသားဖြစ်သူအား သူ၏ခြေရာကိုနှင့်စေလိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်၊ အသက် ၁၆နှစ်အရွယ်တွင် သူ၏အလုပ်၌ဝင်ရောက်ကူညီလုပ်ကိုင်စေသည်။ သို့ရာတွင် စကော့သည် ဖခင်ဖြစ်သူ၏အလုပ်တွင် စိတ်မဝင်စားဘဲ၊ အထက်တန်းကျသော ဝတ်လုံတော်ရအလုပ်ကိုသာ ပို၍လိုလားနှစ်သက်သည့်အားလျော်စွာ ဥပဒေပညာကိုကြိုးစား လေ့လာပြီးနောက်၊ ၁၇၂၈ ခုနှစ် အသက် ၂၁နှစ်အရွယ်တွင် အထက်တန်းရှေ့နေကြီးဘွဲ့ထူးကို ဆွတ်ခူးခဲ့လေသည်။ စကော့သည် လေးနှစ်ထက်မနည်း ဥပဒေပညာကိုအပတ်တကုတ်ကြိုးစားလေ့လာခဲ့သော်လည်း၊ ရှေ့နေအလုပ်နှင့် အရိုးထုတ်ရန် မကြံရွယ်ဘဲ၊ အားလပ်ချိန်များများရ၍ စာပေပညာကိုလေ့လာလိုက်စားရန် အခွင့်အရေးရှိသော အလုပ်ကောင်းတစ်ခုခုကိုသာ လုပ်ကိုင်ရန် ရည်ရွယ်ရင်းရှိခဲ့လေသည်။

ရည်ရွယ်ခဲ့သည့် အလျောက်၊ ၁၇၉၉ခုနှစ်တွင် ဆဲလကတ်ရှိုင်းယာနယ်၏ မြို့ဝန်အလုပ်ကို တစ်နှစ်လျှင်ရိက္ခာတော်ငွေ ပေါင် ၃၀၀ ခန့်နှင့် လုပ်ကိုင်ရလေသည်။ တာဝန်အလွန်နည်းသည့် အလုပ်ဖြစ်သောကြောင့် စာပေကိုလိုက်စားရန် အချိန်များစွာရရှိခဲ့လေသည်။ ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင်တစ်ဖန် စက်ရှင်ရုံးစာရေးတော်ကြီးအလုပ်ကို ပူးတွဲလက်ခံရပြန်သည်။ ထိုအလုပ်မှာ မြို့ဝန်အလုပ်ထက် တာဝန်အနည်းငယ်ပို၍

ကြီးလေးသော်လည်း စကော့သည် ထိုအလုပ်ကို ၂၅ နှစ် တိုင်တိုင် ဝှံ့မြဲစွာလုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ စက်ပျက်ရုံးစာရေးတော်ကြီးအလုပ်နှင့် မြို့ဝန်အလုပ်တို့မှ ပူးပေါင်းရရှိသော နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ ပေါင် ၁၆၀၀ ခန့်ဖြစ်လေ သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဝါသနာပါရင်းဖြစ်သော စာရေးခြင်း အလုပ်ကို ကောင်းစွာ လိုက်စားနိုင်ခဲ့လေသည်။

စကော့သည် ကဗျာစာဆိုအဖြစ်ဖြင့် ဦးစွာ နာမည်ထွက် လေသည်။ သူ၏ပထမလက်ရာများကား ဂျာမန်တေး ကဗျာတို့ကို ဘာသာပြန်ဆို ရေးသားခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် 'စကော့တလန်နယ်ခြား သီချင်းများ' အမည်ရှိ ကဗျာစာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ ၁၈၀၅ ခုနှစ်တွင် 'နောက်ဆုံးဂီတစာဆို၏ တေးသံ' အမည်ရှိ ကဗျာ များကို ရေးသားထုတ်ဝေပြန်သည်။ ထိုစာအုပ်သည် စကော့အား ထိပ်တန်း ကဗျာစာဆိုကြီး၏ အဆင့် အတန်းသို့ မြှင့်တင်ပေးခဲ့လေသည်။ မိမိ၏စာအုပ်များကို လူကြိုက်များလာကြောင်း တွေ့ရှိရသောအခါ စကော့သည် လွန်စွာအားတက်ပြီးလျှင် စာရေးခြင်းအလုပ်ကိုသာလုပ်ကိုင် ရန် တစ်ခါတည်း ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ် လိုက်သည့်အလျောက်လည်း ကိုယ်ရေးကိစ္စများကို အဆင် ပြေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရပြန်သည်။ ရှားလော့ကာပန်းတီယေး ဆိုသူ ပြင်သစ်အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် ၁၇၉၇ ခုနှစ်တွင် ထိမ်းမြား ခဲ့သည်တွင် စကော့သည် အက်ဒင်ဗာရာမြို့မှ ၆ မိုင် ကွာအရပ်၌ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။ ထိုနောက် သားထောက် သမီးခံများ ထွန်းကားလာကာ အိမ်ထောင်မှာကြီး လာပြီဖြစ်သည့်ပြင် စာပေနှင့်သာမေ့လျော်နေလိုသော ဆန္ဒကြောင့် တို့မြစ်ကမ်းခြေရှိ ခြံနေရာတစ်ခုကို ဝယ်ယူ၍ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ ပြန်သည်။

စကော့သည် ကဗျာလင်္ကာပေါင်း အမြောက်အမြားရေး သားခဲ့၏။ ကဗျာများကို ရေးပြီးနောက် ဝတ္ထုများကို စတင် ရေးသားလေသည်။ စကော့ရေးသည့် ဝတ္ထုအများ အပြားတွင် ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထု များစွာပါရှိလေသည်။ ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် ရှေးဦးစွာထွက်သည့် စကော့၏ဝတ္ထုမှာ 'ဝေဗာလေ'အမည်ရှိ၍ ထိုဝတ္ထုထွက်ပြီးနောက် အစဉ် အလိုက် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သော ဝတ္ထုများကို 'ဝေဗာလေ ဝတ္ထုစဉ်'ဟု အမည် ပေးထားလေသည်။ စကော့သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရေးသားခဲ့သည့် ဝတ္ထုများတွင် သူ၏ အမည်ရင်းကို လျှို့ဝှက်ထားခဲ့၏။ ထိုသို့ လျှို့ဝှက်ထားသော ကြောင့်လည်း အမည်မဖော် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ကြီး၏အကြောင်း ကို သိလိုစေသန်နေကြသော စာဖတ်ပရိသတ်တို့သည် သူ၏လက်ရာများကို ပို၍ ဖတ်လိုကြည့်လိုလာကြ လေ သည်။ စကော့သည် မကြာမီပင် ရာဇဝင်ဝတ္ထုရေး ဆရာအဖြစ်ဖြင့် ပိုမိုထင်ရှားလေသည်။ ၁၈၁၈ ခုနှစ်

တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်သည် စကော့အားမှူးမတ်ငယ် အဆောင်အရွက်ဖြင့် ဆာဘွဲ့ကိုအပ်နှင်းကာ သူကောင်းပြု တော်မူခဲ့လေသည်။

၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် စကော့၏ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူသည် စီးပွားပျက်ကာ လူမွဲစာ ခံသွားရသဖြင့် အကြွေးငွေ ပေါင် ၁၃၀၀၀၀ ခန့်ကိုပေးဆပ်ရန် အတွက် တာဝန်သည် စကော့အပေါ်သို့ ကျရောက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် လူမသန် စွမ်းသလောက် စိတ်အားထက်လှသော စာဆိုကြီး စကော့ သည် အနည်းငယ်မျှ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိဘဲ ပေးဆပ်ရန်ရှိသမျှ ကြွေးမြီများကို အပြေအကျေ ပေးဆပ်ရန် တာဝန်ယူလိုက် လေသည်။

အကုသိုလ်ကံတို့မည်သည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဆက်တိုက် လာတတ်သော သဘောရှိသည့်အတိုင်း စကော့၏ချစ်ဇနီး သည် ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်သွားလေ သည်။ စကော့ကိုယ်တိုင်လည်း ခုလာနှင့်သွက်ချာပါဒ လေဖြတ်ရောဂါများစွဲကပ်လာသည်။ သို့ရာတွင် စကော့ သည်စိတ်ပျက်အားငယ်ခြင်းမရှိဘဲ သူ၏တာဝန်များကို ကျေပြန်စွာထမ်းဆောင်သွားခဲ့သည်။ စကော့သည် မနား မနေကြိုးစား၍ ကြွေးမြီဟူသမျှတို့ကို စာမူပိုင် အာမခံငွေ များနှင့် ဖလှယ်ကာ ပေးဆပ်လိုက်သည်။ ကြွေးမြီတို့မှာ စကော့ကွယ်လွန်ပြီး နောက်များမကြာမီအတွင်း၌ ရှင်းပြီး ဖြစ်သွားလေသည်။

အလုပ်သုံးလေးမျိုးကို မလစ်ဟင်းရအောင် ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် စကော့၏ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက် လေတော့၏။ ဆရာဝန်များ၏ အကြံပေးချက်အရ စကော့သည် ကျန်းမာရေးအတွက်မြေထဲပင်လယ် သို့ အစိုး ရကစီမံပေးသော သင်္ဘောတစ်စင်းဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် လောကကြီးတွင် ကြာရှည်စွာနေရတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း ကိုယ်တိုင်သိရှိလာသောစကော့သည် သူ၏ နေရင်းအရပ်သို့ အမြန်ပြန်ပို့ခိုင်းလေသည်။ စကော့တလန် ပြည်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ၁၈၃၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာကျော် ကဗျာစာဆိုနှင့် ဝတ္ထုရေး ဆရာကြီး ဆာဝေါလတာစကော့သည် ဘဝတစ်ပါးသို့ ကူးပြောင်းသွားလေတော့သတည်း။

စကော့အာ၊ အက်(၆) (ခရစ် ၁၈၆၈-၁၉၁၂) ။ ။
ရောဘတ်ဖောလကွန်စကော့မှာ ဗြိတိသျှလူမျိုး ရေတပ် ဗိုလ်တစ်ဦးဖြစ် ၍၊ သိပ္ပံပညာ သုတေသန လုပ်ငန်းအတွက်၊ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ သွား ရောက် စွန့်စားရှာဖွေသူဖြစ်၏။ ဒက်ဗွန်ပို့မြို့တွင် မွေးဖွား၍ ရေတပ်တွင် ဝင်ရောက်အမှု ထမ်းရာ ၁၈၉၇ ခုနှစ်တွင်ရေတပ်ဗိုလ်ကြီးဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် သူ၏စွန့်စားမှုသတ္တိနှင့် ခေါင်းဆောင်

နိုင်သော အရည်အခြင်းကြောင့် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ သွားရောက်မည့်အဖွဲ့ကို ဦးစီးရန်တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသည်။ ထိုကြောင့် 'ဒစ်စကပ်ဗာရီ' အမည်ရှိ သင်္ဘောဖြင့် အဖွဲ့ကို အုပ်ချုပ်ကာလိုက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအကြိမ်မှာ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ စကော့ သွားရောက်သည့် ပထမအကြိမ်ဖြစ်၍ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၄ ခုနှစ်အထိ သုံးနှစ်ခန့်မျှ ကြာလေသည်။

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းမှ နေရပ်သို့ ချောမောစွာပြန် ရောက်လာသော် စကော့သည် ရေတပ်တွင် အမှုထမ်းပြန်၏။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပထမအကြိမ်က မပြီးဆုံးခဲ့သော လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်စူးစမ်းလုပ်ကိုင်ရန်၊ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ခရီးထွက်ရပြန်သည်။ စကော့တို့အဖွဲ့ကို ဗြိတိသျှနှင့် ဒိုမီနီယန် အစိုးရများက စရိတ်ထောက်ပံ့လေသည်။

၁၉၁၀ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် စကော့တို့လူစုသည် စွတ်ဖားများဖြင့် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ခရီးစထွက်ကြလေသည်။ ရာသီဥတုမှာ ဆိုးရွားလှသဖြင့် တောင်ဝင်ရိုးသို့ သွားကြရာဝယ်၊ အလွန် တရာကြုံ ခိုင်သောစိတ်ဓာတ်၊ ဇွဲသတ္တိတို့ဖြင့် အားခဲကာ၊ ခဲယဉ်းပင်ပန်းစွာ သွားရောက်ကြရ၏။ ဤသို့ဖြင့် ၁၉၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ရောက်ရှိကြ၏။ သို့သော်နော်ဝေးနိုင်ငံသား၊ အားမန်ဆင်လူစုက တောင်ဝင်ရိုးစွန်းနေရာတွင် တစ်လခန့်စော၍ အလံစိုက်ခဲ့သည်ကိုတွေ့ကြသဖြင့် စကော့တို့ထက် အရင်ဦးသွားကြောင်း သိကြရလေသည်။ (အားမန်ဆင်အာ-ရှု။)

ထိုနေရာမှ ရိက္ခာထောက်စခန်းသို့ ပြန်လှည့်ကြသည့် အပြန်ခရီးတွင်စကော့တို့လူစုသည် ဖျားနာခြင်း၊ ရိက္ခာမလုံလောက်ခြင်း၊ ရာသီဥတု၏ဆိုးရွားခြင်း ဘေးဒုက္ခတို့ကို တွေ့ကြုံကြရလေတော့၏။ စကော့နှင့် အဖော် လေးဦးတို့သည် ထိုဘေးဒုက္ခများကိုအလျှော့မပေးဘဲ၊ အစွမ်းကုန် ကြိုးစားတွန်းလှန်ကြပါသော်လည်း၊ အက်ဗန်းအမည်ရှိ စကော့၏လက်ထောက်မှာ၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သေဆုံးလေ၏။ နောက်တစ်လလောက်တွင် အုတ်အမည်ရှိ အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးမှာလည်း မိမိ၏မဟန်နိုင်သော အခြေအနေကြောင့်

အခြားအဖွဲ့ဝင်တို့အား ဝန်မလေးစေလိုသည်ကတစ်ကြောင်း၊ မိမိအတွက် ဝန်ပေါ့သဖြင့်၊ ကျန်အဖော်များ သက်သာရာရစေရန်က တစ်ကြောင်းတို့ကိုထောက်ထား၍ နှင်းမုန်တိုင်းထဲသို့ အတင်းထွက်သွားကာ အသက်စွန့် လိုက်လေသည်။

သို့ဖြစ်လင့်ကစား စကော့နှင့်ကျန်အဖော်နှစ်ဦးဖြစ်သော ဒေါက်တာ ဝလဆန်နှင့် လက်ဖတင်နှင့်ဟောင်းဝါးတို့မှာ အုတ်

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ စွန့်စားသွားရောက်ခဲ့သူ ကက်ပတိန်စလော့

မျှော်လင့်သကဲ့သို့ သက်သာခွင့် မရရှာချေ။ ရိက္ခာပြတ်သည့်ပြင် ရာသီဥတုမှာ ပို၍ဆိုးရွားလာရာ ထိုသူသုံးဦးမှာ ၁၉၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့လောက်တွင် သေဆုံးရှာကြလေ၏။ စကော့၏ အဖွဲ့အားအရှာထွက်ခဲ့သော ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့သည် ၁၉၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင်မှ စကော့တို့၏ အလောင်းများကို တွေ့ရှိကြရလေသည်။ စကော့သည် မိမိတို့စူးစမ်းရခဲ့သမျှ တွေ့ကြုံဆောင်ရွက်ခဲ့သမျှကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ရာ၊ သေခါနီးဆဲဆဲတွင် မရေးနိုင် ရေးနိုင်နှင့်ပင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သေးသည်။ သူတို့၏ မှတ်တမ်းများကို ဖတ်ရှုကြရာတွင် စကော့နှင့် အဖွဲ့သားများသည် ယောက်ျားကောင်း ပီသစွာ အာဇာနည်စိတ်ဖြင့် ဒုက္ခဆင်းရဲအမျိုးမျိုးခံ၍ ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်မြောက်အောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို အံ့ဩချီးမွမ်းစိတ်၊ သနားစိတ်တို့ဖြင့် ဖတ်ရှုကြရလေသည်။

စကော့၏အဖွဲ့သားများမှာ အသက်ပင်ဆုံးကြသော်လည်း သူတို့၏ စူးစမ်းလေ့လာထားခဲ့သည့်အချက်များမှာ သိပ္ပံပညာရပ်အတွက် အဖိုးမဖြတ် နိုင်အောင် အသုံးဝင်လှသည်။ ထိုကြောင့် ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့၏ စွန့်စားမှုသမိုင်းတွင် စကော့၏အမည်မှာ မော်ကွန်းဝင်ဖြစ်၍ လန်ဒန်မြို့ဝါတာလူးရပ်ကွက်တွင် စကော့၏ရုပ်ပုံကို ကြေးရုပ်ထုထားကြလေသည်။

ကျန်ရစ်သူ စကော့၏ဇနီးနှင့် သားအတွက် တိုင်းသားပြည်သူတို့က ရန်ပုံငွေများ ကောက်ခံပေး၍ ဘုရင်မင်းမြတ်ကမူ ကွယ်လွန်သူစကော့အား ကော၊စီ၊ဘီ၊ ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်လေရာ ဇနီးသည်မှာလည်း လေဒီစကော့ဟူ၍ ဖြစ်လာလေသည်။

မြိတိသျှကျွန်းစုမှရှုခင်းသာဆုံးဒေသ

စကော့တလန်ပြည်။ ။စကော့တလန်ပြည်သည် မြိတိသျှကျွန်းစု၏မြောက်ပိုင်းဒေသတွင်တည်ရှိသည်။ ရှေးအခါက ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းဖြင့် တစ်သီးတစ်ခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ၁၇၀၇ ခုနှစ်၏ နောက်ပိုင်းတွင်မူ မြိတိန်နိုင်ငံတွင် အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ အရှေ့ဘက်တွင် မြောက်ပင်လယ်၊ အနောက်နှင့် မြောက်ဘက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာများ ဝန်းရံလျက်ရှိသော စကော့တလန်ပြည်မှာ ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် အလွန်အကွေ့အကောက်များ၍ ကျွန်းစုအများပါဝင်သည်။ အနောက်ဖက်တွင် ဟက်ဗရီးဒီးကျွန်းစုရှိ၍ မြောက်ဘက်တွင် အော့ကနီနှင့် ရှက်တလန်ကျွန်းစုများရှိသည်။ စကော့တလန်ပြည်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၀၄၁၀ ရှိ၏။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၅၀၉၅၉၆၉ ယောက်ရှိ သည်။ စကော့တလန်ပြည်၌ သာယာကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော အင်းအိုင် အများအပြားကို တွေ့နိုင်၍ လော့လိုမန်မှာ အကြီးဆုံးအိုင်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အင်းအိုင်များ၊ လွင်ပြင်များ၊ တောင်ကုန်းများဖြင့် သာယာလှသောစကော့တလန်ပြည်မှာ ပထဝီဝင်သဘောအားဖြင့် မြောက်ပိုင်းတောင်ကုန်းဒေသ၊ အလယ်ပိုင်းမြေခိုမဲ့ဒေသနှင့် တောင်ပိုင်း ကုန်းမြင့်ဒေသဟူ၍ သုံးပိုင်းခွဲခြားလျက်ရှိသည်။

မြောက်ဘက် တောင်ကုန်းဒေသသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ပင်လယ်ပြင်မှပေ ၁၅၀၀ မြင့်၍ တောင်ထူထပ်ပြီးလျှင် သီးနှံစိုက်ပျိုးနိုင်ချေ။တောင်ကြားများ၌ နွားမွေးမြူ

ရေးအတွက် စားကျက်များ၊ အမဲလိုက်စခန်းများနှင့်ရေအားလျှပ်စစ်အတွက် ရေစီးသန်သောမြစ်များရှိသည်။ ဤဒေသ၌ မြိတိသျှကျွန်းစု၏ အမြင့်ဆုံးတောင်ဖြစ်သော ဂရမ်ပီယန်တောင်တန်းပါဝင်၍အင်းအိုင်များဖြင့် သာယာသောရှုမျှော်ခင်းများ ရှိသည်။ စာရေးဆရာကြီး ဆာဝေါလတာစကော့သည် ယင်းရှုမျှော်ခင်းများအကြောင်းကို ကဗျာများ စပ်ဆိုရေးသားခဲ့လေသည်။ အလယ်ပိုင်း မြေခိုမဲ့ဒေသသည် အသင့် အတင့် စိုက်ပျိုးနိုင်သဖြင့် ဂျုံ၊ မြင်း၊ စားဂျုံ၊ မုယောစပါးနှင့် အခြားသီးနှံများစိုက်ပျိုး၍ နွားနို့လုပ်ငန်းကိုလည်း လုပ်ကိုင်သည်။ ကျောက်မီးသွေး၊ သံနှင့်ရေနံလုပ်ငန်းများကို ဤဒေသ၌တွေ့နိုင်၏။ တောင်ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသ၌ မြေဩဇာ မကောင်းလှသော်လည်း သီးနှံအမျိုးမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ နွား၊ မြင်း၊ သိုးများမွေးမြူရောင်းချခြင်းမှာ အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

စကော့တလန်ပြည်သည် ကမ္ဘာမြောက်ပိုင်း၌ ကျရောက်လျက် ရှိသော်လည်း ပင်လယ်ရေကဝန်းရံလျက်ရှိသည့်ပြင် ပင်လယ်ရေပူချောင်းမှတိုက်ခိုက်သော လေကြောင့် ရာသီဥတုမှာ မပြင်းထန် လှချေ။ အနောက်ဘက် တောင်တန်းများ၌ တနှစ်လျှင် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မ ၁၀၀ မှ ၁၅၀ အထိ ရရှိ၍ အရှေ့ဘက်တွင်မူ မိုးရေချိန် ၂၅ လက်မမှ လက်မ ၆၀ အထိသာ ရရှိသဖြင့် ပို၍ခြောက်သွေ့လေသည်။

ဂလပ်စဂိုးမြို့မှာ စကော့တလန်ပြည်တွင်အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်၍စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ ရှိသည်။ ယင်းမြို့ အနီးတွင် ကျောက်မီးသွေးတွင်းများနှင့် သင်္ဘောကျင်းများရှိသဖြင့်

စကော့တလန်ပြည်

စကော့တလန်ပြည်၏ လူဦးရေထက်ဝက်ကျော်သည် ထိုမြို့အနီးတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ ဂလပ်စကိုမြို့၏အနောက်တောင်ဖက်တွင်တည်ရှိသော ပေဇလီမြို့သည် အုပ်ချုပ်ကြီးလုပ်ငန်းကြောင့် ထင်ရှားသည်။ အဗာဒင်းမြို့၌ အဝတ်အထည် ရက်လုပ်ခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများရှိ၍ နှမ်းဖတ်ကျောက်များကိုလည်း တူးဖော် ရောင်းချခြင်းပြုသည်။ ဒန်ဒီမြို့တွင် သင်္ဘောတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများရှိသည့်ပြင် လင်နင်ထည်အများဆုံးထွက်သည်။ ဝီစကီအရက်နှင့် ဓာတုဗေဒဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများကိုမူ စကော့တလန်ပြည်အရပ်ရပ်၌လုပ်ကိုင်ကြသည်။ စကော့တလန်ပြည်၏ မြို့တော်မှာ အက်ဒင်ဗာရာမြို့ဖြစ်၍ ပညာဗဟုသုတဆိုင်ရာ သုတေသီလုပ်ငန်းများဖြင့် ထင်ရှားလေသည်။

ကားလင်းခေါ်စကော့ကစားနည်းဆန်းတစ်မျိုး

စကော့တလန်ပြည်၏သမိုင်းကို လေ့လာပါမူ စစ်ပွဲများကိုအများအပြား တွေ့ရပေမည်။ အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့သော နော်မန်လူမျိုးများသည် စကော့တလန်ပြည်ကိုပါ တစ်ပါတည်း သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသဖြင့် တိုင်းရင်းဖွားပစ်လူမျိုးများနှင့် အကြိမ်ကြိမ် စစ်တိုက်ခဲ့ကြသော်လည်း မအောင်မြင်ချေ။ ၅ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အိုင်ယာလန်မှစကော့ လူမျိုးများသည် ယခုစကော့တလန်ပြည်(ထိုစဉ်က ကယ်လီဒိုး နီးယားဟု ခေါ်သည်။) အနောက်ဖက်ဒေသသို့ လာရောက်နေထိုင်ကြ၍ ၉ ရာစုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းဖွားပစ်လူမျိုးများနှင့်ပူးပေါင်းကာ စကော့ဘုရင် ကင်းနက်မက်အယ်လ်ပိုင်း လက်အောက်၌ စကော့တလန်ပြည်ကြီးကို တည်ထောင်ကြသည်။ ၁၃ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ပထမအက်ဒွပ်သည် စကော့တလန်ပြည်ကိုသိမ်း၍ အင်္ဂလန်နှင့်ပူးပေါင်းရန် ကြံစည်အားထုတ်သည်တွင် ဆာဝီလျံဝေါလေ ခေါင်းဆောင်

သော စကော့တို့က အပြင်းအထန် ခုခံကြသေးသော်လည်း ၁၂၉၈ ခုနှစ်တွင် ဝေါလေသည်ဖမ်းဆီးကွပ်မျက်ခြင်းခံရ၍ စကော့တို့က အရေးနိမ့်သွားခဲ့၏။ သို့သော်စကော့ မျိုးချစ်ကြီး ရောဗတ်ဗရစက အင်္ဂလိပ်တို့အား ပြန်လည်တိုက်ခိုက်သဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ဒုတိယအက်ဒွပ်လက်ထက်တွင် စကော့လူမျိုးများသည် လွတ်လပ်ရေး ပြန်၍ရကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌ အယ်လစ်ဗက်ဘုရင်မ နတ်ရွာစံလျှင် စကော့ဘုရင် ဆဋ္ဌမ ဂျိမ်းသည် အင်္ဂလန်ပြည်၏ ပထမဂျိမ်းအဖြစ် ထီးနန်းဆက်ခံသောကြောင့် စကော့တလန်နှင့် အင်္ဂလန်တို့မှာ ဘုရင်တစ်ဦးတည်း၏ လက်အောက်သို့ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော်အုပ်ချုပ်ရေးမှာမူ တစ်သီးတစ်ခြား စီပင်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်၌ဖြစ်ပွားသော ပြည်တွင်းစစ်တွင် ပထမချားဘုရင် ကွပ်မျက်ခြင်းခံရပြီးနောက် စကော့တို့ ထကြွသည်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က စကော့တလန်ပြည်အား သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ သို့သော်ဒုတိယချားဘုရင် နန်းတက်သောအခါ စကော့တလန်ပြည်သည် လွတ်လပ်သောသီးခြားနိုင်ငံ ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ၁၇၀၇ ခုနှစ်သို့ ကျရောက်သောအခါ၌မူပေါင်းရေး အက်ဥပဒေအရ စကော့တလန်နှင့် အင်္ဂလန်မှာ တစ်ခုတည်းသောအစိုးရ လက်အောက်တွင် တစ်ခုတည်းသော တိုင်းပြည် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။

စကော့တလန်ပြည် တည်နေရာမြေပုံ

၁၉ ရာစုနှစ်တွင် စကော့တလန်ပြည်တွင် စက်ရုံကြီးများ၊ ရေအားလျှပ်စစ်ရုံကြီးများ၊ မီးရထားလမ်းများ စသည် တို့ကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်လာခြင်းဖြင့် လူဦးရေထူ လပ်၍ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားသောပြည် ဖြစ်လာသည်။ စက်မှုလက်မှုထွန်းကားခြင်းကြောင့် စကော့လူမျိုးတို့မှာ လက်တွေ့ အလုပ်တွင် စိတ်ဝင်စားသူများ ဖြစ်လာကြသည်။

စကော့လူမျိုးများ၏ ဘာသာနှင့်စာပေ

စကော့လူမျိုးများ၏ စာပေလောကတွင် စကော့ဘာ သာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ရှေးဟောင်းဂေးလစ်ဘာသာ ဟူ၍ ဘာသာအမျိုးမျိုး ပါဝင်လျက်ရှိသောကြောင့် စကော့စာပေဟူရာ၌ များစွာအဓိပ္ပါယ်ကျယ်ဝန်း၍အမျိုး မျိုးယူဆနိုင်သည်။ ဂေးလစ်ဘာသာမှာ စကော့လူမျိုး ထံ၌ပင် နားလည်သူအလွန်နည်းသဖြင့် မထင်ရှားလှချေ။ တိုင်းရင်းသား စကော့ဘာသာနှင့်အင်္ဂလိပ်ဘာသာတို့ဖြင့် ရေးသားထားသောစာပေသာလျှင် ထင်ရှားသည်။

စကော့လူမျိုးများမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပြင် သစ်တို့နှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်ခဲ့ကြသဖြင့် စကော့ဝေါဟာရ အများပင် ပြင်သစ်မှ ဆင်းသက်လာကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယခုအခါ အင်္ဂလိပ် ဝေါဟာရ ပြင်သစ်ဝေါဟာရ များနှင့်

အဓိပ္ပါယ်တူ၍ စာလုံးပေါင်းနှင့်အသံထွက်ပုံ ကွဲပြားသော စကော့ဝေါဟာရ အများအပြားကို တွေ့နိုင်သည်။ သို့ရာ တွင် လုံးဝတစ်သီးတစ်ခြား ဖြစ်သော စကော့ဝေါဟာရများ လည်း ရှိပေသေးသည်။ စကော့တို့၏ ရှေးအကျဆုံးစာပေ မှာ ၁၃ ရာစုနှစ်က ရေးသားခဲ့သော တေးသီချင်းများဖြစ်၍ ယင်းခေတ်၏ ပထမဦးဆုံးထင်ရှားလာသော ကဗျာဆရာမှာ တေမတ် ဆိုသူဖြစ်၏။ စကော့ခေါင်းဆောင်ကြီး ဘရုစ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ကဗျာလင်္ကာ စီကုံးရေးသားခဲ့သော ဂျွန်ဗား ဗား သည် ၁၄ ရာစုနှစ်က ထင်ရှားသော ကဗျာဆရာဖြစ်

စကော့အမျိုးသမီးလေးတစ်ဦးကခုန်နေပုံ

စကော့အမျိုးသားအိတ်ပြေမှုတ်သမားတစ်ဦး

သည်။ ၁၅ ရာစုနှစ်ကား အင်္ဂလိပ်ကဗျာ ဆရာကြီး ချော် စာ၏ အရေးအသားမျိုးကိုလိုက်၍ ရေးကြသောခေတ်ဖြစ်၍ စကော့ကဗျာဆရာကြီး ဝီလျံဒန်ဗာသည် ထိုခေတ်၏ ကဗျာ ဆရာအကျော်အမော်ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းခေတ်ကုန်ခါနီး တွင် ကဗျာဆရာဂယ်ဗင်ဒေါက်ဂလပ်သည် ‘အီးနီးယစ်’ ကဗျာကို စကော့ဘာသာသို့ပြန်ဆိုခဲ့၏။

၁၅ ရာစုနှစ်၏ နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင်မူ ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့နွဲ့မှု နည်းပါးသွား၍ စကားပြေနှင့် တေးသီချင်းများ ရေး စပ်မှု ခေတ်စားလာသည်။ ‘ဂျိမ်းဟော့’၊ ‘လေဒီနီနီး’၊ ‘အယ်လန်ကန္ဒင်ဂမ်’ စသောကဗျာဆရာများ ပေါ်ပေါက် ခဲ့သော်လည်း စကားပြေဆရာ ဂျွန်နေ့၏ ‘ခရစ် ယာန်သာသနာအရေးပုံသမိုင်း’ ကဲ့သို့သော စကားပြေ များနှင့် သီချင်းရေးဆရာ ဖာဂဆန်နှင့်ရောဗတ်ဗန်းတို့၏

www.foreverspace.com.mm

စကော့တလန်ပြည်ဘုရင်များ စံမြန်းခဲ့သော စတားလင်းရဲတိုက်ကြီး

သီချင်းများကခေတ်စားနေသောကြောင့် တိမ်မြုပ်လျက်ရှိ ရသည်။ ယခုခေတ်၌ပင် ချားမာရေး၊ ဂျန်ဗပ်ခန်၊ ဗိုင်းအို လက်ဂျေးကပ်စသော စကော့စာရေးဆရာအများအပြားပင် စကော့ဘာသာဖြင့် စာပေရေးသားလျက် ရှိ ကြ၏။

စကော့စာရေးဆရာများမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်စာပေ ရေးသားမှု၌လည်း ပြောင်မြောက်ကြလေသည်။ ယထာ ဘူတပညာရှင် ဇေးဗစ်ဟယွမ်း၊ ဘောဂဗေပညာရှင် အဒမ် စမစ်၊ စကားပြောဆရာ ဗော့ဇဝဲ၊ ဝတ္ထုရေးဆရာစမောလက် နှင့် ကဗျာဆရာ ဂျိမ်းသွန်မဆင်တို့ကား ၁၈ ရာစုခေတ်က အင်္ဂလိပ် စာပေနယ်အတွင်း ထင်ရှားလာသော စကော့စာ ရေးဆရာများဖြစ်ကြသည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်၌ ကျော်ကြားလာ သော စာရေးဆရာနှစ်ဦးမှာ ဆာဝေါလတာစကော့နှင့် ရော ဗတ်လူဝီစတီဗင်ဆန်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ဆာဝေါလတာ စကော့၏ကဗျာများနှင့် စတီဗင်ဆန်၏ပုံဝတ္ထုများမှာ ယနေ့တိုင် လူကြိုက်များလျက် ရှိကြသေးသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် များမှတစ်ပါး အခြားအသင့်အတင့်ကျော်ကြားသော စကော့ စာရေးဆရာများမှာ ဂျန်ဂေါ့၊ တောမတ်ကာလိုင်း၊ ဆာဂျိမ်း ဗယ်ရီ၊ နေအိုမိစ်ချီဆန်စသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

စကစ်တယ်ကစားခြင်း။ စကစ်တယ်ကစားခြင်းဆိုသည် မှာ သစ်သားတိုင်ငယ်များကို သတ်မှတ်ထားသော အကွာ အဝေးမှ သစ်သားသို့မဟုတ် ကြက်ပေါင်းစေးဘောလုံးဖြင့် လှိုမ့်ကာ တိုက်ချရသော အလွန်ရှေးကျသည့် အနောက် နိုင်ငံကစားနည်းတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုကစားနည်းမျိုးကို

ယနေ့တိုင် အနောက်နိုင်ငံရှိ လမ်းဘေးထမ်းဆိုင်များကဲ့ သို့သော နေရာများတွင် ကစားလျက်ပင်ရှိသေးသည်။ ဤကစားနည်း၏ မူလဒေသမှာ ဂျာမနီနိုင်ငံဖြစ်၍ အေဒီ ၂၀၀ သို့မဟုတ် ၃၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်။ စကစ်တယ်ကစားခြင်းမှာ အလယ်ခေတ်ဥရောပ နိုင်ငံများတွင် များစွာခေတ်စားခဲ့၍၊ ရှေးအခါက ကျောက်ခဲ လုံးဖြင့် လှိုမ့်ချကစားရသော ပြင်ပကစားခုန်စားနည်း တစ်ခုဖြစ်၏။ သို့သော် နောက်အခါ၌မူ အိမ်တွင်းကစား နည်းတစ်ခုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဤကစားနည်းကို ဒေသအလိုက် အမျိုးမျိုးခေါ်ဝေါ်ကြသော်လည်း စကစ် တယ်ဟူသောအမည်မှာ ဒပ်ချလူမျိုးတို့ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြ သော အမည်ဖြစ်သည်။ စကစ်တယ်ကစားနည်းကို ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယော့မြို့သို့ ဒပ်ချ လူမျိုးတို့ယူဆောင်ခဲ့ကြသည်။ စကစ်တယ်ကစားနည်း တွင် မူလက သစ်သားတိုင် ၉ တိုင် ပါဝင်သဖြင့် စကစ် တယ်ကစားခြင်းကို 'ကိုးတိုင်ကစားခြင်း'ဟူ၍ လည်း ခေါ်၏။ နယူးယော့မြို့တွင် ဤကစားနည်းကို လူကြိုက် အလွန်များလာသောအခါ အစိုးရကပင် တားမြစ်ခဲ့ရဘူး လေသည်။ သို့သော်စကစ်တယ်ကစားကြသူများသည် ဥပဒေကို ရှောင်ကွင်းသည့်အနေဖြင့် သစ်သားတိုင် ကိုးတိုင်အစား ဆယ်တိုင်အသုံးပြုလာကြသည်။

စကစ်တယ် ကစားခြင်းတွင် ပါဝင်ကြသောပစ္စည်းများမှာ တိုင်၊ ဘောလုံး၊ ဘောလုံးလှိုမ့်ရာလမ်းကြောင်းတို့ ဖြစ်ကြ သည်။ တိုင်ကို မာကျောသည့် မေပယ် သစ်သားဖြင့်လုပ်

စကစ်တယ်ကစားခြင်း

သည်။ တိုင်အပြင် ၁ ပေ ၃ လက်မရှိသည်။ ပုလင်းသဏ္ဍာန် ဖြစ်သည်။ ဘောလုံးလိုမိုးရာလမ်းကြောင်းကိုမူ ရော်ဗာ သို့မဟုတ် သစ်သားနှင့် ပြောင်ချောပြုလုပ်ထားရသည်။ လုံးရံခါ မှန်ကူကွက်ဖော်ထားသည်လည်းရှိ၏။ လမ်းကြောင်းမှာ အလျားပေ ၆၀၊ အနံ ၃ ပေခွဲရှိသည်။ ထိုလမ်းကြောင်း၏ အဆုံးစွန်ဖက်တွင် ဘောလုံးဖြင့် လိုမိုး၍ တိုက်ချလိုက်သော သစ်သားတိုင်ငယ်များကျဆင်းရန် တွင်းတစ်ခုရှိ၏။ လမ်းကြောင်း၏ ဝဲယာတစ်လျှောက်တွင်မူ လမ်းကြောင်းအတိုင်းမသွားသော ဘောလုံးများကျဆင်းရန် ၉ လက်မကျယ်၍ ၃ ပေခွဲနက်သောမြောင်းရှိလေသည်။

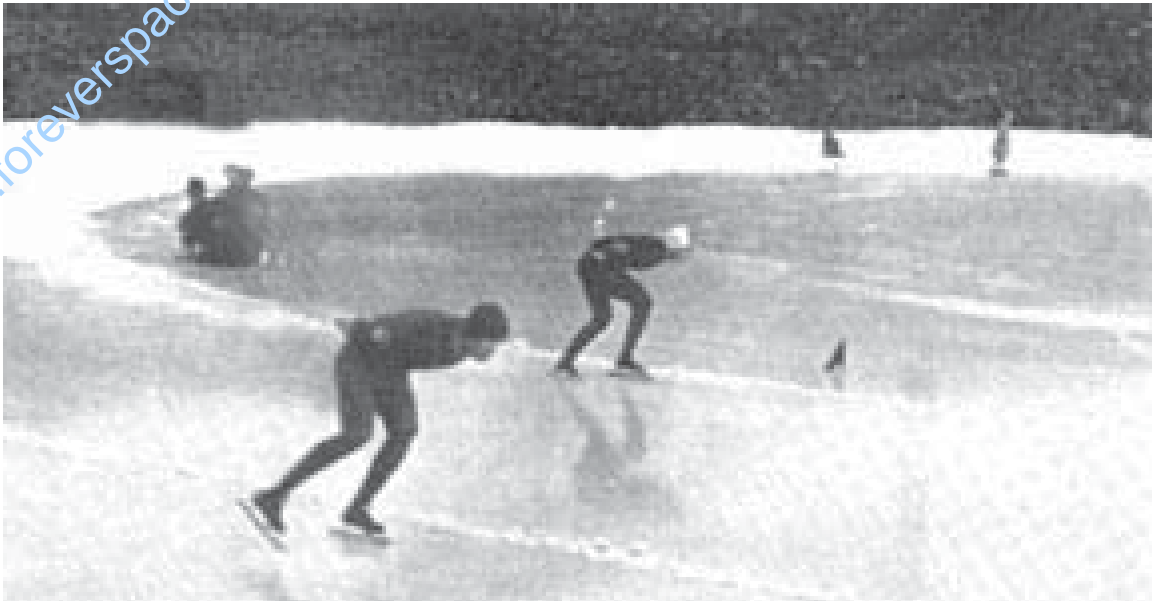
စကစ်တယ် ကစားနည်းမှာ ကစားသူသည် သတ်မှတ်ထားသော စည်းမှနေ၍ လမ်းကြောင်းအဆုံးရှိ စကစ်တယ်ခေါ် သစ်သားတိုင်ငယ် ၁၀ တိုင်ကို ဘောလုံးဖြင့်လိုမိုး၍ တိုက်ချခြင်းဖြစ်သည်။ စကစ်တယ်တပွဲလျှင် အလှည့်ပေါင်း ၁၀ ကြိမ်ရှိ၍ တစ်ကြိမ်လျှင် ၂ ခါကျ ဘောလုံးကို လိုမိုးချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မိမိအလှည့်တွင် သစ်သားတိုင်ငယ် ၁၀ တိုင်စလုံးကိုတစ်ချိတည်းနှင့်လဲအောင် မလှဲနိုင်လျှင် ဒုတိယတစ်ချိထပ်မံလှဲချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သစ်သားတိုင်ငယ်အားလုံးကို တစ်ချိတည်းနှင့်လှဲချနိုင်လျှင် ၁၀ မှတ်ရ၍၊ ဘောလုံးကို ဒုတိယတစ်ချိ ထပ်မံလိုမိုးချခွင့်မရှိပေ။ နောက်တစ်ကြိမ် မိမိအလှည့်ရောက်၍ ဘောလုံးကိုလိုမိုးရသည့်အခါ မိမိကဒုတိယအလှည့်တွင်မှရရှိသော အမှတ်များကို ပထမအလှည့်က တစ်ချိတည်းနှင့်ရရှိခဲ့သော ၁၀မှတ်နှင့်ပေါင်း၍ အမှတ်ဇယားရှိ ပထမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ အကယ်၍ ပထမအလှည့်တွင် သစ်သားတိုင် ၁၀ တိုင်စလုံးလဲကျရန်ဘောလုံးကို နှစ်ချလိုမိုးရသော် ယင်းမှရသော ၁၀ မှတ်ကို ဒုတိယအလှည့်၏ပထမအချိတွင် ရရှိသော အမှတ်နှင့်သာပေါင်း၍ အမှတ်ဇယားရှိ ပထမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ စကစ်တယ်ကစားသည့် အကြိမ်တိုင်းတွင် သစ်သားတိုင်ငယ်အားလုံးကို တစ်ချိတည်းနှင့်လှဲချနိုင်လျှင် ၃ ကြိမ်မြောက်သောအခါ၌ စုစုပေါင်း ရရှိခဲ့သော အမှတ် ၃၀ကို အမှတ်ဇယား၏ ပထမဇယားကွက်တွင် ရေးမှတ်ရသည်။ နောက်အကြိမ်များအတွက်မူ ဒုတိယဇယားကွက်မှ အဆုံးအထိ တစ်ကွက်ပြီးတစ်ကွက် အမှတ် ၃၀ စီတိုး၍ ရေးမှတ်သွားရသည်။ စကစ်တယ်ကစားပွဲတွင် အလှည့်ပေါင်း ၁၀ကြိမ်ရှိသကဲ့သို့ အမှတ်ဇယားတွင်လည်း ၁၀ ကွက်ရှိသည်။ စကစ်တယ်ကစားခြင်း အရှုံးအနိုင်မှာ အမှတ်အနည်းအများပေါ်တွင် တည်သဖြင့် တစ်ချိတည်းနှင့် သစ်သားတိုင်အားလုံးကို လှဲချနိုင်သည့် အကြိမ် ပေါင်းများသောသူသည် နိုင်လေသည်။ စကစ်တယ်ကစား နည်းများမှာ အမျိုးမျိုးရှိ၍ ပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပရာ၌လည်း တစ်ယောက်ချင်း၊

ကစားပွဲမစတင်မီ စကစ်တယ်ခေါ် သစ်သားတိုင်ငယ်များကို စည်းကမ်းတကျ ထောင်နေပုံ

ကစားသူသည် သစ်သားတိုင်ငယ်များကိုတိုက်ချရန် ဘောလုံးကို ချိန်ခွယ်၍ ဤသို့ လိုမိုးပစ်ရသည်။

မိတာတစ်သောင်း အမျိုးသမီးစကိတ်အမြန်စီးပြိုင်ပွဲ(၁၉၅၅)

နှစ်ယောက်တွဲ စသောပြိုင်ပွဲများအပြင် လူငါးဦး ပါဝင်သော အဖွဲ့လိုက်ပြိုင်ပွဲများကိုလည်း ကျင်းပလေ့ရှိ၏။

စကိတ်စီးခြင်း။ ။စကိတ်စီးခြင်းဆိုသည်မှာ ဖိနပ်တွင် သံမဏိပြားကိုတပ်၍ ရေခဲပြင်သို့မဟုတ် မာကျောညီညာသောသမံတလင်း၊ ကတ္တရာစေးလမ်းစသော မျက်နှာပြင်များတွင် လျှောတိုက်၍ စီးနင်းသွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ သံမဏိပြားများ မပေါ်ပေါက်သေးသော ရှေးခေတ်ကမူ အရိုးကိုခြေထောက်တွင်ချည်ပြီးလျှင် တောင်ပေးကိုအားပြု၍ ရေခဲပြင်များတွင် လျှောတိုက်စီးနင်းလေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ ခြေတွင်တပ်ဆင် စီးနင်းရသောအရာကိုပင် စကိတ်ဟုခေါ်သည်။ သံမဏိကို လူတို့သုံးစွဲလာကြမှသာ ရေခဲပြင်တွင် စီးနင်းရသောစကိတ်မှာ သံမဏိပြားဖြစ်လာ၍ အခြားမျက်နှာပြင်များအတွက်မူ ရိုလာစကိတ်ခေါ် သံမဏိဘီးငယ်ကလေးများ တပ်ဆင်ထားသော စကိတ်မျိုးကို သုံးစွဲလာကြသည်။ စကိတ်စီးရာဌာနေကိုလိုက်၍ စကိတ်နှစ်မျိုး ရှိသကဲ့သို့ အလှစီး၊ အမြန်စီးစသော မိမိစီးနင်းမည့်ဟန်ကို လိုက်၍လည်း စကိတ်ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ စကိတ်စီးရာတွင် အရေးကြီးသောအချက် ၄ ချက်ကိုလိုက်နာရမည်။ ထိုအချက်များမှာ (၁) ခြေထိပ်တို့ကိုဘေးသို့ ကာပေးရန်၊ (၂)ရှေ့သို့အားယူပြီးလျှင် ကိုယ်၏အလေးချိန်ကို ခြေနှစ်ဖက်ပေါ်၌ထိန်းပေးရန်၊ (၃) ခြေကို တစ်ဖက်ပြီးတစ်ဖက် ကျဲကျဲလှမ်းရန်၊ (၄) ခြေချင်းဝတ်ကို မြဲမြံစွာ ထိန်းထားနိုင်ရန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆောင်းရာသီတွင် ရေခဲလေ့ရှိသော အလွန်အေးသည့် မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများတွင် စကိတ်စီးခြင်းအလေ့အထ ခေတ်စားလာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း အလွန်ကြာလေပြီ။ မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော စကန်ဒီနေဗီးယား၊ ဖင်လန်နှင့် ဟော်လန်နိုင်ငံများမှာ စကိတ်စီးခြင်းကို ဦးစွာလိုက်စားခဲ့သော နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ အမြန်စီး၊ အလှစီးစသော စကိတ်စီးပြိုင်ပွဲများကို ဥရောပတိုက်နှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်တို့တွင် အနှံ့အပြား ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ပင်ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း ၁၉၂၄ ခုနှစ်ကျမှသာ ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်ကစားပွဲများတွင် ဆောင်းရာသီ ပြေးခုန်ကစားပွဲ တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင် ခဲ့လေသည်။ သိပ္ပံပညာဖြင့် ရေခဲပြင်များကို ဖန်တီးပြုလုပ်နိုင်စွမ်းရှိလာသောအခါ ရေမခဲသောအရပ်များ၌ပင် ကစားရုံကြီးများဆောက်၍ စကိတ်စီးနိုင် ကြသည်။ ယခုအခါ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့် တကွ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်၌ ထိုကဲ့သို့သောကစားရုံကြီးပေါင်း ၃၀ နီးပါးရှိလေသည်။

စကိတ်အမြန်စီးတွင် စကန်ဒီနေဗီးယားလူမျိုးများကိုမည်သူမျှမမီချေ။ ဤခေတ်၌ ကမ္ဘာ့စကိတ် အလှစီးပြိုင်ပွဲတွင် ပထမစွဲသူမှာ နော်ဝေးနိုင်ငံမှ ဆိုနီယာဟိန်းအမည်ရှိ အမျိုးသမီးဖြစ်လေသည်။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ယောက်တွဲ၊ စကိတ်အမြန်စီးပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပသောအခါ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် စကိတ်စီးခြင်းတွင် ပိုမို ကျွမ်းကျင်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။

အရွယ်နုပျိုခြင်းကိုပေးစွမ်းနိုင်သော အိဒူးနာ နတ်သမီးက နတ်ပန်းသီးစွန့်ကြဲနေပုံ (စကန်ဒီနေဗီးယားပုံပြင်မှ)

စကန်ဒီနေဗီးယား။ ။ပထဝီဝင်သဘောအရ စကန်ဒီနေဗီးယားဆိုသည်မှာ ဆွီဒင်၊ နော်ဝေးနှင့် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံများကိုဆိုလိုသည်။ နော်ဝေးနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတို့သည် ဥရောပမြောက်ပိုင်းရှိ စကန်ဒီနေဗီးယားကျွန်းဆွယ်၌ ပါဝင်သောနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံသည် ခရစ် ၈၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်မှ ၁၄ ရာစုနှစ်အထိ သီးခြားနိုင်ငံများအဖြစ် တည်ရှိခဲ့လေသည်။ သို့သော်လည်း ၁၃၉၇ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၅၂၃ ခုနှစ်အထိ ထိုသုံးနိုင်ငံတို့သည် အချင်းချင်းပူးပေါင်း၍ အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုနိုင်ငံများအနက် ဒိန်းမတ်နှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံများသည် ၁၈၁၅ ခုနှစ် ဗီယင်းနားကွန်ကရက်အထိ ပူးပေါင်းခဲ့လေသည်။ ဤစကန်ဒီနေဗီးယား နိုင်ငံများက ကိုလိုနီနယ်သစ်များဖွင့်သောအခါ၌၊ ယခုအခါ လွတ်လပ်သော သမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သည့် အိုက်စလန်ကျွန်းသည် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံသို့ သိမ်းသွင်းခြင်းခံရ၍၊ ဂရင်းလန်ကျွန်းသည် ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၏ ကိုလိုနီနယ်ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ စကန်ဒီနေဗီးယား နိုင်ငံများသည် မျိုးရိုး၊ ဘာသာစကားနှင့် သမိုင်းတို့၌ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ တူကြသည်။ စကန်ဒီနေဗီးယားအမည်ခံ အထက်ပါဒေသ အားလုံးသည် ကမ္ဘာ၏ မြောက်အစွန်ဆုံးဘက်၌ ကျရောက်နေသော အလွန်အေးသောဆောင်းဒဏ်ကို ကြာရှည်ခံရ၏။ ထိုဒေသများ၌နေရောင်မြင်ရသည့် နွေးသော နွေဥတုအချိန်ကာလသည် တိုတောင်းလှ၏။ ပင်လယ်ဖြင့် ဝန်းရံနေရသောကြောင့် ကျောက်ဆောင်တောင်ကမ်းပါးတို့ကို ပင်လယ် လှိုင်းရိုက်သံများ အစဉ်ကြားနေရ၏။ စကန်

ဒီနေဗီးယား ကျွန်းဆွယ်ဒေသသည် တစ်ခါက ရေခဲပြင်အတိ ဖုံးလွှမ်းနေသဖြင့် လူသူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မနေနိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဘီစီ ၁၀၀၀၀ မှ ၆၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကြားကာလအတွင်း ထိုရေခဲပြင်များသည် မြောက်ဖက်သို့ ရွေ့သွားပြီးနောက် စကန်ဒီနေဗီးယား ကျွန်းဆွယ်တွင် လူများနေထိုင်နိုင်လာကြ၏။ ထိုဒေသများ၌ဦးစွာ တံငါသည်များနှင့် မုဆိုးများသာ စတင်နေထိုင်ကြသည်။ ရေခဲများပျော်သွားသောအခါ ထိုသူတို့သည် တဖြည်းဖြည်း မြောက်ဘက်သို့ တိုး၍တိုး၍ နယ်ချဲ့နေထိုင်ကြ၏။ အလွန်ရှေးကျသော စကန်ဒီနေဗီးယားလူမျိုးတို့သည် အများအားဖြင့် အရှေ့ဖက် ပင်လယ်နက်ဖက်မှ လာရောက်နေထိုင်သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့သည် လူရိုင်းများသာဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုကို နားမလည်။ ဓာတ်သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကိုအသုံးမချတတ်။ တိရစ္ဆာန်များကိုလည်းခိုင်းစေနိုင်ရန် ယဉ်ကျေးအောင် မဆုံးမတတ်ချေ။ လက်နက်ကိရိယာများကို ကျောက်ဖြင့်လုပ်၍သုံးကြ၏။ ကျောက်ခေတ်က လူရိုင်းများကဲ့သို့ပင် အသိပညာ တိုးတက်မှု ဘာမျှမရှိသေးချေ။

ယခုစကန်ဒီနေဗီးယား၌ နေထိုင်ကြသော လူမျိုးများမှာ စင်စစ်ထိုလူရိုင်းများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာကြသူများ မဟုတ်ချေ။ ယခု နေထိုင်သူများမှာ ဂျာမန်လူမျိုးများနှင့် သွေးစပ်၍ အချို့ကား အင်္ဂလိပ်နှင့်သွေးစပ်ကြ၏။ နှစ်ပေါင်းလေးထောင်ကျော်လောက်က ဂျာမန်သို့မဟုတ် တူရုတ်အမျိုးအနွယ်ဝင်များသည် စကန်ဒီနေဗီးယားသို့

သွားရောက် နေထိုင်ကြ၏။ သူတို့သည် အရည်အချင်း သာ၍ လက်နက်စုံသဖြင့် ရှိရင်းစွဲ လူရိုင်းများကို မောင်း နှင်ထုတ်ပစ်လိုက်ကြသည်။ (တျူတန်လူမျိုး-၅။) သူတို့နှင့်အတူ ကိုးကွယ်သည့်အယူဝါဒလည်း ပါလာ၏။ သူတို့ ကိုးကွယ်သည်မှာ အိုးဒင်နတ်ဖြစ်၏။ စကန်ဒီနေဗီး ယန်းလူမျိုးတို့သည် ထကြွစီရိယရှိသည်။ သူတို့၏တိုင်းပြည် ကို ပင်လယ်ကပတ်လည်ဝိုင်းထားသဖြင့် သူတို့သည် လှိုင်း လေပြင်းထန်သော ပင်လယ်ထဲသို့ သွားရောက်စွန့်စားကာစီး ပွားရှာလိုသောစိတ်ရှိသည်။ ရှေးခေတ် ဗိုက်ကင်းလူမျိုး အဖြစ်ရှိစဉ်အခါက စစ်တိုက်ခန်း၊ စွန့်စားခန်းများနှင့် နတ်များ၊ လူစွမ်းကောင်းများအကြောင်းကို သီချင်းသီဆို၍ လည်းကောင်း၊ ပုံပြင်များပြော၍လည်းကောင်း ခြီးကျူးလေ့ ရှိကြ၏။ နောင်တွင် ထိုပုံပြင်နှင့်သီချင်းများကို စာဖြင့် ရေးမှတ်ထားကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ရေးမှတ်ထားသော ရှေး ဟောင်းပုံပြင်များအနက် ကဗျာစာဆိုကြီး အက်ဒါကြီး(၁၀ နှင့် ၁၁ ရာစုနှစ်)နှင့် စကားပြေစာဆို အက်ဒါငယ် (၁၂ ရာစုနှစ်)တို့၏ လက်ရာများမှာ ယခုတိုင် ကျန်ရှိသေးသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ရေးသားသော ပုံပြင်များမှ အိုးဒင်နှင့် သောစသော စကန်ဒီနေဗီးယားနတ်များအကြောင်းမှာ ထင်ရှားသည်။

ခေတ်သစ် စကန်ဒီနေဗီးယားစာပေမှာ ၁၈ ရာစုအတွင်း က စတင်ပေါ်ပေါက်လာ၍ ထုံးဟောင်း ပုံပြင်များ၊ သက်

ကြီးစကား သက်ငယ်ကြားရသည့် ရှေးပုံဝတ္ထုတိုများ၊ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်များဖြင့် ပြည့်နေပေ၏။ ယခုခေတ်၌ စကန်ဒီ နေဗီးယန်းစာပေများမှာ ထိပ်တန်းသို့ တိုးတက်နေပြီဟု ဆိုရပေမည်။ စကန်ဒီနေဗီးယားမှ ကမ္ဘာကျော်စာရေး ဆရာကြီးများအမြောက်အမြား ထွက်ပေါ်နေသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ထိုတိုင်းပြည်၏ စာပေအခြေအနေကို အကဲ ခတ်နိုင်လောက်ပေ၏။ ဒိန်းနှင့် နော်ဝေးကပြား ဖြစ်သော ဟောလဗတ် (ခရစ် ၁၆၈၄-၁၇၅၄)မှာ ဥရောပမြောက် ပိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးဖြစ်၍ ဆွီဒင် လူမျိုးတင်းနေ (ခရစ် ၁၇၈၂-၁၈၄၆)မှာ နာမည်ကျော် ကဗျာဆရာတစ်ဦးဖြစ်၏။ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံမှ ဟန်းအင်ဒါဆန် (ခရစ် ၁၈၀၅-၁၈၇၅)သည် ပုံပြောကောင်းသူ ဖြစ်၍ သူ၏ 'ဏ္ဍာရီပုံပြင်များကို တစ်ကမ္ဘာလုံးက နှစ်သက်ကြ၏။ (အင်ဒါဆန်၊ ဟန်း-၅။) ၁၉ ရာစုနောက်ပိုင်း၌ ထင်ရှား ကျော်စောသော စကန်ဒီနေဗီးယားစာရေးဆရာများမှာ နော်ဝေးလူမျိုးဖြစ်သော ပြဇာတ်ဆရာ ဟင်းနရစ်အစ်ဗ ဆင်၊ ပြဇာတ်နှင့် ဝတ္ထုရေးဆရာ ဗျန်းဆန်းတို့ဖြစ်၍ နိဗဲ ဆုကြီးကို ဆွတ်ခူးသောဆွီဒင် အမျိုးသမီး ဝတ္ထုရေးဆရာ ဆယ်မာလာဂါလော့တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဝတ္ထုရေးဆရာ ဆစ် ဂရစ်အွန်ဆက်မှာ စကန်ဒီနေဗီးယန်း လူမျိုးတို့၏ဘဝကို ဖော်ပြသဖြင့် အလယ်ခေတ်တွင် ထင်ရှားသည်။(ဆွီဒင် နိုင်ငံ၊ နော်ဝေးနိုင်ငံ၊ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ-၅။)

ဒိန်းအမျိုးသားလူရွယ်တစ်ဦး

စကျင်ကျောက်။ ။ကျွန်ုပ်တို့ ထုံးကျောက်ဟုခေါ်သော ကျောက်နှင့်စ ကျင်ကျောက်တို့မှာဓာတ်သဘောအလိုအား ဖြင့် ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိုတ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ကမ္ဘာ ပေါ်တွင် လူတို့စတင်မပေါ်ပေါက်မီ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း များစွာက ပင်လယ်များတွင် ဖော်ရာမိနစ်ဖာရာခေါ် အလွန် သေးငယ်သော သတ္တဝါတစ်မျိုး ရှိလေသည်။ ဖော်ရာမိနစ် ဖာရာတို့မှာ သတ္တဝါဟု ဆိုရငြားသော်လည်း ဦးခေါင်းသို့မ ဟုတ် ခြေထောက်ဟူ၍ မပါရှိကြချေ။ အလွန် သေးငယ် သော ငထီးများနှင့်ဆင်ဆင်တူ၍ အပြင်ဖက်တွင်အခွံဖြင့် ပုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ ဤသတ္တဝါတို့သည် မရေမတွက်နိုင် လောက်အောင် များပြားလှသည့် အုပ်သင်းများဖွဲ့ကာ ပင် လယ်ရေမျက်နှာပြင်နားတွင် ကပ်လျက်နေထိုင်ကြသည်။ သေဆုံးသောအခါ သတ္တဝါတို့၏အခွံများသည် ရေအောက် တွင် အနယ်ထိုင်သွားကြပြီး တဖြည်းဖြည်းစုပုံလျက် ရှိကြ လေသည်။ ကာလကြာမြင့်သော် အထက်မှအနည်တို့၏ ဖိအားကြောင့် ထိုအခွံတို့သည်မြေဖြူနှင့် ထုံးကျောက်ဖြစ် သွားကြလေသည်။ ထုံးကျောက်မှ တစ်ဖန် အလွန် ကြီးမား သော ဖိအားနှင့် အပူရှိန်ကြောင့် အသွင်ပြောင်းလဲ၍ စကျင်ကျောက် ဖြစ်လာကြလေသည်။

စကျင်ကျောက်

စကျင်ကျောက်မှာ အလွန်မာ၍ လှပသောကြောင့် ရှေးအခါကပင် ရုပ်လုံးထုဆရာတို့သည် ကျောက်ရုပ်လုံးများ ထုလုပ်ရာ၌ ယင်းကို အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ ရှေးခေတ် ဂရိရုပ်လုံးထုဆရာများ အသုံးပြုခဲ့သော ပင်တလစ် စကျင်ကျောက်ကို အက်တစ်ကာမြို့၌ရှိသည့် ပင်တလစ်ကပ်တောင်မှ ရရှိခဲ့ကြသည်။

ပယ် ရီ က န် စ ကျင် ကျောက် မှာ ပါး ရေ ချ ကျွန်း မှ ရရှိ သော စကျင် ကျောက် ဖြစ် သည်။ ထို စကျင် ကျောက် ကို ဂရိ လူ များ တို့ သည် ကျောက် ရုပ် များ နှင့် အဆောက် အအုံ များ ဆောက် လုပ် ရန် အမြတ် တန်ဖိုး အသုံး ပြု ခဲ့ ကြ သည်။ ဗီးနပ်ဒါ မဲဒီချီ ကျောက် ရုပ် သည် ပယ် ရီ ယန် စ ကျင်

စကျင်ကျောက် သိမ်တိုင်များ

ကျောက်ဖြင့် ထုလုပ်ထားသော ကျောက်ရုပ်ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ် နာမည်အကျော်ဆုံး ရုပ်လုံးထုဆရာများအသုံးပြုကြသည့် စကျင်ကျောက်မှာ ကာရာရာစကျင်ကျောက် ဖြစ်သည်။ ဤကျောက်မျိုးဖြင့် မိုက်ကယ်အန်ဂျလိုနှင့် ကားနီဗာအမည်ရှိ ကမ္ဘာကျော်ရုပ်လုံးထုဆရာတို့သည် အကောင်းဆုံးလက်ရာကို ထုလုပ်ထားခဲ့ကြလေသည်။

အညစ်အကြေးကင်းစင်သောစကျင်ကျောက်သည် ဖြူဖွေးလျက်ရှိသည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ စကျင်ကျောက်တွင် အခြားဓာတ်ပစ္စည်းများ ရောနှောပါရှိတတ်ရာ ထိုသို့ ရောနှောနေသော စကျင်ကျောက်တွင် ပစ္စည်းကိုလိုက်၍ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိတတ်သည်။ ဤကျောက်မျိုးတွင် အချို့၌ အရောင်တစ်ပြင်တည်းရှိတတ်၏။ အချို့မှာမူကား အပြောက်ထနေတတ်၏။ အဝါရောင်နှင့်အညိုရောင်ရှိသော မဟူရာစကျင်ကျောက်သည် အလွန်ထင်ရှားသော အပြောက်ထကျောက်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုမဟူရာကျောက်ကို ကားသေနှင့် ရောမနိုင်ကောင်းစားစဉ်က အဆောက်အအုံများဆောက်လုပ်ရာ၌ များစွာအသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ ယခုလည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ အမြတ်တန်ဖိုး အသုံးပြုလျက် ရှိသေးသည်။ ဤကျောက်တွင်ရှိသော အရောင်မှာ အိုင်းယန်းအောက်ဆိုက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးရောနှောပါရှိသော စကျင်ကျောက်တွင် အမည်းရောင်ရှိသည်။ ဤကျောက်မျိုးကို ညောင်ရေအိုးများနှင့် မီးဖိုပေါ်တွင် ဆွဲချိတ်ထားရန် အလှပြအထည်များ ပြုလုပ်ရာ၌ သုံးသည်။ ကျောက်တွင်ရှိသော အမည်းရောင်မှာ ဩဂဲနစ်

ပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်၍ မီးတိုက်ပေးသောအခါ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ စကျင်ကျောက်ကို အစိမ်းရောင်၊ မရန်းရောင်၊ အပြာရောင်စသောအရောင်များဖြင့်လည်းတွေ့ရတတ်၏။ စကျင်ကျောက် အမြောက်အမြားထွက်သော နိုင်ငံများမှာ အီတလီ၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အင်္ဂလန်နှင့်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတို့ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ရာဇပုတ္တနနယ်၌လည်း ထင်ရှားသော ကျောက်ကျင်းများရှိ၍ အာဂရာမြို့၌ရှိသည့် အလွန်ကျော်ကြားသော တက်ဂျမဟာသင်္ချိုင်းတော် အဆောက်အအုံကြီးမှာ ထိုကျောက်ကျင်းမှ စကျင်ကျောက်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည် ဆို၏။ (တက်ဂျမဟာသင်္ချိုင်းတော်-ရှူ။)

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကျောက်သားအကောင်းဆုံးထွက်သော ဂျောဂျီးယားပြည်နယ်မှ စကျင်ကျောက်ကျင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၌ မန္တလေးမြို့မြောက်ဘက်မိုင် ၂၀ တွင် စကျင်တောင်ဟူ၍ ရှိသည်။ ထိုစကျင်တောင်မှကျောက်သည် ကျောက်ရုပ်တုများ ထုလုပ်ရန် ကောင်းမွန်သဖြင့် ထိုကျောက်ကိုတူးယူ၍ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးမြို့များသို့ ပို့ပြီးလျှင် ဘုရားရုပ်တုတော်များ၊ သိမ်တိုင်များ၊ ကျောက်စာချပ်များ ထုလုပ် ကြသည်။

စကျင်ကျောက်သည် နှမ်းဖတ်ကျောက်ထက် အပူကိုခံနိုင်ရည် ရှိသောကြောင့် မီးခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အထူးသင့်တော်သည်။ သို့သော် မိုးရေထိလျှင် ဖြစ်စေ၊ အက်စစ်ဓာတ်ငွေ့ပါရှိသော လေထုနှင့်တွေ့ထိလျှင်ဖြစ်စေ၊ စကျင်ကျောက်၏ မျက်နှာပြင်သည် ကြေမွသွားတတ်သည်။ (နှမ်းဖတ်ကျောက်-ရှူ။)

စကြာဝတေးမင်း၊ ။စကြာဝတေးမင်းမှာ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းနှင့် ကျွန်းငယ်အရံ ၂၀၀၀ ကို အစိုးရသောမင်းဟု ကျမ်းဂန်များတွင် ဆိုသည်။ မေ့မိဒိပ် မင်းအပေါင်းက ဝပ်တွား ခညောင်းရသော မင်းဖြစ်သည်။

အလိုခပ်သိမ်းကို ပြည့်စေ တတ်သော စကြာရတနာရရှိ သဖြင့် စကြာဝတေးမင်းဟုခေါ်သည်။ ယင်းမှ အစွဲပြု၍ အစွမ်းထက်မြက်သော လှံ၊ ရထား၊ မြေနင်းစသည်တို့ကို လှံစကြာ၊ ရထားစကြာ၊ မြေနင်းစကြာ၊ စသည်ဖြင့်အသီးသီး ခေါ်သည်။ စကြာမင်းကို မန္တာတုစကြာမင်း၊ မန္တာတ် မင်းဟုလည်းခေါ်သည်။ စကြာမင်းတို့သည် ဇန္တုဒိပ် ကျွန်း၌သာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းသည် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ပါး သော မင်းတို့တွင် ခုနစ်ဆက်မြောက် မန္တာတင်းဖြစ်ဘူး၍ ကျွန်းငယ်အရံ ၂၀၀၀ နှင့်တကွ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း၌ စကြာဝတေးမင်း စည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူသည်။

စကြာမင်းတို့သည် ဘုန်းကံကြီးမားသည့်အလျောက် ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ဆင်ဖြူတော်ရတနာ၊ စကြာရတနာ၊ မိဖုရားရတနာ၊ သဋ္ဌေးရတနာ၊ မြင်းရတနာ၊ ဆင်ရတနာဟူ သော ရတနာ ၇ ပါးပြည့်စုံမြဲဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စကြာ ဝတေးမင်းပင်ဖြစ်လျက် ပေးကမ်းမှုအလှူဒါနမရှိ၍၊ စကြာရတ နာမရောက်သည်ကို သုတ်မဟာဝါပါဠိတော် စက္ကဝတ္တိသုတ်၌ ဟောကြားသည်ကိုထောက်၍ စကြာရတနာမရောက် သော စကြာမင်းလည်းရှိသေးသည်ဟု သိမှတ်ရာသည်။ စကြာမင်းတို့သည် အံ့ဖွယ်လေးပါးရှိမြဲဖြစ်သည်။ ယင်း တို့မှာ ဘုန်းပါရမီအလျောက်၊ အလွန်အဆင်းလှ၍ အသံသာ ယာခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်တတ်

ခြင်း၊ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားတတ်ခြင်း၊ တရားနှင့်အညီ စိုးစံခြင်းဟူလေသည်။ ယင်းဂုဏ်များကြောင့် အခြား သောမင်း၊ ပုဏ္ဏားပရိသတ်၊ သူကြွယ်ပရိသတ်၊ ရသေ့၊ ရဟန်းပရိသတ်တို့သည် အဆင်းကို ရှု၍မဝ၊ အသံ ကိုကြား၍မဝ၊ တရားစကားနှီးနှော၍ မဝအောင်ဖြစ် ရသည်။

စကြာရတနာတန်ခိုးကြောင့် အခြားသောမင်းများမတု ပြိုင်နိုင်သောတစ်ဦးတည်းအရှင်သခင်ဖြစ်သည်။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဖွားသည်တွင် လက္ခဏာဖတ်ပုဏ္ဏားတို့က မင်းသားငယ်သည်ဘုရားသော် လည်းကောင်း၊ စကြာဝတေးမင်းသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ရ မည်ဟု ဗေဒင်ဟောကြားသည်ကိုထောက်၍ ဘုန်းကံအလွန် ကြီးမားလွန်းမှ စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို သိရသည်။ ရှေးစာပေဟောင်းတို့တွင်

အိုင်ဆဒ္ဒန်မှာ၊ နတ်ဖန်ဆောင်သ၊ နေလတဆူ၊ ကြွ ကျတူသို့၊ လေးဆူကျွန်းကြီး၊ ရံသီးပတ်ဝန်း၊ ကျွန်း ငယ်နှစ်ထောင်၊ ကုန်အောင်ရစ်ခွေ၊ မြင်းမိုရ်ခြေတွင်၊ ရေပင်လယ်ဝိုက်၊ စက်နယ် တိုက်ကို၊ စိတ်လိုက်လိုပါ၊ လှည့်နိုင်စွာသော၊ စကြာ မန္တာတ်၊ ဥက္ကဋ္ဌ်ရွှေဘုန်း၊ လူမင်းဆုံးတို့၊ (မန်လည်ဆရာတော်)

မဟာနာဂိန်၊ ဂဇာသိရ်နှင့်၊ အရိန္ဒမာ၊ စကြာရွှေလှံ၊ မြင်းပျံအသွ၊ ဇာနေယျတို့၏သခင်၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၊ သမုနတ်ဖြစ်တော်မူသဖြင့်၊ ရာဆူမကိုဋ်၊ သောင်း တိုက်ခွဲပါ၊ မဏ္ဍလာဝယ်နံ ပဏ္ဏာဆက်သွင်းလျက်၊ အ မင်းမင်းတို့၏ဦးညွတ်ရာ၊ စကြာမန္တာတ်၊ (ဆတိုင်မွတ် ဦးကူး) စသည်ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုရေးသားကြသည်။

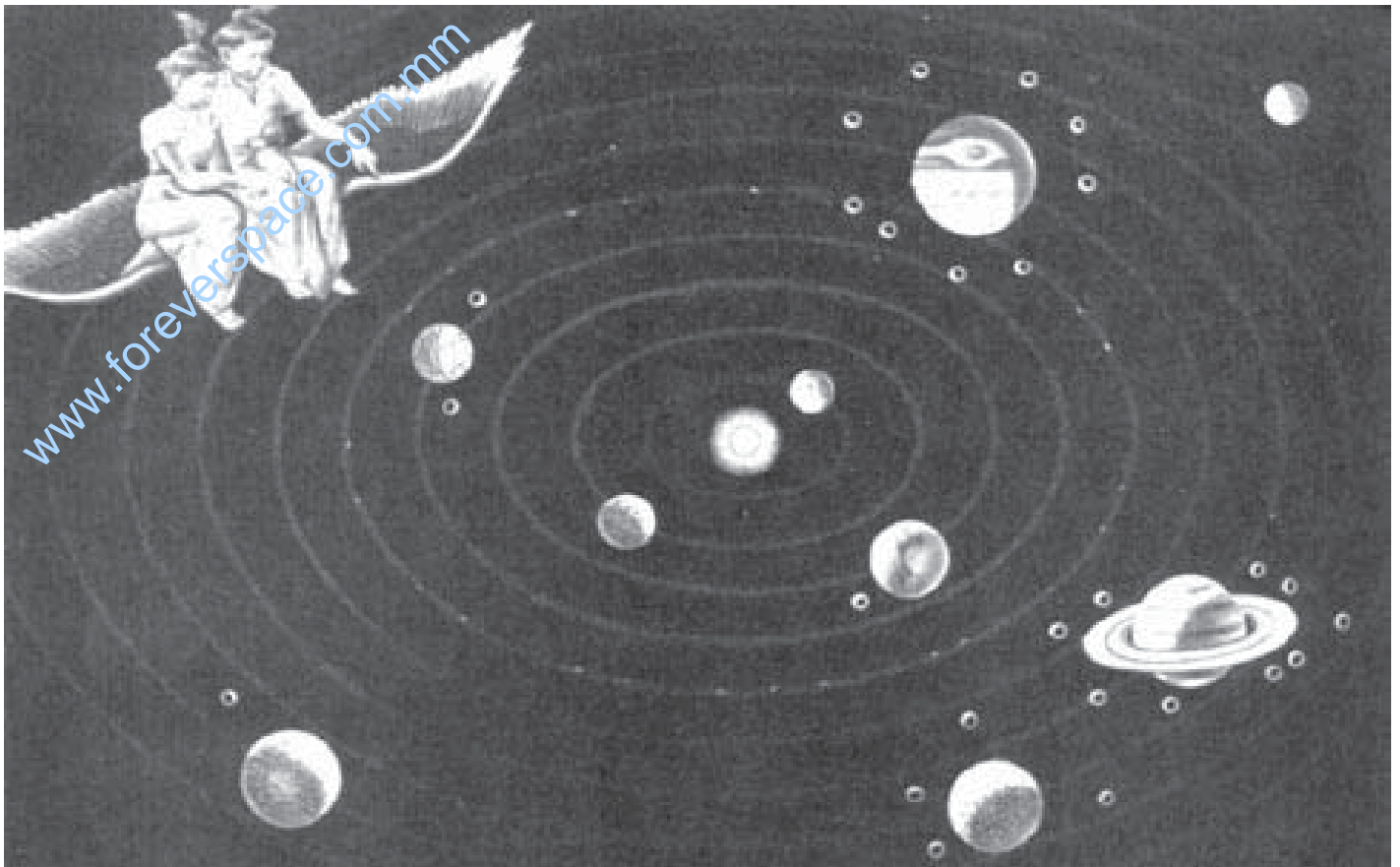
နက်နဲလှစွာစကြာဝဠာ

စကြာဝဠာ၏တည်နေပုံသည် လူ့သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်၊ ယခုတိုင် ဖြေရှင်းမရသေးသော ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဤဆောင်း ပါးတွင် နက္ခတ္တဗေဒပါရဂူများ၏ သိပ္ပံနည်းအရ ခေတ်မီစွာ ဆန်းစစ်ရှာဖွေထားသော စကြာဝဠာ အကြောင်းသာမက မြန်မာတို့၏ အစဉ်အလာအားဖြင့် စကြာဝဠာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယူဆယုံကြည်ချက်များကို တင်ပြထားသည်။

စကြာဝဠာ။ ။နက္ခတ္တဗေဒအရ ကျွန်ုပ်တို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်မှ အလွန် ဝေးကွာသည့်ကြယ်များအထိ အရာခပ်သိမ်းတို့ သည် စကြာဝဠာတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (နက္ခတ္တဗေဒ။)လူ၏သမိုင်းစဉ် တစ်လျှောက်တွင် စကြာဝဠာနှင့်စပ် လျဉ်းသော ယူဆချက်တို့သည် အစဉ်ပြောင်းလဲလျက်ရှိ သည်။ ရှေးလူများသိသော စကြာဝဠာသည် သူတို့နေ ထိုင် သွားလာနေသော ကမ္ဘာအစိတ်အပိုင်း၊ သူတို့ကြားပူး သည့် ကမ္ဘာအစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ယင်း အစိတ် အပိုင်းတို့ကို ကြည့်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ၌ ရှေးသူဟောင်း အချို့တို့သည် ကောင်းကင်၌ မြင်ရသော ကြယ်များကား

ကမ္ဘာမြေကြီးမှကောင်းကင်သို့ ဘုန်းသမ္ဘာရှင်တို့က ယူ ဆောင်သွားသော လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်များဖြစ် သည်ဟု အယူရှိကြသည်။ နေနှင့်လတို့ကိုမူ နတ်များဖြစ် သည်ဟုယူဆကြလေသည်။

ရှေးလူများသည် စကြာဝဠာအကြောင်းကို သူတို့သိ သမျှ အမျိုးမျိုး ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖော် ပြကြရာမှ ပုံဝတ္ထုအမြောက်အမြားထွက်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။ ရှေးသုံးဆောင်းနိုင်ငံများတွင် အချို့က စကြာဝဠာသည် ကုန်းလိပ်ကြီး၏ ကျောပေါ်၌ ဟန်လျက်တည်ရှိနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဂရိလူမျိုးတို့က ကမ္ဘာကို အက်တလတ်

ဤပုံပါကလေးနှစ်ဦးကဲ့သို့ စကြာဝဠာ၏တည်နေပုံကို ကြည့်ရှုရပါလျှင် ဤသို့တွေ့မြင်ရပေမည်။ ပုံတွင်အလယ်ဗဟိုရှိနေကို ဂြိုဟ်တို့သည် လျှင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် လှည့်ပတ်နေကြသည်။ နေနှင့်အနီးဆုံးဂြိုဟ်ငယ်ကလေးမှာ မာကျူရီခေါ် ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်ဖြစ်၏။ ယင်းဂြိုဟ်သည်နေကို ၈၈ ရက်တွင် တစ်ပတ်ပတ်မိသည်။ ယင်းဂြိုဟ်လမ်းအပြင်ဘက်တွင် ဗီးနပ်ဂြိုဟ်လမ်းရှိသည်။ ယင်းဂြိုဟ်သည် နေကို(၇)လနှင့် ရက်အနည်းငယ်ကျော်လွန်မှသာလျှင် တစ်ပတ်ပတ်မိသည်။ ဗီးနပ်ဂြိုဟ်လမ်းအပြင်ဘက်တွင် ကမ္ဘာဂြိုဟ်ကိုမြင်နိုင်သည်။ ကမ္ဘာနှင့်ကပ်လျက် ရှိသောအဖြူဝန်းကလေးမှာ လဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာဂြိုဟ်လမ်းအပြင်ဘက်တွင် မားခေါ်အင်္ဂါဂြိုဟ်လမ်းရှိသည်။ မားဂြိုဟ်ကို လနစ်ခုရံလျက် ရှိသည်။ နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များ၏အဆိုအရ ယင်းဂြိုဟ်၏ မျက်နှာပြင်တွင် တူးမြောင်းများယှက်သန်းလျက်ရှိသည်။ မားဂြိုဟ်လမ်း၏အပြင်ဘက်တွင် ဂြိုဟ်သိမ်ဂြိုဟ်မွှားတစ်စု၏ လမ်းကြောင်းရှိသည်။ ယင်းတို့ကား အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့် ကြွေကွဲပျက်စီးသွားသောဂြိုဟ်တစ်ခုမှ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့် အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်မည်ဟုယူဆ ကြသည်။ ထို့နောက်ဂြိုဟ်များအနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် ဂျူပီတာခေါ်ကြာသပတေးဂြိုဟ်ကို လကိုးခုခြံရံလျက်တွေ့နိုင်ပေသည်။ ဂျူပီတာအောက် ဒုတိယအကြီးဆုံးဂြိုဟ်ကား ဆက်တန်ခေါ် စနေဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ယင်းဂြိုဟ်၏ ပတ်လည်တွင် ခါးပတ်ကဲ့သို့ကွင်းများ ဝန်းရံ၍ပတ်ထားသည်။ ဂျူပီတာကဲ့သို့ပင် လကိုးခု ခြံရံလျက်ရှိသည်။ သို့သော် ထိုလများနှင့် ကွင်းများကို အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်မှသာမြင်နိုင်သည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်အောက်တွင် အကြီးဆုံးဂြိုဟ်မှာ လ ၄ ခု ခြံရံလျက်ရှိသော ယူရေးနပ်ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် လ၁ခုသာရှိသော နက်ပကျွန်းဂြိုဟ်ကိုတွေ့ရသည်။ နေမှအဝေးဆုံးအရပ်တွင်ပလူတိုဂြိုဟ်ရှိသည်။

ဆိုသည်နတ်က ပခုံးပေါ်၌ တင်ထားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ရှေးလူတို့သည် များသောအားဖြင့်စကြာဝဠာ ဗဟို၌ ကမ္ဘာမြေတည်ရှိသည်ဟု ထင်မှတ်ကြသည်။နေ၊ လ၊ ကြယ်တို့သည် ကမ္ဘာကိုလှည့်ပတ်၍ သွားကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အချို့က ကမ္ဘာမြေကြီးပြားသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၍ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်ဘက်သို့ ခရီးဝေးဝေးသွားလျှင် ကမ္ဘာအစွန်းမှ လိမ့်ကျလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။

လူများသည် တဖြည်းဖြည်း စကြာဝဠာအကြောင်းကို ပို၍နားလည်လာကြ၏။ ၁၄၀၀ နှင့် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း၌ အနောက်နိုင်ငံသားတို့သည် နယ်သစ်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြခြင်းကြောင့် လူတို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ သာမန်ပုံသဏ္ဍာန်ကို သိရှိလာကြသည်။ နက္ခတ္တဗေဒပါရဂူ

များဖြစ်ကြသော ကော့ပါးနီးကပ်၊ ပိုက်သာဂိုးရပ်၊ ဂယ်လီလေအို၊ ကက်ပလာ၊ နယူတန်တို့၏ သိမှုတွေ့မှုများကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီးသည် စကြာဝဠာ၏ဗဟို၌ မရှိကြောင်းကို နားလည်လာကြသည်။ (ကော့ပါးနီးကပ်ယအင်၊ ပိုက်သာဂိုးရပ်၊ ဂယ်လီလေအို၊ ကက်ပလာယဂျေ၊ နယူတန် ဆာအိုင်ဇပ်) ကမ္ဘာမြေကြီးသည် မြောက်မြားစွာသော ဂြိုဟ်များအနက် တစ်ခုမျှသာဖြစ်၍ ထိုဂြိုဟ်များအားလုံးက နေကိုလှည့်ပတ်လျက် သွားလာနေကြောင်း ကိုပါ သိလာကြသည်။ ထို့ပြင် နေသည် နဂါးငွေ့တန်းအတွင်းရှိအသိန်းအသန်းပေါင်းများစွာသောကြယ်တို့အနက် အလယ်အလတ်တန်းစား ကြယ်တစ်လုံးမျှသာဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိလာကြသည်။ (နေ၊ ကြယ်-၅။)

မျက်မှောက်ခေတ် နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များသည် စကြာ

စကြာဝဠာ

ဝဠာကို ပို၍နက်နဲစွာကြံဆကြသည်။ စကြာဝဠာတွင် ကြယ် တို့သည်အမေရိကဖြစ်ကြောင်း သူတို့သိရှိကြသည်။ ကြယ် များစုပြုံလျက်ရှိရာဖြစ်သော နဂါးငွေ့အတွင်း၌ ကျွန်ုပ်တို့ ကန္တာမြေရှိသည်။ နဂါးငွေ့အတွင်း၌ ကြယ်အများအပြား ရှိသကဲ့သို့ စကြာဝဠာအတွင်း၌လည်း နဂါးငွေ့အများ အပြားရှိသည်ကို နက္ခတ္တဗေဒပညာရှင်များ ယခုအခါ သိလာ ကြပေပြီ။ ထို နဂါးငွေ့များ အားလုံး စုပေါင်း၍ဖြစ်သော စကြာဝဠာကြီး၏ အရွယ်ပမာဏကို တိုင်းတာသောအခါ အလင်းနှစ်အသန်းအထောင်နှင့် တိုင်းတာရပေသည်။ အလင်း နှစ်ဆိုသည်မှာ တစ်နှစ်အတွင်း အလင်းသွားသည့်ခရီးကို ဆိုလိုသည်။ အလင်းသည် တစ်စက္ကန့်၌ မိုင်ပေါင်း ၁၈၆၀၀၀ သွားသည်။ အလင်းနှစ် တစ်နှစ်သည် မိုင်ပေါင်း ခြောက် တြီလီယန်နှင့်ညီမျှသည်။ တစ်တြီလီယန်သည် အင်္ဂလိပ် စံနှစ်အရ တစ်နောက် သုညဆယ့်ရှစ်လုံးပါသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံ၊ မောင့်ဝီလဆင်နက္ခတ်မျှော်စင်၌ အချင်းလက်မ ၁၀၀ ရှိသော အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်းကြီး တစ်ခုရှိသည်။ ထိုမှန်ပြောင်းကြီးဖြင့် အလင်းနှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀၀၀၀၀၀ ၌ ရှိသော ကြယ်များကို ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးယူ နိုင်ပေပြီ။ ထိုထက်ပို၍အားကောင်းသည့် အချင်းလက်မ ၂၀၀ ရှိမှန်ပြောင်းကြီးကိုမောင့်ပလိုမာ၌ တပ်ဆင်ပြီးသော အခါတွင် ထိုအကွာအဝေးထက် နှစ်ဆမျှတိုး၍ မြင်နိုင်ပေလိမ့် မည်။ သို့သော် ထိုမှန်ပြောင်းကြီးနှင့်ပင် ကြည့်စေကာမူ နဂါးငွေ့အားလုံးသည် သေးငယ်ပြီး မှေးမှိန်လျက်ပင် ရှိပေဦး မည်ဟုဆိုလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့စကြာဝဠာ မည်မျှကြီးမားသည်ကို မည်သူမျှ အမှန်အကန်မသိချေ။ အိုင်းစတိုင်း၏ ရယ်လတစ်ဗတီသီ အိုရီအရမှာ စကြာဝဠာကြီး၌ တိကျသည့်အရွယ်ရှိသည် ဟုဆိုသည်။ (အိုင်းစတိုင်း အဲလဗတ်-ရှူ။) သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့သည် စကြာဝဠာ၏ နယ်နိမိတ် အကန့်အသတ် ကိုမမြင်နိုင်ကြချေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အာကာသ သည် ခုံးလျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာမြေကြီး၏ မျက်နှာပြင်မှာကဲ့သို့ တိကျသော နယ်နိမိတ်များမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ ဖြစ်၍ ကြယ်တစ်လုံးမှ အလင်းရောင်ခြည်သည် အာကာသ အတွင်းသို့ ရောက်သွားပြီး ပျောက်သည်ဟူ၍မရှိပေ။ ပမာ အားဖြင့်၊ ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်တွင် တစ်နေရာမှစ၍ခရီးထွက် လျှင် နောက်ဆုံး၌ ကမ္ဘာကိုပတ်ကာထိုနေရာသို့ ပြန်၍ ရောက်လာသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ စကြာဝဠာသည် အချိန်ရှိသရွေ့ ကျယ်ပြန့် ကြီးထွားလျက်ရှိသည်ဟုလည်း အိုင်းစတိုင်းကဆိုသေးသည်။ ဝေးကွာသည့် နဂါးငွေ့များသည် နေမှလျင်မြန်စွာ ခွာလျက် ရှိပုံရသည်။ အဝေးဆုံးရှိနဂါးငွေ့တန်းများသည် အမြန်ဆုံးခွာ လျက် ရှိပုံရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကြာဝဠာကြီးသည်

လေစည်ဖောင်းပြန့်ကားသကဲ့သို့ ပြန့်ကားလျက်ရှိပုံရ သည်။ အချို့နက္ခတ္တဗေဒ ဆရာများကမူ စကြာဝဠာ ကျယ် ပြန့်သည်ထက် ပြန့်လျက်ရှိသည် ဆိုသောယူဆချက်များ ကို မယုံကြည်ကြချေ။ သူတို့သည် နဂါးငွေ့များ နေမှခွာ၍ ရွေ့ရှားပုံရကြောင်းကို ရှင်းလင်းနိုင်သော နိယာမကို ကြံဆလျက်ရှိ ကြသည်။

စကြာဝဠာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာတို့၏ ရှေးအယူအဆ များကိုလည်းဖော်ပြရပေမည်။ ထိုအယူအဆများမှာ ရှေး ဟိန္ဒူကျမ်းများမှအဆင့်ဆင့် ဆင်းသက်လာသော အယူ အဆများဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုအယူအဆများသည် ဗုဒ္ဓ အယူဝါဒဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန်များနှင့် ဆက်စပ်အကျုံးဝင်လျက် ရှိသည်ဟု အချို့က ယူဆကြ၏။ မြန်မာစာပေ အစဉ်အလာ တစ်လျှောက်တွင်လည်း အောက်၌ဖော်ပြအံ့သော အယူအဆ များကို လက်ခံကိုးကားမှီငြမ်းပြု၍ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ ရတုစသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့ကြ၏။ မြန်မာတို့ ရေးခဲ့သည့် ရာဇဝင်တော်ကြီးများ၌လည်း ကမ္ဘာတည်ဟန်နှင့် ကမ္ဘာဦး လူတို့အကြောင်းမှချီ၍ ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိရာ စကြာဝဠာ တည်ပုံ၊ ပျက်ပုံစသည်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြကြ၏။ စကြာ ဝဠာ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စစ်ကဲတော်ကြီး ဦးရွှေနေော်ပြုစုခဲ့ သော အာဒိကပ္ပကမ္ဘာဦးကျမ်းသည် အကိုးကားခံရဆုံး၊ အပြည့်စုံဆုံးကျမ်း ဖြစ်ပေသည်။ (အာဒိကပ္ပကမ္ဘာဦး ကျမ်း-ရှု)

စကြာဝဠာဟူသော ဩကာသလောကတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သောရေ မြေတောတောင် အနေအထားအဖွဲ့အစည်းကို ပိုင်းခြား၍ ယေဘုယျအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရ ဖြစ်၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကို ဗဟိုပြု၍ဝန်းရံလျက်ရှိသော ကျွန်း ကြီးလေးကျွန်းနှင့်အရန်ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်ကို နေတစ်စင်း၊ လတစ်စင်းက အလှည့်ကျ အလင်းရောင်ပေးလျက်ရှိ၏။ ထိုသို့ နေတစ်စင်း၊ လတစ်စင်းနှင့် အတူတကွ၊ လေးကျွန်း တစ်မြင်းမိုရ်အစုအဝေးကို စကြာဝဠာဟုခေါ်သည်။ စကြာ ဝဠာများသည် မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် မြောက်မြားစွာ တည်ရှိ၏။ တစ်ထောင်သောစကြာဝဠာအစုကို စုဋ္ဌလောက ဓာတ်ဟုခေါ်၏။ ထိုအစုဆယ်စု (၁၂) စကြာဝဠာတစ်သောင်း ကို၊ မဇ္ဈိမလောကဇ္ဇာတ်ဟု ခေါ်၏။ စကြာဝဠာများသည် အမြဲတည်နေသည်မဟုတ်ပေ။ ဖြစ်ပေါ်လိုက်ပျက်စီးလိုက် ရှိ၏။ အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဖက်၊ ပျက်ဖော်ပျက်ဖက်ဖြစ် ကုန်သော စကြာဝဠာကုဋ္ဌတစ်သိန်းစုကို မဟောလောက ဓာတ်ဟုခေါ်၏။ ထိုထက်များပြား၍ ရေတွက်ခြင်းငှာ မဆုံး နိုင်သော စကြာဝဠာအစုကိုမူကား အနန္တလောကဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ယခု ကျွန်ုပ်တို့မှီတင်းနေထိုင်သော စကြာဝဠာ ကား မဇ္ဈိမလောကဓာတ်ဟု ခေါ်သော စကြာဝဠာ တစ်သောင်းစု၏အလယ်ဗဟို၌တည်ရှိ၏။ စကြာဝဠာ တစ်ခု

လုံးကို အစိုးရသောမင်းကို စကြဝတေးမင်းဟုခေါ်၏။
(စကြဝတေးမင်း-ရှု။)

ကမ္ဘာတည်ပြီးနောက် ဗြဟ္မာတို့သည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှစု
ပေး၍ လူ့ပြည်၌ ဥပပတ်ကိုယ်ထင်ဖြစ်လာ၏။ ထို့နောက်
သူတို့၏ဘုန်းကံမမတကြောင့် နေ၊ လ ပေါ်လာ၏။ ဤသို့
ပေါ်သောနေ့၌ပင်လျှင် မြင်းမိုရ်၊ သတ္တရာဘန်၊ သီတာ၊ သမုဒ္ဒ
ရာလေးဆင်း၊ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း၊ ကျွန်းငယ်နှစ်ထောင်၊
ဟိမဝန္တာတောင်၊ မြစ်ကြီး၊ အိုင်ကြီးနှင့်စကြာဝဠာတောင်
သည် ပေါ်လာ၏။ ထိုစကြာဝဠာတောင်သည် မြင်းမိုရ်၊ သတ္တ
ရာဘန်၊ သမုဒ္ဒရာလေးစင်း၊ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းစသည်ကို
ပတ်ပတ်လည် တံတိုင်းကြီးသဖွယ် ဝန်းရံထား၏။ ရေမှပေါ်
ထွက်လာသော ဤစကြာဝဠာတောင်ကြီးကို အစွဲပြု၍ လေး
ကျွန်းတစ်မြင်းမိုရ်အစုအဝေးကို စကြာဝဠာဟုခေါ်ဝေါ်၏။
စကြာဝဠာတောင်၏ အမြင့် ကား၊ ရေပေါ်၌ ယူဇနာ
ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်ရှိ၏။ ရေအောက်သို့လည်း ဇောတ
ပထဝီအထိ ယူဇနာရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်ရှိ၏။ ဇောတ
ပထဝီကိုလွန်လျက် သီလာပထဝီအထိ ယူဇနာခုနှစ်သောင်း
ရှစ်ထောင် ထပ်မံ၍ အောက်သို့နက်လျက်တည်ရှိ၏။ စ
ကြာဝဠာတောင်သည် သီလာပထဝီပေါ်တွင် အခြေစိုက်လျက်
ရှိ၏။ သီလာပထဝီ၏ နိမိတ်အဝန်းသည် စကြာဝဠာတောင်
ပင်ဖြစ်၏။ သီလာပထဝီမျက်နှာပြင်မှ စကြာဝဠာ တောင်
ထွတ်အထိ ယူဇနာပေါင်း နှစ်သိန်းလေးသောင်းနှစ်ထောင်
ရှိ၏။ စကြာဝဠာ တောင်အထွတ်များတို့သည် ကျေး
နှုတ်သီးကဲ့သို့ အတွင်း၌ ကွေးညွတ်ယောင်ယောင်ရှိ၏။

စကြာဝဠာတောင်နှင့် စကြာဝဠာအပါအဝင် ကမ္ဘာကြီး
ပျက်ပုံ၊ တည်ပုံကို မည်သို့သိရှိရသနည်းဟူမူ လောက ဘိနု
ဝိဒ္ဓရသေ့သည်၊ စကြာဝဠာတံတိုင်းမှ ဆင်မြင်းအရွယ်ပမာ
ဏရှိသော အက္ခရာများကို ဖန်ပုရပိုက်ပုလဲကညစ်တို့ဖြင့်
ရေးကူးခဲ့၍ ရသေ့အဆင့်ဆင့်တို့ ရေးသားဟောခဲ့သည်မှ သိ
ရသည်။ ထိုလောကဘိနုဝိဒ္ဓရသေ့သည် ပထမမဟာသမ္မတ
မင်း၏ တူဖြစ်၏။ မဟာသမ္မတမင်းသည် စကြာဝဠာ
တောင်ခြေ၌ရှိသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းဂန်များကို ရေးကူး
စေ၍ ထိုကျမ်းဂန်များနှင့်အညီ တရားဆုံးဖြတ် စီရင်
တော်မူ၏ဟုဆိုလေသည်။

စကြိုသူမြတ် ။ ။အင်းဝခေတ် ဘုရင် မင်းခေါင်လက်ထက်
သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် မွန်ဘုရင်ရာဇဓိရာဇ် ပထမအ
ကြိမ်ချီတက်တိုက်ခိုက်လာရာ စကြိုသူမြတ်သည် နှစ်ဦးနှစ်
ဘက်မှ ဓားမကျိုးလှံမကျိုးရဘဲ ပြေငြိမ်းမှုရစေရန် ဆောင်ရွက်
ပေးသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသည့်
ရဟန်းတော်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ ထိုရဟန်းတော်အား
သမိုင်းစာအုပ်များ၌ ပင်းယစကြိုသူမြတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ပန်းယစကြိုသူမြတ်ဟုလည်းကောင်း၊ ပန်းယသူကြို
ဟုလည်းကောင်း အမျိုးမျိုးရေးသားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

စကြိုသူမြတ်၏ ဘွဲ့တော်မှာ ရှင်ဇောတယန္တဖြစ်၏။
စလေမြို့ အရှင်မဟာယသ၏ တပည့်ဖြစ်၍ ရှင်ပင်စွယ်ကြို
ကျောင်းတိုက်တွင်သီတင်းသုံးသည်။ မင်းကြီးစွာစော်ကဲ
လက်ထက်တွင် မြို့လှစားပင်ခွဲသဖြင့် အင်းဝသို့ ရောက်လာ
၏။ အင်းဝသို့ရောက်လျှင် မြို့လှစားကို အပ်သဖြင့် ဆရာ
ပြုရသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၆၆ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်မင်းခေါင်လက်
ထက် မွန်ဘုရင်ရာဇဓိရာဇ်သည် လှေကြီးလှေငယ်လေး
ထောင်၊ ဗိုလ်တစ်သိန်းခြောက်သောင်းဖြင့် ရေကြောင်း
ဆန်လာ၍ စစ်ကိုင်းမြို့ ရေဝန်းတွင် တပ်ချ၍ နေသည်။
(ရာဇဓိရာဇ်-ရှု။) ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း ဆရာတော်
ရဟန်းသံဃာမှစ၍ မှူးကြီးမတ်ခိုင်အပေါင်းတို့ကိုပင့်ခေါ်
၍ မည်သို့ပြုရမည်ကို တိုင်ပင်တော်မူသည်။ မည်သည့်ဆရာ
တော်၊ သံဃာတော်၊ မှူးမတ်ကြီးငယ်မှ မည်သို့မျှ မလျှောက်
ဆိုတံဆိတ်နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ အသက် ၃၁နှစ်၊ ဝါ
တော် ၁၂ ဝါရှိသော စကြိုသူမြတ်သည် ဘုန်းတော်
ကြီးများနောက်ကနေ၍ ဤသို့ဆို၏။ ‘သခင် သခင်
များသည် တရားမင်းမြတ်အလှူတော်ခံ၍ သုံးဆောင်
တော်မူသည်။ ပြည်ရေးရွာမှု အရေးကြီး၍ တိုင်ပင်တော်
မူသည်ကို တစ်ဦးသော သခင်မှ သို့သင့်မည်၊ သို့မသင့်ဟုဆို
တော်မမူကုန်၊ မှူးမတ်များလည်း တစ်ယောက်မျှ မလျှောက်
ကြပါကုန်၊ မွန်မင်းအရံကိုဖြုတ်၍ ပြန်လေအောင် အကြံကို
မကြံကြပါကုန်၊ တိတ်တိတ်သာ နေကြ၍ သင့်မည်လော’ဟု
ဆိုသည်။ ထိုစကားကိုကြားလျှင် သံဃာကြီးတို့က ‘သူ
တော်မှတစ်ပါး မွန်မင်းခွာလေအောင် ကြံနိုင်မည်သူမရှိ’ဟု
ပြက်ရယ်ပြုလျက် ဆိုကြကုန်သည်။ စကြိုသူမြတ်သည် ပြုံး၍
ဝန်ခံပြီးလျှင် ‘မွန်မင်းရာဇဓိရာဇ်ကိုသာ မဆိုနှင့်ဦး၊ ဇမ္ဗူ
ဒီပံမြေပြင်ဝယ်ရှိသော မင်းအပေါင်းတို့ လာရောက်သော်
လည်း နှုတ်ရေးဖြင့် ပြန်လေအောင် ငါစွမ်းနိုင်၏’ဟု ဆို၏။
ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း အားရတော် မူသဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်
တောင်းပန်တော်မူသည်။

ထိုအခါစကြိုသူမြတ်သည် ရာဇဓိရာဇ်ထံသို့မေတ္တာစာ
ဆက်လေသည်။ ထိုမေတ္တာစာကား ‘စကြိုသူမြတ် နေ့ညဉ့်
မပြတ်၊ မေတ္တာရည်ညွှန်း ပို့သွန်းအပ်သော သာသနာဒါယ
ကာဖြစ်တော်မူသော ဆင်ဖြူသခင် မဟာဓမ္မရာဇ်မြင်းမြတ်၊
ငါသည် အသက်သုံးဆယ်တစ်၊ ပဉ္စင်းဝါတဆယ်နှစ်ဝါရှိပြီ၊
နေ့ညဉ့်မပြတ် ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိကိုပြည့်သည့်ကုသိုလ်အကျိုး
ကိုခံတော်မူပါ။ သာသနာဒါယကာ တရားမင်းမြတ်မျက်နှာ
တော်ကို မြင် ချင်၍ ဟံသာဝတီ ရွှေမြို့တော်တိုင်အောင်
စုန်ရောက်ပါမည်အကြံရှိသည် လည်း လှေတက်လုပ်ဆောင်
သည် မပြီးသေးသောကြောင့် မရောက်ဘဲရှိရလေသည်။

စကြိုသူမြတ်

မဟာဓမ္မရာဇ်မင်းမြတ်သည် သာသနာတော်မြတ်စီးပွားကို ရွက်ဆောင်တော်မူသောမင်းဖြစ်တော်မူသည်။ မျက်နှာတော်ကိုမြင်၍ သုစရိုက်၊ ဒုစရိုက်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ယှဉ်သောစကားကို မပြောဟောရဘဲ၊ အနိစ္စရောက်လေသော်လည်း ဒုဂ္ဂတိသို့သာလားရာလေသည်။ မျက်နှာတော်ကိုမြင်၍ ဒါနကထာ၊ သီလကထာ အစရှိသော စကားတို့ကို ပြောဟောရမှ သေရခြင်းသည်ကား ကောင်းသော သုဂတိဘဝကို ရလေရာသည် ဟူသတည်း။

ရာဇဓိရာဇ်လည်း နေပြည်တော်မှ အင်းဝသို့ ဆန်တက်လာရာ ရဟန်းတစ်ပါးကိုမျှမမြင်ရ။ ယခု ရဟန်းတော်က တွေ့မြင်လို၍ မေတ္တာစာဆက်သည်ကို မမြင်လိုဟုဆိုချေသော် ရတနာသုံးပါးတွင် တစ်ပါးကို မျက်နှာလွှဲသည်ဟု ကဲ့ရဲ့ရာဖြစ်မည်ဟုကြံလျက် စကြိုသူမြတ်အား ကွမ်းဖိတ်လျှူတော်မူ၏။ စကြိုသူမြတ်လည်း ကွမ်းဖိတ်ရလျှင်၊ ဘုရင်မင်းခေါင်အား လက်ဆောင်များ စီရင်စေသည်။ ထိုလက်ဆောင်များကို သီတင်းသည်နှင့် လူအိုတို့အား ဆောင်ယူစေလျက်၊ ဟိုင်းဆင်ကိုစီး၍ ထွက်တော်မူ၏။ ရာဇဓိရာဇ်က ရွှေလောင်းဖြင့် ကူး၍ခံလာရ၏။ ရာဇဓိရာဇ်နေသော ရွှေဖောင်သို့ ရောက်ကာလ လက်ဆောင်များကို ပေးဆက်ပြီး၊ ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌နေပြီးသော် 'တလိုင်းပြည်ကသည် ပုဂံအဝ ရေမြေမြင့်သည်ကို လှေလှော်တက်ခတ်တို့ ပင်ပန်းမျှ ဆန်တက်မှုလာသည်ကား အဘယ်အလိုတော်ရှိ၍ ဆန်တော်မူသနည်း' ဟု မေးတော်မူသည်။ ရာဇဓိရာဇ်က အထူးထူးသောအရပ်ကိုကြည့်ရှုလိုခြင်း၊ လက်နက်နိုင်ငံချဲ့ထွင်လိုခြင်း၊ ဘုန်းလက်ရုံးခွန်အားကို ပြုလိုခြင်း၊ ပုဂံပြည်၊ အင်းဝပြည်တို့တွင် ဘုရားပုထိုးစေတီတို့ များသောကြောင့် ဖူးမြော်လိုခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါးကြောင့် လာသည်ဟု ဆို၏။ ထိုစကားကိုကြားလျှင် စကြိုသူမြတ်သည် ပြုံးတော်မူ၍ တရားမင်းမြတ်တွင် သေနာပတိမရှိ၊ ဆရာမရှိဟု ဆိုတော်မူသည်။ ရာဇဓိရာဇ်က အဘယ်ကြောင့်ဆိုသနည်းဟုမေးလျှင် တရားမင်းမြတ် ဆိုသောအကြောင်း ၄ ပါးတွင် သုံးပါးသောအကြောင်းကား သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို ငါ့စည်းစိမ်ဖြစ်အောင် ပြုမည်ဆိုသည်ကား၊ လောဘာဇောနှင့် စပ်သောအရာဖြစ်၍ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်မှ ဖီလာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာမရှိဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သေနာပတိ မရှိဆိုခြင်းကား၊ တရားမင်း ခမည်းတော် ဆင်ဖြူသခင် ဗညားဦးမင်းပြုစဉ်က အင်းဝဘုရင်မင်းကြီးစွာနှင့် တမန်စေလွှတ်လျက် နှစ်ပြည်ထောင် မီးမသေရေမနောက်၊ ရွှေတစ်ပြားတည်းကဲ့သို့ဖြစ်၍ စည်ပင်သာယာဝပြောစွာဖြစ်သည်။ သာသနာ့ ဒါယကာတော်မင်းဖြစ်တော်မူလျှင် ရှေးမင်းတို့နည်းကို မဖျက်ဘဲ၊ မင်းနှစ်ပါးသည် အခြားမမြင်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ပြည်သူ လူရဟန်း

အပေါင်းတို့ ချမ်းသာမည်အကြောင်းကို မလျှောက်သောကြောင့် ပညာရှိအမတ်သေနာပတိမရှိဟု ငါဆိုသည်ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ စကြိုသူမြတ်လည်း ဆက်လက်၍ အင်းဝပြည်၏အခြေအနေ၊ လက်နက်အင်အားတို့အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အင်းဝကမ်းဆိပ်သည် မိုးအခါကာလ၌ လှေတက်များမထားဝံ့အောင် လေမိုးလှိုင်းတံပိုး ပြင်းထန်သည်ကိုလည်းကောင်း ပြောပြလျက် မင်းနှစ်ပါးမေတ္တာသက်၍ စစ်မက်မဖြစ်လျှင် သတ္တဝါခပ်သိမ်း ချမ်းသာခြင်းမှ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိသာသနာ ပြန့်ပွားစည်ပင်မည့်အကြောင်း၊ ထိုသို့သာသနာပြန့်ပွားမှုကောင်း မှုကုသိုလ်ပွားများလျက် မြတ်သောဆုကို ပြည့်တော်မူရာသည်ဟု ပြောဟော၏။

ထိုစဉ်တွင် ရာဇဓိရာဇ်အမတ်တို့သည် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားသခင် ကျွန်သီးတော်တို့ကို ဖမ်းယူဆက်သလာသည်။ စကြိုသူမြတ်မြင်လျှင် တရားမင်းမြတ်သည် ကျေးဇူးရှင်ကို ကျေးဇူးမသိတကားဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ ရာဇဓိရာဇ်က မည်သူသည် ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်ဘိသနည်းဟု မေးလျှင် စကြိုသူမြတ်ကတရားမင်းမြတ် ရှေးဘဝက ဘုရားပစ္စကဗုဒ္ဓါတို့ ပြုဖူးသောကောင်းမှုကြောင့်သာ ဤသို့သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုရပေသည်။ ယင်းသို့ အကျိုးပြုတတ်သောဘုရားသခင်၏ ကျွန်သီးတော်တို့ကို ဖမ်းယူသွင်းဆဲခြင်းသည် ကျေးဇူးရှင်၏ ကျေးဇူးတော်ကို မသိရာမရောက်တုံလောဟု မိန့်၏။ ထို့နောက်ဆက်လက်၍ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာစီးပွားနှစ်ပါးနှင့်စပ်လျက် မင်းဧကရာဇ်နှစ်ပါးတို့ကို မဟာမိတ်ဖြစ်အောင်လည်းကောင်း၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကိုလည်း ချမ်းသာအောင်လည်းကောင်း မေတ္တာရပ်ခံလိုကြောင်း၊ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ခွင့်ပြုလျှင် အင်းဝနှင့်ဟံသာဝတီတွင် ပျော်ရာ၌ သီတင်းသုံးမည်၊ နှစ်ပြည်ထောင် ရွှေတစ်ပြားတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်ရန် အကြောင်းကိုသာ ခွင့်ပြုပါဟုမိန့်ဆို၏။ ရာဇဓိရာဇ်က မြန်မာနိုင်ငံကိုလုပ်ကြံရန် လာသည်တွင် ဆရာတော်က တရားနှင့်အညီ ဟောကြားသောကြောင့် ပြန်စုန်တော့မည်ဟု ပြောဆိုလျက် စကြိုသူမြတ်အား လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို ရွှေကြက်ယက်ဘုရား၏ ကျွန်သီးတော်များနှင့်အတူအပ်၍ ရွှေကြက်ယက်တွင် ဧရပ်ဆောက်လုပ်လှူမည့်အကြောင်းကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် အခြေအရံအပေါင်းတို့ကိုအင်းဝဘက်သို့ ရွှေလောင်းဖြင့်ပို့စေ၏။

ဧရပ်ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် စကြိုသူမြတ်နှင့် သံဃာတစ်ရာတို့ကို ပင့်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးကာ လှူဖွယ်ဝတ္ထုများ လှူဒါန်းပြီးနောက် ပြန်လည်ထွက်ခွာ သွားလေသည်။ စကြိုသူမြတ်လည်း ရာဇဓိရာဇ်၏ပင့်လျှောက်ချက်အရ ဧလကပင်းဟူသောရွှေလှေတော်တွင် ရွှေပြာသာဒ်နှင့်လိုက်ပါရသည်။ ရာဇဓိရာဇ် ကျောက်တစ်လုံးသို့ ရောက်လျှင် ရွှေကြက်ယက်ဘုရားတွင် ဆောက်လုပ်လှူခဲ့သောဧရပ်ကို မင်းခေါင်က

မီးရှို့ဖျက်ဆီးပေးသည်ကိုမြင်လျှင် အမျက်ထွက်၍ အင်းဝသို့ တိုက်အံ့ဟု လှေအပေါင်းတို့ကို လှေဦး လှည့်စေသည်တွင် စကြိုသူမြတ်နှင့်အမတ်တို့ တရားပြသဖြင့် ဆက်လက်၍ ပုန် ဆင်းခဲ့သည်။ ပုဂံသို့ရောက်လျှင် တန့်ကြည့်တုရားမြတ်စွာ အပါးတွင် ကျောင်းဆောက်၍ ပစ္စည်းလေးပါးနှင့်တကွ စကြိုသူမြတ်ကို လှူတော်မူလေသည်။

ယင်းသို့အားဖြင့် အင်းဝကို တိုက်အံ့ဟုလာသော မွန်ဘုရင် ရာဇဓိရာဇ်နှင့် မြန်မာတို့အား ဓားမကျိုးလှံမကျိုးရစေဘဲ နှုတ် ရေးဖြင့်သာ အောင်မြင်စွာ ပြေငြိမ်းမှုရအောင် ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာ့သ မိုင်းတွင်ထင်ရှားသော ရဟန်း တော်ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ စကြိုသူ မြတ်သည် စကားတတ်၊ ကျမ်း တတ်ဖြစ်သည်ဟု အာစရိယဝံသ စာဟောင်းတွင် ဆိုသည်ဟူ၍ မဟာ ရာဇဝင်ကြီးတွင် ဖော်ပြ ထားသည်။ စကြိုသူမြတ်၏ ဖွားသက္ကရာဇ်နှင့် ပျံလွန်တော် မူသည့် ခုနှစ်များကိုမူ မတွေ့ ရပေ။

ရုရှနိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီး ဂျိုးဇက်စတာလင်

တွင် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော ရုရှဆိုရှယ်ဒီမိုက ရက်တစ်ပါတီသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သဖြင့် တစ်နှစ်အကြာတွင် သာသနာ့ ဝန်ထမ်းကျောင်းမှ ထုတ်ပယ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ထို့နောက် စတာလင်သည် တစ်ဖလစ်မြို့၌ပင် စာရေး အလုပ်ကို ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ရင်း၊ဇာဘုရင်တော်လှန်ရေး လုပ်ငန်းများကို လျှို့ဝှက်လုပ်ကိုင်နေစဉ် ဘုရင့် အစိုးရသည်

စတာလင်အား ၁၉၀၁ ခုနှစ်၊ အလုပ်သမားများဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်သည်ဟု ဖမ်းဆီးကာ ဆိုက် ဝီးရီးယားသို့ နယ်နှင်လိုက် လေသည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၇ ခုနှစ်များအတွင်း စတာ လင်သည် ဆိုက်ဗေးရီးယားမှ လေးကြိမ် တိုင်တိုင် ထွက်ပြေး လွတ်မြောက်ခဲ့ သော်လည်း နောက်ဆုံး၌ အဖမ်းခံရသည် ချည်း ဖြစ်၏။

၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ဗော်လရှီ ဗစ်နှင့် မင်ရှီဗစ်ဟူ၍ ရုရှဆို ရှယ်ဒီမိုကရက် တစ်ပါတီ နှစ် ခြမ်းကွဲသွားသောအခါ စတာ လင်သည် လီနင်ဦးစီးသော ဗော်လရှီဗစ်အဖွဲ့သို့ လိုက်ပါ ခဲ့သည်။

စတာလင်ဂျေ၊ ဗို့(ခရစ် ၁၈၇၉-၁၉၅၃)။ ။ရုရှနိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သော ဝန်ကြီးချုပ် ဂျိုးဇက်စတာ လင်သည် ကမ္ဘာကျော် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ရုရှ နိုင်ငံ ဂျော့ဂျီယာပြည်နယ်အပိုင် ဂေါရီမြို့ကလေးရှိ လယ် သမားဇနီးမောင်နှံတို့မှ ၁၈၇၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၁ ရက် နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ စတာလင်၏မူလနာမည်မှာ ယိုဆစ် ဗျစ်ဆာရီယိုနပ် ဗျစ်ယူဂါရူဗီလီဖြစ်၍၊ တော်လှန်ရေးလုပ် ငန်းများကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သောအခါ၌ စတာလင် ဟူသောအမည်သို့ ပြောင်းခဲ့လေသည်။ စတာလင် ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ 'သံမဏိ'ဖြစ်သည်။

သားဖြစ်သူအား ဘုန်းကြီးလုပ်စေလိုသော မိခင်၏ဆန္ဒ အရ စတာလင် သည် ၉ နှစ်သားအရွယ်၌ ကျမ်းစာသင် ကျောင်းသို့ ဝင်ရောက်ပညာသင်ကြားလေသည်။ ထို ကျောင်း၌ ပညာဆုံးခန်းတိုင်၍ ၁၅ နှစ်အရွယ်ရောက်လျှင် ဂျော့ဂျီယာပြည်နယ်၏မြို့တော်ဖြစ်သော တစ်ဖလစ်မြို့ရှိ သာသနာ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာကျောင်းသို့ သွားရောက်ကာ ကျမ်းစာများကို ဆက်လက်ဆည်းပူးသည်။ ထိုကျောင်း၌ ပညာဆက်လက် ဆည်းပူးနေခိုက် အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်

ဆိုက်ဗီးရီးယားမှ မကြာခဏထွက်ပြေး လွတ်မြောက်ခိုက် အတွင်း စတာလင်သည် ဗော်လရှီဗစ်တို့၏ ပြည်သူ့ တော် လှန်ရေးလုပ်ငန်းများကို စွမ်းစွမ်းတမ်းဆောင်ရွက်လေ၏။ ထိုအတောအတွင်း စတာလင်သည် ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ဖင် လန်နိုင်ငံ၌ ကျင်းပသော ဗော်လရှီဗစ်ညီလာခံသို့ ကော် ကေးဆပ်နယ် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့ရသဖြင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးလီနင်နှင့် စတင်တွေ့ရှိခဲ့၍ ၁၉၁၂ ခုနှစ် တွင် ဗော်လရှီဗစ်တို့၏ ဗဟိုအမှုဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လာသည်။ နောင်အခါ၌ ဆိုဗီယက်ရုရှအစိုးရ၏ အာဘော်ဖြစ်လာ မည့် ပရာဗဒါသတင်းစာ၏ စာတည်းအဖြစ်ဖြင့်လည်း ဝင် ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သေးသည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် ဇာဘုရင်အရေးနိမ့်၍ ရုရှတော်လှန်ရေး သမားများဖြစ်သော ဗော်လရှီဗစ်တို့ အာဏာရလာသော အခါ စတာလင်သည် လီနင်ဦးစီးသောဆိုဗီယက် အစိုးရ အဖွဲ့သစ်တွင် လူမျိုးစုရေးရာဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ဘုရင် စနစ်ကို ဆက်လက်ထားရှိလိုသော ရုရှဖြူများသည် ဗော် လရှီဗစ်တို့၏ဆိုဗီယက်အစိုးရကို ပုန်ကန်လေရာ စတာလင် သည် ဆိုဗီယက်အစိုးရဘက်မှ ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ခုခံတိုက်ခိုက်သဖြင့်

ထင်ရှားလာကာ တော်လှန်ရေးစစ်ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာလေ၏။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင် လီနင်ကွယ်လွန်လျှင် ထိုရာထူးကို ဆက်ခံနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆိုဗီယက်အစိုးရတွင် ဒုတိယအကြီးဆုံးဖြစ်သော လီယွန်ထရော့စကီဆိုသူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် စတာလင်သည် ထိုရာထူးကို မိမိဆက်ခံနိုင်ရေးအတွက် လီနင် မကွယ်လွန်မီက ရရှိလိုက်သောကွန်မြူနစ်ပါတီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ရာထူးကို လက်ဝယ်ထားလျက် လီယွန်ထရော့စကီအား လီနင်ဝါဒသွေဖည်ရေးသမားဟု ကျေညာကာ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှလည်းကောင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့မှလည်းကောင်း ထုတ်နုတ်၍ နိုင်ငံခြားသို့ နှင်လိုက်လေသည်။ (ထရော့စကီအယ်-ရှူး) ထို့နောက် စတာလင် သည် သူ၏အစိုးရအဖွဲ့အားအတိုက်အခံပြု၍ ယှဉ်ပြိုင်သူ များနှင့် သူ့အစိုးရအဖွဲ့၏ဩဇာကို မညောင်းသူတို့အား ဖယ်ရှားရန် လျှို့ဝှက်ရဲအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ သို့နှင့်ပင် ရုရှနိုင်ငံ၏အာဏာရှင် ခေါင်းဆောင်ကြီးဟု အများက အသိအမှတ်ပြုလာကြရလေသည်။

စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီးအဖြစ် အာဏာရလာသောအခါ မိမိတိုင်း ပြည်ကို စိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံမှ စက်မှုလက်မှုနိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ငါးနှစ် စီမံ

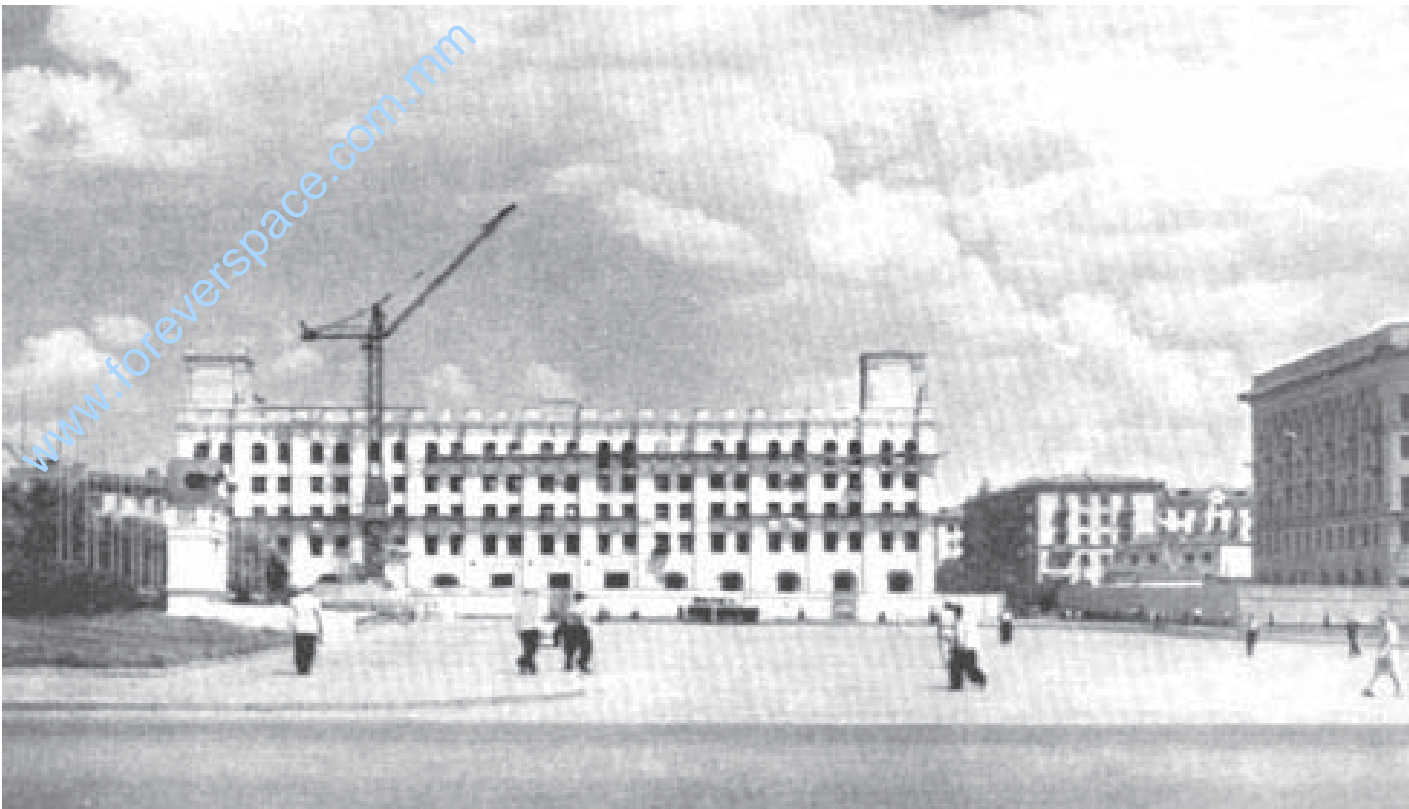
စတာလင်နှင့်ချာချီ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ကရိုင်းမီးယားနယ် ယော်လတာမြို့တွင် ကျင်းပသော 'ကြီးသုံးကြီး' အစည်းအဝေး၌ ရုရှခေါင်းဆောင်ကြီး စတာလင်ကိုမြီတိသျှ ဝန်ကြီးချုပ်ချာချီနှင့်အတူတွေ့မြင်ရပုံ

ကိန်းတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲလေသည်။ ယင်းစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာစေသော ကွန်မြူနစ်စည်းမျဉ်းအချို့ကို ပြုပြင်သည်။ ရုရှနိုင်ငံ၌ ရေအားသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ် အားပေး စခန်းများ၊ စက်ရုံကြီးများ အများအပြားပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်မှာ စတာလင်၏ ငါးနှစ်စီမံကိန်း ဆောင်ရွက်ချက်များပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားလာသဖြင့် ယင်းစီမံကိန်းများ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားစ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင်စတာလင်သည် ဂျာမနီအာဏာရှင် ဟစ်တလာနှင့် မကျူးကျော်ရေး စာချုပ် ချုပ်ဆိုလေသည်။ သို့သော် ဂျာမန်တို့၏ပရိယာယ်ကို ကောင်းစွာရိပ်စားမိသော စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံကာကွယ်ရေးအတွက် အစွမ်းကုန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလေသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင်ဂျာမန်တပ်များ ရုရှနိုင်ငံကို ရုတ်တရက် ဝင်တိုက်သောအခါ စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ၏စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ်ဖြင့် ဂျာမန်တို့အား ဝံ့ဝံ့စားစား ခုခံခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဂျာမန်တို့၏ထိုးစစ်ကို အလူးအလဲခုခံနေရခိုက် စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြီးလေးသော တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပူးတွဲထမ်းဆောင်၍ ရုရှနိုင်ငံအား ဂျာမန်တို့လက်မှ ကယ်တင်ခဲ့သည်သာမက၊ ဂျာမနီအရှေ့ပိုင်းကိုပင်လျှင် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် မာရှယ်စစ်သူကြီး အဆင့်အတန်းကို ရရှိခဲ့လေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသွားသောအခါ စတာလင်သည် ရုရှနိုင်ငံပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ငါးနှစ်စီမံကိန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သွားခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် စတာလင်သည် စစ်သူကြီး ရာထူးကို စွန့်လွှတ်၍ ရုရှနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ယင်း ၁၉၅၃ ခုနှစ် မတ်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စတာလင်ဂရက်မြို့။ ။စတာလင်ဂရက်မြို့သည် ဆိုဗီယက်ရုရှနိုင်ငံရှိ စတာလင်ဂရက်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဖော်လဂါမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ ၁၉၃၉ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၄၄၅၄၇၆ ယောက်ရှိသည်။ ထိုမြို့၏ မူလအမည်မှာ ဆာရယ်ဆင်ဖြစ်သော်လည်း ၁၉၁၈ ခုနှစ်၊ ရုရှတော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားစဉ် ထိုမြို့ကို ဇာဘုရင်၏ တပ်များလက်သို့မကျရောက်စေရန် စတာလင်သည် ရုရှတော်လှန်ရေးသမား ဖော်လရီဗစ်တို့အားခေါင်းဆောင်၍ ခုခံကာကွယ်သည်ကို အစွဲပြု၍ စတာလင်ဂရက်ဟု

ပြန်လည်တည်ဆောက်ထားသော စတာလင်ဂရက်မြို့ကို ၁၉၅၅ခုနှစ်တွင်တွေ့မြင်ရပုံ

အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။(စတာလင်ဂျေဗွီ-ရှူ) တော်လှန်ရေးကြီးအပြီးတွင် ဘုရင်စနစ်ကျဆုံးသွား၍ ဆိုဗီယက်တို့၏ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်သစ်၌ ၁၉၂၂ ခုမှ ၁၉၄၂ ခုနှစ်အတွင်း စတာလင်ဂရက်မြို့သည် လယ်ထွန်စက်ကိရိယာများ၊ လော်ရီကားများ၊ တင့်ကားများ စသည်တို့ကိုထုတ်လုပ်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်း မြို့ကြီးတစ်ခုအဖြစ်သို့ တစ်ဟုန်တည်း တိုးတက်ခဲ့၏။ ရေနံတွင်းများနှင့် သစ်စက်များကိုလည်း ထိုမြို့၌ အများအပြား တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ရုရှတို့သည် စတာလင်ဂရက်မြို့ကို အင်အားကြီးမားသော ဂျာမန်တပ်များလက်တွင်းသို့ မကျရောက်စေရန် ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ ခုခံ တိုက်ခိုက်သဖြင့် စတာလင်ဂရက်မြို့တိုက်ပွဲမှာ ကမ္ဘာကျော်သော တိုက်ပွဲဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ နွေဦးပေါက်စတွင် အင်အားကြီးမားသော ဂျာမန်တပ်တို့သည် ဖော်လဂါ မြစ်ကြောင်းခရီးကို အပိုင်စီးရန် စတာလင်ဂရက်မြို့ကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြ၏။ ဂျာမန်တို့၏ အမြောက်ဒဏ် ဗုံးဒဏ်တို့ကြောင့် စတာလင်ဂရက်မြို့မှာ များစွာပျက်စီးခဲ့လေသည်။

ဂျာမန်တို့သည် ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊စက်တင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့မှ နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်ထိ ၆၆ ရက် တိုင်တိုင် စတာလင်ဂရက်မြို့တော်ကို ဝန်းရံ သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ရုရှစစ်တပ်က ရွပ်ရွပ်ချွံချွံခုခံ၍ စတာလင်ဂရက်မြို့ကိုပြန်လည် သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဂျာမန်တို့ကို ရုရှတို့က ပြန်လည်ထိုးစစ်ဆင်သည်တွင် ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဖေဖွာရီလ ၂ ရက်နေ့၌ လူပေါင်း

၃၃၀၀၀၀ ပါဝင်သော ဂျာမန်စစ်တပ်ကို ထိုတပ်၏ စစ်သေနာပတိ ဖွန်ပေါလပ်နှင့်အတူ သုံးပန်းအဖြစ်နှင့် ဖမ်းဆီးရမိလိုက်လေသည်။ ကမ္ဘာ့စစ်အခြေအနေမှာ ဤတိုက်ပွဲ၏ အရှုံးအနိုင်ပေါ်တွင်များစွာတည်ခဲ့၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၄ ခုနှစ်၌ တဟီရန်းညီလာခံ ကျင်းပသောအခါ၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံ ဆဋ္ဌမဂျောဘုရင်သည် ရုရှနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်စတာလင်အား ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့၏ ကိုယ်စား ရုရှလူမျိုးတို့အား အလေးပြုသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် စတာလင်ဂရက်ဂုဏ်ထူးဆောင် ဓားမြှောင်ကို လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးလေသည်။

စတာ့ဂျင်ငါး ။ ။ စတာ့ဂျင်ငါး၏ပုံပန်းမှာ ငဖောင်ရိုးနှင့် အလွန်တူသော်လည်း ငဖောင် ရိုးထက် များစွာဗလကောင်း၍ ကိုယ်အလေးချိန်လည်းပို၍စီးသည်။ ကိုယ်အခွံမှ အကြေးတို့သည်စုပေါင်းလျက် အလယ်ဗဟိုတွင် တုံးတိတ်ကြီးဖြစ်သည်။ ရှည်လျားချွန်ထက်သော နှာသီးရိုးရှိ၍ ပါးစပ်မှာ အလွန်သေးငယ်သည်။ ပါးစပ်အတွင်း ဖက်၌ သွားများမပါရှိချေ။ ရေထဲက အပင်များနှင့် သတ္တဝါကလေးများကို စားသောက်သည်။ ရေကူးသည့်အခါ အလွန်လေးလံသဖြင့် ရေကူးသည်နှင့်မတူပဲ ရေထဲတွင်ဖြည်းဖြည်းစွာ ဝပ်တွားသွားနေသည်နှင့် တူသည်။ ရေအောက်သဲပြင်ကို နှာခေါင်းဖျားရှိ ဦးမှင်ကြီး ၄ ခုဖြင့် မွှေနှောက်၍ အစာရှာလေ့ရှိသည်။ အစာကိုတွေ့လျှင် ပါးစပ်ကိုကတော့သဖွယ်ပြုလုပ်ပြီးသော် စုတ်ယူ မျိုသွင်း တတ်သည်။

စတာ့ဂျင်ငါးမျိုးမှန်လျှင် ပင်လယ်ထဲတွင်သာ အနေ

များသည်။ သို့သော်လည်း အချို့စတားဂျင်ငါးများမှာမူ ၅ပေမှ ၇ပေ အထိရှည်လျားသည်။ ဤငါးမျိုးကို မြောက် အမေရိကတိုက် ဂရိတ်လိတ်ဒေသ၌ တစ်နှစ်ပတ်လုံး တွေ့ရသည်။ စတားဂျင်ငါးမျိုးအားလုံးတို့၏ နေရင်းဇာတိမှာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်လျှောက် သို့မဟုတ် ပင်လယ်အော် ပင်လယ်ကွေ့ စသည်တို့တွင်သာ အများအားဖြင့် နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော်လည်း နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်းပင် နွေဦးကာလကျရောက်သောအခါ စတားဂျင် ငါးတို့သည် ပင်လယ်ရေကိုစွန့်ခွာပြီးသော် ချောင်း၊ မြောင်း၊ အင်း၊ အိုင်စသော ရေချိုရှိရာအရပ်ဒေသများသို့ သွား ရောက်၍ လအနည်းငယ်မျှ နေတတ်ကြသည်။

စတားဂျင်ငါးမျိုး မြောက်မြားစွာရှိသည်။ အမျိုးမျိုး သလောက် အရွယ် အစားလည်း လွန်စွာပင် ခြားနားသည်။ ပင်လယ်နက်နှင့် ကက်စပျန်ပင်လယ် အနီးအနားတွင်တွေ့ရ သော စတားဂျင်ငါးမှာ ၂၄ ပေမျှရှည် လျား၍ အလေး ချိန် ပေါင် ၂၀၀၀ မျှစီးသည်။ ကြီးမားသောစတားဂျင် ငါးများကို တွေ့ရသည့်နည်းတူ သေးငယ်သောစတားဂျင် ငါးများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ စတားဂျင်ငါးကလေးမျိုးသည် အလျား ၃ ပေခန့်မျှသာရှိသည်။ ယခုအချိန်ထိ ကျွန်ုပ်တို့သိရှိ ရသလောက် စတားဂျင်ငါးမျိုးထဲတွင် ရှုစတားဂျင်ငါး ကလေးမျိုးသည် အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည်။ ရှုစတားဂျင် ငါးမှာ ပေါင်ချိန် ၃၀၀၀ အထိပင်စီးသည်။

စတားဂျင်ငါးသည် ပင်လယ်အတွင်းမှ မြစ်၊ ချောင်း သဲကမ်းပါးပေါ်သို့ လာရောက်၍ ဥ အုလေ့ရှိသည်။ စတားဂျင် ငါးမသည် တစ်ရာသီအတွင်း ဥပေါင်း ၃၀၀၀၀၀ မျှအထိ အုသည်။ သို့သော်လည်း မြစ်ထဲရှိ အခြား ငါးသတ္တဝါများက စားပစ်လိုက်၍ ဥအများအပြား ပျက်စီးကြရကုန်သည်။ ထိုကြောင့် အုသလောက်အဖတ်မတင်ဘဲရှိသည်။ ပေါက် ပွားလာသည့် အခါတွင်လည်း ငါးကလေးများကို ငါးကြီး များကစားပစ်လိုက်ကြပြန်ရာ ငါးကလေးဦးရေမှာ အ တော်ပင်နည်းသွားသည်။ စတားဂျင်ငါးသည် ရေချို အရပ်တွင်နေရန် နှစ်သက်သည့် အလျောက် တစ်သက်လုံး မြစ်ထဲ၌ပင် နေတတ်ကြသည်။ သို့သော် စတားဂျင်ငါးများ

စွာတို့သည် ဆောင်းဥတုမတိုင်မီ ဇာတိဖြစ်သောပင်လယ် သမုဒ္ဒရာအတွင်းသို့ မရောက်ရောက်အောင် ပြန်သွားတတ် ကြသည်။

ငါးအပေါင်းတို့သည် စတားဂျင်ငါးသည် အလွန်အဖိုး ထိုက်တန်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စတားဂျင်ငါးဥများ ကို ကောင်းစွာဆေးကြောပြီးနောက် ဆားစိပ်၍ ငါးဥဆား နယ်ပြုလုပ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမက ဂျယ် လတင်ကိုလည်း စတားဂျင်ငါး၏ လေအိတ်မှ ထုတ်ယူနိုင် သေးသည်။ စတားဂျင်ငါးမှ အိုက်စင်ဂလပ် (ငါးစည်းဖောင်း ကော်တစ်မျိုး)ကိုလည်းရသည်။ စတားဂျင်ငါး၏လေအိတ် မှာရှည်လျား၍ ငွေရောင်ထနေသည်။ ထိုလေအိတ်များ ကြောင့်ပင် စတားဂျင်ငါးတို့သည် လွယ်ကူစွာဖြင့် ရေပေါ် သို့ပေါ်လာနိုင်၊ ရေအောက်သို့မြုပ်သွားနိုင်ကြသည်။ စ တားဂျင်ငါးဥဆားနယ်မှာ အရသာကောင်းလှသဖြင့် တစ်ခါ စားဘူးလျှင်စတားဂျင်ငါးကို အမှတ်ရလျက် ရှိတတ်သည်။

စတီဖင်ဆန်ဂျီ (ခရစ် ၁၇၈၁-၁၈၄၈) ။ ။

စတီဖင်ဆန်သည် မီးရထားစက်ခေါင်းကို စတင်တီထွင်သော အင်္ဂလိပ်လူမျိုး အင်ဂျင်နီယာကြီး တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ၁၇၈၁ ခုနှစ်ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည် နျူးကပ်ဆဲမြို့အနီး ရှိ ဝိုင်လမ်းရွာကလေး၌ဖွားမြင်၏။ စတီဖင်ဆန်၏ ဖခင် ဖြစ်သူမှာ ထိုရွာကလေးရှိ ကျောက်မီးသွေးတွင်း ရေစုတ် စက်၌ မီးထိုးသမားဖြစ်၍ များစွာဆင်းရဲနွမ်းပါးလေရကား သားသမီးများကို ကျောင်းသို့မပို့နိုင်ချေ။ ထိုကြောင့် စတီ ဖင်ဆန်သည်လူမမယ်အရွယ်ကပင် နွားကျောင်းခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေးတွင်း၌ ဝင်ရောက်ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ရလေသည်။ အသက် ၁၄ နှစ်သား အရွယ်တွင်ကြီး၏ လက်ထောက် မီးထိုးသမားအဖြစ် ဖြင့်ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ ၁၇ နှစ်သားအရွယ်တွင် ရေစုတ်စက် ထိန်းသိမ်းရသောအလုပ်သမားအဖြစ်ဖြင့် အဆိုပါ ကျောက် မီးသွေးတွင်း၌ပင် အမှုထမ်းရလေသည်။ ထိုအခါ၌ စတီဖင် ဆန်သည် ရေစုတ်စက်ကို နေ့စဉ်ကြည့်ရှုနေရာမှစက်၏ သဘောကို စိတ်ဝင်စားလာသဖြင့် ဗိုလ်တန်နှင့်ဝပ်၏ ရေနွေး ငွေစက်သဘောကို လေ့လာလိုသော်လည်း စာမတတ်သဖြင့် အခက်အခဲတွေ့ရပြန်သည်။ ထိုကြောင့် စတီဖင်ဆန်သည် ၁၈ နှစ်သားအရွယ်၌ ညကျောင်းတက်၍ စာသင်၏။ ဤ ကဲ့သို့ အလုပ်တစ်ဖက်နှင့် ညကျောင်းတက်ကာစက်မှု ပညာ ကို ကြိုးစားလေ့လာခဲ့သော စတီဖင်ဆန်သည် ၁၈၁၂ခုနှစ် ၌ ကီလင်းဝပ်မြို့ရှိ ဟိုင်းပစ်ကျောက်မီးသွေးတွင်းတွင် အင်ဂျင်စက်များကို လုပ်ကိုင်သူအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၍ တစ်နှစ်လျှင် ပေါင် ၁၀၀ ရလေသည်။ ၁၈၁၅ ခုနှစ်တွင် စတီဖင်ဆန်သည် ကျောက်မီးသွေးတွင်းတူးသမားများ ကိုင်

စတားဂျင်ငါး

ဆောင်ရန် လောကင်းမီးအိမ်တစ်မျိုးကို တီထွင်ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် သူ၏အမည်မှာ စတင်ကျော်ကြားလာလေသည်။ စတီဗင်ဆန် နှင့်တစ်ချိန်တည်း မှာပင် ဆာဟမ်ဖရီဒေဗီဆိုသူကလည်း အလားတူ ဘေးကင်းမီးအိမ်မျိုးကို တီထွင်ခဲ့သဖြင့် မည်သူက အလျင်ဦးသည်ဟူ၍ အပြင်းအထန်ငြင်းခုံခဲ့ကြသော်လည်း တီထွင်ချက်နှစ်ရပ်မှာမူ တစ်သီးတစ်ခြားစီပင် ဖြစ်၏။

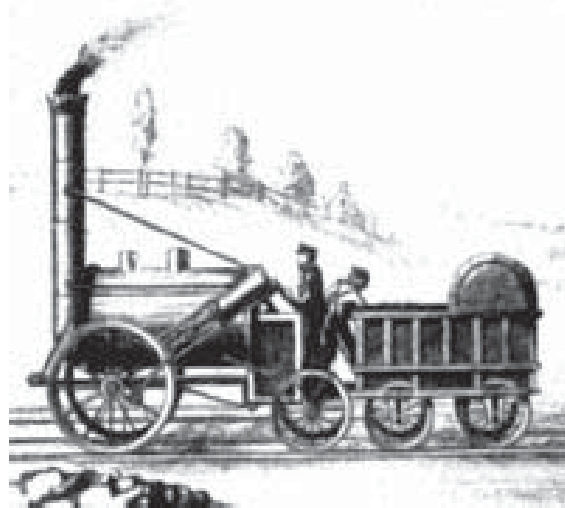
ထိုခေတ်သမယက ကျောက်မီးသွေးများသယ်ယူရာ၌ ကျောက်မီးသွေးတင် ရထားတွဲများကို သစ်သားသို့မဟုတ် သံလမ်းပေါ်တွင်တင်၍ မြင်းများဖြင့် ဆွဲလေ့ရှိ၏။ စတီဗင်ဆန်သည် ထို အလေ့အထကို လေ့လာရာမှ ရထားတွဲများကို ရေနှေးငွေ့စက်ခေါင်းဖြင့်ဆွဲရန်အကြံရသဖြင့် မိမိကျောက်မီးသွေးတွင်းကုမ္ပဏီမှ ငွေကြေးအကူအညီရယူ၍ မီးရထားစက်ခေါင်းတစ်ခု တီထွင်ရန်ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ ကြိုးစားသည့်အတိုင်း အောင်မြင်သဖြင့် ၁၈၁၄ ခုနှစ်တွင် စတီဗင်ဆန်၏ 'ဗလူးခါး' အမည်ရှိသောမီးရထားသည် ကီလင်းဝပ် ကျောက်မီးသွေးတွင်းမှ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ချောမောစွာ စတင်ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ်ပြုလုပ်သောစက်၌ စတီဗင်ဆန်သည် အလဟဿထွက်သွားသော ရေနှေးငွေ့များကို ပြန်လည် အသုံးပြုခြင်းဖြင့် စက်အား ပိုမိုကောင်းလာစေရန် စီစဉ်လေသည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်တွင် စတော့တန်နှင့် ဒါလင်တန်သွား မီးရထားလမ်းဖွင့်ပွဲ၌ စတင်ခုတ်မောင်းသောမီးရထားမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး လူစီးနှင့်ကုန်တင်ရထားဖြစ်၍တွဲများကို စတီဗင်ဆန်၏ လိုကိုမိုးတစ်ခေါ် မီးရထားစက်ခေါင်းဖြင့်ဆွဲလေသည်။ ၁၈၂၉ ခုနှစ်၌ လီဗာပူးနှင့် မန်ချက်စတာသွား မီးရထားကုမ္ပဏီမှကြီးမူးကျင်းပသော မီးရထားစက်ခေါင်းပြိုင်ပွဲတွင် စတီဗင်ဆန်၏

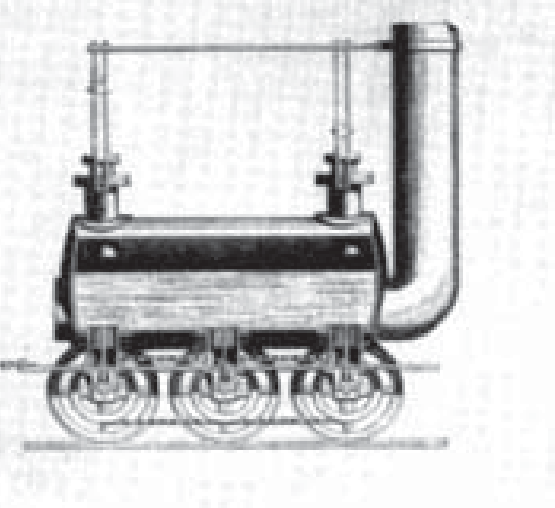
ကျော့စတီဗင်ဆန်

'ရော့ကတ်'ခေါ်စက်ခေါင်းက ပထမရရှိ၍ ဆုငွေပေါင် ၅၀၀ ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရပြန်သည်။ (မီးရထားစက်ခေါင်း၊ မီးရထားလမ်း-ရှု။)

ဤကဲ့သို့ ကိုယ့်အားကိုယ်ချွန်ကြိုးစားခဲ့သဖြင့် နောင်အခါ၌ စတီဗင်ဆန်သည် အင်္ဂလန်နှင့်ဥရောပတစ်ဝှမ်းတွင် မီးရထားစက်ခေါင်း တည်ဆောက်ရေးနှင့် ရထားလမ်းဖောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ အတိုင်ပင်ခံအင်ဂျင်နီယာကြီး ဖြစ်ခဲ့ လေသည်။

စတီဗင်ဆန်၏ သံကွင်းဆက်ကြိုးတပ်မီးရထားစက်ခေါင်း (၁၈၁၄ခုနှစ်)

စတီဗင်ဆန်တီထွင်သော ရော့ကတ် မီးရထားစက်ခေါင်း (၁၈၂၅ ခုနှစ်)

သားဖြစ်သူ ရောဗတ်မှာလည်း ဖခင်ကြီး၏ ခြေရာကို လိုက် နိုင်သည်သာမက အထူးသဖြင့် မီးရထားတံတားများ ဆောက်လုပ်ခြင်း၌ ထင်ရှားကျော်ကြားသော အင်ဂျင်နီ ယာပတ်စ်ဦး ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ဂျော့စတီဗင်ဆန်သည် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာပြီဖြစ်၍ ချက်စတာဖီးမြို့တွင် အနားယူနေခိုက် ၁၈၄၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်နေ့၌ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်လေသည်။

စတီဗင်ဆန်အာ၊ အယ်(ခရစ် ၁၈၅၀-၁၈၉၄)။ ။ဧရာ ဗတ်လူဝီ စတီဗင်ဆန်သည် အင်္ဂလိပ် စာပေလောက၌ ပုံဝတ္ထုများရေးသားခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်လာသော စာရေးဆရာကြီး တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စကော့တလန်ပြည် အက်ဒင် ဗာရာမြို့၌ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က များစွာချူချာလှသဖြင့် ကျောင်းမှန်မှန်မတက်နိုင်ဘဲ အိမ်တွင်ပင် ယုယပြုစု ခြင်းခံခဲ့ရ၏။ ရံဖန်ရံခါ မြို့ပြအင် ဂျင်နီယာဖြစ်သော ဖခင်နှင့်အတူ စကော့တလန် ကမ်းရိုးတစ်လျှောက် ရှိ မီးပြတိုက်များသို့ လိုက်ပါသွား လေ့ရှိရာ စတီဗင်ဆန်သည် ငယ် စဉ်ကပင် ဆိပ်ကမ်း ကျွန်းသောင်၊ တောတောင် တို့ဖြင့် သာယာ လှသော စကော့တလန်ပြည် ရှုခင်း များကို နှစ်သက်စွဲလန်းမိခဲ့သည်။ နောင်အခါ၌ စတီဗင်ဆန်သည် ဥ ပဒေပညာကို သင်ကြားတတ် မြောက်ခဲ့သော်လည်း စာရေး ခြင်းဖြင့်သာ အသက်မွေးရန် ဆုံး ဖြတ်ခဲ့၏။

ရောဗတ် လူဝီ စတီဗင်ဆန်

မိမိ၏ ကျန်းမာရေးအတွက် ပြင် သစ်၊ ဗဲလဂျီယမ်၊ ဂျာမနီနိုင်ငံများ နှင့် စကော့တလန်ပြည်အန့် အပြားသို့ သွားရောက် လှည့်ပတ်ခဲ့ရသဖြင့် ခရီးသွား မှတ် တမ်းများဖြစ်သော 'ပြည်တွင်း ခရီးစဉ်' ကို ၁၈၇၈ ခုနှစ် တွင်လည်းကောင်း၊ 'မြည်းနှင့်ခရီးသွားခြင်း' ကို ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် စတီဗင်ဆန်သည် 'ရတနာဒီပ' ဝတ္ထုကိုရေးသား ထုတ်ဝေ၍ ၁၈၈၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၉၃ ခုနှစ်များတွင် 'လူပြန်ပေး နှင့်' ကက်ထရီယိုးနား' ဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့၏။ ဤဝတ္ထုသုံးပုဒ်အနက် 'ရတနာဒီပ' ဝတ္ထုသည် ယနေ့တိုင် လူကြိုက်များလျက်ရှိသော ကမ္ဘာကျော်ဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ စတီဗင်ဆန်သည် ထိုဝတ္ထုဖြင့်ပင် ကမ္ဘာကျော်စာရေး

ဆရာကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုဝတ္ထုများအပြင် စတီဗင်ဆန်သည်ကဗျာနှင့်ဝတ္ထုတိုများကိုလည်း အများ အပြား စပ်ဆိုရေးသားခဲ့သေးသည်။ သို့သော် စတီဗင် ဆန်ကား အချို့သောစာရေးဆရာများကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့ လူတန်းစား ပြဿနာများနှင့် လူတို့၏ဘဝတည်နေမှု အ စရှိသည့် နက်နဲသောအတွေးအခေါ် အယူအဆများကို စိတ်ဝင်စားခြင်းမရှိပေ။ စိတ်ကူးကောင်းကောင်းဖြင့် ဆွတ် ပုံဖွယ်စာပေများကိုသာ ရေးသားသည်။

၁၈၇၆ ခု အသက် ၂၆ နှစ်အရွယ်တွင် စတီဗင်ဆန်သည် မစ္စစ်အော့စဗန် အမည်ရှိ အမေရိကန်သူ မုဆိုးမတစ်ဦးနှင့် ပြင်သစ်ပြည်၌ တွေ့ဆုံကာ မေတ္တာသက်ဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် မစ္စစ်အော့စဗန် မမာမကျန်းဖြစ်သည်ဟူ၍ သတင်းကြားရသဖြင့် စတီဗင်ဆန်သည် မစ္စစ်အော့စဗန် နေထိုင်ရာ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ် ဆန် ဖရန်စစ္စကိုမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ လမ်းခရီးတွင် အလွန် ဆင်းရဲပင်ပန်းသော်လည်း စတီဗင် ဆန်အဖို့ စာပေရေးသားရန် အ ချက် အလက် များစွာရရှိ ခဲ့ ၏ ။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌ နေထိုင်စဉ် အ ဆုတ်ရောဂါစွဲကပ်လာ၏။ သေရ အံ့ဆဲဆဲဖြစ်နေသော စတီဗင်ဆန် မှာ မစ္စစ်အော့စဗန်၏ ဂရုတစိုက် ပြုစုမှုကြောင့်သာ နလံထူနိုင်ခဲ့ လေသည်။

၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် စတီဗင်ဆန် သည် မစ္စစ်အော့စဗန်နှင့် လက် ထပ်ပြီးလျှင် မိမိ၏ဇနီးနှင့်အတူ ဇနီးမှပါသော သားသမီးများ ကို ခေါ်ဆောင်၍ နေရင်းဒေသ စကော့တလန်ပြည်သို့ ပြန်ခဲ့သည်။ ဇနီးမှပါသောသား သမီးများအနက် မစ္စတာလို့က်အော့စဗန်ဆိုသူမှာ

စတီဗင်ဆန်၏ ဝတ္ထုအချို့တွင် ကူညီရေးသားခဲ့သည်ပြင် သူကိုယ်တိုင်ကလည်း ထင်ရှားသော စာရေးဆရာတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

စတီဗင်ဆန်သည် စကော့တလန်ပြည်၏ ပြင်းထန်သော ရာသီဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်သဖြင့် မိမိ၏ကျန်းမာရေးနှင့်သင့် တော်မည့်ဒေသကို နှစ်ပေါင်းများစွာ လှည့်လည်ရှာဖွေခဲ့ သည်။ နောက်ဆုံး၌ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ တောင် ပိုင်းရှိ ဆမိုး ဝါးကျွန်းစုကိုတွေ့သဖြင့် အိမ်သားများနှင့်အတူ ထိုကျွန်း စုသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်လေသည်။ ဤဆမိုးဝါးကျွန်းစုသို့ ရောက်၍ လေးနှစ်အကြာ ၁၈၉၄ ခု ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့

တွင်စတီဗင်ဆန်သည် နှလုံးရောဂါဖြင့် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်လေသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပုံပြောဆရာကြီးတစ်ဦးအနေဖြင့် ချစ်ခင်ကြည်သာ တိုင်းရင်းသားများသည် စတီဗင်ဆန်၏

ရုပ်ကလပ်ကို ထိုကျွန်းစုရှိ ဗာအေးတောင်ထွက်သို့ သယ်ယူ၍ ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်ကြသည်။ ထို နေရာကား စတီဗင်ဆန် မကွယ်လွန်မီက သူ့အားသင်္ဂြိုဟ်ရန် မှာကြားခဲ့သောနေရာပင် ဖြစ်ပေသည်။

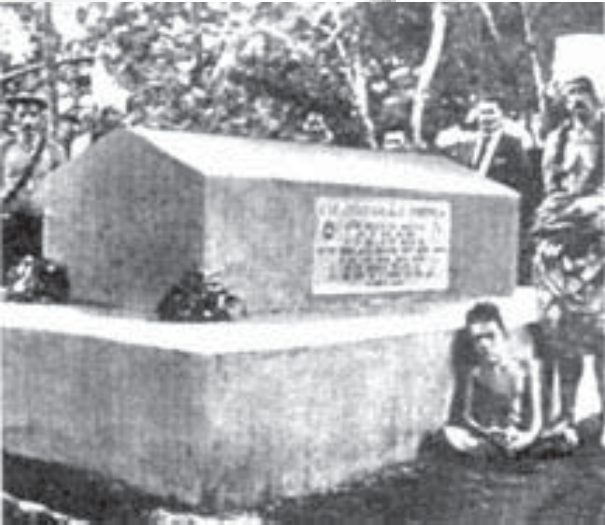
ရတနာဒီပကျွန်း

ဂျင်ဟောကင်း၏ဖခင် ဖွင့်လှစ်ထားသောထမင်းဆိုင်၌ ကက်ပတိန်ဗစ်လီဗုန်းအမည်ဖြင့် သင်္ဘောသားတစ်ဦးသည် တည်းခိုနေထိုင်လျက်ရှိ၏။ ဗစ်လီဗုန်းသည် ခြေတဖက်မရှိသော သင်္ဘောသားတစ်ဦး သူ၏ထံသို့ လာရောက်မည်ကို အမြဲပင် စိုးရိမ်နေလေသည်။ တစ်နေ့သော် ဗစ်လီဗုန်းထံသို့ မျက်မမြင် သူတောင်းစား ပျူး ရောက်လာ၏။ ထိုသူတောင်းစားပြန်သွားပြီးနောက် ဗစ်လီဗုန်းသေဆုံးသွားလေသည်။ မသေဆုံးမီကသူ့နောက်သို့ ပင်လယ်စားပြုများလိုက်နေကြောင်း အထိမ်းအမှတ်တစ်ခုကို သူရရှိခဲ့ဘူး၏။ ဂျင်ဟောကင်းသည် ပင်လယ်စားပြုများ မရောက်မီ ဗစ်လီဗုန်း၏ ပင်လယ်ခရီးဆောင် သေတ္တာဟောင်းကြီးကို ဖွင့်လှစ်၍ရှာဖွေရာ ရတနာဒီပကျွန်း၏မြေပုံကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိုမြေပုံကို သူ့မိတ်ဆွေများ ဖြစ်သော ဆရာဝန် ဒေါက်တာလိုက်ဗဆေးနှင့် မြေပိုင်ရှင်ထရီလောနီး တို့ထံ ယူဆောင်သွား၏။ ရတနာဒီပကျွန်းရှိ ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာများကို မြေပုံအတိုင်း သွားရောက်ရှာဖွေယူရေးအတွက် ထရီလောနီးကပင် ငွေကြေးအကုန်အကျခံ၍ ဟစ္စပါညိုလာ အမည်ရှိ ရွက်သင်္ဘောကြီးတစ်စင်းကို တည်ဆောက်လေ၏။ ထိုရွက်သင်္ဘောကြီးတွင် ကက်ပတိန်စမောလက်သည် တက်မကိုင်ဖြစ်၍ သင်္ဘောထမင်းချက်မှာ ခြေတဖက်မရှိသော လောင်းဂျွန်းဆီးလဗား ဖြစ်သည်။

ကက်ပတိန် စမောလက်ကမူ လောင်းဂျွန်းဆီးလဗားနှင့် သင်္ဘောသားများ အားလုံးလိုလိုပင် ရတနာဒီပကျွန်းရှိ ရတနာများ၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်သော ပင်လယ်စားပြုပိုလ်ကြီး ကက်ပတိန်ဖလင့်၏ ငယ်သားများဖြစ်မည်ဟူ၍ သံသယဖြစ်လျက်ရှိသော်လည်း လမ်းခရီးတွင် မည်သို့မျှတစ်စုံတစ်ရာ မဖြစ်ပွားဘဲ ရတနာဒီပကျွန်းသို့ ချောမောစွာရောက်ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ကမ်းသို့ကပ်မိလျှင် ဂျင်သည် ဂျွန်းဆီးလဗားနှင့် အခြားသူတစ်ဦးတို့ ပြောစကားများကို ကြားရသောအခါ၊ ကက်ပတိန် စမောလက် ထင်သည့်အတိုင်း ဟုတ်မှန်ကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ထိုအခိုက် သင်္ဘောသားများမှာ ပုန်ကန်ထကြွရန် အချိန်ကို စောင့်ဆိုင်းလျက်ရှိလေပြီ။ သို့သော် ကက်ပတိန် စမောလက်က သင်္ဘောသား

များအားကမ်းပေါ်သို့တက်ရောက် လည်ပတ်ခွင့် ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ပုန်ကန်ထကြွမှု မဖြစ်ပွားတော့ချေ။ ပုန်ကန်ထကြွလိုသည့် သင်္ဘောသားခြောက်ယောက်သာ သင်္ဘောပေါ်တွင်ကျန်ရှိခဲ့ရာ ဂျင်ဟောကင်းလည်း ကုန်းပေါ်သို့ဆင်းခဲ့၏။ ကျွန်းပေါ်တစ်နေရာသို့ရောက်သော အခါ ယခင်ကသင်္ဘောတွင် ဂျွန်းဆီးလဗားနှင့်အတူ အလုပ်လုပ်မသင့်မြတ်သော ဗင်ဂန်းဆိုသူအားတွေ့ရှိလေသည်။ ဗင်ဂန်းဆိုသူအား တွေ့ရှိလေသည်။ ဗင်ဂန်းမှာ ဤရတနာဒီပကျွန်းတွင် စွန့်ပစ်ခြင်းခံရသူဖြစ်သည်။ လောင်ဂျွန်းဆီးလဗား၏လူစုကိုခွဲခိုက်ခိုက်ရာ၌ ဂျင်တို့လူစုအား ဗင်ဂန်းက ကူညီမည်ဟု ဂတိပေးလေသည်။

ထိုအတောအတွင်း ကက်ပတိန် စမောလက်၊ ဒေါက်တာ လိုက်ဗဆေး၊ ထရီလောနီးနှင့် သူ၏တပည့်သုံးဦးအပြင် ကျွန်ုပ်တို့ အေဗရာဟမ်ဂရေတို့ ပါဝင်သော ကက်ပတိန်တို့ လူစုသည် သင်္ဘောမှထွက်ခဲ့ရာ လောင်းဂျွန်း၏တပည့်များနှင့် တိုက်ခိုက်ရသဖြင့် ထရီလောနီး၏ တပည့်တစ်ဦးကျဆုံး၍ အသက်ကယ်ကူးတို့လှေတစ်စင်းလည်းဆုံးရသည်။ ထိုနောက် ကက်ပတိန်စမောလက်တို့လူစုသည် တောင်ကုန်းတစ်ခုပေါ်ရှိ သစ်တပ်အတွင်း တဲအိမ်တွင် စခန်းချနေကြသည်။ ကက်

ဆမိုးဝါးကျွန်းရှိ စာရေးဆရာကြီး စတီဗင်ဆန်၏ သင်္ဂြိုဟ်ဂူ

ပတိန်၏အဖွဲ့သားများ စီးခဲ့သောလှေငယ်ကို သင်္ဘောသားများက ဖျက်ဆီးနေစဉ် ဂျင်လည်း ထိုသစ်တပ်တွင်းသို့ ရောက် ခဲ့ လာလေသည်။

နောက်တနေ့နံနက်မိုးလင်းသောအခါ၌ ပင်လယ်ဓားပြများသည် ကက်ပတိန်တို့၏သစ်တပ်ကို လာရောက်တိုက်ခိုက်ကြသေး၏။ သို့သော် သူတို့ဖက်မှ ငါးယောက်ကျဆုံး၍ ဆုတ်ခွာ ထွက်ပေးကြရလေသည်။ ကက်ပတိန်တို့ဖက်မှမူ ထရီလောနီး၏တပည့်နှစ်ဦး ကျဆုံး၍ ကက်ပတိန်လည်း ဒဏ်ရာရလေ၏။ နေ့လည်ပိုင်း၌ ဆရာဝန်သည် ဗင်ဂန်းအားရှာဖွေရန် သစ်တပ်မှ ထွက်ခွာသွား၏။ ဂျင်လည်း တစ်ယောက်တည်းသစ်တပ်မှ ထွက်လာရာ ဗင်ဂန်း၏လှေကို တွေ့လေ၏။ ထိုလှေဖြင့် ရွက်သင်္ဘောကြီးဆီသို့ လှော်ခပ်သွား၍ ကျောက်ဆူးကြီးများကိုဖြတ်လိုက်လေသည်။ ရေစီးအလွန်သန်သောကြောင့် ဂျင်သည် မိမိ၏လှေကိုပင် မထိန်း နိုင်ဘဲရှိရာ၊ နောက်ဆုံး၌ ခြေကုန်လက်ပန်းကျ၍ အိပ် ပျော်လေ၏။ ဂျင်သည် အိပ်ရာမှ နိုးသောအခါ လှေမှာ ခရီးဝေးသို့ ရေစီးရာ မျောပါသွားကြောင်း တွေ့ရ၏။ ထိုပြင် ပဲကိုင်မရှိဘဲ မျောနေသည့် ရွက်သင်္ဘောကြီးကိုလည်း ပြန်လည် တွေ့ရှိရလေသည်။ ဂျင်သည် သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်ရောက်ကြည့်ရှုရာ လူနှစ်ဦးကိုသာ တွေ့ရလေသည်။ ထိုလူနှစ်ဦးမှာလည်း အချင်းချင်းရန်ဖြစ်ကာ ထိုးသတ်ကြသဖြင့် တစ်ဦးမှာသေဆုံးနေပြီဖြစ်၍ ကျန်တစ်ဦးမှာ ပြင်းထန်သော ဒဏ်ရာများဖြင့် လဲလျက်ရှိ၏။ ဂျင်လည်း ဒဏ်ရာဖြင့်လဲနေသူအားပြုစု၍ ထိုသူ၏ အကူအညီဖြင့် သင်္ဘောကို ဘေးရန်ကင်းလွတ်ရာအရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ဆိုက်ကပ်ထား၏။ သို့သော် ဒဏ်ရာရသူသည် ဂျင်ကို ရန် ရှာသဖြင့် ဂျင်သည် ထိုသူအားသေနတ်နှင့် ပစ်သတ်လိုက်၏။ ထိုနောက် ဂျင်သည် ကမ်းပေါ်သို့တက်၍ ကက်ပတိန်တို့ လူစုရှိရာသစ်တပ်သို့သွားရာ သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ သစ်တပ်သို့ ရောက်လေ၏။ သို့သော် ထိုအချိန်၌ ကက်ပတိန်တို့လူစုသည် သစ်တပ်ကို စွန့်ခွာပြီးဖြစ်၍ သစ်တပ်မှာ လောင်းဂျွန်းဆီးလဗား နှင့်သူ၏ နောက်လိုက် ပင်လယ်ဓားပြ ငါးဦးတို့လက်သို့ ကျရောက်လျက်ရှိ၏။ ပင်လယ်ဓားပြများသည် ဂျင်အား ဖမ်းဆီးလိုက်သည်သာမက တစ်ခါတည်း ကိစ္စတုံးသတ်ပစ်လိုကြ၏။ လောင်းဂျွန်းဆီးလဗားတစ်ဦးတည်းကသာ ဂျင်အားမသတ်ရန် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ကန့်ကွက်သဖြင့် ပင်လယ်ဓားပြငါးဦးသည် လောင်းဂျွန်းဆီးလဗားကိုပင် ရန်မူရန်ကြံစည်ကြ၏။ သို့သော် လောင်းဂျွန်းဆီးလဗားက ဂျင်ကို ဓားစာခံအဖြစ်ထားရှိခြင်းဖြင့် မိမိတို့အတွက် အကျိုးရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည့်ပြင် ဆရာဝန်က သူ့အား ပေးခဲ့သော ရတနာဒီပကျွန်း မြေပုံကိုပါ ထုတ်ပြသောကြောင့် တပ်သားများ ကျေအေးကုန်ကြသည်။

ထိုနောက်လောင်းဂျွန်းဆီးလဗား ခေါင်းဆောင်သော ပင်လယ်ဓားပြများသည် ရတနာဒီပကျွန်းမြေပုံဖြင့် ရတနာသိုက်အရှာထွက်ရာ၌ ဂျင်ကိုလည်းသူတို့နှင့် တစ်ပါတည်း ခေါ်ဆောင်သွားကြ၏။ ပထမဦးစွာ သူတို့သည် ပင်လယ်ဓားပြဗိုလ်ဟောင်း ကက်ပတိန်ဖလင့်က ရတနာသိုက်သို့ သွားရာ အမှတ်အသားတစ်ခုအဖြစ် စီမံထားခဲ့သော အရိုးစုကို တွေ့ကြသည်။ နောက်ဆုံး၌ ရတနာသိုက်ရှိရာသို့ရောက်သော်လည်း သိုက်တူးပြီးသားကိုသာ တွေ့ရလျှင် ဆီးလဗားနှင့်သူ၏ နောက်လိုက် ငါးယောက်တို့မှာ အခြင်းများကြရလေသည်။ ဤကဲ့သို့ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် အခြင်းဖြစ်နေခိုက်တွင် ကက်ပတိန်နှင့် အဖွဲ့သားများ ရောက်ရှိလာ၍ ပစ်ခတ်ကြသည်တွင် ဆီးလဗား၏ နောက်လိုက် ပင်လယ်ဓားပြနှစ်ဦး ကျဆုံး၍ သုံးဦးမှာထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားလေ၏။ ဆီးလဗားကိုမူ ဂျင်ဟောကင်းအား ကယ်ဆယ်ခဲ့သူဖြစ်၍ ကက်ပတိန်စမောလက်၏ အဖွဲ့သားများက အသက်ချမ်းသာပေးလေ၏။ ရတနာများကိုကား ကြာမြင့်စွာကပင် ဗင်ဂန်းကတွေ့ရှိခဲ့၍မိမိ၏ ကျောက်ဂူတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သိမ်းဆည်းထားခဲ့လေသည်။ ထိုရတနာများကို ကျောက်ဂူမှ ရွက်သင်္ဘောပေါ်သို့တင်ဆောင်ကြပြီးနောက် ထွက်ပြေးသော ပင်လယ်ဓားပြ သုံးဦးအတွက်ရိက္ခာများ ထားခဲ့၍ ရတနာဒီပသိုက်ရှာသူ အားလုံးတို့သည် ရွက်များကို ဖွင့်လျက် ရတနာဒီပကျွန်းမှ ထွက်ခွာခဲ့ကြလေသည်။

စတီရီယိုစကုပ်။ ။ပစ္စည်းတစ်ခုကို မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့်ကြည့်ရာ၌ မျက်စိတစ်ဖက်ကမြင်သကဲ့သို့ အခြားတစ်ဖက်ကလည်း အတူတူပင် မြင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ အမှန်မှာ လက်ျာဖက်မျက်စိသည် ပစ္စည်း၏ လက်ျာဖက်ကိုပိုမြင်၍ လက်ဝဲဖက်မျက်စိကလည်း ထိုပစ္စည်း၏ လက်ဝဲဖက်ကို ပို၍ မြင်သည်။ လက်တွေ့သိလိုလျှင် မျက်စိတစ်ဖက်စီကို ပိတ်၍ ကြည့်ပါ။ မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့် ပစ္စည်းတစ်ခုကိုကြည့်ရာ၌ ပုံနှစ်ပုံပေါ်မလာဘဲ တစ်ပုံတည်းပေါ်လာသည်။ ထိုသို့ပေါ်လာစေရန် အသိဉာဏ်ကပြုပြင်၍ ပေးလေသည်။ ပစ္စည်း၏ ရုပ်လုံးပုံကို မြင်ရခြင်းမှာ မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့်ကြည့်သောကြောင့် မြင်ရခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ သာမန်ဓာတ်ပုံရိုက်ကိရိယာသည် မျက်စိတစ်ဖက်တည်းကဲ့သို့သော မှန်ဘီလူးတစ်ခုသာရှိသဖြင့် ထိုကိရိယာမျိုးဖြင့် ရိုက်ယူသော ဓာတ်ပုံများသည် ပြား၍နေကြသည်။

စတီရီယိုစကုပ်၏ သဘောမှာ မျက်စိ၏ သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။(မျက်စိ-ရှု။) စတီရီယိုစကုပ်ပစ် ကင်မရာသည် ပစ္စည်းတစ်ခုကို ဓာတ်ပုံ ရိုက်ရာ၌ မှန်ဘီလူးတစ်ချပ်ကို ထိုပစ္စည်း၏ လက်ျာဖက်သို့ အနည်းငယ်ပို၍ရိုက်နိုင်ရန် အနည်းငယ်ရွှေ့ထား၍ အခြားမှန်ဘီလူးတစ်ချပ်ကို ပစ္စည်း၏

လက်ဝဲဖက်သို့ အနည်းငယ်ပို၍ရှိနိုင်ရန် အနည်းငယ်ရွှေ့ထားပြီး မှတ်ပုံနှစ်ခုကို တစ်ပြိုင်တည်းရိုက်ယူသည်။ ထိုစတီရီယို ဓာတ်ပုံနှစ်ခုကို ဆေးချင်းယှဉ်၍ ကပ်ထားသည်။ ထိုဓာတ်ပုံနှစ်ခုကို မှန်ဘီလူးနှစ်ခု တပ်ဆင်ထားသည့် ကိရိယာတွင် ထည့်၍ ကြည့်လိုက်သောအခါ ထိုဓာတ်ပုံနှစ်ခုသည် တစ်ပုံတည်းသဘောဖြင့် သဘာဝကျကျ ရုပ်လုံးခြင်ပေါ်လာသည်။ ထိုသို့ တပုံတည်း သဘာဝကျကျပေါ်လာစေရန် ကြည့်ရှုရသော မှန်ပြောင်းကိုစတီရီယိုစကုပ်ဟု ခေါ်သည်။ စတီရီယိုစကုပ်ဟူသည်မှာ ဂရိဘာသာ ဝေါဟာရဖြစ်၍ မြန်မာဘာသာဖြင့်ဆိုရလျှင် ရုပ်လုံးခြင်ပေါ်အောင် ကြည့်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ပေါက်သည်။

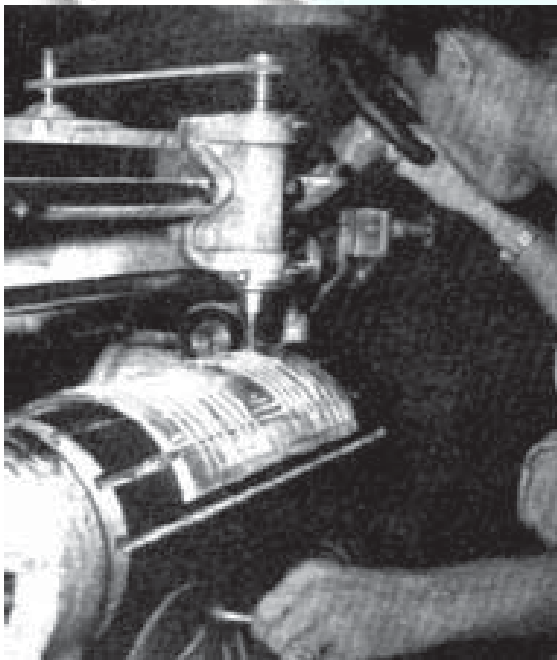
စတီရီယိုစကုပ်သည် ယခုခေတ်သစ်မှ ပေါ်ပေါက်လာသော ကိရိယာ ဖြစ်သည်။ ပထမအမျိုးအစားကို ၁၈၃၈ ခုနှစ်လောက်တွင် အင်္ဂလိပ် ရူပဗေဒကပိတစ်ဦးဖြစ်သူ ဆာချားဖိုစတုန်းဆိုသူက စတင်ပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၈၉၄ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆာဒေးဗစ်ဗရူးစတားဆိုသူက ပို၍ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပြီးလျှင် လူကြိုက်အလွန်များသော လင်းစတီရီယိုစကုပ်ကို တီထွင်ခဲ့လေသည်။ လူသုံးများသော စတီရီယိုစကုပ်ကိုကားအော်လီဗာ ဝင်းဒဲဟုန်းဆိုသူ တီထွင်ခဲ့လေသည်။

စတီရီယိုစကုပ်၏ နည်းကို စစ်မြေပြင်တွင်သုံးသည့် မှန်ဘီလူးများတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိ သည်။ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးသည့် စက်များတွင်လည်း အသုံးပြုရန် ကြံစည်ခဲ့ကြရာ အောင်

လေယဉ်ပေါ်မှရိုက်ကူးထားသောဓာတ်ပုံများကို သဘာဝကျကျ မြင်နိုင်ရန် စတီရီယိုစကုပ်ဖြင့် ကြည့်ရှုနေပုံ

မြင်ပြီဖြစ်၍ ယခုအခါ ‘သရီးဒီ’ ခေါ် ရုပ်လုံးပေါ်ရုပ်ရှင်ကားများကို ကျွန်ုပ်တို့ ကြည့်ရှုနေကြပြီဖြစ်သည်

ပုံသွင်းစက်အတွင်းရှိ စတီရီယိုပုံစံကို ပြုပြင်နေပုံ

စတီရီယိုပုံသွင်းနည်း။ ။ခေတ်မှီပုံနှိပ်လုပ်ငန်းတွင် အီလက်ထရိုတိုက်(လျှပ်စစ်ပုံစံ)နှင့်စတီရီယိုတိုက်(စတီရီယိုပုံစံ)နှစ်မျိုးလုံးပင် ခေတ်စားလျက်ရှိသည်။ သို့သော် စတီရီယိုတိုက်မှာ အီလက်ထရိုတိုက်ထက် စရိတ်သက်သာခြင်း၊ အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် သတင်းစာ တိုက်ကြီးများ၌ စတီရီယိုတိုက်ကိုသာ အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ယခုအခါ စာအုပ်စာတမ်း ရိုက်နှိပ်သော အခြားပုံနှိပ်တိုက်ကြီးများကပါ ဤပုံစံမျိုးကို တစ်နေ့တစ်ခြား အသုံးများလာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

အဆိုပါပုံစံနှစ်မျိုးလုံးပင် စာစီထားပြီးသားစာဖောင်မှ ထပ်တူပြုလုပ်ယူသော မိတ္တူပုံစံများဖြစ်ကြ၏။ လျှပ်စစ်ပုံစံတွင် ဖယောင်းဖြင့် ပုံစံခွက်ပြုလုပ်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် သတ္တုအသားတင်ပေးသည်။ စတီရီယိုပုံစံတွင် စက္ကူထူတစ်မျိုးဖြင့် ပုံစံခွက် ပြုလုပ်၍ သတ္တုကို လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့် မဟုတ်ပဲ၊ ရိုးရိုးအရည်ကျိုပြီး လောင်းချပုံသွင်းပေးသည်။ စတီရီယိုပုံသွင်းနည်းတွင် ရှေးဦးစွာ အပူဒဏ်ခံနိုင်သည့် စက္ကူထူတစ်မျိုးကို ဖောင်သွင်းထားသော စာမျက်နှာပေါ်၌ အားနှင့် ဖိနှိပ်ပေးသည်။ ထိုအခါ စက္ကူထူပေါ်၌ စာဖောင်

နှင့်ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပုံစံထင်လာသည်။ ထိုစက္ကူချပ်ကို မက်ယရစ်(မူလပုံစံခွက်)ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုစက္ကူကို ပုံသွင်းမက်ထံသို့ ထည့်သောအခါစက် ကစက္ကူကို ခုံးလွှားစေ၍ စက္ကူသည် စက်ထဲ၌ အောက်ခံပုံစံခွက်အနေနှင့် တည်နေသည်။ ထိုနောက်အရည်ကျိုထားသော သတ္တုရည်ကိုလောင်းထည့်ပေးသောအခါ ခုံးနေသောသတ္တုသား ခပ်ပါးပါး ပုံစံပြားကိုရ၏။ ထိုပုံစံပြားမှာ စတီရီယိုတိုက်ခေါ် ပုံစံပင်ဖြစ်သည်။

ဤနည်းတွင် အသုံးပြုသောစက္ကူထူတူချပ်မှာ ပုံစံပေါင်းများစွာပြုလုပ်နိုင်သည်။ ပုံစံများကို အခုံးပုံမဟုတ်ဘဲ အပြားလိုက်အနေနှင့်လည်းပြုလုပ်နိုင်၏။ ဤနည်းမှာ အီလက်ထရိုတိုက်ပုံသွင်းနည်းထက် လျင်မြန်သက်သာသည့်အတိုင်း ခေတ်မှီသတင်းစာတိုက်ကြီးများနှင့် ပုံနှိပ်တိုက်ကြီးများတွင် တစ်နေ့ထက် တစ်နေ့ ခေတ်စား၍ အသုံးများ လာလေသည်။ (လျှပ်စစ်ပုံသွင်း နည်းစာအုပ်၊ ပုံနှိပ်အတတ် -လည်းရှု။)

ဆာရစ်ချက်စတီ:

စတီ:ဆာရစ်ချက် (ခရစ် ၁၆၇၂-၁၇၂၉) ။ ။

အင်္ဂလိပ်စာပေလောကတွင် စာမွန်များကို ရေးသားသော စာရေးဆရာကြီး ဂျိုးဇက်အက်ဒီဆန်၏ နာမည်နှင့် ဒွန်တွဲလျက်ရှိသောသူကား ဆာရစ်ချက်စတီ ဖြစ်သည်။ စတီသည် စာမွန်စာပေများရေးသားသူအဖြစ်သာမက ပြဇာတ်များကို ရေးသားသူအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးသမားအဖြစ် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျော်စောသော အိုင်းရစ်အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်သည်။ (အက်ဒီဆန်ဂျိုးဇက်၊ စာမွန်-ရှု။)

စတီသည် ၁၆၇၂ ခုနှစ် မတ်လတွင် အိုင်ယာလန်ပြည် ဒဗ္ဗလင်မြို့၌မွေးဖွား၍ ၁၇၂၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့၌ ဝေလနယ် ကာမာသန်မြို့အနီးတွင် ကွယ်လွန်လေသည်။ မိမိနှင့် သက်တူ ရွယ်တူဖြစ်သော ဂျိုးဇက်အက်ဒီဆန်နှင့်အတူ ချာတာဟောက်ကျောင်းနှင့်အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်တို့တွင် စာသင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် တက္ကသိုလ်၌ ဒီဂရီရပြီးသည် အထိမနေဘဲ စစ်ထဲသို့ဝင်ခဲ့ရာ၊ ကက်ပတိန်ရာထူးအထိရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၁၇၀၇ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၀ ခုနှစ်အတွင်း၌မူ သတင်းပြန်ကြားဖြန့်ချိရေးအရာရှိအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ပါလီမန်အမတ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့

သော် 'ကရိုက်ဆစ်' သတင်းစာတွင် သူတစ်ပါးအား အသရေပျက်စေသောရေးသားမှုကြောင့် ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်းခံရလေသည်။ ထိုပြင် စတီသည် စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်လှသော ဂုဏ်ပါတီဝင်တစ်ယောက် ဖြစ်ရကား ၁၇၁၀ ပြည့်နှစ်၌ တိုရီပါတီဝင်များ အာဏာရလာသော အခါတွင် သတင်းပြန်ကြားဖြန့်ချိရေးရာထူးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရလေသည်။

စတီသည် ပထမကျောဘုရင်လက်ထက်၌ ရာထူးအမျိုးမျိုးတွင် ထမ်းရွက်ခဲ့ပြီးလျှင် ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်သူကောင်းပြုခြင်းခံခဲ့ရသည်။ သူသည် နာမည်ကျော်ကစ်ကက်ကလပ်၏ အသင်းသား တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ ၁၇၀၇ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာကျော်စာရေးဆရာကြီးဂျီနသန်ဆွစ်နှင့် ပထမဆုံးစတင်သိကျွမ်းခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ (ဆွစ်ဂျေ-လည်းရှု။) သို့သော် ၁၇၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယင်းတို့နှစ်ဦး၏ ရင်းနှီးခင်မင်မှုပျက်ပြယ်သွားသည့်ပြင် စတီသည် ငယ်သူငယ်ချင်း ရောင်းရင်းဖက် ဖြစ်သူ အက်ဒီဆန်နှင့်လည်း ၁၇၁၉ ခုနှစ်တွင် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

၁၇၀၉ ခုနှစ်မှ ၁၇၁၁ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီသည် 'တက်တလာ'ခေါ် သတင်းစာကို 'အိုက်ဇပ်ဗစ်ကာစတပ်' ဟူသော နာမည်ဖြင့် စတင်တည်ထောင်ထုတ်ဝေခဲ့၍ ယင်းသတင်းစာ အယ်ဒီတာအဖြစ်ဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို သတင်းစာအပြင် ၁၇၁၁ခုနှစ်မှ ၁၇၁၂ ခုနှစ် အထိထုတ်ဝေခဲ့သော 'စပက်တေးတား' သတင်းစာတွင်လည်း စတီသည် အက်ဒီဆန်မှအပ စာမွန်အများဆုံးရေးသားခဲ့သူဖြစ်သည်။ ၁၇၁၃ ခုနှစ်တွင်မူ 'ဂါဒီယန်'ခေါ် သတင်းစာကို စတင်တည်ထောင် ထုတ်ဝေ၍ နက်စတာအိုင်းယန်းဆိုက်ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် စာမွန်များအများဆုံးရေးသားခဲ့သည်။ ထိုနောက် တိုရီအစိုးရကို အတိုက်အခံပြုလုပ်ရန်အတွက် ၁၇၁၃ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ခေါ်သတင်းစာကို ထုတ်ဝေခဲ့ပြန်သည်။ ၁၇၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ထုတ်ဝေခဲ့သော 'ပလီဗီးယန်း'ခေါ် နိုင်ငံရေးစာစောင်တွင်မူ စတီသည် ဝန်ကြီးဆန်ဒါလန်၏ မှူးမတ်မျိုးနွယ်ဥပဒေကြမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သူ၏ ရောင်းရင်းဖက် အက်ဒီဆန်၏ အာဘော်ကို ဆန့်ကျင်ကာ ပြန်လှန်ချေပ

ရေးသားခဲ့လေသည်။ စတီး၏ နောက်ဆုံးစွန့်စား ထုတ်ဝေမှုကား ၁၇၂၀ ပြည့်နှစ် ဇန္နဝါရီလမှ ဧပြီလအထိ ထုတ်ဝေခဲ့သော 'သီယေတာ'ခေါ် စာစောင်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ စတီးသည် နာမည်ကျော် 'ရူရီလိန်းဇာတ်ရုံ၏' အမည်ကို မူပိုင်ရရှိထားသူဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

စတီးသည် စာမွန်အမြောက်အမြားကို ရေးသားခဲ့ပြီးလျှင် ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် သူရေးသားခဲ့သမျှသောစာများကို အကြောင်းပြု၍ 'တောင်းပန်ခြင်း' ခေါ်စာတစ်ပုဒ်ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။

စတုမဂ္ဂ။ ။စတုမဂ္ဂသည် စတုမဂ္ဂဟူသော ပါဠိဘာသာ မှ ဆင်းသက်လာသည်။ စတု၏အနက်မှာ လေးခုသင်္ချာ၊ မဂ္ဂ၏အနက်မှာ အချို့အရသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် စတုမဂ္ဂသည် အချို့ ၄ မျိုးဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထိုအချို့လေးမျိုးကား၊ ထောပတ်၊ တင်လဲ၊ ပျားရည်နှင့် ဆီဖြစ်သည်။ ယင်းလေး ပါးကို အမျှစီပေါင်းစပ်လျက် နေသို့မဟုတ် မီးဖြင့်ချက်လျှင် စတုမဂ္ဂ ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်က နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်၊ ပတ္တဝင်္ဂ၊ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တွင် ရဟန်းတော်များသည် စတုမဂ္ဂကို ဆေးဝါးအဖြစ် အခါမရွေး သုံးဆောင်နိုင်ကြောင်း ခွင့်ပြုတော်မူသည်ကို ထောက်၍ စတုမဂ္ဂသည် မြတ်စွာဘုရားလက် ထက်တော်ကပင် ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ သမန္တစက္ခုဓိပနီကျမ်း၊ ရှင်သီဝလိရုပ်တုဇာတ်တော်အကြောင်းကို ဆိုရာ၌ 'မထေရ်သည် ကောသလမင်း၏ နန်းတော်သို့သွား၏။ မင်းသည် သပိတ်တော်ကို လှမ်း၍ ဤအခါသည် ဆွမ်း၏ အခါမဟုတ်ပြီဟု သပိတ်ပြည့်အောင် စတုမဂ္ဂကို မွတ်သိပ်ဆာလောင်ရုံ သက်သက်ဖြင့် မစားကောင်း၊ အားနည်းသောရောဂါနှင့် လေရောဂါစသည်ရှိသူတို့ စားကောင်းသည်ဟု ဝိနည်းတော်လာစကားကို အဋ္ဌကထာဋီကာဆရာ တို့က ဖွင့်ထားသဖြင့် စတုမဂ္ဂသည် ထိုရောဂါများအတွက် ဆေးတစ်ပါးဖြစ်သည်ဟု ပိုမိုထင်ရှား၏။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာကပို၍ ထင်ရှားစေ၏။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ 'ကောန္တတိဿထေရ်သည် လေအနာကို ကုအံ့သောငှာ ဆွမ်းခံဝတ်ဖြင့် လှည့်လည်လတ်သော်၊ တစ်လက်ဆွမ်းမျှ လောက်သော ထောပတ်ကို မရ၍ အနာသည်းသဖြင့် ကုန်သော အာယု သင်္ခရရှိသည် ဖြစ်၍ ရဟန်း အပေါင်းကို မမေ့မလျော့သော သတိတရားဖြင့်ဆုံးမ၍ ကောင်းကင်၌ တေဇောဓာတ်လျှင် အာရုံရှိသော တေဇောကသိုဏ်းကိုဝင်စား၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ၏။ အာသောကမင်းကြီးသည် ထိုအကြောင်းကိုကြား၍ ထေရဿမထေရ်အား ကောင်းစွာ

အရိုအသေကိုပြု၍ ငါသို့သောမင်းမည်သည် မင်းအဖြစ်ကို ပြုပါလျက်သာလျှင် သခင်ရဟန်းတို့အား ဆေးပစ္စည်းတို့သည် ရခဲ့ကုန်၏တကား။ ဤသို့ကြံ၍ မြို့၏တံခါး လေးပေါက်တို့၌ လေးခုလေးခုသော ကန်တို့ကိုတူးစေ၍ စတုမဂ္ဂဖြင့်ပြည့်စေ၍ လှူ၏။' ဟု လာရုံသည်က ထင်ရှားစေသည်။

ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိတ္တာန်စံတော်မူခြင်းကို အမတ်တို့က အဇာတသတ်မင်းအား လျှောက်ထားခန်း၌ 'ဤမင်းသည် ဘုရားလွန်တော်မူကြောင်းကို ကြားရလျှင် တစ်ခဏခြင်း နှလုံးကွဲ၍သေရာသည်။ ထိုကြောင့် ငါတို့သည် မင်း၏အသက်ကိုစောင့်သင့်ပေသည်ဟုကြံ၍၊ လျောင်းတန်ရုံသော ရွှေကျင်းသုံးခုကိုယူ၍၊ စတုမဂ္ဂဖြင့် ပြည့်စေပြီးသော်၊ မင်းကြီးထံသို့ကပ်၍ ဤသို့လျှောက်ကြ၏။ အရှင်မင်းကြီးအကျွန်ုပ်တို့သည် ကြောက်မက်ဘွယ်သော အိပ်မက်ကိုမြင်ပါသည်။ ထိုအိပ်မက်ကို ဖျောက်ဖျက်စေချင်ပါသည်။ အရှင်မင်းကြီးသည် ဘွဲ့ဖြူပုဆိုး နှစ်ထည်ကို ဝတ်၍ နှာခေါင်းဝမျှကို ဘော်စေလျက်၊ ဤစတုမဂ္ဂကျင်းထဲ၌ အိပ်စက်တော်မူပါဟုဆို၏။ ထိုစကားကိုကြားသောအခါ အဇာတသတ်မင်းကြီးကလည်း ငါ၏အကျိုးစီးပွားကို ရွက်ဆောင်လို၍ ဆိုသည်ကို ဘယ်မှာနားမထောင် ရှိတော့အံ့နည်းဆို၍ ထိုအမတ်တို့ လျှောက်ထားတိုင်း အိပ်ပေ၏။ ထိုအခါ အမတ်တစ်ယောက်သည် ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ အရပ်ဆီသို့ လက်အုပ်ချီပြီးသော်၊ အရှင်မင်းကြီး၊ ကိုယ်တော်၏သံသယကို ဖျောက်ပကျေနပ်စေတတ်သော ဘုန်းတော် အာနုဘော်တက်၍ အသက်ကို ရှည်စေတတ်သော ရိုသေလေးမြတ် ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ကုသိနာရုံပြည်အပါး၌ နိဗ္ဗာန်လားတော်မူချေပြီဟုလျှောက်တင်၏။ မင်းကြီးလည်းထိုစကားကိုကြားလျှင် သစ်ပင်ထက်မှ ကျသောသူကဲ့သို့ သည်းအူလိုက်ဖိုလျက် ကိုယ်အလုံးတုန်ဘိ၍ သတိမရ၊ တသမိန်းမော၍မြောလေ၏။ စိမ်အပ်သော စတုမဂ္ဂပင် ကျိုက်ကျိုက်ဆူ၍အငွေ့ထွက်၏။ အမတ်တို့ကလည်း မင်း၏ကိုယ်ကိုချီ၍ တစ်ခုသောကျင်း၌ သိပ်ပြန်ကြသဖြင့် သတိရသောအခါ အမောင်တို့ အဘယ်ကိုဆိုကြ သနည်းဟုမေးပြန်လျှင်၊ အရှင်မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်လားချေပြီဟု လျှောက်ကြ၏။ မင်းကြီးလည်း ရှေးနည်းတူ မိန်းမော၍ မြောပြန်သဖြင့် တစ်တန်သောကျင်းသို့ ပြောင်းရ၏။ ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို ထောက်၍ စတုမဂ္ဂသည် မဇ္ဈိမဒေသတိုက်၌ အသုံးပြုလေ့ပြုထရှိသောပစ္စည်းတစ်မျိုးဟု သိနိုင်သည်။

စတုမဂ္ဂကို ရှေးအခါက မုံပြုလုပ်၍လည်းကောင်း၊ စတုမဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော ဆွမ်းများပြုလုပ်၍လည်းကောင်း၊ ကျွေးမွေး

ပေးကမ်း လှူဒါန်းကြကြောင်းကို မဟာဝင်ဝတ္ထု၌ မိန့်သောရ အကြောင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ဇိနတ္ထပကာသနိကျမ်း၌ ရှင်ဥပုဇ္ဈိတထေရ်သည် မာရ်နတ်သားကိုဆုံးမခြင်းတွင် လည်းကောင်းတွေ့ရသည်။ နရသာသနကျမ်းတွင် 'အပျော်ဆေးကု၊ ခတုမရူ၊ ပေးကမ်းလှူသည်' ဟုလည်းဖော်ပြထားသဖြင့် စတုမရူကို ပေးလှူကြောင်းသိရ၏။ ယခုတိုင်အောင် စတုမရူကို ရဟန်းတော်များအား ပေးလှူဆက်ကပ်ကြလေသည်။

စတုမဟာရာဇ် ။ ။(နတ်-ရှု။)

စစ်တုရင် ။ ။(စစ်တုရင်ကစားခြင်း-ရှု။)

စတုရင်္ဂဗလအမတ်။ ။စတုရင်္ဂဗလအမတ်ကြီးသည် ပင်းယခေတ် မြန်မာစာပေ၌ထင်ရှားသော စာဆိုတော်တစ်ဦးဖြစ်၍ ဇာတိအားဖြင့် ပြည်မြို့သာဖြစ်သည်။ ဝိဇယာပု ရအမည်ရှိ ပင်းယမြို့တည်နန်းတည် တစ်စီးရှင် သီဟသူမင်းကြီး (မြန်မာ ၆၇၄-၆၈၄) ၏သားတော် ငါးစီးရှင်ကျော်စွာမင်း (၇၀၄-၇၁၂) သည် အမတ်ကြီးအာသူ ကောင်းပြု ထိုမင်း၏ သားတော်လေးစီးရှင်ကျော်စွာခေါ် သီဟသူမင်း(၇၁၂-၇၂၁)လက်ထက်၌ အတွင်းဝန်အဖြစ် အမှုထမ်း နေစဉ် သီရိမဟာစတုရင်္ဂဗလ' ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။

စတူးဝပ်မင်းဆက်ကိုစတင်သူ ဒုတိယရောဘတ်ဘုရင်

ပိဋကတ်သုံးပုံကိုကောင်းစွာ နှံ့စပ်သောအမတ်ကြီးသည် မာဂဏာသာဂန္ထနိရကျမ်းများနှင့် သင်္သကရိုက်ဘာသာကျမ်းစာများတွင်လည်း ကောင်းစွာတတ်မြောက်သည်ဖြစ်၍ လက္ခဏာတော်ငယ် ရှစ်ဆယ်ဂါထာ၊ တစ်ရာရှစ်ကွက်ခြေတော်စက်နှင့် ဆိုင်သောပါဒနက်သန်ဂါထာများ၊ 'ဟိတော ပဒေသဝတ္ထု' (အင်္ဂါ ၂၀ ကျော်)နှင့် မာဂဏ အဘိဓာန်ဋီကာကျမ်းတို့ကို ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုပြင် ရှေးရိုး မြန်မာတို့၏ လူ့ကျင့်ဝတ်၌ အလွန်အရေးပါသော လောကနီ တိကျမ်းကိုလည်း ပါဠိဘာသာဖြင့် ပြုစုခဲ့လေရာ၊ ထိုကျမ်းကို ဆရာတော်ဦးဖုမ်က မြန်မာနိဿယပြန်ဆိုခဲ့ လေသည်။

အမတ်ကြီးကား ကျမ်းပြုဆရာသာမဟုတ် လင်္ကာဆရာလည်းဖြစ်သည်။ လေးစီးရှင်ကျော်စွာ၏ ကျော်စွာမင်းကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ရှင်နာဂိတအမည်ရှိ

ပေါက်ကန်ဆရာတော်ဟူ၍လည်းတွင်သော ဆူးတွင်းပစ်ဆရာတော်ထံ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမတ်ကြီး ရေးသားသော 'ရွှေဘဝါးတော်အောက်' ချီအမေးပုစ္ဆာပိုဒ်စုံရတုသည် ရတုသမိုင်းတွင် ရှေးဟောင်းဖြစ်၍ ကောင်းလည်းကောင်းလှပေသည်။ ဤရတုမှာ လောကုတ္တရာကြောင်း သက်သက်ဖြစ်၍၊ သေခါနီး ဇောပြန်ပုံကို 'မရဏသန်၊ ဇောငါးတန်လျှင်၊ လွန်၍ခုနစ်၊ အဖြစ်သဘော' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာရှုပုံကို 'ဒွါရခြောက်ထပ်၊ ခြောက်ရပ်အာရုံ၊ ခြောက်စုံဝိညာဉ်၊ ခြောက်စဉ်ပီတိ၊ ဂတိငါးဖြာ၊ ရုပ်လေးမြွှာနှင့်' ဟူ၍လည်းကောင်း စပ်ဆိုရေးသားခဲ့သည်။ အမတ်ကြီးမှာ ယင်းရတုနှင့်ပင် စာပေလောက၌ များစွာထင်ရှားသည်။

စတူးဝပ်ဘုရင်များ။ ။စတူးဝပ်မင်းဆက်သည် ခရစ် ၁၄ ရာစုနှစ်နှင့် ၁၈ ရာစုနှစ်များအတွင်း က စကော့တလန်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်များတွင် အလွန်ထင်ရှားခဲ့သော မင်း ဆက်ဖြစ်သည်။ စကော့တလန်ပြည်ရှင် ရော့ဗတ်ဗရစ် (ခရစ် ၁၃၀၆ -၁၃၉၀)၏ သမီးတော်မာဂျရီနှင့် ဝေါလတာစတူးဝပ်တို့ သင့်မြတ်ရာတွင် ဖွားမြင်သော သားတော် ဒုတိယရော့ဗတ် (၁၃၇၁-၁၃၉၀)သည် စတူးဝပ်မင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်၍ စကော့တလန်ပြည်တွင် မင်းပြုသည်။ ဒုတိယရော့ဗတ်ဘုရင် နတ်ရွာစံပြီးနောက် တတိယရော့ဗတ်ဘုရင်နှင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမဂျိမ်းဘုရင်များ၊ စကော့ဘုရင်မမေရီတို့သည် စကော့တလန်ပြည်အား အစဉ်အဆက် အုပ်ချုပ် သွားသော စတူးဝပ်မင်းဆက်များ ဖြစ်ကြသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်၌ ပထမ အယ်လစ်ဇဘက် ဘုရင်မ(၁၅၅၈-၁၆၀၃) နတ်ရွာစံလျှင် စကော့ဘုရင်မ မေရီ၏ သားတော် စကော့တလန်ပြည်ရှင် ဆဋ္ဌမဂျိမ်းသည် ပထမဂျိမ်း (၁၆၀၃-၁၆၂၅)အမည်ဖြင့် ဗြိတိသျှထီးနန်းကို ဆက်ခံလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဗြိတိသျှထီးနန်းတွင် စတူးဝပ်မင်းဆက် ပေါ်ပေါက်လာကာ အထက်ထက်က မကြာခဏ စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့သော စကော့တလန်ပြည်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်တို့သည် ဘုရင်တစ်ပါးတည်း၏ လက်အောက်၌ နှစ်ပြည့်တစ်ပြည့် အဖြစ်သို့ ပူးပေါင်းမိကြ၏။ သို့သော် နှစ်ပြည့်ထောင်၏ အုပ်ချုပ်ရေး

ကဲ့သို့သော အရေးကိစ္စတို့၌ တစ်သီးတစ်ခြားစီ ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ပထမဂျိမ်းဘုရင်အားဆက်ခံသော ပထမချားဘုရင်(၁၆၂၅-၁၆၄၉) လက်ထက်တွင် ပြည်တွင်း စစ်ဖြစ်ရာ ဘုရင်အားဆန့်ကျင်သော တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်ကရွမ်းဝဲ၏ ကွန်မွန်းဒိုခေါ် အုပ်ချုပ်ရေးတစ်မျိုး ပေါ်လာသဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်၌ စတုရန်းပုံမင်းဆက် ခေတ္တမျှ ပြတ်နေခဲ့သည်။ (ကရွမ်းဝဲ-ရှု။) သို့သော် ပြည်တွင်း စစ်အပြီးတွင် ပထမချားဘုရင်၏သားတော် ဒုတိယချားဘုရင်(၁၆၆၀-၁၆၈၅)အား နန်းတင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အင်္ဂလန်၌ စတုရန်းပုံမင်းဆက်များ ဆက်လက်အုပ်စိုးနိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယဂျိမ်းဘုရင်(၁၆၈၅-၁၆၈၈)၊ ကြင်ဖက်တော် တတိယဝီလျံ(၁၆၈၈-၁၇၀၂)နှင့် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်သော မေရီ၏ညီမတော် အန်ဘုရင်မ(၁၇၀၂-၁၇၀၄) တို့သည်ကား ဒုတိယချားဘုရင်နောက် အင်္ဂလန်တွင် အစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်စိုးစံသော စတုရန်းပုံမင်းဆက်များ ဖြစ်ကြသည်။ (ချားဘုရင်များ။ ဂျိမ်းဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်)-ရှု။)

စတုရန်းပုံမ မေရီ

စတုရန်းပုံနောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သော အန်ဘုရင်မတွင် သားသမီးမရှိ သည်ကတစ်ကြောင်း၊ အခြားစတုရန်းပုံ အနွယ်ဝင်များမှလည်း နိုင်ငံတော်က အသိအမှတ်ပြုသော ခရစ်ယန် ပရိုတက်စတန်ဂိုဏ်းဝင်များ မဟုတ်သည့်ပြင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်ကြသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ထိုအကြောင်းတို့ကြောင့် အန်ဘုရင်မ နတ်ရွာစံလျှင် ဗြိတိသျှထီးနန်း၌ စတုရန်းပုံ မင်းဆက်ပြတ်ကာ ဟန်နိုဗာခေါ် ဝင်ဆာမင်းဆက် စတင်လေတော့သည်။ ယင်းဝင်ဆာမင်းဆက် များလက်ထက် ၁၇၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၁၇၄၅ ခုနှစ်များတွင် စတုရန်းပုံ အနွယ် တော်များကို လိုလားသူများက ဗြိတိသျှထီးနန်းတွင် စတုရန်းပုံ မင်းဆက်အား ဆက်လက်ထားရှိရန် ပုန်ကန် ထကြွသေးသော်လည်း မအောင်မြင်ချေ။

ချားဘုရင်

ထိုအချိန်မှစ၍ စတုရန်းပုံအနွယ်ဝင်များမှာ ဗြိတိသျှ ထီးနန်းတွင် တန်ခိုးမိုက်ကာ၊ မျင်းဆက်ပြတ်သွားလေတော့သည်။ (ဂျာနယ်-ရှု။)

စတုရန်းပုံမြို့။ ။စတုရန်းပုံမြို့သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၏ ဗဟိုအချက်အခြာဌာနလည်းဖြစ်၏။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင် စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၆၁၇၈၇ ယောက်ရှိသည်။ ဤမြို့ကို ၁၂၅၅ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်လူမျိုး နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကြီး ဗျာလဗိုမြို့သား ဗျာယာဆိုသူက စတင်တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ မြို့အနေအထားမှာ တော်လဆီအွန် ပင်လယ်အော်နှင့် မေလာရေအိုင်ကြီးတို့၏ကမ်းခြေနှင့် ကျွန်းငယ်ကလေးများပေါ်တွင် ကျယ်ပြန့်စွာ တည်ရှိနေသဖြင့် အလွန်လှပလေရကား။ စတုရန်းပုံမြို့ကို ကမ္ဘာမြောက်ပိုင်း၏ ဗင်းနစ်မြို့ဟူ၍ပင် ခေါ်ကြသည်။ တစ်ကျွန်းမှတစ်ကျွန်းသို့ သွားလာရေးအတွက်လည်း ခိုင်ခံ့သော တံတားကြီးများ ဆောက်လုပ်ထား၏။ ကျွန်းများ၌ ကျယ်ပြန့်သောကမ်းခြေများရှိသဖြင့် လူအများသည်

ထိုဒေသသို့လာရောက်ကာ ရေကူးခြင်း၊ နေစာလှူခြင်းများ ပြုလုပ်ကြသည်။ ဆောင်းရာသီရေခဲသောအခါ၌လည်း စတုရန်းပုံ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရေခဲပြင်များတွင် စကိတ်စီးခြင်း၊ စကီးစီးခြင်းပြုလုပ်ကြသည်။ စတုရန်းပုံမြို့တွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ကစားကွင်းကြီးများ၊ ဥယျာဉ်ကြီးများနှင့် အဆောက်အအုံကောင်းကြီးများ ရှိသဖြင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဤမြို့၌ တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ရှေးဟောင်း ရာဇဝင်အဆောက်အအုံများဖြင့် ပြတိုက်ကြီးသဖွယ် ခမ်းနားလှသော စကန်ဆင်ဥယျာဉ်ကြီးမှာ ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ ယနေ့တိုင် မြို့သူမြို့သားများ၏ အပန်းဖြေရိပ်သာဖြစ်ပေသည်။ ၁၃ ရာစုနှစ်အတွင်းက ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ရစ်ဒါဟုန်းဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ ၁၇၅၄ ခုနှစ်တွင်ပြီးစီးသော ဘုရင်နန်းတော်၊ ပါမောက္ခအော့စပတ် ဆောက်လုပ်၍ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင်ဆောက်လုပ်သော ဘုရင်ကပွဲရုံကြီးများမှာ စတုရန်းပုံမြို့ရှိ ထင်ရှားကျော်စော၍ ပိသုကာလက်ရာမြောက်သော အဆောက်အအုံကြီးများဖြစ်ကြသည်။ ထိုပြင် စတုရန်းပုံတက္ကသိုလ်၊

ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ မြို့တော် စတော့ဟုမ်းမြို့

ဆေးကျောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးကျောင်း၊ သစ်တောကျောင်း၊ အင်ဂျင်နီယာ ကျောင်းအစရှိသော အဆောက်အအုံများနှင့် ပြတိုက် အမျိုးမျိုးလည်းရှိလေ၏။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အဖြစ် အင်ဂျင်စက်၊ တံတား၊ သင်္ဘောသောသံထည်ပစ္စည်းများ၊ စက္ကူနှင့် အစားအသောက်ကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်သဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းရပ်များဆိုင်ရာ စက်ရုံများကိုလည်း စတော့ဟုမ်းမြို့၌ပင် တွေ့မြင်နိုင်၏။

ဆောင်းရာသီ၌ သင်္ဘောဆိပ်တွင် ရေခဲမနေစေရန် ရေခဲခွဲ စက်များဖြင့်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားသောကြောင့်ပင် လယ်သွားသင်္ဘောကြီးများမှာ စတော့ဟုမ်းဆိပ်ကမ်းသို့ ကောင်းစွာ ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်ကြ၏။ စတော့ဟုမ်းမြို့သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးသင်္ဘောဆိပ်ဖြစ်လေသည်။

စတန်လေ အိပ်အမ် (ခရစ် ၁၈၄၁-၁၉၀၄) ။ ။ဆာဟင်နရီမော်တန်စတန်လေသည် အာဖရိက တိုက်သို့ စွန့်စား သွားရောက်ကာ ကွန်ဂိုမြစ်ကို ဦးစွာရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သူ ဖြစ်သည်။(ကွန်ဂိုမြစ်-လည်းရှု။) အင်္ဂလန်ပြည် ဝေလနယ်ရှိ ဒင်ဗိုင်မြို့၌ ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင်မွေးဖွားသည်။ မိမိသွားလိုသော သေသို့ မရောက်ရောက်အောင် ကြိုးစား၍ သွားလေ့ရှိသော ဇွဲသတ္တိကြောင့် စတန်လေ၏အသက်တာသည် စွန့်စားမှုအဖုံဖုံတို့ဖြင့်သာ ပြည့်နက်လျက်ရှိပေသည်။ စတန်လေ၏ ငယ်နာမည်မှာ ဂျွန်ဂိုလန်ဖြစ်၏။ ငယ်စဉ်က

အလွန်ဆင်းရဲသည့်အလျောက် ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးအော်လီယန်းမြို့သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ထိုမြို့၌ စတန်လေအမည်ရှိ အမေရိကန်လူမျိုး ကုန်သည်ကြီးတစ်ဦးက သူ့အား သားအမှတ်ဖြင့် မွေးစားသောကြောင့် ဟင်နရီမော်တန်စတန်လေဖြစ်လာသည်။

စတန်လေသည် အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်ပွဲ၌ တောင်ပိုင်း သားများဖက်မှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၆၇ ခုနှစ်၌ နယူးယော့မြို့ရှိ နယူးယော့ဟယ်ရယ်သတင်းစာတိုက်တွင် သတင်းထောက်အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လေသည်။ ထိုစဉ်က စတန်လေသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော ဒေသန္တရဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့ ဆောင်းပါးကောင်းများ ရေးသားနိုင်ရန်နှင့် သတင်းဦးရရှိရေးအတွက် စတန်လေသည် အက်ဗီဆီးနီးယား၊ အရှန္တီ၊ ကရိုကျွန်း၊ စပိန်၊ အာဖရိကအစရှိသည့် အရပ်များသို့ စွန့်စွန့်စားစားသွားရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့စွန့်စား၍ သွားရောက်ရခြင်းကြောင့် အာဖရိကတောနက်ကြီးများအတွင်း၌ ဖြတ်သန်းသွားလာခဲ့ရသော စတန်လေ၏ အာဖရိကခရီးစဉ်မှာ မှတ်သားလောက်ပေသည်။

အာဖရိကတိုက်သို့ သာသနာပြုရန် ထွက်ခွာသွားသော စကော့ လူမျိုးသာသနာပြုဆရာ ဒေါက်တာ ဒေးဗစ်လစ်ဗင်း စတုန်း၏အကြောင်းကိုငါးနှစ်တိုင်တိုင် မည်သို့မျှ အကျိုးအကြောင်း မကြားသိရသဖြင့် နယူးယော့ဟယ်ရယ်သတင်းစာတိုက်က စတန်လေကိုပင် အာဖရိကတိုက်သို့စေလွှတ်၍ စုံစမ်း ထောက်လှမ်းစေခဲ့သည်။ ပေးအပ်သောတာဝန်ကို

ထမ်းဆောင်ရန် စတန်လေသည် ၁၈၇၁ ခုနှစ် မတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် အာဖရိကတိုက် အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေရှိ ဇန်ဇီဗား နယ်မှ အာဖရိကတိုက်အတွင်းပိုင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့ လေသည်။ လမ်းခရီးတွင် အခက်အခဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ကို ကျော်လွန်ခဲ့ပြီးနောက် ၈ လအခန့်အကြာတွင် တန်ဂန်ယီး က အိုင်ကြီးပေါ်တွင် တည်ရှိသော အူးဂျီဂျီမြို့သို့ဆိုက် ရောက်လေသည်။ ထိုမြို့၌ပင် အိုမင်းရင့်ယော်က မကျန်း မမာဖြစ်၍ ရိက္ခာပြတ်နေသော ဒေးဗစ်လစ်ဗင်းစတန်း အား တွေ့ရ၏။ စတန်လေသည် ထိုမြို့၌ ၄ လခန့်နေထိုင်ခဲ့၍ ဒေးဗစ်လစ်ဗင်းစတန်းအား များစွာချစ်ခင်ကြည်ညိုသည့် အလျောက် မိမိနှင့်အတူ နေရင်းဒေသသို့ပြန်လိုက်ရန် ခေါ် သော်လည်းမရပေ။ စတန်လေသည် လစ်ဗင်းစတန်းနှင့် အတူ တန်ဂန်ယီးက အိုင်ကြီးကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ဒေးဗစ်လစ်ဗင်းစတန်းအား တွေ့ပြုဟူသော စတန်လေ၏ ဆောင်းပါးကို ပထမ၌ လူထုကမယုံကြည်သော်လည်း လစ် ဗင်းစတန်း၏ မှတ်တမ်းများကို တင်ပြသောအခါကျမှယုံ ကြည်ကြသည်။ စတန်လေသည် ထိုစွန့်စားမှုအတွက် ဝိတိုရိ ယဘုရင်မကြီး၏ ဆုချီးမြှင့်ခြင်းကို ခံရသည်။ (လစ်ဗင်း စတန်းဒေးဗစ်-ရှူ)

စွန့်စားသွားလာမှုကိုနှစ်သက်သော စတန်လေသည် 'နယူးယော့ဟယ်ရယ်' သတင်းစာ တိုက်က ကောက်ခံပေး သော ရန်ပုံငွေဖြင့် ၁၈၇၄ ခုမှ ၁၈၇၇ ခုနှစ်အထိ ၃ နှစ်တိုင် တိုင် အာဖရိကတိုက်အတွင်းသို့ သွားရောက် စုံစမ်းရှာဖွေမှု များ ပြုလုပ်လေသည်။ ထိုသို့ သွားရောက်ရာတွင် တန်ဂန် ယီးကအိုင်ကြီး၏ အကျယ်အဝန်း၊ ကွန်ဂိုမြစ်၏ တည်ရှိပုံ

ဆာဟင်နရီမော်တန်စတန်လေ

စသော ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။ ဤအကြိမ်၌ အာဖရိက တိုက်ကို အရှေ့မှအနောက် သို့ ဖြတ်သန်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေရာ ခရီးလမ်းမှာ ကြမ်းတမ်းသည့် အပြင် အန္တရာယ်များလှသဖြင့် စတန်လေ၏အဖွဲ့ဝင် မျက် နှာဖြူသုံးဦးနှင့် တိုင်းရင်း သားနောက်လိုက် အများ အပြားသေဆုံးကြရလေ သည်။ သို့သော် စတန် လေ၏ နယ်သစ်များစွမ်း ရှာဖွေမှု လုပ်ငန်းတွင် ဗြိတိ သူတို့က စိတ်မဝင်စားသ

ဖြင့် စတန်လေသည် ဗဲလဂျီယန်ဘုရင် လီယိုပို၏ အကူအညီ ကိုရယူကာ အာဖရိကတိုက် ကွန်ဂိုမြစ်ဝှမ်းတွင် ကူးသန်း ရောင်းဝယ် သွားလာရေးစခန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းဖြင့် ဗဲလဂျီယန်လက်အောက်ခံ ကွန်ဂိုဖရီးစတိတ်ခေါ် ကွန်ဂို နိုင် င်ကို တည်ထောင်ခဲ့ပေသည်။ (ကွန်ဂိုပြည်နယ်များ-ရှူ) ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် စတန်လေသည် ဗြိတိသျှလူမျိုးများ အတွက် နယ်မြေသစ်များရှာဖွေရန် အာဖရိကသို့ တတိယ အကြိမ် ခရီးထွက်ပြန်သည်။ ကွန်ဂိုတောနက်ကြီးများ အတွင်းသို့ ဖြတ်သန်းကာ တိုင်းရင်းသားလူရိုင်းအမျိုးမျိုး တို့၏နယ်များသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ အရှေ့အာဖရိက ကုမ္ပဏီ၏အကျိုးအတွက် တိုင်းရင်းသား လူရိုင်းအကြီး

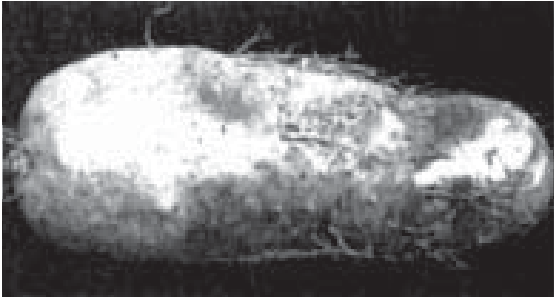
စတန်လေနှင့် လစ်ဗင်းစတန်း အာဖရိကတိုက် အူဂျီဂျီမြို့၌ တွေ့ဆုံစဉ်

အကဲများနှင့် သဘောတူညီချက်များကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ လေသည်။

စတန်လေသည် ၁၈၈၉ ခုနှစ်ဆုံးလောက်တွင် အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်၍ ကွယ်လွန်သည်အထိ အင်္ဂလန်၌ အေးချမ်းစွာ ပင်နေထိုင်၏။ ဆာဘွဲ့ကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်၌ပင်ရရှိ၍ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ် ရွေးကောက်ခြင်းခံရ သည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ် မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် စတန်လေ သည် လန်ဒန်မြို့ရှိနေအိမ်၌ ကွယ်လွန်၍ ရုပ်ကလာပ်ကိုစက် စမင်စတာဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်သည်။ စတန်လေသည် မိမိသွားလာခဲ့သော ခရီးစဉ်များနှင့်ဆိုင် သည့် ဒေသန္တရဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ်ရာဆောင်းပါးဝတ္ထု အမြောက်အမြားရေးသားခဲ့သည်။

စတုန်းဟင့် ။ ။(ကျောက်တုရိုင်း-ရှူ။)

စတော့ဥ ။ ။ရုက္ခဗေဒအလိုအရ စတော့ဥသည် 'လီလီ အိုင်ဗလိုရီ' မျိုးစဉ်နှင့်၊ 'ဒိုင်အော့စကိုရီအေဆီးအီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ယင်းကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့်

စတော့ဥ

'ဒိုင်အော့ စကိုရီအေ ဖက်ဆီကျူလားတာဟူ၍လည်းကောင်း စကိုရီအေ ဖက်ဆီကျူလီယေးတား'ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ စတော့ဥကို မြန်မာအခေါ် အားဖြင့် တံတွေးဥ၊ ကဒွေးဥ၊ ဝက်ကာဥဟူ၍ အမျိုးမျိုးခေါ်သည်။

စတော့ဥသည် အရွယ်အားဖြင့် မျောက်ဥအငယ်စားလောက် ရှိ၍ ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနံ့အရသာမှာ မျောက်ဥနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် စတော့ဥကို အများအပြား စိုက်ပျိုးကြသည်ကတစ်ကြောင်း၊ စတော့ဥ၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ အာလူးနှင့် အလွန်တူသည်က တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် စတော့ဥကို ကရင် အာလူးဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ယင်းကိုပင်တစ်ခါတစ်ရံ ထားပယ် အာလူးဟူ၍လည်း ခေါ်သေးသည်။ စတော့ဥသည် ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန် ကောင်းသော်လည်း တစ်နှစ်ပတ်လုံး မရနိုင်ချေ။

အရသာထူးသည် စတော်ဗယ်ရီသီး

စထရော်ဗယ်ရီ ။ ။စထရော်ဗယ်ရီကို မြန်မာတို့က ရှမ်းဆီးဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ စထရော်ဗယ်ရီ၏ ရုက္ခဗေဒမျိုးစုအမည်မှာ 'ဖရာဂေးရီးယား' ဖြစ်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီသည် သမပိုင်းဇုန်၌နှင့် ၊ အပူပိုင်းဇုန်အတွင်းရှိ တောင်ကုန်းဒေသများ၌ ပေါက်ရောက်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီအသီးမှာ အလွန်ထင်ရှားသည်။ တောင်အမေရိကတိုက်

ချီလီနိုင်ငံတောင်ပိုင်း၌လည်း စထရော်ဗယ်ရီပင်တစ်မျိုး ပေါက်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးမဆွကပင် စထရော်ဗယ်ရီပင်တစ်မျိုးလည်း ပေါက်ရောက်သည်။ စထရော်ဗယ်ရီသည် အစေ့များ၍ အနှစ်အရသာမရှိလှသဖြင့် လူတို့သည် ထိုအပင်ကိုစိုက်ပျိုးရန်စိတ်မကူး ခဲ့ကြချေ။ သို့ရာတွင် အမေရိကတိုက်ကို တွေ့ရှိသောအခါ၌ စထရော်ဗယ်ရီပင်ရိုင်းအသစ်နှစ်မျိုးကို ထပ်မံတွေ့ရှိကြ၏။ ထိုနှစ်မျိုးစလုံးမှ အသီးများမှာ ဥရောပတိုက်မှ စထရော်ဗယ်ရီပင်နှင့် မခြားနားလှချေ။ဥရောပတိုက်မှ စထရော်ဗယ်ရီပင်နှင့် အမေရိကတိုက်ရှိ စထရော်ဗယ်ရီပင်တို့ကို မျိုးစပ်လိုက်သည့်အခါ ကျမှ ယခုစိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြသော အနှစ် အရသာနှင့်ပြည့်စုံသည့် စထရော်ဗယ်ရီပင်အမျိုးမျိုးကို ရရှိလေသည်။ စထရော်ဗယ်ရီပင်များမှာ ချုံပင်ငယ်များဖြစ်၍ မြေလျှောက် ပင်စည်အဆစ်အပိုင်းများမှ အပင်သစ်များ ပွားလာကြသည်။ စထရော်ဗယ်ရီပင် အသီးသီးချိန်တွင် အသီးများစင်ကြယ်လှပစေရန် အပင်ရင်းတွင် ကောက်ရိုးကိုပုံထားလေ့ရှိသည်။ စထရော်ဗယ်ရီကို လူကြိုက်များသဖြင့် ရာသီမဟုတ်ဘဲ သီးသောအပင်မျိုးများကို အမေရိကတိုက်၌ တီထွင်စိုက်ပျိုးကြသည်။ လူများ အလိုရှိသလောက် အသီးများကို တင်ပို့

ရောင်းချနိုင်ရန် စထရော်ဗယ်ရီပင် စိုက်ခင်းများမှာ အလွန်ကျယ်ဝန်းရလေသည်။ စထရော်ဗယ်ရီသီးမှာ ပုပ်ပျက်ရိလွယ်သောကြောင့် စိုက်ခင်းများမှ အသီးမှည့်များကို ရေခဲစိမ်ရန်တွဲများပါရှိသော အထူးမီးရထားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ကြရသည်။

နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ခန့်က အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မျိုးကိုယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်တွင် ရှမ်းဆီးပင်ကို စတင်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြရာ ယခုအခါ မေမြို့၊ ကလောမြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့များအနီးအပါးတွင် ပေ ၃၀၀၀ ကျော်မြင့်သော တောင်ကုန်းများ၌ ရှမ်းဆီးပင် စိုက်ခင်းများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ရှမ်းဆီးပင်ကိုစိုက်ပျိုးရာတွင် တစ်ပေစီကွာသောအတန်းများပြုလုပ်၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အပင်များမစိုက်မီ မြေဆီလွှာတွင် နောက်ချေးနှင့် သစ်ရွက်ဆွေးမြေညှိစာ နိုင်နိုင်ထည့်ပေးရသည်။ ရေလောင်းပေးခြင်း၊ ပေါင်းသင်ခြင်း၊ မြေတောင် မြှောက်ပေးခြင်းကို အခါမလပ် ပြုလုပ်ပေးရသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ရှမ်းဆီးပင်များသည် ဖေဖွာရီလမှစ၍ အပွင့်

များ ပွင့်ကြ၏။ မတ်လမှစွန်လအထိ အသီးများသီးသည်။ သို့သော် ဧပြီလနှင့်မေလများတွင် ဆွတ်ခူးရရှိသောအသီးများမှာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းဆီးသီးမှည့်များကို အသီးမှည့်အတိုင်း သို့မဟုတ် ယိုထိုး၍စားကြသည်။

စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်။ ။စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းကပင် နီဆလင်နှင့် မရှေးမနှောင်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဆေးဖြစ်၏။ အက်တီနိုမိုင်ဆင်ရီဆီယပ်ခေါ် မှိုမျိုးမှ ထုတ်ယူဖော်စပ်ထားသော ထိုးဆေးဖြစ်သည်။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်ကို တွေ့ရှိဖော်စပ်သူမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ရတ်ဂျာ တက္ကသိုလ်မှ ဆဲလမင်းအေဝပ်စမင်းဆိုသူဖြစ်၏။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင် သည် ပင်နီဆလင်ဖြင့် ထိရောက်စွာမကုနိုင်သော အချို့ရောဂါများကို ထိရောက်စွာကုသနိုင်သည်။ (ပင်နီဆလင်-ရှူ။)

စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် မည်သည့်ရောဂါဝေဒနာကို တကယ်တမ်း ထိရောက်စွာ ပျောက်ကင်းစေနိုင်ကြောင်း ယခုထက်တိုင်တပ်အပ်သေချာစွာ မသိရသေးချေ။ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာ သိပ္ပံပါရဂူတို့သည် ဆက်လက်၍ စမ်းသပ်လေ့လာနေဆဲပင်ဖြစ်၏။ စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် တျူဗာရယ်ပိုးစွဲနာ(တီဗီ)ကုသရာတွင် အကောင်းဆုံးနှင့် အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်သည်ကိုကား ယုံကြည်ကြသည်။ သို့ရာတွင် တျူဗာကယ်ပိုးစွဲနာပျောက်ကင်းစေသည်ကို တပ်အပ်သေချာစွာ ဝန်မခံနိုင်သေးချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

ဆေးဖြင့်ကုသရာတွင် အချို့သာ ပျောက်ကင်း၍ အချို့မှာ မပျောက်ကင်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ပင်နီဆလင်ကဲ့သို့ပင် စထရက်ပတိုမိုင်ဆင်သည် ရောဂါပိုးများတိုးပွားမလာအောင် တားဆီးထားပြီးလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းရှိပိုးများကို ရောဂါပိုးများအား တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်နိုင်သောအခြေ ပြန်လည်ရရှိအောင် ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။

စထရက်ပို-အွန်-ဗွန်းမြို့။ ။ စထရက်ပို-အွန်-ဗွန်း မြို့သည် အင်္ဂလန်ပြည် ဝါဝစ်ရှင်ယာနယ်ရှိ အလွန်ရှေးကျ သော ဈေးမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ဗွန်းမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိသောကြောင့် စထရက်ပို-အွန်-ဗွန်းမြို့ဟုခေါ်သည်။ လန်ဒန်မြို့ မှ အနောက်မြောက်ဘက် ၉၃ မိုင်ကွာဝေးသည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေမှာ ၁၄၆၁၀ ယောက်ခန့် ရှိ၍ မြို့ငယ်ကလေးပင် ဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာကျော် အင်္ဂလန်ပြဇာတ်ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယား၏ ချက်မြှုပ်ဒေသဖြစ်သဖြင့် လူသိများကာထင်ရှားလေသည်။ ရှေးဟောင်းမြို့ ဖြစ်သဖြင့်လည်း မြင့်မားသော အဆောက်အအုံများနှင့် လမ်းကျဉ်းကလေးများမှာ ရှေးမူမပျက် ယခုတိုင်ရှိသည်။ အချို့သောလမ်းမကြီးအမည်များမှာ ရှေးခေတ်ကအခေါ်အတိုင်း တည်လျက်ရှိသည်။

ထိုမြို့ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ မွေးဖွားရာအိမ်ကို အစိုးရက သိမ်း၍ ထိုအိမ်၌ ရှိတ်စပီးယား၏ဘဝနှင့်သက်ဆိုင်သော

စထရက်ပို-အွန်-ဗွန်းမြို့ရှိရှိတ်စပီးယားအထိမ်းအမှတ်ဇာတ်ရုံ

စာအုပ်စာတမ်း၊ ပန်းချီကားများ စသည်တို့ကို ပြတိုက်သဖွယ် ထားရှိဟော၊ ရှိတ်စပီးယား အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပြသထားလေသည်။ ရှိတ်စပီးယားတို့ ဇနီးမောင်နှံအား သင်္ဂြိုဟ်ရာဟိုးလီးထရင်နီတီ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာလည်း ထိုမြို့၌ပင် ရှိသည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအနီး ဧဗွန်မြစ်ကမ်းပါး၌ ဇာတ်ရုံ၊ စာကြည့်တိုက်နှင့် ပြတိုက်များပါဝင်သော ရှိတ်စပီးယား အထိမ်းအမှတ်အဆောက်အအုံတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ခဲ့၏။ ယင်းတို့အနက် ပြဇာတ်ရုံကြီးမီးသင့်သွားလေရာ ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ယခင်ကထက် ပိုမိုကြီးကျယ်ခမ်းနား၍ ပရိသတ် ၁၀၀၀ ခံသောပြဇာတ်ရုံသစ်တစ်ခုကို ထပ်မံတည်ဆောက်ပြန်၏။ ဤကဲ့သို့ စထရက်ဖို့မြို့ရှိ ရှိတ်စပီးယားနှင့် သက်ဆိုင်သော အဆောက်အအုံ အသီးသီးတို့အပြင် စထရက်ဖို့မြို့၏ဆင်ခြေဖုံးအရပ်များဖြစ်သော ရှော့တရီအရပ်ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ဇနီးအိမ်နှင့် ဝင်ကောအရပ်ရှိ ရှိတ်စပီးယား၏ မိခင်အိမ်များသို့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ စာပေလိုက်စားသူများ လာရောက် လည်ပတ်ကြည့်ရှုကြသည်။

ဂီတပညာရှင် ယိုဟန်းစထရောက်

စထရက်ဖို့မြို့၏ ထင်ရှားသော ပွဲတော်မှာ ရှိတ်စပီးယား ပွဲတော်ဖြစ်၍ နှစ်စဉ်နေ့ရာသီ ၂ လခွဲကြာမျှ ခမ်းနားစွာ ကျင်းပကြသည်။ ထိုပွဲတော်ကျင်းပသောအခါ၌ အင်္ဂလန်ပြည်၏ ထိပ်သီးပြဇာတ်ပညာသည်များသည် စထရက်ဖို့မြို့သို့ လာရောက်၍ ရှိတ်စပီးယားရေးခဲ့သောပြဇာတ်များကို တင်ပြအသုံးတော်ခံလေ့ ရှိကြသည်။

စထရောက်ဂျေ (ခရစ် ၁၈၂၅-၁၈၉၉) ။ ယိုဟန်းစထရောက်သည် ဩစတြီးယန်းလူမျိုး ဂီတပညာသည်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဩစတြီးယားနိုင်ငံ၊ ဗီယင်းနားမြို့၌ ၁၈၂၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ နာမည်ကျော်တီးဝိုင်း ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း သားဖြစ်သူ ဟိုဟန်းစထရောက်အား သူကဲ့သို့ ဂီတဖြင့် အသက်မွေးစေလို၍ ငယ်စဉ်ကပင်ဗီယင်းနားမြို့ ရှိလက်မှုပညာသင်ကျောင်းသို့ ပို့ပြီးလျှင် အရွယ်ရောက်သောအခါ၌လည်း ဘဏ်တိုက်စာရေးအလုပ်ကိုလုပ်စေလေသည်။ သို့သော် စထရောက်သည် ဖခင်ကြီး ကွယ်ရာ၌ တရောထိုးပညာကို တိတ်တဆိတ် သင်ယူ၍ ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် တီးဝိုင်း

တစ်ခုကို သူ့ကိုယ်တိုင်ဦးစီးကာ တီးမှုတ်ခဲ့၏။ ထိုအခါမှစ၍ စထရောက်သည် ဂီတပညာသည်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၈၄၉ ခုနှစ်၌ ဖခင်ကွယ်လွန်လျှင် စထရောက်သည် ဖခင်ကြီး၏ တီးဝိုင်းကို မိမိတီးဝိုင်းနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဩစတြီးယား၊ ပိုလန်နှင့်ဂျာမနီနိုင်ငံများတွင် လှည့်လည်တီးမှုတ်ရာ လူကြိုက်အလွန်များခဲ့လေသည်။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် အဆိုတော်အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်ပြီးလျှင် တီးဝိုင်းခေါင်းဆောင်အလုပ်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုနောက် စထရောက်သည် ကပွဲများ၌ သီဆိုရန် သီချင်းများကိုရေးသားယင်း သီချင်းရေးဆရာအဖြစ်ဖြင့် ကျော်ကြားလာပြန်သည်။ စထရောက်သည် ကပွဲသီချင်းပုဒ်ပေါင်း ၄၀၀ နီးပါးရေး သားခဲ့သည်သာမက ထိုသီချင်းများကဲ့သို့ပင် လူကြိုက်များသော အော်ပရာဇာတ် တေးသံစုံဇာတ်များကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ (အော်ပရာဇာတ်ပွဲများ - ရှု) ၁၈၉၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ဂီတစာဆိုကြီး စထရောက်သည် မိမိချက်မြှုပ်ဖြစ်သော ဗီယင်းနားမြို့၌ပင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စနေဂြိုဟ် ။ စနေဂြိုဟ်သည် နက္ခတ္တဗေဒအရ ဆက်တန်ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ နေစကြဝဠာတွင် ထိုဂြိုဟ်သည် ၇၊၊၊ပီတ(ကြာသပတေးဂြိုဟ်)မှလွဲလျှင် အကြီးဆုံးဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၏မျက်နှာပြင်သည် ကမ္ဘာမြေမျက်နှာပြင်ထက် အဆပေါင်း ၈၀ ခန့်ကြီးသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်တွင် ကွင်းများပါရှိသဖြင့် အလွန်ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်။ ဆက်တန် ဂြိုဟ်လုံး၏အချင်းမှာ မိုင်ပေါင်း ၇၃၀၀၀ ရှိ၍ အကြီးဆုံးကွင်း၏အချင်းမှာ မိုင်ပေါင်း ၁၇၀၀၀၀ ရှိသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်၏ ၈ ပုံ ၁ ပုံခန့်လောက်သာသိပ်သည်း၏။ အကယ်၍ ထိုဂြိုဟ်ကို ရေထဲ၌ချ၍ရလျှင် ပေါလောပေါ်နေမည်ဖြစ်သည်။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်ပေါ်၌ သက်ရှိတို့ မနေနိုင်ကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုဂြိုဟ်၏အပူချိန်သည် ဖာရင်ဟိုက်စကေးတွင် သူ့ညီဂရီအောက် ၂၅၀ လောက်ရှိသည်။ ယင်းကိုပတ်ထားသော လေထု၌လည်း သက်ရှိတို့အသက်ရှင်နိုင်အောင် လုံလောက်သော အောက်ဆီဂျင် မပါရှိချေ။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်သည် နေနှင့်ကမ္ဘာတို့မှ အလွန်ဝေးကွာ

သည်။ နေမှပိုင်ပေါင်း ၈၈၆ သန်းဝေး၍ ကမ္ဘာမှမိုင်သန်းပေါင်း ၇၅၀ ဝေးသည်။ ထိုဂြိုဟ်သည် နေကို တစ်ပတ်ပတ်ရန် ၂၉ ၂/၅ နှစ်ခန့်ကြာသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ တစ်နှစ်သည် ကမ္ဘာဂြိုဟ်၌ ၂၉ ၂/၅ နှစ် နှင့်ညီမျှသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ တစ်ရက်သည် ၁၀/၄ နာရီခန့်သာရှိသည်။

ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ ကွင်းပါရှိသည်ကို ခရစ် ၁၆၁၀ ပြည့်နှစ်ကပင် သိပ္ပံပညာရှိ ဂယ်လီလေအိုက မြင်ခဲ့သည်။ ယခုတွင် ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ ကွင်းသုံးကွင်းပါ ရှိကြောင်း သိကြရပြီ။ ထိုကွင်းတို့သည် အလွန်သေးငယ်သောမြူမှုန်တို့ဖြင့် ပြည့်လျက် ရှိသည်။ ထိုမြူမှုန်တို့ကား ဆက်တန်ဂြိုဟ်ကို အလွန်မြန်သောအလျင်နှင့် လှည့်ပတ်နေကြသည်။ ဆက်တန်ဂြိုဟ်၌ အရံဂြိုဟ် ၉ လုံး ခြံရံလျက်ရှိသည်။

မြန်မာကျမ်းဂန်အရ စနေဂြိုဟ်သည် ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးတွင် ၇ ခုမြောက် ဂြိုဟ်ဖြစ်သည်။ လှေသင်းအတွင်းဝန် စီ

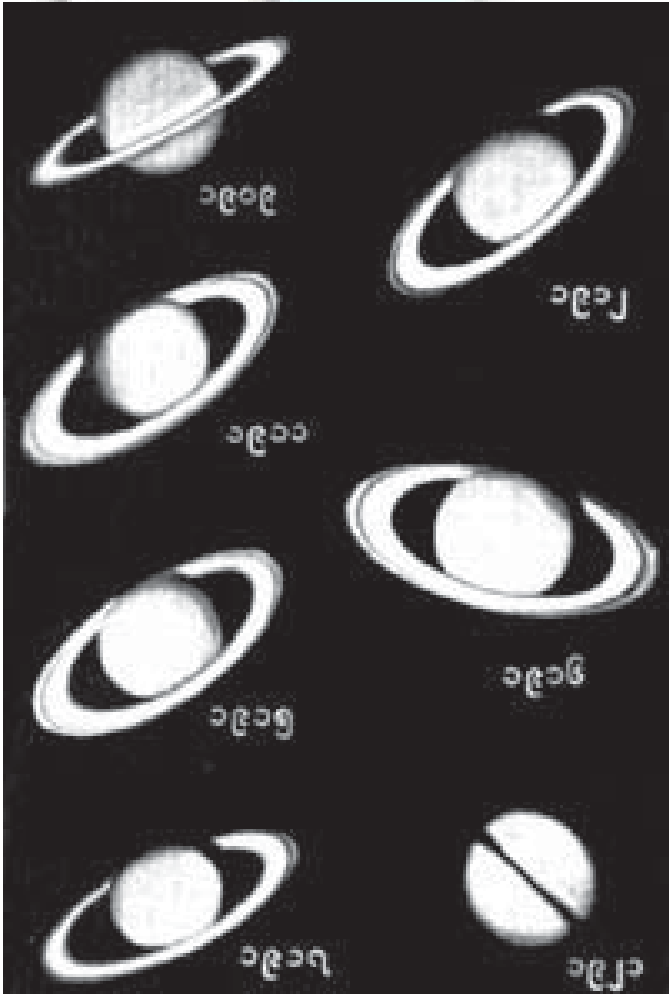
ရင်သော ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီတွင် စနေဂြိုဟ်ကို မှန်ပြောင်းဖြင့်ကြည့်၍ မြင်ရသည်ကို ဤသို့မှတ်သားထားသည်။ 'ထိုစနေကြယ်မိမာန်ကား ၁ဝံ ခန့်ကြီးသည်။ အလယ်တွင် ပတ္တမြားလုံးသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အနားမှာ ဖြူစင်လှသော ပိတ်ရစ်သကဲ့သို့ ဖွေးဖွေးပြင်ပြင် မြင်သည်။ လက်ဝဲလက်ယာ ၂ ဖက်တွင် မည်းသောအဆင်းနှင့် တွင်းအပေါက်ကဲ့သို့ထင်မြင်သည်။ အနီးအပါးတွင် အရံကြယ် ၅ လုံးရှိသည်။ အလုံးအဝန်းမဟုတ်၊ ကြက်ဥသဏ္ဍာန်ခပ်လျားလျားထင်သည်။'

စနေဂြိုဟ်ကိုအစွဲပြု၍ ရက်သတ္တပတ်၏ ၇ ရက်မြောက်သောနေ့ကို စနေနေ့ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာကျမ်းဂန်အရ ကဆုန်၊ တော်သလင်း၊ ပြာသိုလများတွင် စနေနေ့များမှာ ရက်ရာဇာဖြစ်၍ တန်ခူး၊ ဝါခေါင်၊ နတ်တော်လများတွင် ပြဿဒါးရက်များဟူ၍ မှတ်ယူကြသည်။

စနေဂြိုဟ်နတ်မင်း စီးသော ဂြိုဟ်ကောင်မှာ နဂါးမင်းဖြစ်သည်။ 'နောက်တောင်စနေ၊ နဂါးမြွေ၊ မုတ်လေဆယ်နှစ်ရ'ဟူသော ဂြိုဟ်လင်္ကာအရ စနေဂြိုဟ်သက်မှာ ၁၀ နှစ်၊ တည်နေရာအရပ်မှာ အနောက်တောင်အရပ် ဖြစ်သည်။ ဗေဒင်အခေါ်အားဖြင့် စနေဂြိုဟ်ကို သောရိဟုခေါ်၏။ မြန်မာအက္ခရာအားဖြင့် ငှါ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ မ၊ န ဟူသော ငှင်နှင့် တဝင် အက္ခရာများကို စနေနံအက္ခရာများဟုခေါ်သည်။

စနိုးဂိုက်နှင့်လူပုခုနစ်ဖော် ။ ။ ဂရင်းပုံပြင်များဟုခေါ်သော ဂျာမန်လူမျိုးညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်တို့ ရေးသားပြုစုကြသည့် ပုံပြင်များထဲတွင် စနိုးဂိုက်နှင့် လူပုခုနစ်ဖော်တို့၏ ပုံပြင်မှာ ကမ္ဘာကျော်ကြားသည်။

ထိုပုံပြင်များထဲတွင် အကျဉ်းချုပ်မှာ ရှေးအခါက ဘုရင်တစ်ပါး၏ မိဖုရားကြီးတွင် ပဋိသန္ဓေရှိနေသောအခါ၊ မိဖုရားကြီးကမိမိမွေးဖွားမည့် ရင်သွေးကလေးသည် သမီးတော်ကလေးဖြစ်၍ နှင်းပွင့်ကဲ့သို့ အသား ဖြူပြီးလျှင် နှုတ်ခမ်းများမှာ သွေးကဲ့သို့နီမြန်းကာ ဆံပင်များမှာလည်း အက်ဗနီပင်အနှစ်ကဲ့သို့ မည်းနက်စေရန်တောင့်တခဲ့၏။ များမကြာမီ မိဖုရားကြီး တောင့်တသည့် ဆန္ဒနှင့် ပြည့်စုံသော သမီးတော်ကလေးကို မွေးဖွားလာရာ စနိုးဂိုက် (ခင်နှင်းဖြူ)ဟု အမည်မှည့်လေသည်။

ပေါ်ပြသောခုနစ်များတွင် စနေဂြိုဟ်ကိုကမ္ဘာမှ တွေ့မြင်ရပုံ

သားကောင်ငယ်များက စနိုးကို လူပု ၇ဖော်တို့၏နေအိမ်သို့ လမ်းပြခေါ်ဆောင်လာပုံ

ထိုမိဖုရားကြီးသည်လည်း ခင်နှင်းဖြူကို မွေးဖွားပြီးနောက် မကြာမီပင် ကွယ်လွန်ရှာသည်။ ထိုကြောင့် ဘုရင်ကြီးက နောက်ထပ်မိဖုရားတစ်ပါး မြှောက်စားကောက်ယူလေသည်။ ထိုခင်နှင်းဖြူ၏ မိထွေးသည် မနာလိုဝန်တိုစိတ်ရှိ၍ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သူဖြစ်သည်။ ထိုမိဖုရားတွင် ထူးဆန်းသော မှန်တစ်ချပ်ရှိသည်။ ထိုမှန်သည် မိဖုရားမေးသမျှ ပုစ္ဆာများကို တိကျမှန်ကန်စွာ ပြန်လည်ဖြေကြားနိုင်သော အစွမ်းရှိ၏။ မိဖုရားသည်နံနက်တိုင်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောဆုံးမည် သူနည်းဟု မှန်အား မေးလေ့ရှိသည်။ အသင်မိဖုရားသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောအလှဆုံးဖြစ်ပါသည်ဟု ထိုမှန်က နှစ်ပေါင်းများစွာပင်ဖြေခဲ့၏။ တစ်နေ့သ၌ ထိုမှန်က ယခုအခါ ခင်နှင်းဖြူသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အချောအလှဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားရာ မိဖုရားသည် မိမိထက်သာသူအား မနာလိုဖြစ်၍ ခင်နှင်းဖြူကိုသုတ်သင်ပစ်ရန် အကြံယူလေသည်။

ထိုကြောင့်မိဖုရားသည် ခင်နှင်းဖြူကို မုဆိုးတစ်ယောက်၏ လက်သို့အပ်ကာ တောနက်ကြီး အတွင်းသို့ ခေါ်ဆောင်၍ အစတုံးသတ်ပစ်စေ၏။ သို့ရာတွင်မုဆိုးသည် သနားစဖွယ် တောင်းပန်ရှာသော ခင်နှင်းဖြူကို မသတ်ရက်သဖြင့် လွတ်ရာသို့ထွက်ပြေးစေ၏။ မင်းသမီးကလေးသည် တောအထပ်ထပ်ကို ကျော်ဖြတ်လာခဲ့၍ ညအချိန်ရောက်သော် အားငယ်ကြောက်လန့်ကာ ငိုယိုမိရှာသည်။ ထိုသို့ငိုသော

အခါ တောတွင်းရှိ သားကောင်ငယ်များသည် ခင်နှင်းဖြူအား သစ်ပင်အောက်ရှိသေးငယ်သော အိမ်ကလေး တစ်လုံးဆီသို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြသည်။ ထိုအိမ်ထဲသို့ မင်းသမီးကလေး ဝင်ရောက်သောအခါ သေးငယ်သောစားပွဲတစ်ခုပေါ်တွင် သေးငယ်သော ပန်းကန်ခွက်ယောက်တို့ဖြင့် ပေါင်မုန့်နှင့် နွားနို့များ ပြင်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ စားပွဲဘေးတွင် သေးငယ်သော ကုလားထိုင် ခုနစ်လုံးရှိလေသည်။ မောပန်းလာသောခင်နှင်းဖြူသည် ပန်းကန်အသီးသီးမှ ပေါင်မုန့်အနည်းငယ်စီစား၍ ဖန်ခွက်ခုနစ်လုံးမှ နွားနို့အနည်းငယ်စီယူ၍ သောက်လေသည်။ ထိုနောက် အပေါ်ထပ်တွင် ခုတင်ကလေးခုနစ်လုံးကို တွေ့ပြန်ရာ အငယ်ဆုံးခုတင်ကလေးပေါ်သို့ အိပ်လိုက်ရာ ချက်ခြင်းပင် အိပ်ပျော်သွားလေသည်။

ဤအိမ်ငယ်မှာ လူပုကလေးခုနစ်ယောက်တို့၏ နေအိမ်ဖြစ်၏။ သူတို့သည် နေ့အခါ၌ တောင်အောက်မြေတွင်းထဲမှ ရွှေကိုတူး၍ ညအချိန်တွင် အိမ်သို့ ပြန်လာတတ်ကြသည်။ လူပုကလေးများ အိမ်သို့ပြန်ရောက်သောအခါ မိမိတို့စားစရာများကို တစ်စုံတစ်ယောက်က စားသောက်သွားကြောင်း တွေ့ရသဖြင့် လိုက်ရှာကြရာ အိပ်ရာထက်တွင် မင်းသမီးကလေးအိပ်စက်နေသည်ကို တွေ့ကြလေသည်။

ခင်နှင်းဖြူလည်း အိပ်ရာမှနိုး၍ မိမိ၏အဖြစ်အပျက်အလုံး

စုံကို လူပုဂံလေးများအား ပြောပြ၏။ ထိုအခါ လူပုဂံလေးများသည် ကရုဏာသက်လှသဖြင့် ခင်နှင်းဖြူအား မိမိတို့အိမ်တွင်ပင် နေခွင့်ပြု၍ မိမိတို့အတွက် အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်စေ၏။

လူပုဂံလေးများသည် နောက်တစ်နေ့နံနက် အလုပ်ခွင့်သို့ ထွက်သွားကြသောအခါ မင်းသမီးအား တံခါးကိုလှံစွာပိတ်ထားလျက် မည်သူ ခေါ်၍မျှ ဖွင့်မပေးရန် မှာထားခဲ့၏။ သို့ မှာခဲ့ခြင်းမှာ မိထွေး မိဖုရားကြီး၏ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုကို သူတို့သိကြသဖြင့် မင်းသမီးလေးအတွက်စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ သူတို့ထင်သည့်အတိုင်းပင် မိထွေး မိဖုရားသည် မိမိ၏ ကြည့်မှန်ကပြောပြသဖြင့် မင်းသမီးကလေး အသက်ရှင်လျက်ရှိသည့် နေရပ်ကိုသိလေ၏။ ထိုကြောင့် မိဖုရားသည် မိမိကိုယ်တိုင် ဈေးရောင်းသူ အမယ်အိုဟန်ဆောင်၍ မင်းသမီးလေးရှိရာသို့ရောက်လာကာ ခင်နှင်းဖြူအား နှစ်လိုဖွယ်သော ပန်းသီးတစ်လုံးကိုရောင်းလေသည်။

ထိုပန်းသီး တစ်ခြမ်းတွင် အဆိပ်ထည့်၍ အဆိပ်မရှိသည့်ဖက်ကို စားပြကာလှည့်စား၍ရောင်းသဖြင့် မင်းသမီးကလေးလည်း ယုံကြည်မိ၏။ ထိုကြောင့်ပန်းသီးကိုယူကာ တစ်ကိုက်မျှစားလိုက်လျှင်ပင် လဲကျ၍ မေ့မြောသွားလေ၏။

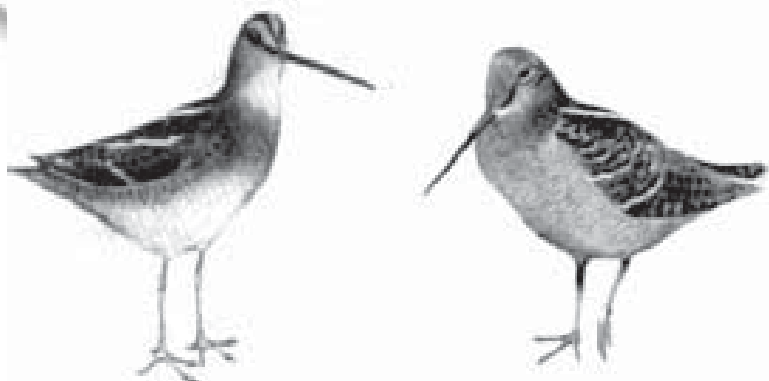
လူပုဂံလေးများ ပြန်လာသောအခါ အသေကဲ့သို့ဖြစ်နေသော ခင်နှင်းဖြူကိုတွေ့ရသဖြင့် များစွာ ယူကျုံးမရ ဖြစ်ကြ၏။ လူပုဂံလေးများသည် မင်းသမီး၏အလောင်းကို မှန်ခေါင်းထဲ၌ထည့်၍ တောင်ကုန်းတစ်ခုပေါ်တွင် တင်ထားကာ၊ ပန်းများဖြင့်မွမ်းမံ၍ အလောင်းကို စောင့်ရှောက်နေကြလေသည်။ တောတိရစ္ဆာန်ကလေးများကလည်း လာရောက်ကူညီစောင့်ရှောက်ပေးကြ၏။ တစ်နေ့သောအခါ တောကစားထွက်လာသည့် မင်းသားကလေးတစ်ပါးသည် ခင်နှင်းဖြူ၏အလောင်းကို တွေ့မြင်ရလျှင် များစွာပင် သနားချစ်ခင်သဖြင့် အလောင်းကို မိမိ၏တိုင်းပြည်သို့ ယူဆောင်သွားကာ လှပခမ်းနားစွာ ထားလိုပါသည် ဟု လူပုဂံလေးများထံ ခွင့်ပန်လေသည်။ လူပုဂံလေးများကလည်း သဘောတူညီသဖြင့် မှန်ခေါင်းကိုမယူကြရာတွင် မင်းသား၏တပည့်တစ်ဦးက ခလုတ်တိုက်မိသောကြောင့် မှန်ခေါင်းမှာ လွတ်ကျလေ၏။ ထိုအခါ ခင်နှင်းဖြူ၏လည်ချောင်းဝတွင် တစ်ဆို့နေသော ပန်းသီးခြမ်းသည် မင်းသမီးကလေး၏ ပါးစပ်တွင်းမှ ထွက်ကျသွားလေသည်။

ထိုကြောင့် ခင်နှင်းဖြူသည် အိပ်ပျော်ရာမှ နိုးလာသူကဲ့သို့ ချက်ခြင်းပင် လူကောင်းပြန်ဖြစ်လာရာ မင်းသားကလေးနှင့် တကွ လူပုဂံလေးများ၊ တောတိရစ္ဆာန်များမှာ ဝမ်းမြောက်ကြရလေသည်။ မင်းသားကလေးသည် လူပုဂံလေးများထံမှခွင့်ပန်၍ ခင်နှင်းဖြူကို မိမိတိုင်းပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီးနောက် လက်ထပ်လိုက်လေ၏။ ထိုသတင်းများကိုကြားရသော မိထွေးစဉ်းလဲ မိဖုရားသည်လည်း ဒေါသစိတ်မွန်ပြီးလျှင် သေဆုံးလေ၏။

စနိုက်ငှက်။ ။ရေအိုင်ထွန်းရာ၊ ရေဝပ်ရာနှင့် ရေတင်၍ အမြဲတမ်းစွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းရာ ဒေသများ၌ ကျက်စားသော ငှက်တို့အနက် စနိုက်ခေါ်ငှက်များကို လူအသိများသည်။ ရေထဲတွင်သွားလာတတ်သော ငှက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

စနိုက်သည် ကိုယ်ထည်သေးငယ်၍ အသွေးအရောင်ညိုသည်။ နှုတ်သီးနှင့်ခြေထောက်များမှာ အလွန်ရှည်၏။ အချို့ စနိုက်များသည် ယင်းတို့၏ ရှည်လျားသော နှုတ်သီးများ အပါအဝင် အလျား ၁၀ လက်မခန့် ရှိကြသည်။ ရှည်လျားသောနှုတ်သီးနှင့် ခြေတံများရှိသောကြောင့်လည်း စနိုက်များသည် ရေဝပ်သောနေရာ၊ စွတ်စိုသောနေရာနှင့် ရေစမ်းများတွင် မိမိတို့ကိုယ်ကို ရေထဲစေဘဲ ကျက်စားနိုင်ကြ၏။ ပျံသန်းရာ၌ အလွန်လျင်မြန်၍ တစ်ဆစ်ချိုးပျံသန်းတတ်ကြသည်။

စနိုက်များသည် ရေဝပ်၍ အမြဲတမ်း စိုစွတ်လျက်ရှိသော မြေပေါ်တွင် ခွက်သဏ္ဍာန် ခပ်ဝိုင်းဝိုင်းအသိုက်များကို မြက်ဖြင့်ပြုလုပ်ကြသည်။ ဥမှာ သစ်သော့သီးသဏ္ဍာန် ရှိ၍ တစ်ကြိမ်လျှင် ၄ ဥ အုသည်။ စနိုက်များကို ထိုမှန်အောင် ပစ်ခတ်ရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့် ငှက်ခတ်သမားနှင့် ငှက်ပစ်ဝါသနာပါသူများက သဲသဲမဲမဲလိုက်လံပစ်ခတ်လေ့ရှိကြသည်။

ရေစပ်တွင်ကျက်စားလေ့ရှိသောစနိုက်ငှက်

စနိုက်ကြီးငှက်

စနိုက်မျိုးများအနက် စနိုက်ကြီးမှာ သာမန်စနိုက်များ ထက်ကိုယ်သည် ကြီးမားသည်။ ဂျက်စနိုက်ဟုခေါ်သော စနိုက်မျိုးသည် အလျား ၇လက်မသာရှိ။ ထိုစနိုက်ကြီး နှင့် ဂျက်စနိုက် နှစ်မျိုးစလုံးကိုအလွန်တွေ့ရခဲလေသည်။ သိုငှက်တို့သည် ဆောင်းရာသီ၌သာ လာရောက်ကြသော ဧည့်သည်ငှက်များဖြစ်ကသည်။

ဗြိတိသျှကျွန်းစုနှင့် ဥရောပတိုက်တွင်သာမက၊ အခြား

တိုက်ကြီးများတွင်လည်း၊စနိုက်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ များ သောအားဖြင့် စနိုက်များ ကျက်စားရာဒေသကားရေ အိုင်စပ်၊မြစ်ကမ်းနား၊ရေတင်၍စွတ်စိုသောနေရာများ၊ လယ်ကွက်များဖြစ်သည်။

မြောက်အမေရိကတိုက်တွင် ဝီလဆန် စနိုက်ခေါ် စနိုက် တစ်မျိုးကို တွေ့ရ၏။ ထိုဝီလဆန် စနိုက်များသည်လည်း ငှက်ပစ်ဝါသနာအိုးများ၏ အကြိုက်ပင် ဖြစ်လေသည်။

မြေကြီးမှရွှေသီး

ဆန်စပါးသည် မြန်မာ့စီးပွားရေး အသက်သွေးခဲဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချ သောဆန်တန်ချိန်မှာသုံးသန်းကျော်ဖြစ်သည်။ ယခု မြန်မာ့စီးပွားရေးကိုပြန်လည်ထူထောင်ဆဲတွင်၊ စစ်မဖြစ်မီကစံချိန်၏ ထက် ဝက်မျှလောက်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်သေးသည်။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချရာမှ ဝင်ငွေသည် တစ်နှစ်တစ်နှစ်လျှင် ကုဋေရုနှစ်ဆယ်ထက် မနည်းချေ။

စပါး ။ ။စပါးသည် မြက်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အများအား ဖြင့် တစ်နှစ်ခံပင်မျိုးဖြစ်၍ အချို့အပူပိုင်းဒေသများတွင် နှစ် ကြာခံပင်မျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် ဒိုက် စပါးနှင့်ဒေါင်းစပါးခေါ် စပါးရိုင်းနှစ်မျိုးကို ရေနစ်ကွင်း များနှင့် ကန်များထဲ၌ တွေ့ရသည်။

ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ဒေါင်းစပါး ကို 'အိုရီဇာလက်တီဖိုးလီးယား' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဒိုက်စပါးကို 'အိုရီဇာ ဆာတီးဗား' ဟူ၍ခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း ခြောက် သွေသော မြေများ၌လည်း 'အိုရီဇာ ဂရန်နျူလေးတား' ခေါ် စပါးရိုင်း တစ်မျိုးပေါက်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို စပါးရိုင်းများမှ စပါးပင်အမျိုးမျိုး ခွဲထွက် လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးမျိုး ပေါင်း ၁၀၀၀ ခန့်ရှိသည် ဟုဆိုသည်။

စပါးမျိုးတစ်မျိုးတည်းကိုပင် အရပ်ဒေသလိုက်၍ အမည်အမျိုးမျိုး ဖြင့်ခေါ်တတ်ကြသည်။ တစ်ဖန် မျိုးမတူသော စပါးများကို အမည်တစ်မျိုးတည်းဖြင့် ခေါ် တတ်ကြပြန်ရာ စပါးပင်တို့၏ အမျိုးအစားကို ခွဲခြားရန် ခဲယဉ်းပေသည်။ စပါးမှ ဆန်ကြိတ်လုပ်ငန်း တိုးတက် နေသောတိုင်းပြည်များတွင် စပါးစေ့များ၏အရွယ်အစား ကိုလိုက်၍ အမျိုးအစားခွဲခြားတတ်ကြလေသည်။ သို့ သော် မြန်မာလယ်သမားများသည် လွယ်ကူစိမ့်သောငှာ စပါးပင်တို့၏ သက်တမ်းကိုလိုက်၍ (၁)ကောက်လျင်၊ (၂) ကောက်လတ်၊ (၃) ကောက်ကြီး၊ (၄) မုရင်း

ဟူ၍စပါးမျိုး ၄မျိုးခွဲခြားထားကြသည်။

ကောက်လျင်စပါး၏ သက်တမ်းမှာ ရက်ပေါင်း ၁၄၀မှ ၁၅၀အထိဖြစ်၍ အောက်တိုဘာလလယ်လောက်တွင် ဖြစ် စေ၊ လကုန်လောက်တွင်ဖြစ်စေ မှည့်သည်။ ထိုစပါးမျိုးကို မိုးနည်း သောဒေသများနှင့် မြေမ ကောင်းသော လယ်ကွင်းများတွင် စိုက်ပျိုးလေ့ ရှိသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ ကောက် ကြီးနှင့် ကောက်လတ်စပါး စိုက်ပျိုး သောလယ်များတွင် သီးဦးစားရန် အတွက် ကောက်လျင်များကို အ နည်းငယ် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ မြန် မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် စိုက်ပျိုး သော ကောက်လျင်စပါးမျိုးများ မှာ ဆန်လုံးငယ်သော ဧည့်မထစပါး နှင့် လက်ရွေးဆန်စပါးများဖြစ် ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း တွင် စိုက်ပျိုးသော ကောက်လျင်စပါး မျိုးများမှာ ငစိန်နှင့် လက်ရွေးဆန် အငယ်စားမျိုးများဖြစ်ကြသည်။

သန်မာထွားကျိုင်းသောစပါးနံ

ကောက်လတ်စပါး အမျိုးအစား၏ သက်တမ်းမှာ ရက် ပေါင်း ၁၅၀ မှ ၁၇၀အထိဖြစ်၍ နိုဝင် ဘာလလယ်သို့မဟုတ် လကုန်လောက်တွင် မှည့်သည်။ ထိုစပါးမျိုး၌ ဆန်လုံး သေးငယ်သော ငစိန်စပါး၊ လက်ရွေးဆန်စပါးနှင့် ဧည့်မထ စပါးများပါဝင်သည်။ ထိုစပါးများကို ကောက်ကြီးစပါး စိုက်ပျိုးသောလယ်များမှာထက် ၁၀ ရက် ၁၅ရက် စော၍ ရေခန်းသော လယ်ကွက်များတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရခိုင်တိုင်းမှဆန်လုံးငယ်သော 'လက်ရုံး' စပါး၊ 'ငကြိမ်

သီး'စပါး၊ ဇာနည်ရီတိုင်းမှ 'ရှမ်းကလေး' စပါးနှင့် 'ရဟိုင်း'စပါးတို့သည် ကောက်လတ်စပါးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် ဆည်များမှရေ ဗရသောလယ်များတွင် ကောက်လတ်စပါးမျိုးကိုစိုက်ပျိုးကြသည်။

ကောက်ကြီးမှာ သက်ရှင် စပါးမျိုးဖြစ်သည်။ သက်တမ်းမှာ ရက်ပေါင်း ၁၇၀ မှ ၂၀၀ အထိဖြစ်၍ ဒီဇင်ဘာလဆန်းတွင်မှည့်သည်။ သက်တမ်းအလိုက်အမျိုးအစားခွဲရလျှင် ပဲခူးတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းတို့၌ စိုက်ပျိုးသော ဆန်လုံးကြီးမျိုး ငစိန်စပါးသည် ကောက်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ ဇာနည်ရီတိုင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော 'ဗျတ်' စပါးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း မြေဩဇာကောင်းသောအရပ်များတွင်စိုက်ပျိုးသော မီးတုံးစပါးတို့သည်လည်း ကောက်ကြီးမျိုးပင်ဖြစ်ကြသည်။ မီးတုံးမျိုးတွင် ကမာကြည်၊ စပါးနက်နှင့်ကုလားကြီးတို့ပါဝင်သည်။ ကောက်ကြီးစပါးကို မြေဩဇာကောင်းမွန်၍ မိုးကုန်သည်အထိ ရေရရှိသော လယ်များတွင်စိုက်ပျိုးသည်။ ပုသိမ်၊ မြောင်းမြ၊ ဖျာပုံ စသောမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတို့တွင် စပါးနက်မျိုးကို ငကျွဲဟုခေါ်လေ့ရှိသည်။ ဆည်မှရေရသော ရွှေဘိုခရိုင်နှင့် မင်းဘူးခရိုင်ရှိလယ်များတွင်ကောက်ကြီးစပါးကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

မူရင်းစပါးသည် ကောက်လျင်စပါးနှင့် သက်တမ်းတူသည်။ ထိုစပါးမျိုးကို မြစ်ကမ်းခြေအရပ်ဒေသများ၌ နိုဝင်ဘာလတွင် စိုက်ပျိုးကြ၍မတ် လတွင် ရိတ်သိမ်းကြသည်။ အထက်ပါစပါးမျိုးများအပြင် တောင်ပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးသော တောင်ယာစပါးနှင့် ၆ လက်မ ၈ လက်မအထိ ရေမြုပ်နေသောလယ်များတွင်စိုက်ပျိုးသည့် တစ်တောင်ပိုစပါးမျိုးကဲ့သို့သော ရေပေးစပါးမျိုးဟူ၍ စပါးနစ်မျိုးရှိသေးသည်။ ထိုစပါးမျိုးများအနက် ကောက်ကြီးနှင့် ကောက်လတ်စပါးတို့မှာ အနုတ်အသိမ်းများသဖြင့် ယင်းတို့ကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးကြသည်။

ကောက်ညှင်းသည်စပါးမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့်ဆန်အရောင် ကိုကြည့်၍ ကောက်ညှင်းဖြူ၊ ကောက်ညှင်းငရဲ၊ ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲသည်။ ကောက်ညှင်းဖြူမှာအရောင်ဖြူ၍၊ ကောက်ညှင်းငရဲမှာအရောင်ညိုသည်။ ကောက်ညှင်းစပါးသည် ရိုးရိုးစပါးများလောက် အသုံးမများသဖြင့် ယင်းကို အနည်းငယ်လောက်သာ စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။

စပါးပင်များကိုစိုက်ပျိုးရာ၌ ပိုးမွှားများ၏ဘေးရန်မှ ကာကွယ်ပေးရန်မှာအရေးကြီးပေသည်။ စပါးပင်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သော ပိုးမျိုးမှာပိုးတောင့်တဲ၊ ငမြောင်တော်၊ နံဖြတ်ပိုး၊ ရွက်ဖြတ်ပိုး ဟူသော ပေါက်ဖတ်မျိုးများ၊ ပိုးလောင်မီး၊ ကျိုင်းကောင်များ၊ ဆစ်ပိုးခေါ် ပိုးဖလံမျိုးများ

ဖြစ်ကြသည်။ ထိုပြင် ဖောင်စီးကနန်းနှင့် လယ်ဗုဇွန်များကလည်း စပါးပင်ကို ဖျက်ဆီးတတ်ကြသည်။ အခြားတောတိရစ္ဆာန်နှင့် ငှက်တို့ကလည်း စပါးကိုဖျက်ဆီးတတ်ကြသဖြင့် ယင်းတို့၏ အနှောက်အယှက်များမှလည်း ကာကွယ်ပေးကြရသည်။ တောင်စောင်းတွင် စိုက်ပျိုးသော စပါးများကို ကြွက်ကဖျက်ဆီးတတ်သည်။ ထိုပြင် စပါးပင်များ၌ ခွပိုးရောဂါ၊ ကွင်းနားရောဂါ၊ လောင်မီးရောဂါကဲ့သို့သော အပင်ရောဂါများလည်း ကျရောက်တတ်သေးရာ ထိုရောဂါများမှလည်း ကာကွယ်ပေးကြရသည်။

ယခုအခါတွင် စပါးကို ဆန်ဖြစ်အောင် ဆန်စက်များ၌ ကြိတ်ကြသည်။ ဆန်စက်များမပေါ်မီ ရှေးအခါက စပါးကို လက်လှည့်ကြိတ်ဆုံတွင်ထည့်၍ကြိတ်ကာ အခွံကိုချွတ်ကြသည်။ ကြိတ်ဆုံမှထွက်လာသော အခွံကျွတ်ပြီးဆန်ကို ဆန်လုံးတီးသို့မဟုတ် လုံးစိမ်းဟုခေါ်သည်။ တစ်ဖန် လုံးတီးဆန်ကို မောင်းတွင်ထည့်၍ ဖွပ်ရပြန်သည်။ မောင်းထောင်းဆန်သည်လျင်မြန်စွာ အောက်လွယ်၊ ပိုးတွယ်လွယ်၏။ ဆန်နှင့်ကပ်နေသော အလွှာများကို စင်အောင်ဖွပ်ထားသောဆန်ဖြူသည် ကြာရှည်အထူးခံသည့်ပြင် မျက်နှာပန်းလည်းလှသည်။ သို့သော် မောင်းထောင်းဆန်ကဲ့သို့ အာဟာရဓာတ်နှင့် မပြည့်စုံချေ။ မောင်းထောင်းဆန်၌ ဗီတာမင်ဘီပါရှိသည်။ ဆန်ဖြူတွင် ဗီတာမင်မရှိသလောက် ဖြစ်နေသဖြင့် ထိုဆန်မျိုးကို အမြဲစားသူများသည် ဗယ်ရီဗယ်ရီခေါ် ထုံနာစို ကိုယ်ဖောနာ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့်ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အများပြည်သူတို့ ဆန်လုံးတီးကိုစားရန် လှုံ့ဆော်ပေးလျက်ရှိ

နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့မှ စပါးများဝယ်ယူနေပုံ

စပါး

သည်။ ဆန်လုံးတီးကို ဆန်လုံးညှိဟုအမည် ပေးထားပြီးလျှင် ဆန်လုံးညှိကို သက်သာသော အဖိုးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချသောဌာနများဖွင့်လှစ် ထားရှိသည်။ (အစာအာဟာရ-ရှု။)

စပါးမှ ဆန်ခွဲရာတွင် စပါးခွဲ၊ ဖွဲနှင့် ဆန်ကွဲ တို့ကို ဘေးထွက်ပစ္စည်းများအဖြစ် ရရှိသည်။ ဖွဲကို ကျွဲနွားများအား အစာကျွေးရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဆန်ကွဲကို အရက်ချက်လုပ် ရာ၌ လည်းကောင်း၊ ကစီပြုလုပ်ရာ၌လည်း ကောင်း၊ ဆန်မှုန့်ပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ စပါးခွဲ(ဖွဲကြမ်း)များကို လောင်စာအတွက်ဖြစ်စေ၊ အထုပ်များထုပ်ရာ တွင်ဖြစ်စေ၊ ရေခဲများ အရည်မပျော်လွယ်စေရန် ဖုံးအုပ်ပေးရာ၌ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်သည်။ စပါးကို ရိတ်သိမ်းသောအခါ လယ်ထဲတွင် ကောက်ရိုး သာကျန်ခဲ့သည်။ ထိုကျန်သောကောက်ရိုးကို ကျွဲနွားများအတွက် အခင်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အိမ်မိုး ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းများ ထုပ်ပိုးရန် အတွက်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင် သေးသည်။

အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် ဆန်ကိုအဓိကအစာအဖြစ် စား သုံးကြသဖြင့် ထိုတိုင်းနိုင်ငံများ၌သာ ဆန်လုံလောက်စွာမရ လျှင် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနိုင်ငံများတွင် စပါးကို အကြီးအကျယ် စိုက် ပျိုးကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော အချို့နိုင်ငံများ တွင် စပါးကို တနှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်သာစိုက်ပျိုးသည်။ အစာ ရေစာရှားပါးသော တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့် အချို့အိုက် သောရာသီဥတုရှိသည့် တိုင်းပြည်များ၌မူ တစ်နှစ်လျှင်လေး ကြိမ်မျှ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည်။

ကမ္ဘာလူဦးရေ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဆန်ကို အမှီပြု၍ နေရလေသည်။ ကမ္ဘာဆန်ထွက် နိုင်ငံအားလုံးကို ခြုံ၍ ကြည့်လျှင် ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှသောဆန်ကို အာရှတိုက်မှ ရရှိသည်။ ကမ္ဘာ့အာဟာရဖြည့်စွမ်းရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ သည် ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်ဖြည့်စွက်လျက်ရှိသည်။ စစ်မဖြစ် မီ ၁၉၄၁ ခုနှစ်၊ နှစ်ချုပ်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စပါးစိုက်ပျိုးသော ဧကပေါင်း ၁၂၅၁၈၅၀၀ ဖြစ်သည်။ ထွက်သော ဆန်တန်ချိန်ပေါင်းမှာ ၇၂၆၅၂၀၀ ကျော် သည်။ ဆန်တန်ချိန်ပေါင်း ၃၅၀၀၀၀၀ကို နိုင်ငံ ခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ရလေသည်။

စစ်မဖြစ်မီကနှင့် စစ်ပြီးခေတ် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သော ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတန်ချိန်မှာ အောက်ပါစာရင်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

စပါးသန့်သန့်ရှိရန် လှေစင်တွင်စပါးလှေနေပုံ

၁၉၃၈-၃၉	ခုနှစ်	၃၃၂၉၀၀၀	တန်
၁၉၄၆-၄၇	“	၉၂၁၀၀၀	”
၁၉၄၇-၄၈	“	၁၂၅၄၀၀၀	”
၁၉၄၇-၄၈	“	၁၂၅၄၀၀၀	”
၁၉၄၈-၄၉	“	၁၁၂၉၀၀၀	”
၁၉၄၉-၅၀	“	၁၁၂၉၀၀၀	”
၁၉၅၀-၅၁	“	၁၃၆၈၀၀၀	”

မြန်မာနိုင်ငံက နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချသော ဆန်နှင့် ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတန်ဖိုးမှာ တစ်နှစ်တစ်နှစ်လျှင် ငွေကုဋေ ၇၀ မှ ၈၀ အထိ ရှိလေသည်။

ယခုအခါ စပါးပင်မှ ဆန်ကိုလုံလောက်စွာ မရရှိနိုင်သော တိုင်းပြည်များတွင် ဆန်တုကို လုပ်ယူစားသုံးနေကြသည်။ ထိုတိုင်းပြည်များ၌ ရိက္ခာပြဿနာ မကြာခဏပေါ်ပေါက် တတ်သဖြင့် ဆန်အတုများပြုလုပ်၍ ရနိုင်ရန်ကြိုးစားကြ ရ၏။ ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကပင်စတင်၍ ဆန်တုကို စမ်းသပ်လုပ်ကိုင်ကြည့်ရာ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဈေး၌ ရောင်းချနိုင်သော အဆင့်အတန်းကို ရောက်သည်အထိ အောင်မြင်လေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌လည်း အာဒါလွတ်၊ ပလောပိန်၊ ပိန်းဥ၊ မျောက်ဥကဲ့သို့သော သစ်ဥသစ်ဖုများမှ ဆန်တုထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။ ဆန်တုတွင် အစာအာဟာရဓာတ် လုံလောက်စွာပါရှိနိုင်ရန် လိုအပ်သော ဓာတ်ပစ္စည်းများထည့်သွင်း၍ ရနိုင် သည်ဟုဆိုပေသည်။

သို့သော် ယနေ့အထိ ဆန်အစစ်ကို ဆန်အတုနှင့် အစားထိုးခြင်းမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆန်စားသုံးသူတို့လက်ခံနိုင်လောက်အောင်မအောင်မြင်သေးချေ။

စပါးကြီးမြွေ။ ။စပါးကြီးမြွေသည် ၁၀ပေမှ ၂၀ပေ အထိ ရှည်၍ တစ်ခါတစ်ရံ ပေ ၃၀ မျှပင်ရှည်တတ်သည်။ စပါးကြီးမြွေ၌ အဆိပ်မရှိချေ။ သို့ရာတွင် သမင်စသော သတ္တဝါ

စပါးကြီးမြွေ

များကို မိမိ၏ကိုယ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ကာ ဖျစ်ညှစ်ဆွဲဆန့် သတ်ဖြတ်ပြီးနောက် အကောင်လိုက်မျိုချတတ်သည်။ စပါးကြီးမြွေများကို အာရှ၊ အာဖရိကနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်များရှိ အပူပိုင်းဒေသများ၌ တွေ့ရသည်။ အရောင်မှာ အဝါ၊ အညို၊ အမည်းတို့တွင် မှန်ကူကွက်များကဲ့သို့ အကွက်များဖြစ်နေရာ ယင်းကို သစ်ကိုင်းသစ်ခက်နှင့် သစ်ပင်ရိပ်များအကြားတွင် လွယ်ကူစွာမြင်နိုင်ရန်ခဲယဉ်းသည်။ ရေတိမ်ရာပွက်တောများ၌ အနေများသည်။ ရေကူး၊ သစ်ပင်တက်ကျင်လျင်သည်။

စပါးကြီးမြွေသည် တဖြည်းဖြည်းကြီးသော မြွေမျိုးဖြစ်သည်။ အသက် ရှည်ရှည်နေသည်။ မြွေမသည် ဥအလုံးတစ်ရာနီးပါးမျှ အုတ်တံ၍ ဥမှအကောင်ကလေးများပေါက်သည့်တိုင်အောင် မည်သည့်နေရာသို့မသွားဘဲ ဥများကိုရစ်ပတ်၍ စောင့်ရှောက်နေတတ်သည်။ ထိုသို့ဝပ်နေသော အချိန်တွင် မြွေမသည် အစာမစားချေ။ စပါးအုံးသည် စပါးကြီးအငယ်စားဖြစ်သည်။

စပါးတား ။ ။စပါးတားသည် ဂရိနိုင်ငံရှိ ရှေးဟောင်းမြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ လာကိုနီးယားပြည်၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူး၍ ပယ်လီပွန်နီးဆပ် ကျွန်းဆွယ်တွင် အင်အားတောင့်တင်းဆုံးသော နယ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ ထိုနယ်ကို ဇုနတ်၏သားတော် လက်စီဒီးမွန်က စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟုဆိုရိုးရှိသည်။ ထိုကြောင့် အချို့က စပါးတားနယ်ကို

လက်စီဒီးမွန်ဟု ခေါ်ကြလေသည်။ စပါးတားလူမျိုးမှာ ဂရိအမျိုးအနွယ် ဖြစ်၍ ဝီရိယန်မျိုးစု ဖြစ်လေ၏။ ထိုလူမျိုးတို့သည် ကော်ရင်သီယန ပင်လယ်ကွေ့ကို ဖြတ်၍ ပယ်လီပွန်နီးဆပ် ကျွန်းဆွယ်ကိုအနောက်မြောက်ဘက်မှ ဝင်ရောက်လာသူများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် စပါးတားနယ်တွင် ရှိရင်းစွဲလူမျိုးများကို ကျွန်များအဖြစ် ထား၍နယ်ကို အုပ်ချုပ်နေထိုင်ကြ၏။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ဘာမျှလုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိကြချေ။ ယင်းတို့၏ ကျွန်များက လယ်ယာများလုပ်ကိုင်ပေးကြရလေသည်။ စပါးတားနယ်မှာ လူတန်းစားသုံးမျိုးရှိရာ စပါးတားလူမျိုးများဖြစ်သော အုပ်ချုပ်ရေးလူတန်းစား၊ ကုန်သည်ပွဲစားများဖြစ်သော ပါရီအိုစီများနှင့် ကျွန်လူတန်းစားဖြစ်သော ဟဲလော့များဖြစ်ကြ၏။

လက်ရုံးရည်ပြည့်စုံသောစပါးတန်းစစ်သူရဲတစ်ဦး

စပါးတန်းများသည် စပါးတားနယ်ကို ဘုရင်နှစ်ဦးထား၍ လိုင်ကားဂပ် အမည်ရှိ ပညာရှိကြီး ပြုစုခဲ့သော အခြေခံဥပဒေများအတိုင်း အုပ်ချုပ်ကြသည်။ ထိုအုပ်ချုပ်ရေးအရ စပါးတန်းတို့သည် အသိနိယန်တို့ကဲ့သို့ စာပေနှင့်အနုပညာကို လိုက်စားခြင်းမရှိဘဲ ကိုယ်ကာယတောင့်တင်းပြီး စစ်ရေး၌လည်း ကျွမ်းကျင်ရန်သာ အဓိကထားကြလေ၏။ သားယောက်ျား ကလေးများကို ခုနစ်နှစ်ကကျော်လွန်လျှင် အစိုးရထံအပ်၍ စစ်ပညာသင်စေရ၏။ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သော ကလေး၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မသန်စွမ်းသော ကလေးများကို မွေးစကပင် တောင်ပေါ်တွင်ပစ်ထားရ၏။ ဤသို့ဖြင့် စပါးတန်းတို့မှာ ကျန်းမာရေးနှင့်ပြည့်စုံ၍ ခွန်အားဗလတောင့်တင်းသူများသာ ဖြစ်ရ၏။ ရှေးစပါးတန်းတို့မှာ

သားယောက်ျားကလေးမွေးလျှင် ခုနစ်နှစ်အရွယ်မှစ၍ မိဘက မပိုင်ရဟော့ချေ။ စစ်ပွဲတွင် အမှုထမ်းနိုင်သည့်အရွယ် ဟူသမျှကို အစိုးရစစ်တပ်၌သာ အမှုထမ်းစေရန် မိဖတို့က အစိုးရအား အပ်ရလေသည်။

စစ်ရေး လေ့ကျင့်မှုတွင်သာ အချိန်ရှိသရွေ့ လုံးပန်းနိုင်စေ၍ စားရေးသောက်ရေးအတွက် တာဝန်နည်းစေရန် အစိုးရက ဘုံအစားအသောက်ရုံကြီးများ ဖွင့်လှစ်ထား၏။ ထိုကဲ့သို့ စားသောက်ခွင့်ရရန် အစိုးရအားဆက် ကြေးပေးထားရလေသည်။ ထိုဆက်ကြေးများပေးနိုင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ကလယ်ယာများကိုလုပ်ပေးကြရလေ၏။ ထိုကြောင့် စပါးတန်းများမှာ စစ်ရေးလေ့ကျင့်ရန်သာတာဝန်ရှိလေသည်။

တိုက်ခိုက်မှု၊ ကိုယ်ကာယသန်စွမ်းမှု၊ သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံမှုများကိုသာလေ့ကျင့် နေကြရသဖြင့် အစားအသောက်အနေအထိုင်တို့တွင် စည်းကမ်းကျပ်တည်းလှ၏။ အပြောသမားများမဟုတ်ဘဲ အလုပ်သမားများဖြစ်၍ အပြောအဆိုတို့တောင်း ဝသိရှိသည်။ အလှအပကိုဂရုမပြုသူများဖြစ်၍ ငွေကြေးသုံးစွဲရာတွင်ပင် သံချောင်းကြီးများကို တန်ဖိုးခွဲခြားကာသုံးစွဲကြလေသည်။ စစ်သားများဖြစ်၍ သူတို့ကိုယ်တိုင် အကြမ်းခံနိုင် ဒုက္ခခံနိုင်ရည် ရှိသလောက် သူတပါးအပေါ်၌လည်း ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လေ၏။

စပါးတန်းတို့မှာ စစ်သားကောင်းများဖြစ်ခဲ့ကြလေရာ တိုက်ပွဲများတွင် သူတို့၏ဒဏ်ကိုခံနိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှပေသည်။ သူတို့ကား သေလျှင်မြေကြီး၊ ရှင်လျှင်ရွှေထီးစိတ်ဓာတ်ထားကာ တိုက်မိလျှင်မဆုတ်တမ်း ရှေ့သို့သာတိုးမည့်လူမျိုးပေတည်း။ ထိုကြောင့် သတ္တိအလွန်ကောင်းသူများကို စပါးတန်းသတ္တိဟု သုံးနှုန်းပြောဆိုကြသည်။

ဘီစီ ၅ ရာစုနှစ်လောက်တွင် စပါးတန်းတို့ တန်ခိုးတက်နေလေသည်။ ပါးရှင်းစစ်ပွဲများနှင့် ပယ်လိုပွန်နီးရှင်းစစ်ပွဲများတွင် စပါးတန်းတို့ထင်ရှား ကျော်ကြားလာလေ၏။ ပယ်လိုပွန်နီးရှင်းစစ်ပွဲအပြီးတွင် အက်သင်တို့တန်ခိုး မှေးမှိန်သွား၍ စပါးတား တန်ခိုးကြီးလာလျက် ဂရိပြည်နယ်များမှာ စပါးတား၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ရလေသည်။ သို့ရာတွင်စပါးတားတို့၏ ဖိနှိပ်ကြမ်းကြုတ်လှသော အုပ်ချုပ်မှုကို ဂရိပြည်နယ်သားများသည် မခံနိုင်ဘဲ ပုန်ကန်ထကြွကြလေ၏။ စပါးတားတို့ အုပ်ချုပ်မှုမှာ အနှစ် ၃၀ ခန့်သာကြာရှည်၍ သီးဗီးပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်သော ဂရိပြည်နယ်အချို့၏ ပုန်ကန်မှု ကြောင့် စပါးတန်းတို့ တန်ခိုးကျဆင်းလာလေသည်။ မကြာမီမက်ဆီဒိုးနီးယားပြည် လက်အောက်သို့ အခြား ဂရိပြည်နယ်များနည်းတူ ကျရောက်သွားလေ၏။ ဤသို့ဖြင့် ဘီစီ ၂ ရာစုလောက်မှစ၍ စပါးတားနိုင်ငံငယ်မှာ မထင်ရှားသောအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေတော့၏။ (ဂရိနိုင်ငံ-ရှု။)

ယခုခေတ်သစ် စပါးတားမြို့မှာ ရှေးမြို့ဟောင်းနေရာတွင်ပင် ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ထား၍ လက်စီဒေးမန်းစီရင်စု၏ မြို့တော် ဖြစ်လေ၏။ လူဦးရေမှာ ၁၀၀၄၀ ဖြစ်သည်။

စပါးလင် ။ ။စပါးလင်သည် မြက်ပင်တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ တစ်ပင်နှင့် တစ်ပင် စုပြုံ၍ပေါက်လေ့ရှိ၏။ အရွက်များသည် သေးသွယ်ရှည်လျား၍ ကြမ်းသည်။ အရွက်၏ ဘေးစွန်းများသည် ဓားသွားကဲ့သို့ထက်၏။ စပါးလင်ပင်သည်အပွင့်ပွင့်ခဲသည်။ အများအားဖြင့် စပါးလင်ကို ဟင်းလျာများအနံ့ကောင်းစေရန် အသုံးပြုကြ၏။ ဆေးဝါးအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ အစာကြေစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ချွေးထွက်စေရန်အတွက်လည်းကောင်း အတွင်းဆေးအဖြစ် စားသုံးကြ၏။ထိုပြင် ရေချိုးရာ၌လည်းကောင်း၊ ကျပ်ထုပ်ထိုးရာ၌လည်းကောင်း စပါးလင်ကိုအသုံးပြုကြသေးသည်။

စပါးလင်မွှေးခေါ် စပါးလင်တစ်မျိုးလည်းရှိသည်။ ထိုစပါးလင်မွှေးကို အထူးတလည် စိုက်ပျိုးယူကြ၏။ အရိုင်းပေါက်နေသော စပါးလင်ပင်များ ကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ဤစပါးလင်မျိုးမှ စီထရိုနယ်လာဆီ (စပါး လင်ဆီ)ကို ထုတ်ယူကြ၏။ ထိုအဆီကို အမွှေးအကြိုင်ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ အစာကြေစေရန်အတွက် ဆေးအဖြစ်အသုံးပြုကြ၏။ ထိုစပါးလင်ဆီကို ဗယ်စလင်နှင့်

စပါးလင်ပင်

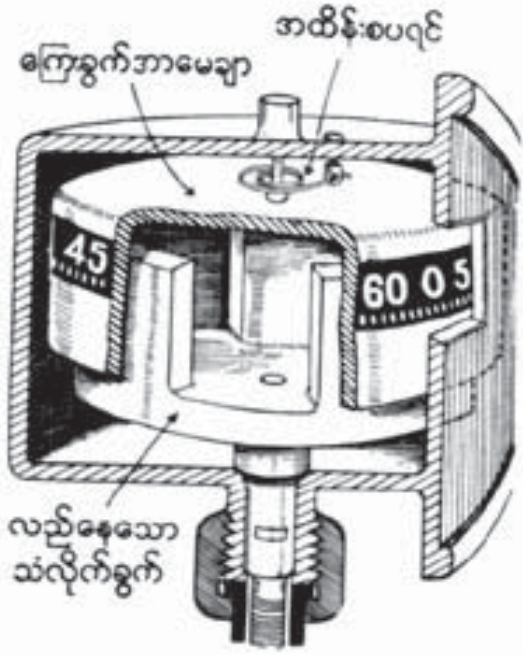
ရော၍ အရေးပြားပေါ်၌သုတ်ထားလျှင် ခြင်အကိုက်သက် သာသည်။

စပါးလင်ပင်များကို ရေမဝပ်နိုင်သော နံ့မြေများတွင် စိုက် ပျိုးလေ့ ရှိကြ၏။ တစ်နှစ်တွင် မိုးရေချိန်လက်မ ၁၂၀ မျှရရှိ သော ဒေသများ၌စိုက်ပျိုးလျှင် ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ စိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သည်။ စိုက်ပျိုး ရာ၌ မြေကို နွေအခါက ထွန်ယက်၍ မိုးကျမှ စိုက်ပျိုး ကြသည်။ စိုက်သောအခါ အတက်များကိုထိပ်ဖြတ်ပြီး နောက် အတန်းလိုက်စိုက်ကြသည်။ တစ်တန်းနှင့်တစ်တန်းကို ၃ ပေစီခွာပြီး၊ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင်ကို ၂ ပေစီခွာ၍ စိုက် ပျိုးတတ်ကြသည်။ စပါးလင်သည် မြေသစ်၌ ဖြစ်ထွန်းလေ့ရှိ ရာ မြေဩဇာထည့်ပေးရန်မလိုချေ။ ခြေမြေ၌စိုက်လျှင် နောက် ချေးဆွေး ထည့်ပေးရန်လိုသည်။ ပေါင်းသင်ပေးခြင်းမှတစ်ပါး စပါးလင်ကို အထူးတလည် ဂရုစိုက်ရန်မလိုပေ။ စပါး လင်ပင်သည် သုံးလေးနှစ်ခံသည်။

စပီဒီမီတာ။ ။ယာဉ်များ တစ်နာရီလျှင် မည်သည့်နှုန်း ဖြင့် သွားနေသည်ကို ပြသော ကိရိယာကို စပီဒီမီတာဟု ခေါ်သည်။ ယာဉ်အမျိုးမျိုးတွင် စပီဒီမီတာ အမျိုးမျိုး ရှိကြသော်လည်း၊ ဂါဗနာဖြင့်ထိန်းသော စပီဒီမီတာနှင့် သံလိုက်ဓာတ် ဖြင့်ထိန်းသော စပီဒီမီတာတို့ကို အများအပြား အသုံးပြုကြလေသည်။

ဂါဗနာဖြင့်ထိန်းသော စပီဒီမီတာတွင် ဂါဗနာအတံများ နှင့်တကွ ထိုအတံများကို ဆက်ထားသောသံလုံးများ လည် နေသောအခါ သံလုံးများသည် ဗဟိုခွာအား၏အရှိန်ကြောင့် အပြင်သို့ကား၍ထွက်လာကြသည်။ (ဗဟိုကန်အား၊ဗဟို ခွာအား-ရှု။)ထိုသို့ ကားထွက်လာခြင်းအားဖြင့် ဝင်ရိုး တံတစ်လျှောက်လည်နေသော လျှော့ခွေးသွားစိတ်သည် အထိန်းစပရင်ကိုတွန်း၍ ဖိလာသည်။ (ပုံနှင့်တွဲ၍ သေ ချာစွာကြည့်ပါ။) မိုင်နှုန်းကိုပြသော လက်တံသည် ကွား ဒရင့်ခွေးသွားစိတ်တွင် တပ်ထား၏။ ထိုကွားဒရင့်ခွေး

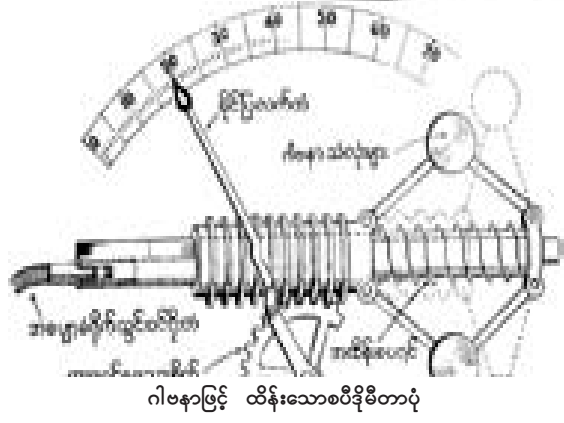
သွားစိတ်ကို တစ်ဖန် လည်နေသော လျှော့ခွေးသွားစိတ်တွင် တပ်ထားပြန်သဖြင့် မိုင်ပြလက်တံသည် ခွေးသွားစိတ် လည်သ လောက် စကေးပေါ်တွင် ရှေ့တိုးနေသောဆုတ်ရွေ့လျက် ရှိနေ သည်။ ဝင်ရိုးတံအလည်မြန်လေလေ၊ ဂါဗနာသံလုံး များသည် ဝင်ရိုးမှ ခွာထွက်သွားလေလေဖြစ်ပြီးလျှင် အထိန်း စပရင် သည်လည်း ပို၍ အဖိခံရလေလေဖြစ်သည်။ ဝင်ရိုးတံ မည်မျှ ပင် လည်နေစေကာမူ ဂါဗနာသံလုံးပေါ်ကျရောက် သောဗဟို

သံလိုက်ဖြင့်ထိန်းသောစပီဒီမီတာပုံ

ခွာအားသည် အထိန်းစပရင်၏ တွန်းအားနှင့်ညီမျှ လျက်ရှိ နေသည်။ ဝင်ရိုးတန်းအနည်းငယ်လည်သည်နှင့် အခြားအ စိတ်အပိုင်းများလည်း လိုက်၍လည်သဖြင့် ချက်ခြင်းပင် လက်တံသည် စကေးပေါ်တွင် မိုင်နှုန်းကို ဖော်ပြ လေသည်။

သံလိုက်ဓာတ်ဖြင့်ထိန်းသော စပီဒီမီတာတွင်ကား ခွက် ပုံသဏ္ဍာန်ရှိထာဝရသံလိုက်တစ်ခုရှိ၏။ ထိုသံလိုက်ခွက်သည် ဝင်ရိုးတန်းအရှည်တွင်တပ်ထား၍ အစဉ်လည်လျက်ရှိသည်။ ကြေးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခွက်ပုံအာမေချာတစ်ခုကို ထိုသံ လိုက်ပေါ်တွင် မှောက်၍တပ်ထား၏။ ထိုအာမေချာကို အနည်းငယ်လှုပ်ရှားနိုင်အောင် စီမံပြုလုပ်ထားသည်။ အာ မေချာ၏ လှုပ်ရှားမှုကို နာရီဆံခြည်ကဲ့သို့ပေါ့၍ အပြား လိုက်ခွေထားသော စပရင်တစ်ခုက ထိန်းထားသည်။ ထိုစပရင်ကလေး၏ တစ်ဖက်စွန်းကို အာမေချာ၏ ဝင်ရိုးတွင် တပ်ထားပြီးလျှင် အခြားအစွန်းကို စပီဒီမီတာအိမ်တွင် တပ်၍ထားသည်။ ဝင်ရိုးတံတွင် တပ်ထားသောသံလိုက်

ခွက်သည် ဝင်ရိုးဘာလည်သည့်အတိုင်း လိုက်၍လည်သော အခါ သံလိုက်ဓာတ်အားသည် အာမေချာကို သံလိုက်ခွက်နှင့် အပူပိုအောင် ဆွဲလေ၏။ သို့ရာတွင် အာမေချာ၏ရွေ့ရှားမှုကို စပရင်ကလေးက ထိန်းထားသေးသည်။ အမြန်များလေလေ၊အာမေချာပေါ်သို့ သက်ရောက်သည့်အားသည်လည်း များလေလေ ဖြစ်ပြီးလျှင် အာမေချာလှည့်ရသည့်ထောင့်သည်လည်း ကြီးလေလေဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် သံလိုက်ကဖြစ်စေသည့်အားသည် အထိန်း စပရင်၏ တွန်းကန်အားနှင့် တူညီသည့်အခြေသို့ရောက်သည်။ ထိုအခါတစ်နာရီလျှင် သွားသည် မိုင်နှုန်းကို အာမေချာအပြင်ဖက်ရှိ ဒိုင်ခွက်အပေါက်ကလေးမှ ကြည့်မြင်နိုင်သည်။

သာမန်စပီမီတာအတွင်းရှိ မိုင်နှုန်းပြ ကိရိယာကလေး တွင် လက်တံနှစ်ခု ရှိတတ်သည်။ တစ်ခုသည် ခရီးမည်မျှဝေး ကွာစွာသွားခဲ့ပြီးကြောင်း ကိုပြ၍ အခြားတစ်ခုသည် တစ်နာရီလျှင် မည်သည့်နှုန်းဖြင့်သွားသည်ကိုပြသည်။ ခရီးအကွာအဝေးပြသည့်လက်တံကို ခရီးစ၍မထွက်မီ သုညသို့ ရွေ့ထားရသည်။ ဘီးတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကို ခွေးသွားစိတ်အများအနည်းဖြင့် ဆက်သွယ်၍ထားသဖြင့် ခရီးဝေးကိုလည်း သိနိုင်လေသည်။ ထိုစက်ကိရိယာ၏သဘောမှာ လှည့်ပတ်သောအရေအတွက်ကို မှတ်သားသည့်ကိရိယာ၏သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ အမှန်မှာ ဘီး၏လည်ခြင်းကိုပြသော ကိရိယာတစ်ခုသာဖြစ်သည်။ မော်တော်ကားသမားများအဖို့ တစ်မိနစ်တွင် စက်မည်မျှလည်ကြောင်းကိုလည်း သိလိုကြသဖြင့် အလားတူသဘောဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စက်ကိရိယာလည်းရှိသေးသည်။ ထိုကိရိယာ၌ သွားသည့် မိုင်နှုန်းကို ထည့်ရန်မလိုတော့ချေ။ စက်လည်သမျှကို ပြသည့် ကိရိယာတစ်ခုကိုသာ စပီဒီမီတာ၏ သဘောအတိုင်း ပြုလုပ်ထားရန် လိုလေသည်။

စပယ် ။ ။စပယ်ပင်မှာ ချုံပင်တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ‘ဂျက်စမင် နမ်ဆမ်ဗက်’ ဖြစ်သည်။ အိမ်စပယ်၊ တောစပယ်၊ စပယ်အိ၊ စပယ်နွဲ့ဟူ၍ စပယ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ စပယ်သည် မွှေးကြိုင်သောအဖြူရောင်ပန်းပွင့်၏။ ရှေးအခါကပင် စပယ်များကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြရာ၊ ယခုအခါကမ္ဘာ့ အရပ်ရပ်၌ စပယ်များကိုစိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။ အများအားဖြင့် စပယ်ပန်းများကို ပန်းကုံးများပြုလုပ်၍ အလှအပ ဆင်မြန်းကြ၏။ စပယ်မှစပယ်ဆီခေါ် အဆီတစ်မျိုးကို ထုတ်ယူကြသည်။ ထိုအဆီကို အမွှေးအကြိုင်များ ပြုလုပ်ရာတွင်အသုံးပြုကြ၏။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် စပယ်ပန်းများကိုလက်ဖက်ခြောက်အနံ့မွှေးရန် အသုံးပြုကြ၏။ ယင်းကို အနာအုံဆေးအဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုကြသည်။

စပယ်ပန်းကို မြန်မာစာပေတွင် အမြတ်တနိုး ဖွဲ့နွဲ့ရေးစပ်ကြသည်။အခြင်းလှခြင်းနှင့် အဆင်းလှခြင်းကို စာဆိုကဝိတို့က စပယ်ပန်းနှင့်နှိုင်းခိုင်းဖွဲ့ဆိုတတ်ကြသည်။ ကောက်စိုက်မတေးသံတစ်ခုတွင် ချစ်စကား၊ ကြိုက် စကားဆိုလာသော လယ်ထွန်မောင်ကြီးအား၊ ကျေးတောသူကောက်စိုက်မက မိမိမှာချစ်သူရှိပြီဖြစ်ကြောင်း၊ အလာနောင်းပြီဖြစ်ကြောင်းကို ‘ပျိုခေါင်းက စပယ်ဖြူ၊ ပန်သူနှင့်လေး’ ဟုသီလိုက်ပြီးနောက်၊ လယ်ထွန်မောင်ကြီး၏ စိတ်ပျက်သွားဟန်ကို ‘စပယ်ခိုင်ပူးတိုင်လှဲရာ၊ လွဲရော့ကွဲလေး’ ဟု စပ်ဆိုထားလေသည်။ထိုပြင် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ဘုရားလေးဆူ ပွင့်ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားတစ်ဆူသာ ပွင့်ရန်ကျန်သေးကြောင်းကို စပယ်လေးရုံနှင့် နှိုင်းခိုင်းကာ ပဟေဠိလုပ်၍ စကားဂုဏ်ခံသည့် ‘စပယ်တဲ့လေးရုံ၊ မလေးကွယ် မပန်ထိုက်တယ် ပန်းပြတ်ခိုက်ကြ၊ အပွင့်ရယ်ကုန်၊ တစ်ဝှံဖြင့်ကျန်ပါသေး၊ ပန်ချင်သူပျိုမောင်ကြီးရယ်၊ ခေါင်းဖူးခွဲလေး။’ ဟူသော ကဗျာကိုလည်း တွေ့ရလေသည်။ ထိုနောက် မိမိအား ခေတ္တယာယီ

ရနုကြွယ်သည့်ပန်းစပယ်

မျှသာ ချစ်ကြိုက်၍ နောင်အခါ၌ အသစ်မြင်သောအခါ ပစ်ပယ်လေ့ရှိကြောင်းကို ခံပန်းနှင့် စပယ်ပန်းကို နှိုင်းရည်၍ ရေးသားသောကဗျာလည်းရှိလေသည်။ စလေဦးပုညစပ်ဆိုခဲ့သော ထိုကဗျာမှာ ‘ပန်းစပယ် နန်းအလယ်မပေါ်ခိုက်တာမို့၊ အလိုက်တော်တန်သင့်ရုံ၌၊ ခံပွင့်ကိုကုံး။ ။နန်းရဝေ၊ မန်းမြေစပယ်လှိုင်တော့၊ ခံပန်းခိုင်ယာယီရွေ့တယ်၊ တောလေ့ရွာသုံး။’ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ရတုဘုရင်နတ်သျှင်နောင်ကမူ ပန်းရာသီရောက်သော်ငြားလည်း စစ်ထွက်နေရသဖြင့် ကြင်

သူအား ကိုယ်တိုင်ဆင်မပေးရပုံကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် ‘စပယ်ပျံမွှေး၊ စကားသေးကို၊ မြတ်လေးစုံမက်၊ ကျွန်ုပ်လက်ဖြင့်၊ ရွေးလျက် ရွှေ၊ မသင်ရတည်’ ဟု စပယ်ပန်းကို အမြတ်တနိုး ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ခဲ့ပေသည်။ စပယ်ဟူသောရေးထုံးကိုကား ဝဏ္ဏ ဗောဓနသတ်အင်း ကျမ်းတွင် စပယ် ‘ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရတုစာဆို နဝဒေးကြီးကမူ သူ၏ ‘ပတ်စက်ဝန်းလည်’ ချီရတု ဒုတိယပိုဒ်၌ ‘စလည်းဆင်မှ၊ ပတွင်ယသတ်၊ ဖြူ ဆွတ်ဆွတ်ကို’ ဟု မသတ်နိဂ္ဂဟိတ်မဲ့ ‘စပယ်’ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ဦးဝန်ပြုစုသော မြန်မာသတ်ညွှန်းကျမ်းတွင် ‘စပယ်’ဟူ၍ လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးရေးကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

စပက်ထရမ်နှင့်စပက်ထရိုစကုပ် ။ ။ နေရောင်ကို ပရစ်ဇမ်ခေါ်သုံးမြှောက်ဖန်တုံးဖြင့်ခွဲ၍ကြည့်လျှင် ဖန်တုံး ထဲက ဖြတ်ထွက်လာသောနေရောင်သည် မူလနေရောင် အဖြူရောင် မဟုတ် တော့ဘဲ၊ အနီ၊ လိမ္မော်၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ အပြာ၊ မဲနည်၊ ခရမ်း ဟူ၍ အ ရောင်ခုနစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ထွက်လာသော အရောင်ခုနစ်မျိုးကို စပက်ထရမ် (ရောင်စဉ်) ဟုခေါ်၏။ အနောက်ဘက်တွင် နေရှိနေ၍ အရှေ့ဘက်တွင် မိုးရွာနေသောအခါ၌ သက်တံ့ဖြစ် ပေါ်တတ်ပုံကို တွေ့ဘူးကြပေမည်။ သက်တံ့များတွင် အနီ အစ ခရမ်းအဆုံးရှိသောအရောင်ခုနစ်မျိုးပင်ပါရှိသည့် ရောင်စဉ်များကို ကောင်းစွာတွေ့နိုင်သည်။ ခြားနားချက် မှာ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်သောသက်တံ့များ၌နေ ရောင်သည် ဖန်တုံးကိုဖြတ်သွားရမည့်အစား မိုးရေပေါက် များကိုဖြတ်သွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ (သက်တံ-ရှု။)

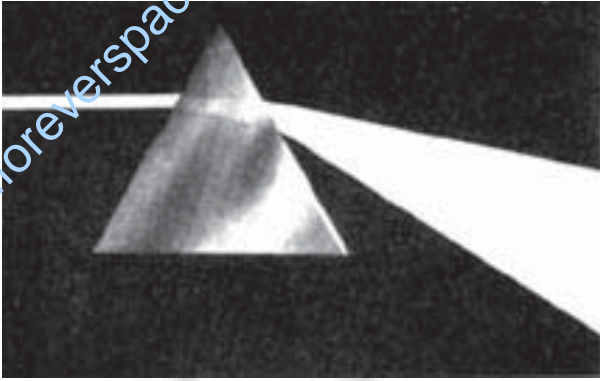
သို့ရာတွင် ရောင်စဉ်များသည် နေရောင်တစ်ခုတည်းမှသာ မဟုတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်မီး၊ လျှပ်စစ် အတ်မီး၊ ဓာတ်ငွေ့မီး စသည့် မီးရောင်များမှလည်း ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် ပေသည်။

ပရစ်ဇမ်ဖန်တုံးသည် နေရောင်မှ ရောင်စဉ်ဖြစ်အောင်ခွဲ တတ်ပုံကို စတင်စုံစမ်း၍စစ်ဆေးကြည့်ရှုသူမှာ သိပ္ပံကဝိ နျူတန်ပင်ဖြစ်လေသည်။ (နျူတန်ယဆာ၊ အိုင်ဇပ်-ရှု။)

ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ဖန်တုံး၏သတ္တိကိုစုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး နောက်နေရောင်သည် အရောင်တစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ဘဲ ရောင် စဉ်တွင်ပါဝင်သော ခုနစ်မျိုးသောအရောင်တို့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့ စည်းထားကြောင်း၊ တစ်ရောင်စီဖြစ်အောင် ဖန်တုံးက ခွဲ ထုတ်ပေးနိုင်ကြောင်း စသည်တို့ကို ခရစ် ၁၆၂၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့လေသည်။ နေရောင်ကို ပရစ်ဇမ်ဖန် တုံး ကဲ့သို့သော ပစ္စည်းမျိုးဖြင့် ခွဲ၍ ကြည့်လိုက်သောအခါ အဘယ်ကြောင့် ရောင်စဉ်များ ထွက်ပေါ်လာရသနည်း။ ထိုအကြောင်းခြင်းရာကိုနားလည်ရန်မှာ အလင်းရောင် သည် လှိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြတ်သန်းသွားသည့်အချက်ကို ရှေး

ဦးစွာ သိထားရပေမည်။ အလင်းလှိုင်းတို့တွင်အလျား အမျိုးမျိုးရှိကြရာ၊ ထိုလှိုင်း အလျားအလိုက် အရောင်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ မဟာအားဖြင့် အနီရောင်သည် ရောင် စဉ်ရှိအရောင်ခုနစ်မျိုးတွင် လှိုင်းအလျားအရှည် ဆုံးဖြစ်၍ ခရမ်းရောင်မှာ လှိုင်းအလျားအတိုဆုံးဖြစ် လေသည်။ လှိုင်းအလျားအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့ စည်းထားသော အဖြူရောင်အလင်းသည် အဘယ်ကြောင့် လေထဲတွင်ရောင်စဉ် အဖြစ်ဖြင့် ကွဲ၍မထွက်ပါသနည်း။ ဤမေးခွန်းကို ဖြေရန်ကား ဤသို့ဖြစ်၏။ အားလုံးသော အလင်းလှိုင်းတို့သည် မည်ကဲ့သို့သော လှိုင်းအလျားရှိသည် ဖြစ်စေ အာကာသတွင်ဖြစ်မှု အလျင် အတူတူဖြင့်သာ ဖြတ်သွားလျက်ရှိ၏။ သို့ သော် ဖန်၊ ရေ စသော လင်းပေါက်ပစ္စည်း တစ်ခုခုကို ဖြတ်သွားသောအခါ၌ မူကား အလင်းလှိုင်းအသီးသီးတို့၏ အလျင်များသည် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး မတူတော့ချေ။ ထိုအခါလှိုင်း အသီးသီးသည် တစ်မျိုးစီယိုင်၍ ကွဲထွက်သွားလာကြ သည်။ လှိုင်းအလျား အရှည်ဆုံးဖြစ်သော အနီရောင်သည် အမြန်ဆုံးနှုန်းဖြင့် ဖြတ်သွားသဖြင့် အနည်းငယ်ယိုင်၏။ လှိုင်းအလျားအတိုဆုံးဖြစ်သော ခရမ်းရောင်၏အလျင်မှာ အနှေးဆုံးဖြစ်၍ အများဆုံး ယိုင်လေသည်။ အလင်း လှိုင်းများ အလျင်ချင်း မတူမှုကြောင့် ဤကဲ့သို့ အရောင် အလိုက်ခွဲ ထွက်လာခြင်းကို အရောင်ကွဲထွက်ခြင်းဟု ခေါ်လေသည်။ (အလင်း-ရှု။)

အထက်တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရောင်စဉ် များသည်အဖြူ ရောင်အလင်းတစ်ခုတည်းမှသာ ထွက်ပေါ် လာကြသည်ဟု မယူဆအပ်ပေ။ ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်သွားအောင် အပူများများတိုက်ပေးလိုက်သောအခါ ထို ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်သွားသောပစ္စည်းများမှ ရောင်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ် လာနိုင်သေးသည်။ ဒြပ်စင်တစ်ခုကို အပူပြင်းပြင်းတိုက်ပေး သောအခါ အက်တမ်များသည် ဒြပ်စင်မှထွက်လာပြီးလျှင် တုန်ခါသွားလေသည်။ ထိုအလင်းရောင်မျိုးကို ဖန်ပရစ် ဇမ်တုံး ဖြင့်ခွဲကြည့်လျှင် ရောင်စဉ်များကိုရရှိ၏။ သို့ရာ တွင် များသောအားဖြင့် ထိုရောင်စဉ်မျိုးတွင် နေရောင် စဉ်များမှာကဲ့သို့ အရောင်ခုနစ်မျိုးလုံး မရှိကြချေ။ ဒြပ်စင်အသီးသီးရှိ ကိုယ်ပိုင်အရောင်များကိုသာ ထိုရောင်စဉ် မျိုးတွင် တွေ့နိုင်ကြသည်။ ထိုကြောင့်ရောင်စဉ်များကို စပက်ထရိုစကုပ်နှင့် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းဖြင့် မည်သည့် ပစ္စည်း၌မည်သည့်ဒြပ်စင်များပါရှိကြောင်းကို ခွဲခြားပြော ဆိုနိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင် နက္ခတ်ဆရာတို့သည် နေ၊ လ၊ ကြယ်၊ ဂြိုဟ်စသော ကောင်းကင်တန်ဆာများ၌ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဒြပ်စင်များကို သိအောင်ရှာ ဖွေနိုင်၏။

နေရောင်ကို ပရစ်ဗမ်တုံးဖြင့်ခွဲ၍ ရောင်စဉ်ရမျိုးခွဲထုတ်ပုံ

အလင်းရောင်အမျိုးမျိုးမှ ထွက်ပေါ်လာကြသော ရောင်စဉ်များကို (၁) အပြည့်ရောင်စဉ် (၂)အလွတ်ရောင်စဉ် (၃)အစုတ်ရောင်စဉ်ဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲထားသည်။

နေရောင်၊ လျှပ်စစ်အင်အားရောင်၊ လျှပ်စစ်မီးရောင် သို့မဟုတ်ဓာတ်ငွေ့မီးရောင်များမှ အပြည့်ရောင်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ်၍ ဤရောင်စဉ်မျိုးတွင် ပါသောအရောင်များသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်လျက်ရှိလေသည်။ ခြပ်စင်တစ်ခုကို ဓာတ်ငွေ့ဖြစ်အောင် အပူပြင်းပြင်း မီးတိုက်ပေးလိုက်သော အခါ ထွက်လာသောအရောင်များမှ အလွတ်ရောင်စဉ်များကိုရရှိသည်။ ဤရောင်စဉ်မျိုးတွင် ခြပ်စင်ကိုလိုက်၍ကွဲလွဲကြသော တောက်ပသည့်အရောင်ကြောင်းများ ပါရှိသည်။ ပမာပြရသော်၊ ဆားအနည်းငယ်ကို ဗွန်ဆင်မီးတိုင်တွင် မီးရှို့ကြည့်သောအခါ ဆားတွင်ပါသောဆိုဒီယမ်ကြောင့် မီးလျှံသည် အဝါရောင်ဖြစ်၍နေသည်။ ထိုအဝါရောင်မီးလျှံကို စပက်ထရိုစကုပ်နှင့်ကြည့်လျှင် တောက်ပသောအဝါကြောင်းတစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစွာတွေ့ရသည်။ ထိုအဝါကြောင်းကို ဓာတုဗေဒဆရာများက ဆိုဒီယမ်ကြောင်းဟု ခေါ်ကြ၏။ အခြားဓာတ်ဆားနှင့် ဓာတ်ငွေ့များကို အရောင်ထွက်အောင် အပူတိုက်ပေးပြီးနောက် စပက်ထရိုစကုပ်နှင့်ကြည့်လျှင်လည်း ပါဝင်နေသောခြပ်စင်ကို လိုက်၍ တောက်ပသောအနီကြောင်း၊ အစိမ်းကြောင်းများကို မြင်ရလေသည်။

အစုတ်ရောင်စဉ်များမှာ အလင်းရောင်နှင့်စ ပက်ထရိုစကုပ်တို့ကြားတွင် အလင်းရောင်ကို စုတ်ယူတတ်သည့် ဓာတ်ငွေ့များရှိသော အခါမျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်လေသည်။ ပမာအားဖြင့် ဓာတ်မီးတစ်လုံးကို စပက်ထရိုစကုပ်ရှေ့တွင်ထား၍ ကြည့်လျှင် အပြည့်ရောင်စဉ်ကိုတွေ့ရ၏။ ဗွန်ဆင်မီးတိုင်တွင် ဆားကို မီးရှို့ပြီးကြည့်လျှင် တောက်ပသောအဝါကြောင်းတစ်ကြောင်းမြင်ရကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ သို့သော် ဆားကို မီးရှို့ထားသော ဗွန်ဆင်မီးတိုင်ကို စပက်ထရိုစကုပ်နှင့် ဓာတ်မီးလုံးကြား တွင်ထား၍ ကြည့်သောအခါ ဓာတ်မီးကြောင့်

ဖြစ်ပေါ်သည့် အပြည့်ရောင်စဉ်ပေါ်တွင် ဆားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် အဝါရောင်မျဉ်းကြောင်းကို မမြင်ရတော့ချေ။ အဝါကြောင်း နေရာတွင် အနက်ကြောင်းကိုသာ တွေ့ရလေသည်။ အကြောင်းမှာကား၊ ဆိုဒီယမ်ဓာတ်ငွေ့ အဝါရောင်အလင်းသည် ဓာတ်မီးမှထွက်သော အဝါရောင်အလင်းလှိုင်းများကို စုတ်ယူလိုက်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။

အစုတ်ရောင်စဉ်တွင်တွေ့ရသော အနက်ကြောင်းများကို ဖရောင်ဟိုဖာမျဉ်းများဟု ခေါ်သည်။ ဤသို့ခေါ်တွင်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ခရစ် ၁၈၄၁ခုနှစ်တွင် ဗာဗေးရီးယားပြည်သား မျက်မှန်ဆိုင်ရာ ပညာသည်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဖရောင်ဟိုဖာကနေ၏ ရောင်စဉ်တွင် ထိုအနက်ကြောင်းများကို စတင်တွေ့ရသောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။ ကပ်ခေါ့အမည်ရှိ ဂျာမန် ရူပဗေဒပညာရှင်ကရင်းပြသည်မှာ အနက်ကြောင်းများသည် နေလုံးကြီးကိုဝန်းရံလျက်ရှိသော ဓာတ်ငွေ့အထပ်ထပ်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုဓာတ်ငွေ့တို့သည်နေမှာထက် အပူချိန်လျော့၍ရှိကြပြီး၊ နေမှထုတ်လွှတ်သော အလင်းလှိုင်းတို့အနက် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ထုတ်လွှတ်နိုင်သော အလင်းလှိုင်းများကိုစုတ်ယူလိုက်ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

နေရောင်မှရောင်စဉ်တွင် အနက်ကြောင်းထင်သည့်နည်းတူ ပစ္စည်းတစ်မျိုးမျိုးမှရရှိသည့် ရောင်စဉ်များတွင်လည်း အနက်ကြောင်းများထင်အောင် လက်တွေ့စမ်းခန်း၌ စမ်းသပ်ကြည့်သောအခါ နေ၏ အကြောင်းကို တိုးတက်သိလာကြရပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့်ကျွန်ုပ်တို့သည် နေထဲတွင်ရှိသော ခြပ်တို့ကိုသာမဟုတ် နေ၏အပူချိန်၊ နေ၌ဖြစ်သော ဓာတ်ငွေ့တို့၏ ဖိအား၊ နေပေါ်တွင်ဖြစ်သော လျှပ်စစ်သံလိုက်ဓာတ်၏ အခြေအနေတို့ကိုပါ သိခဲ့ရလေသည်။ ကမ္ဘာမြေပေါ်တွင် သဘာဝအလျောက်တွေ့ရသော ခြပ်စင် ၉၂ မျိုးအနက် ၅၈ မျိုး နေပေါ်ရှိကြောင်းကို စပက်ထရိုစကုပ်နည်းဖြင့်သိရ၏။ ကျန် အခြားခြပ်စင်များလည်း နေပေါ်၌ မရှိဟု ကျွန်ုပ်တို့က တစ်ထစ်ချမဆိုနိုင်သေးပေ။ အလင်းရောင်အသီးသီးမှ ရောင်စဉ်အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အတိုင်း နက္ခတ်ပညာ ဆည်းပူးရာတွင် အလွန်အသုံးဝင်သောကိရိယာမှာ စပက်ထရိုစကုပ် ဖြစ်သည်။ ထိုကိရိယာကို ဖန်တီးနိုင်သဖြင့် ရူပဗေဒလိုက်စားသူတို့အား အသိဉာဏ်တိုးပွားအောင် များစွာ အထောက်အပံ့ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ နျူတန်၏ နေရောင်မှ ရောင်စဉ် ခွဲထုတ်ပုံနည်းကို အခြေပြု၍ ဖန်တီးထားသော ရှေးကျသည့် စပက်ထရိုစကုပ်မျိုးတွင် ပရစ်ဗမ်ခေါ်သော သုံးမြှောင့်ပုံ ဖန်တုံးတစ်ခုရှိ၍ ထိုဖန်ပရစ်

စပင်းနစ်အရွက်များကို ဆွတ်ခူးနေပုံ

ကို ခုံမြင့်ဝိုင်းကလေးပေါ်၌ တင်ထားရသည်။ ပရစ်ဇမ်၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကော်လီမေတာခေါ် အလင်းရောင်ခံ ယူရာ ပြောင်းတစ်ခုနှင့် ရောင်စဉ်ကိုကြည့်ရန် တယ်လီစကုပ် မှန်ပြောင်းတစ်ခုရှိသည်။ ရှေးဦးစွာ အလင်းတန်းတစ်ခုကို ကော်လီမေတာပြောင်း၏ အစွန်းတစ်ဖက်၌ထောင်လိုက် ဖောက်ထားသော အပေါက်လျားကလေးမှ ဝင်စေပြီးလျှင် ပရစ်ဇမ်ပေါ်သို့ကျစေသည်။ ထိုအခါ ဖန်ပရစ်ဇမ်က မူလ အလင်းရောင်ကို ရောင်စဉ်များဖြစ်အောင်ခွဲထုတ်ပေး သည်။ ဤသို့ ခွဲထွက်လာသော ရောင်စဉ်များကို တစ်ဖန် တယ်လီစကုပ်မှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရသည်။

အဖြူရောင်အလင်းကို ပရစ်ဇမ်ဖြင့်ခွဲထုတ်လိုက်သော အခါ တစ်နေရာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အနီ၊ လိမ္မော်၊ အဝါ၊ အစိမ်း၊ အပြာ၊ မဲနုညို၊ ခရမ်းရောင်စသည်ဖြင့် အရောင်ခွဲစိတ်မျိုး ကွဲထွက်လာသည်။ အဖြူအလင်းရောင် အစား ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို မီးရှို့၍ ရသောအလင်းရောင်ဖြစ် လျှင်လည်း မီးရှို့ခံရသောပစ္စည်း အလိုက်အလွတ်ရောင်စဉ် ကို မြင်ရပေသည်။ ဩစတြီးယားအစိုးရသော ရောင်စဉ်များ သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုမတူချေ။ နက္ခတ်ဆရာတို့သည် နေနှင့်ကယ်တို့၏ အလင်းရောင်များကို စပက်ထရိုစကုပ်နှင့် ရောင်စဉ်ဖြစ်အောင် ခွဲယူစစ်ဆေးကြည့်ခြင်းဖြင့် နေနှင့် ကြယ်တို့၌ မည်သည့်ဒြပ်စင်များရှိကြောင်းကို တတ်အပ် သေချာစွာ သိရလေသည်။ ဤမျှသာမကသေး နောက်ဆုံး ပေါ် ခေတ်မှီစပက်ထရိုစကုပ်များ၏ အကူအညီဖြင့် မော်လီ ကျူ၊ အက်တမ်၊ အီလက်ထရွန်၊ ပရိုတွန်၊ နျူထရွန်တို့ ၏ ဖွဲ့စည်းပြုမူပုံ အခြေအနေများကိုပင် ယခုအခါတိုး တက်၍ စုံစမ်းသိရှိနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

စပင်းနစ်။ ။ရက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် စပင်း နစ်ပင်သည် စပင်းနစ်အိုလာရေစီးဖြစ်၍ 'ကီနိုပိုအေးစီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ရှေးအခါကပင် အာရပ်လူမျိုးများသည် စပင်းနစ်ပင်များကို ဆေးဝါးအဖြစ် အသုံး ပြုခဲ့ကြသည်။ ဥရောပတိုက်၌လည်း ရှေး အခါကပင် စပင်းနစ်ကို ဟင်းသီးဟင်းရွက် တစ်မျိုးအဖြစ် ပွဲလမ်းသဘင်နေ့များတွင် အမြတ်တနိုးထား၍စားသုံးခဲ့ ကြသည်။

စပင်းနစ်ပင်သည် လျင်မြန်စွာကြီးထွား နိုင်သော တစ်နှစ်ခံပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အ စေ့များကို စိုက်ပျိုးပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၄၀ မှ ၅၀ အတွင်းကောင်းစွာကြီးထွား နိုင်သည်။ စပင်းနစ်ပင်၏ အရွက်များမှာ ကြီး၍ ထူပြီးလျှင် အရည်ရွှမ်းသည်။ အ ရွက်များကို အစိမ်းလိုက်ဖြစ်စေ၊ ချက် ပြုတ်၍ ဖြစ်စေစားသုံးကြသည်။ စားရာ၌ အနည်းငယ်ဝမ်းသက် တတ်သည်။ စပင်းနစ်ပင်အရွက်ထဲ၌ ဗီတာမင်ဘီ ဓာတ်လည်း အတော်အတန် ပါရှိပေသည်။

စပန်းရေမြှုပ် ။ ။စပန်းရေမြှုပ်သည် ကျောက်၌ တွယ် ကပ်နေသော တန်းအနိမ့်ဆုံး ပင်လယ်သတ္တဝါတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်ကို သိခဲ့ကြသည်မှာ ကြာပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ ရှေးအခါက ယင်းကို အကောင်မဟုတ်၊ အပင်သာ ဖြစ်သည် ဟု ထင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့ထင်ခဲ့ကြခြင်းမှာ တိရစ္ဆာန် များလှုပ်ရှားသကဲ့သို့ မလှုပ်ရှားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ စပန်းရေမြှုပ်တွင် မျက်စိလည်း မရှိ၊ အခြားအာရုံခံအင်္ဂါ များလည်းမရှိချေ။

စပန်းရေမြှုပ်သည် ကျောက်ဆောင်များ၌ဖြစ်စေ၊ ပင် လယ်ရေအောက်ခြေရှိ အခြားပစ္စည်းများ၌ဖြစ်စေ တွယ်ကပ်၍ နေနိုင်သည်။ အချို့စပန်းရေမြှုပ်သည် အပင်မှအကိုင်း များဖြာထွက်နေသကဲ့သို့ ဖြာထွက်လျက်ရှိသဖြင့် အပင်နှင့် တူသည်။

သက်ရှိ စပန်းရေမြှုပ်များတွင် ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးရှိ ကြသည်။ ယင်းတို့ကို ပင်လယ်ရေတိမ်ရာမှ ရေနက်ရာအထိ လည်းကောင်း၊ အီကွေတာမှ အာတိတ်ဒေသများအထိလည်း ကောင်း အမြောက်အမြားတွေ့ကြရသည်။ အပူပိုင်းနှင့် အနွေးပိုင်းဒေသများတွင် အများဆုံးတွေ့ရ၍ အမျိုးမျိုး လည်းများပြားသည်။ အကြီးဆုံး စပန်းရေမြှုပ်များကို အပူပိုင်းနှင့်အနွေးပိုင်းဒေသ များတွင် ပို၍တွေ့ရသည်။

စပန်းရေမြှုပ်တို့၏ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို ရှေး

စပန်းရေမြှုပ်

အကျဆုံးကျောက်များတွင်တွေ့ရသဖြင့် စပန်းရေမြှုပ်များသည် အလွန်ခရီးကျမှန်းကို သိရသည်။

စပန်းရေမြှုပ်ရိုးရိုး၏ပုံသည် ပြွန်ချောင်းပုံဖြစ်၏။ ယင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်တွင် မရေတွက်နိုင်သည့် အပေါက်ကလေးများရှိ၏။ အတွင်းဖက်အခေါင်းထဲသို့ ရေဝင်သည်မှာ၊ ထိုအခေါင်းတွင်းရှိ အမွှေးကလေးများ၏လှုပ်ရှားမှုကြောင့်ဖြစ်၏။ ထိုအမွှေးကလေးများကို စီလီယာဟုခေါ်သည်။ စပန်းရေမြှုပ်ထဲသို့ဝင်လာသောအစာကို စီလီယာရှိသောစပန်းရေမြှုပ်၏ ဆဲခန်းကလေးများက စုတ်ယူ၍ကြေစေသည်။ ထိုနောက် ပြွန်ချောင်း၏ထိပ်ဖက်ရှိ အပေါက်မှ ရေကိုထုတ်ပစ်လိုက်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်များသည် အုပ်စုဖွဲ့ကာနေတတ်ကြ၏။ အစတွင် စပန်းရေ မြှုပ်ငယ်သည် အမိစပန်းရေမြှုပ်တွင် တွယ်လျက်နေရ၏။ ဤသို့ဖြင့် စပန်းရေမြှုပ်ကလေးများ တစ်ကောင်ပြီးတစ်ကောင် တိုးပွားလာကြသည်။ စပန်းရေမြှုပ်များကြီးပြင်းလာသောအခါ ယင်းတို့၏ခန္ဓာကိုယ်အခေါင်းများသည် မြောင်းများသဖွယ် ရှုပ်ထွေးစွာ ဆက်သွားကြသည်။ ထိုစပန်း ရေမြှုပ်ထွေးကြီးသည် အစာနှင့်အောက်ဆီဂျင်ပါသည့်ရေကို သေးငယ်သည့်အပေါက်ကလေးများမှတစ်ဆင့် စုတ်ယူကြသည်။ ထိုရေသည် မြောင်းများကို ဖြတ်၍ စီလီယာများရှိသော ဆဲခန်းကလေးများသို့ ရောက်သွား၏။ ထိုဆဲခန်းကလေးများသည် အစာနှင့်

အောက်ဆီဂျင်ကို စုတ်ယူလိုက်ကြသည်။ ထိုနောက် ရေကို ပြွန်ချောင်းကြီးများသို့ ပို့ပေးပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် အပသို့ ထုတ်ပစ်လိုက်လေသည်။

စပန်းရေမြှုပ်များသည် အချင်းတစ်လက်မ၏ တစ်ထောင်စိတ်တစ်စိတ် မျှသာ ရှိသော ဥဆဲကလေးများမှလည်း ပိုးလောင်းများအဖြစ် ပေါက်ကြသေး၏။ ထိုပိုးလောင်းကလေးများသည် အမိစပန်းရေမြှုပ်နှင့်ခွဲထွက်၍အခြားနေရာများတွင်တွယ်ကာ ကြီးထွားလာကြသည်။ နှစ်ပေါင်း ၂၅နှစ် ကြာမှ နှစ်ပေခွဲမျှသာကြီးသည်။ ယင်းတို့တွင် ထူးခြားသည့် အနံ့တစ်မျိုး ရှိခြင်းကြောင့် အခြားသတ္တဝါများက မစားခြင်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်။ သို့ရာတွင် မှိုနာကြောင့် အမြောက်အမြား သေကြေကြသည်။ အိမ်များတွင် ပွတ်တိုက်ဆေးကြောရာ၌ အသုံးပြုသော စပန်းရေမြှုပ်မှာ အခြောက်လှန်းပြီးသော စပန်းရေမြှုပ်ကောင်များ၏စကယ်လီတန်သာလျှင်ဖြစ်သည်။ စကယ်လီတန်ဆိုရာတွင် လူတို့၌ဖြစ်သော စကယ်လီတန်(အရိုးအိမ်)ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ စပန်းရေမြှုပ်ကောင် တည်တံ့စွာရှိအောင် အကာအကွယ်ပေးသော အိမ်ကိုသာ ဆိုလိုသည်။ စပန်းရေမြှုပ်သည်ရေစုတ်နိုင်သော သတ္တိရှိ၍ ဆေးကြောရာ၌ အသုံးဝင်သောကြောင့် စပန်းရေမြှုပ်ကောင်များကို အမြောက်အမြားဖမ်းယူကြသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ စပန်းရေမြှုပ်များကိုဖမ်းယူ ပုံမှာ၊ ကမ်းခြေမှ မိုင် ၅၀၊ မိုင် ၈၅အထိ သွားကြပြီးနောက်၊ ရေထဲသို့ ပေ ၆၀ မှ ၁၂၀ ထိ ငုပ်ကြသည်။ ရေငုပ်သူသည် ရေငုပ်ဝတ်စုံနှင့် ဦးထုပ်ကိုအသုံးပြုသည်။ ရေထဲတွင် ငမန်းများကို ကာကွယ်နိုင်ရန် ဓားတစ်ချောင်းကို ယူဆောင်သွားသည်။ စပန်းရေမြှုပ်ကြီးများကို တွယ်ကပ်နေသည့် နေရာမှ ခွာယူနိုင်ရန်ချိတ်တစ်ခုကိုလည်း ယူသွားသည်။ ရေငုပ်သူသည် နှစ်နာရီကြာမျှ ရေထဲတွင် နေပြီး၊ သင်္ဘောမှချပေးသည့် ပိုက်ကွန်ထဲသို့ ရှာဖွေ၍ရသမျှ စပန်းရေမြှုပ်များကို ထည့်ပေးသည်။

သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ဖမ်းရသောစပန်းရေမြှုပ်များကို ဖိနပ်မပါသည့် ခြေထောက်များဖြင့်နင်း၍ သတ်ကြသည်။ထိုနောက် အခြောက်ခံ၍ အသားမျှင်များကို ခြစ်ထုတ်ကြသည်။ ထိုနောက် ပင်လယ်ရေထည့်ထားသော စည်များတွင် ဆေးကြော၍ နေလှန်းထားကြသည်။ ကမ်းသို့ သင်္ဘောဆိုက်ကပ်သောအခါ စပန်းရေမြှုပ်များမှာ ရောင်းချရန် အဆင်သင့် ဖြစ်သည်။

စပန်းရေမြှုပ်များကို အဓိကအားဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းခြေ၊ မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့တွင်ဖမ်းယူကြသည်။ ကျူးဗားကျွန်းပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကယ်ရစ်ဗျန်ပင်လယ်နှင့် မြေထဲပင်လယ်အလယ်ပိုင်း၊ အရှေ့ပိုင်းတို့တွင်လည်း ဖမ်းယူကြသည်။

စပန်းရေမြှုပ်

ဥရောပတိုက်ရှိ ရှေးဟောင်းလက်နက်နိုင်ငံ

ပထဝီအရေအသွယ်လည်းကောင်း၊ သမိုင်းအရသော်လည်းကောင်း၊ ဥရောပတိုက်နှင့်အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတို့ကို ပေါင်းကူးသဖွယ် ဆက်သွယ်ပေးသော နိုင်ငံမှာ စပိန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မူးဝါးလူမျိုးများ၊စပိန်နိုင်ငံတွင် လာရောက်ကြီးစိုးစဉ် အခါက တည်ဆောက်ခဲ့သော ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည့် နန်းတော်များကို ယနေ့ထက် တိုင်တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ထိုကြောင့် စပိန်နိုင်ငံ၏သမိုင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာပင် ဖြစ်ပေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ။ ။ဥရောပတိုက်အနောက်တောင်ဘက်အစွန်းတွင် ထိုးထွက်နေသောအိုက်ဗီးရီးယားကျွန်းဆွယ်ကြီးတစ်ခုလုံး၏ ၁၃ ပုံ ၁၁ ပုံခန့်မှာ စပိန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကျန် ၂ ပုံခန့်မှာ အနောက်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံဖြစ်၏။ မြောက်ဘက်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ဗစ္စကေးပင်လယ်အော်၊ အနောက်ဘက်တွင် ပေါ်တူဂီနိုင်ငံနှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ တောင်ဘက်တွင် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ ဂျီဗရောတားရေလက်ကြားနှင့် မြေထဲပင်လယ်၊ အရှေ့ဖက်တွင် မြေထဲပင်လယ်တို့ဖြင့် ဝန်းရံလျက် တည်ရှိ၏။

စပိန်နိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက်နှင့် တစ်ဆက်တည်းဖြစ်သော်လည်း အိုက်ဗီးရီးယားကျွန်းဆက်ကို ကန့်လန့်ဖြတ်ထားကာ တည်ရှိနေသော မြင့်မားသည့် ပီးရနီးတောင်တန်းများက ဥရောပတိုက် ကုန်းတွင်းနိုင်ငံများနှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့ကို ကာဆီးထားလေသည်။ အာဖရိကတိုက်နှင့်မူ ကျဉ်း

မြောင်းလှသော ဂျီဗရောတားရေလက် ကြားသာလျှင် ခြားနေ၍ ရှေးရှေးအခါက အာဖရိကတိုက်နှင့် စပိန်နိုင်ငံတို့ ကုန်းမြေချင်း ဆက်စပ်တည်ရှိခဲ့သည်ဟု သမိုင်းပညာရှင်တို့က အထောက်အထားနှင့် ပြဆိုခဲ့ ကြလေသည်။

အနီးအနား ပတ်ဝန်းကျင်တွင် စပိန်ပိုင် ဗယ်လီအဲရစ်ကျွန်းစု၊ ကနေရီကျွန်းစုနှင့် မိုရိုကိုကမ်းခြေရှိ ကျွန်းငယ်ကလေးများရှိသည်။ ထိုကျွန်းများအပါအဝင် စပိန်နိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၉၆၇၀၀ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေ သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၈၆၃၈၉၇၇ ယောက်ရှိသည်။ စပိန်တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ပျမ်းမျှခြားအားဖြင့် ပေ ၂၀၀၀ခန့်မြင့်သောကုန်းပြင်ကြီးဖြစ်လေသည်။ မြောက်ဖက် ကမ်းခြေတစ်လျှောက်မှာ ပေ ၈၀၀၀ကျော်မြင့်သော ကန်တာဗရီယန်တောင်တန်းရှိ၍ ပေပေါင်း ၁၀၀၀၀ကျော်မြင့်သော ပီးရနီးတောင်တန်း၏ အနောက်ဖက်စွန်းနှင့် နာဗား

ရားနယ်ရှိ တောင်ကြားလမ်းတစ်ခုသာ ခြားသည်။ ထိုတောင်ကြားလမ်းရှိ စပိန်နိုင်ငံနှင့်ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ကူးသန်းဆက်သွယ်ရာ တစ်ခုတည်းသောတံခါးပေါက်ဖြစ်၏။ အလယ်ပိုင်းရှိတောင်တန်းများမှာ ဂွါဒါရမ္မာတောင်တန်း၊

ဂရေးဒိုတောင်တန်း၊ ဂါးတားတောင်တန်း၊ မိုရေးနာတောင်တန်း၊ ဆီယယ်ရာနီဗားဒတောင်တန်း စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံရှိ မြစ်များသည် ထိုတောင်မြင့်ကြီး များမှမြစ်ဖျားခံ၍ မြေထဲပင်လယ်နှင့်အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာထဲသို့စီးဝင်ကြသည်။ အရေးပါအရာရောက်သောမြစ်ကြီးများအနက် တေးဂပ်မြစ်၊ဒိုးရူးမြစ်၊ဂွါးဒီယားနားမြစ်နှင့် ဂွဒယ်ကွီးဗီးရားမြစ်တို့သည်အလယ်ပိုင်းတောင်တန်းများမှ မြစ်ဖျား ခံ၍ ဧပရီးမြစ်နှင့် မီညိုမြစ်တို့သည် မြောက်ပိုင်းရှိကန်တာဗရီယန် တောင်တန်းတွင် မြစ်ဖျားခံလေသည်။ ထိုမြစ်များအနက် တေးဂပ်မြစ် မှာ အရှည်ဆုံးဖြစ်၍

ခေါင်းအုပ်ပုံဝါရုံထားသော စပိန်ပျိုဖြူ

၆၅၅မိုင်မျှရှိ၏။ မီညို၊ ဒိုးရူးနှင့်တေး ဂပ်မြစ်များမှာ မြစ်ဝကျယ်များရှိကြရာ မြစ်ဝကျွန်းကြီးများတွင် လုံခြုံသောသင်္ဘောဆိပ်များတည်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မြစ်ညာတစ်လျှောက်သို့ လှေသင်္ဘောများ ဆန်တက်သွား ခြင်းလာခြင်း မပြုနိုင်ချေ။

စပိန်နိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုမှာ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ မတူချေ။ တစ်နိုင်ငံလုံးလိုလိုတွင် ဆောင်းရာသီ၌အေးလွန်း၍ နွေရာသီ၌မူ ပူလွန်းသည်။ အလယ်ပိုင်းရှိ ကုန်းပြင်မြင့်ကြီးသည် အလွန်ခြောက်သွေ့သောအပိုင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ဗစ္စကေးပင်လယ်အော်နှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိ စပိန်နိုင်ငံအနောက်မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင်မူ ရာသီဥတု မျှတသည်။ စပိန်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင်မူ ဆောင်းရာသီမှာ ရှည်လျားလှ၏။ မြေထဲပင်လယ် ကမ်းခြေတစ်လျှောက်ရှိအရှေ့ပိုင်းတွင် ဆောင်းရာသီတို၍ နွေရာသီတွင် လွန်စွာပူပြင်းသည်။ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင်မူကား ဆောင်းရာသီဟူ၍ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။

စပိန်နိုင်ငံ

စပိန်နိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းများတွင် တစ်နှစ်လုံးလိုလိုပင် မိုးမျှတစွာရွာသွန်း၏။ ရာသီဥတုတွင်သာမဟုတ် မြေတွင်လည်း၊ အမျိုးမျိုးအစားစားကွဲပြားခြားနားလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံသည်တောင်ထူထပ်၍ သတ္တုတွင်းများပေါများသော်လည်း လူဦးရေ ၃ ပုံ ၂ ပုံမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမြူကြလေသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ မြေ ၉၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို စိုက်ပျိုး၍ ဖြစ်ထွန်းဖွယ်ရာရှိသော်လည်း မြေအားလုံး၏ တစ်ဝက်ခန့်ကိုသာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ ကျန်တစ်ဝက်မှာ စားကျက်များဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးသောအဓိက ကောက်ပဲသီးနှံများမှာ ဂျုံနှင့်မုယောတို့ဖြစ်၍ မြင်းစားဂျုံ၊ ရှိုင်းစပါး၊ ပြောင်းပဲ၊ အာလူးများကိုလည်း စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သည်။ ထိုပြင် ဆန်စပါး၊ ကြက်သွန်၊ သကြားမုန်လာများကိုလည်း စိုက်ပျိုး၏။ စပျစ်ခြံ၊ လိမ်မော်ခြံများလည်း အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်၍၊ ပိုင်အရက်ချက်သောလုပ်ငန်းမှာ တွင်ကျယ်၏။ သိုး၊ နွား၊ ဆိတ်များကိုလည်း မွေးမြူကြသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအပြင် ကြီးကျယ်သော အခြားလုပ်ငန်းမှာ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးမြောက်မြားစွာ ထွက်သော်လည်း အမျိုးအစားမှာ ပထမတန်းစားမဟုတ်ချေ။ ကျောက်မီးသွေးအပြင် အခြားဓာတ်သတ္တုများမှာ သံ၊ သံမဏိ၊ ကြေး၊ ခဲ၊ သွပ်၊ ပြဒါးနှင့် တန်စတင်တို့ဖြစ်၏။

သစ်တောများမှ ထင်းရှူးသစ်နှင့်ဖေါများရရှိ၍ ထင်းရှူးဆီနှင့် တာရပင်ဆီများလည်းရရှိလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံတွင် ရှေးအခါကသစ်တောထူထပ်ခဲ့သော်လည်း၊ နေထိုင်စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းလိုက်ကြသော

ကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းကို လူတို့ထုတ်ယူအသုံးပြုဖန်များလွန်း၍တစ်ကြောင်း၊ ယခုအခါ နိုင်ငံတစ်ခုလုံး၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာလျှင် သစ်တောများကျန်ရစ်သည်။ သစ်တောများပါးရှားသွားသဖြင့် ရာသီဥတုတစ်မျိုးတစ်ဖုံပြောင်းလဲလာခဲ့ရာ၊ လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ဖုံထူခြင်းတို့ကြောင့် အချို့ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသများတွင် လူသူ မနေထိုင်နိုင်တော့ချေ။

ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင်မူကား မြို့ကြီး ပြကြီးများ၊ စက်ရုံများ၊ အလုပ်ရုံများ၊ တောင်ယာပဲခင်း များနှင့် သာယာလှ၏။ လူ နေ အိမ် ခြေလည်း ထူထပ်၏။ မြောက်ပိုင်းကမ်းခြေတွင် တံငါလုပ်ငန်း တွင်ကျယ်သဖြင့် ငါးစည်သွပ်လုပ်ငန်းဖြစ်ထွန်းသည်။ ဥရောပတိုက် ကုန်သွယ်ရာဌာနကြီးများနှင့် နီးကပ်သော မြောက်ပိုင်းတွင် စပိန်နိုင်ငံ၏ ကြီးကျယ်သော ကုန်ထုတ်ရေးလုပ်ငန်းကြီးများတည်ရှိသည်။ ဗာစီလိုးနားမြို့တွင်ချည်ထည်စက်ရုံများ၊ သိုးမွေး ထည်စက်ရုံများ ရှိသည်။ ထိုမြို့မှ ဇာလည်းထွက်၏။ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အထည်စက်ရုံပေါင်း ၂၁၈၀ ခန့်ရှိသည်။ မြောက်ပိုင်းရှိ ပြည်နယ်များတွင် ပိတ်ချောအထည် စက်ရုံများနှင့် စက္ကူစက်များ အများအပြားရှိ၏။ တောင်ပိုင်းတွင် ပိုးထည်လုပ်ငန်းမှာ အရေးပါသောလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်၍ သံနှင့် သံမဏိလုပ်ငန်းအတွက် စက်ရုံအချို့ကို မကြာမီကတည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ရေအားကို အသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေးလုပ်ငန်းမှာလည်း တစ်ဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လျက်ရှိလေသည်။ သို့သော်ခြံခြံကြည့်လျှင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းမှာ တိုးတက် သင့်သလောက် မတိုးတက်ဘဲ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ စပိန်နိုင်ငံအတွင်း

စပိန်နိုင်ငံ တည်နေရာပြမြေပုံ

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးမှာ ကောင်းမွန်၍ မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၁၀၈၀၀ ကျော် ရှိသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဆက်သွယ်နေသော ကြေးနန်းနှင့်စကားပြောကြေးနန်းကြီး မိုင်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်ရှိ၏။ ရေကြောင်းဆက်သွယ်ရေးမှာ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာနှင့် မြေထဲပင်လယ်တို့ဖြင့် ဆက်သွယ်ရသည်။ မြို့ကြီးများကို တစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့ လေကြောင်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည့်ပြင် နိုင်ငံခြားနှင့်လည်း လေကြောင်း အဆက်အသွယ် ရှိလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ အဓိကထုတ်ကုန် မှာ ပိုင်အရက်ဖြစ်၏။ အခြားထုတ်ကုန်

စပိန်နိုင်ငံ

များမှာ ဖေါ့၊ သတ္တုများ၊ သံလွင်သီး၊ အခြားသစ်သီးများ၊ သကြား၊ သစ်၊ ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များ၊ ဖန်ထည်ပစ္စည်းများ၊ မြေအိုး၊ မြေခွက်၊ သိုးမွေးနှင့် ခြည်ထည်များ ဖြစ်လေသည်။ အဓိကသွင်းကုန်များကား အစားအသောက်များ၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ နွားတိရစ္ဆာန်များ၊ စက်ကိရိယာများ၊ မီးသွေး၊ ဝါဂွမ်း၊ ပိတ်ချောထည်၊ မော်တော်ယာဉ်များ၊ ဆေးဝါးများ စသည်တို့ဖြစ်၏။ မြို့တော်မှာ နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ မဒရစ်မြို့ဖြစ်၍ အကြီးဆုံး ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများမှာ ဗာစီလို့နားနှင့် ဗီးလဗာအိုမြို့တို့ ဖြစ်ကြသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ ရှေးဟောင်းသမိုင်းသည် ကျောက်ခေတ်မှ အစပြုသည်။ ကျောက်ခေတ်အနုပညာရပ်များဖြစ်သော ဂူအောင်းလူတို့၏ ပန်းချီစုတ်ရေးဆေးခြယ်မှုအတတ်ကို စပိန်နိုင်ငံရှိ အားလတားမီးရား ကျောက်ဂူအတွင်း တွေ့ရှိကြရသည်။ ယခုအခါ စပိန်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သော ဗက်လူမျိုးများမှာ ကျောက်ခေတ်လူမျိုးများ၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ မြို့ကြီးများမှာ အများအားဖြင့် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံ၏ အရှေ့မြောက်စွန်းဖြစ်သော ကာတာလုံးနီးယားပြည်နယ်ရှိ ဗာစီလို့နား ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးသည် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း (အထူးသဖြင့် ခြည်ထည်သိုးမွေးထည်များ ရက်လုပ်ခြင်း) ထွန်းကားသောမြို့ဖြစ်၍၊ လူဦးရေထူထပ်၏။ ကာတာလုံးနီးယားပြည်နယ်၏ တောင်ဘက် မြင့်မားသော တောင်တန်းနှင့် ဗလင်ရှားပင်လယ်ကွေ့ကြားရှိ ဗလင်ရှားပြည်နယ်တွင် ဆည်မြောင်းများဖောက်လုပ်ကာ လိမ်မော်ပင်၊ ကြံပင်၊ ရှောက်ပင်၊ စွန်ပလွံပင် စသည့် သီးပင် အမြောက်အမြား စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုနယ်သည် ပိုးထည်လုပ်ငန်းအတွက် စပိန်နိုင်ငံတွင် အထင်ရှားဆုံးသော နယ်ဖြစ်၏။ ထိုပြည်နယ်၏ မြို့တော်မှာ ဗလင်ရှားမြို့ ဖြစ်၏။ စပိန်နိုင်ငံတောင်ဖက်ပိုင်းရှိ ပြည်နယ်ကြီးမှာ အန်ဒါလျူး ရှားပြည်နယ်ဖြစ်၏။ အာဖရိကတိုက် မြောက်ပိုင်းမှ မူးဝါးလူမျိုးတို့ စပိန်သို့ ဝင်ရောက် ကြီး စိုးစဉ်အခါက ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာတည်ဆောက် ထားခဲ့သော ဂရာနား

ဒါးမြို့ကြီးမှာ ယနေ့ထက်တိုင် ထင်ရှားတည်ရှိသည်။ စပိန်နိုင်ငံတွင် မူလက နေထိုင်သူများမှာ အိုက်စီးရီးယန်း လူမျိုးများဖြစ်လေသည်။ ယင်းတို့မှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ဂေါလလူမျိုး၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ဗြိတိန်တို့နှင့် အနွယ်ချင်းတူ၏။ သူတို့နှင့် နောက်မှ ရောက်လာကြသော ကဲ့လူမျိုး၊ ကားသော့လူမျိုး၊ ရောမလူမျိုး၊ တျူတန်လူမျိုး၊ အစ္စလမ်အယူဝါဒီ မူးဝါးလူမျိုးများမှာ အချင်းချင်း အမျိုးရောယှက်လာလေရာ၊ နောက်ဆုံး၌ စပိန်လူမျိုး ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံအနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် ရှေးကဲ့လူမျိုးတို့နှင့် အသွင်တူလှသော ဂလစ်ရှန်းလူမျိုးများ နေထိုင်သည်။ မြောက်ဘက် အလယ်ပိုင်းတွင် ဗက်လူမျိုးတို့နေထိုင်၏။ အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင်ကား ကာတာလန်လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ ကာတာလန်တို့၏ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် ဘာသာစကားမှာ ပြင်သစ်နှင့် ပို၍နီးစပ်သည်။ အလယ်ပိုင်းတွင် နေထိုင်သော ကက်စတီးလီယန်လူမျိုးမှာ စပိန်လူမျိုးအစစ်ဟု ယုံမှတ် ပြောဆိုခြင်းခံရသူများ ဖြစ်လေသည်။ တောင်ပိုင်းတွင်နေထိုင်လျက်ရှိသော အန်ဒါလျူးရှင်းလူမျိုးမှာ မူးဝါးသွေး အများအပြားရောနှောနေသူ ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းရှိလူများမှာ အရပ်အမောင်းခပ်ပြတ်ပြတ်နှင့် အသားမည်းသည်။ မြောက်ပိုင်းသားများကား ရုပ်ချော၍ အသားလတ်သည်။ ယဟူဒီလူမျိုးအချို့တို့မှလွဲ၍ စပိန်နိုင်ငံရှိ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအားလုံးလိုလိုပင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်၏။

အလယ်ခေတ်အတွင်းပေါ်ခဲ့သောစပိန်နိုင်ငံ၏ မြို့ဟောင်းအားဗီးလာမြို့

စပိန်နိုင်ငံ

စပိန်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းသားစပျစ်ဥယျာဉ်အလုပ်သမားတစ်ဦး

ဘီစီ ၁၀၀၀ ခန့်က စပိန်နိုင်ငံသို့ ကုန်သွယ်ရန် ပင်လယ် ခရီးဖြင့်ဆိုက်ရောက်လာကြသော ဖီနီရှန်လူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိုက်ပီးရီးယန်းလူမျိုး တို့နှင့်တွေ့ဆုံ၍ ထိုတွေ့ဆုံရာအရပ်တွင် ယင်းတို့နှင့်အတူ တကွနေထိုင်လာကြသည်။ (ဖီနီရှန်လူမျိုး။ -၅)

ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင်မူကား အရပ်ထောင်ထောင် မောင်းမောင်းနှင့် မြင်းစီးကျွမ်းကျင်လှသော ကဲ့လူမျိုးတို့ သည် ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်းမှစပိန်တိုင်းနိုင်ငံသို့ ဝင် ရောက်လာကြလေသည်။(ကဲ့လူမျိုး-၅။)

စပိန်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးလာသောကြောင့် ဖီနီရှန်လူမျိုးတို့သည် ဂျီဗရောတားမြို့ နေရာတွင် ဆိပ်ကမ်း မြို့ကြီးတစ်ခုကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ရှေးအကျဆုံး မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်သော ကေးဒစ်ဆိပ်ကမ်း မြို့ကြီးကိုလည်း ဖီနီရှန်တို့ပင်တည်ဆောက်ခဲ့၏။

ထိုနောက် စပိန်နိုင်ငံသို့ လာရောက်အခြေစိုက်ကြသူများ မှာ ကားသေ့ လူမျိုးများဖြစ်၏။ သူတို့သည် အာရှအ နောက်ပိုင်းရှိ ဖီနီရှန်နယ်သားများပင်ဖြစ်ကြပြီး ဖီနီရှန် တို့၏ နောက်ယောင်ခံကာ ကုန်သွယ်ရေးအတွက် မြေထဲပင် လယ်အနောက်ပိုင်းသို့ နယ်ချဲ့လာခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ပဌမပျူးနစ်စစ်ပွဲ (ဘီစီ ၂၃၈)တွင် ကားသေ့လူမျိုးတို့ သည် ဆာဒင်နီးယားကျွန်းနှင့် စစ္စလီကျွန်းတို့ကို ရောမလူ မျိုးတို့အား ပေးအပ်လိုက်ရသဖြင့် ကုန် သွယ်ယင်းနယ်ချဲ့ရန် တိုင်းသစ်ပြည်သစ်ကို ရှာဖွေရလေရာ စပိန်နိုင်ငံကို တွေ့ရှိ ကြ လေသည်။

ကားသေ့လူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံတွင် အခိုင်အခန့် အခြေ စိုက်ခဲ့ ကြသော်လည်း ဘီစီ ၂၀၁ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသော ရောမနှင့်စပိန်တို့ တိုက်ခိုက်သည့် ဒုတိယ ပျူးနစ်စစ်ပွဲတွင်

အရေးရှုံးနိမ့်ပြန်သဖြင့် စပိန်နိုင်ငံမှ ထွက်ခွာသွားကြလေ သည်။ ထိုနှစ်မှစ၍ ရောမလူမျိုးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံကို နှစ် ပေါင်း ၆၀၀ ခန့် အုပ်စိုးလာခဲ့ကြသည်။ ကားသေ့လူမျိုး တို့ကို အစွဲပြုမှည့်ခေါ်ထားသော မြို့အမည်အနည်းငယ်မှာ ယနေ့ထက်တိုင်ပင် ကျန်ရှိနေပေသေးသည်။ ယင်းတို့မှာ ဗာစီလိုးနားမြို့နှင့်ကာသဂျီးနားတို့ဖြစ်သည်။

နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ခန့် ရောမလူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်နေစဉ် စပိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းမှာတသီးတခြားမရှိ တော့ဘဲ ရောမသမိုင်းသည်ပင်လျှင် စပိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းဖြစ် လာတော့သည်။ ရောမတို့တန်ခိုးကြီးချိန်ဖြစ်သဖြင့်လည်း စပိန်နိုင်ငံကို အခြားသော ပြင်ပနိုင်ငံတို့က လာရောက် တိုက်ခိုက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခဲ့ပေ။

ဘီစီ ၄၀၀ ကျော်ခန့်တွင် စပိန်နိုင်ငံမြောက်ဘက်မှနေ၍ ဗင်းဒေါလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်လာကြပြန်သည်။ ဗင်း ဒေါလူမျိုးတို့သည် စပိန်တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဖျက်ဆီးခဲ့ကြ၏။ (ဗင်းဒေါလူမျိုး-၅။)

သူတို့နောက်တွင် ဗီစီဂေါ့သတို့သည် ဗင်းဒေါ လူမျိုးတို့ကဲ့သို့ စပိန်နိုင်ငံကို မဖျက်ဆီးဘဲ စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ကြလေသည်။ ခရစ် ၄၁၅ ခုနှစ်မှ ၇၁၁ ခုနှစ်အထိ စပိန်နိုင်ငံကိုစိုးမိုးအုပ်ချုပ်သော ဂေါ့သဘုရင်ပေါင်း ၂၃ဆက်အနက် ဘုရင် ၅ပါးမှာ လုပ်ကြံခြင်း ခံရပြီးအခြား ၄ပါးမှာ နန်းချခြင်းခံခဲ့ကြရလေသည်။ ခရစ် ၅၈၉ ခုနှစ်လောက်တွင် စပိန်နိုင်ငံကိုစိုးစံသော ဘုရင်သည် စပိန်တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသို့ သွပ်သွင်းခဲ့ လေသည်။

ခရစ် ၇၁၁ ခုနှစ်တွင်ကား အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းမှ မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် ဂျီဗရောတား ရေလက်ကြားကိုဖြတ်၍ စပိန်နိုင်ငံအတွင်းသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် ကြလေသည်။ စပိန်တိုင်းရင်းသားများ သာမက၊ စပိန်နိုင်ငံ ကို ကြီးစိုးအုပ်ချုပ်နေကြသော ဂေါ့သလူမျိုးတို့ပင်လျှင် မူး ဝါးစစ်သည်တော်များကို တွန်းလှန်ခုခံခြင်း မပြုနိုင်သဖြင့် စပိန်နိုင်ငံတွင်းမှ ထွက်ပြေးကြရလေသည်။ မူးဝါးလူမျိုး ဆိုသည်မှာ အစ္စလာမ်အယူဝါဒီ အာရပ်လူမျိုးနှင့် ဆီးရီးယန်း လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ မူးဝါးတို့သည် စပိန်နိုင်ငံကို ချင်း နင်း ဝင်ရောက် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ရုံသာမက ပီးရနီးတောင်တန်း ရှိ တောင်ကြားလမ်းမှဖြတ်၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်းသို့ပင် ဝင် ရောက်တိုက်ခိုက်ကြ၏။ သို့သော် ခရစ် ၇၃၂ ခုနှစ်၌ ပွား တျားလွင်ပြင်တွင် ချားမာတ်ခေါင်းဆောင်သော ပြင်သစ်တို့ က ခုခံတိုက်ခိုက်သဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ မူးဝါးတို့ဆုတ်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် စပိန်နိုင်ငံတွင်ကား နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့် စိုးမိုးခဲ့လေသည်။ (မူးဝါးလူမျိုး-၅။)

စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ခန့် အုပ်စိုးလာခဲ့သော မူးဝါး လူမျိုးတို့သည် ရောမလူမျိုးတို့ထက်ပင် နိုင်ငံကြီးကို ထိ

စပိန်နိုင်ငံ

ရောက်စွာပြုပြင်တည်ထောင် အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် လူမျိုးပေါင်းစုံပါဝင်ခြင်းကြောင့်လည်း ရံဖန်ရံခါ မကျေနပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ကာ ထိုမကျေနပ်မှုများကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကလေးများပင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

မူးဝါးတို့ ဝင်လာစဉ်က စပိန်တိုင်းရင်းသား အချို့သည် မြောက်ပိုင်းရှိ တောင်ခြေဒေသများသို့ ခိုဝင်နေထိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ယင်းသို့ ပြေးလွှားခိုအောင်း နေခဲ့ကြရသော စပိန်တိုင်းရင်းသားတို့သည် တဖြည်းဖြည်းသွေးစည်းမိကြကာ ခရစ်ယန်နိုင်ငံငယ်ကလေးများ ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အင်အားစုပြီး မူးဝါးလူမျိုး နယ်ချဲ့သမားတို့အား တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်စေ ပြုခဲ့ကြပြန်လေသည်။

မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် စပိန်တို့ထက်ပို၍ပို၍ကန်နိုင်စွမ်းရှိမည် မဟုတ်ဟုထင်ခဲ့သောကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ မူးဝါးလူမျိုးများအထဲတွင်ပင် သွေးကွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့်တစ်ကြောင်း စပိန်လူမျိုးတို့ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်လာခြင်းကို ခုခံ တွန်းလှန်ရန် မစွမ်းနိုင်တော့ပေ။

ထိုအချိန်တွင် စပိန် တိုင်းရင်းသားများဖက်မှ ဆစ်ဆိုသူ၊ သူရဲကောင်း ကြီးတစ်ယောက် ပေါ်ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ဆစ်ဆိုသည် မည်သည့်တိုက်ပွဲ တွင်မဆို အောင်မြင်၏။ သူ၏ စွမ်းရည်သတ္တိကို တွေ့မြင်ကြားသိရသော စပိန်လူမျိုးတို့ကားဆစ်အား အထူးပင်အားကိုးအားထားပြုကြ၏။ မူးဝါးလူမျိုးတို့သည်လည်း ဆစ်ကို အသံကြားရရှိမှုနှင့်ပင် ကြောက်ရွံ့ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။

စပိန်တော်လှန်ရေးအင်အားစုကြီးနှင့် မူးဝါးနယ်ချဲ့သမားတို့သည် ၁၂၀၂ ခုနှစ်တွင် ကက်စတီးနယ် တိုလိုဆာလွင်ပြင်၌ ရင်ဆိုင်မိကြ၍ ပြင်းထန်သော တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ထိုတိုက်ပွဲတွင် မူးဝါးတို့အရှုံးကြီးရှုံးသဖြင့် သူတို့၏ နောက်ဆုံး ခြေကုပ်တစ်ခုဖြစ်သော စပိန်နိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ဂရာနားဒါးနယ်အတွင်းသို့ ဆုတ်ပြေးကြရလေသည်။

စပိန်လူမျိုးတို့ကား စပိန်၏ တစ်ဦးတည်းသောရန်သူကို ဝိုင်း၍တိုက်ခိုက်ကြရာ၌သာ စည်းလုံးမိကြ၍ ပြည်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေး၌မူကား ညီညွတ်မှုမရရှိခဲ့ကြသေးပေ။ ထိုကြောင့် ကက်စတီးနိုင်ငံတွင် တတိယ ဖာဒီနန်ဘုရင်အုပ်စိုး၍ အာရဂွန်နိုင်ငံတွင် ဂျိမ်းဘုရင်အုပ်ချုပ်လေသည်။ ၁၄၆၉ ခုနှစ်တွင် ကက်စတီးသမီးနှင့် အာရဂွန်ဘုရင်ကလေး၏ ဘထွေးတော် ဖာဒီနန်မင်းသားတို့ လက်ဆက်လိုက် ကြသဖြင့် ကက်စတီးနှင့် အာရဂွန်နှစ်ပြည်ထောင်မှာ ပူးပေါင်း စည်းလုံးမိခဲ့လေတော့သည်။ ထိုသို့ နှစ်ပြည်ထောင် ပူးပေါင်းမိသောအခါမှစ၍ စပိန်တစ်နိုင်ငံလုံးသည် ညီညွတ်စည်းလုံးလာလေသည်။

၁၄၉၂ ခုနှစ်ကား စပိန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထူးခြားမှတ်သား ထိုက်သောနှစ်ပင် ဖြစ်၏။ စပိန်နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်၍

စည်းလုံးမိပြီးဖြစ်သော်လည်း ဂရာနားဒါးနယ်ကလေးမှာ အစွလာမ်အယူဝါဒီ မူးဝါးလူမျိုးတို့၏လက်၌ပင် ရှိနေသေး၏။ ဖာဒီနန်နှင့်အဇူဗဲလားတို့သည် ကော်ဒိုးဗားအမည်ရှိ စပိန်စစ်ဗိုလ်ကြီးကို စေလွှတ်၍ မူးဝါးတို့အားနှင့်ထုတ်စေရာ ၁၄၉၂ ခုနှစ်တွင် မူးဝါးတို့သည် ဂရာနားဒါးနယ်မှ လုံးဝ ထွက်ခွာပေးရလေသည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် စပိန်နိုင်ငံမှစေလွှတ်လိုက်သော ကိုလံဗပ်သည် ကမ္ဘာသစ်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့လေသည်။(ကိုလံဗပ်စီ-ရှူ) ကမ္ဘာသစ်ကိုရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းဖြင့် စပိန်နိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို အကြီးအကျယ် တိုးတက်စေခဲ့ရာ နှစ်များစွာမကြာမြင့်မီပင် ဥရောပတိုက်တွင် စပိန်နိုင်ငံသည် အကြွယ်ဝဆုံးနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ယင်းသည်စပိန်၏ ရွှေခေတ်ငွေခေတ်ဟု ခေါ်ဆိုထိုက်သော ၁၅၀၉ ခုနှစ်တွင် ရောမသာသနာစောင့်ဧကရာဇ်အဖြစ်ဖြင့် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော ပဉ္စမချားလက်ထက်၌ စပိန်နိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက် အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံ၏ စစ်ဖက်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးရာများတွင် ရောထွေးယှက်တင် ပါဝင်လာရလေတော့သည်။ ပဉ္စမချားဘုရင်သည် ၁၅၅၆ ခုနှစ်တွင် ထီးနန်းကိုစွန့်သည်တွင် သားတော် ဒုတိယဖိလစ်က ဆက်ခံစိုးစံလေသည်။ ဖိလစ်ဘုရင်လက်ထက်တွင်ကား စပိန်နိုင်ငံတော်အတွင်း၌ သာသနာရေးဖိနှိပ်မှုမှာ အတော်ပင်ပြင်းထန်လာခဲ့လေသည်။ အကြွင်းအကျန်မျှသာ ဖြစ်သော မွတ်စလင်တို့အား ဖိနှိပ်ရာတွင် မွတ်စလင်တို့ တော်လှန်ပုန်ကန်ကြသော်လည်း အင်အားချင်း မမျှသဖြင့် မအောင်မြင်ခဲ့ကြပေ။ ယဟူဒီလူမျိုးနှင့် ပရိုတက်စတန်ဂိုဏ်းဝင်များကိုလည်း အတိအလင်းနှိပ်ကွပ်ခဲ့၏။

ဒုတိယဖိလစ်ဘုရင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်နိုင်ငံဖြစ်စေလိုသောအကြံနှင့် အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် မေရီဘုရင်မကို လက်ထပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း သူ၏အကြံမအောင်မီ မေရီဘုရင်မကွယ်လွန်သွားပြီးလျှင် ပရိုတက်စတန်ဂိုဏ်းဝင် စစ်စစ်ကြီးဖြစ်သော အယ်လစ်ဗက် ဘုရင်မနန်းတက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ အကြမ်းနည်းသုံးကာ အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီနိုင်ငံဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ရန်အတွက် ၁၅၈၈ ခုနှစ်အတွင်း အာမာဒါခေါ် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှသော ရေတပ်မတော်ကြီးကိုတည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ (စပိန်ရေတပ်ကြီး-ရှူ) သင်္ဘောကြီးများမှာ ကြီးကျယ်၍ ခိုင်ခံ့လှသော်လည်း အင်္ဂလန်ပြည်သို့စေလွှတ် တိုက်ခိုက်စေသည့်အခါတွင်မူကား အကြီးအကျယ် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။

စပိန်ရေတပ်ကြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးရသည့်အချိန်မှစ၍ စပိန်နိုင်ငံသည် တဖြည်းဖြည်း တန်ခိုးမှေးမှိန်လာခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံတော်မှာလည်း တဖြည်းဖြည်း ယိမ်းယိုင်ပြိုကွဲလာခဲ့သည်။ ၁၆၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် စပိန်လက်အောက်ခံ ပေါ်တူဂီပြည်သည် သွေးတစ်ပေါက် မကျရဘဲနှင့် လွတ်မြောက်ခဲ့လေ

www.foreverspace.com.mm

စပိန်နိုင်ငံ၏မြို့တော် မဒရစ်မြို့ရှိ လမ်းတလမ်းရှုခင်း

သည်။ ၁၇၀၁ ခုမှ ၁၇၁၄ ခုနှစ်အထိ နှစ်များအတွင်းဖြစ်ပွားခဲ့သော စပိန် နန်းလုစစ်ပွဲကြီးတွင်လည်း ဥရောပတိုက်ရှိ စပိန်ပိုင်နက်အများအပြားပင် လက်လွတ်သွား ရသည်။ စပိန်နိုင်ငံ အများအပြားပင် လက်လွတ်သွားရသည်။ စပိန်နိုင်ငံကိုလည်း ပြင်သစ်မင်းသားတစ်ပါးက လာရောက်အုပ်စိုးခဲ့လေသည်။ ထိုမင်းသားမှာ ပြင်သစ်ဘုရင်၏ မြေးတော် အန်ဇူမြို့စား ပဉ္စမမိလစ်ဖြစ်၍ စပိန်နိုင်ငံတွင် ၁၉၃၁ ခုနှစ်အထိ အုပ်စိုးခဲ့သော ဗုဒ္ဓမင်းဆက်တွင် ပထမဦးဆုံးဘုရင်ဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ စပိန်နိုင်ငံမှာ တဖြည်းဖြည်း တန်ခိုးမှိန်ခဲ့လေသည်။ စပိန်ထီးနန်းဆက်ခံရေးစစ်ပွဲအတွင်းက (ခရစ် ၁၇၀၄-၁၇၁၄) ဂျီပရောတားနယ်၊ မီနောကားနယ်၊ အီတလီပြည်နယ်ရှိနယ်များနှင့် နယ်သာလန်ပြည်နယ်များ ဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။ ထိုပြင် စပိန်နိုင်ငံအတွက် အကျိုးမရှိသော စပိန် အီတလီစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

၁၇၈၉ ခုနှစ် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးတွင် စပိန်ဘုရင်သည်ဆွေတော် မျိုးတော်ဖြစ်သော ပြင်သစ်ဘုရင်ဖက်မှ ကူညီခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင်တော်လှန်သူများ အောင်မြင်ပြီးနောက် တန်ခိုးတက်လာသော နပိုလီယန်၏ ပရိယာယ်ကြောင့် စပိန်နိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်နန်းဆက်ပင် ပြတ်ရလေတော့သည်။

နပိုလီယန်သည် ညီတော်ဂျိုးဇက်အား စပိန်နိုင်ငံ၏ထီးနန်းကို အပ်နှင်းခဲ့လေသည်။ သို့သော် မကြာမီ စပိန်နိုင်ငံသားအပေါင်းတို့သည် ဂျိုးဇက်ဘုရင်အား လက်နက်စွဲကိုင်ကာ တော်လှန်ခဲ့ကြလေသည်။ နပိုလီယန်တန်ခိုးကြီးမားလာမည်ကို စိုးရိမ်သော အင်္ဂလိပ်တို့က စပိန်သူပုန်တို့အား

ကူညီသဖြင့် စပိန်တော်လှန်ရေးကြီး အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံသည် နပိုလီယန်၏ ပြင်သစ် စစ်တပ်များလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီးနောက်၌ကား နပိုလီယန်က အကျဉ်းချထားသော ဗုဒ္ဓမင်းဆက် သတ္တမဖာဒီနန်ဘုရင် လွတ်မြောက်လာပြီးလျှင် စပိန်နိုင်ငံကို ပြန်လည်စိုးစံခဲ့သည်။ ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် သတ္တမဖာဒီနန်ဘုရင် နတ်ရွာစံသောအခါ၊ အမေရိကတိုက်ရှိ စပိန်ပိုင်နယ်အားလုံးလိုလိုကို လက်လွှတ် လိုက်ရသည်။ ကျန်ရှိနေသေးသော ကျူးဗားနှင့် ပွားတိုးရီးကိုးကိုလည်း ၁၈၉၈

ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသော စပိန်အမေရိကန်စစ်ပွဲတွင် လုံးဝဆုံးရှုံးလေသည်။

သတ္တမဖာဒီနန်ဘုရင်၏ ထီးနန်းရိုက်ရာကို သမီးတော် ဒုတိယအဇူဗဲလားမင်းသမီးက ဆက်ခံစိုးစံသည်။ သို့ရာတွင် ဘထွေးတော် ဒွန်ကာလိုမင်းသားက သူသာလျှင် စပိန်ထီးနန်းကို စိုးစံထိုက်သည်ဟုဆိုကာ တော်လှန်ပုန်ကန်ရာ ပြည်တွင်း စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားရပြန်သည်။

၁၈၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၈၇၅ ခုနှစ်အထိ စပိန်သမတနိုင်ငံကို ပထမဆုံးအကြိမ် တည်ထောင်ခဲ့ပါသော်လည်း၊ အမှန်အားဖြင့် စပိန်နိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်သော အစိုးရပူ၍ အတည်တကျ မရှိဘဲ ပြည်တွင်းဆူပူမှုများသာလျှင် ဖြစ်ပွားလျက် ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် ဆူပူလှုပ်ရှားထကြွမှုများကို ရွံရှာလာကြပြီဖြစ်သော စစ်ဖက်အာဏာပိုင်များက ဗုဒ္ဓမင်းဆက်ဖြစ်သော ဒုတိယအဇူဗဲလား၏သားတော် ၁၂ ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုးအား စပိန်ထီးနန်းကို အပ်ကြသည်။ အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်သည် ပြည်တွင်း ဆူပူမှုအားလုံးတို့ကို လက်နက်ဖြင့် နှိပ်ကွပ်ခဲ့၏။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် အခြေခံဥပဒေ တစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့သည်။ နန်းသက် ၁၀ နှစ်အကြာ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင် နတ်ရွာစံလေရာ သားတော် ၁၃ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုးမင်းသား အရွယ်ရောက်လာသည်အထိ ဘုရင်မကြီးခရစ္စတီးနားက နန်းစောင့်မယ်တော် ဘုရင်မအဖြစ် အုပ်ချုပ်လာခဲ့ ရလေသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ကျူးဗားကျွန်းက နောက်တစ်ကြိမ်ပုန်ကန်ထကြွပြန်သောကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ဝေးလားကို စေလွှတ် နှိမ်နင်းစေရာတွင် သူပုန်များကို ရက်ရက်စက်စက်နှိပ်ကွပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင်စပိန်နှင့်

စပိန်နိုင်ငံ

အမေရိကန်တို့ စစ်ဖြစ်ရလေသည်။ ထိုစစ်ပွဲတွင် စပိန်တို့ အရေးနိမ့်ပြီးလျှင် ကျူးဗားနှင့် ပွားတိုရီးကိုးကို သာမက ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုကိုပါ လက်လွှတ်လိုက်ရလေသည်။

၁၃ ဆက်မြောက် အယ်လဖွန်းဆိုးမင်းသားသည် ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် စပိန်နိုင်ငံအားလုံးကို ဘုရင်အဖြစ် စိုးစံခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် နိုင်ငံတွင်းပြဿနာများမှာ အထူးပင်ရှုပ်ထွေးလျက် ရှိလေသည်။ အထူးသဖြင့် ခရစ်ယန်ဂိုဏ်းကြီးသည် ဘုရင်အား ဩဇာလွှမ်းမိုးရန် ကြံရွယ်လျက် ရှိသည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်း မိုရိုကို နယ်တွင်ရှိသော တိုင်းရင်းသားအချို့တို့က စပိန်လူမျိုးတို့အား မလိုမုန်းထားပြီး ဆူပူထကြွသတ်ဖြတ်ကြသဖြင့် စပိန်လူမျိုးတို့မှာ မိုရိုကိုနယ်မှ လက်လွှတ်ထွက်ပြေး ရမလောက်ပင် အခြေအနေဆိုးရွားခဲ့ရလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် စပိန်ပြည်တွင်း၌လည်း အစိုးရကိုမလိုလားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များက ဆူပူထကြွလာပြန်သည်။ သို့ရာတွင် စပိန်အစိုးရက ဆူပူမှုအရပ်ရပ်ကို နှိပ်ကွပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီးအတွင်းက စပိန်နိုင်ငံသည် ကြားနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတွင်းဆူပူမှုများကြောင့်လည်းကောင်း၊ သပိတ်ကိစ္စများကြောင့်လည်းကောင်း စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရေးမှာ ပြန်လည်ဆူပူလာပြန်သဖြင့် စစ်တပ်များ စေလွှတ်နိုင်ခဲ့ရပြန်သည်။ ဤတစ်ကြိမ်တွင် ဘုရင်အစိုးရအင်အားမှာ တဖြည်းဖြည်း ပြိုကွဲစပြုလာပြီဖြစ်၍ နိုင်ငံမှာ လည်း စည်းလုံးညီညွတ် ခြင်း မရှိတော့ချေ။

၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ပရီးမိုးသေ ရီဗေးရာသည် စစ်ပက်ဆိုင်ရာ အကူအညီဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကိုရယူပြီး ဘုရင်လက်အောက်တွင် စပိန်နိုင်ငံကို အုပ်စိုးလေသည်။ အမှန်အားဖြင့်ဆိုသော် ရီဗေးရာကိုယ်တိုင် အာဏာရှင်အဖြစ်ဖြင့် အုပ်စိုးခြင်းပင် ဖြစ်၏။ အယ်လဖွန်းဆိုး ဘုရင်ကလည်း သူကိုယ်တိုင်အုပ်မနိုင်စိုးမရဖြစ်နေသောကြောင့် ရီဗေးရာအုပ်ချုပ် ခြင်းကိုခွင့်ပြုထားရလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ် ရီဗေးရာသည် မျိုးချစ်စိတ် ထက်သန်၍ ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးပင်ဖြစ်သော်လည်း သူ တက်လာသည့်အချိန်က စပိန်နိုင်ငံအခြေအနေအရ ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အာဏာရှင်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ သူသည် သူပုန်များကို ပြင်သစ်တို့၏အကူအညီဖြင့် နှိမ်နင်းခဲ့ပြီးလျှင် သပိတ်ကိစ္စများကိုလည်း အပြင်းအထန်နှိပ် ကွပ်နိုင်ခဲ့သဖြင့် အရေးပါအရာရောက်သော ပြုပြင်ရေးလုပ် ငန်းများက အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေရာ စပိန်နိုင်ငံမှာ အတော်ပင်တိုးတက် ကောင်း မွန်လာခဲ့၏။

သို့သော် ၁၉၂၉ ခုနှစ်နောက်တွင်ပေါ်လာသော ကမ္ဘာနှင့်အဝန်းစီးပွားရေးညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် စပိန်နိုင်ငံမှာ ပြဿ

နာသစ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြန်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ရီဗေးရာသည် စပိန်စစ်တပ်ကြီးကို ပြုပြင်ရန် ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ကြိုးပမ်းချက်မှာ မအောင်မြင်သည့်ပြင် စစ်တပ်နှင့် ဘုရင်၏ထောက်ခံမှုကိုလည်း မရတော့သောကြောင့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက် သွားရလေသည်။ စပိန်လူထုသည် အာဏာရှင်စနစ်ကို ထောက်ခံ အားပေးသော အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်အားလည်း မလိုလားကြတော့ချေ။

အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်သည်လည်း နောက်ဆုံးကြိုးစားခြင်းအနေဖြင့်တိုင်းသူပြည်သားတို့အား လွပ်လပ်မှုအခွင့်အရေး ပိုမိုပေးနိုင်မည့်အစိုးရအဖွဲ့မျိုး ရရှိစေမည်ဟု ကတိပြုကာ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကြီးကို ကျင်းပခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဧပြီလတွင်ကျင်းပသော ထိုရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် သမ္မတဂိုဏ်းသားများဖက်မှ မဲပေါင်းများစွာဖြင့် အနိုင်ရသဖြင့် အယ်လဖွန်းဆိုးဘုရင်မှာ စပိန်နိုင်ငံတွင်းမှ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သွားရလေသည်။ ထိုနောက် စပိန်နိုင်ငံဥပဒေပြုလွှတ်တော်သည် သမ္မတအုပ်ချုပ်ရေး အခြေခံဥပဒေကို ၁၉၃၁ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့လေသည်။ သမ္မတအဖြစ်ဖြင့် အဲလကာလာ သာ မိုးရားအား တင်မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်မှာ မန်နွယ်အသားနယား ဖြစ်၏။ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းမှာ သိသိသာသာကြီး ဖိနှိပ်ထားခြင်းခံရသည်။ အမျိုးသမီးများမှာကား မဲပေးခွင့်ရကြ၏။ သို့သော် သမ္မတအစိုးရမှာ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် နိုင်ငံကောင်းရာကောင်းကြောင်းဆောင်ရွက်သင့်သလောက် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပေ။

၁၉၃၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဥပဒေ ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပပြန်ရာ ကွန်ဆားဗတစ်အုပ်စုဖက်မှ အနိုင်ရခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ အင်အားတောင့်တင်းနေသော ဖက်ဆစ်အဖွဲ့နှင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်တို့၏ အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့တွင် ရှေးဦး စွာဗရင်ဂျီအဖွဲ့က ရာထူးရယူပြီး အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ဗရင်ဂျီအဖွဲ့က အုပ်ချုပ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် လက်ဝဲနိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အလုပ်သမားများကို စတင်ဖိနှိပ်လေ၏။ ထိုကြောင့် ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေသပိတ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် အလုပ်သမားများ စုပေါင်း၍ အစိုးရအား တော်လှန်ပုန်ကန်ရာ၊ ဗရင်ဂျီအဖွဲ့အစိုးရသည် မိုရိုကိုတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးမရရှိဘဲနှင့် ၁၉၃၆ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့ရသည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲတွင် လက်ဝဲနိုင်ငံ ရေးအဖွဲ့များ စုပေါင်းထားသည့် လူထုတပ်ဦးက အနိုင်ရသော ကြောင့် လက်ဝဲအစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

ထိုအစိုးရအဖွဲ့သည် လယ်ယာလုပ်ငန်းဆိုင်ရာပြုပြင်မှုများ

စပိန်နိုင်ငံ

နှင့် အခြားပြုပြင်မှုများကို ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက် ခဲ့ရာ မြေရင်ကြီးများနှင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းတို့က အတိုက်အခံပြု ခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။ များမကြာမီ စစ်တပ်ပုန်ကန်မှုကြီး တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ခေါင်းဆောင်များကား ဖရန်စစ္စကိုနှင့် အေမီးလျိုးမိုးလားတို့ပင် ဖြစ်လေသည်။ တော်လှန်ရေးသမားများသည် မျိုးချစ်တော်လှန် ရေးသမား များဟူသောအမည်ကို ယူကာအစိုးရတပ်များကို အပြင်း အထန် တိုက်ခိုက်ကြလေသည်။ တစ်ယူသန်နိုင်ငံရေးသ မားများကမူကား အစိုးရဖက်နှင့်သူပုန်ဖက်နှစ်ဖက်စလုံး ကို မိမိတို့သံယောဇဉ်ရှိရာ ကူညီအားပေးကြလေသည်။ အစိုးရဖက်ကို ဆိုရှယ်ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်သူ ဝန်ကြီးချုပ် ဖရစ်စစ္စကိုလားဂိုကာဗားလေးရိုးက ကူညီအားပေးသည်။

စပိန်ပြည်တွင်းစစ်ကြီးကား တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုပြင်းထန် လာလေသည်။ ဖရန်ကို ဦးစီးသော တော်လှန်ရေးတပ်က၊ စပိန်နိုင်ငံတောင်ဖက်ဖျားသို့ တက်ရောက်တိုက်ခိုက်စဉ် ဗိုလ် ချုပ်မိုးလားခေါင်းဆောင်သည့် အခြားတစ်တပ်ကမူကား စပိန်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းသို့ တက်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြလေ သည်။ အဆိုပါတော်လှန်ရေးစစ်တပ်ကြီးနှစ်တပ်သည် စပိန် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ မဒရစ်မြို့တော်ကြီးဆီသို့ ချီတက်တိုက် ခိုက်ခဲ့ကြလေသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁

ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်မိုးလား လေယာဉ်ပျံပျက်ကျ ကွယ် လွန်သဖြင့် ဖရန်ကိုသည် တော်လှန်ရေးဖက်ဆစ်တပ်မ တော်ကြီး၏ တစ်ဦးတည်းသော ခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်လာ လေသည်။ (ဖရန်ကို-ရှူ။)

၁၉၃၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဖရန်ကို၏ ဖက်ဆစ်တပ် ကြီးသည် မဒရစ်မြို့တော်အနီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာ၍ ဆိုရှယ် လစ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဗလင်းရှာမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရပြီး နောက်၊ စိတ်မချရသေးသဖြင့် ၁၉၃၇ ခုနှစ်အတွင်း ဗာစီလိုး နားမြို့သို့တစ်ဆင့် ပြောင်းရွှေ့ရုံးထိုင်ခဲ့လေသည်။ တော်လှန် ရေးဦးစီးအဖွဲ့ကလည်း ပူးရဂိုမြို့တွင် ရုံးထိုင်ပြီး စင်ပြိုင် အစိုးရ အဖွဲ့သစ်ဖွဲ့က ဖရန်ကိုအား အာဏာရှင်အဖြစ် တင် မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။

ဖရန်ကို၏အစိုးရအဖွဲ့သစ်အား ဂျာမနီနှင့်အီတလီနိုင်ငံ တို့က ချက်ခြင်း အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမျှမက သေး ထိုနိုင်ငံနှစ်ခုသည် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်နှင့် တကွ လေယာဉ်ပျံစသည်တို့ကို ပါဖရန်ကိုထံ ပေးပို့ကူညီခဲ့ ခြင်းကြောင့် ဖရန်ကို၏ဖက်ဆစ်တပ်ကြီးမှာ လျင်မြန်စွာ အောင်ပန်းဆွတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကွန်မျူနစ်ဝါဒသို့ ရှေးရှုနေသော ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရအားလည်း ရှုရှုနိုင်ငံက အကူအညီများပေးခဲ့သော်လည်း ဖက်ဆစ်နိုင်ငံများကဲ့သို့

အသက်ဆေးအန္တရာယ်များလှသော စပိန်နွားကစားပွဲ

ထိရောက်ခြင်းမရှိချေ။ နိုင်ငံအသီးသီးမှ အပျော်တမ်းတပ် သားများသည်လည်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တပ်မဟာဖွဲ့စည်း ကာ အစိုးရဘက်မှ ပါဝင်ကူညီတိုက်ခိုက်ခဲ့၏။

အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ကမူကား မည်သူ့ကိုမျှအားမ ပေးချေ။ဝင်မစွက်ရေး ကော်မတီတစ်ခုဖွဲ့စည်းရန်ပင် ကြိုး ပမ်းခဲ့သေး၏။ ရှုရှင်ငံက ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရကို လက်နက် အား၊ လူအင်အားနှင့် ကူညီမှု ရပ်စဲလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင် နက်၊ ဖရန်နက်၏ဖက်ဆစ်သူပုန်တပ်များသည် ၁၉၃၉ ခုနှစ် တွင် စပိန်နိုင်ငံတွင် ဖရန်ကိုဦးစီးသည့် ဖက်ဆစ်အစိုး ရဆောက်တည်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုနောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားလာရာ ဖရန်ကိုသည် စစ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း မပြုဘဲ ရှောင်ကွင်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ကြောင့် ကမ္ဘာစစ်ဘေးစစ်ဒဏ်မှ လွတ်မြောက်လာခဲ့လေ သည်။ သို့ရာတွင် ရုရှဂျာမန် တိုက်ပွဲများတွင်မူကား ဂျာ မန်တို့အား ကျေးဇူးတုံ့ပြန်သည့်သဘောဖြင့် ဂျာမန်တို့ ဖက်မှ ကူတိုက်ခိုက်စေရန်စပိန် အပျော်တမ်းစစ်တပ်များကို ရုရှဂျာမန်စစ်ကြောင်းသို့စေလွှတ်ခဲ့ဘူး၏။ သို့သော် ဝင်ရိုး တန်းနိုင်ငံများ တဖြည်းဖြည်းအရေးနိမ့်လာမှန်း သိလာ သောအခါ ယင်းတို့နှင့်အဆက်ဖြတ်လိုက်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံအစိုးရမှာ ဖက်ဆစ်အာဏာရှင်အစိုးရမျိုး ဖြစ်၏။ ဗိုလ်ချုပ် ဖရန်ကိုမှာ နိုင်ငံ၏ခေါင်းဆောင် ဖြစ်လေ သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားကွန်ဂရက်လွှတ် တော်က ဖရန်ကို ကွယ်လွန်သောအခါ စပိန်မှာ ဘုရင့်အစိုးရ အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံဖြစ်လာရမည်ဟူသော ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ ထိုဥပဒေအရ ကွန်ဂရက်သည် ဘုရင့်ကို ရွေး ကောက် တင်မြှောက်နိုင်သည်။ ဖရန်ကိုမှာ နိုင်ငံ၏အဓိပတိ သာမဟုတ် နိုင်ငံရှိ တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည့် ဖါးလန်းပါတီ၏ခေါင်းဆောင်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုပါတီကို အဖွဲ့ဝင် ၁၀၃ ဦးပါဝင်သောအမျိုးသားကောင်စီက ကြီး ကိုင်၏။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဖရန်ကိုအား ဝန်ကြီး ၁၃ ဦးပါဝင်သော အစိုးရအဖွဲ့က ကူညီလေသည်။ ကောတေး ခေါ် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့်အာဏာရှိ သော်လည်း နိုင်ငံအဓိပတိ၏ လက်အောက်ခံဖြစ်သည်။ ယင်းလွှတ်တော်အဖွဲ့ဝင် အချို့ကိုသာရွေးကောက်တင် မြှောက်ရ၏။ အဖွဲ့ဝင်များမှာ ကက်မိနက် အဖွဲ့ဝင် ၁၃ ဦး၊ ဖားလန်းပါတီ အမျိုးသားကောင်စီ လူကြီး ၁၀၃ ဦး၊ တက္က သိုလ်ကျောင်း ၁၂ ကျောင်းမှအုပ်ချုပ်ရေးမှူး ၁၂ ဦး၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာကိုယ် စားလှယ်များ၊ မြို့ကြီးပြည်နယ်ကြီး များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်လေသည်။ ပြည်နယ်တိုင်း တွင် ဆိုင်ရာအချို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရသော အုပ်ချုပ် ရေးအဖွဲ့ အသီးသီးရှိသည်။

စပိန်စာပေ။ ။စပိန်စာပေသည် အခြားဥရောပစာပေ များကဲ့သို့ လက်တင် ဘာသာမှဆင်းသက်လာသည်။ သို့ရာ တွင် အာရေဗျ၊ ယဟူဒီစာပေများနှင့်ပိုမိုနီးစပ်သည်။ ထိုကြောင့် ခန့်ညားသည်။ မာန်ပါသည်။ နက်နဲသည်။ ယဉ်ကျေးသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူကား ကြမ်းကြုတ်ရက် စက်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံသည် ပထဝီအနေအထားအားဖြင့် အခြား ဥရောပနိုင်ငံများနှင့်အဆက် ပြတ်နေသောကြောင့် စပိန်လူ မျိုးများသည် အခြားတိုင်းသားများနှင့်မရောဘဲ တစ်သီး ပုဂ္ဂလအဖြစ်နေသည်။ အာဖရိကမြောက်ပိုင်းမူးဝါးလူမျိုး များနှင့်စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့၍ တစ်ခါကစပိန်နိုင်ငံသည် မူးဝါး တို့၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ဘူးသည်။ ဤအကြောင်း များကြောင့် စပိန်စာပေသည် အခြားဥရောပစာပေများ နှင့်မတူဘဲ တစ်ဘာသာဖြစ်နေလေသည်။ စပိန်နိုင်ငံကို မူးဝါးတို့သိမ်းပိုက်ထားခိုက် စပိန်မင်းမျိုး မင်းနွယ်များ သည်အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည်သို့ လှည့်ပတ်၍ စောင်း သီချင်းသီဆိုတီးမှုတ်ကြရာ၊ ထိုစာဆိုတို့ကို လမ်းလျှောက် စာဆိုဟုခေါ်ကြသည်။

စပိန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသောစာပေများတွင် ရှေး အကျဆုံးမှာ ၁၁၄၀ ပြည့်နှစ်ကရေးသော လင်္ကာတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ ထိုလင်္ကာကိုရေးသားသော စာဆိုတော်မှာ မူးဝါးလူမျိုးများဘက်မှ အမြဲကူညီနေသူ မွတ်စလင်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူ၏လင်္ကာတွင် မူးဝါးလူမျိုးများကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ပုံများကို ရေးသားထားလေသည်။ ထိုလင်္ကာ သည် စပိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကို ဖော်ပြသောလင်္ကာဖြစ်သည်။ ရှေးကျသော စပိန်စာပေ အရေးအသားများတွင် ဘာသာ ရေးဆိုင်ရာ ပုံပြင်အဖြစ်အပျက်များကို မိုး၍ ရေးထားသော ပြဇာတ်များသာတွေ့ရသည်။(စပိန်နိုင်ငံ-ရှု။)

စပိန်နိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ မျှ မူးဝါးတို့က သိမ်းပိုက် အုပ်စိုးခဲ့သဖြင့် စပိန်ဘာသာနှင့် စာပေတိုးတက်မှု နည်း ပါးခဲ့သည်။ ၁၇ ရာစု နှစ်လောက်တွင် စပိန် လူမျိုးတို့သည် အမေရိကတိုက်ကိုတွေ့ပြီးလျှင်၊ တိုးတက်ကြီးပွားလာခဲ့ကြ သည်။ ထိုအခါမှ စပိန်ဘာသာလည်း တိုးတက်လာလေ သည်။ ၁၅၅၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၆၈၀ ပြည့်နှစ်လောက်အတွင်း သည်ကား စပိန်စာပေ အထွန်းကားဆုံးအချိန်ဖြစ် သည်။ထိုခေတ်၌ ဝတ္ထုများ၊ပြဇာတ်များ၊ ကဗျာလင်္ကာ နှင့် တေးကြီး ဖွဲ့ကြီးများကို ရေးသားကြလေသည်။

၁၆၀၅ ခုနှစ်တွင် သာဗင်တေးအမည်ရှိသော စာရေး ဆရာသည် သူ၏မျက်မှောက်ခေတ်မရောက်မီ တစ်ခေတ်ခန့် က လူတို့စိတ်ဝင်စားကြသည့် ချစ်ခန့်ကြိုက်ခန်း စွန့်စားခန်း များကို အတိဝုတ္တိ ဖြစ်လောက်အောင် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားခြင်းပြု သည်ကို သရော်သောအားဖြင့် ဒွန်ကွီဟိုးတေးဝတ္ထုကိုရေး

သားလေသည်။ (သာဗင်တေး-ရှူ) ထိုစာအုပ်သည် စပိန်စာပေလောက၌သာမဟုတ်၊ ဥရောပ စာပေလောကတွင်လည်း ကျော်ကြားလာခဲ့ရာ၊ ယခုတိုင်ပင် လူကြိုက်များ၍နေလေသည်။ သာဗင်တေးနောက်မှ ပေါ်ပေါက်လာသော အခြားစာရေးဆရာများကလည်း သာဗင်တေးနည်းကိုလိုက်၍ ဝတ္ထု၌ ဇာတ်လိုက်ဖြစ်သော သူရဲကောင်းကို ပျက်ရယ်ပြုကာ ရေးကြပြန်သည်။ သာဗင်တေးမှာ စပိန်စာပေလောကတွင် အကျော်ကြားဆုံးသော စာဆိုဖြစ်လေသည်။ ထိုခေတ်တွင် ပြဇာတ်များလည်း အထူးတလည်ခေတ်စားနေ၏။ စပိန်ပြဇာတ်လောကတွင် လိုပေသာဗေးဂါနှင့် ကားလဒရွန်ဒေလာဗာကာတို့သည်ထင်ရှား၏။ ဗေးဂါမှာ အသက်တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်အရွယ်ကပင် ပြဇာတ်ရေးသားခဲ့ရာ၊ သူ၏တစ်သက်တာတွင် ပြဇာတ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ကျော်ရေးခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ပြဇာတ်တစ်ခုကို ၃နာရီအတွင်း အပြီးရေးနိုင်သောဟူ၏။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ လင်္ကာ ဖြင့်ရေးသားထားသဖြင့် ပို၍အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလေသည်။ ကားလဒရွန်ဒေလာဗာကာသည် နန်းတွင်းစာဆိုတော်ပြဇာတ်ဆရာတစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ သာသနာရေး အကျင့်သိက္ခာ စောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို ဖွဲ့နွဲ့သောပြဇာတ်များ ဖြစ်သည်။

၁၉ ရာစုနှစ်တွင် ဝတ္ထုများပေါ်လာ၍ သမိုင်းဝတ္ထု၊ ဟာသဝတ္ထု၊ တောလက်ကျေးရွာဝတ္ထုများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ စပိန်လူမျိုး စာရေးဆရာထဲမှ ၁၉၀၄ ခုနှစ်၌ ပထမဦးစွာ နိမ့်ဆုကိုဆွတ်ခူးသူမှာ ပြဇာတ်ရေးဆရာ ဟိုဇေးအေချေဂါးရိုင်းဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ အင်ဂျင်နီယာစာမေးပွဲကို ထိပ်ဆုံးကအောင်မြင်ခဲ့၏။ သင်္ချာပါမောက္ခလည်းဖြစ်ခဲ့သည်။ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးလည်း ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ သူ၏ပြဇာတ်များမှာ ဥရောပ

တိုက်တွင် နာမည် ကျော်ကြားလေသည်။ အေချေဂါးရိုင်းမှာ ပြဇာတ်ရေးသားရာတွင်သာ ကျော်ကြားသည်မဟုတ်ဘဲ ပြဇာတ်စင်အဆင်အပြင်ဖက်၌လည်း ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးဖြစ်ရကား ၁၈၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်လောက်အတွင်းတွင် ပြဇာတ်ရုံများကို သူကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်ဦးစီးခဲ့၏။

၁၉ ရာစုနှစ် ကုန်ခါနီးလောက်တွင် ခေတ်စာပေတိုးတက်စေရန် ကြိုးစားရာတွင် စကားပြေ ဝတ္ထုများသာမက၊ ကဗျာလင်္ကာနှင့် ပြဇာတ်များမှာ ရှေးကထက် ပိုမိုထွန်းကားလေလေသည်။ အကောင်းဆုံးသောကဗျာများ၊ စကားပြေအရေးအသားများမှာ စပိန်ပိုင် အမေရိကန်ပြည်နယ်များမှ အစတွင်လာ၏။ စပိန်အမေရိကန် အစာဆိုများသည် ခေတ်သစ်စာပေကိုတီထွင်ရန် အဦးဆုံးစိတ်ကူးရသူများဖြစ်၏။ စပိန် ပြဇာတ်လောကတွင် ဘုရင်တစ်ဆူဟုခေါ် လောက်သော ယာစင်တို့ဗနဗင်တေးသည် နိမ့်ဆုကို ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဆွတ်ခူးခဲ့သည်။ သူ၏စုကာပန်းပြဇာတ်မှာ တောရွာလေ့နှင့် လယ်သမားများ အကြောင်းကို နောက်ခံထားသော အလွမ်းဇာတ်ဖြစ်၏။ ထိုပြဇာတ်မှာ ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်လေသည်။

စပိန်စာရေးဆရာများတွင် နာမည်ကျော်ကြား၍ လူကြိုက်များသူမှာ ဗီသယ်နီးတေးအီဗားနယေဖြစ်၍ ရုပ်ရှင်ရိုက်ခဲ့ဘူးသည့် 'သွေးနှင့်မြေ' ခေါ် ဝတ္ထုကြီးကို ရေးခဲ့လေသည်။

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီးတွင် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးနှင့် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် စပိန်စာပေမှာ ထူးခြားစွာ ပြောင်းလဲလာလေသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်လောက်သို့ရောက်သောအခါ စပိန်စာဆိုများသည် တကယ့်အဖြစ်စစ်အဖြစ်မှန်တို့ကိုသာ ရေးသားလာကြလေသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ အနုပညာအမွေအနှစ်များ

စပိန်နိုင်ငံသည် လူအမျိုးမျိုးတို့က ဝင်ရောက်အုပ်စိုးခြင်းကိုခံခဲ့ရသောကြောင့် အနုပညာများမှာလည်း အသွင်အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲခဲ့ရလေသည်။ မူးဝါးလူမျိုးတို့၏ ပိသုကာလက်ရာ၊ ဂေါ့သလူမျိုးတို့၏လက်ရာ၊ ရောမဆန်သော ပိသုကာလက်ရာဟူသည်တို့ကို စပိန်နိုင်ငံ၌ တွေ့နိုင်သည်။ ပန်းချီဆေးရေးဘက်တွင် အယ်ဂရေးကိုး၊ ဗေလားစကေး၊ ဂိုးယား၊ ပီကာဆိုတို့မှာ ထင်ရှားသော စပိန် ပညာရှင်များဖြစ်ပေသည်။

စပိန်အနုပညာ ။ ။စပိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းတလျောက်တွင် မင်းပြောင်းမင်းလဲများခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် စပိန်နိုင်ငံ၏ အနုပညာရပ်တို့ ထွန်းကားလာသည်မှာ များမကြာသေးကြောင်းကို တွေ့ရပေသည်။ စပိန်နိုင်ငံ၏ ရှေးခေတ်သမိုင်းကို သေချာစွာမသိကြရလေ။ သို့သော် စပိန်နိုင်ငံသည် တစ်ခေတ်ကရောမပိုင် နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ကြောင်းကိုကား

သိရသည်။ ထိုနောက်တွင် ဂေါ့သခေါ်တောင်ပေါ်သားများသည် မြောက်ဘက်မှလည်းကောင်း၊ အာဖရိကမြောက်ပိုင်းမူးဝါးလူမျိုးတို့သည် တောင်ဘက်မှလည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်အုပ်စိုးကြသည်။ ထိုသို့ ရောမ၊ ဂေါ့သ၊ မူးဝါးစသော လူအမျိုးမျိုးတို့ တစ်ခေတ်စီဝင်ရောက်အုပ်စိုးကြကုန်သောကြောင့် စပိန်အနုပညာရပ်များမှာလည်း အမျိုးမျိုးပြောင်း

စပိန်အနုပညာ

လဲခဲ့ရလေသည်။ လူအမျိုးမျိုး အုပ်စိုးခဲ့ကြသည့်အနက် ဗရင်ဂျိုင်း၊ ပင်ခရစ်ယန်နှင့် မွတ်စလင်တို့လည်း ပါဝင်လေရာ ဖလန်ဒိုင်ငံရှိ သာသနာ အဆောက်အအုံများ၊ နန်းတော်များမှာ အုပ်စိုးသောလူမျိုးကိုလိုက်၍ ဗိသုကာပုံစံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားနေသည်။

စပိန်နိုင်ငံတွင် မူးဝါးလူမျိုးတို့၏ အနုပညာလက်ရာ ကောင်းများကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ကောဒိုးဗားပလီကြီးနှင့် ကျော်စောလှသော အယ်လမ်ဗရာ နန်းတော်အဆောက်အအုံကြီးများမှာ အထင်အရှားဆုံး အဆောက်အအုံများဖြစ်သည်။

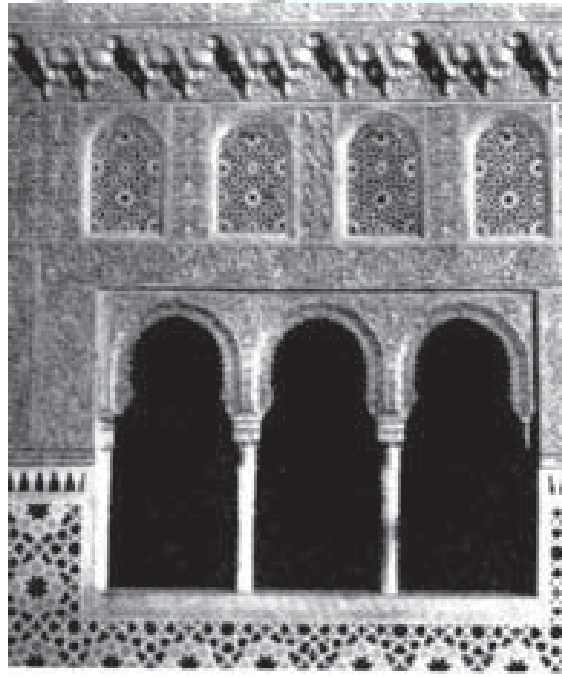
မူးဝါးလူမျိုးတို့ကို စပိန်နိုင်ငံမှတွန်းလှန်လိုက်သောအချိန်တွင် မြောက်ပတ် နိုင်ငံများမှ ရောမဆန်သော ဗိသုကာအနုပညာပုံစံများ ထွန်းကားလာပြန်သည်။ ထိုအချိန်အခါက စပိန်နိုင်ငံတွင်ရောမဆန်သော ဗိသုကာအဆောက်အအုံများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြ၏။ ၁၂ ရာစုနှစ် အကုန်အထိ ထိုရောမဆန်သော ဗိသုကာပုံစံများ ခေတ်စား ပြီးနောက်၊ ဂေါ့သပုံစံဖြင့်ဆောက်လုပ်သော အဆောက်အအုံများ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ဂေါ့သပုံစံသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သော အနုပညာပုံစံများအနက် ခေတ်အစားဆုံး စံနှစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပတိုက်တွင် ရီနေဆွန်းခေါ် ဉာဏ်သစ်အရေးပုံခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ စပိန်နိုင်ငံတွင်ဂေါ့သပုံစံသာမက

ယခင်ကခေတ်စားခဲ့သောစံနှစ်ဟောင်းများလည်း ပြန်လည်ဆန်းသစ်လာပြန်သည်။ ထိုအခါတွင် စပိန်နိုင်ငံတွင်း၌ တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း ဆိုသကဲ့သို့ အနုပညာမူအမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်လာသော မူများကို ရောမမူ၊ ဂေါ့သမူ စသည်ဖြင့် အမည်မှည့်ရန် များပြားလှသဖြင့်၊ တီထွင်သူ၏ အမည်အတိုင်း ခေါ်ဝေါ်ကြရလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ဟွမ်သေအယ်ရ်ရား တီထွင်သောပုံကို အယ်ရ်ရားပုံ၊ ချူရီဂေးရားဆိုသူတီထွင်သောပုံကို ချူရီဂေးရားပုံ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြ၏။ (ဗိသုကာအတတ်-ရှု။)

စပိန်နိုင်ငံတွင် ထွန်းကားခဲ့သော အနုပညာရပ်များအနက်၊ ဗိသုကာအတတ်သည် အဦးဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက စပိန်နိုင်ငံတွင်မှတ်သားလောက် သော အနုပညာသည် ကြီးများ မပေါ်ပေါက်သေးချေ။ သို့သော်လည်း အမေရိကတိုက်၌ နယ်သစ်ပယ်သစ်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ စီးပွားရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာပြီးလျှင် အနုပညာရပ်များသည်လည်း ထွန်းကားလာခဲ့လေသည်။ (စပိန်စာပေ-ရှု။)

စပိန်နိုင်ငံ၏ ပန်းချီဆေးရေးသမိုင်းကို ကြည့်ပြန်လျှင်၊ ရှေးဦးစွာစပိန်နိုင်ငံကျက်သရေကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သူမှာ စပိန်သားတစ်ယောက်မဟုတ်ဘဲ၊ ကရိကျွန်းသားဖြစ်သော အယ်ဂရေးကိုး ဖြစ်သည်။ အယ်ဂရေးကိုး ဟူသည်မှာ 'ဂရိဆရာကြီး' ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။

အယ်ဂရေးကိုးသည် ကရိကျွန်းတွင် မွေးဖွား၍၊ အရွယ်ရောက်သောအခါ အီတလီနိုင်ငံ ဗင်းနစ်မြို့၌ဆရာကြီး တစ်ရှန်ထံတွင် ပညာဆည်းပူးလေသည်။ ထိုနောက် ရောမမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့၏။ ရောမတွင် ခေတ္တမျှနေထိုင်ပြီးနောက်တစ်ဖန် စပိန်နိုင်ငံသို့ပြောင်းရွှေ့ကာ ထိုနိုင်ငံတွင် ရာသက်ပန် အခြေစိုက်ကာ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ကြွယ်ဝချမ်းသာလာသော စပိန်ဘုရင်တို့သည် အနုပညာရပ်များကိုလည်း အားပေးစပြုလာကြ၏။ ပြည်တွင်းရှိ အနုပညာသည်များကိုလည်း လေ့လာစေလေသည်။ ထိုပြင် ဂျာမနီ၊ ဖလန်းဒါးအစရှိသောအနုပညာဖွံ့ဖြိုးရာနိုင်ငံများမှ ထင်ရှားသော သုခုမ ပညာကျော်ကြီးများသည်လည်း စပိန်နိုင်ငံတွင်းသို့ အလည်အပတ်လာရောက်ခဲ့ကြရာမှ၊ မိမိတို့၏အနုပညာရပ်များကို တစ်ဆင့် ဖြန့်ချိကြလေသည်။ ဖလန်းဒါးပြည်နယ်မှ ယန်ဗန်အိုက်၊ ဗိုင်းဒင်၊ ဂျရမ်းဗော့စသော ပန်းချီကျော်ကြီးများသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ကြ၏။ ခရစ် ၁၆၀၃ ခုနှစ်တွင် ဖလန်းဒါးပြည်မှ ကျော်ကြားလှသော ဆရာကြီးရှူးဗင်းသည် စပိန်နိုင်ငံသို့သံအမတ်အဖြစ်ရောက်ရှိလာလေသည်။ ထိုအခါတွင် စပိန်ဘုရင်

မူးဝါးလူမျိုးတို့၏ဗိသုကာပညာဖြင့် မွမ်းမံထားခဲ့သော အယ်လမ်ဗရာ နန်းတော်တစ်တံတစ်ဒေသ

စပိန်ပန်းချီကျော် မူရီလျို၏ အံ့ကစားသမားများ အမည်ရှိ ပန်းချီကား

သည် ရူးဗင်းအား စပိန်အနုပညာသည်များ၏ အကူအညီဖြင့်ပန်းချီကားများကို ရေးခြယ်စေ၏။ ရူးဗင်းသည် စပိန်အနုပညာသည်များအနက်၊ ဗေလားစကေးဆိုသူ လူငယ်တစ်ဦး၏ လက်ရာအစွမ်းအစကို များစွာသဘောကျကာ၊ ထိုလူငယ်အား အီတလီသို့ စေလွှတ်သင့်ကြောင်း ဘုရင်အား တိုက်တွန်းလေသည်။ ဗေလားစကေးသည် နန်းတွင်းပန်းချီဆရာကြီး ဖြစ်လေသည်။

စပိန်နိုင်ငံသို့ ရူးဗင်း ရောက်လာချိန်တွင်၊ ဗေလားစကေးသည် အီတလီပြည်မှ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးများဖြစ်သော၊ မိုက်ကယ်အန်ဂျလို အစရှိသူတို့အ ကြောင်းကို ကြားသိသည်နှင့် အီတလီပြည်သို့ သွားရောက် လေ့လာလေသည်။ (မိုက်ကယ်အန်ဂျလို-ရှု။) အီတလီပြည်တွင် အဆိုပါ ဆရာကြီးများ၏ လက်ရာများကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီးလျှင် မိမိကိုယ်ပိုင်လက်စွမ်းဖြင့် ဟန်သစ်မူသစ်များကို ဖန်တီးခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှ၍ ဗေလားစကေးသည် စပိန်ပန်းချီဆေးရေးအတတ်တွင် ရှေ့တန်းသို့ တက်လာခဲ့လေသည်။ စပိန်နိုင်ငံရှိ အခြားသောပန်းချီဆရာတို့သည် ဗေလားစကေးကို မနာလိုဝန်တို့ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ဗေလား

စကေးမှာ စပိန်နိုင်ငံတွင်သာမက အခြားနိုင်ငံများအထိပင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့လေသည်။ (ဗေလားစကေး-ရှု)

ဗေလားစကေးကွယ်လွန်ပြီးနောက် စပိန်နိုင်ငံ၌၊ နည်းသစ်မူသစ်များ မပေါ်ပေါက်သဖြင့်၊ ဆရာကြီး၏လက်ရာများမှာ ထင်ရှားလျက်ပင်ရှိလေသည်။ သို့သော်သာသနာရေးဆိုင်ရာ ပန်းချီကားများကိုရေးခြယ်ရာ၌ကား မူရီလျို အမည်ရှိပန်းချီကျော်ကြီးသည်လည်း အထူးပင်ကျော်ကြားခဲ့သည်။ ထိုဆရာကြီးများ၏ နောက်တွင် တိုးတက်သော အနုပညာရပ်သစ်များ ဖွံ့ဖြိုးကာ ဂိုးယာ၊ ပက်ဗလိုကာဆို အစရှိသော ကမ္ဘာအနှံ့အပြား ကျော်ကြားသူများ စပိန်နိုင်ငံ၌ ထွန်းကားလာလေသည်။ ထိုသူတို့ကား ၂၀ ရာစုနှစ်၏ အနုပညာခေါင်းဆောင်ကြီးများ ဖြစ်ပေသည်။ (ဂိုးယာ။ ပီကာဆိုပက်ဗလို-ရှု။)

စပိန်ရေတပ်ကြီး ။ ။စပိန်ဘာသာဖြင့် အာမာဒါဆိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်အင်အားစုကိုခေါ်ဆိုရာ အထူးသဖြင့် ရေတပ်များကို အာမာဒါဟုခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ စပိန်အာမာဒါဆိုသည်မှာကား ၁၅၈၈ ခုနှစ် စပိန်ဘုရင်ဒုတိယဖိလစ်က အင်္ဂလန်ပြည်ကို တိုက်ခိုက်ရန်စေလွှတ်ခဲ့သော ရေတပ်ကြီးကိုဆိုလိုပေသည်။

၁၅၈၈ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဖိလစ်ဘုရင်သည် အယ်လစ်ဗက်ဘုရင်မကြီး အုပ်စိုး၍ ပရိတ်တစ်စတန်ဂိုဏ်သားတို့ လွှမ်းမိုးနေသော အင်္ဂလန်ပြည်ကို ဗရင်ဂျီနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲစေရန် တိုက်ခိုက်သိမ်းယူမည်ဟုကြံ၍၊ အင်အားတောင့်တင်းလှသော ရေတပ်ကြီးတစ်ခုကို တည်ဆောက်ပြီးလျှင် မေဒီးနားဆီဒိုးနီးယား နယ်စားကြီးကို ဦးစီး အုပ်ချုပ်စေလေသည်။ ထိုရေတပ်ကြီးတွင် တိုက်သင်္ဘောကြီးငယ်ပေါင်း ၁၃၀ မျှ ပါဝင်၍ ရေကြောင်း တပ်သား ၁၉၀၀၀ နှင့် သင်္ဘောသား ၈၀၀၀ မျှပါဝင်လေသည်။

စင်စစ် ထိုရေတပ်ကြီးသည် ၁၅၇၇ ခုနှစ်ကပင် ပြင်ဆင်လျက်ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ဆာဖရန်းစစ်ဒရိတ်သည် စပိန်နိုင်ငံပိုင်ကမ်းခြေသို့ဝင်ရောက်၍ စပိန်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်ကာ မီးတင်ရှို့ခဲ့သဖြင့်၊ စပိန်ရေတပ်ကြီးချီတက်ဖို့ရာ ကြန့်ကြာသွားခဲ့သည်။ ၁၅၈၈ ခုနှစ် မေလတွင် အင်္ဂလန်ပြည်ဖက်သို့ ချီတက်လာရာ၌ လေမှန်တိုင်းကျသဖြင့် ရေတပ်ကြီး ကစဉ့်ကရဲဖြစ်သွားသောကြောင့်၊ ကိုရွှန်းနားတွင် ရပ်နား၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက်မှတစ်ဖန် ချီတက်ပြန်ရာ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားကြီးကို ဖြတ်ကျော်မိလေသည်။ ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်တို့ဖက်မှ လော့ဟောင်းဝပ်ခေါင်းဆောင်သော အင်္ဂလိပ်ရေတပ်သည် သင်္ဘောကလေးအစင်း ၈၀ ခန့်နှင့်ခုခံတိုက်ခိုက်လေသည်။

စပိန်ရေတပ်ကြီး

စပိန်ရေတပ်မှ သင်္ဘောကြီးများသာ အများအပြား ပါဝင်သဖြင့် အင်္ဂလိပ် တိုက်သင်္ဘောကလေးများကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာ ပါးစွာရွေ့ရှားလှည့်ပတ် တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုနိုင်ချေ။ ဇင်ဘာဟောင်းဝပ်ကလည်း စီမံခန့်ခွဲမှုကောင်းသဖြင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးမှာ ငှက်ကြီး တစ်ကောင်ကို ငှက်ကလေးများက ပိုင်း၍ အမွှေးများ ဆွဲနုတ်နေဘိသကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ် ရေတပ်၏ လှည့်ပတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရလေသည်။ ထိုကြောင့် စပိန်သင်္ဘောများစွာပင်ပျက်စီးနှစ်မြုပ်ကုန်၍၊ ရွှေငွေဘဏ္ဍာနှင့် ရိက္ခာများတင်လာသော သင်္ဘောအချို့ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်တို့က လက်ရသိမ်းပိုက်နိုင်ကြလေ၏။

အစီအစဉ်အရဆိုလျှင် ထိုစဉ်က စပိန်ပိုင် နယ်သာလန်ပြည်မှ စစ်တပ်များကို တင်ဆောင်၍ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပို့ပေးကာ တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးသည် ကဲလေးမြို့ဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်လျှင် စစ်တပ်များထံမှ သတင်းကိုစောင့်ယင်း ကျောက်ချနားနေခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လ ၇ ရက်နေ့ သန်းခေါင်ယံတွင် ထိုသို့စခန်းချနေသော ရေတပ်ကြီးရှိရာသို့ အင်္ဂလိပ်ရေတပ်မှ သင်္ဘော ၈ စင်းကို မီးရှို့၍ မျှောချလိုက်သဖြင့်၊ စပိန်ရေတပ်ကြီးမှ သင်္ဘောများ ကြီးရာမရဖြစ်ကာ၊ ကျောက်ကြီးများကိုဖြတ်၍၊ ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်ခဲ့ရလေသည်။ ပင်လယ်ပြင်မှအသင့် စောင့်နေသော လော့ဟောင်းဝပ်သည် ၈ ရက်နေ့ မိုးသောက်ယံ

တွင် စပိန်သင်္ဘောများကို ရွပ်ရွပ်ချဲ့ချဲ့ ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်သဖြင့်၊ စပိန်သင်္ဘောအများပင် နှစ်မြုပ်ပျက်စီးရလေ၏။ အချို့လည်း ရန်သူ့လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။

ထိုမျှ အပျက်နာလှသောကြောင့် စပိန်ရေတပ်ကြီးကို ကြီးမှူးရာသူ မေဒီးနားဆီဒိုးနီးယားနယ်စားကြီးသည် အင်္ဂလန်ပြည်ကို ရေတပ်ဖြင့် တိုက်ခိုက်ရန်အကြံကို လက်လျှော့၍ စပိန်နိုင်ငံသို့ပြန်ရန် စီစဉ်ရလေ၏။ ယင်းသို့ဆုတ်ခွာရန် စီစဉ်ရာတွင် ကြွင်းကျန်နေသော သင်္ဘောများကို အင်္ဂလန်ကျွန်းမြောက်ဖက်မှလှည့်ပတ်၍ ဆုတ်ခွာစေခဲ့လေသည်။

ကံဆိုးမ သွားလေရာ မိုးလိုက်၍ရွာဟူသကဲ့သို့ သင်္ဘောများ အင်္ဂလန်ကျွန်းမြောက်ဖက် အရောက်တွင် လေပြင်းမုန်တိုင်း ကျရောက်လေတော့သည်။ ထိုကြောင့် သင်္ဘောများ ကစဉ့်ကရဲဖြစ်ကာ အချို့မှာ ပင်လယ်ထဲ၌နှစ်မြုပ်၍လည်းကောင်း၊ အချို့မှာ စကော့တလန်ပြည်နှင့် အိုင်ယာလန်ပြည်၏ ကျောက်ဆောင်ထူထပ်သော ကမ်းခြေများဖြင့် ရိုက်ခတ်မိ၍လည်းကောင်း၊ ပျက်စီးနှစ်မြုပ်ကုန်လေသည်။

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း၌ နှစ်မြုပ်ပျက်စီးသွားသော စပိန်သင်္ဘောကြီးပေါင်းမှာ ၆၀ ခန့်ဖြစ်၍ လူပေါင်း ၁၀၁၈၅ ခန့် သေကြေပျက်စီးလေ၏။

ထိုသို့ ပျက်စီးသူများထဲတွင် စပိန်နိုင်ငံရှိ အထက်တန်းစား အိမ်ထောင်တိုင်းမှ အိမ်သားတစ်ယောက် သို့မဟုတ်

စပိန်ရေတပ်ကြီး အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာစဉ်

www.foreverspace.com.mm

ပြင်သစ်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ စပျစ်ဥယျဉ်တစ်ခု

တစ်ယောက်ထက်မကပါဝင်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ စပိန် နိုင်ငံသို့ သင်္ဘောအစင်း ၅၀ ခန့်မျှသာ ပြန်ရောက်သည်။ ထိုရေတပ်ချင်းတိုက်ပွဲတွင် မိမိတို့နှင့်အင်အားချင်းမမျှ သော စပိန်ရေတပ်ကြီးကို နိုင်နင်းလိုက်ခြင်းမှာ လော့ ဟောင်းဝပ်နှင့် ဆာဖရန်းစစ် ရိတ်စသော အင်္ဂလိပ်ရေ ကြောင်းသူရဲကောင်းကြီးများကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။ (ဒရိတ်ဆာဖရန်းစစ်-ရှူ။)

စပျစ်ပင်။ ။ကမ္ဘာ့ မြောက်လုံးခြမ်းတွင်ရှိသော ဥရောပ တိုက်၊ မြောက် အမေရိကတိုက်၊ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့် အိုက် စလန်ကျွန်းအစရှိသော အရပ်ဒေသများတွင် ကျောက်ဖြစ် နေသည့် စပျစ်ပင်၏ အရွက်အခက်၊ ပင်စည်ရိုးတံနှင့် အစေ့များကို မြေကြီးထဲမှတူးဖော်ရရှိသဖြင့် စပျစ်ပင်သည် ရှေးပဝေဏီအခါကမြေပြင်အနှံ့ ပေါက်ရောက်သည်ဟု သိရ သည်။ ယခုလက်ရှိစိုက်ပျိုးနေကြသော စပျစ်ပင်မျိုး အချို့သည် မြေကြီးထဲမှရသော စပျစ်ခက်၊ စပျစ်ရွက်တို့နှင့် အလွန်ဆင်ကြသည်။

ကမ္ဘာ့ဟောင်းတွင် စပျစ်ပင်ကို ပဝေဏီကာလကပင် လုပ်ငန်းတစ်ရပ် အဖြစ် စိုက်ပျိုးကြပေသည်။ လူ့ဖြစ်စဉ် သမိုင်းကို စာတင်သည့် အချိန် လောက်မှစ၍ စပျစ်သီးကို စားကြပြီးလျှင်၊ စပျစ်ရည်ကို အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ အထက်က အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် မြုပ်နှံထားသော သင်္ချိုင်း ဂူများအတွင်းမှ ဆေးစီမံထားသည့် လူသေရုပ်အလောင်း

များနှင့်အတူ စပျစ်သီးစေ့များကို တွေ့ကြ၏။ ထိုကြောင့် စပျစ်ပင်သည် လူတို့ပထမဆုံးစိုက်ပျိုးသည့် သစ်သီးပင် တစ်ပင်ဟု ဆိုရပေမည်။

စပျစ်ပင်သည် ကက်စပျန်ပင်လယ်တဝိုက်တွင် မူလ ပေါက်ရောက်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုဒေသမှတစ်ဆင့် ဂရိ နိုင်ငံ၊ စစ္စလီကျွန်းစသည့်အရပ်များသို့ စပျစ်ပင် စိုက်ပျိုး ခြင်းသည် ပျံ့နှံ့၍သွားရာ၊ ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ပြင် သစ်နိုင်ငံ၌ စပျစ်ပင်ကိုစိုက်ပျိုးလေသည်။ ပထမနှင့်ဒုတိယ ရာစုနှစ်များအတွင်း ရောမလူမျိုးတို့ ယူဆောင်သွားသဖြင့် စပျစ်ပင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ စပျစ် ပင်သည် ဤကဲ့သို့ အနောက်ဘက်သို့ရောက်သည့်အချိန် တွင် အရှေ့ဘက်ရှိ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့လည်း စပျစ်ပင်များ ရောက် သွား လေသည်။ ယခုအခါ စပျစ်ပင်နှင့် သင့်တော်သော ရာသီဥတုမျိုးရှိသည့် နိုင်ငံတိုင်းတွင် ထိုအပင်ကို စိုက်ပျိုး လျက်ရှိကြသည်။

စပျစ်ပင်မှာ နွယ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ ရုက္ခဗေဒမျိုးစု အမည်မှာ 'ဗိုင်တစ်' ဖြစ်၏။ အလွန်အေးသော ရာသီ ဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်သဖြင့် အချို့အေးသော နိုင်ငံများတွင် စပျစ်ပင်ကို ဖန်မိုးဖန်ကာများအတွင်း၌ လိုအပ်သောအပူ ရှိန်ကိုပေး၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အသုံးချနည်းကို လိုက်၍ စပျစ်သီးကို အမျိုးအစား ခွဲခြားထားသည်။ (၁)ဝိုင် အရည်အတွက်၊ (၂) စားပွဲတင်သစ်သီးအတွက်၊ (၃) စပျစ်သီးခြောက်လုပ်ရန်အတွက် (၄) စပျစ်ရည်ရိုးရိုး

အတွက်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဝိုင်အရက်အတွက် စပျစ်သီးမှာ လည်း နှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ အချိုဓာတ်အသင့်အတင့် သာပါ၍ အချဉ်ဓာတ်ပိုပါသည်။ ကျန်တစ်မျိုးမှာ အချိုဓာတ်များ၍ အချဉ်ဓာတ် အတော်အသင့်သာပါလေသည်။ စားပွဲတင်သစ်သီးအတွက် စပျစ်သီးမျိုးမှာအရွယ်အစား၊ ပုံသဏ္ဍာန်၊ အရောင်အဆင်းကောင်းမွန်ရပေမည်။ အရသာမှာ မချိုလွန်း၊ မချဉ်လွန်းစေရ။ ရပ်ဝေးသို့တင်ပို့ရာ၌ အကိုင်အတွယ် ခံနိုင်ရပေမည်။ စပျစ်သီးခြောက်လုပ်ရန် အတွက်မှာ အသီးမှည့်များ၌ အချိုဓာတ်များရမည်။ အစေ့များ မပါရှိစေရန် အရေးကြီးသည်။ စပျစ်သီး ခြောက်များမှာ ပျော့ပျောင်းရပေမည်။ စပျစ်ရည်ရိုးရိုးအတွက်ဖြစ်လျှင် စပျစ်သီးတွင် အချိုဓာတ် အတော်အသင့် မျှသာပါရှိ၍ အချဉ်ဓာတ်ပိုရပေမည်။

စပျစ်သီးများသည် အစိမ်းရောင်၊ အနီရောင်၊ အဝါရောင် ခရမ်းရောင်နှင့် ရောင်စုံပြောက်ကျားများရှိလေသည်။ အချို့သောစပျစ်ပင်များသည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ မှ ၄၀၀ တိုင်အောင် အသီးများသီးတတ်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ပြင်သစ် နိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်းများစွာပင် စပျစ်သီးအတွက် ဆုံး နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၌ စပျစ်ပင်ကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မိုးပါးရေရှားရပ်ဝန်း၌လည်း စပျစ်ပင်ကို အနည်းငယ်မျှစိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။

စဖင့်ရုပ်များ ။ ။ စဖင့်ရုပ်များကို ဂရိ၊ အီဂျစ် စသောနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရသည်။ ဂရိနိုင်ငံမှစဖင့်မှာ အလွန်ဆန်းကြယ်သည်။ အများအားဖြင့် ခြင်္သေ့ကိုယ်၌ သိမ်းငှက်၊ သို့မဟုတ် လူ၊ သို့မဟုတ် သိုးထီးတို့၏ ဦးခေါင်းတစ်ခုခုကို တပ်ဆင်ထားသော အရုပ်များဖြစ်သည်။ အချို့မှာ မိန်းမ၏ အပေါ်ကိုယ်တစ်ပိုင်း၊ ခြင်္သေ့ကိုယ်၊ မြွေအမြီးနှင့်ငှက်၏ တောင်ပံများကို စုပေါင်းတပ်ဆင်ထားသော အရုပ်များဖြစ်သည်။ သိမ်းငှက်၏ဦးခေါင်း တပ်ဆင်ထားသော ဂရိစဖင့်ရုပ်များကို ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကပင်တွေ့ရသည်။

အီဂျစ် စဖင့်ရုပ်များမှာ မြန်မာတို့၏ မနုဿိဟရုပ်များနှင့် ဆင်သည်။ (မနုဿိဟ-ရှု။) ယောက်ျား၏ဦးခေါင်းနှင့် ခြင်္သေ့ကိုယ်လက်အင်္ဂါများကို ပေါင်းစပ်ထုလုပ်ထားသည်။ အများအားဖြင့် ယင်းစဖင့်ရုပ်များ၏ ဦးခေါင်းများမှာရှေးအီဂျစ် ဖဲရိုးဘုရင်များ၏ ဦးခေါင်းပုံတူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးသောစဖင့်ရုပ်မှာ အီဂျစ်နိုင်ငံဂီးဇာမြို့ ပိရမစ်အဆောက်အအုံကြီးအနီးတွင် ရှိ၍ ကျောက်သားဖြင့် ထုလုပ်ထားသည်။ ယင်းစဖင့် ရုပ်

အီဂျစ်နိုင်ငံ ဂီးဇာမြို့ရှိ ကမ္ဘာပေါ်တွင်အကြီးဆုံး စဖင့်ရုပ်

ကြီး၏ အလျားမှာ ၁၈၉ ပေရှိ၍ အမြင့် ၆၅ ပေရှိသည်။ သို့သော် ယင်းစဖင့်ရုပ်ကြီးကို ထုလုပ်သည့်ခုနှစ် သက္ကရာဇ်ကိုကား အသေအချာမသိရပေ။ ခက်ဖရင်းဘုရင် စိုးမိုးစဉ် ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၉၀၀ က ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိသည်ဟု ယူဆရသည်။ စဖင့်ရုပ်ကြီး၏ မျက်နှာမှာ ရှေးအီဂျစ် ဖဲရိုးဘုရင်တစ်ဦး၏မျက်နှာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့သော်စဖင့်ရုပ်ကြီး၏မျက်နှာသည် ရှေးမွတ်စလင်လူမျိုးတို့၏လက်ချက်ဖြင့်ပွန်းပဲ့ပျက်စီးခဲ့ခြင်းကြောင့် မည်သည့်ဖဲရိုးဘုရင်၏ မျက်နှာပုံပန်းဖြစ်သည်ကိုမသိနိုင်တော့ချေ။

တနှစ်စဖင့်ရုပ်များသည် ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ကပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ အီဂျစ်အနုပညာ၏ ခန့်ညားဆန်းကြယ်သော သရုပ်ကို ဖော်ပြကြလေသည်။ ဂီးဇာမြို့ စဖင့်ရုပ်ကြီးမှအပ မင်းဖစ်မြို့ရှိ စဖင့်ရုပ်များသည် အခြားသောစဖင့်ရုပ်များအနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖြူဖြင့်ထုလုပ်ထား၍ အလျား ၁၇၂ ပေ ၆ လက်မနှင့် အမြင့် ၅၆ ပေရှိသည်။ ယင်း၏မျက်နှာပုံပန်းမှာ ယောက်ျားအသွင်ဝတ်ဆင်ထားသော ဟက်ရှက်စွတ်ဘုရင်မကြီး၏ မျက်နှာပုံပန်းနှင့် တူသကဲ့သို့ရှိသည်။ ဘီစီ ၁၄၄၀ ပြည့်နှစ်က ထုလုပ်ထားခဲ့၍ အလျား ၁၇ ပေစီရှိ သိုးထီး၏ဦးခေါင်းတပ်ဆင်ထားသော စဖင့်ရုပ်များကိုလည်း သီးဗီးမြို့၌ တွေ့နိုင်လေသည်။

ဂရိစဖင့်ရုပ်နှင့် အီဂျစ်စဖင့်ရုပ်များကား မတူကြချေ။ ဂရိစဖင့်ရုပ်များသည် ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာသဘောနှင့်

မည်သို့မျှစပ်လျှင်ခြင်းမရှိချေ။ အီဂျစ်စဖင့်ရုပ်များကား ဖဲရိုးဘုရင်တစ်ဦးဦးသို့မဟုတ် ယင်းဘုရင်အားစောင့်ရှောက်သော ဘုရင်တစ်ပါးပါးနှင့် စပ်ဆိုင်၍၊ ယင်းတို့ကို လူတို့က ကိုး ကွယ်သမှုပြုကြသည်။

စမ။ ။ သုပညာနဂရဆိန္ဒမင်းလက်ထက် သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၂၉ ခုနှစ် အတို သက္ကရာဇ် ၇ ခုတွင် ဥတ္တမသီရိမထေရ် စီရင်သည်ဟုဆိုသော ကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်းအလိုအားဖြင့် မြန်မာအက္ခရာတို့တွင် စာဖို၊ စာမဟူ၍ အက္ခရာနှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ဆို၏။ ဂဠုန်ငှက်ဟု အမှတ်သညာပြုကြသောနေမင်းက ညွှန်ဆိုသည့် အက္ခရာများသည် စာဖိုအက္ခရာဖြစ်၍၊ ကရဝိတ်ငှက်ဟု အမှတ်သညာပြုကြသော လမင်းကညွှန်းသည့် အက္ခရာများသည် စာမအက္ခရာဖြစ်သည်။ စာဖိုကို 'စဖို'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စာမကို 'စမ' ဟူ၍လည်းကောင်း အသံထွက်လေ၊ ရေးလေပြုကြသည်။

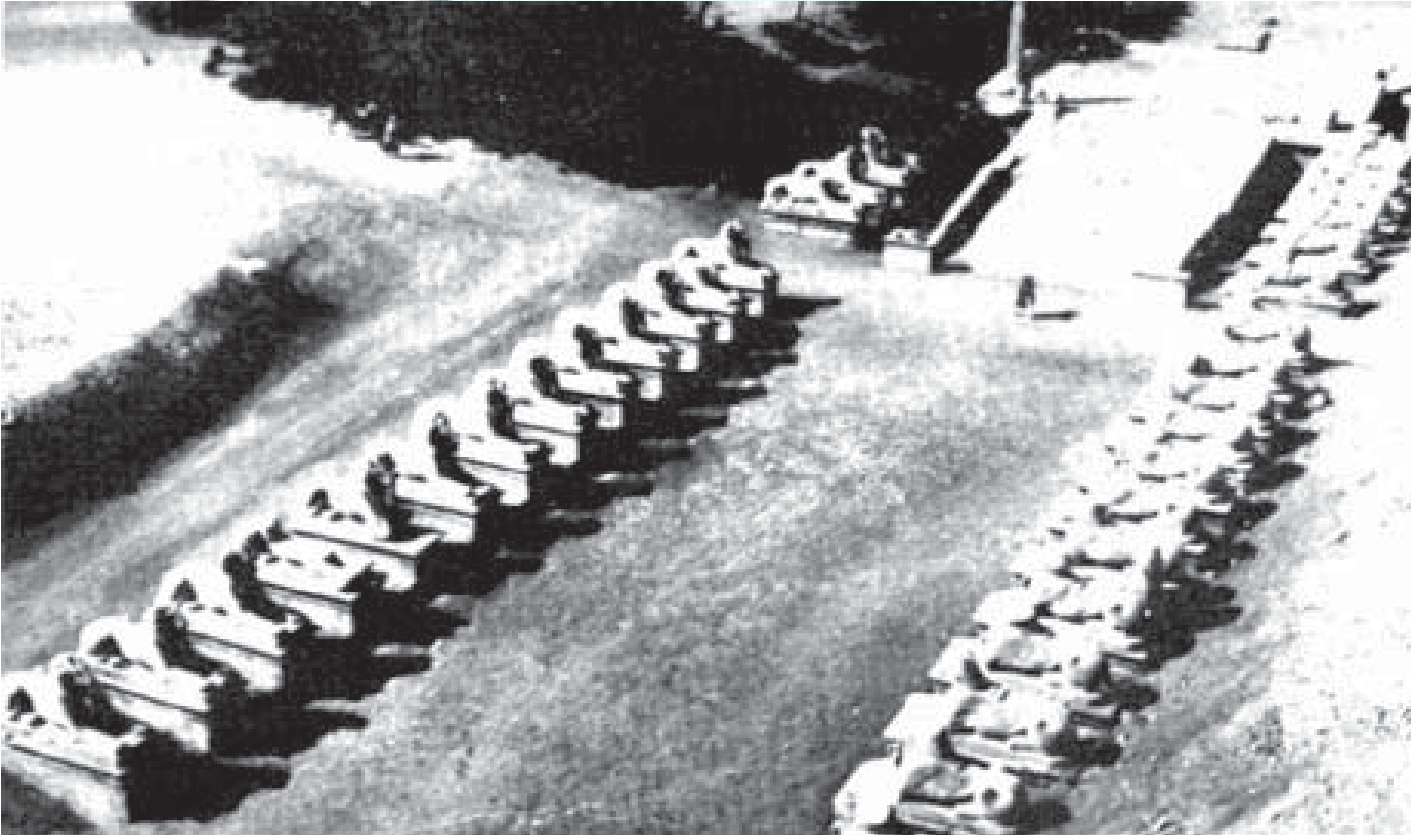
စာဖို(စဖို) ။ ။ နေမင်းသည် သတ္တဝါတို့အကျိုးငှာ မူလအက္ခရာတစ်လုံး၊ ဘူတအက္ခရာ ၂ လုံးကို တစ်နေ့လျှင် ၃ ကြိမ်ပြသည်။ (မူလအက္ခရာဆိုသည်မှာ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော အက္ခရာဖြစ်၍၊ ဘူတအက္ခရာကား မူလအက္ခရာမှ ပြန့်ပွားသော အက္ခရာဖြစ်သည်။) နေမင်းပြသည့် မူလအက္ခရာမှာ၊ နေဝန်း၏ ပကတိပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သော 'ဝ' အက္ခရာဖြစ်၏။ နေထွက်သည့်အချိန်တွင်မူ 'ဝ' တစ်ခြမ်းဖြစ်သော 'ဂ' အက္ခရာပုံကိုသာမြင်ရ၏။ နေဝင်ချိန်တွင်လည်း

ထိုနည်းတူ 'ဂ' အက္ခရာပုံကိုပင် မြင်ရ၏။ ထိုကြောင့် 'ဂ' အက္ခရာ ၂ လုံးမှာ နေမင်းပြသော ဘူတအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်၏။ ယင်းအက္ခရာ ၂ လုံးအနက် တစ်လုံးမှာ ထွက်အက္ခရာဖြစ်၍၊ ကျန်တစ်လုံးမှာ ဝင်အက္ခရာဖြစ်၏။ ယင်းအက္ခရာများမှ ပြန့်ပွားသော အက္ခရာတို့သည် စဖို အက္ခရာများဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် 'နေထွက် ဂငယ်၊ နေလယ် ဝပင်၊ နေဝင် ဂ ဖြစ်ပြန်၊ သုံးတန်အက္ခရာ၊ နေမှလာ၊ မှတ်ပါစဖိုရိုဏ်း' ဟူ၍ ဆိုလေသည်။

စာမ(စမ) ။ ။ စမ အက္ခရာများတွင် မူလ စမအက္ခရာ၊ ဓာတ်စမအက္ခရာဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ မူလစမအက္ခရာတို့သည် ကာယသိဒ္ဓိ၊ သုခသိဒ္ဓိ၊ ပီယသိဒ္ဓိ၊ ဓနသိဒ္ဓိ ဟူသော သိဒ္ဓိ ၄ ပါးကို ပြီးစေနိုင်၏။ ထွက်ရပ်ပေါက်နိုင်၏။ ဓာတ်စမ အက္ခရာများကား ဓနသိဒ္ဓိနှင့် ပီယသိဒ္ဓိဟူသော သိဒ္ဓိ ၂ ပါးကိုပြီးစေနိုင်၏။

မူလစမ။ ။ လမင်းသည် မူလအက္ခရာတစ်လုံး၊ ဘူတအက္ခရာ ၄ လုံး၊ ပေါင်း ၅ လုံးကို တစ်လလျှင် ၅ ကြိမ်ပြ၏။ လဆန်း ၃ ရက် ၄ ရက်တို့တွင်လ၏ သဏ္ဍာန်သည် 'ဂ' အက္ခရာနှင့်တူ၏။ ယင်း 'ဂ' အက္ခရာသည်ပင် လမင်း ပြသော ဘူတအက္ခရာဖြစ်၏။ လဆန်း ၈ ရက်ခန့်ရောက်သောအခါ 'စ' အက္ခရာပုံကို တွေ့ရသည်။ လပြည့်နေ့တွင်ကား လ၏အဝန်းကို အကုန်အစင် တွေ့ရသဖြင့် 'ဝ' အက္ခရာ သဏ္ဍာန်ဖြစ်၏။ လဆုတ် ၈ ရက်တွင်လသည် 'ဗ' အက္ခရာနှင့်တူ၍၊ လကွယ်ခါနီးတွင်မူ 'ပ' အက္ခရာသဏ္ဍာန် တွေ့မြင်

အီဂျစ်နိုင်ငံ ကာနက်မြို့တွင် ဤသို့ စဖင့်ရုပ်များ တစ်တစ်ဖက်တစ်ချက် ရံလျက်ရှိသော နေရာကိုတွေ့မြင်နိုင်သည်

ရ၏။ ယင်းသို့အားဖြင့် လမင်းပြသောအက္ခရာများမှာ 'ဝ' အက္ခရာဟူသော မူလအက္ခရာတစ်လုံးနှင့် ဂ၊ ဓ၊ ပ၊ ဓဟူသောဘူတအက္ခရာ ၄ လုံးဖြစ်၏။

ယင်းအက္ခရာ ၅လုံးပေါ်လာပုံကို တစ်နည်းပြကြသေး၏။ လယ်ကိုင်းဘုန်းတော်ကြီး ဦးဝရသမ္မာဓိ၏ အလိုအရ လဆန်း၌ 'ဂ' ငယ်အက္ခရာ၊ လပြည့်ခါနီးတွင် 'ဗ' အက္ခရာ၊ လပြည့်လျှင် 'ဝ' အက္ခရာပြု၍၊ လပြည့်ကျော်တွင် လဆန်းကဲ့သို့ 'ဂ' နှင့် 'ဗ' ပင်ပြသည် ဟူ၏။

လမင်းပြသည့် ဂ၊ ဓ၊ ဝ၊ ပ၊ ဗဟူသော အက္ခရာ ၅လုံးတွင် အစအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်သော (ဂ၊ ဓ) နှင့် အဆုံးအက္ခရာ ၂ လုံးဖြစ်သော (ပ၊ ဗ) တို့ သဘောချင်း တူညီသည်ဟု ဆို၏။ အကြောင်းကား 'ဂ' ကို ပက်လက်လှန်လျှင် 'ပ'၊ 'ဗ' မှောက်လိုက်လျှင် 'ဓ' ဖြစ်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်၏။ ယင်းတူညီသော အက္ခရာ ၄ လုံးမှ 'ဂ' နှင့် 'ဗ' အက္ခရာ ၂ လုံးကိုပင်လျှင် (ပ၊ ဝ၊ ဓ) ဟူ၍ အက္ခရာ ၃ လုံးကျန်၏။ အထက်တွင် နေမင်းမှ ဂ၊ ဝ၊ ဂ အက္ခရာသုံးလုံးရကြောင်း ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုသုံးလုံးမှ 'ဂ' နှင့် 'ဂ' ကိုပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် 'က' ကိုရသည်။ ထိုနေမင်းမှအက္ခရာကို လမင်းမှအက္ခရာ နှင့်ပေါင်းလိုက်ပြန်လျှင်၊ က၊ ဝ၊ ပ၊ ဝ၊ ဓဟူသော အက္ခရာ ငါးလုံးရပြန်သည်။ အထက်ပါ အက္ခရာ ၅ လုံးတွင် ဘူတအက္ခရာများဖြစ်သော က၊ ပ၊ ဓ အက္ခရာ ၃ လုံးကို အောက်အထက်လှန်လိုက်လျှင် က၊ ပ၊ ဓ၊ ယ၊ ဂ၊ ဗဟူ သော အက္ခရာပိလုံးရ၏။ မူလအက္ခရာ 'ဝ' ၂လုံးပေါင်းလျှင် ဓလုံးရ၏။ ယင်းအက္ခရာ ဓလုံး ကို အထက်တစ်တန်းအောက်တစ်တန်း အောက်ပါအတိုင်း စီ၍ ထားရသည်။

က | ပ | ဓ | ဝ
ယ | ဂ | ဗ | ဝ

ယင်းအက္ခရာ ၈ လုံးသည် ဂဏန်းအရေအတွက်အားဖြင့် ၃၃ ဖြစ်လျှင် မှန်သည်ဟု အဆိုရှိ၏။ နံသင့်ကောက်၍ ပေါင်းလျှင် ၃၃ ရသည်။

က | ပ | ဓ | ဝ ၂+၅+၇+၄ = ၁၈ = ၃၃
ယ | ဂ | ဗ | ဝ ၄+၂+၅+၄ = ၁၅

ထိုကြောင့် က၊ ပ၊ ဒ၊ ဝ။ ယ၊ ဂ၊ ဗ၊ ဝ ဟူသော အက္ခရာ ၈ လုံး သည် အတုမရှိသောအကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် လေးလုံးသော စမ တို့ကိုကောက်ယူရာကောက်ယူကြောင်းဖြစ်သော အခြေခံအက္ခရာများဖြစ်၏။

ဓာတ်စမ ။ ။ ဓနသိဒ္ဓိနှင့် ပီယသိဒ္ဓိ ဟူသော သိဒ္ဓိ ၂ပါးကို ပြီးစေနိုင်သော ဓာတ်အက္ခရာများသည် ဓာတ် ၄ ပါးကိုဆုံးဖြတ်ဝေဖန်နိုင်ခြင်းသာလျှင် လိုရင်းဖြစ်၏။ ယင်းဓာတ် ၄ ပါးကို အမှီပြု၍သာ ၄လုံးသောအက္ခရာတို့ဖြစ်လာကြ၏။ ဓာတ်စမ အက္ခရာ ၄ လုံးတွင် တစ်လုံးကို နေနှင့်လတို့မှပြ

ကပ္ပါလင်္ကာရဝနာကျမ်းလာ ဓာတ်စမအက္ခရာလေးလုံးကောက်ယူနည်းတစ်မျိုး

သောအက္ခရာကို ပေါင်း၍ယူရမည်ဆို၏။ ယင်း အက္ခရာကား 'ဝ' အက္ခရာဖြစ်၏။ အက္ခရာတစ်လုံးကို သမုဒ္ဒရာမှ မငြိမ်မသက် လျှပ်ပေါ်လော်လီသောငါးတွင် ယူအပ်၏ဟုဆိုသည်။ ယင်းအက္ခရာသည် ငါးရုံအမြီးဖျားရှိ 'ဗ' အက္ခရာဖြစ်၏။ အက္ခရာတစ်လုံးကို ကောင်းကင်တွင် ပျံသန်း၍ မြေ၌အစာရှာသော ဆန်းကြယ်သောအဆင်းရှိ သည့်ငှက်၌ ယူအပ်၏ဟုဆိုရာ၌၊ ဥဒေါင်းငှက်၏ အမြီးဖျား၌ရှိသော 'စ' အက္ခရာကို ဆိုရာ၌၊ ကျန်အက္ခရာတစ်လုံးကို မူ ဦးခေါင်းမရှိဘဲ ခြေထောက်များသောငါး၌ ယူအပ်၏ဟုဆိုသောကြောင့်၊ ခြေရှစ်ချောင်းရှိသော ပုစွန်လုံး၏ ကျောမှ 'ခ' အက္ခရာကို ယူရသည်။ ဤသို့ဖြင့် စ၊ ဓ၊ ပ၊ ဝ ဟူသော ဓာတ် စမ အက္ခရာ ၄ လုံးရ၏။ ထိုကြောင့် 'နေလ ဥဒေါင်း၊ တွင်းအောင်း ပုစွန်၊ ဖော်ညွှန်းငါးရုံ၊ လေးတန့် အက္ခရာကို စ၊ ဓ၊ ပ၊ ဝ ဟူ၍မှတ်ယူရာ၏' ဟုအဆိုရှိလေသည်။

ဓာတ်စမအက္ခရာများကို ကေစိဝါဒအားဖြင့် ကောက်ယူပုံမှာ တစ်မျိုးဖြစ်၏။ နေလမှပြသော 'ဝ' အက္ခရာ ၂ လုံးကိုပေါင်းလျှင် 'ထ' အက္ခရာရ၏။ သမုဒ္ဒရာ၌ကျက်

စားသော ခိုင်းငါးရု၏အမြီးရှိ 'ဝ' အက္ခရာတစ်လုံး၊ ဥဒေါင်း ငှက် အမြီးရှိ 'စ' အက္ခရာတစ်လုံး၊ အခြေများ၍ ခေါင်းမရှိ သော ယယ်ဗုဇွန်လုံး၏ ကျော၌ရှိသော 'င' အက္ခရာတစ်လုံး အားဖြင့် ငါ ထ၊ စ၊ ဝ ဟူသော ဓာတ်စမ ၄ လုံးရသည်ဟု ဆိုသည်။

တနည်းအားဖြင့်လည်း၊ အက္ခရာတစ်လုံးကို တရားဂုဏ် ၆ ပါးဖြင့် ရှာအပ်၏ဟုဆိုရာ၌၊ 'က' မှစ၍ ရေတွက်သော် ၆ ခု မြောက်ဖြစ်သော 'စ' အက္ခရာကိုရ၏။ အက္ခရာတစ်လုံးကို ကောင်းကျိုး ၅ ပါးဖြင့် သိအပ်၏ဟုဆို၏။ 'က' မှစ၍ ရေသော် ၅ ခုမြောက် အက္ခရာသည် 'င' ဖြစ်၏။ အက္ခရာ တစ်လုံးသည် ဆင်ကိုဟောသော ဂဇ အက္ခရာတို့ဖြင့် ယူအပ် ၏ ဆိုသဖြင့် ဆင်ဖြင့်ညွှန်သော အက္ခရာသည် 'ထ' ဆင် ထူး ဖြစ်၏။ ကျန်အက္ခရာတစ်လုံးမှာ ခြင်္သေ့၊ ပူးသတ္တဝါ ၂ ခုဖြင့်သိအပ်၏ဟုဆိုသည်။ ခြင်္သေ့မှာ အင်္ဂါနံဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်၊ ပူးမှာ သောကြာနံဂြိုဟ်သက် ၂၁ နှစ်၊ ပေါင်း ၂၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ ရေသော် ၂၉ ခုမြောက် အက္ခရာသည် 'ဝ' ဖြစ်၏။ ဤသို့ ကောက်ယူခြင်းဖြင့် စ၊ ငါ ထ၊ ဝ ဟူ သော အက္ခရာ ၄ လုံးရ၏။

တစ်နည်းကား တရားဂုဏ် ၆ ပါးဖြင့်သိအပ်သော အက္ခ ရာကား၊ 'က' မှစ၍ရေသော် ၆ ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ 'စ' ဖြစ်၏။ ကောင်းကျိုး ၅ ပါးဖြင့်ရအပ်သော အက္ခရာကား၊ ၅ မှာ ကြာသပတေးဖြစ်၍ ဂြိုဟ်သက် ၁၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ ၁၉ ခုမြောက် အက္ခရာသည် 'စ' ဖြစ်၏။ ဆင်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အက္ခရာဟူရာ၌ ဆင်ကား ပါဠိအခေါ် ဂဇဖြစ်၏။ 'ဂ' မှာ တနင်္လာနံဂြိုဟ်သက် ၁၅ နှစ်၊ 'ဇ'

အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးစာဆို အက်သယ်မေရီစမိုက်

မှာ အင်္ဂါနံဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်ဖြစ်၍၊ ၂ ခုပေါင်း ၂၃ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ရေသော် ၂၃ ခုမြောက်အက္ခရာကား 'ဗ' ဖြစ်၏။ ခြင်္သေ့၊ ပူးသတ္တဝါ ၂ ခုဖြင့် သိအပ်သောအက္ခရာ ကား၊ ခြင်္သေ့မှာ အင်္ဂါနံဂြိုဟ်သက် ၈ နှစ်၊ ပူးမှာ သော ကြာနံဂြိုဟ်သက် ၂၁ နှစ်၊ ပေါင်း ၂၉ ဖြစ်၏။ 'က' မှစ၍ရေတွက်သော် ၂၉ ခုမြောက်အက္ခရာကား 'ဝ' ဖြစ်၏။ ဤသို့ကောက်ယူခြင်းဖြင့် စ၊ ငါ ထ၊ ဝ၊ ဟူသော အက္ခရာ ၄ လုံးကို ရပြန်၏။

ဤသို့လျှင်၊ ဓာတ် စမ အက္ခရာများကိုကောက်ယူရာ၌ ဝါဒအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဝါဒတစ်မျိုး၌ကား ဓာတ်စမသည် စ၊ စ၊ ဗ၊ ဝ အက္ခရာ ၄ လုံး ဖြစ်သည်ဆိုသည်။ အခြား ဝါဒတစ်မျိုးကမူ စ၊ ဒါ ဗ၊ ဝ။ ငါ ထ၊ စ၊ ဝ ဟူ၍ ၂ မျိုးရှိ သည်။ လက်ဝဲ စမ၊ လက်ျာစမ ၂ မျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ကေဝီဝါဒ၌ကား ဓာတ်စမသည် ငါ ထ၊ စ၊ ဝ ဟူ၍ ၄ လုံး သာရှိသည်ဟုဆို၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ကပ္ပိလင်္ကာရ ဝဏ္ဏနာ ကျမ်းပြုဆရာ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုက နှောင်းဆရာတို့ ပညာဖြင့် ညှိနှိုင်း၍ မှန်ကန်အောင် ကောက်ယူကြရန် တိုက်တွန်းရေး သားခဲ့လေသည်။

အထက်တွင်ရေးသားဖော်ပြသော အကြောင်းအရာများ ကား ကပ္ပိလင်္ကာရကျမ်းအရ ကောက်ယူနည်းအမျိုးမျိုး ဖြစ်၏။ ယခုကာလ အများသိရှိကြသည့် စ၊ စ၊ ဗ၊ ဝ ဟူ သောစမ လေးလုံးကား၊ ဗုဇွန်၏ကိုယ်၊ ဝံ၏ရင်ပတ်၊ ငရံ ခိုင်း၏အမြီး၊ ဒေဝါင်း၏အမြီးဖျားရှိ စာလေးလုံးဖြစ်သည်ဟု နားလည်ကြ၏။ အချို့က ကမ္ဘာတည်ဦးစကပင် သတ္တဝါ များ၏ ကိုယ်တွင်ပါရှိ၍ မည်သည့်အခါမျှ မပျောက် ပျက်နိုင်သည့် စာကြီးများဖြစ်သည်ဟုဆိုကြ၏။ ဦးပုည၏ ဝိဇယပြဇာတ်တွင် 'ဗုဇွန်၊ ဝံ၊ ငါး၊ ဒေါင်းမြီးဖျားမှာ၊ စာ လေးပါး ကျေကာမှာ၊ သွေပျံမယ် လှယဉ်ကြျားငှဲ ဟုစပ် ဆိုထား၏။ ဗုဇွန်၏ကိုယ်တွင် 'ဗ' အက္ခရာ၊ ဝံ၏ရင်ပတ် တွင် 'ဝ' အက္ခရာ၊ ငါးရံခိုင်း၏အမြီးတွင် 'စ' အက္ခရာ၊ ဇေါင်းမြီးဖျားတွင် 'စ' အက္ခရာဟူ၍ စမအက္ခရာလေးလုံးကို ဖွဲ့ဆိုထားသည်ဟု ယူဆကြသည်။

စမိုက်အီ၊ အမ် (ခရစ် ၁၈၅၈-၁၉၄၄) ။ ။ အင်္ဂလိပ် အမျိုးသမီး ဂီတစာဆိုနှင့် စာရေးဆရာမကြီး အက်သယ် မေရီ စမိုက်သည် ၁၈၅၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့၌ဖွားမြင်၍ ဗိုလ်ချုပ် ဂျေအိပ်စမိုက်၏ သမီးဖြစ် သည်။ အင်္ဂလိပ်စာဆိုလောကတွင် တစ်ဦးတည်းသော ထင် ရှားသည့် အမျိုးသမီး ဂီတစာဆိုဖြစ်၏။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဒီ၊ ဘီ၊ အီးခေါ် ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော် အမျိုးသမီးဘွဲ့ထူးကို ရရှိသည်။ အက်သယ်သည် ငယ်စဉ်အခါက ဂျာမနီနိုင်ငံ လိုက်ပဆစ်မြို့၌ ဂီတစာဆိုကျော်ကြီး ဟိုင်းနရစ်ဖွန်ဟတ်ဆို

ဂင်ဗတ်ထံကွပ် ဂီတ ပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ သူစပ်ဆိုသော သီချင်းများသည် အင်္ဂလန်ပြည်မှာထက် ဥရောပတိုက်၌ ပိုမိုကျော်ကြားသည်။ အက်သယ်သည် အင်္ဂလိပ်ဂီတစာဆိုပင်ဖြစ်လင့်ကစား ဂီတပညာကို ဂျာမနီ နိုင်ငံ၌ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သူ ဖြစ်သည့်အလျောက် သူ၏သီချင်းများမှာ အင်္ဂလိပ်မဆန်ဘဲ ဂျာမန်ဆန်လေသည်။ ရှေးဦးစွာသူစပ်ဆိုသော ဖန်တာဇီယိုခေါ် အော်ပရာဇာတ်ပွဲကို ရုံတင်ပြသရာတွင် လူကြိုက်များလှ၏။ ထိုနောက် ဆက်လက်၍ လိုက်ပဆစ်၊ ပရာဟ၊ ဗီယင်းနား စသည့်မြို့ကြီးများတွင် သူကိုယ်တိုင်ရေးသားသော အော်ပရာဇာတ်များကို ရုံတင်ပြသခဲ့သည်။ လန်ဒန်မြို့တွင် ကင်ဗင့်ဥယျာဉ်၌ ရုံတင်ပြသော ဒါဝေါအော်ပရာဇာတ်မှာ အလွန်ကျော်ကြားသည်။ ထိုဇာတ်များအပြင် သီချင်းများကိုလည်းစီကုံးခဲ့သဖြင့် ထင်ရှားသော အမျိုးသမီးစာဆိုကြီးဖြစ်သည်။ သူသည် အမျိုးသမီးများ အဖိအနှိပ်ခံရမှုမှ တော်လှန်ရေးတွင်အရေးပါစွာဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ကာ 'အမျိုးသမီးများချီတက်ခဲ့' ဟူသော အမျိုးသမီးများစိတ်တက်ကြွဖွယ်ရာသီချင်းကို ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုအမျိုးသမီးဂီတစာဆိုကား ၁၉၄၄ ခုနှစ် မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

စမစ်အေ(ခရစ် ၁၇၂၃-၉၀) ။ ။ အက်ဒမ်စမစ်သည် ကားစကော့လူမျိုး ဘောဂဗေဒပညာရှိကြီး တစ်ဦး ဖြစ်၏။ အကောက်တော်ဌာန၊ စာရင်းစစ်မင်းကြီးအက်ဒမ်စမတ်၏ သားဖြစ်၍ စကော့တလန်ပြည် ကပ်ကောဒီမြို့တွင် ၁၇၂၃

စကော့အမျိုးသား ဘောဂဗေဒပညာရှင်အက်ဒမ်စမစ်

ခုနှစ် ဇွန် ၅ ရက်နေ့၌ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က မွေးရာဇာတိမြို့ရှိကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ ထိုနောက် ဂလပ်စဂိုး တက္ကသိုလ်နှင့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်များ၌လည်းကောင်း ပညာသင်ကြားခဲ့၏။ ယထာဘူတပညာနှင့် နိုင်ငံရေးပညာများကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

၁၇၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တိုင် ဂလပ်စဂိုးတက္ကသိုလ်တွင် တက္ကဗေဒပါမောက္ခအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရ၏။ ၁၇၅၉ ခုနှစ်တွင် စိတ်ဓာတ်နှင့်ဆိုင်ရာ စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ်ကိုရေးသည်။ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တွင် ပါမောက္ခအလုပ်မှထွက်၍ နိုင်ငံခြားကို လှည့်လည်ခဲ့ရာ ၁၇၆၆ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် နေရင်းဇာတိမြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ၏။ ထိုမြို့မှာပင်နေ၍ 'လူမျိုးတို့၏ ဘောဂဗေဒ' ခေါ် စာအုပ်ကြီးကို ရေးသားသည်တွင် အလွန်တရာ နာမည်ကျော်ကြားသွားလေသည်။ ထိုစာအုပ်ကြီးမှာ ဘောဂဗေဒဆိုင်ရာစာအုပ်များထဲတွင် အကောင်းဆုံးသော စာအုပ်ဖြစ်သည်ဟု တန်ဖိုး ဖြတ်ကြသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှုကို ထောက်ခံရေးသားထားလေသည်။ ထို့ပြင် ထိုစာအုပ်သည် ဘောဂဗေဒပညာရပ်အတွက် အလွန်ပင်အရေးပါ အရာရောက်လှ၏။ ဘောဂဗေဒကို သီးခြားသိပ္ပံပညာ ရပ်အနေဖြင့် ထားထိုက်ကြောင်းကိုလည်း အကြောင်းပြထားလေ၏။

ထိုပညာရှိကြီးသည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင်ကွယ်လွန်သည်။

စမတ်ဂျေ၊ စီ (ခရစ် ၁၈၇၀-၁၉၅၁) ။ ။ ယန်ခရစ္စယန် စမတ်သည် တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနိုင်ငံမှ နိုင်ငံပြုသူခမိန် ဖြစ်သည်။ ဗိုးဝါးလယ်သမားမျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်လာသူဖြစ်၍ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ကိပ်ကိုလိုနီနယ် ကိပ္ပတောင်းမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ စတယ်လင်ဗော့မြို့၊ ဝိတိုရိယကောလိပ်ကျောင်းမှ ဘီ၊အေဘွဲ့ကိုရပြီးနောက် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သွားရောက်ကာ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင် ဥပဒေပညာကို ဆည်းပူး လေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီး၍ အာဖရိကတိုက်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ကိပ္ပတောင်းမြို့တွင်နေထိုင်ကာ ရှေ့နေအလုပ်ဖြင့်အသက်မွေးရာ၌ နာမည်ရခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်ကပင် စမတ်သည် နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါဝင်စားလာခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာကျယ်ပြန့်အောင် စွမ်းဆောင်ပေးခဲ့သူ စွဲစီးရတ်ကို အားကျပြီးလျှင်၊ ဗိုးဝါးသမ္မတနိုင်ငံများကို ဂရိတ်ဗြိတိန်နှင့်ပူးပေါင်းရန် လိုလားခဲ့၏။ သို့သော် မကြာမီရုတ်သည် ထရန်စဗားသမတနိုင်ငံကို အတင်း အဓမ္မသိမ်းယူရန် ကြံစည်ခဲ့သည်ကို သိရှိသောအခါ စမတ်သည် စိတ်ထားပြောင်းသွား၍ သူ၏အမျိုးသားများအကျိုးအတွက်ကိုသာ ဆောင်ရွက်တော့မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်

ချပြီးလျှင် ထရန်စဗားသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေသည်။
(ရုတ်၊ စွဲစီး-လည်းရှိ။) ထရန်စဗားတွင် ရှေ့နေအ
လုပ်ဖြင့် အသက်မွေးခဲ့ရာတွင် နာမည်ရခဲ့ပြန်သည်။
ထို့အခါ ထရန်စဗားသမတနိုင်ငံ၏ သမ္မတ ကရူးဂါးက
ခမတ်၏ အရည်အချင်းကိုသိမြင်လာသဖြင့် ၁၈၉၈ ခုနှစ်
တွင် အစိုးရရှေ့နေအကြီးအကဲအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့လေ၏။
ထိုစဉ်က စမတ်မှာ အသက် ၃၀ ခန့်မျှသာ ရှိသေးသည်။

၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် ဗိုးဝါးစစ်ပွဲများ စတင်ဖြစ်ပွားသောအခါ
စမတ်သည် ပထမတွင် စည်းရုံးရေးတာဝန်များကိုသာ လုပ်
ကိုင်ခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် မကြာမီ ဗိုးဝါးတပ်များကို
ခေါင်းဆောင်ကာ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ရ၏။ ထိုအခါတွင် သူသည်
ရှေ့နေအဖြစ် အစွမ်းပြနိုင်သကဲ့သို့ စစ်ဆင်မှုရေးရာတွင်လည်း
အစွမ်းပြနိုင်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပြောက်ကျားစစ်ဆင်
ရေးတွင် အလွန်ကျွမ်းကျင်သော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ်
အသိအမှတ်ပြုကြရလေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြောက်
ကျားတပ်များ၏ သေနာပတိအဖြစ်ပင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။
(ဗိုးဝါးစစ်ပွဲ-ရှု။)

၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုးဝါးစစ်ပွဲဖြစ်၍ စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်
ချုပ်ဆိုရာ၌ စမတ်မှာ အရေးပါ အရာရောက်သော ကိုယ်စား
ဘလုယ်တစ်ဦး အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ရပေသည်။ ထိုနောက် တောင်
အာဖရိကတိုက်တွင် စစ်ကြောင့် အခြေအနေပျက်ပြားခဲ့
ရသည်ကို ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည် ထူ
ထောင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။ သူ၏
ရဲဘော်ဗိုလ်ချုပ်ဗိုတာနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကတိုက်၌
အင်္ဂလိပ်နှင့်ဗိုဝါးတို့ ပြန်လည်သင့်မြတ်အောင် ဆောင်
ရွက်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် စမတ်သည် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သွား
ရောက်၍ လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးရသော ထရန်စဗားနှင့် နာတဲ၊
ကိပ်ကိုလိုနီပြည်နယ်စသည့် တောင်အာဖရိကတိုက်ပြည်နယ်
များကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန်အတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့လေ
သည်။ သူ၏ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ထရန်
စဗားသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၁၀
ပြည့်နှစ်တွင် ဗိုးဝါးနယ်များဖြစ်သော ထရန်စဗားနှင့် ဩ
ရိန်းဖရီးစတိတ်တို့အပြင် ဗြိတိသျှပိုင် နယ်သစ်များဖြစ်သော
နာတဲနှင့် ကိပ်ကိုလိုနီပြည်နယ်နှစ်ခုတို့ကို ပူးပေါင်းပြီးသော်
တောင်အာဖရိကတိုက်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တည်ထောင်ခဲ့
လေသည်။ ထိုပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် စမတ်
သည် ကာကွယ်ရေး၊ ပြည်တွင်း ရေးနှင့်သတ္တုတွင်းဌာနဝန်
ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ မကြာမီ ဘဏ္ဍာရေး
ဌာနဝန်ကြီးအဖြစ်ကိုပါ ဆောင်ရွက်ရပြန်၍ အစိုးရအဖွဲ့ထဲ
တွင် အရေးပါဆုံးသော သူတစ်ယောက်ဖြစ်လာလေ၏။

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ ဝန်

တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု၏ ကြီးပွားတိုးတက်ရေးကိုဆောင်
ရွက်ခဲ့သော စစ်သူကြီးယန်ခရစ္စမတ်

ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ ဗိုတာနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကတိုက်တွင်
ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ မယ်မ်းမယိုင်ရလေအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့
ကြ၏။ ဂျာမန်နှင့်အင်္ဂလိပ်တို့ စစ်ဖြစ်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်
နက် ဂျာမန်တို့က အားပေးအားမြှောက်ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်၊
တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရှိ ဗိုးဝါးလူမျိုးအချို့
သည် ဗြိတိသျှတို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို တွန်းလှန်ရန် ပုန်
ကန်ထကြွကြလေသည်။ ယင်းသို့ထကြွခဲ့သည်ကို ဗိုလ်ချုပ်
ဗိုတာနှင့်အတူ အောင်မြင်စွာ နှိမ်နင်းလိုက်လေသည်။
ထိုမျှမကသေး စမတ်သည် ဗိုလ်ချုပ်ဗိုတာနှင့်အတူ တပ်ကို
ဦးစီးတိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် အနောက်တောင် အာဖရိက ပြည်
နယ်ကိုပင် သိမ်းယူနိုင်ခဲ့လေသည်။ များမကြာမီ စမတ်
သည် ဗိုလ်ချုပ်ရာထူးတွင် ခန့်ထားခြင်းခံရပြီးနောက် ဂျာ
မန် အရှေ့အာဖရိကပြည်နယ်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခဲ့သည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် စမတ်အား ဗြိတိသျှအစိုးရက လန်ဒန်
မြို့သို့ဖိတ်ခေါ်၍ စစ်ကက်ဗိနကအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ခန့်
ထားလေ၏။ ထိုစဉ်က စမတ်သည် လေတပ်တွင်လည်း
ကောင်း၊ အခြားစစ်တပ်ဆိုင်ရာကိစ္စများတွင်လည်းကောင်း
တိုးတက်ပြုပြင်ရေးအတွက် အကြံဉာဏ်များပေးခဲ့၏။ လန်
ဒန်လေကြောင်း ကာကွယ်ရေးများကိုလည်း ကြီးကြပ်စီမံခဲ့
လေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စစ်မြေပြင်များသို့ပင် သွားရောက်
ကာ ဗိုလ်မှူး၊ ဗိုလ်ချုပ်များနှင့်ဆွေးနွေးခဲ့၏။

ထိုပြင် ပါရစ်ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ၌ အမေရိကန် သမ္မ
တဝီလဆန်နှင့်အတူ သမိုင်းတင်ရစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့လေ

သည်။ စမတ်သည် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးကို အမေရိကန်သမ္မတလက်ထက်တွင် အတူ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကတိုက်သို့ ပြန်ခဲ့ပြီးနောက် ဗိုတာလွယ်လွန်သောအခါ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏ ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးကို ဆက်ခံရလေသည်။ ထိုအတောအတွင်း တောင်အာဖရိကတိုက်တွင် ဟာဆော့ခေါင်းဆောင်သော အမျိုးသားပါတီသည် အင်အားကောင်းလာခဲ့လေရာ၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် စမတ်သည် အရေးနိမ့်သွားလေသည်။ ထိုနောက်တွင် ၉ နှစ်မျှ အတိုက်အခံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယထာဘူတပညာကိုလေ့လာလိုက်စား၍ ကျမ်းစာတစောင်ပင် ပြုစုခဲ့သေးသည်။ ထိုအတောအတွင်း နိုင်ငံရေး အခြေအနေမှာလည်း မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေခဲ့သေး၏။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင်ကား အမျိုးသားပါတီ၏ ခေါင်းဆောင်ဟာဆော့နှင့် နားလည်မှုရယူပြီးသော် ညွန့်ပေါင်း အစိုးရဖွဲ့ကာ စမတ်က ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသောအခါ ဟာဆော့က ကြားနေလိုသော်လည်း စမတ်နှင့်နောက်ပါတို့က ဂျာမနီအားစစ်ကျေညာလိုက်သည်။ လွတ်တော်တွင် ဟာဆော့၏ ကြားနေရေးအဆိုမှာ ရှုံးနိမ့်သွားသဖြင့် စမတ်က အစိုးရအဖွဲ့သစ်ဖွဲ့ကာ သူကိုယ်တိုင် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်လေ၏။ စမတ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ဂျာမနီနိုင်ငံအား စစ်ကျေညာလေသည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ သေနာပတိအဖြစ်ခံယူခဲ့၏။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဆဋ္ဌမဂျော့ဘုရင်က စစ်သူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်လေသည်။ ဒိုမီနီယန်စစ်သားကောင်းများထဲမှ ထိုရာထူးအဆင့်အတန်းကို စမတ်သည် ပထမဆုံးရရှိခဲ့သူဖြစ်၏။ ထိုနောက်တွင် သူသည် လန်ဒန်မြို့သို့ သွားရောက်ကာ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာအကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူ၏ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသည် မဟာမိတ်စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အပံ့များပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးကို ရေးဆွဲရာ၌ စမတ်သည် အဖိုးတန်သောအကူအညီများပေးခဲ့၏။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် နယူးယော့မြို့၌ ကျင်းပခဲ့သောကုလသမဂ္ဂအထွေထွေလွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုနိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တက်ရောက် ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပဋ္ဌမဂျော့ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့သည် သမီးတော်နှစ်ပါးနှင့်အတူ တောင်အာဖရိကသို့ တိုင်းခမ်းလှည့်လည်ခဲ့စဉ် ဗြိတိသျှနိုင်ငံတော်တွင် အမြင့်ဆုံးဘွဲ့တံဆိပ်ဖြစ်သော အောဒါးအော့မဲရစ်ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရ၏။

၁၉၄၈ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် စမတ်မှာ အရေးနိမ့်ခဲ့ရပြန်လေသည်။ ထိုအခါဒေါက်တာ မာလန်းက ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ဆက်ခံသည်။ ထိုနှစ်တွင် စမတ်သည် အင်္ဂလန်ပြည်၊ ကိမ်းဗစ်တက္ကသိုလ်၏ အဓိပတိအဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်းခံရ၏။ သူသည် နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်မှုရေးရာများတွင်သာ ထူးခြားသောအရည်အခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်မဟုတ်၊ ယထာဘူတပညာကဝိတခုအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာတစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားကျော်ကြားသူလည်းဖြစ်လေ၏။ စမတ်သည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် အတိုက်အခံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက် စဉ် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပရိတိုးရီးယား မြို့အနီးရှိ အိုင်ရင်းမြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

စမုန်။ ။စမုန်ငါးမျိုးရှိရာ ယင်းတို့မှာ စမုန်စပါး၊ စမုန်ဖြူ၊ စမုန်နီ၊ စမုန်နက်၊ စမုန်နွယ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

စမုန်စပါးပင်သည် နှစ်ကြာခံပင်မျိုးဖြစ်၏။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ဖိုးနီ ကူလမ် ဗာဂါရီ' ဖြစ်သည်။ စမုန်စပါးပင်သည် ၄ ပေမှ ၅ ပေအထိမြင့်သည်။ အဝါပွင့်များ ပွင့်သည်။ ဥရောပတိုက် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အရိုင်းပေါက်၏။ ဥရောပတိုက်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် အနံ့အပြား စိုက်ပျိုးကြ၏။ အရွက်နှင့်အစေ့မှာလည်း မွှေး၏။

စမုန်စပါးပင်

အပင်နှင့်အစေ့နှစ်မျိုးစလုံးကို ဆေးဝါး၊ အရက်၊ သကြား ခဲနှင့် အခြားအစားအသောက်များတွင် အနံ့ကောင်းစေရန် အတွက် အသုံးပြု၏။ စမုန်စပါးမှ စမုန်စပါးဆီကိုထုတ် ယူကြ၏။ ထိုအဆီကို ဆပ်ပြာနှင့် အမွှေးအကြိုင် ပစ္စည်း များ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြ၏။ စမုန်စပါးဆီ မှာ လေနိုင်ဆေးတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၌ စမုန် စပါးကိုကွမ်းယာနှင့်ရော၍ စားလေ့ရှိ၏။

ရက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် စမုန်ဖြူကို 'အင်နီဆိုချိုလပ်ကာ နိုဆပ်'၊ စမုန်နက်ကို 'နိုင်ဂျဲလား ဆက်တီဗား'၊ စမုန်နီကို 'လီပီဒီအမ် ဆက်တီ ဗမ်'၊ စမုန်နွယ်ကို 'မိုမော်ဒီကာ ကိုချင် ချီ အင်ဆစ်' ဟူ၍ခေါ်သည်။ စမုန်နက်မှာ အရောင်နက် သည်။ စမုန်နက်ကို အမူးအမော်အတွက်ကောင်းသည်ဟူ၍ လူမမာများရှုကြသည်။ စမုန်နီအစေ့များကို ဝမ်းကိုက် ရောဂါကုသရာ၌ ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ စမုန်နီ အရွက်ကိုစားရသည်။ စမုန်နွယ်စေ့ကိုပြုတ်၍ ရင်ကျပ်နာ ပျောက်ဆေး ဖော်ယူတတ်ကြသည်။

စလူပင် ။ ။စလူပင်၏ သိပ္ပံအမည်မှာ 'လစ်ကျူအေလာ ပယ်လတေး တား' ဖြစ်သည်။ မျိုးစဉ်မှာ 'ပါမီ' ဖြစ်၍ မျိုးစုမှာ 'လစ်ကျူအေလာ' ဖြစ်သည်။ စလူပင်သည် အမြစ်မီးအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ထန်းမျိုးကဲ့သို့ အများအား ဖြင့်စုရုံးပျောက်တတ်သည်။ အပင်၏အမြင့်မှာ ၈ ပေမှ ၁၅ ပေအထိရှိ၍ လုံးပတ်မှာ ၆လက်မမှ ၈ လက်မအထိရှိ သည်။ ပင်စည်တွင် အရစ်များပါသည်။ အရွက်မှာ ယပ် တောင်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍ ပိန်းရွက်ကဲ့သို့ အောက်ခြေအလယ် တွင် ရွက်တံရှိသည်။ အလျားလိုက် အခေါက်ထပ်များသော အရွက်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွက်ကို ကန့်လန့်ဖြတ်တိုင်းလျှင် ၃ ပေမှ ၅ ပေအထိရှိသည်။ ရွက်ညှာမှာ သေးသွယ်တောင့် တင်း၍ ၃ပေမှ ၄ပေအထိရှိသည်။ ရွက်ညှာတွင် ဆူးများပါရှိ၍ အညိုရောင်သော်လည်းကောင်း၊ အမည်းရောင်သော်လည်း ကောင်းရှိသည့် အမျှင်များဖုံးအုပ်လျက် ရှိနေသည်။

စလူပင်သည် ဆောင်းရာသီ၌ အပွင့်ပွင့်သည်။ အပွင့်မှာ ကြီး၍ ဝါသည်။ပွင့်တံမရှိချေ။ အသီးသီးချိန်မှာ နွေရာသီ ဖြစ်သည်။ စလူးသီးသည် ခွံမာသီးမျိုးဖြစ်၍ ချောမွတ် သည်။ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။ အရွယ် မှာ ဆီးဖြူသီးခန့်ရှိသည်။ အစေ့တစ်ခုသာ ပါရှိ၍ အခွံထူ သည်။ စလူရွက်ကို အိမ်မိုးရသည်။ စလူဖက်ဖြင့် မုံ့ထုပ် တတ်ကြသည်။

စလူပင်သည် စစ်တကောင်း၊ ပဲခူး၊ မုတ္တမနယ်တို့ရှိ အပူ ပိုင်းသစ်တောများတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ ဆစ်ကင်းနယ်၊ အာသံပြည်နယ်နှင့်ကမ္ဘလီ ကျွန်းရှိ စိုစွတ်သောမြစ်ဝှမ်းနှင့် ချိုင့်ဝှမ်းများတွင်လည်း စလူတောများကို တွေ့ရသည်။

စလေမြို့။ ။စလေမြို့သည် မကွေးခရိုင် ရေနံချောင်းနယ် တွင် ပါဝင်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်အရှေ့ဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ညောင်ဦးမြို့မှတောင်ဘက် ၃၄ မိုင်ကွာ သည်။ ပြည်တွင်းသင်္ဘောဆိပ်မြို့ကလေး ဖြစ်သည်။ စလေ မြို့တွင် အစိုးရဆေးရုံ၊ ရဲဌာနာ၊ ဈေး၊ စာတိုက်နှင့် ကြေး နန်းအဆောက်အအုံများရှိသည်။ စလေမြို့၏ အဓိကလုပ် ငန်းများမှာ ယွန်းထည်၊ တိုက်သွင်းထည်များနှင့် ခေါင်း အုံး၊ မွေရာများကို အစာသွတ်ခြင်းဖြစ်၏။ မြန်မာစာ နယ်တွင်ထင်ရှားသော ဦးပုည၏ မွေးဖွားရာအရပ်ဖြစ် သည်။ စလေမြို့တွင် စလေဦးပုည၏ကျောင်းနှင့် ဦးပုည၏ စာကြည့်တိုက်ထားရာ အုတ်ကျောင်းများရှိသည်။ ဦးပုည ၏ကျောင်းမှာ မီးလောင်ထားသော်လည်း စာကြည့်တိုက် အုတ်ကျောင်းမှာ ယခုတိုင်တည်ရှိသေးသည်။ အစေ့မရှိ သောစလေဆီးသီးကြောင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာကြီး စလေဦးပုညကြောင့်လည်းကောင်း စလေမြို့မှာ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် လူသိများသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်ခဲ့သည်။

စလေမြို့သည် ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်က မြို့ပိုင်ရုံးစိုက် သည့်မြို့ ဖြစ်၍ စလေမြို့နယ်သည် ပုဂံနယ်၊ မြင်းခြံခရိုင်တွင် ပါရှိခဲ့၏။ ယခုအခါမူ စလေမြို့၌ မြို့ပိုင်ရုံး မစိုက်တော့ဘဲ မြောက်ဘက် ၅ မိုင်ကွာ ချောက်မြို့၌ ရုံးစိုက်သဖြင့် စလေမြို့ သည် ချောက်မြို့နယ်တွင်အပါအဝင်ဖြစ်နေ၏။ယခင် စလေမြို့နယ်အဖြစ် တည်စဉ်က လူဦးရေမှာ ၁၉၄၁ ခုသန်း ခေါင်စာရင်းအရ ၈၉၅၇၄ ယောက်ဖြစ်၏။ စလေမြို့ တဝိုက်၌ မိုးပါးရှားသဖြင့်အစားအစာ ခေါင်းပါးသည့်ဘေး နှင့် တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုဒေသမှ အချို့သူများသည် ရေနံချောင်း၊ ရေနံမြေသို့လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းသို့ လည်းကောင်း သွားရောက်လည် ပတ် အလုပ်လုပ်ကိုင်တတ်ကြသည်။ စလေမြို့အနီးရှိ ဒေသများမှာ မြေဩဇာညံ့ဖျင်းသော်လည်း ဧရာဝတီမြစ် ကြောင်းအားဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးရှိသဖြင့် စီးပွား ရေးမှာ မဆိုးရွားလှချေ။ စလေမြို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပြောင်းနှင့်ပဲကို အဓိကစိုက်ပျိုးကြသည်။

စလင်း ဆာဝီလျံ၊ ဂျေ(ခရစ် ၁၈၉၁ ဖွား) ။ ။ဆာ ဝီလျံဂျိုးဇက်စလင်းသည် ဩစတြေးလီးယားနိုင်ငံ ဘုရင် ခံချုပ်ဖြစ်သည်။ ၁၈၉၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်၍ ဗာမင်ဂမ်မြို့ ကင်းအက်ဒွပ် စာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ကျောင်းမှထွက်သောအခါ စစ် သားရိုးရိုးအဖြစ်နှင့်ပင် စစ်ထံသို့ဝင်ရောက်အမှုထမ်း သည်။ သို့သော် မကြာမီ ဘုရင်ဝါဝစ်ရှင်ယာတပ်ရင်းကြီး တွင် ဗိုလ်အဖြစ် ရာထူးတိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရ၏။ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂလစ်ပိုလီ၊ ပြင်သစ်နှင့် မက်ဆိုပို

တေးမီးယား စစ်မြေပြင်များတွင် ရွပ်ရွပ်ချွံချွံ သက်စွန့်ကြိုးပမ်းအမှုထမ်းခဲ့သဖြင့် ဘွဲ့တံဆိပ်များဖြင့် ခြီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် အိန္ဒိယပြည်သို့ သွားရောက်၍ ဂေါ်ရခါး သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းတွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ စစ်ကြီးနှစ်ခုကြားကာလတွင် အများအားဖြင့် အိန္ဒိယပြည်တွင်သာ အမှုထမ်းခဲ့ရသော်လည်း ၁၉၃၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်အထိ ကမ်ဗာလေ ဗိုလ်သင်ကျောင်း၌ သင်တန်းဆရာအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့ရပြန်လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသောအခါ အာဖရိကတိုက်ရှိ ဆူဒန်နယ်တွင် ခြေလျင်တပ်မဟာအမှတ် ၁၀ ကို အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲရပြီးလျှင် အီရစ်ထရီးယားတိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။ ထိုနောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ် အဆင့်အတန်းသို့ တိုးမြှင့်ထားခြင်း ခံရသည့်ပြင် ဒီ.အက်(စ)၊ အိုခေါ် အမှုထမ်း ကောင်းဘွဲ့တံဆိပ်ကိုလည်း ရရှိခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်း မြန်မာပြည်စစ်မျက်နှာသို့ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် စေလွှတ်ခြင်းခံရလေသည်။ စလင်းသည် ၁၄ နံပတ် ဗြိတိသျှတပ်မတော်ကို ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်ပြီးလျှင် မြန်မာပြည်ကို ဂျပန်များလက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် အရှေ့တောင်အာရှ မဟာမိတ် ကုန်းတပ်များ၏ သေနာပတိအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရလေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်ဆာဝီလျံကျီးကော်စလင်း

၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ကား အင်္ဂလန်ပြည်သို့ပြန်၍ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဘုရင့် စစ်ကောလိပ်ကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်အဖြစ် တစ်နှစ်ခန့် အမှုထမ်းခဲ့ရသေးသည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် ဆာဘွဲ့ဖြင့် သူကောင်းပြုခြင်းခံရပြီးနောက် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဆဋ္ဌမကျော့ ဘုရင်၏ ကိုယ်ရံတော်ဗိုလ်အဖြစ် အမှုထမ်းရလေသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော မီးရထား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း၏ အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် စစ်ဖက်မှ အနားယူလိုက်လေသည်။ သို့သော် ၁၉၄၈ ခုနှစ်

အောက်တိုဘာတွင် စစ်ဖက်မှ ပြန်လည်ခေါ်ယူကာ စစ်သူကြီး မောင်ဂိုမာရီ၏ နေရာတွင် ဗြိတိသျှတပ်မတော်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဆက်ခံထမ်းရွက်ရလေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် စစ်သူကြီးရာထူးသို့ တိုးမြှင့် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။

ယင်း ဝတ်တရားကို ဆောင်ရွက်နေစဉ်တွင် အပြည်ပြည်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ အစည်းအဝေးများသို့ တက်ရောက်ခဲ့၏။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အက်တလီနှင့် တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ချာချီနှင့် တစ်ကြိမ် ဝါရှင်တန်မြို့ ဆွေးနွေးပွဲသို့ လိုက်ပါခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းတွင် စလင်းသည် ဆာဝီလျံမက်ကဲ၏ နေရာကိုဆက်ခံ၍ ဩစတြေးလီးယားနိုင်ငံဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရလေသည်။

စလင်းမြို့အဝင်တွင် ထင်ရှားစွာဖူးမြင်ရသော ကုသိနာရုံစေတီ

စလင်းမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင်မြောက်ပိုင်း၊ စလင်းခရိုင်ခွဲနယ်နှင့် စလင်းမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်၏။ စလင်းခရိုင်ခွဲနယ်တွင် စလင်းမြို့နယ်နှင့် စေတုတ္ထရာမြို့နယ်များ ပါဝင်သည်။ စလင်းမြို့နယ်မှာ အများအားဖြင့် လွင်ပြင် ဖြစ်သည်။ စလင်းမြို့သည် ဧရာဝတီမြစ်မှ ၆ မိုင်ခန့် ကွာဝေး၍ စလင်းမြစ်လက်ျာဖက်ကမ်း ပျံ့ပျူးညီညာသောမြေပြင်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ စလင်းမြို့မှ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာ မင်းဘူးမြို့သို့ ၃၉ မိုင်ဝေး၍ ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့နှင့် ၇ မိုင်မျှဝေးသည်။ ရခိုင်ပြည် အနီးတောင်ကြားမှလာသော လမ်းမကြီးသည် စလင်းမြို့သို့ ပေါက်သည်။

ဆန်စပါးကို ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်မှစ၍ ဆည်

မြောင်းများဖြင့် ချောင်းစိုက်ပျိုးကြ၏။ ယခုအခါ စလင်းမြို့နယ်တွင် ဆည်ရေသောက် လယ်မြေများမှာ ဧက နှစ်သောင်းနီးထောင်ကျော်ရှိလေသည်။ စလင်းမြို့အနီး သရက်ကုန်းရွာမှ ပုရပိုက်စက္ကူများ ရှေးအခါက ထွက်ခဲ့ဘူးသည်။ စလင်းမြို့ကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၆၅၆ ခုနှစ်က ပုဂံပြည်နုရပတ်စည်သူ မင်းကြီး တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟုအဆိုရှိ၏။ မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်က စလင်းမြို့ကို မြို့ဝန်တစ်ယောက် ထားရှိ၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်၌ စလင်းမျှန်စီပယ်အဖွဲ့ကို ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ စလင်းမြို့သည် နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သောကြောင့် အစိုးရရုံးများ၊ အထက်တန်းကျောင်းများ၊ ဆေးရုံ၊ စာတိုက်နှင့် ရဲဌာနာစသော အဆောက်အအုံများရှိလေသည်။ စလင်းမြို့တွင် ကုသိနာရုံဘုရားပွဲကို ကဆုန်လတွင် နှစ်စဉ်ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၆၆၅၄ ယောက် ဖြစ်သည်။

စလပ်ကြီးပင်မျိုး

စလပ်ပန်းပင် ။ ။ စလပ်ပန်းပင်သည် ‘အဲပေါဆီနေစီအီး’ မျိုးရင်းနှင့် ‘တာဗာနီမွန်တေး နာ’ မျိုးစုတွင် ပါဝင်သည်။ ‘တာဗာနီ မွန်တေးနာ’ မျိုးစုကို ယခုအခါ ‘အီဗာတေးမီးယား’ ဟု အမည်ပြောင်း၍ ခေါ်သည်။ စလပ်ပန်းပင်အမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့မှာ အပင်ကြီးမျိုးဖြစ်၍ အချို့မှာ ချုပ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွက်မှာ ရွက်ဆိုင်ဖြစ်သည်။ ပင်မမှ အခက်ထွက်သည် နေရာတွင် ရွယ်စွယ်ပေါက်သည်။ အများအားဖြင့် အပွင့်ရောင်မှာ အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ အပွင့်သည် အကိုင်း၏ထိပ်ဖျားတွင် ပွင့်တတ်သည်။ ပွင့်ဖတ်အံ့အောက်ခြေမှ ပွင့်ဖတ်များသည် သီးခြားစီ ထွက်လာကြသည်။ ပွင့်ချပ်အုံမှ ပွင့်ချပ်များသည် ပြန့်လျက်ရှိသည်။ ပွင့်ချပ်အုံ၏ပြန့်သည် ထိပ်ချွန်သွယ် ဝတ်မှုန်အိမ်ပေါ်တွင် ဖောင်းလျက် တည်သည်။ အစေ့လောင်း အမြောက်အမြားပါရှိသည်။ အသီးမှာ တမြောင်းကွဲသီးတောင့်ဖြစ်၍ အများအားဖြင့် အစေ့များစွာပါရှိသည်။

သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် ‘အီဗာတေးမီးယား’ကို ရိုနေရီးယား’ဟုခေါ်သောစလပ်ပန်းပင်သည် နှစ်ကိုင်းဖြာ အမြဲစိမ်းချုပ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အခေါက် အရောင်မှာ မွဲပြာရောင်ဖြစ်သည်။ အခေါက်၌ လေပေါက်များစွာရှိသည်။ အရွက်သည် အမြှေးကဲ့သို့ပါးပြီး ငှက်ပျောဖူးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အလျားသည် အနံထက် ပို၍ရှည်၏။ ထိပ်ချွန်သွယ်၏။ ရွက်ပြား ၄ ခုမှ ၆ခုအထိပါ၍ ရွက်ညှာဖက်တွင် ကျဉ်းမြောင်းသွား၏။ ရွက်ညှာ၏ပမာဏသည် ၂/၄ လက်မ ၂/၅ လက်မထိရှိသည်။ ထိုစလပ်မျိုးသည် မေလမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ ပွင့်လေ့ရှိသည်။ ပွင့်ချပ်နှစ်ထပ်မကရှိသည့် အပွင့်များကို

တွေ့ရတတ်သည်။ ပန်းပွင့်၏အရောင်မှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူသည်။ ပွင့်ချပ်အုံပြန့်မှာ ၂/၂ လက်မမှ ၁ လက်မထိ ရှည်သည်။ စလပ်ပန်းသည် ညအခါတွင်မွှေးကြိုင်သော ရနံ့ရှိ၏။ အသီးမှာ ကောက်နေ၍ အလျား ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိရှိသည်။ ထိုအသီးသည် တမြောင်းကွဲသီးတောင့်မျိုးဖြစ်၍အကြောများထလျက်ရှိသည်။ သီးတောင့်၏အတွင်းပိုင်းမှာ နီသည်။ အစေ့ ၃ စေ့မှ ၆ စေ့ထိပါရှိသည်။

ထိုစလပ်ပင်မျိုးကို ဟိမဝန္တာအနိမ့်ပိုင်း တောများနှင့်၊ ယမုနာမြစ်အရှေ့ဖက် ပေ ၂၀၀၀ အမြင့်ထိရှိရာ ဒေသများ၌ တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ရှိ အပူပိုင်းဒေသများတွင် ဥယျာဉ်များ၌ အများအားဖြင့် တွေ့ရသည်။

မြန်မာအမည် စလပ်သိန်ဟုခေါ်သော စလပ်မျိုးကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် ‘အီဗာတေးမီးယား ဆက်ကက်ပီတေးတား’ ဟု ခေါ်သည်။ ထိုစလပ်မျိုး၏ ပွင့်တံသည် ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိ ရှည်သည်။ ပွင့်ချပ်အုံပြန့်မှာ ၂/၃ လက်မမှ ၂/၂ လက်မအထိ ရှည်သည်။ တမြောင်းကွဲသီးတောင့်တွင် အစေ့ ၁ စေ့သို့မဟုတ် ၂ စေ့ပါရှိသည်။ ပဲခူးရိုးမတောင်၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် အထက်မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ပေါက်ရောက်သည်။

တောစလပ်ပန်းပင်ကို သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် ‘အီဗာတေးမီးယား ရီကားဗား’ဟု ခေါ်သည်။ ထိုပန်း၏ မညီညာသောပွင့်ဖတ်များအစွန်းတွင် အလွန်တိုပြီး နုသောအမွှေးများရှိသည်။ တစ်မြောင်းကွဲသီးတောင့်မှာ အပြားကြီး၍ အလျား ၁ လက်မရှိသည်။ အစေ့များစွာ ပါရှိသည်။ ပဲခူးရိုးမတောင်၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် စစ်တကောင်းနယ်တို့တွင် တွေ့ရသည်။

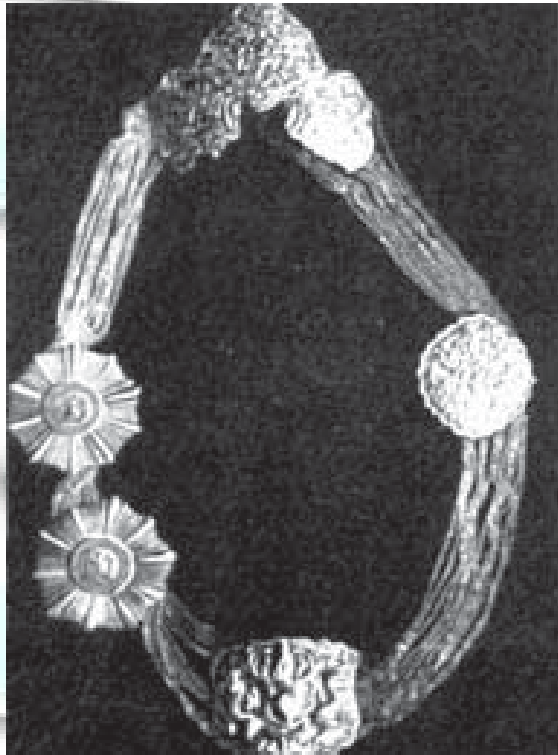
အကိုင်းဖျားတွင် ပူးပွင့်ထွက်သည့် စလပ်ပန်းပင်

မြန်မာအမည်ဖြင့် ဖော်မပြနိုင်သော အခြား စလပ်မျိုးများလည်းရှိသေးသည်။ သိပ္ပံအမည်အားဖြင့် 'တာဗာနီမွန်တားနားကယ်လီစီနား' ခေါ် စလပ်မျိုးသည် တနင်္သာရီတိုင်းတွင်ပေါက်ရောက်သည်။ 'တာဗာနီမွန်တားနားရော့စကြာတာ' ခေါ် စလပ်မျိုးသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းခြေတွင် ပေါက်ရောက်သည်။ 'တာဗာနီမွန်တားနား ကရစ္စပီး' စလပ်မျိုးသည် ကပ္ပလီကျွန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကမ်းရိုးတန်း၌ပေါက်ရောက်သည်။

စလွယ် ။ ။ဂုဏ်ထူးဆောင်သော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် လက်ဝဲပခုံးစွန်းမှ လက်ျာနံပါးသို့ သွယ်ချဆင်မြန်းရသော ကြိုးကို စလွယ်ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းကြိုးကို ခြည်မျှင်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ငွေဖြင့်ဖြစ်စေပြုလုပ်သည်။ မြန်မာမင်းတို့လက်ထက်တွင် စလွယ်ကို ဗောင်း၊ နားတောင်းစသည်တို့ကဲ့သို့ မင်းညီမင်းသား၊ များမတ်၊ ရာထူးဌာနန္တရ အလိုက် ဝတ်စား ဆင်မြန်းကြသည်။ မြန်မာမင်းတို့ကား စလွယ်ကို လက်ဝဲပခုံးမှသာမက လက်ျာပခုံးမှ လည်းသွယ်ချဆင်မြန်းကြသည်။

ပုဏ္ဏားတို့အယူအားဖြင့် စလွယ်တင်ခြင်းသည် မြင့်မြတ်ခြင်း၊ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဘုရားတို့၏အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ အသက် ရှည်ခြင်း၊ ရန်သူတို့က မဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း၊ ပညာပွားခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးခြင်းဟူသော ဂုဏ်တို့ကိုပြရာဖြစ်သည်ဟု သတ္တဋ္ဌကျမ်းတွင် လာသည်။ ပဒုမုတ္တရဘုရားလက်ထက်၊ ဝက္ကလိမထေရ် အလောင်းလုလင်သည် စလွယ်တင်လျက် အလှူပေးကြောင်းကို အပဒါန်တွင် ဟောကြားတော်မူသည်။ မွန်စကားတွင် ယင်းသို့ လက်ဝဲပခုံးနှင့်လက်ျာနံပါးတို့ကို ကျောရင်နှစ်ဖက်မှ ဆက်သွယ်မိအောင် ပြုလုပ်ဆင်မြန်းသော ကြိုးသွယ်ကို စနေဟုခေါ်လေသည်။ ပြည်မြို့အနီး ပျူမြို့

တော်ဟောင်းနေရာဖြစ်သောမှော်ဇာအရပ်မှ အလေးချိန် ၂၅ ကျပ်သားရှိ ရွှေစလွယ်ကို တူးဖော် ရရှိဘူးသည်။ အထက်ပါအချက်တို့ကို ထောက်ထား၍ စလွယ်ဆင်သည့်အလေ့ကို မဇ္ဈိမဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံ မွန်၊ ပျူ၊ မြန်မာတို့ထံသို့ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့် ရောက်ရှိလာသည်ဟု ယူရန်ရှိ၏။ သို့သော် မည်သည့်အချိန်ကာလက စတင်ရောက်ရှိ သုံးစွဲလာသည်ကိုမူ အတိအကျမသိရချေ။ အင်းဝခေတ်ပျို့ကဗျာလင်္ကာများ ဖြစ်သော ကိုးခန်းပျို့တွင် 'ရွှေစည်တီးတီး၊ ရွှေထီးဆောင်း

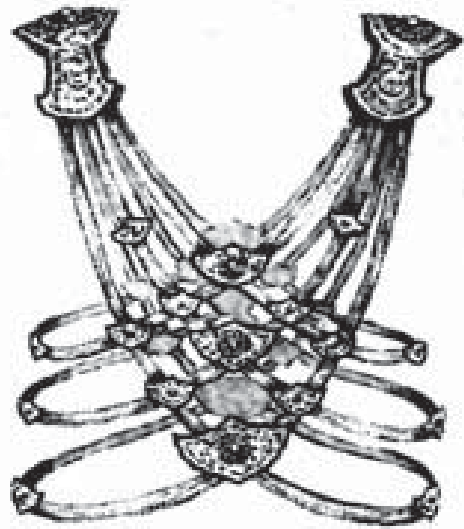
ကြီး၁၂ သွယ်ပါရှိသော အဂ္ဂမဟာသီရိသုမ္မစလွယ် (ပြည်ထောင်စုခေတ်)

ဆောင်း၊ ရွှေဖောင်းသွယ်သွယ်၊ ရွှေစလွယ်နှင့် လူဝယ်လူထွတ်၊ လူများနတ်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တံတားဦးတည် မင်္ဂလာစေတီမော်ကွန်းတွင် 'ပုဏ္ဏားယောင်ကား၊ ဟန်ဆောင် တင့်တယ်၊ ဘွဲ့စလွယ်နှင့်၊ စံပယ်ပစ်တင်၊ ဝတ်စားဆင်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နေမိ ဘုံခန်းတွင် 'လည်မှာဆန်းကြယ်၊ ဆိုကိုးသွယ်သား၊ စလွယ်ရောင်ချက်၊ ပြီအမျက်' ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး တွေ့ရသဖြင့် အင်းဝခေတ် သက္ကရာဇ် ၈၅၀ ကျော်တွင် စလွယ်ကို ဆင်ယင်သုံးစွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်းကိုမူ အတိအကျသိရ၏။

စလွယ်ဆင်မြန်းရသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဂုဏ်ကိုလိုက်၍ စလွယ် ၈ မျိုးရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ယင်းတို့မှာ ကြီး ၂၄ သွယ်ရှိ

သည် မင်း၏စလွယ်ကြီး ၂၁ သွယ်ရှိသော ဥပရာဇာ၏စလွယ်၊ ကြီး ၁၈ သွယ်ရှိသော မင်းညီမင်းသားတို့၏ စလွယ်၊ ကြီး ၁၅ သွယ်ရှိသော မဟာမျိုး မဟာနွယ်တို့၏စလွယ်၊ ကြီး ၁၂ သွယ်ရှိသော အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ၏စလွယ်၊ ကြီး ၉ သွယ်ရှိသော မျိုးမတ်ကြီးတို့၏စလွယ်၊ ကြီး ၆ သွယ်ရှိသော မျိုးမတ်လတ်တို့၏စလွယ်၊ ကြီး ၃ သွယ်ရှိသော မျိုးမတ်ငယ်တို့၏စလွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ပုဏ္ဏားမျိုးတို့တွင်မူ ဆင်မြန်းရသော စလွယ်ကြီး အရေအတွက်ကို လိုက်၍ အမြတ်အလတ်အယုတ်အညံ့ဟု ခွဲခြားသိသာနိုင်ပေသည်။ ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြီး ၉ သွယ်သောစလွယ်၊ ခေတြပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြီး ၆ သွယ်သော စလွယ်၊ ဗိသျှပုဏ္ဏားမျိုးသည် ကြီး ၃ သွယ်စလွယ်တို့ကို အသီးအသီး ဆွဲရလျက် သုဒ္ဓါပုဏ္ဏားမျိုးမှာ စလွယ်မဆွဲရချေဟု ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်းတွင် ဆိုလေသည်။

သက္ကဋကျမ်းများအလိုအရ စလွယ်ကိုဝတ်ဆင်ကြသည့် အသျှင်စိုးမင်း တို့မှစ၍ စလွယ်တင် မျိုးမတ်ပုဏ္ဏားမျိုးတို့သည် ကျင့်ဝတ် ဆယ်ပါးကို လိုက်နာကြရသည်။ ထိုကျင့်ဝတ် ဆယ်ပါးမှာ(၁) ကိုယ်နှုတ်ငြိမ်သက်ခြင်း၊ (၂) ကိုယ်နှုတ်ဆုံးမခြင်း၊ (၃) ကိလေသာကို ခေါင်းပါးအောင်မြိုးခြင်း၊ (၄) စင်ကြယ်ခြင်း၊ (၅) ရောင့်ရဲခြင်း၊ (၆) သည်းခံခြင်း၊ (၇) သဘောဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ (၈) ရတနာသုံးပါး၌ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ (၉) သူတပါးကို သနားလေ့ရှိခြင်း၊ (၁၀) အမှန်အကန်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ စလွယ်ကို ဆင်ယင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ၁၁၄၆ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့တွင်ပြန်ဆိုသော စလွယ်

မြန်မာဘုရင်များဆင်မြန်းလေ့ရှိသော စလွယ်တော်

အကြောင်း အမိန့်တော်တွင် 'ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော ဆင်ဖြူသခင် ဘဝရှင် မင်းတရားကြီး ဘုရားအမိန့်တော်ပါရှိသည်။ ငါအသျှင် ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့ဝယ်၊ မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါးနှင့် စလွယ်အစရှိသော တန်ဆာရတနာမျိုးတို့ကိုစုပုံခင်းကျင်း၍ ရှေးဘေးလောင်းတော်ဘိုးလောင်းတော်တို့ လက်ထက်ပုံစံနှင့် အဘိသိက်ခံတော်မူခြင်းသည် ပစ္စုပ္ပန် အစီးအပွားများစေခြင်းငှာသာ ခံတော်မူသည်မဟုတ်၊ မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ သူဌေး၊ ဆင်းရဲသားစသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ချမ်းသာ၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်စေခြင်းငှာ မင်းကျင့်တရားကို ကျင့်ဆောင်တော်မူမည် အဘိသိက်ခံတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ မောင်အိမ်ရှေ့မင်းမှစ၍ မင်းညီမင်းသား မျိုးတော်မတ်တော်တို့ စလွယ်အသနားတော်ခံကြရသည့် လူတို့မှာလည်း လှပယဉ်ကျေး တင့်တယ်စေခြင်းမှာ သနားတော်မူသည့် တန်ဆာဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြရမည်မဟုတ်၊ ပဉ္စသီ ငါးပါးစသော မင်းညီမင်းသားမျိုးမတ်တို့ စလွယ်တင်ကျင့်ဝတ်တရားနှင့်အညီ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ချမ်းသာငြိမ်ဝပ်အောင်ထိန်းသိမ်း၍ အုပ်ချုပ်စီရင်စီမံမည်၊ သနားတော်ခံစေခြင်းဖြစ်သည်။ ခပ်သိမ်းသော ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်အပေါင်းတို့ ချမ်းသာငြိမ်ဝပ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ရမည့် စလွယ်သနားတော်မူခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အမြန်လုံးသွင်း၍ မင်းညီမင်းသားမျိုးမတ်တို့ စလွယ်တင်ကျင့်ဝတ်တရား ကို မလစ်မဟင်းမယွင်းမယိုစေရ ကျင့်၊ သနားတော်မူသည့် စလွယ်ကိုလည်း

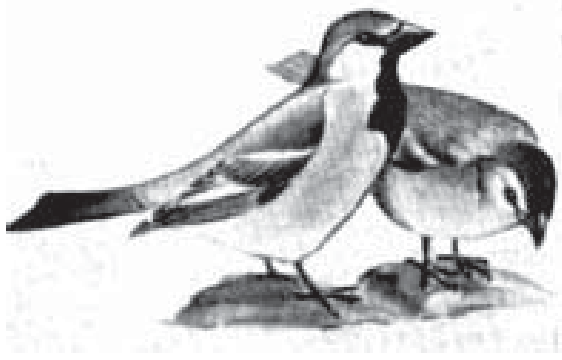
သီပေါဘုရင်လက်ထက် စလွယ်ဆင်ယင်ထားသောဝန်ကြီးတစ်ပါး

မောင်အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် တွင်းပြင်ချုပ်ကိုင်စီရင်သူ လူကြီးတို့မှာ နေ့တိုင်းအခြံ တက်သက်ဝင်ထွက်သည့်ကာလ ဆောင်ရွက်ကြပေ။ ဟူ၍တွေ့ရသည်။

ထိုထီးသုံးနန်းသုံး ‘စလွယ်’ ကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှင်ပြုပွဲများတွင် ရှင်လောင်းများအား ဝတ်ဆင်စေခြင်းအလေ့ကို အင်းဝခေတ်ကစတင်လာခဲ့သည်ဟု အင်ရုံစာတမ်း၌ တွေ့ရ၏။ အင်းဝခေတ် လောကသရဖူဘုရားဒါယကာ၊ ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားလက်ထက်၌ ရှင်လောင်းများကို စလွယ်သင်းကျစ်ဆင်၍ သာကီဝင်မင်းမျိုးသို့ သွတ်သွင်းတော်မူခဲ့ခြင်းက စတင် ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ရှင်လောင်းများအား သာကီဝင် မင်းမျိုးသို့ သွတ်သွင်းခဲ့သည့်အနေဖြင့် ‘စလွယ်’ ဝတ်ဆင်စေခြင်းအလေ့သည် ယနေ့တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ အဝှန်း၌ ကျင့်သုံးလျက်ရှိလေသည်။

စာကလေး ။ ။စာကလေး အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ပါဏဗေဒအရ ‘ပါစာဒိုမက် စတီကပ်’၊ ‘ပါစာမွန်တန်နပ်’၊ ‘ပါစာဖလေဗျိုလပ်’ အမည်ရှိစာကလေးတို့သည် ထင်ရှား၏။ ‘ပါစာဒိုမက်စတီကပ်’ စာကလေးကို အိမ်စာဟူ၍သိကြသည်။ ထိုစာကလေးသည် အလျား ၆ လက်မအထိ ရှိတတ်သည်။ ဦးခေါင်းသည် မွဲပြာ၍ ရင်အုပ်မှာနက်၏။ ပူအိုက်သော ရာသီဥတုတွင် အလွန်ဆူညံစွာ အော်မြည်တတ်သည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် သာမန်ချိန်ထက် စူးရှစွာအော်မြည်တတ်သည်။ ထိုစာကလေးများကို တောမှာထက် မြို့၌ အတွေ့ရများသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွင်ပြင်များ၌ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ မြစ်ချောင်းအနီးအပါးရှိ တံငါတဲများတွင် တွေ့ရသည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်၏။ အသိုက်ကို တဲထဲ၊ အိမ်ထဲမှာ ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။

ထိုစာကလေးမျိုးကို ဥရောပတိုက်၊ အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ အမေရိကတိုက်နှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တို့၌လည်း ရှိသည်ဟုဆို၏။

စာဝါအဖိုနှင့်အမ

‘ပါစာမွန်တန်နပ်’ စာကလေးမျိုးသည် အိမ်စာကလေးနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ သို့ရာတွင် အော်မြည်ရာ၌ အသံကွဲပြားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုစာကလေးမျိုးကို တောရွာတို့မှအပ တဲအိမ်၊ စရပ်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းစသော အဆောက်အအုံများ၌တွေ့ရသည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်၏။ အသိုက်ကို အိမ်များ၊ သစ်ပင်အခေါင်းများ၌ ပြုလုပ်တတ်သည်။ ထိုစာမျိုး၏ဥမှာ ‘ဒိုမက်စတီကပ်’ စာကလေးဥထက် ငယ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ၄ ဥမှ ၅ ဥအထိ ရှိသည်။

‘ပါစာ ဖလေဗျိုလပ်’ စာကလေးမျိုးကို စာဝါဟူ၍သိကြသည်။ အလျား ၅ ၂/၂ လက်မရှိသည်။ အခြားစာကလေးများထက် အသံကျယ်သည်။ တောအရပ်ရှိ လဟာပြင်နှင့် စိုက်ခင်းများ၌တွေ့ရသည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်၏။

အိမ်စာကလေး

တစ်ခါတစ်ရံ အခြားစာကလေးများနှင့်ရော၍ နေတတ်သည်။

ဤစာမျိုးကို မြန်မာ၊ ယိုးဒယား၊ အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံများတွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရခိုင်တိုင်း၊ ချင်းတောင်ဒေသ၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်များတွင် အမြဲနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင် အများဆုံးတွေ့ရ၏။ မေမြို့တစ်ဝိုက်ရှိ စိုက်ခင်းများတွင် ကျက်စားသည်။ ပေ ၄၀၀၀ အမြင့်အထိ နေနိုင်ကြသည်။

စာဗူးတောင်းသည် မြက်ခြောက်၊ လျှော်မျှင်စသည်တို့ဖြင့် အိမ်မိုးစွန်း၊ သစ်ပင်၊ ချုံဖုတ်ပင်များ၌ တွဲလျားကျအသိုက်ရက်လုပ်၍ နေတတ်သည်။ ထိုစာမျိုးကို အင်္ဂလိပ်လို ‘ဗီးဗားပတ်’ဟူ၍ ခေါ်သည်။ စာဗူးတောင်းမျိုးခွဲများရှိရာ စာခေါင်းကွက်၊ စာဝတီး၊ စာဘုန်းကြီးတို့သည် ထိုစာမျိုးထဲတွင်ပါသည်။

ထိုစာကလေးများအသိုက်ရက်လုပ်ထားပုံမှာ စိတ်ဝင်စား

ဖွယ်ရာကောင်းသည်။ အသိုက်ကို အိမ်တန်စက်မြိတ် သို့မဟုတ် သစ်တုံးတို့တွင်တွယ်လျက်လုပ်တတ်သည်။ အသိုက်ပုံသဏ္ဍာန်မှာ အထက်မှစပ်သေးသေးဆင်းလာပြီး အလယ်တွင်ကြီးနေသည်။ အောက်ဖက်၌ ဝင်ပေါက်ထွက်ပေါက်အတွက် ခပ်သေးသေးအခေါင်းတစ်ခု ရှိသည်။ အချို့ အသိုက်များတွင် အပေါက်ကို ဘေး၌ထားသည်။ အသိုက်လပ်နေစဉ် အလွန်ဆူညံစွာအော်မြည်တတ်ကြသည်။ မိုးတွင်းအခါ၌ သားပေါက်ကြသည်။

ထိုစာမျိုးကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွင်ပြင်များ၌ အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်သည်။

စာကူးစက်။ ။စာကူးစက်ဆိုသည်မှာ စာကိုသာမက ရုပ်ပုံများကိုပါမိတ္တူပေါင်းများစွာ ကူးယူနိုင်သောစက်ဖြစ်သည်။ စာကူးစက်ဟူ၍ ခေါ်ရသော်လည်း အချို့ကိရိယာများမှာ စက်မပါချေ။ အလွယ်ဆုံးသောစာကူးနည်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ အအေးခံထားသော ကျောက်ကျောပြင်ပေါ်သို့ စာကူးမင်ဖြင့်ရေးထားသည့် စက္ကူကို မင်သားဖက်မှ ဖိပေးလိုက်ရ၏။ ထိုနောက် ခပ်ပွပွပလာစက္ကူများကို ယင်းကျောက်ကျောပြင်ပေါ်သို့ ဖိကာ ဖိကာ မိတ္တူများကို ရယူနိုင်သည်။ သို့သော် တစ်ကြိမ်လျှင် မိတ္တူ ၅၀ ခန့်ထက်ပို၍ကူးမရပေ။ ဟက်တိုဂရမ်ခေါ် စာကူးကိရိယာမှာ ဤနည်းမျိုးပင်ဖြစ်၏။

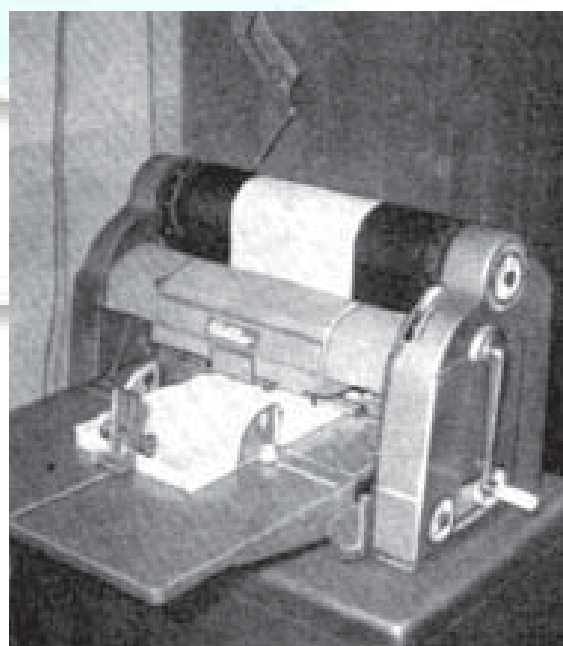
မိတ္တူကူးမင်စက္ကူများကို အသုံးပြုခြင်းသည်လည်း စာကူးခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု အချို့က ယူဆကြ၏။ ယခုအခါ အများဆုံးအသုံးပြုသည့် စာကူးနည်းမှာ စာကူးရန်စီမံပြုလုပ်ထားသော ဖယောင်းစက္ကူပေါ်၌ စာကိုလက်နှိပ်စက်ဖြင့်ရိုက်ပြီးသော်လည်းကောင်း စာသို့မဟုတ် ပုံစံများ၊ ရုပ်ပုံများကို လက်ရေးဖြင့်ရေးပြီးသော်လည်းကောင်း ထိုဖယောင်းစက္ကူကို တစ်ဖန် စာကူးစက်ပေါ်တွင်တင်ကာ မိတ္တူအမြောက်အမြား ကူးသည့်နည်းဖြစ်၏။

ထိုနည်း၏ သဘောမှာဤသို့ဖြစ်၏။ ဖယောင်းစက္ကူကို လက်နှိပ်စက် ဖြင့် ရိုက်သောအခါဖြစ်စေ၊ စာကူးရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် ကလောင်ဖြင့် ရေးသောအခါဖြစ်စေ၊ ဖယောင်းစက္ကူ၌ ထုတ်ချင်းခပ် မပေါက်ရုံကလေးမျှရှိသော စာလုံးရာသို့မဟုတ် ရုပ်ပုံများထင်၍ကျန်ရစ်လေသည်။ ထိုမိတ္တူဖယောင်းစက္ကူကို စာကူးစက်ပေါ်သို့တင်၍ ရိုက်လိုက်သောအခါ ဖယောင်းစက္ကူအောက်မှ မင်ဆွတ်ထားသည့်အဝတ်မှာ မင်များသည် ထုတ်ချင်းခပ်နီးပါးဖြစ်သော နေရာများမှစီမံဝင်ကာ စာကူးစက်ထဲရှိ စက္ကူများကို ထင်စေလေသည်။ ပိသုကာများ အသုံးပြုသောအိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများကူးရာ၌ ပိတ်ချောဆီစီမံပုံကူးစက္ကူ

ပေါ်တွင် မင်နက်ဖြင့် ပထမ ရေးဆွဲရသည်။ ထိုနောက် ယင်းပုံကူးစက္ကူကို ဓာတ်ဆေးဖြင့်သုတ်လိမ်းထားသည့် စက္ကူပေါ်၌ထပ်၍ဖြန့်ကာ အလင်းရောင်ကိုပြရ၏။ ထိုအခါ မင်နက်ကြောင့် အလင်းရောင်မဝင်နိုင်သော နေရာတို့သည် ဖြူ၍ ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီးလျှင် ကျန်အလင်းရောင် မိသွားသော နေရာတို့မှာ ပြာ၍ကျန်ရစ်သည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် လိုရာပုံစံများသည် ဓာတ်ဆေးသုတ်ထားသော စက္ကူပေါ်တွင်ပေါ်၍လာလေသည်။ ထိုနည်းဖြင့် အိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများကိုအလိုရှိသလောက်ကူးယူနိုင်၏။ သို့သော် ဤနည်းကိုလည်း စာ သို့မဟုတ် ပုံကူးနည်းဟု ဆိုကြ၏။

ဤနည်းအလားတူ ဓာတ်ပုံဖြင့် စာသို့မဟုတ် ရုပ်ပုံများကို ကူးယူနိုင်၏။ ပိသုကာများ အသုံးပြုသော အိမ်ပုံစံများ၊ မြေပုံများကို မိတ္တူကူးရာ၌ ရရှိသော ပုံစံပြာများမှာ ဓာတ်ပုံကူးသောနည်းမျိုးနှင့် သဘောချင်းအတူတူပင် ဖြစ်၏။ (ဓာတ်ပုံပညာ-ရှု။)

ရှေးကမူ အလိုရှိသောစာများ၊ ပုံစံများ၊ ရုပ်ပုံများကို ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီးလျှင် လိုသည့်အရွယ်ကို ကူးချကြ၏။ ယခုမူ မိုက္ကရိုဖလင်နည်းကိုအသုံးပြုလာကြ၏။ မိုက္ကရိုဖလင်နည်းဖြင့် စာကူးပုံမှာ လိုအပ်သောစာတမ်း၊ ရုပ်ပုံ၊ ပုံစံများကို လက်နှစ်လုံးခန့်မျှသာ ဓာတ်ပုံဖလင် ကော်ပြားဖြင့် ချုံး၍ တစ်ဆက်တည်း ရိုက်ကူးခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ဤသို့ကူးထားသော စာနှင့်ရုပ်ပုံတို့ကို ကြည့်ရှုလိုသော် အခွေလိုက် သိမ်းဆည်းထားသော ဓာတ်ပုံကော်ပြားများကို ပြစက်ဖြင့်ပြကာ ကြည့်ရှုရသည်။

ဖယောင်းစက္ကူဖြင့် မိတ္တူကူးယူနိုင်သော စာကူးစက်

ပညာဘဏ်တိုက်

ရွှေငွေစသော အဖိုးတန်ဘဏ္ဍာများကို ဘဏ်တိုက်များ၌စုဆောင်းထားသကဲ့သို့ လူယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပညာအရပ်ရပ်တို့ကို စာကြည့်တိုက်များ၌ စုဆောင်းထားပေသည်။ ထိုကြောင့် စာကြည့်တိုက်များကို ပညာဘဏ်တိုက်ဟုခေါ်ဆိုလိုက်သည်။ ရှေးဟောင်း စာကြည့်တိုက်များမှအစ ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များအထိ အဆင့်ဆင့်မည်ကဲ့သို့ တိုးတက်လာပုံကို ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တင်ပြထားပါသည်။

စာကြည့်တိုက်။ ။စာကြည့်တိုက်သည် ပုံနှိပ်စာအုပ်များ၊ လက်ရေးစာမူများကို လူခပ်သိမ်းတို့လေ့လာရန် စုဆောင်းထားရာဌာနဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ရှေးအကျဆုံး စာကြည့်တိုက်များသည် ခရစ်ယန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများဖြစ်၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးဦးစွာ ထိုသို့စုဆောင်းထားသည့် စာအုပ်စာတမ်းများမှာ အစိုးရမှတ်တမ်းများသာဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးသော တိုင်းပြည်များတွင် စာကြည့်တိုက်များကို တွေ့ရသည်။

ရှေးဟောင်းစာကြည့်တိုက်များ

ဘီစီ ၆၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က အဆီးရီးယားဘုရင် အာရှူးဗားနီးပါးသည် ထိုခေတ်က စာအုပ်များဟုဆိုအပ်သည့် ရွှံ့ပြားချပ်အမြောက်အမြားကို နင်နိမိမြို့တော်ရှိ သူ၏ နန်းတော်တွင်း စာကြည့်တိုက်တွင် စုဆောင်းထားခဲ့သည်။ ထိုပြင်မကြာမီက ဗက်ဗီလူးနီးယားပြည် မြို့ဟောင်းတစ်ခုတွင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများကို တူးဖော်ရှာဖွေရာ

ဘီစီ ၂၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က တည်ဆောက်ခဲ့ဟန်တူသော စာကြည့်တိုက်တစ်ခုကိုတွေ့ရ၏။ ရှေးဟောင်းစာကြည့်တိုက်များတွင် ရှေးအီဂျစ်နိုင်ငံ တော်လမီဘုရင်များ တည်ခဲ့သော အီဂျစ်ပြည် အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမှ စာကြည့်တိုက်ကြီးသည် အကြီးဆုံးနှင့် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်နှင့် အလယ်ခေတ် စာကြည့်တိုက်များမှာ ပြည်သူ့ပြည်သားများအတွက် တည်ထောင်ခြင်းမဟုတ်သဖြင့် လူထုသည်စာကြည့်တိုက်များတွင် အလွယ်တကူဝင်ရောက်သွားလာ၍ စာအုပ်များငှားရမ်းခြင်း၊ မပြုနိုင်ကြချေ။ အများအားဖြင့် အလယ်ခေတ် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများရှိ စာကြည့်တိုက်များမှစာအုပ်များကို စာဖတ်စင်များတွင် သံကြိုးများဖြင့် ချည်နှောင်ထားလေသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ထိုခေတ်က ပုံနှိပ်အတတ် မပေါ်သေးသဖြင့် တစ်ပင်တစ်ပန်း လက်ရေးဖြင့် ကူးယူရသောစာအုပ်များ ပျောက်ပျက်မည်စိုးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

၁၀၅၈ ခုနှစ်တွင် ပုဂံမြို့၌ အနော်ရထာမင်းတည်ခဲ့သော ဘုံ ၅ဆင့်ရှိပိဋကတ်တော်

စာကြည့်တိုက်

ကမ္ဘာကျော် စာကြည့်တိုက်များ

လန်ဒန်မြို့ရှိ ပြတိုက်ကြီးများမှ စာကြည့်တိုက်၊ အာစဖို့တက္ကသိုလ်ဗော့လလီယန် စာကြည့်တိုက်၊ ထရင်နီတီ ကောလိပ်ကျောင်း စာကြည့်တိုက်၊ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံပါရစ်မြို့ရှိနိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်၊ ရောမမြို့ ဗကတီကင်စာကြည့်တိုက်၊ ဝါရှင်တန်မြို့ ကွန်ဂရက်စာကြည့်တိုက် လီနင်ဂရက်ရှိ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်များသည် ကမ္ဘာကျော်စာကြည့်တိုက်များ ဖြစ်ကြ၏။

လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှပြတိုက်ကြီးရှိ စာကြည့်တိုက်သည် ပါရစ်မြို့သို့နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်အတွင်းရှိ ပစ္စည်းများထက် တန်ဖိုးတွင်သာသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် ကျောင်းသားများစာကြည့်ရန်အတွက် အခန်းကျယ်ကြီး တစ်ခုရှိ၏။ ထိုအပြင် အဖိုးတန် စာအုပ်များစွာပါဝင်သည့် ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၄၀၀၀၀၀ ခန့်နှင့် လက်ရေးစာမူပေါင်း ၅၆၀၀၀ ခန့်ရှိ၏။ စာအုပ်စင်များကို ဆက်လိုက်လျှင် ၅၅ မိုင်ခန့်ရှည်လိမ့်မည်ဟု ဆိုသည်။ စာကြည့်တိုက်ပြုလုပ်ထားရာ အဆောက်အအုံကြီးကို ၁၈၅၇ ခုနှစ်ကဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။ စာကြည့်တိုက် ခန်းတွင် စာအုပ်စင်များ ဝန်းရံစဉ်ထားပုံမှာလည်း ခမ်းနား၍ ခေတ်မှီပေသည်။ ထွက်ပေါ်သမျှသော စာအုပ်သစ် စာအုပ်ဟောင်းများကို ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် တွေ့နိုင်၏။ (ဗြိတိသျှပြတိုက်-ရှု) အောက်စဖို့ရှိ ဗော့ဒလီယန် စာကြည့်တိုက်နှင့် အခြားစာကြည့်တိုက် များမှာလည်း ထိုနည်းနှင့်ဖြစ်လေသည်။

အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၏ရှေးအကျဆုံး စာကြည့်တိုက်ကို ၁၃၃၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၅၅၅ ခုနှစ်တွင် နောက်ထပ်စာကြည့်တိုက် တစ်ခုကို တည်ထောင်ပြန်သည်။ သို့သော် ထိုစာကြည့်တိုက်များ ပျက်စီးသွားပြီးနောက် ၁၅၉၈ ခုနှစ်တွင် ဗော့ဒလီယန် စာကြည့်တိုက်ကိုတည်ထောင်ပြန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ စာအုပ်စာတမ်းများကို စုဆောင်းလာခဲ့ရာ ယခုအခါ ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၁၂၅၀၀၀၀ လက်ရေးစာမူပေါင်း ၄၀၀၀၀ ခန့်ရှိနေပြီဖြစ်၏။ ဤစာကြည့်တိုက်ရှိ အရှေ့တိုင်း စာပေဆိုင်ရာ လက်ရေးစာမူများသည် ဥရောပတိုက်ရှိ အခြားစာကြည့်တိုက်များရှိ စာမူများထက်များစွာ သာပေသည်။ ပုံနှိပ်အတတ်ပေါ်စက ရိုက်နှိပ်ထားသော စာအုပ်များ၊ စာပေသမိုင်းနှင့် နိုင်ငံရေး သမိုင်းဆိုင်ရာ စာမူများသည်လည်း မည်သည့် စာကြည့်တိုက်နှင့်မျှ မယှဉ်သာအောင် များစွာ ရှိလေသည်။

ဗြိတိသျှပြတိုက်ကြီးရှိ စာကြည့်တိုက်မှ ခေတ်မီစာအုပ်စင်များ

ထရင်နီတီ ကောလိပ်ကျောင်း စာကြည့်တိုက်တွင် ပုံနှိပ်စာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀၀၀၀ ကျော်နှင့် လက်ရေးစာမူပေါင်း ၂၀၀၀ ကျော်ခန့်ရှိ၏။ ထိုအပြင် သီးသန့် ရှာဖွေစုဆောင်းထားသော စာအုပ်များလည်းရှိသေးသည်။ ထိုအထဲတွင် ရှေးခေတ်ပြဇာတ်များ၊ ရိုတ်စပီးယားပြဇာတ်များ၊ ဂျာမန်ပြဇာတ်ပဒေဒဆိုင်ရာစာအုပ်များ၊ ယထာဘူတပညာဆိုင်ရာစာအုပ်များ၊ ပုံနှိပ်အတတ်ပေါ်စက ရိုက်နှိပ်ထားသောစာအုပ်များ ပါဝင်လေသည်။ ထိုအပြင် သက္ကဋ်နှင့် အခြားအရှေ့တိုင်းပျားဘာသာများဖြင့် ရေးထားသော လက်ရေးစာမူ၏ စာအုပ်စာရင်းကက်တလောက် များလည်း ရှိသည်။

ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်ကို ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် စာအုပ်ပေါင်း ၁၅၀၀၀၀ နှင့် မတည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့၏။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပါရစ်မြို့ရှိနိုင်ငံတော် စာကြည့်တိုက်သည် ၁၄ ရာစုနှစ်က စတင်တည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုစာကြည့်တိုက်ရှိ စာအုပ်များမှာ ထိုခေတ်ကစ၍ စုဆောင်းခဲ့သော စာအုပ်များဖြစ်လေသည်။

ရောမမြို့ရှိ ဗကတီကင်စာကြည့်တိုက်ကို ၁၅ ရာစုနှစ်က တည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုစာကြည့်တိုက်တွင် အဖိုးတန်သော စာမူများ၊ နိုင်ငံသမိုင်းအတွက် အထောက်အထားပြုနိုင်မည့် စာအုပ်များစွာရှိသည်။

ဝါရှင်တန်မြို့ရှိ ကွန်ဂရက် စာကြည့်တိုက်နှင့် လီနင်ဂရက်မြို့ရှိနိုင်ငံတော် စာကြည့်တိုက်များသည်လည်း ထိုနည်းတူပင်ဖြစ်၍ ထင်ရှားလေသည်။

စာကြည့်တိုက်

ယခုခေတ်စာကြည့်တိုက်သဘောနှင့် စာကြည့်တိုက် အမျိုးမျိုး

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များသည် ရှေးခေတ်စာကြည့်တိုက်များကဲ့သို့ မဟုတ်ချေ။ စာကြည့်တိုက်တွင်းသို့ မည်သူမဆို ဝင်ထွက် သွားလာနိုင်၍ စာအုပ်များ ငှားရမ်းနိုင်လေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော စာကြည့်တိုက်များပေါ်ပေါက်လာသည်မှာ မကြာလှသေးပေ။ ထိုစာကြည့်တိုက် တစ်ခုခုမှ စာအုပ်များကို ငှားရမ်းလိုသောအခါ ရှေးဦးစွာ စာကြည့်တိုက်မှထုတ်ပေးသော လက်မှတ်ကတ်ပြားတစ်ခုကို ရအောင် တောင်းယူရသည်။ ထိုကတ်ပြား ရရန်မှာ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေစည်းကမ်းများကို ရှိသလိုက်နာပါမည်ဟူ၍ လက်မှတ်ရေးထိုး၍လည်းကောင်း၊ အာမခံပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏ ထောက်ခံချက်လက်မှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လျှောက်ထားတောင်းဆိုနိုင်သည်။ လက်မှတ်ကတ်ပြားရလျှင် ယင်းကိုပြုလျက် စာအုပ်များကို ထုတ်ယူနိုင်၏။

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များတွင် အလိုရှိသော စာအုပ်များကို လွယ်ကူစွာ ရှာဖွေနိုင်ရန်အတွက် နည်းများထွင်ထားသည်။ ယင်းတို့အနက် အကောင်းဆုံးဟု ဆိုရမည့်နည်းမှာ စာရေးဆရာအမည်၊ စာအုပ်အမည်နှင့်အကြောင်းရပ်ကို အကွစဉ်အတိုင်း ရေးထားသော စက္ကူကတ်ပြားကတ်တလောက်ထားရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏။ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို အလိုရှိလျှင် စာရေးသူ၏ အမည်ကိုသိထားလျှင် ထိုအမည်ကို စာအုပ်စာရင်း ကတ်တလောက်တွင်ရှာယူရသည်။ တွေ့ရှိသောအခါ အမည်၏အောက်တွင် အလိုရှိသော စာအုပ်သာမက သူရေးသော အခြားစာအုပ်အမည်များကိုလည်း တွေ့နိုင်ပေသေးသည်။ အကြောင်းရပ်တွင်လည်း ထိုအတူပင်ဖြစ်၏။ ပမာအား ဖြင့် ကျယ်ဝန်းနက်နဲသောအနုမြူ၏

အကြောင်းရပ်ကိုဖတ်ရှုလိုလျှင် အကြောင်းဆိုင်ရာ ကတ်တလောက်မှ အနုမြူခေါင်း စဉ်ကိုရှာဖွေရသည်။ ယင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အနုမြူအကြောင်းပါဝင်သောစာအုပ်အမည်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအထဲမှအလိုရှိသော စာအုပ်ကို ငှားရမ်းနိုင်သည်။

ယခုခေတ် စာကြည့်တိုက်များတွင် ထိုသို့ငှားရမ်းနိုင်သည့် စာအုပ်များသာမက၊ ငှားရမ်းခွင့်မပြုသော အကိုးအကားပြုရန်စာအုပ်များနှင့် မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ သတင်းစာများကိုလည်း ထားရှိသေးသည်။ အချို့ စာကြည့်တိုက်များသည် ထိုမျှမကသေးဘဲ ဟောပြောပွဲများနှင့် စာအုပ်ပြပွဲများစသည်တို့ကို မကြာခဏ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် စာကြည့်တိုက်အတွင်းရှိ စာအုပ်များကို ငှားရမ်းဖတ်ရှုလိုစိတ် ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ (စာဖတ်ခြင်း-လည်းရှု။) အချို့စာကြည့်တိုက်တွင် ကလေးများနှင့် သင့်လျော်သော စာအုပ်များထားရှိကာ ကလေးစာကြည့်ခန်းများ သီးသန့် ဖွင့်လှစ်ထား၏။ အချို့စာကြည့်တိုက်များတွင် နိုင်ငံခြားသားများနှင့် မျက်မမြင်များအတွက်စာအုပ်များ သီးသန့် စုဆောင်းထားရှိသည်။

ဤကဲ့သို့သော ယခုခေတ်စာကြည့်တိုက်များတွင် စာ

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ပြတိုက်နှင့် စာကြည့်တိုက်

စာကြည့်တိုက်

ကြည့်တိုက်အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။ ယင်းတို့မှာ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်၊ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်၊ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်၊ တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်၊ အထူးစာကြည့်တိုက်၊ ကလေးစာကြည့်တိုက်၊ နယ်လှည့်စာကြည့်တိုက်တို့ဖြစ်၏။ နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်တွင် ရှေးဟောင်းစာအုပ်စာတမ်းများ၊ လက်ရေးမူများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် ခေတ်ပေါ်ဂန္ထဝင်စာပေများကို စုဆောင်းထားရှိ၏။ ယင်းစာကြည့်တိုက်မှ စာအုပ်စာတမ်းများကိုမူ ပြင်ပသို့ ငှားရမ်းခြင်းမပြုချေ။ စာကြည့်တိုက်အတွင်း၌သာ ကြည့်ရှု ရသည်။ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များတွင်မူ အဖိုးတန်စာအုပ်စာတမ်းများအပြင် ခေတ်ပေါ် မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ သတင်းစာ စသည်များလည်းထားရှိကာ မည်သူမဆို ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်သည့်အပြင် ထိုစာအုပ်များကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းချက်များအရ ငှားရမ်းနိုင်သည်။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်တွင် ကျောင်းသားများနှင့် ဆရာများအတွက် ဘာသာရပ်များဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများတွင် အထောက်အပံ့ရမည့် စာအုပ်စာတမ်းများကို အများဆုံးထားရှိ၏။ ခေတ်အလျောက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဘာသာရပ်များနှင့် ခေတ်သစ်သင်နည်းများကို လိုက်စားနိုင်ရန် စာသင်ကျောင်းများတွင် စာကြည့်တိုက်များ ထားရှိ၏။

ကျောင်းစာကြည့်တိုက်

စာကြည့်တိုက်တစ်ခုသည် ကျောင်းအဆောက်အအုံတွင်း၌ ရှိနေသော်လည်း ဆရာများနှင့်ကျောင်းသားများအတွက် ထိထိရောက်ရောက်အကျိုးရှိအောင် စီမံဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှသာ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ဟုဆိုထိုက်၏။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ရန်မှာ လွယ်ကူသော အလုပ်မဟုတ်ချေ။ သင့်လျော်မည့်နေရာ၊ အရည်အခြင်းပြည့်၍ ဝတ္တရားကျပြန်မည့် စာကြည့်တိုက်မှူးနှင့် သင့်တော်မည့်စာအုပ်များရရှိရေးတို့အတွက် ငွေကြေးအကုန်အကျခံ၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရပေသည်။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်များသည် ပညာရေးဖက်တွင် မည်မျှအကျိုးရှိစေသည်ကိုသိရှိသော အချို့နိုင်ငံများသည် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းလျက် ကျောင်းစာကြည့်တိုက် တည်ထောင်ရေးကို ကူညီခဲ့ကြသည်။ တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်သည်လည်း ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ ကလေးစာကြည့်တိုက်မှာမူ ကလေးများနှင့်သင့်လျော်သော စာအုပ်စာတမ်း

လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီးရှိ စာဖတ်ခန်း

များသာထားရှိကာ ကလေးများအတွက်ပင်ဖြစ်၏။ (ကလေးစာပေ-လည်းရှု။) နေရာအနှံ့အပြားရှိ ပြည်သူလူထု လက်သို့ စာအုပ်များရောက်ရေး၊ စာဖတ်ဦးရေ တိုးတက်ရေးတို့ကို နယ်လှည့် စာကြည့်တိုက်က ဆောင်ရွက်လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံစာကြည့်တိုက်

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာမင်းများ လက်ထက်ကပင် စာကြည့်တိုက်များ ထွန်းကားခဲ့သည်။ သထုံပြည်၌ ပိဋကတ်သုံးပုံအစုံကို ရွှေစာရတနာတံတိုင်းအတွင်း ပိဋကတ္တယစေတီဟုသမုတ်၍ ဥမင်၌ထားရှိကြောင်းကိုသိရ၏။ ထိုနောက် ပုဂံခေတ်တွင် အနော်ရထာစာကြည့်တိုက်ဟုခေါ်သော ဘုံငါးဆင့်ရှိ ပိဋကတ်အုတ်တိုက် ရှိခဲ့သည်။ ထိုပိဋကတ်များမှအစပြု၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသို့ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်မှာ ယခုခေတ်အထိဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် စီမံပုံမှာစာကြည့်တိုက်များကို အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ပျံ့နှံ့စေအောင် ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် အားပေးကြောင်းတွေ့ရသည်။ ယင်းမှာ ဆေးကျမ်း၊ နက္ခတ်ကျမ်း၊ ဗေဒင်ကျမ်းမှစ၍ လောကီကျမ်းများကို သက္ကဋဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ပြန်ဆိုခြင်း၊ ပိဋကတ်တော်အစုံကို ပေထက်အကွရာတင်၍ စောင်ရေ ၅၀နီးပါးမျှကို အမြို့မြို့ အနယ်နယ်သို့ပေးပို့ခြင်းတို့ကိုဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ရှေးအခါက တိုင်းပြည်၏ကလေးသူငယ်များအား အခြေခံစာသင်ကြားပေးရာဌာနဖြစ်သည့် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းတိုင်း၌လိုလိုပင် စာကြည့်တိုက်များရှိသည်။ ထိုစာကြည့်

စာကြည့်တိုက်

တိုက်များ၌ မပစာ၊ ပုရပိုက်၊ စာအုပ်များ စသည်တို့ကို စာတိုက်စုခေါ်သော ဇာတ်စုံသေတ္တာများတွင်ထည့်၍ ထားလေ့ရှိသည်။ ယင်းတို့ကို ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ အခမဲ့ထုတ်ယူကြည့်နိုင်သည်။ (စာတိုက်-၅။)

ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကိုအုပ်စိုးသည့်အခါ အနောက်နိုင်ငံစံနစ်များကို ယူဆောင်လာခဲ့ကြ၏။ ထိုစံနစ်များတွင် စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်းသည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၁၈၈၃ ခုနှစ် (မြန်မာ ၁၂၄၅ ခုနှစ်)၌ အောက်မြန်မာနိုင်ငံမင်းကြီး ဆာချားဗားနတ်က ရန်ကုန်မြို့တွင် ပထမဆုံးပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တည်ထောင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်အားအစွဲပြု၍ထိုစာကြည့်တိုက်ကို ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်ဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။ ထို စာကြည့်တိုက်ကို အစိုးရပညာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့က စီမံအုပ်ချုပ်၏။ အဖိုးတန်စာအုပ်များကို ပထမဆုံးလှူဒါန်းသူများမှာတရားဝန်ကြီးဂျာဒင်းနှင့် ပါဠိပိမောက္ခချိလဒါတို့ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့မှ ဦးမြို့နှင့်ဦးမျှင်တို့က ငွေတစ်သောင်းတန်ပေမူ၊ ပုရပိုက်မူများကို ရေစက်ချ၍ လှူဒါန်းကြသည်။ နောက်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ပေပုရပိုက်စုနှင့် ပုဂံဝန်ထောက်မင်းဦးတင်၏ ပေပုရပိုက်များကို ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်ကို ဝယ်ယူခဲ့၏။ ၁၉၂၃ခုနှစ်ခန့်တွင် ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက်ကို အစိုးရက ဗားနတ်ပိဋကတ်တိုက် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သို့ လွှဲအပ်

ခဲ့သည်။ နှစ်၌ ငွေကြေး အထောက်အပံ့လည်း ပေးသည်။ ထိုနောက်၌ရန်ကုန်မျူနီစီပယ်ကထောက်ပံ့ကြေးနှစ်စဉ်ခြီးမြှင့်လေသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက် အပြင် စစ်တွေမြို့၌ စလေဒင်စာကြည့်တိုက်ဟူ၍လည်း ရှိခဲ့ဘူးသည်။

၁၉၁၀ ခုနှစ်ခန့်တွင် မြို့နယ်အနံ့အပြား၌စာကြည့်တိုက်များပေါ်ပေါက်လာသည်။ တိုင်းသူပြည်သားများသည် လွတ်လပ်ရေးဝံသာနုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လာကြသည်။ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကလျာဏယုဝအသင်း၊ သုစရိတယုဝအသင်းအစရှိသည်တို့ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ (ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်း-၅။)

ထိုအသင်းများနှင့်အတူ စာကြည့်တိုက်များလည်းပြန့်ပွားလာလေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်ခန့်ကစ၍ စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်းသည် အားစည်လာ၏။ ထိုအခါက မြန်မာနိုင်ငံပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းက စာကြည့်တိုက်များထွန်းကားရေးကို အားထုတ်သည်။ ထိုအသင်းတည်ထောင်သူ တစ်ဦးဖြစ်သည့် မစ္စတာဖာနီဗယ်ကလည်း စာကြည့်တိုက်အများတည်ထောင်ကြရန် ဟောပြောလေသည်။ သို့ဖြင့် စာကြည့်တိုက်အများပေါ်ပေါက်လာရာ နိုင်ငံတော် အစိုးရက ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၃ ခုနှစ်အထိ ၈ နှစ်အတွင်း စာကြည့်တိုက်များသို့ ပျမ်းမျှ ကြေးငွေ တစ်နှစ်လျှင် ၁၀၀၀၀ ကျပ်မျှ အစိုးရ ထောက်ပံ့ခဲ့၏။

သက်ကြီးဝါကြီး စာရေးဆရာများဖြစ်သော ဆရာကြီးဦးလင်း၊ ဆရာပွား၊ ဦးအောင်မြတ်ထင်၊ သဘင်ဝန်ဦးနုတို့ကန်တော့ခံနေကြစဉ်(၁၉၄၉- ၅၀)

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်၌လူထုစာကြည့်တိုက် ငယ်ပေါင်း ၁၈၆ တိုက်ရှိရာ စာကြည့်တိုက် ၁၄၆ တိုက် သည် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ ကြေးများကို ရခဲ့ကြ၏။ ကျေး လက်ပြုပြင်ရေးအသင်း၊ လူငယ်များ ကြီးပွားရေး အသင်း များက ကြီးပမ်းခဲ့သဖြင့် ကျေးရွာ စာကြည့်တိုက်ပေါင်း တစ်ထောင်ခန့်အထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဦးဖိုးကျား၊ ဦးဆန်နီ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများက စာကြည့်တိုက်များသို့ စာ အုပ်များလှူဒါန်းကြသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ စာကြည့်တိုက်များ အရေ အတွက် ဆုတ်ယုတ်သွားသည်။ သို့သော် စစ်ပြီးကာလ၌ ရန်ကုန်မြို့တွင်ယခင်ကထက် စာကြည့်တိုက်များ ပိုမိုများ ပြားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ မြို့နယ်များ၌မူကား စာကြည့် တိုက် များ အရေအတွက် နည်းပါးလျက် ရှိသေးသည်။

နိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ပြီးသည့်ခေတ်တွင် စာကြည့်တိုက် လုပ်ငန်းများ ထူးထူးခြားခြား တိုးတက်လာသည်ကို မတွေ့ရ သေးချေ။ သို့သော်နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပြန်ကြားရေး ဌာနခွဲများနှင့်အတူ အစိုးရ စာဖတ်ခန်းများကို အမြို့မြို့တွင် ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုပြင် ရန်ကုန်မြို့တွင် ယခင်ဗားနတ် ပိဋကတ်တိုက်ကို အစိုးရသို့ ပြန်အပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံ တော်စာကြည့်တိုက်အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင်

ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထိုပြင် ထိုဝန်ကြီးဌာနကပင် မြို့ကြီးများ၌ ပြည်သူ့စာကြည့်တိုက်များကို ဖွင့်လှစ်ရန်အားထုတ်နေ သည်။ ယခုအခါ မန္တလေးနှင့် မော်လမြိုင်မြို့တို့တွင် စာ ကြည့်တိုက်နှစ်တိုက်ဖွင့်ပြီး ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာ သာပြန် စာပေအသင်းကလည်း စာကြည့်တိုက်လုပ်ငန်း တိုး တက်မှုကို ရှေးရှုလျက် စာကြည့်တိုက် သင်တန်းများကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလက စတင်သင်ကြားပို့ချ လျက်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန နှင့် ပြတိုက်မှူးသင်တန်းကို ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လကစ၍ သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိသည်။

စာဆိုတော်နေ့ ။ ။နှစ်စဉ် နတ်တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့သည် စာဆိုတော်နေ့ ဖြစ်သည်။ ယင်းစာဆိုတော်နေ့ ကို ၁၃၀၆ ခုနှစ်၊ ဂျပန်ခေတ်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီး ဦး လှမင်း၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ သူကြီးဂေဇက်ဦးခင်မောင်၊ ဦးသိန်းဟန်၊ ဦးကောင်း၊ သူရိယ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင်၊ ဇေန၊ မြို့မဆရာဟိန်း စသော မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများအသင်းအမှုဆောင်အဖွဲ့ နှင့် စာပေဆိုင်ရာလူကြီး များ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

စာဆိုတော်နေ့ကို စာရေးဆရာများအသင်းဖွဲ့စည်းပြီး

၁၉၅၅စာဆိုတော်နေ့တွင် စာရေးဆရာကြီးများအားကန်တော့နေ့ကြပုံ (ဝဲမှယာသို့) ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်၊ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်၊ ဦးဖေသိန်း(ရွှေဥဒေါင်း)

နောက် ၄ နှစ် ခြောက်တွင်မှ သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၉၃၉ ခုနှစ်မတိုင်မီက စာရေးဆရာများအသင်း ဟူ၍ မရှိသေးဘဲ စာရေးဆရာအချို့ကို ဖွဲ့စည်းထားသော 'ကလောင်အဖွဲ့' ကလေးတစ်ခုသာ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး အိပ်၊ ဂျီ၊ ဝဲသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အလည်ရောက်သောအခါ စာရေးဆရာများက စုပေါင်း၍ ကျင်းပသော ဧည့်ခံပွဲနှင့် စာရေးဆရာ ပီမိုးနင်းကွယ်လွန်၍ ဈာပနကိစ္စတို့တွင် စာရေးဆရာများစုစည်းမိကြရာမှ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို ခေါင်းဆောင်၍ စာရေးဆရာများအသင်းကို တည်ထောင်ဖြစ်ကြသည်။

မူလက 'မြန်မာပြည် စာရေးဆရာများ အစည်းအရုံး' ဟု

ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် စာရေးဆရာအသင်းကို ပြန်လည် စုစည်းပြီးလျှင် 'မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများအသင်း' ဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့သည်။

ပထမဆုံး စာဆိုတော်နေ့တွင် စာဆိုတော်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စလေဦးပုည၏ ဝိဇယပြဇာတ်ကို စာရေးဆရာများကိုယ်တိုင် သရုပ်ဖော် ကပြခဲ့ရာမှ နှစ်စဉ် စာဆိုတော်နေ့များတွင် စာရေးဆရာကြီးတစ်ယောက်ယောက်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ပြဇာတ်အဖြစ်ပြသည့် အလေ့အထ စွဲမြဲလာခဲ့သည်။ သက်ကြီးဝါကြီး စာရေးဆရာကီးများကိုကန်တော့ခြင်း၊ စာပေပြိုင်ပွဲ၊ ဟောပြောပွဲ ကျင်းပခြင်းတို့ကိုလည်း ရန်ကုန်မြို့နှင့်တကွ အနယ်နယ် အရပ်ရပ်တွင်ပြုလုပ်ကြ၏။

ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်ဌာန

စာတိုက်ဌာနသည် လူထုနှင့် အများဆုံးဆက်ဆံရသော ပြည်သူ့အကျိုးဆောင်ဌာန ဖြစ်သည်။ စာတိုက်ဟုဆိုလျှင် ချောစာများကို သိမ်းယူခြင်း၊ ပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဝေငှခြင်းဟူ၍ သာမန်အားဖြင့်သာသိကြ၏။ စာတိုက်ဌာန၏လုပ်ငန်းမှာ ထိုထက်ကျယ်ဝန်းသည်ကို ဆက်လက်ဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်ပေသည်။

စာတိုက်။ ။ခေတ်စကားအသုံးအနှုန်း၌ စာတိုက်ဟူသည် မှာ ချောစာများကို ပို့ပေးရာဌာန ဖြစ်လေသည်။ အစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအချင်းချင်း၊ ပြည်သူ့အချင်းချင်းတို့တွင် သတင်း စကားပေးပို့လေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ ပေးပို့ကြသည့်အခါ ပြည်သူတို့က ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအနေနှင့်လုပ် ဆောင်ရမည့်ဆိုသော် စာတစ်စောင်အတွက် စရိတ်ကြီးလေး၍ အချိန်ကြာမြင့်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရတို့သည် သက်သာချောင်ချိ၍ လွယ်ကူသောစံနစ်ကို တီထွင် အသုံးပြုကြလေရာ စာပို့စံနစ်သည် ပေါ်ပေါက်လာ ရလေသည်။

စာပို့စံနစ်ကို ရှေးနှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ခန့်ကပင် တီထွင်ခဲ့သည်ဟုယူဆရန်အကြောင်းရှိသည်။ ပါးရှင်းအင်ပိုင်ယာခေတ်တွင် အစိုးရသည် သတင်းစကားများကို စာပို့လုလင်နှင့်ပေးပို့သည်မှာ ပထမဦးစွာပေါ်သော စံနစ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုရန်ရှိလေသည်။ နောင်အခါတွင် ပါးရှင်းစံနစ်ကို မှီး၍ မက်ဆီဒိုးနီးယန်းဘုရင်များက စာပို့လုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့လက်ရှိ စာပို့စံနစ်မှာ ရောမအင်ပိုင်ယာခေတ်က အသုံးပြုသော စံနစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဥရောပ သမိုင်း၏ ရှေးခေတ်နှင့် အလယ်ခေတ် တို့တွင် တက္ကသိုလ် ကျောင်းများနှင့် လုပ်ငန်းဘုံအသင်းများသည် မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်စာပို့လုပ်ငန်းကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ (လုပ်ငန်းဘုံအသင်း-ရှူ။) သာဓကပြရလျှင် ပါရစ်တက္ကသိုလ်၏ ကိုယ်ပိုင်စာပို့စံနစ်ကို ပြုလေ့ရှိမည် ဖြစ်၏။

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် တတိယအက်ဒွပ် (ခရစ်၁၃၂၇-၁၃၇၇) လက်ထက်၌ ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် စာပို့လုပ်ငန်း ရှိခဲ့ဘူးသည်။ ခရစ် ၁၅၁၂ ခုနှစ်လောက်တွင် စာတိုက်ပိုလ်တစ်ဦးက ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော ဘုရင့်ခြေမြန်တော်အဖွဲ့ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့မှာ ဘုရင်မင်းမြတ် ကိုယ်တိုင် တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ရသော စာပို့လုပ်ငန်းဌာနဖြစ်လေသည်။ ထိုစဉ်က ဘုရင်ခန့်အပ်သည့် စာတိုက်ပိုလ်က အသိအမှတ်မပြုသော စာပို့လုလင်များသည် တရားမဝင်ချေ။ ခရစ် ၁၅၁၉ ခုနှစ် အယ်လစ်ဗတ်ဘုရင်မသည် တရားမဝင်သော စာပို့လုလင်တို့ ကို ပင်လယ်ရပ်ခြား နိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်၍ စာပို့ခြင်း မပြုစေရဟု ပညတ်ခဲ့သည်။ ၁၆၀၉ ခုနှစ် ဂျိမ်းဘုရင် လက်ထက်၌ကား တရားမဝင်သော စာပို့ လုလင်တို့သည် ပြည်တွင်းရော ပြည်ပပါ စာပို့စာယူပြုလုပ်ခွင့်မရှိဟု ပညတ်ခဲ့ ကြပြန်သည်။

ပထမချားဘုရင်လက်ထက် ၁၆၃၅ ခုနှစ်၌ ခရီးစဉ်အလိုက် သတ်မှတ်ထားသော ပုံသေနန်းဖြင့် စာပို့သော စံနစ်ကို အင်္ဂလန်၌ စတင်အသုံးပြုလေသည်။ ဤစံနစ်အရ အများပြည်သူတို့သည် စာတိုက်ကို အသုံးပြုလာနိုင်ကြသည်။ သို့သော် စာတိုက်သည် ဘုရင်ကိုယ်တိုင်စီမံအုပ်ချုပ်ရသော ဌာနဖြစ်သည်။ ၁၆၅၇ ခုနှစ် အော်လီဗာကရွမ်းဝဲ လက်ထက်သို့ ရောက်သော အခါကျမှ စာပို့လုပ်ငန်းမှ စာပို့လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘုရင့်အာဏာများသည် ပါလီမန်၏လက်တွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ၁၆၆၀ ပြည့်နှစ်၌ ဒုတိယချားဘုရင်သည် စာပို့တိုက်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားတို့ကို ပါလီမန်ကပိုင်ဆိုင်စေရန် ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

စာတိုက်

ထိုအခါမှစ၍ စာတိုက်ဌာနသည် တိုင်းပြည်၏ အခွန်တော်ဌာန တစ်ခုဖြစ်လာလေသည်။

စာတိုက်ဌာနလုပ်ငန်းကို တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် တိုးတက်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲလာခဲ့ကြရာ ၁၇၁၉ ခုနှစ်၌ စာဖလှယ်၍ ပို့သောစံနစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုစံနစ်အရ နယ်မှ လန်ဒန်မြို့သို့ ပေးပို့ရန်ရှိသည့်စာများကို လန်ဒန်မြို့သို့အရောက်တိုက်ရိုက် ယူဆောင်ပေးပို့ခြင်း မပြုတော့ဘဲ လန်ဒန်မြို့သွားရာလမ်းမတစ်လျှောက်ရှိ မြို့ကလေးများမှ အဆင့်ဆင့်အပြန်အလှန် စာချင်းဖလှယ်၍ ပေးပို့လေသည်။ ၁၇၈၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ စာပို့ခြင်းရထားများ ပေါ်လာသည်။ နောက်နှစ်ပေါင်း ၅၀ မျှ ကြာသောအခါ (၁၈၃၀-ပြည့်နှစ်) စာပို့မီးရထားများ ပေါ်ထွန်းလာလေရာ မြင်းရထားနှင့် စာပို့သောစံနစ်သည် လုံးဝတိမ်ကောသွားလေသည်။ သို့သော် ထိုခေတ်များတွင် ချောစာပို့ခနှုန်းမှာ အများ ပြည်သူတိုင်း အသုံးပြုနိုင်လောက်အောင် မသက်သာချေ။

၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆာ ရိုလန်ဟီးသည် ခရီးအကွာအဝေးကို ပဓာနမပြုဘဲ စာတိုက်ခကို နှုန်းသေတစ်ပဲနီသတ်

မူးထဲမှစာများကို အချိန်မှန်လိုက်လံသိမ်းယူနေသည့် စာသိမ်းလုလင်

ရန်ကုန်မြို့ဗဟိုစာတိုက်ကြီး

မှတ်သော စံနစ်ကို တီထွင်ထွင်လိုက်သည်။ ဆာရိုလန်သည် မူလက ကျောင်းဆရာမျှသာဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤစံနစ်ကို တီထွင်လိုက်သောကြောင့် စာတိုက်ဌာနသို့ ခန့်အပ်ခြင်း ခံရ၍ စာတိုက်မင်းကြီးအထိ ရာထူးဆင့်ကဲဆင့်ကဲ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဆာရိုလန်၏ လက်ထက်မှစ၍ တံဆိပ်တော်ခေါင်းများ ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် စာပို့တိုက်တို့တွင် စာအုပ်နှင့်နမူနာပို့စံနစ်ကို တီထွင်သည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်၌ကား စာတိုက်၌ ငွေစုဘဏ်ဌာနများကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကြေးနန်းဌာနကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ငွေလွှဲပို့ စံနစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် ပါဆယ်ပို့စံနစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် စကားပြောကြေးနန်းဌာနကိုလည်းကောင်း၊ စာတိုက်တွင် တိုးချဲ့တီထွင်ပေးကြသည်။ လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့သည် လန်ဒန်နှင့်ပါရစ်အကြား လေကြောင်းစာပို့လမ်းကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီးသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီအခါက တနေ့လျှင် စာစောင်ရေပေါင်း ၂၅၀၀၀၀၀ မျှကို ပို့ဆောင် ဝေငှပေးရလေသည်။ ထိုမျှများပြားသောစာများကို သိမ်းယူခြင်း၊ ပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဝေငှခြင်းစသော မူလလုပ်ငန်းများအပြင် အခြားလုပ်ငန်းများလည်း ရှိ၏။ ယင်းတို့မှာ သံကြိုးနှင့် စကားပြောကြေးနန်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အာမခံ တံဆိပ်ခေါင်း၊ အလုပ်လက်မဲ့တံဆိပ်ခေါင်း၊ စာပို့ တံဆိပ်ခေါင်း စသည့် တံဆိပ်ခေါင်းများကို ရောင်းချပေးခြင်း၊ ရိုးရိုး ငွေလွှဲငွေပို့ဆိုင်ရာနှင့် စာတိုက်ငွေလွှဲငွေပို့ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို

စာတိုက်

ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ခွေးမွေးမြူရန်လိုင်စင်၊ အသံဖမ်းစက် လိုင်စင်ပေးသော လိုင်စင်အမျိုးမျိုးကို စစ်ဆေးထုတ်ပေး ရခြင်း၊ အိုနာစာပင်စင်နှင့်အခြားပင်စင်ရိက္ခာများကို ကြပ်မထုတ်ပေးရခြင်း၊ စာတိုက်ငွေစုစာဖက်လုပ်ငန်းနှင့် အမျိုးသားငွေစုလက်မှတ် ရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်းတို့ဖြစ် သည်။ ထိုလုပ်ငန်းများအရပ်ရပ်များအတွက် ငွေရေးကြေး ရေးကိစ္စများတွင် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပေါင်သန်းပေါင်း ၉၀၀ ကျော်မျှကို ပြည်သူ့အများနှင့် ဆက်ဆံ၍ ထုတ်ပေးရလေ သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မဖြစ်မီက တစ်နှစ်အတွင်း အများ ဆုံးပေါင်ပေါင်း ၁၀၆၂ သန်းဖိုးမျှအထိ ဆောင်ရွက်ပေး ခဲ့ရ၏။ စစ်ပြီးကာလ ၁၉၄၆-၄၇ ခုနှစ်တွင် ထိုထက်ကျော် လွန်ကာ ပေါင်သန်းပေါင်း ၃၃၅၀ ကျော်မျှအထိ ဆောင် ရွက်ပေးရလေသည်။

ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီးမှာ အစိုးရဌာနတစ်ခုဖြစ်လျက် စာ တိုက်မင်းကြီး၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသည်။ ယောက်ျား မိန်းမ အလုပ်သမားပေါင်း ၂၂၉၀၀၀ ယောက် မျှရှိ၏။ ယင်းမှ ၅၀၀၀၀ ကျော်တို့မှာ မိန်းမများဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှစာတိုက်ကြီး၏ နေ့စဉ်အလုပ်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ဖြစ်၏။ စာပို့သူသည် မိမိအိမ်မှနေ၍ လမ်းဘေးစာပူး ထဲသို့ စာထည့်လိုက်သည်။ ထိုအခါ ညနေစာသိမ်းချိန် တွင် စာသိမ်းလုလင်တစ်ဦးလာ၍ သိမ်းလေသည်။ စာ သိမ်းလုလင်သည် အရပ်ရပ်မှစာများကို စာပို့အိတ်တွင် ထည့်၍ ချောစာပို့ကားဖြင့် ဗဟိုစာရွေးဌာနသို့ပို့လေ သည်။ ထိုဌာနက စာများကို (၁) စာတိုများ၊ (၂) စာ ရှည်များ၊ (၃)စာထုပ်များဟု သုံးစားခွဲလေသည်။ ထို နောက် ထိုစာတိုကို စာတိုက်တံဆိပ် ရိုက်နှိပ်ရာ ဌာနသို့ ပို့လိုက်လေသည်။ ထိုဌာနက တံဆိပ်ခေါင်းများကို ထပ်၍ မသုံးနိုင်အောင် တံဆိပ်ရိုက်ပေး၏။ ထိုနောက် စာရွေး သမားများက စာများကို တိုင်းနယ်အလိုက် ရွေးထုတ် သည်။ ထိုနောက် တစ်ဖန် ခရိုင်နယ်အလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက်၊ မြို့အလိုက်၊ မြို့၏စာတိုက်ရပ်ကွက်အမည်စသည်ဖြင့် အဆင့် ဆင့်ရွေး ထုတ်ပြန်သည်။ ရွေးချယ်ပြီးစာများကို စာဝေငှ ရုံးသို့ပို့ရန် စာအိတ်ထဲသို့ ထည့်သွင်းကြသည်။ ဗြိတိသျှ စာတိုက်တွင် စာတစ်စောင်စာတိုက်သို့ရောက်ပြီးနောက် လိုရာ အရပ်သို့ပို့ရန် အဆင့်ဆင့်လုပ်ငန်းသည် မိနစ် ၉၀မျှသာ ကြာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခေတ်မှီကိရိယာ များကို အသုံးချသောကြောင့်တည်း။

ထိုစာပို့အိတ်များကို စာပို့မီးရထားများဖြင့် အနယ်နယ်သို့ ပို့ဆောင်ကြရာ သက်ဆိုင်ရာစာတိုက်ရှိသော မြို့ရွာတို့က စာများကို လက်ခံယူကြပြီး လိပ်စာပါနေအိမ်သို့အရောက် လိုက်လံပေးပို့ကြသည်။

လုပ်ငန်း တွင်ကျယ်စေရန် စာတိုက်၌ ခေတ်မီတီထွင်ထား

သော ကိရိယာများရှိသည်။ ချောစာအိတ်များကို တစ်နေ့ ရာမှတစ်နေ့ရာသို့ ပို့ရန်အတွက် ရွက်ထည့်ပျင်စက်ကြီး (ခါး ပတ်ကြိုးပြား)များကို အသုံးပြုသည်။ စာအိတ်များ တွင်ရှိသော တံဆိပ်ခေါင်းများပေါ်တွင် စာတိုက် တံဆိပ် များရိုက်နှိပ်ပေးခြင်းကိုလည်း တံဆိပ်နှိပ်စက်ဖြင့် ရိုက်နှိပ် သည်။ ယင်းကိုသုံးခြင်းဖြင့် တစ်မိနစ်အတွင်း စာစောင် ၇၀၀ ခန့်ကိုတံဆိပ်နှိပ်ပြီးနိုင်လေသည်။ စာပို့အိတ် များကို မြေအောက်စာပို့ရထားသို့ပို့သည့်နေရာတွင်လည်း ကြောင်လိမ်လျှော့တစ်ခုကို တပ်ဆင်ထားခြင်းဖြင့် စာပို့အိတ် များကိုအချိန်အနည်းငယ်အတွင်း လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ မြေ အောက်ရထားစင်္ကြံသို့ရောက်စေနိုင်၏။ မြေအောက် စာပို့ရထားမှာ ကမ္ဘာတွင် တစ်မျိုးတည်းသာရှိသော ရထား ဖြစ်သည်။ ဥမင် လူစီးရထားနှင့် မတူဘဲ၊ လူ၏ရင်ခေါင်း မျှသာ အမြင့်ရှိ၏။ ယင်း၏လမ်းကြောင်းမှာ မြေပြင်မှ ပေ ၁၀၀ အနက်တွင် တသီးတသန့်ရှိသည်။ လန်ဒန် အနောက် ပိုင်းရှိ ပက်ဒင်တန် ဘူတာမှ ဝိုက်ချယ်ပယ်ရှိ အရှေ့ပိုင်းနယ် စာတိုက်ကြီးအထိ ၆ ၂/၂ မိုင်မျှရှည်သောလမ်းတွင် စာတိုက် ကြီးရှစ်ခုတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်သွယ်၍ တစ်နေ့လျှင် စာအိတ်ကြီးပေါင်း ၃၃၀၀၀ မျှကို သယ်ပို့နေရလေသည်။ ထိုရထားတွင် စက်ခေါင်းမိုလ်၊ ဂတ်ဗိုလ်ဟူ၍ တစ်ယောက် မျှမပါချေ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် မောင်းနှင်သွားလာ နေသည်။ ယင်းတွင် လျှပ်စစ်ခေါင်းနှင့် နောက်တွဲနှစ်တွဲ ပါသည်။ တစ်တွဲလျှင် အခန်းကလေး ၄ ခန်းကျပါရှိ၍ တစ်ခန်းလျှင် စာပို့အိတ် ၁၅ အိတ်စီတင်ဆောင်နိုင်သည်။ တစ်နာရီလျှင် ၃၅ မိုင်နှုန်းမောင်းနှင်လျက် ရပ်စေ၊ သွားစေလို လျှင် စင်္ကြံပေါ်ရှိ ခလုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ထိုရထား ကလေးမှ စာပို့အိတ်များကို မြေပြင်ပေါ်တင်ရာတွင်လည်း အမြင့် တင်ဓာတ်လှေကားများကို အသုံးပြုလေသည်။ ထိုပြင် စာပို့မီးရထားကြီးကလည်း မိမိတင်ဆောင်သွား သောစာပို့အိတ်များကို လဲလှယ်ရန်အတွက် လမ်းအကြားရှိ ဘူတာတိုင်းတွင်ရပ်နား၍လဲလှယ်ခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်မခံ ချေ။ အားကုန်ခတ်မောင်းသွားနေရာမှပင် စာပို့အိတ် များကို 'စာပို့အိတ်ဖလှယ်ရေးကိရိယာ' ဖြင့်သာ လဲလှယ် ပေးသည်။ ယင်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လစ်ဖျစ်တစ်တွတ် အတွင်း၌ အိတ်ဖလှယ်ရေးပြီးမြောက်နိုင်သည်။

နိုင်ငံအချင်းချင်း စာပေးစာယူပြုသည့်အရာမှာ ဆွစ် ဇာလန်နိုင်ငံဗန်းမြို့၌ ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော ကမ္ဘာ့ စာတိုက်သမဂ္ဂကြီးမှ ပြဋ္ဌာန်းသော စည်းကမ်းအရ သာပြုလုပ်ကြရသည်။

စာပို့လုပ်ငန်းသည် ပထမအင်္ဂလိပ် မြန်မာစစ်ပွဲပြီးသည့် နောက် ဗြိတိသျှပိုင် မြန်မာနယ်များသို့ ရောက်ရှိခဲ့၏။ ထိုနောက် လော့ဒါလဟိုဇီ ချဲ့ထွင်စီမံခဲ့သော အိန္ဒိယပြည်

စာတိုက်

- (၁) စာအိတ်ပေါ်ရှိ တံဆိပ်ခေါင်းများကို စာတိုက်တံဆိပ်
စိုက်နှိပ်ပေးနေကြပုံ
- (၂) ပြည်တွင်းပြည်ပစာများကို ခွဲခြားရွေးထုတ်နေပုံ
- (၃) မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ ပို့ရန် စာများကို ရွေးချယ်နေပုံ
- (၄) ရန်ကုန်မြို့စေတီစာတိုက်ကြီးရှိ စာတိုက်သေတ္တာများ
- (၅) ဓာပို့ယာဉ်ပေါ်သို့ ချောစာအုပ်များကို တင်နေပုံ

စာတိုက်

စာပို့စံနစ်ကို မြန်မာပြည်သို့ တိုးချဲ့ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ပြည်တွင်း စာပို့လုပ်ငန်း အနည်းငယ်ကိုသာ ဆောင်ရွက် နိုင်ခဲ့သည်။ ဧရာဝတီကုမ္ပဏီက ကန်ထရိုက်ယူ၍စာပို့အိတ် ဗျားကို မီးသင်္ဘောဖြင့် ရန်ကုန်မှ ဓနုဖြူ၊ ဟင်္သာတ၊ မြန် အောင်ထိပို့ပေး၏။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်မူ ထိုကုမ္ပဏီက ဗန်းမော်အထိ ပို့ပေးလေသည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်မှစ၍ ရန်ကုန်နှင့် ပုသိမ်ကို နှစ်ပတ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ ပို့ဆောင်ပေးသည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ပြည် မီးရထားလမ်းဖောက်လုပ် ပြီးသည့်နောက် ပြည်မြို့အထိ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် စာပို့လုပ် ငန်းကို တိုးချဲ့ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်နှင့်ကာလကတ္တားကိုမူ နှစ်ပတ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ ဆက်သွယ်မှုရှိလေသည်။ ဤသို့ စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့၍ တစတစတိုးတက်လာခဲ့ရာ ယနေ့အဖို့ ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံလုံးအတွက် စာတိုက်ပေါင်း ၃၉၂ ခု အပြင် စာပို့တိုက်နယ်ကြီး ၃ ခုကို ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်း တောင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့၌ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ထားခဲ့၏။ စာ တိုက်ခွဲပေါင်း ၂၅၀ ကို ထပ်မံဖွင့်လှစ်ရန်လျာထားရာယခု အချိန်အထိ စာတိုက်ခွဲပေါင်း ၁၇၅ ခုကို ဖွင့်လှစ်ပြီးခဲ့ပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံ စာပို့တိုက်သည် အစိုးရဌာနတစ်ခုဖြစ်သော် လည်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝါဒအရ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ ထိုကြောင့် ရှေးအခါကအရှုံးပေါ်သော စာ တိုက်ခွဲများ ပိတ်ပစ်တတ်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ပြည် သူလူထု သက်သာမှုကိုရှေးရှု၍ ဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ထား လေသည်။ စစ်မဖြစ်မီကာလက ကုန်းလမ်းရေလမ်း စာ

ပို့လုပ်ငန်းမှာ တွင်ကျယ်ခဲ့သော်လည်း စစ်ပြီးကာလတွင်မူ လေကြောင်းစာပို့လုပ်ငန်းသာလျှင် အထူးတိုးတက်လျက် ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနှင့် ပူးတွဲနေစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံ စာပို့လုပ်ငန်းကို အိန္ဒိယပြည် ဗဟိုအစိုးရအောက်ရှိ စာတိုက် နှင့်ကြေးနန်းမင်းကြီးချုပ်က အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အုပ်ချုပ်ရေးအသစ်ကို ရရှိခဲ့ သော်လည်း စာတိုက်ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးမှာ အိန္ဒိယဗဟို အစိုးရလက်ထဲ၌ ကျန်ခဲ့လေသည်။ စာတိုက်ဌာနအုပ်ချုပ် ရေးကို အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာခွဲခွာသော ၁၉၃၇ခုနှစ်တွင်မှ အိန္ဒိ ယက မြန်မာနိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့၏။ လွတ်လပ်ပြီး ခေတ်အထိ စာတိုက်ဌာနကို ကြေးနန်းဌာနနှင့်ပူးတွဲကာ မင်းကြီးချုပ်ကအုပ်ချုပ်လေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ လတွင် စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဌာနတို့ကို သီးခြား ခွဲထား လျက် ညွှန်ကြားရေးဝန်တစ်ယောက်စီဖြင့် အုပ်ချုပ်စေ သည်။ ယခုအခါ စာတိုက်ဌာနကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီး ဌာနလက်အောက်တွင် ထားရှိလေသည်။ စာတိုက်ညွှန် ကြားရေးဝန်အောက်တွင် နောက်ဖုံးဖွင့်လှစ်သော ပြည်နယ် ၃ ပြည်နယ်အပါအဝင် နယ်ကြီး ၁၀နယ်ခွဲထား၍ စာတိုက် ဝန်ထောက် တစ်ယောက်စီဖြင့် အုပ်ချုပ်စေလေသည်။ ထိုစာတိုက်ဝန်ထောက်တစ်ယောက်စီအောက်တွင် စာတိုက် အမှုထမ်း အသီးသီးရှိ၏။ ဗြိတိန်နိုင်ငံစံနစ်အတိုင်းပင် မြန်မာ

ပြည်သူလူထုနှင့် နေ့စဉ်တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံရသော စာတိုက်ဌာနခွဲများ

www.foreverspace.com.mm

သုံးပါးပိဋကတ်၊ ပရိယတ်ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ ကျိန်းဝပ်ရန်စာတိုက်

နိုင်ငံစာတိုက်အမှုထမ်း အသီးသီးတို့သည် လုပ်ငန်း အလိုက်ဌာနဆိုင်ရာ အပြိုင်စာမေးပွဲများကို ဝင်ရောက် ဖြေဆိုအောင်မြင်မှသာ အလုပ်ဝင်ရလေသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက် ထူးခြားသည့် နေ့ရက်များတွင်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့် မြန်မာမှုဆိုင်ရာ တံဆိပ်ခေါင်းများကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ ၁၉၄၈ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဖြင့် လွတ်လပ်ရေးတံဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်းကောင်း၊ လွတ် လပ်ရေးခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ လုပ်ကြံခံရ သည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် အာဇာနည်နေ့တံဆိပ်ခေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် လွတ်လပ်ရေးနှစ်ပတ်လည်တံဆိပ်ခေါင်းကို လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့စာတိုက်သမဂ္ဂ၏ စိန်ရတုသဘင်နေ့ဖြစ် သော ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ယူပီယူတံ ဆိပ်ခေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ခြောက်ကြိမ်မြောက် လွတ်လပ် ရေးနှစ်ပတ်လည်နေ့တွင် ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအတွက် ပြည်တော်သာတံဆိပ်ခေါင်းနှင့် ၁၉၅၄ ခုနှစ် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဖွင့်လှစ်သော ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင် မဟာဓမ္မသဘင်အတွက် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတံဆိပ် ခေါင်းများ ကို လည်းကောင်း ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ (တံဆိပ်ခေါင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်းစုခြင်း-ရှု။) ထိုပြင် လူထုသက်သာမှုအတွက် ပြည်တွင်းစာပို့လွှာများကိုလည်း ထုတ်ဝေခဲ့ပေသည်။

စာတိုက်။ ။မြန်မာမှုတွင် စာတိုက်ဟူသည်ကား ပိဋကတ် ပေစာအစရှိသော စာပေ ကျမ်းဂန်များကို သိုမှီးရာဖြစ် သော ဇာတ်စုံသေတ္တာများဖြစ်သည်။ ရေးသောအခါ စာ တိုက်ဟုရေးသော်လည်း ဖတ်သောအခါ စတိုက်ဟုဖတ်ရ သည်။ ယခုခေတ်ခေါ်၌ စာတိုက်ဟူသည်ကို ချောစာ များပေးပို့ရာဖြစ်သော စာပို့တိုက်ဌာနဟု နားလည်းကြ သည်။ သို့သော် ရှေးအခေါ်စာတိုက်မှာမူ ပေစာများကို သိမ်းဆည်းသိုမှီးရာဌာန ဖြစ်သည်။

စာတိုက်များကို ရှေးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် တွေ့ရသည်။ စာတိုက်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် ကျွန်းသေတ္တာပင် ဖြစ်သော်လည်း အခြေတပ်သော အမွှမ်းတင် ခိုနန်းချိုး ဗီရို များလည်း ရှိသေးသည်။ ရှေးအခါက ရှင်ပြုရဟန်းခံများ၌ လှူဖွယ်ဝတ္ထု ပစ္စည်းများတွင် ပိဋကတ် သုံးပုံနှင့်တကွ စာ တိုက်ကိုပါလှူဒါန်းကြ၏။ ထိုအကြောင်းကို စလေ ဦးပုည၏ရှင်ပြုဓမ္မတ္တာစာတစ်စောင်တွင် 'ဇိနာပဝရ၊ လူ့ဘ ဘုရား၊ ရုပ်တော်ပွားနှင့်၊ သုံးပါးပိဋကတ်၊ ပရိယတ်ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ ကျိန်းဝပ်ရန်စာတိုက်၊ သိုက်မြိုက်တင့်တယ်၊ လှူဒါန်းဖွယ် နှင့်ရင်ဝယ်ဖြစ်သောသားရတနာကို၊ သာကီယဝံသ၊ ဂေါ တမန္တယ်သို့ ဝင်စေ၍' ဟုပါရှိသည်။

မည်သည့်ခေတ်က စာတိုက်စတင်ပေါ်ပေါက်ကြောင်းကို မသိရသေးချေ။ သို့ရာတွင် တွေ့ရသမျှ အစောဆုံးအ ထောက်အထားကား ဘုရင့်နောင်လက်ထက်အခါပင်ဖြစ် သည်။ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရား သည် စာတိုက်နှင့်တကွပိဋကတ်တော်များကို သာသနာ စည်ပင်အံ့သောငှာ မြန်မာနိုင်ငံတော် အရပ်ရပ်သို့ ပို့ ကြောင်းနှင့် သခင်ကြီးဇချင်းတွင် 'ယိုးဒယားမကြွင်း၊ ခုံ လင်းဇင်းကာ၊ တနင်္သာရီ၊ ထားဝီထားဝယ်၊ ဇင်းမယ်သိန်းခို၊ ထိုထိုသာသနာ၊ တည်ရာသို့ပရိက္ခရာအကွ၊ ဒါနစေ့စုံ၊ စွန့် ကြိုက်လျက်၊ သုံးပုံပိဋကတ်၊ တုလွတ်အံ့ထိုက်၊ ရွှေစာတိုက် ကို၊ အမြိုက်ဝေညှိ၊ ကြဲဖြန့်ချိ၏။' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည်။

စာတိုက်ကို ရှေးမြန်မာတို့သည် လှပအောင်မွမ်းမံ ခြယ် လှယ်ကြသည်။ ကျွန်းသားတွင် သစ်စေးသုတ်၍ မှန်စီ ရွှေချကြ၏။ အမွှမ်းအပြောက်ဆင်၏။ အခြေတပ်သော ပြသာဒ်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်၏။ ဇာတ်ရုံ၌စုံဖြင့် တန်ဆာဆင် ၏။ ထိုသို့ အလှအပအဆန်းအကြယ်ပြုလုပ်ပုံများကို၊ ဦးပုညဓမ္မတ္တာစာများတွင် 'ဝိသုကံမဃ၊ နတ်ဆရာမှီရသည်၊ ပန်းချီတကာဝိဇ္ဇာ၊ စိတြဂီဝါ၊ ရွှေမင်းဆေးဇေဝါ၊ ရတနာ ကွက်ဆန်း၊ သဇင်မုလေးတွဲ၊ နဂါးသွဲခြူးနွယ်ရုံ၊ ဝတ် မှုံနှင့်ဝတ်ဆံ၊ ပြန်ကဟပ်ပြန်ကပတ်၊ ဇာတ်ရုံစုံအထွက်၊ ကောင်းကင်ပျံကျေးငှက်တို့၊ တေးချက်ကျပလီဟန်၊ ဆေးစက် ကျစီမံလျက်၊ နီဖလံအချုပ်၊ ပန်းချီပျံခြယ်လုပ်သော၊ ဆယ် လှော် ခုတ်မင်းစံ၊ ရွှေစာတိုက်ဘိမ်းခံကို' ဟူ၍ မြင်းခြံက

ပုသိမ်သို့ စာတိုက်မှုနှင့်ပေး မေတ္တာစာတွင်ပေါ်လွင်စွာ ဖော်ပြထားသည်။

ရှေးမြန်မာဘုရင်၊ ဖိဖုရားနှင့် မင်းညီမင်းသားတို့လည်း ပုန်စီရွှေချ စာတိုက်တော်များကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များသို့ လှူဒါန်းလေ့ရှိကြသည်။ မင်းတုန်း မင်းတရား ကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် မုန်စီရွှေချ စာတိုက်တော်ကို မုန်ကျောင်းသို့ လှူတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းစာတိုက်မှာ လန်

ဒန်မြို့ ပြတိုက်မှတစ်ဆင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ယူဆောင် ခဲ့သောစာတိုက်ဖြစ်၏။ ထိုစာတိုက်တွင် အခြေ ၁၂ ချောင်း ရှိ၍ ၆ ပေခွဲခန့်မြင့်သည်။ မုန်စီရွှေချ၍ အထက်တွင် ပြာ သာဒိ ပေါက်ထားသည်။ 'ရွှေဘို ရှင်ဘုရင်သွီးတော်၊ မင်း တုံးမင်းမိဖုရားခေါင်ကြီး၊ စုကြီးသို့မဟုတ် စုကြီးစု၊ မုန် ကြောင်းတွင်လှူသောစာတိုက်ဟု ကြေးပြားတွင် ကမ္ပည်း ထိုးထားလေသည်။

နေ့စဉ်ကမ္ဘာအားအသိပေးသည့်ပညာ

ကမ္ဘာပေါ်၌ နေ့စဉ်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော အကြောင်းအရာအမျိုးမျိုး၏ သတင်းကို လူအများသိရှိစေရန် မှတ်တမ်းတင်၍ ရေးသားဖြန့်ချိသည့် ပညာသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်၏ စတုတ္ထမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော စာနယ်ဇင်းလောကသည် လူထုနှင့်အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်ရကား စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို လူတိုင်းလေ့လာထိုက်လှသည်။

စာနယ်ဇင်းအတတ်။ ။ သတင်းနှင့် ထင်မြင်ချက်များကို ရေးသား ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ နေ့စဉ်ဖြစ်ပျက်ပေါ် ပေါက်လျက်ရှိသော ကျိုးကြောင်းခြင်းများ၊ သတင်း များ၊ အကြံဉာဏ်များနှင့် ဝေဖန်ချက်များကို တစ်စောင် တစ်ဖွဲ့ဖြစ်အောင် စုပေါင်း၍ အချိန်မီ ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကိစ္စမြားမြောလူတို့ဘောင်၏ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို လူ့လောကအား တင်ပြပေးသော အတတ်ပညာရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် စာနယ် ဇင်းအတတ်သည် တာဝန်ကြီးလေးသော သက်မွေးမှုပညာ တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပြင် စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကျွမ်းကျင်မှု၊ စွမ်းရည်၊ ပညာအရည်အချင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံမှ သာလုပ်ကိုင်၍ရသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုမျှမကသေး၊ လုပ်ငန်းရပ်တစ်ခု ဖြစ်လာသည့်အခါ၌ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်း လဲနိုင်သော အတတ်ပညာတစ်ခုလည်းဖြစ်ပေသေးသည်။

သတင်းထောက်တစ်ဦး စကားပြောကြေးနန်းဖြင့်သတင်းပို့နေပုံ

မြန်မာအခေါ်တွင် စာနယ်ဇင်းဟုသုံးစွဲပုံမှာ သတင်း စာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းဟူသော စကားတို့၏ အဆုံးစကား သုံးလုံးကို စုပေါင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သတင်း စာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းဟူ၍ ခွဲခြားထားသည့်သုံးမျိုးအပြင် စာ၊ နယ်၊ ဇင်းများမှလည်းကောင်း၊ စာအုပ်များမှ လည်းကောင်း ထုတ်နုတ်၍ အနှစ်သာရပေါ်လွင်အောင် အကျဉ်းချုံးကာ ပြန်လည်ထည့်သွင်း ထုတ်ဝေသည့် သတင်း စုံမဂ္ဂဇင်းနှင့် မဂ္ဂဇင်းပဒေသာစာ စောင်များလည်းရှိသေး၏။ ယနေ့ မြန်မာသတင်းစာများတွင် အပတ်စဉ်မဂ္ဂဇင်းကဏ္ဍ ထည့်သွင်းဖော်ပြနေခြင်းသည် အမေရိကန်မှ နည်းယူခြင်း ဖြစ်သည်။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်နှင့် မဂ္ဂဇင်းများ မပေါ်မီ ခေတ်က သတင်းစကား ပေးပို့ခြင်းအဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲ တိုးတက်လာပုံများမှာ အမျိုးမျိုး ရှိခဲ့လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့်

အမေရိကတိုက်ရှိ အိန္ဒိယလူရိုင်းများသည် မိမိတို့နယ်ပယ် အတွင်းသို့ရန်သူများချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်လာပါက၊ကင်း စခန်းတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ အုန်းမောင်း သို့မဟုတ် ကလဒက်များ ကို သံတို သံရှည်ခေါက်၍ အချက်ပေးသတင်းပို့လေ့ ရှိခဲ့ ကြ၏။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေသည့် အခါများတွင် လည်း မီးပုံရိုကာ မီးခိုးဖြင့်သတင်းပို့အကူအညီ တောင်းလေ့ရှိ ကြသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အာဖရိကတိုက်သား တောတွင်း သားတို့သည်လည်း သားရေကြက်ထားသောစည်များကို တီးရိုက်၍ တစ်စခန်းမှတစ်စခန်း၊ တစ်ရွာမှတစ်ရွာသို့ သတင်းပေးလေ့ ရှိခဲ့ကြသည်။ ရှေးမြန်မာတို့လက်ထက်ကမူ ရွှေနန်းတော်နှင့် လွှတ်တော်မှသတင်းနှင့်အမိန့်ပြန်တမ်းများကို

စာနယ်ဇင်းအတတ်

မောင်းကြေးနှင့်ဆက်၍ ရပ်ရွာများသို့ ဖြန့်ချိကျေညာခဲ့ပေသည်။ ဤကား စာနယ်ဇင်းများမပေါ်မီက သတင်းစကားပေးဆင့်ဆင့်ပေးပို့နည်းများတည်း။

သို့သော် ကမ္ဘာတွင် ပုံနှိပ်အတတ်၌ရှေးဦးဖြစ်သော ဘရုတ်နိုင်ငံသည်စာနယ်ဇင်းနယ်ပယ်တွင် သတင်း ပြန်တမ်းတစ်ခုကို ချင် မင်းဆက်တွင်ထုတ်ဝေ ခဲ့ပေသည်။ ထိုသတင်းပြန်တမ်းကား ဘရုတ် အခေါ်အားဖြင့် 'ချင်ပါအို' ဖြစ်၍ နိုင်ငံခြားသားများကမူ ပီကင်းဂေဇက်ဟုခေါ်လေသည်။ ပီကင်း ဂေဇက်သည် အစိုးရကိုယ်တိုင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော ပြန်တမ်းတစ်စောင်ဖြစ်၍ အစိုးရ၏အမိန့်များနှင့် ပြည်သူတို့၏ အသနားခံစာများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားလေသည်။ အထက်ပါ ပီကင်းဂေဇက်ကို အင်ပိုင်ယာတစ်ခုလုံးရှိ အထက် တန်းအရာရှိများလက်သို့ ဝေငှ၍ ယင်းတို့မှ တဆင့် စိတ်ဝင်စားသူတို့က သတင်းပြန်တမ်းတစ်ခုလုံး ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းချုပ်၍သော်လည်းကောင်း ကြိုက်နှစ်သက်သလို ကူးယူပုံနှိပ်ကာ အနှံ့အပြားဖြန့်ချိခဲ့ကြလေသည်။ ဤကား သတင်းစကားများကိုစုပေါင်း၍ ပြန်တမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အဖြစ် လူထုကို ပထမဆုံးအကြိမ် ပေးပို့ဖြန့်ချိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၌မူ ခရစ် ၁၆၆၅ ခုနှစ်၌ လန်ဒန်မြို့မှတစ်ပတ်လျှင် ၂ ကြိမ်ထုတ်ဝေသော အောက်စဖို့ဂေဇက် ပေါ်ပေါက်လာ၏။ မကြာမီပင် ယင်း အောက်စဖို့ဂေဇက်ကို လန်ဒန်ဂေဇက်ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ ဤသို့ အောက်စဖို့ဂေဇက်သို့မဟုတ် လန်ဒန်ဂေဇက်ဟူ၍ ၁၆၆၅ ခုနှစ်၌ပေါ်ထွက်ခဲ့သော်ငြားလည်း ၁၆၇၀ ပြည့်နှစ်အထိ သတင်းစာဟူ၍ကား မပေါ်ပေါက်သေးချေ။ အစိုးရက ပုံနှိပ်

တိုက်များကို ချုပ်ချယ်ထားမှုများကြောင့် ကြန့်ကြာနေခဲ့ရသော စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ၁၇ ရာစုကုန်ခါနီးနှင့် ၁၈ ရာစုအစလောက်ရောက်၍ လွတ်လပ်စွာ ပုံနှိပ်ရေးသားနိုင်ခွင့်ကို ရရှိလာသောအခါကျမှ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်ကြီးပွားလာတော့လေသည်။ ၁၇၀၂ ခုနှစ်၌ လန်ဒန်မြို့တွင် ဒေးလီးကူးရန်အမည်ရှိသတင်းစာသည် ပထမဆုံးနေ့စဉ်သတင်းစာအဖြစ် ပေါ်ထွက်ခဲ့လေသည်။

ကျန်အခြား ဥရောပနိုင်ငံများ၌ကား စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတတ်တစ်ခုဖြစ်လာ၏။ ယင်းခုနှစ်မတိုင်မီကသော်၊ နိုင်ငံရေးပါတီ ခေါင်းဆောင်များ၏ ဝါဒဖြန့်သောစာရွက်စာတမ်းများနှင့်အခြေအမြစ် ခိုင်လုံခြင်းမရှိဘဲ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးပုတ်ခတ်ပြောဆိုသော စာရွက်စာတမ်းများသာ ရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်တို့သည်ကား စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ထံမှ စတင် ခံယူခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဖြစ်လာမည့် မြောက်အမေရိကတိုက် ဗြိတိသျှပြင်ကိုလိုနီနယ်များတွင်၊ ပထမဆုံးသောပုံနှိပ်စက်ကို ၁၆၃၀ ပြည့်နှစ်၌ တည်ထောင်နိုင်ခဲ့၏။ သို့သော် ပထမဆုံး သတင်းစာသည်ကား ၁၆၉၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှထွက်ပေါ်လာခဲ့ပေသည်။ ဘင်ဂျမင်ဟဲရစ်ဆိုသူသည် အင်္ဂလန်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသောလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်နေရာမှ အာဏာပိုင်အစိုးရများနှင့် မသင့်မတင့်ဖြစ်သဖြင့် အမေရိကန်ကိုလိုနီများသို့ လာရောက်နေထိုင်ကာ ဗော်စတန်မြို့မှနေ၍ ၁၆၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် 'ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖြစ်အပျက်' အမည်ရှိသောသတင်းစာကိုထုတ်ဝေခဲ့၏။ သို့သော် အမေရိကန်

နိုင်ငံ၌ ပထမဆုံးအကြိမ် ထွက်ပေါ်ခဲ့သော ယင်းသတင်းစာသည် အာဏာပိုင်အစိုးရများ၏ အသိအမှတ်မပြုမှု၊ လိုင်စင်ထုတ်ပေးမှုများကြောင့် မကြာမီပင် ချိုးနှိမ်ခြင်းခံလိုက်ခဲ့ရလေသည်။ ယင်း ကာလမှ၁၄နှစ်ကြာပြီး နောက် ၁၇၀၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ၌မူ ဗော်စတန်မြို့ စာတိုက်မိုလ်ဖြစ်သူ ဂျန်ကင်းဗဲသည် 'ဗော်စတန်သတင်းဆောင်းပါး' အမည်ရှိ သတင်းစာကို ပထမဆုံးအကြိမ် အောင်မြင်စွာ ထုတ်ဝေနိုင် ခဲ့ လေသည်။ မြန်မာပြည်၌မူ ၁၈၃၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ပထမ

မြင်းပွဲသတင်းယူနေကြသောသတင်းထောက်နှစ်ဦး

စာနယ်ဇင်းအတတ်

ဆုံးသတင်းမှာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့၏။ ထိုသတင်းစာမှာ 'မော်လမြိုင်'ခေါ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသား ထုတ်ပေးသည့် သတင်းစာဖြစ်၏။ အယ်ဒီတာမှာ အမေရိကန် ခရစ်ယန်သာသနာပြုဆရာ ဗင်းနက်ဆိုသူဖြစ်၏။

မြန်မာဘာသာဖြင့် ပထမဆုံးထွက်ပေါ်လာသည့်သတင်းစာကား မော်လမြိုင်မြို့၌ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည့် 'ဓမ္မသတင်းစာ' ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာမင်းတို့ အုပ်ချုပ်သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဦးစွာ ပေါ်ပေါက်သော သတင်းစာမှာ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၆ ခု (ခရစ် ၁၈၇၄ ခုနှစ်) တန်ခူးလဆန်း ၇ ရက်နေ့တွင် စတင် ထုတ်ဝေသော ရတနာပုံနေပြည်တော် သတင်းစာဖြစ်သည်။ ထိုသတင်းစာကို နေမျိုးသီဝသိဒ္ဓိဘွဲ့ခံ တရုတ်မြန်မာကပြားဦးအဟီးဆိုသူက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ အယ်ဒီတာမှာ မြန်မာစာပေဦးဖိုးဝဇီရဟု ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ (ဖိုးဝဇီရ-ရှု။)

သို့ရာတွင် ဖော်ပြပါ သတင်းစာများမှာ နေ့စဉ်သတင်းစာမဟုတ်ချေ။ အထောက်အထားများအရ တစ်လတစ်ကြိမ်ထုတ်၊ တစ်သီတင်းတစ်ကြိမ်ထုတ် သတင်းစာများသာဖြစ်ပေသည်။ နေ့စဉ်သတင်းစာအဖြစ် ၁၈၈၉ ခုနှစ်၌ ထုတ်ဝေသော အင်္ဂလိပ်သတင်းစာ 'ရန်ကုန်ဂေဇက်' သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံးထုတ်ဝေသော နေ့စဉ်သတင်းစာ ဖြစ်လေသည်။

မည်သည့် မြန်မာသတင်းစာသည် ပထမဆုံးနေ့စဉ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်ဟူ၍ အထောက်အထား ရှာဖွေမတွေ့ရသော်လည်း ၁၈၉၄ ခုနှစ်၌ နေ့စဉ်ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာသတင်းစာ နှစ်စောင်အနက် တစ်စောင်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ၌ထုတ်ဝေသော မြန်မာအဆွေသတင်းစာဖြစ်ကြောင်းကို ကား တိကျစွာသိရှိရပေသည်။ ကျန်တစ်စောင်၏အမည်မှာမူ မသိရပေ။

ဤကား စာနယ်ဇင်းအတတ်ဆိုင်ရာ သတင်းစာလုပ်ငန်းများ စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ပုံ များဖြစ်လေသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်၌မူ စာနယ်ဇင်းအတတ်သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး၌ များစွာတိုးတက်လျက် ရှိနေခဲ့လေပြီ။ ယင်းအနက် သတင်းစာလုပ်ငန်းသည် အရေးအပါဆုံးနှင့် အကျယ်ဝန်းဆုံးဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

သတင်းစာလုပ်ငန်း၌ တာဝန်အသီးသီးကို ခွဲဝေ ဆောင်ရွက်နေကြရသူများတွင် အယ်ဒီတာသည် သတင်းစာအယ်ဒီတာအဖွဲ့၏ အချုပ်ဖြစ်သည်။ သတင်းစာ၌ ထည့်သွင်းရန် သတင်းဆောင်းပါးမှန်သမျှကို စစ်ဆေး တည်းဖြတ်ရသည်။ နယ်သတင်းထောက်၊ မြို့သတင်းထောက်နှင့် နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနများမှ ပေးပို့ရရှိသော သတင်းမှန်သမျှကိုစစ်ဆေးရွေးချယ်ရ၏။ ပယ်သင့်သည်ကိုပယ်၍ အရေးတကြီး ထည့်သွင်းသင့်သည့် သတင်းများကို ထည့်သွင်းရေးနှင့် ဆိုင်းငံ့ထားသင့်သည့် သတင်းများကို ဆိုင်းငံ့ထားရန် စီစဉ်ရသည်။

သူ့အားကူညီရန် လက်ထောက်အယ်ဒီတာများရှိသည်။ အယ်ဒီတာများကို ဌာနအလိုက် အမျိုးမျိုးခွဲထား၏။ နေ့အယ်ဒီတာ၊ ညအယ်ဒီတာ၊ မြို့မအယ်ဒီတာ၊ နိုင်ငံခြားအယ်ဒီတာ၊ သတင်းအယ်ဒီတာ၊ ကစားခုန်စား အယ်ဒီတာ စသည်ဖြင့်ဖြစ်သည်။

သတင်းထောက်ကား သတင်းရအောင်ရှာဖွေရသူဖြစ်သည်။ တိကျမှန်ကန်စွာ သတင်းအတိုအထွာ အစအနများကို တိကျမှန်ကန်စွာ ထောက်လှမ်းစုပေါင်း၍ သတင်း ဆောင်းပါးကောင်းတစ်ပိုင်းဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ပြီးလျှင် အထက်ဖော်ပြရာပါဌာနအလိုက် အယ်ဒီတာများသို့ ပေးပို့တင်ပြရ၏။ သတင်းရရန်အလို့ငှာ သတင်းထောက်များသည် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး၌ များစွာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာရလေသည်။ သတင်းထောက်တွင်သတင်းစာတိုက် တည်ရှိရာအရပ်၌လုပ်သော သတင်းထောက်၊ ရပ်ဝေးမှ သတင်းပို့

ကမ္ဘာကျော် လူရွှင်တော် ချာလီချက်ပလင်ထံမှ သတင်းယူနေကြသောသတင်းထောက်များ

www.foreverspace.com.mm

အင်္ဂလန်ပြည် သတင်းစာတိုက်ကြီးတစ်ခုမှ အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များဆွေးနွေးနေကြပုံ

သောသတင်းထောက်၊ နိုင်ငံခြားမှ သတင်းပို့သော သတင်းထောက်ဟူ၍ရှိသည်။

လက်ထောက် အယ်ဒီတာကား သတင်းစာလုပ်ငန်း၌ အရေးကြီးဆုံးသောသူများတွင် အပါအဝင်တစ်ယောက်ပင် တည်း။ သူ၏အလုပ်ဝတ္တရားကား တနေ့အတွက် စုပေါင်းရရှိသော သတင်းမှန်သမျှကိုသ တင်းစာ၌ထည့်သွင်းခြင်း မပြုမီ သတ်ပုံသတ်ညွှန်း၊ သဒ္ဒါဝါကျမှန်ကန်ခြင်းရှိမရှိကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုရသည့်အပြင် ရံဖန်ရံခါ သတင်းစာနေရာ အနည်းအများအလိုက် သတင်းများကို ချုံတန်ချုံ၊ ကျဉ်းတန်ကျဉ်း၍ မူမပျက်စေဘဲပြုပြင်ပေးရ၏။ ထိုသို့လိုအပ်သလို စစ်ဆေး ပြုပြင်ပြီးသောအခါမှ သတင်းခေါင်းစည်းကို နောက်ဆုံးရေးပေးရလေသည်။

သတင်းစာတွင် အထူးသီးသန့်တစ်နေရာ သို့မဟုတ် တစ်မျက်နှာယူ၍ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ ဆောင်းပါးကို ရေးသားသူကား အခန်းဆောင်းပါးရှင်ပင်ဖြစ်သည်။ အချို့က နေ့စဉ်ရေး၍၊ အချို့က တစ်ပတ်လျှင် ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်မျှသာ ရေးလေ့ရှိကြသည်။

သတင်းစာတစ်စောင်လုံးတွင် ခေါင်းကြီးသို့မဟုတ် သတင်းစာအာဘော်သည် အဓိကအရေးကြီးဆုံးဖြစ်လေသည်။ ယင်းခေါင်းကြီး သို့မဟုတ် သတင်းစာအာဘော်သည် အများအားဖြင့် နိုင်ငံရေးကို မိမိသတင်းစာ၏ဝါဒနှင့် ချိန်ထိုးကြည့်ရှု၍ ပြတ်သားစွာ ဝေဖန်သုံးသပ် ရေးသားရခြင်းဖြစ်သည်။

ဤခေါင်းကြီး သို့မဟုတ် သတင်းစာအာဘော်ကို ရေးသူများကား အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များထဲမှပင် ဖြစ်ကြသည်။ အချို့ သတင်းစာများ၌ ခေါင်းကြီးရေးရန် အထူးသီးသန့် အယ်ဒီတာများ ထားရှိကြလေသည်။

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် သာသနာ့ဝန်ထမ်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ ပြည်သူလူထု၊ သတင်းစာဆရာများဟူ၍ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခုရှိရာတွင် စတုတ္ထမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော သတင်းစာဆရာများသည် တိုင်းပြည်တွင် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်ဟု အင်္ဂလန်ပြည်ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် အက်ဒမန်ဗတ်သည် တစ်ခါက အတိအလင်းထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ဖူးသည်။

သတင်းစာဆရာများနှင့် သတင်းစာထုတ်ဝေသူများ၏ လက်ထဲတွင် ကမ္ဘာကြီး၏နောင်ရေးသည် တည်ရှိနေသည်ဟူ၍ပင် ဆိုကြ၏။ ထိုသူတို့၏အရေးအသားများဖြင့် လူမျိုးအချင်းချင်း သို့မဟုတ် လူတန်းစားအချင်းချင်းမုန်းတီးရေးကိုလည်းတည်ဆောက်ပေးနိုင်၏။ လူတို့၏စိတ်ဓာတ်ပျက်စီး၍ နိမ့်ကျအောင်လည်းစွမ်းဆောင်နိုင်၏။ လူတို့၏စိတ်ဓာတ်ကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးနိုင်၏။

မျက်မှောက်ခေတ်၌ စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာ တွင် အရေးပါအရာရောက်လာပြီဖြစ်သည့် အလျောက် စာနယ်ဇင်းအတတ်ကိုလည်း လူများသည် လေးစား၍ စိတ်ထက်သန်စွာ လေ့လာလိုက်စားသင်ယူလျက် ရှိကြလေပြီ။

အနောက်နိုင်ငံသက္ကသိုလ်ကြီးများနှင့် အရှေ့တိုင်းတရုတ်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတက္ကသိုလ်ကြီးများ၌ စာနယ်ဇင်း သင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ် သင်ကြားပေးလျက်ရှိကြ၏။

ဗြိတိန်၌ အချို့သောသတင်းစာတိုက်ကြီးများသည် စာနယ်ဇင်းအတတ်ကို သတင်းစာတိုက်တွင်း၌ လက်တွေ့ သင်ကြားပေးလေသည်။ လန်ဒန် တက္ကသိုလ်ကမူ ၂ နှစ်သင်တန်း ပြီးဆုံးအောင်မြင်သူအား စာနယ်ဇင်းအတတ်ဆိုင်ရာ ဒီပလိုမာဘွဲ့ကို ပေးအပ်လေသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ သတင်းစာအတတ်ကို ပညာရပ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် ပထမဆုံး စတင်သင်ကြားသည့် တက္ကသိုလ်မှာ ဝစ္စကွန်းဆင်းတက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသတင်းစာဆရာအသင်းမှ ကြီးမှူး၍ သတင်းစာအတတ်သင်တန်း ဖွင့်ခဲ့၍၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်၌ တစ်ဖန် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်တွင် သတင်းစာပညာသင်တန်း ဖွင့်ခဲ့ဘူးလေသည်။

နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်အတွင်း စတင်ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သော မြန်မာသတင်းစာလောက၌ သတင်းစာလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသင်းဖွဲ့စည်းရေးကိစ္စများကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးသည့်အထိ ကျကျနနမပြုခဲ့ကြပေ။ စစ်ကြီးပြီးသည့်နောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းစာဆရာအသင်းကြီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသတင်းထောက် အသင်းကြီးဟူ၍လည်းကောင်း ပေါ်ပေါက်လာကြခြင်းသည် သတင်းစာလုပ်ငန်းအတွက် အားတက်ဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။

စာပေလွေ ။ ။(ပေစာ-ရှု။)

စာပေ။ ။လူမျိုးအသီးသီး၊ ဘာသာစကား အသီးသီးတို့တွင် အများအားဖြင့် စနှင့်စာပေရှိကြ၏။ စာနှင့်စာပေမရှိသောလူမျိုးငယ်များမှာ ယခုအခါကမ္ဘာပေါ်၌ ပြောပလောက်အောင် မရှိတော့ချေ။ စာပေသည် စာမှပေါ်ပေါက်လာ၏။ စာဟူသည်ကား စကား၏သင်္ကေတဖြစ်သော အက္ခရာများကို စုပေါင်းဖွဲ့စည်း၍ စံနစ်တကျ စီစဉ်ရေးသား တင်မှတ်ထားသော အမှတ်အသားဖြစ်၏။ ဤတွင်၊ ဗျည်း သရ အက္ခရာများဖြင့် စုစည်းအပ်သော ရေးအမှတ်များသာမက၊ တရုတ်လူမျိုး၊ ရှေးရှေး အီဂျစ်လူမျိုးတို့သုံးသော ရုပ်ပုံသင်္ကေတများမှ ဆင်းသက်လာသည့် အရေးအမှတ်များကိုပါ စာဟုခေါ်သည်။ ယခု မျက်မမြင်တို့ လက်ဖျားကလေးများဖြင့် စမ်း၍ဖတ်သော အမှတ်ဖုကလေးများကိုလည်း စာဟုပင်ခေါ်ရပေမည်။ စာကို သုခုမ အရာမြောက်အောင်(ဝါ)အနုပညာသက်ဝင်အောင် ဖွဲ့စည်းစီရင် တီထွင်သော်၊ စာပေဟုဖြစ်လာ၏။ စာမဖြစ်

ပေါ်မီ၊ စာပေမပေါ်ပေါက်နိုင်ပေ။ အချို့ ဘာသာစကားများတွင် ရှေးရှေးအခါက စာဟူ၍ မပေါ်ပေါက် သေးသော်လည်း သီချင်းများ၊ ကဗျာလင်္ကာများကို ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးကာ စပ်ဆိုမှုပြုကြသည်။ ယင်းကဗျာများကို ကြားနာရသူများက စိတ်တွင်မှတ်သား၍ ပြန်လည်ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် တစ်ဆင့်တစ်ဆင့် လက်ကမ်းသကဲ့သို့ ကာလရှည်မြင့်စွာ မတိမ်ကော မပျောက်ပျက်ရအောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် မှတ်ဉာဏ်နှင့်စကားသံတွင်သာ အခြေတည်ထားသော ဤအဖွဲ့အနွဲ့များမှာ သုခုမအင်္ဂါဖြင့် ပြည့်စုံစေကာမူ၊ စာပေဟု ခေါ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဤအဖွဲ့အနွဲ့များပါဝင်သော ဘာသာစကားကို ပေ၊ ကျောက်၊ စက္ကူ၊ ရွှံ့ပြား၊ ကြေးပြား စသည်တို့၌ ထွင်း၍ ရေး၍၊ ခြစ်၍၊ ပုံဆွဲ၍၊ ထု၍၊ အစက်အကြောင်းချ၍ အမှတ်အသားတင်ကာ၊ စာဟုတီထွင်ပေါ်ပေါက်လာမှပင်၊ နှုတ်ဖြင့်သာ ရွတ်ဆိုလျက် မှတ်ဉာဏ်ဖြင့်သာ ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသော အဖွဲ့အနွဲ့ကဗျာလင်္ကာတို့သည် စာပေအရာမြောက်လေသည်။

စာရှိမှ စာပေရှိနိုင်မည်ဟူသော အထက်က အယူအဆကို ငြင်းဆိုသော ကေစိဆရာများလည်း ရှိ၏။ စာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်း မပြုနိုင်သော်လည်း အနုပညာသင်ဝင်သည့် အဖွဲ့အနွဲ့ကဗျာများကို စာပေဟုခေါ်နိုင်သည်ဟု ကေစိဆရာများကဆိုပေသည်။

သုခုမအရာမြောက်အောင်၊ အနုပညာသက်ဝင်အောင် ဖွဲ့စည်းစီရင်သော စာမှသာလျှင်၊ စာပေအခေါ်ခံထိုက်သည်ဟူသော အယူအဆကို ယခုခေတ်မှပင် အများကလက်ခံလာကြ၏။ မြန်မာတို့တွင် စာပေဟူသော စကားသည် ရှေးခေတ်များ၌ တရားစာပေဟူသော အနက်ရခဲ့၏။ ကိုးခန်းပျို့၌ 'စာပေနားဝင်၊ ငါ့ကိုသင်သည်၊ လင်လည်းစွန့်ထား၊ ယခုသွားခဲ့' ဟု စပ်ဆိုထားရာ၊ 'တရားစာပေကို နားလည်အောင် သင်ပြပေးသောလင်' ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ကြရ၏။ တစ်ဖန် နေမိငရဲခန်းပျို့၌ 'ပုထိုး ဘုရား၊ ကျောင်းကန်သွား၍၊ တရားစာပေ၊ နာပါချေအံ့' ဟု စပ်ဆိုထားရာ၊ စာပေဟူ၍ တရားစာစုဖြစ်သည်ဟု ကျမ်းဂန်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်ယူဆခဲ့ကြ၏။ လောကုတ္တရာနှင့်ဆိုင်သော စာစုကို စာပေဟုခေါ်ခဲ့သည့် ခေတ်မှသည် လောကီနှင့်ဆိုင်သော စာစုများ ပေါ်ပေါက် ခေတ်စားလာချိန်၌ စာပေဟူသော ဝေါဟာရ၏ အနက်လည်း ပြောင်းခဲ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ တရားစာစုများကိုသာ စာပေဟု ခေါ်လေ့မပြုကြတော့ဘဲ၊ အနုပညာသက်ဝင်သည့်စာမျိုးကိုလည်း စာပေဟုခေါ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် 'စာပေသမိုင်း' ဟူသော စာအုပ်အမည်ကို ကြားရသူတို့သည် တရားစာပါရှိသော ကျမ်းဂန်များ ပေါ်ပေါက်လာပုံ အစဉ်အလာ အကြောင်းစာအုပ်မျှသာဟု မယူဆဘဲ၊ ရတုကဗျာ လင်္ကာ

နှင့်တကွ စကားပြေအဖွဲ့အမျိုးမျိုးတို့ရေးသားပေါ်ပေါက်လာပုံအကြောင်း စာအုပ်ဟု ချက်ခြင်းသိရှိနားလည်လာကြ၏။

သိုးဆောင်တို့၏ အယူအဆတွင် အနုပညာသက်ဝင်သည့် စာအရေးအသားကိုသာမဟုတ်၊ ထိုစာအရေးအသားကို ဝေဖန်ခွဲခြား၊ စိစစ်အကဲဖြတ်၍ အရသာခံစားမှုကို ပေါ်လွင်စေသော အရေးအသားကိုလည်း စာပေအရာတွင်ပေါ်လွင်စေသော အရေးအသားကိုလည်း စာပေအရာအတွင်းသွတ်သွင်းထား၏။ ဖွဲ့စည်းသီကုံးမှုတွင် စကားသား အရွေးအချယ် အစီအရင်ကြောင့် သုခုမအရာမြောက်သည်။ ဖတ်ရှုသူ၏စိတ်နှလုံးကို လှုပ်ရှားထိခိုက်စေသည်ဟု ဆိုနိုင်သော စာမျိုးကို စာပေဟု အသိအမှတ် ပြုရပေမည်။ စာပေဟု ခေါ်ရမည့်စာမျိုး၌ သေးသိမ်သော စဉ်းစားစိတ်ကူးနည်း၊ ညံ့ဖျင်းသော အယူအဆ အကြည့်အမြင်၊ နံ့သော ကလေးကလားအသွားမျိုးကိုပယ်၍၊ တင့်တယ်ကြည်နူးအံ့ဩဖွယ်ရာသော အရေးအသား ပါရှိရုံမျှမက ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်၍ သမာဓိပြည့်စုံသော စိတ်ထားမျိုးကို ပါရှိစေရသည်။

စာပေဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြသော်လည်း စာပေကို ကဏ္ဍခွဲခြားရန် မလွယ်လှပေ။ စာပေအမျိုးမျိုးရှိရာ အချို့တရားစာများ၊ အချို့သမိုင်းစာများ၊ အချို့မိန့်ခွန်းများ၊ အချို့သိပ္ပံအကြောင်းရပ် စာများသည် သုခုမအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံ၍ ယင်းတို့ကိုလည်း စာပေအသိုက်အအုံတွင် ထည့်သွင်းပေးရပေမည်။ သဘောအားဖြင့် စာပေအမျိုးမျိုးကို ကဏ္ဍခွဲရမည်ဆိုလျှင် တရားစာပေ၊ သဘာဝတ္ထဗေဒအရ လောကကြီးကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော စာပေ၊ ကဗျာလင်္ကာနှင့် ပြဇာတ်စာပေ၊ သမိုင်းစာပေ၊ အဟော

အပြောစာပေ၊ ဝေဖန်အကဲဖြတ်မှုစာပေနှင့် စိတ်ကူး(ဝါ) စိတ်ကွန့်စာပေဟုခွဲခြားနိုင်သည်။ သိုးဆောင်းတို့၏ စာပေသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၄၀၀ ခန့်ကစ၍ ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားခဲ့သော ဂရိစာပေမှ သက်ဆွယ်ခဲ့၏။ ဂရိစာပေတွင် တရားစာပေနှင့် စိတ်ကူးယဉ်(ဝါ) စိတ်ကွန့်စာပေမျိုးတို့မှ အပဖော်ပြခဲ့သော် စာပေမျိုး အစုံပါဝင်ခဲ့ပေသည်။

စာပေမှန်သမျှကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ခွဲထားနိုင်ပေသည်။ လူမျိုးအလိုက်၊ ဘာသာစကားအလိုက် ခွဲခြားနိုင်၏။ ဤစွယ်စုံကျမ်းတွင် ကနေဒါစာပေ၊ ဂရိစာပေ၊ ဂျာမန်စာပေ၊ အင်္ဂလိပ်စာပေ၊ စပိန်စာပေ၊ မြန်မာစာပေစသည်ဖြင့် လူမျိုးနိုင်ငံ၊ ဘာသာစကားအလိုက်ခွဲခြားကာ စာပေအမျိုးမျိုးကိုဖော်ပြထားသော ဆောင်းပါးများမြောက်မြားစွာ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ခေတ်အလျောက်လည်း စာပေကို ခွဲခြားနိုင်၏။ သိုးဆောင်းစာပေတွင် ရှေးခေတ်စာပေ၊ အလယ်ခေတ်စာပေဟု ခွဲခြားနိုင်၏။ စာပေအရင်းချင်း နှိုင်းရှည့်၍ စာပေနှိုင်းရှည့်မှုပညာဟု ပညာတစ်ရပ်အဖြစ်နှင့်လည်း ရှိပေသည်။ ဖွဲ့စည်းသီကုံးမှုကို အခြေခံထား၍ ဖွဲ့စည်းမှုကို ခွဲခြားကာ၊ ကဗျာ၊ စကားပြေ၊ ပြဇာတ်၊ စာမွန်စသည့် ဆောင်းပါးများကိုလည်း ဤစွယ်စုံကျမ်းတွင် တွေ့ရပေမည်။ စာပေ၌ ထင်ရှားကျော်စောသော အရှေ့တိုင်း၊ အနောက်တိုင်း စာရေးဆရာကြီးများနှင့် အလွန်အလွန်ကျော်ကြားခဲ့သောစာပေများကို သီးသန့်၍လည်း ဤကျမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိ၏။

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ ။ ။ခရစ် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်း၌ မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ 'အမှောင်ခွင်း၍အလင်းဆောင်အံ့' ဟူသောဆောင်ပုဒ်အရ စာအုပ်အမျိုးမျိုးကို ဖြန့်ချိထုတ်ဝေခဲ့၏။ ဘာသာပြန်စာပေများအပြင် ဘာသာပြန်မဟုတ်ဘဲ တစ်ကူးတစ်ကန့်ပြုစုရသည့် စွယ်စုံကျမ်း၊ သိပ္ပံကျမ်း၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ်၊ ပြည်တော်သာစာစဉ်၊ လူထုအိတ်ဆောင်စသော စာအုပ်၊ စာစဉ်များကို ထုတ်ဝေရုံမျှနှင့်သာ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ထိုကြောင့် အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော စာပေနှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု မြှင့်တင် အားပေးရေးအတွက်စာပေလောကတွင် စာကောင်း ပေကောင်းများ ထွက်ပေါ်လာစေရန် ရည်သန်၍ စာပေဗိမာန်ဆုများကို နှစ်စဉ်ပေးခဲ့၏။ ဆုအသီးသီးအတွက် စဉ်းစားခြင်းခံရသည့် စာအုပ်များမှာ အသင်းထုတ်စာအုပ်များမဟုတ်စေရချေ။ ပြင်ပမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာအုပ်များသာ ဖြစ်ရသည်။ သို့သော် အသင်းဝန်ထမ်းတစ်ဦးဦးက ရေးသောစာအုပ်ဖြစ်ပါက ယင်းစာအုပ်ကို ပြင်ပမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါလျှင် ထိုစာအုပ်

ပထမဆုံး စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုရ မိုးအောက်မြေပြင်'ကိုရေးသူ စာရေးဆရာမင်းအောင်

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ

သည် ဆုအတွက် ရွေးချယ်ခံနိုင်ခွင့်ရှိ၏။ အရွေးခံရသော စာအုပ်များ၏ မူပိုင်ကိစ္စ၊ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ပေ။ အသင်းတည်ထောင်သည့်နှစ်အတွင်းမှာပင် ဘာသာပြန်မဟုတ်သော အကောင်းဆုံးဝတ္ထုကို စာပေဗိမာန်ဆုအဖြစ်ဖြင့် ငွေတစ်ထောင် နှစ်စဉ်ခြီးမြှင့်ရန် ဆုံးဖြတ် ကျေညာခဲ့၏။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ပထမစာပေဗိမာန်ဆုမှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အတွင်းက ထွက်ပေါ်ထုတ်ဝေခဲ့သော ဝတ္ထုများထဲမှ အကောင်းဆုံးဆုအဖြစ်ဖြင့် မင်းအောင်ရေး 'မိုးအောက်မြေပြင်'ကို ရွေးချယ်၍ ၁၉၄၉

တိုဘာလတွင် ကျင်းပခဲ့သော ဆုနှင်းသဘင်တွင် ပထမအကြိမ် ပေးခဲ့လေသည်။ လက်ဦးအစတွင် ဤစာပဒေသာဆုမှာ ဗဟုသုတဆိုင်ရာ မြန်မာစာပေတိုးတက်ကြီးပွားစေရန် ရည်ရွယ်သည် ဖြစ်၍ နိုင်ငံ သမိုင်း၊ လူ့သမိုင်း၊ ခရီးသွား မှတ်တမ်း၊ စာပေဝေဖန်မှု၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိမှအစ စာပေမြောက်သည့် စာမိန့်စာဆုများ အပါအဝင် စာအုပ်အမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ပေးသောဆုဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဆုအတွက် စဉ်းစားရမည့် စာအုပ်နယ်ပယ်မှာ ကျယ်ပြန့်လွန်းရကား၊ ဗဟုသုတပေးသည့်စာအုပ်မျိုးကို သုတပဒေသာဆု တစ်ခုတည်းက ပေးရန် ၁၉၅၄ ခုနှစ်အစပိုင်းတွင် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ ပထမ သုတပဒေသာဆုမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်ထုတ် ဗဟုသုတပေးစာအုပ်များအတွက် ဖြစ်၍ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင်း၌ ကျင်းပသော ဆုနှင်း သဘင်တွင် ပထမအကြိမ် ပေးခဲ့သည်။ ထို ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှစ၍ စာပဒေသာဆုမှာ စာပေသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော၊ သက်ဝင်သည့် စာအုပ်များအတွက် သတ်မှတ်လျာထား၍ သုတပဒေသာဆုမှာ ဗဟုသုတအမျိုးစုံကို စာဖတ်သူ ပရိသတ်အား ပေးစွမ်းနိုင်သော စာအုပ်များအတွက် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထား၏။

ဝတ္ထုဆုရ 'မင်းမူထမ်း' ကိုရေးသူ စာဆို တက်တိုး

ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင်ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပကာ ပေးအပ်ခဲ့သော စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုဖြစ်၏။ စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆု ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် နှစ်နှစ်ခွဲခန့် ကြာသောအခါ အကောင်းဆုံး ဘာသာပြန်စာအုပ်ကိုရွေးချယ်၍ ဆုပေးရန်ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ သို့သော် ပထမအကြိမ်တွင် တစ်နှစ်အတွင်းထွက်ပေါ်ခဲ့သည့် ဘာသာပြန်စာအုပ်များကိုသာ မစဉ်းစားဘဲ စစ်ပြီးနှစ် ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ကုန်အထိ ထွက်ပေါ်ခဲ့သော ဘာသာပြန် စာအုပ်များကိုပါ စဉ်းစား ရွေးချယ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရာ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုကို ပထမအကြိမ်အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ၌ ကျင်းပခဲ့သော ဆုနှင်းသဘင်၌သာ ပေးခဲ့လေသည်။

၁၉၅၁ ခုနှစ်မှစ၍ ဝတ္ထုလည်းမဟုတ်၊ ဘာသာပြန်လည်း မဟုတ်သော စာစောင်စာအုပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဆုပေးရန် ဆုံးဖြတ်လေရာ စာပေဗိမာန်၌ စာပဒေသာဆု တစ်ခု တိုးလာလေသည်။ ထိုဆုကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်

သို့အတွက် ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်းက နှစ်စဉ် ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပ၍ ပေးနေသော စာပေဗိမာန်ဆုများမှာ ဆု ၄ ဆုဖြစ်၏။ သို့သော် နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း ဆု ၄ ဆုစလုံးကို ပေးဖြစ်သည် မဟုတ်ချေ။

'တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို' ဝတ္ထုဖြင့် စာပေဗိမာန် ဝတ္ထုဆုရ စာရေးဆရာသာဓု(၁၉၅၁)

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ

စာပဒေသာဆုရ 'ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု' ကျမ်းပြုဆရာ ရွှေကိုင်းသား အမည်ခံရဟန်းတော် ဦးသောဘိတ (၁၉၅၁)

အချို့ နှစ်များတွင် သင့်လျော်သော အဆင့်အတန်း မှီသော စာအုပ်ကောင်းမရပါက ဆိုင်ရာဆုကိုမပေးဘဲ ချန်ထား၏။ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုလွဲ၍ အခြားဆုရသူပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဆုနှင့်သဘင်မကျင်းပမီ ဆုရ သောစာအုပ်များကို မိမိပင်ကိုယ်ဉာဏ်ဖြင့်ရေးသားပြုစု၍ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ မှီး၍ဖြစ်စေ ဘာသာပြန်ခြင်း၊ တစ်ပါးသော ဝတ္ထု၊ ကျမ်း စသည်တို့မှ စာကိုဖြစ်စေ၊ သဘောသွားကိုဖြစ်စေ ကူးယူခြင်း အလျင်းမပြုကြောင်းကို ဝန်ခံချက်ရေးသားပေးရသည်။

ယခုအခါ ဆု ၄ ဆုသာရှိသော်လည်း နောင်ကို ဆုများ တိုးလာရန်အကြောင်း ရှိ၏။ ကဗျာနှင့် ပြဇာတ်စာပေ၊ ကလေးများအတွက် စာပေနှင့် ဝတ္ထုတိုစာပေစသည့် စာပေကဏ္ဍများတွင် ဆုပေးရန် အချို့က လိုလား ကြသည်ဖြစ်၍ ဆုပေးရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့က စဉ်းစားဆွေးနွေးဆဲဖြစ်သည်။ စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆု၏ ငွေတန်ဖိုးကိုလည်း မြှင့်တင်ရန်စဉ်းစားဆွေးနွေးဆဲ ဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် ဝတ္ထုဆုမှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုသည် သိုးဆောင်းပြက္ခဒိန် တစ်နှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သည့် မြန်မာဝတ္ထုရှည်များထဲမှ အကောင်းဆုံး ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်၍ပေးသောဆု ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်

ချက်မှာ ကာလပေါ် မြန်မာဝတ္ထုများအဆင့်အတန်း တိုးတက်စေရန် ဖြစ်သည်။ တစ်ထောင်တန်ဆုဖြစ်၏။ ဝတ္ထုများမှာ အခြားဘာသာစကားများမှ ဘာသာပြန်ခြင်း၊ မှီးခြင်းပြုသောဝတ္ထုများ မဟုတ်စေရဘဲ မြန်မာဝတ္ထုရေးဆရာတို့ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်၊ ပင်ကိုယ်စိတ်ကူးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရေးသားသောဝတ္ထုများ ဖြစ်ရပေမည်။ ဝတ္ထုရွေးချယ်ရာ၌ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း၊ လူ့သဘာဝလောက သဘာဝအဖွဲ့၊ အရေးအသား (ဝါ) ဟန်ဟူသော အချက် ၃ ချက်ပေါ်တွင်မူတည်၍ လူ့သဘာဝ၊ လောကသဘာဝအဖွဲ့ကို အရေးအကြီးဆုံးထား၏။ လုံးချင်းဝတ္ထု တစ်အုပ်စာမျှရှိသော မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုရှည်များကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ၁၉၄၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိသော်လည်း အချို့မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုများမှာ နှစ်ကူး၍ပါရှိခြင်း၊ အများအားဖြင့် လုံးချင်းဝတ္ထုအဖြစ်ဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း စသောအကြောင်းတို့ကြောင့်၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်အတွက်မှစ၍ မဂ္ဂဇင်း ဝတ္ထုရှည်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မပြုရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ အောက်၌ စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုဆုရစာအုပ်နှင့် ဝတ္ထုရေးဆရာများစာရင်းကို ဖော်ပြထား၏။

နှစ်	ဆုရဝတ္ထု	စာရေးဆရာ
၁၉၄၈	မိုးအောက်မြေပြင်	မင်းအောင်
၁၉၅၁	မင်းမှုထမ်း	တက်တိုး
၁၉၅၂	တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို	သာဓု
၁၉၅၂	ငမဲကျွန်	စစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်း

၁၉၄၉၊ ၁၉၅၂၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ် များတွင် သင့်လျော်သော ဝတ္ထု၊ အဆင့်အတန်းမှီသော ဝတ္ထုမရှိဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်လိုက်လေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်ထုတ် ဝတ္ထုများထဲမှ ဝတ္ထုတစ်အုပ်မှာ အဆင့်အတန်းကောင်းစွာရှိသော်လည်း ပါတီသံယောဇဉ်ကို၍ အငြိအစွန်း မကင်းသဖြင့် အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ခြင်းတို့ကို ရှောင်ရှားရမည်ဟူသော အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဆုအတွက် ရွေးချယ်ခြင်းငှာ မသင့်လျော်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

စာပေဗိမာန် ဝတ္ထုဆုအတွက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသော ဝတ္ထုဦးရေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

၁၉၄၈	ခုအတွင်းထုတ်	၆၆	အုပ်
၁၉၄၉	။	၄၀	။
၁၉၅၁	။	၅၄	။
၁၉၅၂	။	၄၅	။
၁၉၅၂	။	၅၂	။
၁၉၅၃	။	၃၆	။
၁၉၅၃	။	၄	။

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ

စာပေဗိမာန် ဝတ္ထုဆုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆုရွေးချယ်ရေး အဖွဲ့က မှတ်ချက်ချခဲ့သည်များကို ဖော်ပြသင့်ပေသည်။ ၁၉၄၀ ခုနှစ်အတွက် ဆုရွေးချယ်ခံရသော မိုးအောက်မြေပြင် ဝတ္ထုအား မည်သို့အကြောင်းကြောင့် ရွေးချယ်ခဲ့သည်ကို မှတ်တမ်းတင်ရာ၌၊ 'မိုးအောက်မြေပြင် ဝတ္ထုသည် တောရွာဖွဲ့ ဝတ္ထုကောင်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ရေးသားသူ မင်းအောင်သည် အထက်အညာ တောရွာ၏ သဘောတစ်ခုကို ထင်ရှားစွာဖွဲ့နိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်းမှာ ငြီးငွေ့ဖွယ်မရှိ၊ ရိုးရိုးကလေးနှင့် သဘာဝကျသည်။ လောက၌ ဖြစ်ပျက်တတ်သော သဘောများကိုလည်း ထင်ရှားစေသည်။ ဝတ္ထုလုပ်ငန်း မဟုတ်လှသည့် အလွန်အကျွံနည်းငယ်ပါသော်လည်း၊ အဆင့်အတန်းမီသည်။ အတွေးအခေါ်နှင့်အရေးအသားမှာ တစ်ခုကိုတစ်ခုမလွန်၊ နှားပြေး နှားလိုက်ညီသည်' ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ထုတ် ဝတ္ထုများထဲမှ ရွေးချယ်ခံရသော မင်းမူထမ်း ဝတ္ထုသည် 'ရိုးရိုးကျင့်၊ မြင့်မြင့်ကြံလိုသောလူငယ်တစ်ဦး ကြီးပမ်းမှုများကို ထင်ရှားအောင် သဘောသရုပ်ဖော်နိုင်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံပေသည်။ လူ့ဇာတိကို ဖော်ရာ၌လည်း နိုင်နင်းသည်။ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း ဆင်ရာ၌လည်း ရိုးရိုးနှင့်သဘာဝကျသည်။ စာရေးအသားလည်း ပြေပြစ်ကျစ်လစ်၍ တူနေ့ရှိသည်' ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက်ချခဲ့၏။

၁၉၅၁ ခုနှစ်ထုတ်ဝတ္ထုများထဲမှ ရွေးချယ်ခြင်းခံရသော တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို ဝတ္ထုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ 'စာရေးဆရာသည် ဤဝတ္ထုတွင် လက်နက်ကိုင် ရာထမ်းမူထမ်းများနှင့် အရပ်တို့ ဆက်ဆံရေးကိုမူတည်၍ ဆက်ဆံရေးအကောင်းအဆိုး နှစ်ဖက်စလုံးတို့ကို ထင်ရှားစွာသရုပ်ဖော်နိုင်သည်။ စကားအချို့အချို့ အပြန်အလှန်ပြောဆိုပုံကို ရေးသားသည့် အရာတွင် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ဤဝတ္ထုတွင် လိုလားသလောက် မပြည့်စုံသေးဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စာရေးဆရာ၏ ရည်မှန်းချက်ကို ကလောင်ဖြင့် သယ်ယူသွားပုံမှာ အောင်မြင်သည်' ဟု ဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့၏။

၁၉၅၄ခုနှစ် အတွင်းထုတ် ဝတ္ထုများအနက် ငမဲကျွန် ဝတ္ထုကို ဆုအတွက်ရွေးလိုက်ရာ အဖွဲ့၏မှတ်ချက်မှာ၊ 'ငမဲ

ကျွန် ဝတ္ထုမှာ ရေးလူကြီးများ အရေးအသား ထုံးနည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည့်အပြင် အားရှိသော အရေးအသား မျိုးဖြစ်၍ ဝတ္ထုဆင်ပုံရေးသားပုံစေ့စပ်ပြီးလျှင် မှတ်သားဖွယ်အများအပြား ပါရှိသည်' ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆုမှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆုကိုပေးရန် ၁၉၅၁ ခုနှစ်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ပေါ်ပေါက်သော ဘာသာပြန်စာအုပ်များကို စုပေါင်းထည့်သွင်း စဉ်းစားခဲ့လေသည်။ ထိုသို့များပြားလှသော ဘာသာပြန် စာအုပ်များထဲမှ အင်္ဂလိပ် ဝတ္ထုရေးဆရာ ချားဒစ်ကင်၏ 'ဂရိတ်အိတ်စပက်တေးရှင်း' ခေါ်ဝတ္ထုကို ဘာသာပြန်ထားသော မြော်တလင့် လင့် ခေါ်ဝတ္ထုကို ရွေးချယ်လိုက်၏။ ရေးသူမှာ နာမည်ကျော်စာရေးဆရာကြီး ရွှေဒေါင်း ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၅၃ခုနှစ်မှ စ၍မူပြုကွဲဒိန် တနစ်အတွင်း ထုတ်ဝေပုံနှိပ်ခဲ့သည့် ဘာသာပြန် စာအုပ်များကိုသာ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ဖတ်ရှု စဉ်းစားကြသည်။

ဘာသာပြန်စာပေဆုရ 'မြော်တလင့်လင့်' ဝတ္ထုရေးသူ စာရေးဆရာကြီး ရွှေဒေါင်း (၁၉၄၅-၁၉၅၂)

စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆု၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံခြားဘာသာတစ်ရပ်ရပ်မှ ကမ္ဘာ့စာပေအဆင့်အတန်းမီသော စာအုပ်များကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုမှုအားပေးရန်နှင့် ဘာသာပြန်မှုအဆင့်အတန်း မြှင့်တင်ရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ ဆုမှာ ၅၅၀ တန်ဆု ဖြစ်၏။ စည်းကမ်းချက် သတ်မှတ်ထားသည်မှာ မူရင်းစာအုပ်သည် ကမ္ဘာ့ဂန္ထဝင်ဟု ခေါ်ဆိုရမည့် စာကြီးပေးကြီးသမိုင်းအပါအဝင် စာအုပ်ဖြစ်ရမည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စာပေအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်၍ ကမ္ဘာ့စာပေတို့တွင် ထင်ရှားသော စာအုပ်မျိုးဖြစ်ရမည်။ မူရင်းစာအုပ်သည် ဝတ္ထုဖြစ်ရန် မလိုပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ပလေးတို၏ 'ရီပတ်ဘလစ်'၊ ကွန်ဖူးဇီး၏ အထွေထွေစာစုများ စသည့်စာအုပ်တို့မှာ ဝတ္ထုတိုမဟုတ်သော်လည်း ကမ္ဘာ့စာပေထဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။ စာပေဗိမာန်ဘာသာပြန်ဆုအတွက် စဉ်းစားသည့် စာအုပ်များမှာ (၁) ကမ္ဘာ့စာပေဟု အသိအမှတ် ပြုနိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားကျော်ကြားသော မူရင်းစာအုပ်မှ ဘာသာပြန်ထား ခြင်းဖြစ်ရမည်။ (၂) ဝတ္ထုသာမဟုတ်ဘဲ၊ မည်သည့်စာပေမျိုးမဆို

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ

ဖြစ်နိုင်သည်။ (၃) မူလစာရေးဆရာ၏ အာဘော်နှင့် လက်ရာတို့ကိုမပျက်စေဘဲ ဘာသာပြန်စွမ်းနိုင်မှုကို အဓိကထားသည်။ အစအလယ်အဆုံး တတ်နိုင်သမျှ ပြည့်စုံစွာ ဘာသာပြန်ထားရမည်။ အစိတ်အပိုင်းများချန်ထားခြင်း၊ အလွန်အမင်း အကျဉ်းချုံးခြင်း မရှိစေရ။ (၄) ဆီလျော်အောင် ပြန်နည်းဖြင့် ပြန်ထားပါက မူရင်းစာအုပ်ကို မမှတ်မိနိုင်လောက်အောင် ပြောင်းလဲထားခြင်း မရှိစေရ။ မူရင်းကျမ်း၏ အနှစ်သာရ မပျက်စေရဘဲ အနည်းငယ်မျှကိုသာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ခြင်းကို ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ပိုမို ဖိအားပေးမည်။ (၅) ဘာသာပြန်မှု၌ တိကျမှန်ကန်၍၊ မြန်မာ့အသုံးအနှုန်း ပီသစွာရှိရမည်။ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်း၍ ဖတ်ပျော်ရမည်ဟူသောစည်းကမ်းချက်များနှင့် ညီညွတ်ရပေသည်။

စာပေဗိမာန် ဘာသာပြန်ဆုရ စာအုပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

နှစ်	ဆုရစာအုပ်	စာရေးဆရာ
၁၉၄၅ မှ ၁၉၅၂	မြော်တလင့်လင့်	ရွှေဥဒေါင်း
၁၉၅၄	အိစ္စတ်ပုံပြင်များ	မင်းယုဆေနှင့်ငွေတာရီ

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဘာသာပြန် စာအုပ်များအနက် ဆုရွေးချယ်ရေး စည်းကမ်းနှင့်ညီညွတ်သော ဘာသာပြန်စာအုပ်မရှိသဖြင့် ဆုမပေးခဲ့ပေ။

ဘာသာပြန်ဆုအတွက် စဉ်းစားသော စာအုပ်အရေအတွက်မှာ ၁၉၄၅ ခုမှ ၁၉၅၁ ခုနှစ်ကုန်အထိ ၅၆ အုပ်၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အတွင်းထုတ် ၁၇ အုပ်၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် ၁၆ အုပ်၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်ထုတ် အုပ် ၂၀ ဖြစ်သည်။

စာပေဗိမာန် စာပဒေသာဆုမှတ်တမ်း

စာပဒေသာဆုမှာ တစ်နှစ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သည့် စာအုပ်များအနက်၊ ဝတ္ထု၊ ဘာသာပြန်၊ ကဗျာ၊ ပြဇာတ်မဟုတ်ဘဲ စာပေသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော၊ အနုပညာသဘော သက်ဝင်သည့် စာအုပ်များ အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် တစ်ထောင်တန်ဆု ဖြစ်သည်။ ဤဆုအတွက် စဉ်းစားရာတွင် ဗဟုသုတသက်သက်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည့် စာအုပ်များမပါပေ။ စာပေဝေဖန်မှုပါရှိသော စာအုပ်များ၊ စာမွန်စာစုများ၊ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်းများ အစရှိသည့် စာအုပ်မျိုးသည် စာပဒေသာဆုကို မှန်းနိုင်ပေသည်။ သုတေသနစာပေ၊ နိုင်ငံသမိုင်း၊ လူ့သမိုင်း၊ ခရီးသွားမှတ်တမ်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိစသည့် စာအုပ်များကိုမူကား၊ အရေးအသား အစီအစဉ်၊ ရေးသားသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလိုက်၍ စာပေသဘော၊ သုခုမသဘော၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘော သက်ဝင်ပါက၊ စာပဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်၍

ဗဟုသုတသက်သက်ရခြင်းသာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည့် စာအုပ်မျိုးဖြစ်ပါက သုတပဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းပြု၏။ စာပဒေသာဆုအတွက်စည်းကမ်းတစ်ရပ်မှာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော စာအုပ်များသည် အနည်းဆုံးဒါဗယ်ကရောင်း ၁၆ ချိုးအရွယ် စာမျက်နှာ တစ်ရာကျော်ရှိ၍ ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ဟု ယူဆနိုင်သည့် စာအုပ်မျိုး ဖြစ်ရမည်ဟူ၏။ စာသားပင် အဆင့်အတန်းမှီစေကာမူ စာမျက်နှာ အနည်းငယ်သာရှိ၍ စာအုပ်အင်္ဂါနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ဆုအတွက်မမှန်းနိုင်ပေ။

ပထမအကြိမ်ဖြစ်သော ၁၉၅၁ ခုနှစ်အတွက် စာပဒေသာဆုကို ရွှေကိုင်းသား အမည်ခံ ရဟန်းတော် ဦးသောဘိတက 'ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု' စာအုပ်ဖြင့် ဆွတ်ခူးခဲ့၏။ ထိုစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က 'ရှာဖွေစုံစမ်း၍ ရေးသားရသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အကြောင်းအရာများအနက် ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုကျမ်းပါ အကြောင်းအရာသည် အားပေး ထိုက်သော အကြောင်းမျိုး ဖြစ်သည်' ဟု မှတ်ချက်ရေးခဲ့၏။ ထိုနှစ်တွင်းထုတ် စာအုပ် ၁၁ အုပ်ကို စာပဒေသာဆုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက် ၉ အုပ်ကို စာပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားစစ်ဆေးခဲ့ရာ ဂျာနယ်ကျော် တင့်ဆွေရေး သတင်းစာအခြေခံပညာစာအုပ်ကို ဆုအတွက် ရွေးချယ်လိုက်သည်။ ဤစာအုပ်တွင် စာရေးသူသည် မိမိဖတ်ရှု ဆည်းပူးခဲ့သော သုတနှင့် တွေ့ကြုံဆည်းပူးခဲ့သော မူတတို့ကို ပေါင်းရုံး ရေးသားထားသည်ဖြစ်ရာ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်သည်' ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က မှတ်ချက်တင်ပြခဲ့၏။

စာပဒေသာဆုရ 'သတင်းစာအခြေခံပညာ' ပြုစုသူစာရေးဆရာ ဂျာနယ်ကျော်တင့်ဆွေ(၁၉၅၂)

စာပေဗိမာန် ဆုရစာအုပ်များ

စာပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားရန် ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ် ၂၀ မျိုးရာ ၁၀ အုပ်ခန့်မှာ ဗဟုသုတပေးရန်သက်သက်ရည်ရွယ်သည့်စာအုပ်မျိုး ဖြစ်နေသဖြင့် သုတပဒေသာဆုဟု ငါ့ဆုတိုးပေးရန် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က အကြံပေးရာ ထိုအကြံကို အသင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က လက်ခံလိုက်လေသည်။ ထိုနှစ်အတွက် စာပဒေသာဆုပေးရန် ကျန်ရှိသော ၁၀ အုပ်ကို အထပ်ထပ် စဉ်းစားစစ်ဆေးသော်လည်း၊ အဆင့်အတန်းမီသောစာအုပ်များအနက် စည်းကမ်းနှင့်မကိုက်ညီသောစာအုပ်များသာဖြစ်နေသဖြင့် စာပဒေသာဆုကိုမပေးခဲ့ပေ။

၁၉၅၄ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်မှလည်း ၄ အုပ်သာ စာပဒေသာ ဆုအတွက် စဉ်းစားခဲ့နိုင် ပေသည်။ ထို ၄ အုပ်မှာလည်း ဆုပေးလောက်သည့် အခြေသို့မရောက်ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့က ယူဆသဖြင့် ထိုနှစ် အတွက် စာပဒေသာဆု မပေးရချေ။

စာပေဗိမာန် သုတပဒေသာဆုမှတ်တမ်း

အထက်က ရေးခဲ့သည့်အတိုင်း သုတပဒေသာဆုမှာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် မှ ဆုံးဖြတ်ကျေညာ၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက်မှ ပထမအကြိမ် ရွေးချယ်ပေးသောဆုဖြစ်သည်။ ဆုမှာ တစ်ထောင်ခုဖြစ်၏။ ဆု၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဗဟုသုတပေးသည့်စာအုပ်များ၊ သုတေသနမှု ပါဝင်သည့်စာအုပ်များ၊ အသုံးဝင်မည့် အချက်အလက်များပါရှိသည့်စာအုပ်များ၊ အသုံးဝင်မည့် အချက်အလက်များပါရှိသည့် စာအုပ်များ၊ မြန်မာဘာသာဖြင့် အမြောက်အမြားပေါ်ထွက်စေရန် ဖြစ်သည်။ ဤဆုကို ရည်မှန်းနိုင်သော စာအုပ်များသည် မူအားဖြင့် ဘာသာပြန်စာအုပ်များ မဖြစ်စေရချေ။ သို့သော် သုတပဒေသာသဘော သက်ဝင်ရန်မှာ အချက်အလက်နှင့် အကြောင်းရပ်များကို အခြားကျမ်းမှ မကိုးကားဘဲ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ထိုကြောင့် ပင်ကိုယ်ဉာဏ် သက်သက်ဖြင့် ရေးသော စာအုပ်ဟူ၍ လုံးဝဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ မှီငြမ်းပြုသော အကိုးအကားတို့ကို သုတပဒေသာဆု စာအုပ်၌ လက်ခံနိုင်ပေသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက် ၁၀ အုပ်ကို သုတပဒေသာဆုအတွက် စဉ်းစားစိစစ်ပြီးနောက်၊ ဦးမျိုးစင်ရေး ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး စာအုပ်ကို ရွေးချယ်လိုက်၏။ ဤစာအုပ်သည် ခေတ်နှင့်လျော်ညီသည်။ စာရေးသူသည် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော အခြေခံသဘော တရားများကို ရှင်းလင်းစွာ ရေးသားထားသည်'ဟု ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ကမှတ်ချက်ချခဲ့၏။

၁၉၅၄ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်များအနက် ၆ အုပ်မှာ သုတပဒေသာဆုအတွက် စိစစ်စဉ်းစားခြင်း ခံရသော်လည်း ဆုနှင့်ထိုက်တန်လောက်အောင် ကျေနပ်ဖွယ်ရာမရှိဟု ရွေးချယ်

ရေးအဖွဲ့က အစီရင်ခံ၏။ ထိုစာအုပ် ၆ အုပ်အနက် တစ်အုပ်ကို အဆင့်အတန်းမီသည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ယူဆနိုင်သော်လည်း စာအုပ်၌ဖော်ပြပါအချက်အလက်များ၊ ဂဏန်း

သုတပဒေသာဆုရ 'ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး' စာအုပ်ကိုရေးသားသူ ဦးမျိုးစင် (၁၉၅၃)

များ၊ စာရင်းများကို ကိုးကားရာ၌ မူရင်းကိုတိကျစွာ ကိုးကားညွှန်းဆိုနိုင်ခြင်းမပြုသည်မှာ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ဝတ္တရားမကျေမြန်ရာကျသဖြင့် ထိုစာအုပ်မှာ ဆုနှင့် လွဲ၍ သွားချေသည်။

စာပေဗိမာန် ဆုနှင့်သဘာဝမှတ်တမ်း

စာပေဗိမာန်ဆုများကို မြန်မာနိုင်ငံ ဘာသာပြန်စာပေအသင်း တည်ရာဌာနဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်လမ်းရှိ စာပေဗိမာန်တွင် နှစ်စဉ် ခမ်းနားစွာ ဆုနှင့်သဘာဝ ကျင်းပ၍ အသင်းဥက္ကဋ္ဌကြီး၊ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု မျက်မှောက်တွင် ပေးအပ်ချီးမြှင့်၏။ ထိုဆုနှင့်သဘာဝများသို့ ဝန်ကြီးများ၊ သံတမန်များ၊ သံအရာရှိများ၊ အရာရှိကြီးငယ်များ၊ စာရေး ဆရာများ၊ စာပေလိုက်စားသူများ၊ တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခများ၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများမှအစ ပြည်သူပြည်သား အမြောက်အမြား စည်ကား သိုက်ဝန်းစွာ တက်ရောက်၍ ဆုရသူပုဂ္ဂိုလ်များအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုကြ၏။ ထိုစာ

စာပေဗိမာန်ဆုရစာအုပ်များ

ပေဗိမာန်ဆုနှင့်သဘင်ပွဲတွင် အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက သဘာပတိ မိန့်ခွန်းမြွက်ကြားမြဲဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင်၊ ထိုမိန့်ခွန်းတွင် ဘာသာပြန်အသင်း၏ လုပ်ငန်းများကို အကျဉ်းချုံးတင်ပြသည့်အပြင် စာပေတိုးတက်မှုရေးရာများ၊ စာပေသမိုင်းအစဉ်အလာများနှင့်လက်ရှိ စာပေအခြေအနေများကို သုံးသပ်ဆွေးနွေးချက်များပါဝင်သည်။ စာပေလောကကို ဖန်တီးသောစာရေးဆရာများအား တိုးတက်မှုရရှိအောင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဥက္ကဋ္ဌ၏ မိန့်ခွန်းမြွက်ကြားပြီးနောက် ဝန်ကြီးချုပ်ကတော် ဒေါ်မြရီက ဆုရသူများအား စာပေဗိမာန်ဆုငွေများ ခြီးမြှင့်လေ့ရှိ၏။ ဆုရသူများကလည်း ပြန်လည်၍ စကားအနည်းစီပြောကြားလေ့ရှိသည်။ ထိုနောက် စာပေနယ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ဆုရသောစာအုပ်နှင့် ဆိုင်သည့် အကြောင်းရပ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးဦးက တစ်နာရီခန့်မျှ ဟောပြောလေ့ရှိ၏။

အောက်တွင် ဆုနှင်းသဘင်များကျင်းပခဲ့သည့် မှတ်တမ်းကို ဖော်ပြလိုက်သည်။ ဆုနှင်း သဘင်တိုင်းတွင် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်အတွက် ဆုများပေးခြင်းဖြစ်၏။

ဆုနှင်းသဘင်ကျင်းပသည့်ရက်	ဆုရစာအုပ်များ
၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၉ ရက်	မိုးအောက်မြေပြင်
(အ) ိုန်	မရီ
၁၉၅၀ နှစ် ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်	မင်းမှုထမ်း
၁၉၅၂ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၁၇ ရက်	၁။ တပ်ထဲကမြတ်ကိုကို
	၂။ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု
၁၉၅၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ရက်	၁။ မြော်တလင်းလင့်
	၂။ သတင်းစာအခြေခံပညာ
၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်	ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး
၁၉၅၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်	၁။ ငမဲကျွန်
	၂။ အိစ္စတ်ပုံပြင်များ

ဆုနှင်းသဘင်၌ ဟောပြောခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် အကြောင်းရပ်များမှာ အောက်ပါတိုင်းဖြစ်၏။

နှစ်	ဟောပြောသည့်ပုဂ္ဂိုလ်	အကြောင်းရပ်
၁၉၄၉	ပါမောက္ခချုပ် ဒေါက်တာ ထင်အောင်	ဝတ္ထုဆိုတာဘာလဲ
(အ) ိုန်		မရီ
၁၉၅၀	သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း	ရှေးခေတ်စာပေလောက
၁၉၅၂	ပါမောက္ခဦးအောင်	အနုစာပေ၏စွမ်းရည်သတ္တိ
၁၉၅၃	အုပ်ချုပ်မှုအတွင်းရေးမှူး ဦးစံထွား	ဘာသာပြန်စာပေအသင်း လုပ်ငန်းများ
၁၉၅၄	ဝန်ကြီးဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး	ဗမာဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး
၁၉၅၅	ဝန်ကြီးတင်	စာအုပ်ထုတ်ဝေသူ၏ ကိုယ်တွေ့ဗဟုသုတ

ဆုများ ရွေးချယ်ပုံ

စာပေဗိမာန်ဆုများ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မည်သို့ရွေးချယ်သည်ကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြရပေမည်။ ဘာသာပြန်စာပေအသင်းရုံးပြင် လုပ်ငန်းဌာနခွဲမှူး၏ တာဝန်တစ်ရပ်မှာ ဆုရွေးချယ်ရေး လုပ်ငန်းများ စီမံဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။ ရုံးပြင်လုပ်ငန်း အရာရှိသည် စာပေဗိမာန်ဆု ကျေညာချက်များကို သတင်းစာများနှင့် ပုံနှိပ်တိုက်များ၊ ထုတ်ဝေသူများထံသို့နှစ်စဉ်ပို့ရ၏။ အသင်းထုတ်မဟုတ်ဘဲ၊ အပြင်အပမှထုတ်ဝေသမျှ စာအုပ်များကို မျက်ခြည်မပြတ် သတိပြုနေရသည်။ စာရေးဆရာများ၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများသည် ဆုအသီးသီးအတွက် မိမိတို့စာအုပ်များကို တင်ပြလိုပါလျှင် ၅ အုပ်ကျစီ ပေးပို့ရန် မေတ္တာရပ်ခံထားသည်။ မပေးပို့သောစာအုပ်များကို စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများ၊ စာအုပ်ဆိုင်များထံ သွားရောက်၍လည်းကောင်း၊ စာနယ်ဇင်းကြော်ငြာများနှင့် ရန်ကုန်အရေးပိုင်ရုံး မှတ်ပုံတင်စာရင်းမှလည်းကောင်း၊ သိရှိရသမျှအသင်းကဝယ်ယူသည်။ ဆိုင်ရာကပေးလည်းမပေးပို့၊ အသင်းအရာရှိကလည်း မတွေ့မိ မသိမိသောစာအုပ်များ ရှိကောင်းရှိပေမည်။ အသင်းဝန်ထမ်းများ၊ အသင်းလူကြီးနှင့် အသင်းဝင်များက မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်သည့် စာအုပ်အမည်များကို စာရေး၍ ပေးသွင်းနိုင်သဖြင့် ဤနည်းဖြင့်လည်း စာအုပ်များဝယ်ယူသည့်စာရင်းတွင် ပါရှိ၏။

တစ်နှစ်အတွက် ရသမျှစာအုပ်များကို ဌာနခွဲမှူးက ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင် လူကြီးများထံသို့ ပေးပို့ရသည်။ သင့်

ဘာသာပြန်ဆုရ၊ 'အိစ္စတ်ပုံပြင်များ'ကို မြန်မာပြန်သူ (ယာ)မင်းယုဝေနှင့် (ဝဲ)ငွေတာရီ(၁၉၅၄)

လျော်သည်အဖျက်တိုင် ဌာနခွဲမှူးကအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများ အား အစည်းအဝေးခေါ်ပေးသည်။ ထိုအစည်း အဝေးများ တွင် အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများသည် မိမိတို့ဖတ်ရှုထားသော စာအုပ်များကို ဆွေးနွေးဝေဖန်စိစစ်ကြသည်။ အစည်းအဝေးများမှာ ထပ်တလဲလဲကျင်းပရသည်။ ဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့များမှာ ဝတ္ထုဆုအတွက်တစ်ဖွဲ့၊ ဘာသာပြန်ဆုအတွက်တစ်ဖွဲ့၊ စာပဒေသာနှင့် သုတပဒေသာဆုများအတွက် တစ်ဖွဲ့၊ ပေါင်းသုံးဖွဲ့ရှိ၏။ အချို့အဖွဲ့ဝင် လူကြီးများသည် အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့တွင် ပါရှိ၏။ တစ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့လျှင် အဖွဲ့ဝင်ငါးဦးမှ ဂါဠိအထိရှိ၏။ အဖွဲ့များ၏ သက်တမ်းမှာတစ်နှစ်ဖြစ်၍ အဖွဲ့များကို အသင်းအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ နှစ်တိုင်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခန့်ထား၏။ အကယ်၍ အဖွဲ့ဝင်လူကြီးတစ်ဦး၏ စာအုပ်သည် ပြိုင်ပွဲဝင်စာအုပ်အဖြစ် ပါဝင်လာလျှင် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ အလိုအလျောက် နုတ်ထွက်ပြီးဖြစ်ရသည်။ အဖွဲ့ဝင်လူကြီးများမှာ စာပေရေးသားမှုနှင့် ဝေဖန်မှုတို့တွင် ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ စာပေလောကတွင် ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၏။ ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့အသီးသီးမှ တင်ပြချက်များကို အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက လက်ခံအတည်ပြုမှသာဆုရစာအုပ်များဟု ဆုံးဖြတ်ကျေညာရသည်။

စာပုံနှိပ်စက် ။ (ပုံနှိပ်ခြင်းအတတ်-၅)

စာဖတ်ခြင်း။ ။မိဖတို့သည် သားသမီးများ စကားပြောတတ်သည့် အရွယ်သို့ ရောက်လျှင်ပင် စာရေးတတ် ဖတ်တတ်လေအောင် ကျောင်းသို့ စေလွှတ်၍ စာသင်စေသည်။ ကလေးများ ကျောင်းသို့ရောက်သောအခါ ဆရာဆရာမတို့သည် ထိုကလေးများကို စာရေးတတ် ဖတ်တတ်ကြစေရန်၊ ပထမဦးဆုံး ဗျည်းအက္ခရာများမှစ၍ စာကြီးပေကြီးများ အထိသင်ကြားပို့ချကြလေသည်။ ဤသို့ ငယ်စဉ်ကအစ ပြု၍ မိဖဆရာသမားတို့က စာဖတ်တတ်အောင်သင်ကြားပေးကြသည်မှာ စာဖတ်တတ်ခြင်းအားဖြင့် ကလေးများသည် သူတို့၏ အနက်ဂတ် ကောင်းကျိုးကို ဖန်တီးနိုင်စေရန်ရည် သန်သောကြောင့်ဖြစ်လေသည်။

စာဖတ်ရာတွင် ပညာဗဟုသုတတိုးပွားရန်နှင့် အတွေး

‘ဇမဲကျွန်’ဝတ္ထုဖြင့် စာပေဗိမာန်ဝတ္ထုတိုဆုကိုဆွတ်ခူးသူ စာရေးဆရာကြီးစစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်း(၁၉၅၄)

အခေါ်ရင့်သန်စေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုးရှိသည်။ ပညာဗဟုသုတမရှိလျှင် မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းကို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်လုပ်နိုင်ဖို့ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ စိတ်ကူးဉာဏ်အတွေးအခေါ် ရင့်သန်ခြင်း မရှိပါလျှင်လည်း လူ့လောကတွင် တိုးတက်ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်။ ထိုကြောင့် လိမ်မာရေးခြား ဗဟုသုတကြွယ်ဝစေရန်အတွက် စာဖတ်ခြင်းအလေ့သည် အလွန်အရေးပါ အရာရောက် ပေသည်။ ။ ယခုခေတ်၌စာဖတ်ခြင်းကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း၊ စာအုပ်ဟူသည်တို့သည် အမြောက်အမြား ထွက်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ (စာနယ်ဇင်း အတတ်-၅။) ထိုကဲ့သို့သော ပုံနှိပ်စာများမပေါ်မီက ပညာဗဟုသုတဆည်းပူးရန်ကိစ္စသည် များစွာ ခဲယဉ်းလှပေသည်။ အရေးအသားဟူ၍ မရှိသေးသော ခေတ်တွင် လူတို့သည် တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့်နားဖြင့်ကြား ရသမျှသောပညာဗဟုသုတတို့ကို နှုတ်ငုံ ခေတ်ကြရသည်။ ထိုနောက် ရွှံ့ပြား၊ ကျောက်ပြားများပေါ်တွင် ရေးကြ၊ ထွင်းကြသော အရေးအသားများ ပေါ်လာသည်တို့ကို လူတို့သည် ကြည့်ရှုမှတ်သားကြရသည်။ ထိုနောက် ပေရွက်၊ ကျွဲရွက်၊ ပုရပိုက်စသည်တို့အပေါ်တွင် ရေးမှတ်ထားသည်ကို လူတို့ဖတ်ကြရသည်။ စက္ကူနှင့် ပုံနှိပ်စက်ခေတ်သို့ရောက်လာသောအခါ လူအများ၌ စာဖတ်ခြင်း အလေ့အထသည် ပိုမို ပြန့်ပွားလာလေသည်။ (စာအုပ်-၅။) ယခုခေတ်၌ မျက်မမြင်များအတွက်ပင်လျှင် လက်ဖြင့်စမ်း၍ဖတ်ရသော အပိမ့်အဖု အမှတ်အသားများဖြစ်သည့် ဗရေးလစ်နစ်သည်ထွန်းကားလျက် ရှိပြီ။ စာအုပ်သည် စာဖတ်သူ၏ မိတ်ဆွေကောင်း မည်ပေသည်။ စာအုပ်များမှာ ပညာဗဟုသုတ အမျိုးမျိုးကိုပေးသော ပညာပဒေသာပင်များ ဖြစ်သည်။ စာဖတ်၍ ပညာဗဟုသုတ ကြွယ်ဝသောအခါ စာဖတ်သူသည် မိမိ၏စိတ်ကို မိမိဆုံးမပုံပြင်လာတတ်၏။ အမှားအမှန်ကို ပိုင်းခြား ဝေဖန်လာတတ်၏။ နေ့စဉ်ကြုံတွေ့ရသော ပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းနိုင်တတ်၏။ အတွေးအခေါ် ရင့်သန်လာသည်နှင့်အမျှ မိမိပြုမူပြောဆို လုပ်ကိုင်သောအကြောင်းအခြင်းရာတို့သည် လူ့လောကနှင့် ဝင်ဆံ့လာတတ်၏။ ဤအချက်ကို သိမြင်သောခေတ်မှီနိုင်ငံတို့သည် လူတိုင်း

စာဖတ်ခြင်း

စာဖတ်သော အားလုံးအထပြန်ပွားလာအောင် တိုက်တွန်း နှိုးဆော်ပေးကြ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း နိုင်ငံတကာတွင် စာကြည့်တိုက်များ အစွန်ရှည်စွာတည်တံ့အောင် ထူထောင်ခြင်း အလုပ်ကို အလေးဂရုပြု၍ လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်၏။ (စာကြည့်တိုက်-ရှု။)

သို့ရာတွင် စာဖတ်ခြင်းမှ အကျိုးများပြည့်ပြည့်ဝဝရနိုင်ရန် မှာ စာဖတ် ရာတွင် နည်းစံနစ်ကျဖို့လိုပေသည်။ ဦးစွာ၌ စာအုပ်ကောင်းများကို မိတ်ဆွေကောင်းအား ရွေးချယ်ရသကဲ့သို့ ရွေးချယ်ရပေလိမ့်မည်။ စာအုပ်များ၌ မိမိစိတ်ကို ဖြေဖျော်ပေးသည့် စာအုပ်ကတစ်မျိုး၊ မိမိအား ဉာဏ်ပညာ ဗဟုသုတအတွေးအခေါ် ရင့်သန်အောင် သွန်သင်ပေးသည့် စာအုပ်ကတစ်မျိုးဟူ၍ ရှိလေသည်။ အခါကာလအားလျော်စွာ မိမိစိတ်ကြိုက်လည်းဖြစ်၍ မိမိအားလည်း အကျိုးတရားပွားများစေသောစာအုပ်ကို ရွေးချယ်တတ်ရမည်။ စာဖတ်ခြင်းနည်းကို ပညာရှင်အမျိုးမျိုးတို့ ညွှန်ပြခဲ့ကြသည်တွင် ဂန္ထိသာရပျို့လာ၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ 'သု၊ စိ၊ ပု၊ ဘာ၊ ဝိ၊ လိ၊ သိ၊ ဓာ၊ အက္ခရာစွဲသုံး၊ ဤရှစ်လုံးကို၊ သီကုံးပန်းသွင်၊ နေ့တိုင်းဆင်လော့၊ စာသင်ပျို့နု၊ အခြေပြုတို့' ဟူသော ဩဝါဒသည် တန်ဖိုးအရှိဆုံး ဖြစ်သည်ဟု ယူဆထိုက်ပေသည်။ ထိုအက္ခရာ ရှစ်လုံးမှာ အကျဉ်းပြသော ပါဠိစကားများ ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ-

- သု သုဏေယျ ကြားနာရာ၏။
- စိ စိန္တေယျ ကြံစည်ရာ၏။
- ပု ပုစ္ဆေယျ မေးမြန်းရာ၏။
- ဘာ ဘာသေယျ ပြောဆိုရာ၏။
- ဝိ ဝိစာရေယျ ဆင်ခြင်ရာ၏။
- လိ လိခေယျ ရေးသားရာ၏။
- သိ သိက္ခေယျ လေ့ကျင့်ရာ၏။

ဓာ ဓာရေယျ နှုတ်ငုံဆောင်ရာ၏ ဟူလေသည်။ ထိုအင်္ဂါရှစ်ပါးတို့မှာ စာဖတ်ခြင်း၏ အခြေခံဖြစ်လေသည်။ ထိုရှစ်ပါးတို့အနက် စာဖတ်၍ ကြားသိရသော ဗဟုသုတတို့ကို ကြံစီကြည့်ပြီးလျှင်၊ မရှင်းမလင်းသည်တို့ကို သူတစ်ပါးအား မေးမြန်း၍ ဆွေး နွေးပြောဆိုရာသည်။ သို့မှသာလျှင် အကောင်းအဆိုးတို့ကို ဆင်ခြင်ဝေခွဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပိုင်းခြားဝေဖန်ကည့်ပြီးသော်စာ၏ အမြုတေတို့ကိုရေးမှတ်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခြင်း၊ အာဂုံဆောင်ခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်ရာသည်။

စာဖြူစာမဲ ။ စာဖြူ၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'တာဆီဖုန်းပါရာဒီဆီ' ဖြစ်သည်။ အလျားမှာ အမြီးမပါဘဲ ၉ လက်မခန့်ရှိသည်။ စာဖြူအဖိုသည် အဖြူရောင်ရှိသည့်အခါရှိ၍ အနီရောင်ရှိသည့်အခါ ရှိသည်။ စာဖြူမသည် အနီရောင်ရှိ

သော စာဖြူဖိုနှင့်တူသည်။ စာဖြူဖို၏အမြီး၌ ရှည်ထွက်နေသောအလယ် အမြီးတောင် တစ်စုံရှိသည်။ စာဖြူမ၌ ကား ထိုအမြီးတောင်မျိုးမရှိချေ။

စာဖြူ၏အသံသည် စူးရှ၍ ကြမ်းတမ်း၏။ သို့ရာတွင် သားပေါက်ချိန်၌ အသံသာယာသည်ဟု ဆို၏။ စာဖြူသည် အသိုက်ကို သစ်ပင်ထက်၌လည်းကောင်း၊ ချုံဖုတ်ပေါ်၌လည်းကောင်း၊ မလျှို့ဝှက်ဘဲပြုလုပ်တတ်သည်။ ဥများမှာ ပန်းနုရောင်ခံတွင် အနီစက်များပါရှိသည်။

စာဖြူကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလယ်ပိုင်း ဒေ သရှိ အင်တိုင်းတောများတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ တောင်ခြေရှိ စွတ်စိုသော ကျွန်းတောများ၌လည်းကောင်း၊ တောင်ပေါ်ရှိ အမြစ်မီးတောများ၌လည်းကောင်း ရံဖန်ရံခါ တွေ့ရသည်။

စာမဲ၏ ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ဟိုင်ပိုသိုင်းမစ် အဇူးရီးယား' ဖြစ်သည်။ အလျားမှာ ၆ ၂/၂ လက်မရှိသည်။ ဦးခေါင်းတွင် ထူးထူးခြားခြား အမောက်နက်ရှိသည်။

စာမဲသည် ပဲခူးရိုးမတောင်ရှိ ကျွန်းတောများ၌ ကျက်

စာမဲနှင့်ဖိုနှင့်ငှက်မ

စားသည်။ အထူးသဖြင့် ဝါးပင်၊ ချုံဖုတ်များအောက်တွင် နေတတ်သည်။ တစ်ကောင်တည်း နေသောအလေ့ရှိသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ အအုပ်အသင်းဖွဲ့ကာ ကျက်စားတတ်သည်။ အခြားငှက်များကဲ့သို့ ဆူညံစွာမအော်တတ်ဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာ နေတတ်၏။ အသံမှာ သေးငယ်စူးရှသည်။ စာမဲသည် ဧပြီလမှစွန်လအတွင်း သားပေါက်သည်။ အသိုက်ကို သစ်မျှင်၊ ဝါးမျှင်၊ မြက်နုတို့ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။

တစ်မြုံလျှင် ၃ ဥသို့မဟုတ် ၄ ဥရှိသည်။ စာမရီများသည် စာဖြူများနှင့် တူ သည်။ စာမရီကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။

စာဖတ်တီး ။ ။(သာဗင်တေး-ရှူ ။)

စာမရီ ။ ။ စာမရီသည် နွားမျိုးရင်း ဝင် ဖြစ်၍ ယင်းကို အောင်းဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ မြေမျက်နှာပြင်မှ ပေ ၁၆၀၀၀ ကျော်မြင့်သော တိဗက်နိုင်ငံ တွင် တွေ့ရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံရှိ အချို့ဒေသများတွင်လည်း တွေ့နိုင်သည်။ စာမရီ၏အမြင့်သည် ပခုံး၌တိုင်းလျှင် ၆ ပေကျော်သည်။ ကိုယ် အလေးချိန် ပေါင် ၁၀၀၀ ကျော်စီးသည်။ အရောင်မှာ အနက်သို့မဟုတ် အညိုရင့်ရောင်ဖြစ်သည်။ အမွေးများသည် နု၍ရှည်သည်။ အထူးသဖြင့် အမြီး၊ ခြေထောက်နှင့် ကိုယ်အောက်ပိုင်းရှိအမွေးမှာ ပို၍ရှည် သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မြေကြီး၌ပင် တရွတ်ဆွဲလျက်ရှိသည်။ ကိုယ်ထည်လေးသော်လည်း စာမရီသည် လျင်မြန်ပေါ့ ပါး၏။ ရေခဲနေသော တောင်စောင်းများကို လျှောချနိုင် သည်။ အလွန်ရေစီးသန်သည့်မြစ်ကိုလည်း ကူးဖြတ် နိုင်သည်။ မတ်စောက်သည့်တောင်စောင်းများကိုလည်း ပြေး တက်နိုင်သည်။ စာမရီ အထီးအမ နှစ်ကောင်စလုံး၌ ဦးချိုရှည်များရှိကြသည်။ ရန်သူ နှင့်တွေ့၍ မရှောင်သာသည့်အခါ တဟုန်ထိုး တိုက်ခိုက်တတ်သည်။ ထိုကြောင့် စာမရီများကိုဘဝစ်ခတ်ရန် မှာ ဘေးများလှသည်။ တိဗက် နိုင်ငံတွင် စာမရီကို နှစ်ပေါင်းများ စွာက ပင် မွေးမြူ လာခဲ့ကြ၏။ ယဉ် ပါးပြီး စာမရီများကို ဝန်တင် တိရစ္ဆာန် အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ စာမရီ ၏နို့ရည်ကို ထောပတ်ချက်သည်။ အသားကို စားကြသည်။ အမွေးကို ကြိုးကျစ်ကြသည်။ အထည်လည်း ရက်ယူကြသည်။ သားရေကို ကုန်းနီး၊ ကျာပွတ်၊ နောက်ပိတ်ဖိနပ်လုပ်ကြ သည်။ အမွေးများသည်အမြီးကိုမူ အနီ

စာဖြူကောင်နံပုံ

ရောင်ဆိုးပြီး ပွဲလမ်းသဘင်များ လှည့်ရာတွင် သားမြီးယပ်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

မြန်မာစာပေတွင် စာမရီမည်သော သားကောင်ကို လှပတင့်တယ်သည်ဟု ရေးသား စပ်ဆိုလေ့ရှိသည်။ ရှင်မဟာ သီလဝံသ၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို့၌ ‘ပမာ သွေးညီ၊ စာမရီဟု၊ နောက်ချီ ပွပု၊ မြီး ဆံ လှလျက်၊ တောမထိပ်ခေါင်၊ သရေ ဆောင်သည်၊ ရွှေရောင်ပြုံးပြုံး၊ သား အမျိုး’ဟု စပ်ဆိုသည်။ ထိုပြင် စာမရီသားကောင်သည် ဘေးအန္တရာယ် နှင့်ကြုံတွေ့သည့်အခါ အမွေးအမျှင် ကို တစ်ပင်မျှလျှင် အကျွတ်မခံဘဲ၊ အ သက်ကိုစွန့်၍ ကာကွယ်တတ်သော သတ္တိထူး ရှိကြောင်းကိုလည်း ဖွဲ့စပ်ဆို

လေ့ရှိကြသည်။ အထက်ပါ ပါရမီတော်ခန်းပျို့၌ပင် ‘အ ကြင်သရော်၊ မသွားတော်၍၊ ထော်လော်ကန်လန်၊ ခြံနွယ်ညွန့်၌၊ အတွန်လျှောက်လျှောက်၊ ငြိလေမြောက် အံ၊ မျှလောက်မွေးသက်၊ တစ်မျှင်ရွက်ကို၊ စုံမက်ချစ်စိုး၊ နှမြောနိုး၍၊ သားမျိုး တိရစ္ဆာန်၊ အားကုန်သွန်လျက်၊ လည်လန်မူးမော်၊ ရုန်းချေသော်လည်း၊ ထိုရော်မြီးဖျား၊ ပြတ်ခန့်ငြား၍၊ မသွားတစ်ဆွေ၊ ထိုရွှေဝပ်တန်၊ အသက်စွန့် လျက် ဟူ၍စပ်ဆိုသည်။ နဝင်းကြီး၏ ပြည်ကျောင်း ညီနောင် ဘုရားတိုင် ရတု၌လည်း ‘ရွှေစာမရီ၊ မြီး ချီကျောလန်း၊ ပုံဖြင့်သွန်းသို့၊ သွယ်ဝန်းစံတည်၊ လှဟန်ရည်

အောင်းဟူ၍လည်းအမည်ခေါ်တွင်သည့် စာမရီ

နှင့်၊ မွေးချည်တပ်ပင်၊ စုံမက်ခင်လျက်၊ ဆံ့မျှင်တစ်ကွက်၊
သေမည့်သက်ကို၊ စွန့်ရက်လေဟန်' ဟူ၍ စပ်ဆိုသည်။

စာမွန် ။ ။ သိုးဆောင်းစာပေ၌ 'အက်ဆေး' ဟုခေါ်
သော စကားပြောအဖွဲ့မျိုးကို ခရစ် ၁၆ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်း
တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ မွန်တိန်းကလည်းကောင်း၊ အင်္ဂလန်ပြည်
၌ ဖရန်းစစ်ဗေကင်က လည်းကောင်း စတင်ရေးသားခဲ့
ကြ၏။ (မွန်တိန်းအမ် အီး၊ ဗေကင်ဖရန်းစစ်-ရှူ။) ထိုသူတို့
ရေးစဉ်က အကြောင်းရပ်တစ်ခုခုကို မိမိတို့ဉာဏ်မီသ
လောက် ရေးစမ်းကြည့်သော စာအဖွဲ့မျိုးသာ ဖြစ်သည်ဟူသော
အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ထိုဖွဲ့စီ ရေးသားလိုက်သော စာမျိုးကို 'အက်
ဆေး' ဟု အမည်တပ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ အမည်တပ်လိုက်ခြင်း
၏ဆိုလိုရင်းမှာ သူတို့ရေးဖွဲ့လိုက်သောစာသည် ပြည့်စုံကို
မြောက်သော ကျမ်းဂန်တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့မဟုတ်၊ ဝတ္ထုမဟုတ်၊
တရားစာမဟုတ်၊ အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုခုကို တတ်သ
လောက်၊ မှတ်ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ရေးသားရသော
ကြီးပမ်းစမ်းသပ်မှုတစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ စာကြီးပေ
ကြီးကဲ့သို့ ဝေဖန်ယူဆရန်မဟုတ်ပါဟူသော သဘောမျိုးကို
ဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ မာန်ကိုနိမ့်ချ၍ ခပ်ယိုယိုအမည်
တပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် သူတို့၏ 'အက်ဆေး'
များကို အဆီအနှစ်ပါသော စဉ်းစားဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊
အဓိပ္ပါယ်ကြွယ်ဝစွာပါရှိသော တိုတုတ်ခန့်ညားသည့် စကား
လုံး၊ စကားသွားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တန်ဆာဆင်ထားရကား၊
စာပေလောကတွင် ထင်ရှားကျော်ကြား၍ လူကြိုက်များ
လာလေသည်။ ထိုနောက် 'အက်ဆေး' ဟူသည် အကြောင်း
ခြင်းရာတစ်ခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားစိတ်ကူးရသမျှကို
စကားသွားခန့်လှလှဖြင့် စာဖတ်သူ၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်
စွမ်းအောင်၊ မရှည်လွန်းမတိုလွန်းလှဘဲ၊ ရေးသား ဖွဲ့စီထား
သော စာပေမြောက်သည့် စကားပြောအဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်ဟု
စာပေလိုက်စားသူတို့က နားလည်မှတ်ယူလာကြလေသည်။

'အက်ဆေး' ဟူသောစကား၏ တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပါယ်မှာ
'စမ်းသပ်မှု'၊ 'ကြိုးပမ်းမှု' ဖြစ်သည်။ ဤပင်ရင်းအဓိပ္ပါယ်
နှင့် မွန်တိန်း၊ ဗေကင်တို့၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ကို နှလုံးသွင်း
ပြီး ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်
တင် အမှူးပြုသော တက္ကသိုလ်ဆရာများက ဤစာအဖွဲ့
မျိုးကို 'အစမ်းစာ' ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ 'အစမ်းစာ'
ဟူသော ဝေါဟာရ မပေါ်ခင်က ဤစာမျိုးကို ဆောင်းပါး
ဟူ၍ ယေဘုယျ ခေါ်ခဲ့ကြသေးသည်။ သိုးဆောင်းတို့၏
စာပေ လောကတွင် 'အက်ဆေး' ဟူသော အမည်ဝေါဟာ
ရမှာ မပြောင်းလဲဘဲ၊ စွဲမြဲကျန်ရှိခဲ့သော်လည်း ထိုဝေါဟာ
ရဖြင့် ခေါ်ဆိုသောစကားပြောအဖွဲ့မျိုးမှာ သဘောအားဖြင့်
လည်းကောင်း၊ အသွင်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသွားအား

ဖြင့်လည်းကောင်း အတော်ပင်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီဖြစ်ရာ မူလမှည့်
ခေါ်သောဝေါဟာရ၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပါယ်ကိုယူရန် မသင့်
လျော်တော့ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ်
၂၀၀ လောက်မှစ၍ ယခုထက်တိုင် 'အက်ဆေး' များ ရေးရာ
၌ ရေးသူ၏ ဉာဏ်စွမ်းနှင့် စကားသွားနိုင်နင်းမှုစွမ်းရည်တို့
ကို အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုခုပေါ်တွင် မှတ်ကျောက်တင်၍
စမ်းသပ်ခြင်းဟူသောသဘောသည် မရှိတော့ပြီဖြစ်သော
ကြောင့်တည်း။

ယခုလက်ရှိ သိုးဆောင်းတို့၏ စာပေလောကတွင်လည်း
ကောင်း၊ မြန်မာစာရေးဆရာများ ရေးသားနေကြသည့် စာပေ
လောကတွင်လည်းကောင်း၊ 'အက်ဆေး' ဟု အင်္ဂလိပ်လို
ခေါ်နိုင်သော စာအဖွဲ့၏ သဘောသွားနှင့် အင်္ဂါရပ်များမှာ
ဤသို့ဖြစ်၏။ 'အက်ဆေး' သည် မည်သည့်အကြောင်းရပ်
ကိုမဆို ဖွဲ့စီရေးသားထားသော စာမျိုးဖြစ်သည်။ စကားပြေနှင့်
ဖွဲ့စီစီကုံးထားခြင်းသာ 'အက်ဆေး' အမျိုးမျိုး၏ တူညီသော
အင်္ဂါရပ်ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ထွန်းကားခဲ့သော
အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ အယ်လက်ဇန္ဒာပုပ် ရေးသားခဲ့သော
'လူ့သဘာဝအက်ဆေး' နှင့် 'ဝေဖန်မှုအက်ဆေး' များမှာ
ကဗျာလင်္ကာရည်များဖြစ်၍ ပုပ်က 'အက်ဆေး' ဟူသော
စကားကို မူလအဓိပ္ပါယ်နှင့် သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။
(ပုပ်အယ် လက်ဇန္ဒာ-ရှူ။) 'အက်ဆေး' တို့၏ အခြားတူ
ညီသော အင်္ဂါရပ်တစ်ခုမှာ ကျမ်းတစောင် တစ်ဖွဲ့၊ ဝတ္ထုရှည်
တစ်ပုဒ်လောက် မရှည်လျားခြင်းဖြစ်သည်။ အတိုအရှည်
ကွာခြားခြင်း ရှိကြသော်လည်း အများအားဖြင့် 'အက်
ဆေး' ကို တစ်ထိုင်ဖတ်နှင့် ပြီးနိုင်သည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင်
နာမည်ကျော်ကြားခဲ့သော အင်္ဂလိပ် 'အက်ဆေး' ဆရာ
များဖြစ်သူ အက်ဒီဆင်နှင့် ဂျွန်ဆင်တို့က 'အက်ဆေး' ဟု
သည်မှာ စည်းကမ်းစံနစ် တိကျစွာမရှိသော၊ စည်းလွတ်ဝါး
လွတ် စိတ်သွားတိုင်း ကလောင်ပါနိုင်သော စိတ်ကူးဉာဏ်
ကွန့်ချင်တိုင်း ကွန့်နိုင်သော စကားပြောအဖွဲ့ဟု သရုပ်ဖော်
ခဲ့လေသည်။ (အက်ဒီဆင် ဂျိုးဇက်၊ ဂျွန်ဆင် ဆယ်မျူ
ယယ်-ရှူ။)

ယခုခေတ်အခါ၌ 'အက်ဆေး' များတွင် အကြောင်း
ခြင်းရာအမျိုးမျိုးကို ရည်မှန်းချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးကြ
သည်။ ရေးဟန်(ဝါ) လေယူလေသိမ်း၌လည်း အမျိုးမျိုး
ကွဲပြားကြ၏။ အချို့ 'အက်ဆေး' များမှာ အကြောင်း
ရပ် တစ်ခုခု၏ သဘောသွားကို ခွဲစိတ်ဝေဖန်ပြ၏။ အချို့
'အက်ဆေး' များမှာ အကြောင်းရပ်တစ်ခုခု၏ သဘော
သွားကို ရှင်းလင်းသရုပ်ဖော်၍ ပြဆို၏။ အချို့မှာ စာဖတ်
သူ၏ ဗဟုသုတ တိုးစေရန်၊ အသိဉာဏ်တိုးစေရန် ရည်
ရွယ်၏။ အချို့မှာ ဗဟုသုတတိုးရန်မဟုတ်ဘဲ ရသေ့စိတ်
ဖြေအဖြစ်နှင့် စိတ်ပျော်မွေ့စေရန်သက်သက်သာ ရည်

ရွယ်၏။ ‘အက်ဆေး’ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း ‘အက်ဆေး’ တိုင်းတွင် စာဖတ်သူ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကို ဆွဲဆောင်ရန် အဓိကထားပေးသည်။ ‘အက်ဆေး’ မှန်သမျှသည် စာပေအင်္ဂါ မြောက်ရပေမည်။ စာကောင်းစာမွန် ဖြစ်ရပေမည်။ ဤကား ‘အက်ဆေး’ ၏ အရေးကြီးသော အင်္ဂါရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ‘အက်ဆေး’ တွင် အများအားဖြင့် နက်နဲသိမ်မွေ့သောတွေးခေါ်ချက်၊ ကဝိလက္ခဏာဖြစ်သော စကားခက် စကားကြီးတို့ မပါရှိတတ်ပေ။ အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုခုရေးရာတွင် နှိုက်နှိုက်ကျွတ်ကျွတ်ရှိရန်သော်လည်းကောင်း မရည်ရွယ်ဘဲ၊ အကျဉ်းချုံး၍ ကြည့်နည်းဖြင့် ကြည့်၍ဖြစ်စေ၊ မိမိကိုယ်တွေ့ မိမိစဉ်းစား စိတ်ကူးပေါ်၌သာ တည်၍ဖြစ်စေ၊ ‘အက်ဆေး’ ကို ရေးကြလေသည်။ ဤအင်္ဂါရပ်များကို ခြုံ၍ စဉ်းစားသော် ‘အက်ဆေး’ ဟူသော မြန်မာ စကားပြေအဖွဲ့ အကြောင်းခြင်း ရာအဖွဲ့မျိုးကို မြန်မာလို ‘စာမွန်စာပေ’ ဟု ခေါ်ဆိုရပေမည်။ ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်၊ စာမွန်သည် အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုခုကို စိတ်ကူးဉာဏ်ကွန်၍ စကားပြေဖြင့်စာပေမြောက်အောင် ရေးဖွဲ့သည့်စာဖြစ်သည်ဟူ၏။

စာမွန်ကို ၁၅၇၁ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်စာရေးဆရာ မွန်တိုင်းက ပထမစတင်ရေးသားသည်မှစ၍ ယခုထက်တိုင် အသွင်အပြင်ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ စာပေဝါသနာပါသူတိုင်း နှစ်ခြိုက်ခဲ့ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာစကားတိုင်း၊ စာပေတိုင်းလိုလိုတွင် စာမွန်ကို စာရေးဆရာများ ရေးသားကြ၏။ စာမွန်ရေးရာတွင် ကျော်ကြားခဲ့သူများမှာအတော်ပင်များပြားကသည်။ ယင်းတို့အနက် စာမွန်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် မူရင်းဘာသာစကားဖြစ်သောပြင်သစ်စာ ပေတွင်နာမည်ကြီးစာမွန်စာပေဆရာများမှာ စန်ဗမ်၊ တိန်း၊ မက်တာလင့်၊ ဘယ်လရီ၊ ဂိုးမွန်၊ ရေနွန်း၊ လမိုက်တားစသည်တို့ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ကောင်လီ၊ အက်ဒီဆင်၊ စတီး၊ ဂျွန်ဆင်၊ ဂိုးစမစ်တို့သည် စာမွန်စာပေ၏အသွင်အပြင်ကိုပြောင်းလဲစေခဲ့သည့်ပြင် အဆင့်အတန်းကိုလည်း မြှင့်တင်ခဲ့ပေသည်။ သူတို့နောက် ၁၉ ရာစုနှစ်တွင် လမို၊ ဟက်ဇလစ်၊ လေးဟန်၊ ကွင်ဆီ၊မက်ကောလေး၊ ပေတာစသော စာရေးဆရာများသည် စာမွန် အရေးအသားကောင်းမွန်လှသောကြောင့်ပင် နာမည်ကျော်ကြားခဲ့ပေသည်။ အမေရိကန်စာရေးဆရာများအနက် အီမာဆင်သည် ပြောင်မြောက်ခန့်ညားသော စာမွန်များကို ရေးခဲ့၏။ (အီမာဆင်အဘ၊ ဒပျူ-ရှူ) ယခု ပစ္စုကွေတ် ၂၀ ရာစုနှစ်တွင် စာမွန်အရေးအသားသည် မေးမှိုန် သွားခြင်း မရှိဘဲ၊ အကျော်အမော် စာရေးဆရာ အမြောက်အမြား လိုက်စားလျက်ရှိ၏။

ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာစာပေတွင် မျက်မှောက်ခေတ်မှပင် စာမွန်စာပေသန့်သန့် ပေါ်လာပေသည်။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး၊ ဆရာပီမိုးနင်းနှင့် မဟာဆွေတို့ရေးခဲ့သော စကားပြေအဖွဲ့ အချို့တို့သည် စာမွန်များ ဖြစ်ကြသည်။ ခေတ်စမ်းစာပေခေတ်တွင် ပထမ ဦးစွာ စာမွန်များကို အများအပြား ရေးခဲ့သူမှာ သိပ္ပံမောင်ဝင် ဖြစ်၏။ (စိန်တင်၊ ဦး-ရှူ) ဇော်ဂျီ၊ မင်းသုဝဏ်၊ တက္ကသိုလ်မောင်သန့်စင်၊ မောင်ထင်၊ မြကောတုဟူသော စာရေးဆရာတို့မှာ သက်ရှိထင်ရှား နာမည်ကြီး စာမွန်စာပေဆရာများ ဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့အပြင် အခြားထင်ရှားသော စာရေးဆရာများလည်း စာမွန်များကို အရေးထား၍ ရေးသားလျက်ရှိကြပေသည်။

စာရေးတံ။ ။မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ သံဃာအများနှင့် စပ်ဆိုင်သောဆွမ်းမလှူကိစ္စ၊ ဝိနည်းကိစ္စတို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းဆုံးဖြတ်ရာ၌ အမှုကို ပြီးစီးလွယ်သောငှာ၊ စာအက္ခရာအမှတ်အသားပါသော ဝါးခြမ်းတံကို မဲနှိုက်စေ၍ ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ယင်းဝါးခြမ်းတံကို စာရေးတံဟု ခေါ်သည်။ ပုံစံအားဖြင့် သံဃာတော်အများကို တကာတကာမများက ဆွမ်းပင့်ဖိတ်သောအခါ မည်သည့် တကာ တကာမသည် မည်သည့်သံဃာအား ဆွမ်းကျွေးစေဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ရန် မရကောင်းသောအခါတို့တွင် စာရေးတံဟုခေါ်သော ဝါးခြမ်းတံဝယ် သံဃာ အရေအတွက်ကို အမှတ်အသားပြု၍ ကံအလျောက် ဆွမ်းကပ်နိုင်စေရန် အိမ်စဉ်အရ မဲနှိုက်စေ၍ သလာကဘတ္တ(စာရေးတံ)ဆွမ်းအလှူကို လှူဒါန်းစေသည်။ ဤအလှူမျိုးကို စာရေးတံမဲအလှူဟုခေါ်သည်။ တစ်ဖန်တုံလည်း၊ သံဃာဝိနည်းတော်ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်ဖြစ်လတ်သော် သံဃာတော်အများ စုံညီစည်းဝေးတော်မူကြ၍ နှစ်ဦး နှစ်ဖက်သော သံဃာတော်တို့၏ အမှုအကြောင်းကို ပြောကြားလျှောက်ထားစေသည်။ ထိုလျှောက်ထားချက်တို့ကို ကြားနားပြီးလတ်သော် အဆုံးအဖြတ်ပေးရမည့် သံဃာတော်တို့သည် သင်္ကန်းစသော တစ်စုံတစ်ခုပေါ်ဝယ်တင်ထားသော တရားမှန်သော ဓမ္မဝါဒီ ဝါးခြမ်းတံ၊ တရားမမှန်သော အဓမ္မဝါဒီ ဝါးခြမ်းတံဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲခြားအမှတ်အသားပြုထားသည့် စာရေးတံတို့အနက် မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်ရာ စာရေးတံကိုယူ၍ မဲပေးသောအလား ကိုင်ယူ ချထားရသည်။ ဤစာရေးတံမဲဦးရေအနည်းအများကို ကြည့်၍၊ ယေဘုယျသိက ဝိနည်းအရ၊ မဲများရာကို အနိုင်ပေး၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ယင်းဆုံးဖြတ်ခြင်း၌လည်း စာရေးတံမဲပေးသည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ **ဆရာဆိုင်**

ငွေဝင်ငွေထွက်ပြုစာရင်း

ကုန်သည်ပွဲစားမှအစ အိမ်ထောင်ရှင်မအထိ ဝင်ငွေနှင့် ထွက်ငွေကို စံနစ်တကျ စားရင်းပြုလုပ်ထားရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။ သို့မှသာလျှင် ကုန်သည်ပွဲစားသည် မိမိ၏လုပ်ငန်းအတွက် အရုံးအမြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်ရှင်မသည် အိမ်ထောင်အတွက် ငွေဝင်ငွေထွက်အခြေအနေကိုလည်းကောင်း တိကျစွာ သိရှိတွက်ချက် နိုင်ပေမည်။ ယခုအခါ စာရင်းကိုင်ပညာကို သီးခြား ပညာတစ်ရပ်အနေဖြင့် လေ့လာသင်ကြားလျက် ရှိကြသည်။

စာရင်းကိုင်ပညာ။ ။ငွေအသပြာဟူသည် တသီးတသန့်ထားကာ သုံးစွဲမှု မပြုကြသေးသည့် ခေတ်အခါကပင် ကုန်ချင်း ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်ကြရာ၌ မည်သည့်ကုန်ကို ရရှိ၍ မည်သည့်ကုန်ကိုထုတ်လိုက်သည် စသည်ဖြင့်မှတ်သားကာ စာရင်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ငွေအသပြာကို စတင်သုံးစွဲလာကြသည့် အချိန်သမယတွင်မူ ငွေရခြင်းနှင့်ငွေသုံးခြင်းတို့အတွက် စာရင်းပြုလုပ်ကြ၏။ ငွေသုံးစွဲမှု များပြားလာသော မျက်မှောက်ခေတ်အခါ၌ကား မည်သည့်အလုပ်ကိုလုပ်၍ မည်သည့်အဆင့်အတန်းတွင် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မည်သူမဆို မိမိ၏ငွေကို စေ့စပ်စွာသုံးစွဲ၍ ချွေတာစုဆောင်းလိုခဲ့လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏လုပ်ငန်းအခြေအနေကို ခရေစေ့တွင်းကျ တစ်ခဏမျှနှင့် အစအဆုံး မှန်ကန်လွယ်ကူစွာသိရှိ၍ လုပ်ငန်းကြီးပွား တိုးတက်စေလိုခဲ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ထိုသူသည် မိမိ၏ဝင်ငွေမှာ အဘယ်မှဝင်လာ၍ အဘယ်သို့ ထွက်သွားသည်စသည်တို့အပြင် ဝင်ငွေထက် ထွက်ငွေက လျော့နည်းလျက် လက်ကျန်အပိုအလျှံရှိသည်တို့ကိုပါ သိရှိ နားလည်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအကြောင်းခြင်းကို တိကျသေချာစွာ သိရှိစေရန် ညွှန်ပြစွမ်းဆောင်သည့် အတတ်မှာ စာရင်းကိုင်ပညာပင် ဖြစ်လေသည်။

မည်သူမဆို စာတတ်လျှင် စာရင်းရေးမှတ်နိုင်သည့်အား လျော်စွာရိုးရိုးစာရင်းကိုင်ခြင်းမှာခက်ခဲလှသည်မဟုတ်ချေ။ သို့ရာတွင် စံနစ်တကျရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ရေးချွတ် မှတ်သားရန်မှာအရေးကြီးသည့်အလျောက် စာရင်းကိုင်နည်း နိဗျာဉ်များကို တတ်ကျွမ်းနားလည်ရန်လိုပေသည်။ စာရင်းကိုင်ပညာကို တတ်ကျွမ်းသဖြင့် အိမ်မှုကိစ္စထိန်းသိမ်းရေးမှအစ လုပ်ငန်းကြီးများအထိ သက်ရောက်ရာတာဝန်များကို အကျိုးကျေးဇူး ပွားများလေအောင် စီမံသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

စာရင်းကိုင်ခြင်းကို အလွယ်ဆုံးအခြေခံမှစ၍ ဖော်ပြရသော် စာရင်းဟူသော ဝေါဟာရကို ဦးစွာပထမ ရှင်းလင်းရပေမည်။ စာရင်းဟူသည်မှာငွေအသပြာကိုဖြစ်စေ၊ ငွေအသပြာနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းအရာဝတ္ထုအပေးအယူ အပြောင်းအလဲများကိုဖြစ်စေ စံနစ်တကျ ရေးမှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စာရင်းရေးမှတ်ချက်များတွင် အပေးအယူများကို ဖော်ပြရသည်ဖြစ်ရာ ပေးသောသူနှင့် ရသောသူဟူ၍ ရှိရပေ

မည်။ ငွေဖြစ်စေ၊ ငွေနှင့်အလားတူ အရာဝတ္ထုဖြစ်စေ၊ ပေးသောသူကို 'မြီရှင်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငွေဖြစ်စေ၊ ငွေနှင့်အလားတူ အရာဝတ္ထုဖြစ်စေ၊ ရသောသူကို 'မြီစား' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စာရင်းကိုင် ပညာရပ်တွင် ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဥဒါဟရုဏ်ဖြင့် ဖော်ပြရသော် မောင်စသည် မောင်ဘသို့ ငွေ ၅၀၀ ပေးသည်ဟုဆိုရာတွင် မောင်စသည် မြီရှင်ဖြစ်၍ မောင်ဘသည် မြီစားဖြစ်လေသည်။ ဤတွင် မှတ်ရန်ရှိသည်ကား ထိုငွေ ၅၀၀ ပေးခြင်းကိစ္စမှာ မောင်စက မောင်ဘသို့ အကြွေးဆပ်ခြင်းသဘောနှင့် ပေးသည်ဟုဆိုရစေကာမူ မောင်ဘမှာ ရသူဖြစ်သဖြင့် မြီစား၊ မောင်စမှာ ပေးသူဖြစ်သဖြင့် မြီရှင်ပင်ဖြစ်သည်။ စာရင်းကိုင်ပညာတွင် မှန်ကန်စွာ ရေးမှတ်နိုင်ရန်အတွက် မည်သူသည် မြီစား၊ မည်သူသည် မြီရှင်၊ မည်သည့်စာရင်းသည်မြီစား၊ မည်သည့် စာရင်းသည် မြီရှင်ဖြစ်သည်ဟူ၍ ခွဲခြားသိရှိရန် လိုချေသည်။ ငွေဖြစ်စေ၊ ကုန်ပစ္စည်းဖြစ်စေ အပေးအယူ အပြောင်းအလွှဲ ရေးမှတ်ရာတွင် မည်သူက ရသည်၊ မည်သူကပေးသည်ဟူသောအချက်ကို စိစစ်ကာ မြီစား မြီရှင် ခွဲခြားရာသည်။

စာရင်းကို ကိုင်ခြင်းတွင် တစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းနှင့် နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းအရ အပေးအယူ အပြောင်းအလွှဲများကို မြီရှင်ဖက်၌ဖြစ်စေ၊ မြီစားဖက် ၌ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်သည့်အလျောက် စာရင်းတစ်ခါသာရေးမှတ်လေသည်။ ဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် မောင်စသည် မောင်ဘသို့ ငွေ ၅၀၀ ထုတ်ချေးသည်ဟု ဆိုကြပါစို့။ မောင်ဘသို့ ထုတ်ချေးလိုက်သော ငွေ ၅၀၀ ကို မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌သာ ရေးမှတ်ပေမည်။ တစ်ဖန် မောင်ဘသည် ချေးယူငွေထဲမှ ငွေ ၂၅၀ ပြန်ဆပ်သည်ဟု ဆိုလျှင် ထိုပြန် ဆပ်ငွေ ၂၅၀ ကို မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌သာရေးမှတ်မည် ဖြစ်ပေသည်။

နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းသည် အပေးအယူ အပြောင်းအလွှဲဟူသမျှကို စာရင်းတစ်ခု၌ မြီရှင်ဖက်တွင်လည်းကောင်း၊ အခြားစာရင်းတစ်ခု၌ မြီစားဖက်တွင်လည်းကောင်း၊ စာရင်းနှစ်ခါရေးမှတ်ရလေသည်။ အထက်ပါဥဒါဟရုဏ်နှင့်ပင် ရှင်းလင်းဖော်ပြရသော် မောင်စ၏ ငွေချေးလုပ်ငန်းတွင် မောင်စသည် နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းဖြင့် စာရင်းထားရှိသည်

စာရင်းကိုင်ပညာ

ဟု ဆိုကြပါစို့။ မောင်ဘအား ထုတ်ချေးလိုက်သော ငွေ ၅၀ ကို မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌ ထည့်သွင်းရေးမှတ်သည့်နည်းတူ မောင်ဘ၏ ချေးငွေစာရင်းတွင် မောင်ဘက ငွေကိုလက်ခံရရှိသည်အတိုင်း ယင်းငွေ ၅၀ ကို မြီးစားဖက်၌ ထည့်သွင်းရေးမှတ်ရလေသည်။ တစ်ဖန် ပြန်ဆပ်ငွေ ၂၅ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရေးမှတ်ရာတွင် မောင်စသည် ငွေရရှိသူဖြစ်သည့်အတွက် မောင်စ၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း မြီးစားဖက်၌ ငွေ ၂၅ ကို ထည့်သွင်းလျက် မောင်ဘ၏ ချေးငွေစာရင်း မြီရှင်ဖက်တွင် ထိုငွေ ၂၅ ကို ထည့်သွင်း ရေးမှတ်ရလေသည်။

နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကိုင်နည်းမှာ စေ့စပ်သေချာ၍ အလုပ်များသည်နှင့်အမျှ အလုပ်အကိုင်တို့၏ အခြေအနေကိုတိကျလွယ်ကူစွာ စစ်ဆေးကြည့်ရှုနိုင်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အလျောက် အလုပ်ကြီး အကိုင်ကြီးများကိုလုပ်သော ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အသင်းများနှင့် ဘဏ်တိုက်များသည် ထိုစာရင်းကိုင်နည်းကို လက်သုံးလက်စွဲပြုထားလေသည်။

လုပ်ငန်းတို့တွင် အသုံးပြုသော စာရင်း အမျိုးမျိုးရှိသည့် အနက် ထင်ရှားသော စာရင်းမှာ (၁) လက်ငင်းရသော ငွေ၊ လက်ငင်းပေးသော ငွေတို့ကို ထည့်သွင်း ရေးမှတ်ရသည့် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းနှင့် (၂) အကြွေးရောင်း အကြွေး

ဝယ်စာရင်းတို့ကို ထည့်သွင်းမှတ်သားရသည့် အကြွေးစာရင်းတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းသည် လုပ်ငန်းအရပ်ရပ်တွင် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေထွက်ငွေ အကြောင်းများကို ရေးမှတ်ထားသော စာအုပ်ကို ငွေစာရင်းစာအုပ်ဟုခေါ်သည်။ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းထည့်သွင်းရာ၌ မြီရှင် မြီးစား အကြောင်းအရာများကို စာမျက်နှာ တစ်မျက်နှာတည်း၌ ဖြစ်စေ၊ မျက်နှာချင်းဆိုင်စာမျက်နှာတို့၌ ရေးမှတ်စေကာမူ ထိုစာမျက်နှာအစုကို တစ်မျက်နှာတည်းကဲ့သို့ပင် အမှတ်စဉ်တပ်ပေးရသည်။ ထိုသို့ မြီးစား မြီရှင် နှစ်ဦးစလုံးအတွက် အမှတ်စဉ်ပေးထားသော စာမျက်နှာအစုံကိုစာရင်းမျက်နှာ (စမ)ဟုခေါ်သည်။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စာမျက်နှာ၏ထိပ်တွင် ရေးမှတ်ပြီးနောက် 'မြီးစား သို့မဟုတ် (အရ)ဟုရေးမှတ်ထားသည် လက်ဝဲမျက်နှာတွင် ရရှိသမျှသော ငွေစာရင်းများကို ထည့်သွင်းရလေသည်။ ချက်လက်မှတ်များ၊ ငွေလွှဲလက်မှတ်များ စသည်တို့ကို လက်ခံရရှိလျှင်လည်း ထို 'အရ' ဖက်တွင် ပြရသည်။ 'မြီရှင်' သို့မဟုတ် (အပေး)ဟု ရေးမှတ်ထားသော လက်ကျာမျက်နှာတွင် ထုတ်ပေးလိုက်သော ငွေဟူသမျှကို ထည့်သွင်းရ၏။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

မြီးစား

မြီးရှင်

ရက်စွဲ		အရ	ကျပ်	ပြား	ရက်စွဲ		အပေး	ကျပ်	ပြား
ဇွန်	၁	တင့်သာကုမ္ပဏီရင်းငွေ	၃၀၀၀		ဇွန်	၂	စာရေးကိရိယာဝယ်	၂၅	
ဇွန်	၆	ကုန်လက်ငင်းရောင်း	၅၀၀		ဇွန်	၂	ကိုတိုးမြို့သို့ပေး		၅၅
ဇွန်	၁၀	ဦးဘကုန်ဖိုးရငွေ	၃၂၀		ဇွန်	၃	ကုန်လက်ငင်းဝယ်		၁၀၀၀
ဇွန်	၁၄	ဒေါ်ရှင်လည်းကောင်း	၃၇၅		ဇွန်	၄	တံဆိပ်ခေါင်းဝယ်		၁၅
ဇွန်	၂၅	ဒေါ်ငွေလည်းကောင်း	၅၀၀		ဇွန်	၁၅	ပရိဘာဂဖိုးရှင်း		၃၅၀
ဇွန်	၂၈	ဒေါ်ဆန်းလည်းကောင်း	၁၂၅		ဇွန်	၃၀	ရွှေဂဲဘရာသားကုန်ဖိုးရှင်း		၅၀၀
					ဇွန်	၃၀	လုပ်သားလစာများ		၂၀၀
					ဇွန်	၃၀	ဆိုင်ငှားခ		၅၀
					ဇွန်	၃၀	ဦးတင့်ထုတ်သုံး		၁၀၀
							စာရင်းပိတ်လက်ကျန်		၂၅၀၅
		စုစုပေါင်း	၄၈၂၀				စုစုပေါင်း	၄၈၂၀	

ပုံစံ ၁။ တင့်သာကုမ္ပဏီ၏ ဇွန်လအတွက် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

စာရင်းကိုင်ပညာ

ပုံစံ ၁ မှာ ကုမ္ပဏီတစ်ခု တလအတွက် ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းဖြစ်သည်။ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတို့ကို နေ့စဉ် သို့မဟုတ် လအလိုက် သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်ကာလ၌ စာရင်းပိတ်ရသည်။ စ၍ဖွင့်သော စာရင်းသစ် ဖြစ်ခဲ့သော် အရဖက်မှ ဝင်ငွေပေါင်းနှင့် အပေးဖက်မှ ထွက် ငွေပေါင်းတို့ကို အသီးအသီးရှာပြီးလျှင် ဝင်ငွေပေါင်းနှင့် အပေးဖက်မှ ထွက်ငွေပေါင်းတို့ကို နှုတ်ယူရသည်။ ထို သို့ပြုလုပ်သည်ကို လက်ကျန်ရှာခြင်းဟု ခေါ်သည်။ လက်ကျန်ရှာ၍ ရရှိလာသော ငွေကို ထွက်ငွေပေါင်းတွင် စာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေဟူ၍ ထည့်ပေါင်းရ၏။ မြီစားဖက်မှ စုစုပေါင်းငွေသည် မြီရှင်ဖက်မှစုစုပေါင်းငွေနှင့် ကိုက်ညီရလေသည်။ ခြားနားချက်ရှိခဲ့သော် စာရင်းတစ်ခုခုကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ သို့မဟုတ် မှားယွင်းချက်တစ်ခုခုရှိသည်ဟူ၍ သိနိုင်ပေသည်။ တစ်ဖန် မြီစားဖက်၌ရှိသောဝင်ငွေပေါင်းသည် မြီရှင်ဖက်၌ရှိသော ထွက်ငွေပေါင်းထက် မည်သည့်အခါမျှ မနည်းနိုင်သည်ကို မှတ်သားရပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မည်သည့်လုပ်ငန်းမဆို ရှိသည့်ငွေထက်ပို၍ မသုံးနိုင်သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ မြီစားမြီရှင်ကွက်များ၌ရှိသောစုစုပေါင်းငွေများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မျဉ်းတစ်ပြေးတည်း၌ ရှိရ၏။ အကယ်၍ တစ်ဖက်မှ အကြောင်းအရာများသည် နည်း၍ နေခဲ့သော် မျဉ်းစောင်းခံပြီးမှ စာရင်းပိတ်ရလေသည်။ မျဉ်းစောင်းခံခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ စုစုပေါင်းငွေများသည် တစ်ခု

နှင့်တစ်ခု ထမ်းပိုးထမ်းညီစေရန်အပြင် စာရင်းပိတ်ပြီး သည့်နောက် စာရင်းထပ်မံရေးသွင်းနိုင်စေရန်ပင်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းကို ပိတ်ပြီးသည့်နောက် စာရင်းသစ်ထပ်၍ ဖွင့်သည့်အခါ ယခုစာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေအဖြစ်ဖြင့် မြီစားဖက်၌ ထည့်သွင်း ရလေသည်။

ပုံစံ ၂ မှာ အိမ်ထောင်တစ်ခု၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း ဖြစ်သည်။ စာရင်းရေးမှတ်ပုံ ရေးမှတ်နည်းမှာ ပုံစံ ၁ တွင် ဖော်ပြခဲ့သော စာရင်းနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သော်လည်း ခြားနားချက်တစ်ခုရှိသည်။ ယင်းမှာ ယခင်လ၏ စာရင်းဆက်ဖြစ်သဖြင့် ယခင်လ၏ စာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေ ၄၅၅ ပြား ၅၀ မှာ ယခု စာရင်းတွင် စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်ငွေအဖြစ်ဖြင့် ထည့်သွင်းထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

လက်ငင်းအပေးအယူပြုသော ငွေစာရင်းတို့ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းစာအုပ်တွင် ရေးမှတ်ရသည့်နည်းတူအကြွေးစာရင်းတို့ကို စာရင်းချုပ်စာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းရေးမှတ်ကြသည်။ အကြွေးတာဝန်ရှိသောသူ၏ နာမည်နှင့် လိပ်စာကို စာရင်း၏ ထိပ်၌ ရေးသား ဖော်ပြပြီးလျှင် အကြွေးနှင့် ဆိုင်သောအကြောင်း အရာတို့ကို မြီစားဖက်တွင် ရေးမှတ်လျက် ထိုသူပေးသွင်းသမျှသောငွေနှင့် ခုနှိမ်၍ ရသင့်သမျှသော ကုန်တို့၏ တန်ဖိုးကို မြီရှင်ဖက်တွင် ရေးမှတ်ရလေသည်။ ပုံစံ ၃ မှာ ရန်ကုန်မြို့၊ ရွှေတောင်တန်း၊ အမှတ်

အိမ်သုံးငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

မြီစား		အရ	ကျပ် ပြား		မြီရှင်		အပေး	ကျပ် ပြား	
ရက်စွဲ					ရက်စွဲ				
မေ	၁	စာရင်းဖွင့်လက်ကျန် လစာငွေ	၄၅	၅၀	မေ	၁	မေလတွက်အိမ်လခ နွားနို့ဖိုးပေး ကုန်စုံဆိုင်သို့ပေး အမျိုးသားဆန်ဆိုင် တယ်လီဖုန်းစရိတ် ဓါတ်မီးလခ ခေတ်စတိုး အမဲသားဆိုင် စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၄၀	၀၀
မေ	၁		၂၅၅	၀၀	မေ	၁		၁၀	၀၀
				မေ	၂	၁၀၀		၆၉	
				မေ	၉	၃၀		၇၅	
				မေ	၁၁	၅		၄၀	
				မေ	၁၅	၁၀		၅၀	
				မေ	၂၈	၁၂		၂၅	
				မေ	၃၀	၄၀		၀၀	
						၄၈		၉၀	
		စုစုပေါင်း	၃၀၀	၅၀				၃၀၀	၅၀

ပုံစံ ၂။

ဦးစံဖေ၊ အမှတ် ၁၈၊ ရွှေတောင်တန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ငြိစား	ကျပ်	ပြား	ကြိုင်	ကျပ်	ပြား						
			ရက်စွဲ								
ဇွန် ၂	စောင်တစ်ထည်	၂၆	၅၀	ဇွန် ၁၇	ပိုးထည်၄ကိုက်	၂၈	၈၀				
ဇွန် ၈	စွပ်ကျယ်၂ထည်	၃	၂၀	ဇူလိုင် ၂	ငွေချေ	၈၀	၂၀				
ဇွန် ၁၆	ပိုးထည်၄ထည်	၂၈	၈၀	/	/	/	/				
ဇွန် ၁၇	လုံချည်၁ထည်	၃၈	၀၀								
ဇွန် ၂၈	ဇာဝင်ကိုက်	၁၂	၅၀								
		/								/	
		၁၀၉						၁၀၉			

ပုံစံ ၃။

၁၈ နေ့ ဦးစံဖေအတွက် သူ၏ဖောက်သည်ဆိုင်တစ်ဆိုင် မှထားရှိသော အကြွေးစာရင်းဖြစ်သည်။

ဦးစံဖေသည် ဇွန်လအတွင်းတွင် မိမိ၏ဖောက်သည် ဆိုင် တစ်ဆိုင်မှ ငွေ ၁၀၉ တန်ဖိုးရှိသောပစ္စည်းများကို အကြွေး ဝယ်ယူခဲ့၏။ ထိုပစ္စည်းများ အနက် တစ်ကိုက်လျှင် ဂီ ပြား ၂၀ နှုန်းဖြင့် ဝယ်ခဲ့သော ပိုး ၄ ကိုက် ကို များစွာမနှစ်သက် သဖြင့် ဝယ်ပြီးနောက်တနေ့တွင် ဆိုင်သို့ပြန်ပို့လိုက်၏။ ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့သို့ ရောက်သောအခါ ဦးစံဖေသည် ဆိုင် သို့သွား၍ အကြွေးများကို ရှင်းလင်း ပေးဆပ်လိုက်လေ သည်။ ဤအခြင်းအရာကို ဦးစံဖေ၏ ဖောက်သည်ဆိုင် သည် ပုံစံ ၃ စာရင်းတွင် ရေးမှတ်ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ် သည်။ အကြွေးချ၍ရောင်းသော ဆိုင်တို့သည် အကြွေး စာရင်းများကို ပုံစံ ၃ ကဲ့သို့သော စာရင်းမျိုးတွင် ထည့် သွင်းရေးမှတ်လေ့ရှိကြလေသည်။

စာရင်းစု ။ ။ ယခုအခါ စာရင်းစုပညာသည် ခေတ်စား လျက် ရှိသည်။ ပမာအားဖြင့် လူဦးရေ တိုးတက်ဆုတ် ယုတ်မှုကိုသိရှိနိုင်ရန် သန်းခေါင်စာရင်းကောက်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်လူထု တစ်မျိုးသားလုံး၏ တစ်နှစ်အတွက် ဝင်ငွေ

သုံးငွေ စာရင်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံလယ်များမှ ပျမ်းမျှတစ် ဧက စပါးအထွက်နှုန်းသိနိုင်ရန် စာရင်းများ စုဆောင်း ခြင်း အစရှိသည့် စံနစ်များသည် စာရင်းစုပညာနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

စာရင်းစုပညာဟူသည်မှာအဓိကအားဖြင့် တိုင်းထွာ ရေတွက်၍ရကောင်းသော အရာဝတ္ထုများ၏ အတိုင်း အထွာ ပမာဏများကို စာရင်း ပြုလုပ်၍ယင်းဝတ္ထုပစ္စည်း တို့နှင့် ဆက်စပ်သောကိစ္စတို့ကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပမာအိုသော် ဖွားသေစာရင်းများစုဆောင်းခြင်းဖြင့် တိုင်းပြည်လူထု၏ပျမ်းမျှသက်တမ်းကို ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထိုစာရင်းများကိုအသုံးပြု၍ အသက်အာမခံလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်စွာဆောင်ရွက်နိုင်၏။ ဒေသအလိုက် နေ့စဉ်မိုး ရွာသော စာရင်းများပြုစုခြင်းဖြင့် ဒေသတစ်ခု၌နှစ်စဉ် မိုးနည်းသည် များသည်ကို သိနိုင်၏။ ရာသီဥတုကို ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထိုနည်းအတူ စပါးအရောင်းအဝယ်ဈေး နှုန်းစာရင်းများ၊ အဝတ်အထည် ဈေးနှုန်းစာရင်းများ၊ ငါး သားဗုဇွန်အစားအစာများ၏ ဈေးနှုန်းစာရင်းများ စု ဆောင်းလေ့လာခြင်းဖြင့် လူထုသက်သာချောင်ချိမှုတိုး တက်ခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းတို့ကို သိနိုင်၏။ မြို့တစ်မြို့၏

လူသေစာရင်းတွင် သက်ဆိုင်သော ရောဂါအမျိုးအမည်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မည်သည့်ရောဂါအတွက် ဆေးဝါးနှင့်ဆရာ ဝန်များ အထူးလိုအပ်ကြောင်း သိနိုင်၏။

အသုံးပြုလေ့ရှိသော နည်းတစ်ခုမှာ စံနမူနာနည်းဖြစ် သည်။ ပမာအားဖြင့် မအူပင်ခရိုင်တွင် စပါးတစ်ဧက မည် မျှထွက်သည်ကို သိလိုသည်ဟု ဆိုကြပါစို့။ ခရိုင်တစ်ခုလုံး ထွက်သော စပါးစာရင်းများ၊ စိုက်ပျိုးသော ဧကအားလုံး၏ စာရင်းများကို စုဆောင်း ရပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဤမျှ ကျယ်ပြန့် များပြားသော စာရင်းများကို အတိအကျရယူ စုဆောင်းရန်မလွယ်ကူပေ။ အချိန်များစွာ ကုန်မည်။ လူများစွာ ကူညီဆောင်ရွက်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဖြတ် လမ်းနည်း အလွယ်နည်းမှာ မအူပင်ခရိုင်အတွင်းရှိ သင့် တော်သော လယ်ကွက်ဆယ်ခုကို ရွေးချယ်၍ စပါးထွက်ကို အသေးစိတ် စုံစမ်းခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုဆယ်ကွက်ကို ရွေးချယ် ရာ၌ သင့်တော်မည်ထင်သော လယ်ကွက်ဆယ်ကွက်ကို ရွေးချယ်ခြင်း သို့မဟုတ် လယ်ကွက် ၁၀၀၊ ၂၀၀ အထဲမှ မဲနှိုက်၍ ရသော လယ် ၁၀ ကွက်ကို ရွေးချယ်ခြင်း ဟူ၍လည်း နည်းအမျိုးမျိုးရှိ၏။ သင့်တော်သလို အခြေအနေအရ ဆောင် ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အချိန် အနည်းငယ် အတွင်း စရိတ်များစွာမကုန်ဘဲ မအူပင်ခရိုင်၏ တစ်ဧကပျမ်း မျှစပါးထွက်နှုန်းကို သိနိုင်၏။ ခန့်မှန်းနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးအကြောင်းအရာများ၊ အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စများ၊ စက်ရုံ ကြီးများ၌ကုန်ထုတ်စရိတ်၊ တစ်နာရီတွင်ကုန်ချောပစ္စည်း အထွက်နှုန်း စသည်များကို သိရှိနိုင်ရန် ဤနည်းကိုအသုံးပြု ကြ၏။ ရက်တိုလတို စုံစမ်းရေးအဖွဲ့များကလည်း ဤ စံနစ်ကို အသုံးပြုကြ၏။

စာရင်းစုပညာတွင် ဇယားများနှင့် ဇယားကွက်ပုံစံ အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုရသည်။ ပမာအားဖြင့် အနှစ် ၅၀ အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ စပါးဈေး အတက်အကျ အခြေ အနေများ၊ လူဦးရေ တိုးတက်မှုများကို ဇယားများဖြင့် ရေးဆွဲဖော်ပြခြင်းသည် တိုးတက်မှု ဆုတ်ယုတ်မှုများကို ရှင်း လင်းစွာနားလည်နိုင်စေသည်။

စာရင်းစုပညာဖြင့် အမှန်ကို အတိအကျ မသိနိုင်။ သန်း ခေါင်စာရင်း၊ တိုင်းပြည် စပါးထွက် စာရင်း၊ မိုးရွာ စာရင်း များသည် နယ်အသီးသီးမှ ကောက်ခံရသော စာရင်းများ ဖြစ်၍ မှားယွင်းချက်အနည်းငယ်ရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုစာရင်းများသည် များစွာတန်ဖိုးရှိ၏။ ထိုစာရင်းများ ဖြင့် အနှစ် ၅၀ အတွင်း လူဦးရေတဖြည်းဖြည်း တိုးပွားလာ ခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံစပါးထွက် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် တိုးတက် ဆုတ်ယုတ်ခြင်းများ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပြည်မြို့ထက် နှစ်စဉ် မိုးနှစ် ဆရွာသွန်းခြင်း စသည်များကို သိနိုင်၏။

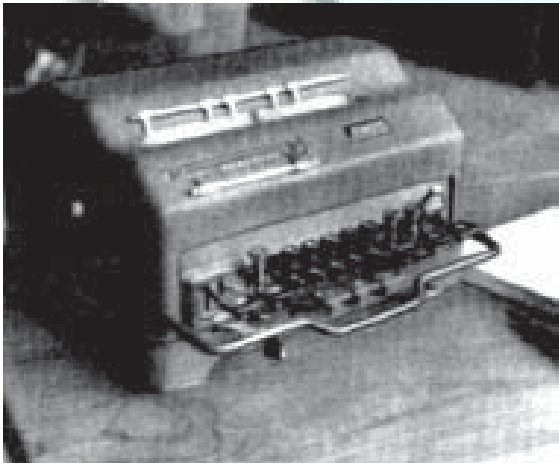
သတိပြုရမည့်အချက်မှာ စာရင်းများ စုဆောင်းရာ၌

စံနစ်တကျဖြစ်စေအပ်သော အချက်ပင်တည်း။ မှန်ကန်နိုင်သမျှ မှန်ကန်စွာ ဂဏန်းများ၊ စာရင်းများကို ကောက်ယူနိုင်လေ လေ၊ ထိုစာရင်းများ၌ တန်ဖိုးရှိလေလေဖြစ်သည်။ စာရင်း စုပညာကို တိုင်းပြည်အသီးသီးတို့က တစ်နေ့တစ်ခြား ပိုမို လေ့လာဂရုပြုကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ လူမှုရေးအဖြာဖြာနှင့် သက်ဆိုင်သော သု တေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် များစွာတန်ဖိုးရှိသော ပညာ ရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ **ဦးတင်အုံး**

စာရင်းတွက်စက်။ ။ကုန်တိုက်၊ ဘဏ်တိုက်မှစ၍ အလုပ် တိုက်အသီးသီးတွင် စာရင်းအင်း အမြောက်အမြားကို မှန် ကန်စွာ တွက်ချက်ရေးမှတ်၍ စံနစ်တကျ ထားရှိရသော အလုပ်မှာ လွယ်ကူသည့်အလုပ်မဟုတ်ချေ။ လူတို့သည် အဆိုပါစာရင်းအင်းများကို ရှေးအခါက လက်နှင့်သာလျှင် ပင်ပန်းကြီးစွာရေး မှတ်ခဲ့ကြရ၏။ နောင်သော် လက်နှိပ် စက်များ၊ စာကူးစက်များပေါ်လာသဖြင့် ထိုအလုပ်မှာ ယခင်ကထက် အဆပေါင်းများစွာ လျင်မြန်ရှင်းလင်း၍လာ သည်။ ယခုအခါ တိုးတက်လျက်ရှိသော စက်မှုပညာ၏ ကျေးဇူးကြောင့် ‘စာရင်းတွက်စက်’ များပေါ်လာပြန်ရာ ထိုစက်မျိုးနှင့် စာရင်းအင်းများကို တွက်ချက်သောအခါ ယခင်ကထက်တိုး၍ အံ့ဩလောက်အောင် အလုပ်တွင် ကျယ်လာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

စာရင်းတွက်စက်မှာ လက်နှိပ်စက်တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစက်တွင် ဂဏန်းများကို တစ်လုံးချင်းဖြစ်စေ၊ စုပေါင်းဖြစ် စေ၊ ပေါင်းနိုင်၊ နုတ်နိုင်သည့်ကိရိယာများ တပ်ဆင်ထား သည်။ ပေါင်းလို နုတ်လိုသည့်အခါဆိုရာ ခလုတ်ကို နှိပ် ပေးရန်သာလို၏။ အချို့သော စာရင်းမျိုးတွင် မင်နီကို လည်း တစ်ခါတစ်ရံ ကြားဖြတ်သုံးရန် အလိုရှိတတ်သည်။ ထိုအခါမျိုး၌ လက်နှိပ်စက်မှာကဲ့သို့ပင် ခလုတ်ကိုနှိပ်ပေး ရုံဖြင့် ကာဗွန်ကြိုးကို အလိုရှိသလို ပြောင်းပေးနိုင်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါခလုတ်များ ပါရှိခြင်းကြောင့် လက်ကျန် ငွေ၊ အပိုထုတ်ယူငွေစသည်တို့ကို မင်နီဖြင့်ပြလိုကလည်း လွယ်ကူစွာ ပြနိုင်သည်။ ကုန်စာရင်း၊ လချုပ်စာရင်း စသည်တို့တွင် ဆိုင်ရာစာရင်းကို တစ်တန်းစီ ပေါင်းနုတ်သွား ရုံမက စုစုပေါင်းကိုပါပြလိုကလည်း ဆိုင်ရာခလုတ်ကို နှိပ် ပေးခြင်းဖြင့် အလိုရှိသောအဖြေကို အလိုအလျောက်တွက် ချက်ပြီး ထွက်ပေါ်စေနိုင်သည်။ စာရင်းတွက်စက်သည် အလုပ်နှင့် အချိန်ကိုသာ အဆပေါင်းများစွာ သက်သာစေ သည်မဟုတ်။ တိကျမှန်ကန်သောစာရင်းများကိုလည်း ရရှိ စေနိုင်၏။ သို့ရာတွင် ဤစက်ကို ရိုက်နှိပ်ရသော စက်သမား သည် စာရင်းကို စာရေးများနည်းတူ မိမိအလုပ်ကို မှန်ကန် စွာပြုလုပ်ရန်လိုပေသည်။

စာရင်းတွက်စက်တွင် စီမံထားပုံမှာ ခုမှ ဆယ်သို့၊ ဆယ်မှ ရာသို့၊ ရာမှထောင်သို့ စသည်ဖြင့် ဂဏန်းပြောင်းသွားစေရန်အတွက် ခွေးသွားစိတ် ၁၀ ခုစီပါသည့် ဘီးကလေးများ တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုခွေးသွားစိတ်ကလေးများသည် နှိပ်လိုက်သည့်ခလုတ်ပေါ်ရှိ ဂဏန်းအမှတ်အတိုင်း နေရာရွေ့ကြွ၏။ ပမာအားဖြင့် ၅ အမှတ် ခလုတ်ကိုနှိပ်က ခွေးသွားစိတ် ၅ ခု ရွေ့၍ ၉ အမှတ်ကို နှိပ်လျှင်လည်း ၉ ခု ရွေ့လေသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ကျပ်၌ ၁၆ ပဲရှိခြင်း၊ တစ်ပဲ၌ ၁၂ ပိုင်ရှိခြင်းတို့ကြောင့်၊ ပိုင်မှပဲသို့ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၂ စိတ်ရှိရန်လို၍ ပဲမှကျပ်သို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၆ စိတ်ရှိရန်လိုပေသည်။ ထို့အတူအင်္ဂလိပ်ငွေပေါင်၊ သျှိုလင်၊ ပဲနီကိုသုံးသည့်စက်တွင်လည်း ပဲနီမှသျှိုလင်၊ သျှိုလင်မှပေါင်သို့ ပြောင်းပေးနိုင်ရန်အတွက် ခွေးသွားစိတ် ၁၂ စိတ်နှင့် အစိတ် ၂၀ အသီးသီးရှိသည့် ဘီးများကို အထက်ပါ ကျပ်၊ ပဲ၊ ပိုင် ဘီးများအစား တပ်ဆင်ပေးရန်လို၏။ ထိုအတူပင် ကျပ်နှင့်ပြား စံနစ်အတွက် ဖန်တီးရန် စက်တွင်လည်း ၁ ကျပ်တွင် ၁၀ မှူးရှိ၍ ၁ မှူးတွင် ၁၀ ပြားရှိသောကြောင့် ပြားမှူးသို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၀ စိတ်ရှိရန်လို၍ မှူးမှကျပ်သို့ ပြောင်းပေးရမည့်ဘီးတွင် ခွေးသွားစိတ် ၁၀၀စိတ်ရှိရန် လိုပေမည်။ ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပါယ်မှာ စာရင်းတွက်စက်များကို ပြုလုပ်သည့်အခါ အသုံးပြုမည့်နိုင်ငံရှိ ငွေကြေးအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ သင့်တော်အောင် ပြုပြင်စီမံပေးရန်လိုသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဂဏန်းများကိုပေါင်းနိုင် နှုတ်နိုင်သော စာရင်းတွက်စက်

စာလုံးပေါင်း။ ။ လိုအပ်သောစကားဖြစ်အောင် အက္ခရာတို့ကို ပေါင်းစည်းခြင်းသည် စာလုံးပေါင်းမည်၏။ အတ္ထောအက္ခရာသညာတောဟူသော ကစွည်းသဒ္ဒါကြီး

သုတ်နှင့်အညီအနက်ကို အက္ခရာဖြင့် မှတ်ရပေမည်။ မြန်မာဘာသာတွင် သရသက်သက်ဖြင့်လည်း အနက်ကို မှတ်ရသည်။ ဗျည်းနှင့်သရကိုပေါင်း၍လည်း မှတ်ရသည်။ အက္ခရာဝိပဗ္ဗိယံဟံ အတ္ထဿဒန္ဒယတာဟူသည့်အညီ အက္ခရာဖောက်ပြန်လျှင် အနက်သိရခက်ပေသည်။ ဤကိုရည်၍ ရွှေတောင်ရာဇကျော်က ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံတွင် ‘အသတ်အလတ်၊ အရစ်အပင့်၊ သင့်မသင့်၊ ရာမရာကို၊ မလိမ္မာချေကာ၊ အဖတ်၊ အရွတ်၊ အမှတ်အသား အဓိပ္ပါယ်အယူပျက်၍ မကောင်းကျိုးပင်ရောက်ရာသည်’ ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။ ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်မှစ၍ ပညာရှိ အဆက်ဆက်တို့သည် အက္ခရာစာလုံး ရေနည်း၊ ပေါင်းနည်းတို့ကို အထူးအလေးပြုလေ့လာ စောင့်ရှောက်ခဲ့ကြပေသည်။

စာလုံးပေါင်းနည်းမှာ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဗျည်းနှင့်သရကို ပေါင်းနည်းအပြင်၊ ဗျည်းဗျည်းချင်း သံယုတ်အဖြစ်ပေါင်းခြင်း၊ နောက်ပါဗျည်းတွင် တံခွန်တင်၍ အသံကိုသတ်ကာ ပေါင်းခြင်းတို့လည်းရှိပေသေးသည်။ ဥဒါဟရဏ် ဆိုသော် ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး စသည်တို့မှာ ဗျည်းဗျည်းချင်း သံယုတ်အဖြစ် ပေါင်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ကသတ်၊ ငသတ်၊ စသတ်၊ ညသတ်၊ တသတ်၊ နသတ်၊ ပသတ်၊ မသတ်၊ သေးတင်တို့မှာ အသံကိုသတ်ကာ ပေါင်းခြင်းတို့ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ စာလုံးပေါင်းခြင်း အမျိုးမျိုးရှိရာတွင် ပင့်ရစ်ပေါင်းခြင်းသည် အသံထွက်ပုံ တူသဖြင့် ရောထွေး မှားယွင်းနိုင်ဖွယ် အကြောင်းများသောပေါင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ တသတ်၊ ပသတ်၊ နသတ်၊ မသတ်တို့ဖြင့်ပေါင်း ခြင်းသည်လည်း အသံထွက်ပုံ တူသဖြင့် ရောထွေး မှားယွင်းနိုင်ဖွယ် အကြောင်းများသော ပေါင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပျို့လင်္ကာဆရာတို့သည် မိမိတို့၏ ပျို့လင်္ကာတို့တွင် အပင့်နှင့်အရစ်ကို ခွဲထားပြု၍စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ အသတ်ကာရန်ကို စောင့်ရှောက်၍ စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုစပ်ထုံးဆိုထုံးတို့ကို လေ့လာစုဆောင်း၍ ရွာကြီးသျှင် ဥက္ကံသမာလာ ကဝဏ္ဏဗောဓေသတ်အင်းနှင့် သတ်ညွှန်းစာစောင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဗေလအမတ်က ဂဗေလသတ်ညွှန်းကိုလည်းကောင်း၊ တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညိုက ဝိဘဇ္ဇပိတခွဲထားနှင့် သတ်ညွှန်းသစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရွှေတောင်ရာဇကျော်က ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ လက်ဝဲ နော်ရထာ အမတ်က မြန်မာသံ ယောဂဒီပနီကိုလည်းကောင်း၊ မုံရွေးဆရာတော်က မုံရွေးသတ်ညွှန်းကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာအများက သတ်ပုံသတ်ညွှန်း ခွဲထားအများကိုလည်းကောင်း ရေးသားပြုစုခဲ့ကြပေသည်။

စာသင်ကျောင်း ။ ။ (မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးစံနစ်-ရှု။)

ပုံနှိပ်ပြီး စာအုပ်တစ်အုပ်၏ အံ့ဩဖွယ်

ရှေးအခါက ပပိုင်းရပ် ကျူရွက်များ၊ သားရေပြားပေါ်တွင်စာရေးသားကာ၊ စာအုပ်ပြုလုပ်သည်မှစ၍ ပုံနှိပ်စာအုပ် ဖြစ်ပေါ်ထုတ်ဝေသည်အထိ စာအုပ်သမိုင်းသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်သည်။

စာအုပ်။ ။ယခုခေတ်တွင် စာအုပ်အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက် လျက်ရှိ၏။ထိုကဲ့သို့ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ခြင်းမှာ စာအုပ် ဖက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ကောင်း မွန်သည်ထက်ကောင်းမွန်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်သော ကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ပုံနှိပ်စက်မပေါ်မီက စာအုပ်များ ရှိခဲ့သော်လည်း စာအုပ်အမြောက်အမြားထုတ်ဝေနိုင်ခြင်း မှာ စာပုံနှိပ်စက် ပေါ်တွင်တည်သည်။ စာပုံနှိပ်စက်များကို ကောင်းမွန်လာအောင်ပြုပြင်ပေးနိုင်သောကြောင့် စာအုပ် ကောင်း မြောက်မြားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ (ပုံနှိပ် ခြင်းအတတ်-ရှု။)

ရှေးပဝေဏီကဆိုလျှင် စာအုပ်များ မပေါ်သေးချေ။ ရှေး ခေတ် လူများသည် ရွှံ့စေးပြား၊ သစ်ခေါက်၊ သားရေ၊ ပျဉ် ပြားစသော မပျက်စီး လွယ်သည့် ပစ္စည်းများပေါ်၌ စာ အုပ်များကိုရေးသားကြသည်။ ကျောက်ပြားများပေါ် တွင် စာလုံးများကိုထွင်းကြသည်။ ဆင်စွယ်ပြား၊ ကြေး ညိုပြား၊ ခဲပြားများပေါ်တွင် ပြည်သူ့အများနှင့်ဆိုင်သော မှတ်တမ်းများကို ရေးခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့ကို နံဘေး တဖက်၌ တွဲထားလေ့ရှိရာ စာအုပ်ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်လာ၏။

ထိုနောက် ပပိုင်းရပ်ဟုခေါ်သော ကျူပင်တစ်မျိုးမှရ သည့် အရွက်များပေါ်တွင် စာများကိုရေးသား၍ စာအုပ် သဘော ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ပပိုင်းရပ်အရွက်များကို ယခု ခေတ် စာအုပ်ချုပ်သကဲ့သို့ မချုပ်ဘဲ ကော်ဖြင့်သာ တစ်ခု နှင့်တစ်ခု ပပိုင်းရပ်ရွက်များကို ယှဉ်၍ ကော်ကပ်လိုက် ရာ အလိပ်ရှည်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ပပိုင်းရပ်ရွက်၏ အလျားကိုလိုက်၍ အလိပ်များမှာ ပြက် ၅ လက်မမှ ၁၂ လက်မအထိရှိသည်။ ပပိုင်းရပ်ရွက်များ၏ အရေအတွက် လိုက်၍ အလိပ်များမှ ၁၅ ပေမှ ပေ ၄၀ အထိရှိသည်။ ပပိုင်းရပ်ရွက်များပေါ်တွင် တစ်ဖက်သာ စာရေးလေ့ရှိ၏။ ပပိုင်းရပ်ရွက်များကို ဆေးခြယ် သို့မဟုတ်ရွှေချထားသော တုတ်တံတစ်ချောင်းကပတ်၍ထား၏။ ထိုတုတ်တံ၏အစွန်း နှစ်ဖက်၌ ဖုများတပ်ထားသည်။ စာဖတ်လိုသောအခါ စာဖတ်သူသည်ညာဖက်လက်ဖြင့်ပပိုင်းရပ်အလိပ်ကိုကိုင်၍ ဖြန့်ကာဖြန့်ကာ တစ်ရွက်ပြီးတစ်ရွက်ဖတ်ပြီးလျှင် ဗယ်ဖက် လက်ဖြင့် အခြားတုတ်တံတစ်ခုပေါ်တွင် ပြန်လိပ်သွားသည်။ တစ်လိပ်လုံးကို ဖတ်ပြီးလျှင် ပြန်၍ ပထမ တုတ်တံပေါ်တွင် လိပ်ထားရသည်။ ပပိုင်းရပ်စာလိပ်များမှာ ရှေးအီဂျစ် ခေတ်မှ စ၍ပေါ်ခဲ့သည်။ (ပပိုင်းရပ်။ စက္ကူ-ရှု။)

ကမ္ဘာ့အရှေ့တိုင်းများတွင် ပုရပိုက်နှင့်ပေစာများအသုံးပြုခဲ့ ရာ ပုရပိုက်မှာ စာအုပ်သဘောသက်ဝင်၍ ပေစာများကိုမူ ပေထုပ်ပြု၍ စာပလွေဖြင့် ရစ်ပတ်ကာ သိမ်းဆည်း ထားလေ့ရှိ၏။(ပုရပိုက်။ ပေစာ-ရှု။)

ရှေးဂရိနှင့် ရောမလူမျိုးများသည် ရှည်လျားသော စာမူများအတွက် ပပိုင်းရပ်စာလိပ်များကို အသုံးပြုသော် လည်း အတိုအထွာ မှတ်စရာအတွက်မူ ဖယောင်းအမည်း သုတ်ထားသော ပျဉ်ပြားကလေးများကို သုံးကြသည်။ စတိုင်းလပ်ခေါ် သံချောင်းချွန်ဖြင့် ဖယောင်းပေါ်တွင် စာလုံးများကို ရေးခြစ်ကြသည်။ ထိုစတိုင်းလပ်မှာ မြန်မာ စာပေများကို ရေးသားသောကညစ်နှင့် သဘောချင်းတူ သည်။ အထက်ဖော်ပြရာပါ ပျဉ်ကလေးများကို အလျား တစ်ဖက်၌ အပေါက်များဖောက်၍ သားရေကြိုး၊ သံကွင်း စသည်ဖြင့် တွဲထားတတ်ရာ စာအုပ်သဘော ဖြစ်ပေါ် လာပြန်သည်။

ရှေးခေတ်က စာအုပ် (ဝါ) စာလိပ်များအ တွက် ပပိုင်း ရပ်ကိုအသုံးများသော်လည်း အရေးကြီးသော စာမူ များကို 'ဗယ်လမ်'ခေါ် နွားကလေးသားရေပေါ်၌ ဖြစ် စေ 'ပတ်ချမင်'ခေါ် သိုး သို့မဟုတ် ဆိတ်သားရေ၌ ဖြစ် စေ ကူးယူ၍ စာအုပ်ပြုလုပ်ထားလေ့ရှိ၏။ သိုးနှင့်ဆိတ် သားရေတို့မှာ နွားကလေးသားရေလောက် ချောမွတ် နူး ညိုခြင်း မရှိပေ။

စာရေးသားရန် သားရေမှာ နယ်ပြီးသားဖြစ်သော သား ရေမဟုတ်ချေ ရေနှင့်ဆေး၍ အမွေးများကျွတ်အောင် ထုံးနှင့် ပွတ်တိုက်၍သာထားသော သားရေဖြစ်သည်။ အမွေးကျွတ်သွားသောအခါ သစ်သားဘောင်တွင်ကြက်၍ သားရေကို ခြစ်သည်။ မြေဖြူမှုန့် များနှင့် လိမ်းကျံသည်။ ပြောင်လာအောင်ကျောက်ပွနှင့် ပွတ်တိုက်ပေးရသည်။ ထိုအခါမှ စာရေးသား၍ ရသော 'ဗယ်လမ်'နှင့် 'ပတ် ချမင်'ခေါ် သားရေဖြစ်လာသည်။ နွားကလေး သားရေ သည် စာအုပ် ပြုလုပ်သည့် ပစ္စည်းများထဲတွင် ကြာရှည် အခံဆုံး၊ အလှပဆုံးပစ္စည်းဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဈေး ကြီးသဖြင့် အခါတိုင်းစာအုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် မသုံးနိုင်ပေ။ ပုံနှိပ်ရာ၌လည်း အလွယ်တကူကိုင်တွယ်၍ မရပေ။

နွားကလေးသားရေနှင့် သိုးဆိတ်တို့၏ သားရေများကို စာရေးရန်၊စာအုပ်ပြုလုပ်ရန်အတွက် ခရစ်မပေါ်မီ နှစ် ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်မှစ၍ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ခရစ်တော်ပေါ် သည့်အချိန်လောက်မှစ၍ နွားကလေးသားရေ၊ သိုးဆိတ်

စာအုပ်

သားရေးများကို ပပိုင်ရပ်အရွက်များအစား တဖြည်းဖြည်း ပိုမိုသုံးလာကြသည်။ ခရစ်တော်ပေါ်ပြီး အနှစ် ၄၅၀ ခန့် ကြာသောအခါ စာအုပ်များအတွက် သားရေးများကိုသာ သုံးလေ့ရှိတော့၏။ သားရေးချပ်များကို အရွယ်ညီအောင် ဖြတ်၍ သားကြေးများဖြင့် စုစည်းချုပ်လုပ်လိုက်သော အခါ စာအုပ်ဖြစ်လာ၏။

ရောမအင်ပိုင်ယာကြီးပျက်စီးသွားပြီးသည့်နောက် နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင် အတွင်းတွင် စာအုပ်များကို လက်ဖြင့်သာ ရေးသား ချုပ်လုပ်ခဲ့ကြရသည်။ စာရေးသားရာ၌ ကျူရီးနှင့် ငှက်တောင်များကို ကလောင်အဖြစ်ဖြင့်အသုံးပြုကြသည်။ ပပိုင်ရပ်ပေါ်တွင် အများအားဖြင့် မီးခွက်မိုင်းမှရသော မင်ဖြင့် ရေးခဲ့၏။ သားရေးများပေါ်၌လည်း ထိုမင်ဖြင့် ဆက်လက်ရေးသားကြ၏။ ထိုနောက် မင်အသစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာ၏။ သံမှုန်များနှင့် ဝက်သစ်ချခေါက် ဖြစ်စေ၊ ပဉ္စကနီသီးဖြစ်စေ၊ ရောစပ်၍ ရှုကောရည်ဖြင့် ကျိုလိုက်ရာ မင်ဖြစ်လာသည်။ မင်တွင် ထနောင်းစေးကိုထည့်ထားသဖြင့် သားရေ၌ မင်မှုန်များ စွဲကပ်နေစေ၍ ပျက်ပြယ်ခြင်းမရှိပေ။ စာရေးသားမီ သားရေပေါ်၌ စာများကိုရေးသားရန် မျဉ်းများကို ချွန်ထက်သော ခဲချောင်းဖြင့် သားလေ့ရှိကြသည်။

လှပသောရုပ်စုံပုံများရေးခြယ်ထားသည့် ရှေးဟောင်းစာမူတစ်စုံ

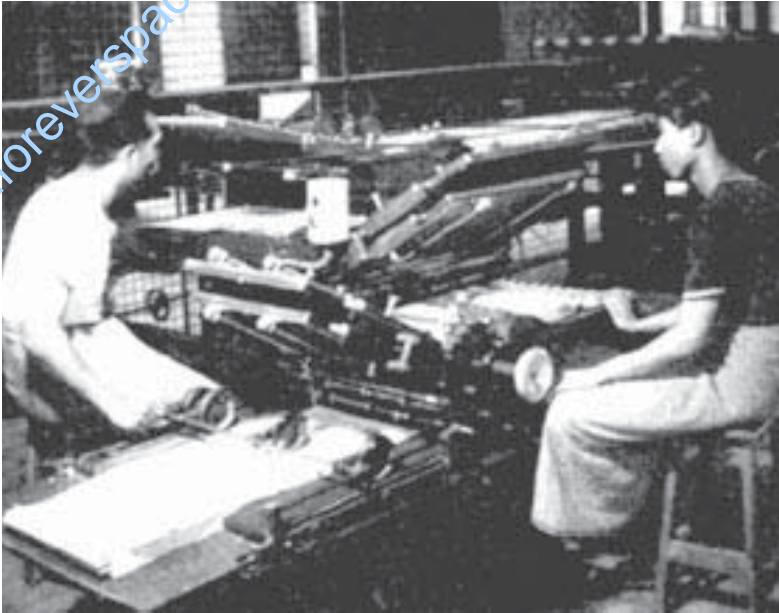
ဥရောပ အလယ်ခေတ်တွင် စာအုပ်များကို ကူးယူရေး သားကြသည်မှာ အများအားဖြင့် ခရစ်ယန် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများတွင် ဖြစ်သည်။ သားရေးလေးချပ်ကို ထပ်ပြီးလျှင် တစ်ခေါက်ချိုးလိုက်သောအခါ အရွက်ရှစ်ရွက်ပါ စာအုပ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်လာသည်။ စာကူးသူသည် တစ်ရွက်စီ ခွဲ၍ရေးသည်။ စာမျက်နှာနှစ်ဖက်စလုံးတွင် ရေးသည်။ ခေါင်းစဉ်များကို မင်နီနှင့်ရေး၍ အစစာလုံးများကို လှပစွာရေးထည့်သည်။ တစ်ပိုင်းပြီး တစ်ပိုင်းရေးသားပြီးသော အခါ ပြန်လည်ဖတ်ရှု၍ အမှားများကိုပြင်ပြီးလျှင် စာအုပ်ချုပ်သူထံသို့ စာအုပ်ချုပ်ရန် စာအုပ်အပိုင်းများကို ပေးပို့ကြရသည်။ စာအုပ်ချုပ်သူသည် သားရေးချပ်ခေါက်များကို ခေါက်ရိုးနားတွင် ဖောက်၍ ကြိုးများဖြင့်သိပြီးလျှင် သစ်သားပြားများကို စာအုပ်အဖုံးပြုလုပ်ရန် အပေါက်ဖောက်ကာ တစ်ပါတည်း ချုပ်လိုက်၏။ ထိုနောက် သစ်သားပြားများနှင့် စာအုပ်ကျောကို သားရေပြားကြီး တစ်ချပ်ဖြင့် ကော်ကပ်ရန် ဖုံးလိုက်၏။ ထိုသားရေဖုံးကို လှပအောင် သံပူထိုး၍ ခြယ်လယ်လေ့ရှိကြ၏။ ဘာသာရေးကျမ်းစာအုပ်များကို အထူးသဖြင့် လှပအောင်ခြယ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ စာမျက်နှာတိုင်းလိုလိုပင် လှပစွာ ရောင်စုံဖြစ်စေ ရွှေမှုန်ချ၍ဖြစ်စေ ရေးဆွဲထားသောပုံ များပါလေ့ရှိသည်။

အလယ်ခေတ်တွင် ဘာသာရေး ကျမ်းစာအုပ်များကိုသာ အများအပြား ရေးခဲ့သည်။ သို့သော် တရားဥပဒေ၊ ဆေးပညာ၊ သဘာဝသမိုင်း၊ ဗေဒင်စသည့် စာအုပ်စာတမ်းများကိုလည်း ရေးသားခဲ့ကြသေး၏။ အသုံးပြုသော ဘာသာမှာ လက်တင်ဘာသာဖြစ်သည်။

လက်ရေးနှင့် ရေးသားသော စာအုပ်များတွင် ခရစ်တော် မပေါ်ထွန်းမီခေတ်က လက်တင် လင်္ကာရေးဆရာ ဗာဂျီရေးသားခဲ့သော ကဗျာလင်္ကာ များကို ခရစ် ၃ ရာစုနှစ် အတွင်းတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်က ကူးယူ၍ လက်ရေးစာအုပ်များပြုလုပ်ခဲ့ရာ ယခုထက်တိုင်မပျောက်မပျက်သေးသော စာအုပ်များအနက် ရှေးအကျဆုံး စာအုပ်များဖြစ်နေသည်။ ယင်းကို ဗက်တီကင် စာကြည့်တိုက်၌ တွေ့နိုင်ပေသည်။

ခရစ် ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ် ကျော်လွန်သောအခါတွင် စာပေလိုက်စားခြင်း၊ ကျမ်းပြုခြင်း ပညာသင်ကြားခြင်း စသည့် ကိစ္စများမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းများမှထက် တက္ကသိုလ်များတွင် ပိုမိုထွန်းကားလာလေသည်။ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးများ ရေးသားကူးယူချုပ်လုပ်သော စာအုပ်များအပြင် တက္ကသိုလ်အမှုထမ်း လူပုဂ္ဂိုလ် စာကူးဆရာများ ရေးကူးချုပ်လုပ်သော လက်ရေးစာအုပ်များ ပေါ်ထွက်လာလေသည်။ တက္ကသိုလ်များနှင့်တွဲဖက်၍ စာအုပ်ဌာနများ ပေါ်လာလေသည်။ ကျောင်းသားများသည် စာအုပ်ဌာနများမှ စာအုပ်များကို ငှားဖတ်ရသည်။ စာ

www.foreverspace.com.mm

စာရွက်ခေါက်စက်

အုပ်များကို ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် အခြားသို့ ယူသွားခွင့် မရှိချေ။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် စာအုပ်များကို အပိုင်ရောင်း ချသော အလေ့အထ ပေါ်လာလေရာ စာအုပ်ဌာနမှ စာ အုပ်ဆိုင်အဖြစ်သို့ ရောက်သွားလေသည်။

ထိုနောက်၌မူ စာရေးစက္ကူပေါ်ပေါက်လာသည်နှင့် စာ အုပ်များကျဆင်းသွားသည်။ ၁၁ ရာစုနှစ်မှစ၍ ဥရောပ တိုက်တွင် စက္ကူကိုအများအပြား အသုံးပြုလာကြသည်။ (စက္ကူ-၅။)

စက္ကူပေါ်လာသော်လည်း စာအုပ်များမြောက်မြားစွာ မဖြစ်ပေါ်နိုင်သေးချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်စာပုံနှိပ် စက်များမပေါ်ပေါက်သေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ စာ ပုံနှိပ်စက်များမပေါ်ပေါက်မီ သစ်သားဗလောက်များနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျမ်းစာအုပ်ငယ်များနှင့် ရိုက်နှိပ်ကြ သည်။ ဗလောက်များဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စာအုပ် များကို ဗလောက်စာအုပ်များဟုခေါ်ကြသည်။ ထိုစာအုပ် များတွင် စာတစ်မျက်နှာအတွက် သစ်သားဗလောက် တစ်ခု ထွင်း၍ ရိုက်ရသည်။ ဗလောက်နှင့်ရိုက်ပြီးနောက် လက် ဖြင့် ဆေးရောင်စုံရေးခြယ်သွင်းလေ့ရှိ၏။ ထိုနောက် ပုံနှိပ် စက်ပေါ်လာလေသည်။ ပုံနှိပ်စက်ပေါ်တွင် စာလုံးတစ်လုံး စီအတွက် ခဲတစ်ခုစီဖြင့်စီ၍ ရိုက်နိုင်လာလေသည်။ ပုံနှိပ်စက် ဖြင့်ရိုက်သော စာအုပ်များမှာ ရောင်စုံမဖြစ်နိုင်တော့ချေ။ ၁၅၅၀ ပြည့်နှစ်လောက်ရောက်သောအခါ ယခုခေတ် စာအုပ်များ၏ ပုံသဏ္ဍာန်အတိုင်း စာအုပ်များ ပေါ် ပေါက်လာပေပြီ။ စာအုပ်၏အစမျက်နှာတွင်စာအုပ်၏အမည်၊

စာရေးသူ၏အမည်နှင့် စာအုပ် ထုတ်ဝေသူ၏အမည်၊ သူ၏ လုပ် ငန်းတည်ရာမြို့၊ စာအုပ်ထုတ်ဝေ သည့်နှစ် စသည်များကို ဖော်ပြ ပါရှိနေရပါသည်။ ကျောဖက်တွင် မူပိုင်ကျေညာချက်နှင့်ပုံနှိပ်သူ၏ အမည်ပါရှိ၏။ ယင်း၏နောက် မျက်နှာများတွင် လေးစားဂုဏ် ပြုခြင်းအနေဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး သီးအားမှတ်တမ်းတင်ရည်စူးချက်၊ ပဏာမ၊ နိဒါန်းစသည်တို့ပါရှိ သည်။ ဗဟုသုတပေးသည့် စာ အုပ်မျိုးတွင် စာသားနောက်၌ ကြောင်းခြင်းရာ အညွှန်းပါလေ့ ရှိ၏။

စက္ကူကို လက်ဖြင့်ပြုလုပ်သည့် ခေတ်က စာအုပ်အတွက်အသုံး ပြုသည့် စက္ကူများမှာ အရွယ် တစ်စားတည်းဖြစ်၍ စက္ကူတစ်ခေါက်ချိုး၊ နှစ်ခေါက်ချိုး စသည်ကိုလိုက်၍ စာအုပ်များ၏အရွယ်ကို ခေါ်ဝေါ် သတ် မှတ်ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် စက္ကူများကို စက်ဖြင့်ပြုလုပ်သော အခါ စက္ကူအရွယ် အစားစားရှိသလာဖြင့် စာအုပ်များ၏ အရွယ်အစားစားကိုလည်း စက္ကူအရွယ်လိုက်၍ ခေါ်ဝေါ် သတ်မှတ်ကြ၏။ သို့သော် ယခုခေတ်တွင် စာအုပ်အရွယ် များကို အမည်အားဖြင့် မဖော်ပြကြဘဲ အလျား၊ အနံ၊ လက်မအားဖြင့်သာ ဖော်ပြကြသည်မှာများလေသည်။

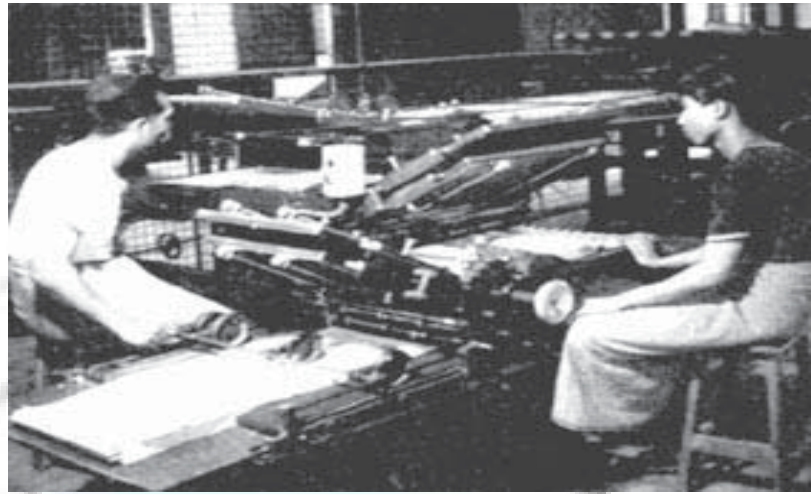
စာအုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် ပါဝင်သောအချက်များ

စာအုပ်တစ်အုပ်ကို စတင်မရိုက်နှိပ်မီ အသုံးပြုမည့် စက္ကူ အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစား၊ စာအုပ်အထူ၊ စာအုပ်အပုံး အမျိုးအစားနှင့် သုံးမည့်ခဲစာလုံး တို့၏ အနေအထားတို့ကို လျာထားသော 'မိမိ' ခေါ် ပုံစံစာအုပ်ကိုကြိုတင် စီစဉ် လေ့ ရှိကြ၏။ စာစီရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုံနှိပ်တိုက်များတွင် ခဲစာလုံးများကို လက်ဖြင့်စီသည်မှာ များပြားသည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ မိုနိုတိုက်၊ သို့မဟုတ် လိုင်နိုတိုက် စာစီစက်များဖြင့် စီလေ့ရှိ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဘာ သာပြန် စာပေအသင်းပိုင် ပုံနှိပ်တိုက်၊ နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာ သနာအဖွဲ့ပိုင် ပုံနှိပ်တိုက်နှင့် အခြားသတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း တိုက် အနည်းငယ်တို့တွင် မြန်မာလိုစီသော မိုနိုတိုက်၊ စာ စီစက်များကို ယခုအခါ အသုံးပြုနေကြ ပြီ။ (မိုနိုတိုက် စာစီစက်၊ လိုင်နိုတိုက် စာစီစက်-၅။)

စာစီပြီးလျှင် စာမျက်နှာများကို အကြမ်းရိုက်ထားသော

စာအုပ်

ပရခေါ် ပုံနှိပ်စာကြမ်းကို ဖတ် ပြင်ဆင်ပြီးသောအခါ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ပုံနှိပ်စက်များဖြင့် အ နောက်နိုင်ငံများတွင်မူ စာ အုပ်တစ် အုပ်လျှင် အုပ်ရေသိန်း သောင်းချီ၍ ပုံနှိပ်ရသည်ဖြစ် ရကား အမှားများပြင်ဆင်ပြီး သောအခါ စာမျက်နှာများကို ကြေးနီပြားပေါ်တွင် အီလက် ထရိုတိုက်ခေါ် လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း ဖြင့်ကူးယူ၍ ထိုကြေးနီပြားမှ တစ်ဆင့် ပုံနှိပ်ခြင်းပြုသည်။ (စတီရီယို ပုံသွင်းနည်း-ရှု။) ထိုသို့ တစ် ဆင့်ကူးယူရခြင်း အကြောင်း

စာအုပ်အဖုံးပြုလုပ်သောစက်

မှာ ရိုးရိုးခဲစာလုံးများနှင့် စီဖွဲ့ထားသော စာမျက်နှာ များကို အခါပေါင်းထောင်သောင်းမက ရိုက်နှိပ်ပါလျှင် ခဲစာလုံးများမှာ ပျော့သဖြင့် ပျက်စီးလွယ်သောကြောင့် ပုံနှိပ်ပြီးစာသားမှာ ကြည်လင်ပြတ်သွားစွာထင်နိုင်မည် မဟုတ်တော့ပေ။ ထိုကြောင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ပြန် လည်စီရပေမည်။ လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း၊ စတီရီယိုပုံသွင်း နည်းဖြင့် ခဲစာမျက်နှာကို တစ်ဆင့်ပုံသွင်း၍နှိပ်ပါမူ ပုံနှိပ် ချက်အခါပေါင်း ထောင်သောင်းရှိသော်လည်း မပျက် စီးနိုင်ပေ။ ခဲစာလုံးများစီထားသော စာမျက်နှာများ အတိုင်းဖြစ်စေ၊ လျှပ်စစ်ပုံသွင်းနည်း၊ စတီရီယိုပုံသွင်း နည်းအရ တစ်ဆင့်ပုံသွင်းထားသော အချပ်များဖြစ်စေ၊ ယင်း စာမျက်နှာများ(ဝါ) အချပ်များကို တွဲဖက်စီစဉ်၍ သံ ဘောင်တစ်ခုတွင်ထည့်ကာ ကျွတ်မကျအောင် ဖို့များ ဖြင့် တင်းကြပ်ထားသည်။ ဤသို့ စာမျက်နှာများကို တစ်ပြင် တည်းတစ်သားတည်းဖြစ်အောင် သံဘောင်တွင် တင်းကြပ်စွာ ထည့်ထားသောအခါ ယင်းတစ်ခုလုံး ကို 'စာဖောင်'ဟု ခေါ်သည်။ စာဖောင်တစ်ခုတွင် ခဲစာ မျက်နှာ (ဝါ)စတီရီ ယိုအချပ်ပေါင်း ၄ မျက်နှာမှ ၆၄ မျက်နှာအထိ ရွယ် အစားလိုက်၍ သွင်းနိုင်သည်။ မြန်မာဝတ္ထုများရိုက်လေ့ရှိ သော အရွယ်အတွက် တစ်ဖောင်လျှင် ၁၆ မျက်နှာပါသည်။ မြန်မာတရားစာ အုပ်များအရွယ်မှာ တစ်ဖောင်လျှင် ၈ မျက် နှာပါသည်။ စာဖောင်များတင်၍ ရိုက်ပြီးသော စာရွက် များကြီးများ ကို ခေါက် လျက် ထိုစာရွက် ခေါက် များကို အစဉ်လိုက်စု၍ချုပ်လိုက်သောအခါ စာအုပ်ကြမ်း ဖြစ်လာ

သည်။ နံဘေးသားများကိုဖြတ်ရန်နှင့် အဖုံးဖုံးရန်သာ လိုတော့သည်။

စာအုပ်တစ်အုပ်ကိုဖွင့်၍ ဖတ်ရှုရာတွင် စာမျက်နှာအစီ အစဉ်နှင့်စာများကို တစ်ဆက်တည်း ဖတ်ရှုနိုင်ပေ သည်။ သို့ရာတွင် စာပုံနှိပ်ရာ၌ ထိုကဲ့သို့ မပြုလုပ်နိုင်ပေ။ စာမျက်နှာအမျိုးမျိုးကို တွဲ၍ပုံနှိပ်ရသည်။ စာဖောင် များပေါ်တွင် ရိုက်လိုက်သော စာရွက်များကိုချိုးခေါက်၍ စာမျက်နှာ အစီအစဉ်ပြုလုပ်ပြီးသောအခါတွင်မှ စာအုပ် ချုပ်ရသည်။ (ပုံနှိပ်ခြင်းအတတ်-ရှု။)

စာအုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် ပထမ၌ စာရွက်များကို စာပုံ နှိပ်စက်တွင် ရိုက်နှိပ်ရသည်။ စာပုံနှိပ်ခြင်း၏သဘော မှာ စာရွက်လွတ်သည် ဒလိမ့်တုံးနှင့်ရစ်ပတ်၍ ပါသွား ပြီးလျှင် ဒလိမ့်တုံး အောက်တွင်ရှိသော စာဖောင်တွင် ဖိပေးခြင်းဖြစ်သည်။ စာဖောင်ကို ချိတ်ခွက်ခေါ် အောက် ခံသံပြားခွက် တစ်ခုပေါ်တွင်ထည့်၍ စက်ပေါ်တင် လိုက်သောအခါ စက်သည် စာဖောင်ကိုအဆက်မပြတ် ရှေ့တိုးနောက်ငင် ရွေ့ပေး လေသည်။ စာဖောင်သည် နောက်ဖက်သို့ ရွေ့သွားခိုက်တွင် ဒလိမ့်တုံးသည် အပေါ်မြောက်နေသည်။ နောက်ဖက်သို့ ရွေ့သွားသော စာဖောင်ကို မင်ဆွတ်ပေးသည့် ဒလိမ့်တုံးက ညီညာ စွာမင်ဆွတ်ပေးပြီးလျှင် စာဖောင်ရှေ့သို့ ရွေ့လာသော အခါတွင် စာရွက်ပါလာသည့်အပေါ်မှ ဒလိမ့်တုံးက စာရွက်ကို စာဖောင်ပေါ်ဖြန့်ကာ နှိပ်ပေးလေသည်။ ထိုအခါ၌ စာဖောင်မှစာသည် စာရွက်ပေါ်တွင် ထင် လာ၏။ စာရွက်တွင် စာများထင် ပေါ်လာသော်

စာအုပ်

လည်း စာရွက်၌မင်စိုနေသေးသဖြင့် မင်ခြောက်မှသာ လျှင် စာရွက်၏ ကျန်တစ်ဖက်ကို ပုံနှိပ်ရပြန်သည်။ စာရွက်များကို ပုံနှိပ်ပြီးသောအခါ စက်ဖြင့် စာရွက် များကိုခေါက်၍ စာမျက်နှာများကို ဖြတ်ပေးပြီးလျှင် စာရွက်များကိုစီ၍ စာအုပ်ချုပ်ယူသည်။ စာအုပ်၏ မျက်နှာ စာဖက်နှင့် ကျောဖက်တွင် ကော်သုတ်၍ စာအုပ်မျက်နှာ ဖုံးကိုတပ်သည်။ စာအုပ်ဖြစ်၍ အစွန်းများမညီလျှင် ညီအောင်စက်စားဖြင့်ဖြတ်ရသည်။

အနောက်နိုင်ငံများ၌စက်များဖြင့် စာအုပ်ချုပ်ခြင်း၊ အဖုံးဖုံးခြင်း ပြုလုပ်ကြ၏။ အဖုံး ထိုက်တန်သည့်စာအုပ် များကိုသာလက်ဖြင့်အထူးတလည် ချုပ်လေ့ရှိ၏။ မြန်မာနိုင်ငံအစရှိသော အရှေ့တစ်လွှား တိုင်းပြည်များတွင် စာအုပ်များကို လက်ချုပ်ချုပ်သည်က များလေသည်။ ယခုခေတ် လက်ဖြင့်စာအုပ်ချုပ်နည်းသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ လောက်က ပေါ်ခဲ့သောနည်းပင်ဖြစ်၏။ စာအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ချုပ်ခွက်ရှိရန် အရေးကြီးသည်။ ချုပ်ခွက်သည် ခေါက်ထားသော စာရွက် များကို ဖိထားရန် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖိပြီးမှ စာအုပ်ချုပ်ခြင်းကို စတင်ပြုလုပ်ရသည်။ စာအုပ်ကို ချုပ်ပြီးသောအခါ အဝတ်ဖုံးဖြစ်စေ၊ သားရေဖုံးဖြစ်စေ၊ အဖုံးပေါ်တွင်တင်၍ချုပ်နိုင်သည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်က စာအုပ်ချုပ်ရာတွင် ဝက်သစ်ချသားကို စာအုပ်ဖုံးအဖြစ်ဖြင့် ချုပ်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများဖြစ်စေရန် စက္ကူချပ်အထူများကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုစက္ကူချပ်အထူပေါ်တွင် စက္ကူကို သော်လည်းကောင်း၊ အဝတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သားရေကို

သော်လည်းကောင်း ကော်နှင့်ကပ်ထားနိုင်ပေသည်။ စာအုပ်ဖုံးအဖြစ် အသုံးပြုရန်အတွက်အဝတ်သည် သားရေထက်လွယ်ကူ၍ ထင်ရှားသော စာလုံးများကို အဝတ်ပေါ်၌ အလွယ်တကူနှင့် ရိုက်နှိပ်နိုင်ပေသည်။ ၁၅ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းလောက်တွင် စာအုပ်ဖုံးများကို ရွှေချပေးလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ စာအုပ်ဖုံးများကို အမျိုးမျိုး ရွှေချထားသဖြင့် လှပသော စာအုပ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ စာအုပ်များကို ရွှေချသောနည်းခေတ် စားလာသော်လည်း ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် ၁၈ ရာစုနှစ်တိုင်အောင် စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများကို ရိုးရိုးသာချုပ်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ အီတလီ၊ ပြင်သစ်နှင့်အင်္ဂလန်တို့တွင် ရွှေချထားသော သားရေများကို မျက်နှာဖုံးတွင်ကပ်၍ တန်ဆာဆင်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် လှပသော စာအုပ်များ ထွက်ပေါ်ရေးအတွက် ၁၇ ရာစုနှစ်မှစ၍မှူးကြီးမတ်ကြီးတို့က စာအုပ်ချုပ်သူများအား ငွေဖြင့် ထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ ထွက်ပေါ်လာသော လှပသည့် စာအုပ်များကို ပြတိုက်များနှင့် ပိဋတိုက်များတွင် ထားလေ့ရှိကြသည်။

၁၉ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တွင် စာအုပ် ချုပ်နည်းများ၌ အသစ်ထွင်ချက်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ စာအုပ်မျက်နှာဖုံးများကို စာအုပ်နှင့်အမျိုးအစားကိုက်အောင် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ စာအုပ်မျက်နှာဖုံးကို မြင်ရုံနှင့် စာအုပ်ကို လိုချင် ဝယ်ချင်စေအောင် ပြုပြင်ပေးနည်းများကို ပြုလုပ်လာကြသည်။ ယခုခေတ်တွင်ထွက်ပေါ်သည့် စာအုပ်အမျိုးမျိုး၌ စာအုပ်နှင့်လိုက်လျောသော မျက်နှာဖုံးများ တပ်ဆင်ထားသည် ဖြစ်၍ စာအုပ်တိုင်းသည် လှပတင့်တယ် ဖတ်ချင်စဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။

စာအုပ်ချုပ်စက်

စာမြိပ်နှံကောင် ။ ။စားမြိပ်နှံတတ် သည့် သတ္တဝါများတွင် နွား၊ သိုး၊ ကုလား အုပ်၊ သမင်၊ ဆိတ်၊ တောဆိတ်၊ သစ်ကုလား အုပ်စသောတိရစ္ဆာန်များပါဝင်သည်။ ဤတိရစ္ဆာန်များ၌ ထူးဆန်းသောအစာချေနည်း ရှိသည်။ အများအားဖြင့် ယင်းတိရစ္ဆာန်များသည် အစာကိုကြိတ်ခြင်းမပြုဘဲ တံထွေးနှင့် ရော၍ မျိုချလေ့ရှိသည်။ အစာသည် အစာဝင်လည်ချောင်းမှတစ်ဆင့် အစာအိမ်သို့ရောက်သွားသည်။

အစာအိမ်တွင် အခန်းလေးခန်းပါရှိရာ ပထမအခန်းမှာ ရူးမင်း၊ ဒုတိယအခန်းမှာ ရက်တီကျူးလမ်း၊ တတိယအခန်းမှာ အိုမာဆမ်၊ စတုတ္ထအခန်းမှာ အဖိုမာဆမ်ခေါ်အခန်းတို့ဖြစ်ကြသည်။ စတုတ္ထအခန်းမှာ အစာအိမ်

အစစ်အမှန်ဖြစ်သည်။ အခန်းအားလုံးပင် အစာကိုချေ ဖျက်ရာ၌ ကူညီကြသည်။ အစာကိုလုံးထွေးပြီး အကြမ်း လိုက်နာချလိုက်သောအခါ အစာသည် ရူးမင်းခေါ် အကြီးဆုံး အစာအိမ်အခန်းသို့ ရောက်လာသည်။ အစာသည် ဤ အခန်းမှ ရက်တီကျူးလမ်းခေါ် ပျားပလို့နှင့် တူသော အစာ အိမ်၌ ဒုတိယအခန်းသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ ရက်တီကျူး လမ်းတွင် အစာသည် စားမြုံ့ အလုံးကလေးများအဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားသည်။ အစာစားပြီးသောတိရစ္ဆာန်သည် စားမြုံ့ပြန်လိုသောအခါ ရက်တီကျူးလမ်းတွင် ပါရှိသော ကြွက်သားက ထိုစားမြုံ့ပြန်ကလေးများကို ပါးစပ်သို့ ရောက်အောင် ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပေးသည်။ ပါးစပ်သို့ပြန် ရောက်လာသောစားမြုံ့ကို မေးဝဲ၍ ချေချက်ပြီးလျှင် အစာ အိမ်၏ တတိယအခန်းဖြစ်သော အိုမာဆမ်သို့ ပို့လိုက်သည်။ ထိုနေရာမှတစ်ဖန် အစာသည် အစာအိမ်အစစ် အဗိုမာဆမ်သို့ ရောက်သွားသည်။ ကုလားအုပ်၏ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ အခြားစားမြုံ့ပြန်ကောင်တို့ကဲ့သို့ အစာအိမ် တတိယ အခန်း အိုမာဆမ်မပါရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အစာအိမ်မှ အစာသည် အစာအိမ်ရည် သို့မဟုတ် ဂဲစတြစ်ရည်တို့ဖြင့် ရော၍ အူသိမ်များသို့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ အစာချေ ချက်ခြင်လုပ်ငန်း ပြီးဆုံးသွားသည်။ ချေချက်ပြီးသားအစာ ကို အူသိမ်အတွင်းမျက်နှာပြင်က စုတ်ယူ၍ ခန္ဓကိုယ် အနံ့အပြားသို့ သွေးကြောများဖြင့်ပို့ဆောင်ပေးသည်။

စားမြုံ့ပြန်ကောင်များထဲတွင် ကုလားအုပ်နှင့် လာမာ ကုလားအုပ်တို့မှလွဲ၍ အခြားတိရစ္ဆာန်များ၌ အထက်မေး ရိုးတွင် ရှေ့သွားများမပါချေ။ သို့သော် သွားဖုံးသည် မာသောချပ်ပြားကြီး ဖြစ်နေသောကြောင့် သွားကဲ့သို့ ပင်

အသုံးပြုနိုင်သည်။ အစာစားသောအခါ မြက်ကို အပေါ် သွားဖုံးချပ်ပြားနှင့် အောက်သွားများအကြားတွင် ကိုက် ထားသည်။ ထိုနောက် ခေါင်းကို ဘေးဖက်သို့ ရမ်းလိုက် သောအခါ မြက်ပင်များသည် ပြတ်၍ပါလာသည်။ စား မြုံ့ပြန်ကောင်များသည် အံသွားများဖြင့် ဟင်းသီးဟင်း ရွက်မျှင်များကို ကြိတ်ဝါးနိုင်ကြသည်။

စိတြနက္ခတ် ။ ။(နက္ခတ် ၂၇ လုံး-ရှု။)

စီးကရက် ။ ။(ဆေးပင်-ရှု။)

မိမိစုဆောင်းထားသည့် လိပ်ပြာများကို သူတစ်ပါးအားပြသနေသူ

စုဆောင်းခြင်းအလေ့ ။ ။အရှည်မြောက်တတ်သူတို့သည် နောင်ရေးဖူလုံစေရန် ကြေးငွေဥစ္စာတို့ကို စုဆောင်းတတ် ကြ၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ စီးပွားရေးအလိုငှာ မဟုတ်ဘဲဝါသနာအလျောက် ပစ္စည်း စုဆောင်း ခြင်းလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းသို့ စု ဆောင်း သောပစ္စည်းတို့မှာ နောင်အခါတွင် ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းတရပ်အနေနှင့် လူ့သမိုင်းအတွက် လည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းအတွက် လည်းကောင်း၊ အနုပညာသမိုင်းအတွက် လည်းကောင်း အလွန်တရားတန်ဖိုးရှိလာတတ် သည်။ ထိုကြောင့် အချို့က ရှေးဟောင်းပစ္စည်း များကို စုဆောင်းကြ၏။ အချို့ကား ကျောက် စာ၊ ပေစာ၊ ပုရပိုက်၊ မင်စာ၊ စာအုပ်၊ ပန်းချီကား၊ ရုပ်တုစသည်တို့ကိုစုဆောင်းကြ၏။ အချို့ မှာမူ တံဆိပ်ခေါင်း၊ မီးခြစ်ခွံ၊ စီးကရက် အရုပ်ကား စသည့် အသေးအဖွဲ့ ပစ္စည်းတို့ကို စုဆောင်းကြ၏။ ပါဏဗေဒလိုက်စားသူတို့မှာ သတ္တဝါ အမျိုးမျိုးတို့၏ အရိုးစုများ၊

တမြုံ့မြုံ့ဖြင့် စမြုံ့ပြန်နေသောနွား

www.foreverspace.com.mm

တိုင်းနိုင်ငံအသီးသီးမှ တံဆိပ်ခေါင်းများကိုလည်း စုဆောင်းလေ့ရှိကြသည်

အကြေးခွဲများ၊ ယောက်သွားခွဲများ စသည်တို့ကို စုဆောင်းကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ စုဆောင်းခြင်း၌ ဝါသနာပါသော သဋ္ဌေးသူကြွယ်များသည် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ဈေးကြီးပေး၍ ဝယ်ယူသိုမှီးထားတတ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စည်းတို့ကို အပျင်းပြေသဘောထားကာ မှန်မှန်စုဆောင်းသွားသော် နောင်တစ်နေ့တွင် အကျိုးခံစားနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် အနောက်နိုင်ငံများတွင် ဤစုဆောင်းခြင်း အလေ့အထသည် ကလေးသူငယ်ကအစ ခေတ်စားလေသည်။

စုဆောင်းရာ၌ ပစ္စည်းနှစ်မျိုးရှိသည်။ အိမ်တွင်းနှင့်ဆိုင်သောပစ္စည်းနှင့် အိမ်ပြင်ပနှင့်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဟူ၍ ဖြစ်၏။ တံဆိပ်ခေါင်း၊ ဓာတ်ပုံ၊ စာအုပ် စသည်တို့ကို စုဆောင်းခြင်းမှာ အိမ်တွင်းဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများကို စုဆောင်းခြင်းဖြစ်၏။ ပန်းပွင့်၊ ခရုခွံ၊ လိပ်ပြာ၊ ဖလံကောင် စသည်တို့ကို စုဆောင်းခြင်းမှာ အိမ်ပြင်သို့ထွက်၍ ရှာဖွေ စုဆောင်းခြင်း ဖြစ်၏။ စုဆောင်းမှု၌ မကျွမ်းကျင်သူတို့သည် ရရာပစ္စည်းမျိုးစုံကို ရှာဖွေစုဆောင်း တတ်ကြသည်။ ဤစုဆောင်းနည်းမျိုးမှာ အလုပ်ပို၍ အချိန်ကုန်သလောက် အကျိုးမများချေ။ တစ်မျိုးကောင်းကို ရွေး၍ စွဲစွဲမြဲမြဲ စုဆောင်းခြင်းသည် သာ၍ အကျိုးရှိစေတတ်သည်။

စုဆောင်းသည့်အခါ စုဆောင်းသည့် ပစ္စည်းအမျိုးအမည်၊ စုသည့် နေ့ရက်၊ မည်သို့ရရှိကြောင်း၊ ရရှိသည့်ဌာန၊ ပစ္စည်းနှင့်စပ်ဆိုင်သော သမိုင်းစသည်တို့ကို မှတ်တမ်းတင်၍ ထားသင့်သည်။ နောင်သောအခါ၌ ထိုမှတ်တမ်းသည် အဖိုးတန် သမိုင်းအကျဉ်းချုပ် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

စုကာပန်း။ ။စုကာပန်းကို နွယ်နီနတ်ပန်းဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ပက်ဆီဖလိုရာလောရီဖိုးလီးယား' ဖြစ်သည်။ အလွန်လှပ၍မွှေးကြိုင်သည်။ ထိုပန်းပင်မျိုးသည် နိုင်ငံခြား၌ မူလပေါက်သည်။ အနောက်

အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ထိုပန်းပင်ကို ကျွဲခေါင်းသီးနွယ်ဟူ၍ ခေါ်သည်။ ဤလောရီဖိုးလီးယားပန်းမျိုးသည် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အဦးဆုံးယူလာသော စုကာပန်းမျိုးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

ရုက္ခဗေဒအမည်ဖြင့် 'မက်ဆီဖလိုရာ ဖိတီတာ'ဟုခေါ်သော စုကာပန်းမျိုးလည်း ရှိသည်။ ထိုပန်းမျိုးကို တောစုကာဟုလည်းကောင်း၊ သကြားသီးနွယ် ဟုလည်းကောင်း ခေါ်သည်။ ထိုပန်းအနံ့မှာ မကောင်းချေ။ ဥယျာဉ်များတွင် တွေ့ရခဲသော်လည်း ခြံစည်းရိုးများပေါ်၌ နွယ်လျက် ပေါက်သည်ကိုတွေ့ရတတ်သည်။ တောစုကာပန်းမျိုးကို မော်လမြိုင်မြို့အနီးတွင် အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။

စုဠာမဏိစေတီ။ ။စုဠာမဏိစေတီကား နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တွင် နှစ်ထပ်မြောက်ဖြစ်သော တာဝတိန်သာနတ်ပြည်ဝယ် နတ်များ တည်ထား ကိုးကွယ်အပ်သော စေတီဖြစ်၏။ ယင်းစေတီ တည်ထား ကိုးကွယ်ခြင်းအကြောင်းကား ဤသို့တည်း။

စုကာပန်းပင်မှသီးသော စုကာသီးများ

နရပတိစည်သူမင်းကြီးတည်ထားခဲ့သော ပုဂံမြို့စုဋ္ဌာမဏိစေတီ

ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးဝယ် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ခံစား၍နေရာ အသက်တော် နှစ်ဆဲကိုးနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ ရဟန်း၏ အသွင်နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင် သဖြင့် သံဝေဂရ၍ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်လျက် ဖိုးတော်အဉ္စနမင်း ဖြိုကြွင်းသက္ကရာဇ် ၉၇ ခု ဝါဆိုလပြည့် တနင်္လာနေ့သန်းခေါင်ယံအချိန်တွင် ဆန္ဒအမတ်ကို နောက် လိုက်ခေါ်၍ 'ကဏ္ဍကမြင်းကို စီးနင်းကာ တောထွက်တော် မူ၏။ တစ်ညအတွင်းမှာပင် ယူဇနာသုံးဆယ်မျှခရီးကို လွန်၍ ရှစ်ဥသဘမျှကျယ်သော အနောမာမြစ်ကိုကူးပြီး လျှင် မြင်းတော်မှ ဆင်းသက်၍ ဝတ်ဆင်သော တန်ဆာနှင့် မြင်းတော်ကို ဆန္ဒ အမတ်အား အပ်နှင်းကာ ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ ပြန်လွှတ်လိုက်၏။

ထိုနောက် လက်စွဲတော်သန်လျက်ဖြင့် ဆံတော်ကို ဖြတ် ပြီးလျှင် 'ငါသည် စင်စစ်ဘုရားဖြစ်မည်မှန်မူ ဆံတော် သည် မြေသို့ မကျဘဲ၊ အထက် ကောင်းကင်၌ တည်စေ သော'ဟု အဓိဋ္ဌာန်၍ ကောင်းကင်သို့လွှင့်မြောက် လတ် သော် တစ်ယူဇနာမျှလောက်သောအရပ် လေထဲ၌ ပန်း ဆိုင်းဆွဲသကဲ့သို့ တည်လေ၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ဆံတော်ကိုမြင်လျှင် ရတနာ ပန်းတောင်းဖြင့် ခံယူကာ တာ ဝတိန်သာ နတ်ပြည်ဝယ် ဆံတော်ကို ဌာပနာ၍ ရတနာခုနစ် ပါး ခြယ်လှယ်လျက်စုဋ္ဌာမဏိစေတီကို တည်ထားကိုး ကွယ်လေ၏။ ဉာဏ်တော်အမြင့်ကား သုံးယူဇနာမြင့် သည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံအဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

ထိုစုဋ္ဌာမဏိစေတီဝယ် အလောင်းတော်၏ ဆံတော်ဓာတ် တစ်မျိုးသာ ဌာပနာသည်မဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော် မူသောအခါ ကြွင်းကျန်ရစ်သော ဓာတ်တော် တို့ကို ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့အား ဒေါဏ ပုဏ္ဏား ဝေဒုစဉ် ဦးရစ်ကြား၌ ဝှက်ထားသည့် လက်ျာစွယ်တော်ကိုလည်း သိကြားမင်းပင် ယူဆောင်ကာ ဌာပနာသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ၌ပင်ဆို၏။ လက်ျာညှပ်ရိုးတော်ကိုကား အထူး မဆို။ သို့မဆိုသော်လည်း ထိုစဉ်အခါမှာပင် သိကြားမင်း ယူဆောင်၍ လက်ျာစွယ်တော်နှင့်အတူ ဌာပနာသည်ဟု ယူဆရန်ရှိ၏။ သို့အတွက် စုဋ္ဌာမဏိစေတီများ ဗုဒ္ဓဓာတ် တော်သုံးမျိုး ဌာပနာ၍ တည်ထားသောစေတီ ဖြစ်၏

(မှတ်ချက်။) လက်ျာညှပ်ရိုးတော်ကို ဌာပနာသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝံသ အဋ္ဌကထာ၊ သုတ်မဟာဝါပါဠိနှင့် သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ တိုက်ရိုက်အဆိုမရှိသော်လည်း ပါ ရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ဗာဟိရနိဒါန်း၌ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း ရောက် အရှင်အဟိန္ဒမထေရ်က သုမဏသာမဏေကို သိ ကြားမင်းထံသို့ ဓာတ်တော်အတောင်းခိုင်းရာ လက်ျာညှပ်ရိုး တော်ကိုလည်း သိကြားမင်းပင် ယူဆောင်၍ ဌာပနာကြောင်း ထင်ရှား၏။

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စုဋ္ဌာမဏိစေတီကား နတ်ပြည် တွင်ရှိသောစေတီဖြစ်၏။ လူ့ပြည်တွင်လည်း ပုဂံမြို့၌ စုဋ္ဌာ မဏိစေတီတစ်ဆူရှိ၏။ ယင်းစေတီ တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။

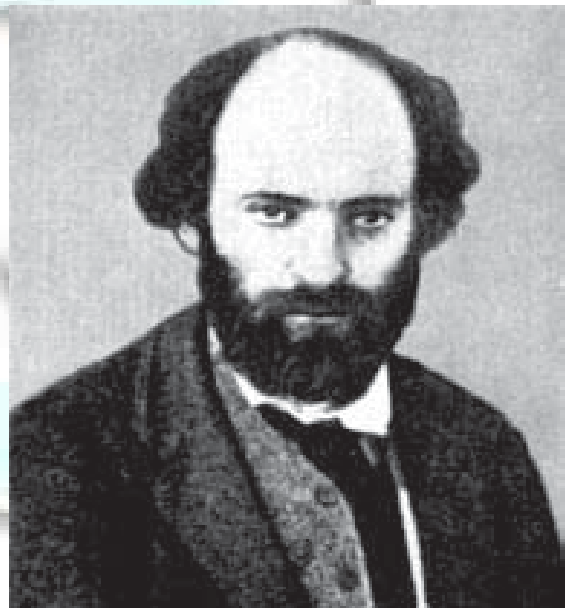
သက္ကရာဇ် ၅၄၅ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော နရပတိစည်သူ မင်းကြီးသည် သက်တော် ၄၆ နှစ်၊ နန်းစံ ၉ နှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၅၄၅ ခုနှစ်တွင် ပုဂံမြို့အရှေ့ တို့ဝပ်တောင်သို့တက်၍ ဘေးတော်နော်ရထာမင်းကြီးကောင်းမှုတော် စွယ်တော်ရှင် စေတီကိုဖူးမြော်ပူဇော်ပြီးလျှင် ပြန်လာခဲ့ရာ ချောက်ကမ်းပါးတစ်ခုသို့ ရောက်၍ ယင်းချောက်ကမ်းပါးဝယ် ညအခါ ပဝင်းတောက်မြောက် အရောင်တစ်လက်လက်ထွတ်လတ်သည်ကိုမြင်လျှင် မျိုးမတ်တို့ကို မေးတော်မူ၏။ (နရပတိစည်သူမင်း-ရှု။) မျိုးမတ်တို့သည် မီးကိုလည်းမတွေ့ရ၊ တစ်စုံတစ်ရာကျောက်ကိုလည်း မတွေ့ရသဖြင့် မည့်သည့်အရာဝတ္ထုမှထွက်သော အရောင်ဖြစ်သည်ဟုတပ်အပ်သေချာ မလျှောက်ထားနိုင်ကြကုန်။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည် ငါ့အား ဤနေရာဌာန၌ ဘုရားတည်စေလို၍ ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်မှ ရောင်ခြည်တော် ကွန်မြူးသည် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် ပြည်သူပြည်သားတို့အား အပူတစ်ပြင်းဆင့်ဆိုကာ ထိုချောက်ကို ပြည့်အောင်ဖို့စေ၏။ စည်မျက်နှာကဲ့သို့ ညီညွတ်၍ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသောမြေအပြင်ဝယ် လိုဏ်နှစ်ဆင့်ရှိစေတီတစ်ဆူကို တည်ထားကိုးကွယ်လေ၏။ ထိုစေတီ၏ဘွဲ့တော်ကိုလည်း တာဝတိန်သာနတ်ပြည်ရှိ စူဠာမဏိစေတီ၏ဘွဲ့တော်ကိုယူ၍ သဒ္ဓါပုစာအားဖြင့် တင်စားကာ စူဠာမဏိစေတီဟူ၍ပင် ဘွဲ့တော် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတော်မူ၏။

ဤသည်တို့ကား မန္တလေးမြို့ မဏိရတနာမြတောင်တိုက်၊ မြတောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားစီရင်အပ်သော ပုဂံမြို့ ဘုရားဆယ့်ခုနစ်ဆူသမိုင်းတွင် ရေးသားပါရှိသည့် အတိုင်းဖြစ်၏။ ထိုသမိုင်းလာ တို့ဝပ်တောင်ကို ပုဂံမြို့ စူဠာမဏိ ကျောက်စာရင်း၌ တုရင်ဟုပြသည်။ ကျောက်စာပါ စကားကို အောက်တွင်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ (ခေတ်ပုံနှိပ်စာကို၌ ခေတ်သုံး စာလုံးအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။)

‘သက္ကရာဇ် ၅၄၅ ခု စိဿနစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၃ ရက် |ကြာသပတေးနေ့အား စံပျူတိတ်ကျွန်းထက်တော် တေန်ယံအရောင်သိုဝ်တောက်ပစ္စာစသော နတ်နှင့်တူသော စည်သူမင်ကြီ သည်ကာ အရှေ့ တုရင်သိုဝ်ထွက်တံမုလတ်သောအခါ၌လျှင် ထိုတောက်သည်ကာမိလောဟု မေတ်မု၏။ သုများတိုဝ်ကာ မီဟုရယ် နတ်ငလျာက်၏ မင်ကြီ (ကာ) ပတ္တမြါ တောက်စသအမှတ်ကိုဝ် သိတ်မုရယ် ဆင်(င်) တံပြန်လတ်ရယ် ဩဤမြေအရပ်ကာ မြတ်စွာတကားဟု ဆိုဝ်တံမုရယ် ကုတ်အ(ရာ)နှင့်ခ၏ နှင်မြီမှလျှင် မြေထွက်ခွင်ရယ် ထာမနာ၏ ကုတ်အရောလေတေ၏ ကုတ်တဆင်ပြီကလျှင်။ ဩပုရာလေပြတ်မု၏။ ထိုဝ်ပြီမှလျှင်အထက် တဘင်ပြတ်မုဆိုပြီ၏။ ထိုဝ်ပြီမှလျှင် အထက်ပုရာပြတ်မု သည်ပြီဟူ မင်ကြီကိုဝ်နတ် လျောက်၏ (မင်) ကြီဟုတ်တွင် ဝင်ရွှေပုရာရှေ့နေတ် မူသအခါနိုက်လျှင် မဟာ

(သွကြီ) ကိုခပ်တံမုရယ် ရေစင်တံချသည်ကာ ‘ကျောက်စာပါ တုရင်တောင်ကို မုန်နန်း မဟာရာဇဝင်၌ တူရွှင်းတောင်ဟု ရေးသည်။ ယခုခေတ်၌ တို့ဝပ်တောင်ဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ **ဦးကြီးဖေ။**

စေဇန်းပီ(ခရစ် ၁၈၉၃-၁၉၀၆)။ ပြင်သစ်ပန်းချီဆရာ ပေါစေဇန်းသည် ရှေးရိုးပန်းချီစံနစ်ကို တော်လှန်ခဲ့သူ တစ်ယောက်ဖြစ်၏။ ထိုခေတ်အခါက တော်ဝင်ပန်းချီဆရာများလိုက်နာကျင့်သုံးလျက်ရှိသော အစဉ်အလာများကို ဖီလာပြုကာ မိမိစိတ်ကူးဖြင့် ပန်းချီကားများ ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ထိုကြောင့် ပါရစ်မြို့တွင် စေဇန်အာပန်းချီတော်လှန်ရေးသမားတစ်ယောက်ဟူ၍ အသိအမှတ် ပြုထားကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ပါရစ်မြို့၌သာမက ဥရောပတိုက်

ရှေးရိုးပန်းချီစံနစ်ကို တော်လှန်ခဲ့သူပြင်သစ်ပန်းချီဆရာ

တစ်ခုလုံးရှိ များစွာသော ပန်းချီပညာရှင်တို့၏ ရှုတ်ချခြင်းကိုခံခဲ့ရဘူးသည်။ ဤခေတ်၌ကားစေဇန်းသည် ခေတ်ပန်းချီပညာရပ်၏အခြေခံကို စတင်ပြုစုခဲ့သူဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံရသည်။

စေဇန်းသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ပရောပန်းနယ်ရှိ အက်မြို့တွင် ၁၈၃၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး ဖြစ်သော်လည်း စေဇန်းသည် ပန်းချီပညာကို ဝါသနာပါသူ ဖြစ်ရာ အသက် ၂၄ နှစ်အရွယ်မှစ၍ ပါရစ်မြို့တွင် ပန်းချီပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့လေသည်။

နက်နဲသောအမိပ္ပယ်ကိုဆောင်သည့်စေဇန်း၏ပန်းချီလက်ရာ

စေဇန်းသည် ပန်းချီဆရာ၏ အမြင်သက်သက်ကိုသာ ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ထိုပန်းချီကား၏နက်နဲသော အမိပ္ပယ်ကို ပေါ်လွင်စေနိုင်မည်မဟုတ်ဟု ယုံကြည်သည်။ ထို ယုံကြည်ချက်အတိုင်း သူရေးဆွဲသောပုံတွင် ဆေးရောင်အမျိုးမျိုးကို နက်နဲသော အမိပ္ပယ်ဖော်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ စေဇန်းရေးခြယ်သော ပန်းချီကားများသည် ရိုးရိုးနှင့် နက်နဲသည်။

စေဇန်း ရေးဆွဲသောပန်းချီကားများ၏ နက်နဲခြင်းကို ထိုပန်းချီဆရာကွယ်လွန်ပြီးနောက်မှ လူများ သဘောပေါက်နားလည်ကြသည်။ ထိုကြောင့် စေဇန်းသည် အသက်ရှင်နေစဉ် ပန်းချီကျော်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် မကျော်ကြားခဲ့ချေ။ ၁၉၀၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ပေါစေဇန်း အနိစ္စရောက်လေသည်။

ကြာကာသဝန္တနာ ဆုယူရာဌာန

စိမ်းလန်းစိုပြည်လျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကား 'များလှစေတီ၊ မြန်ဌာနီ'ဟု ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က အသိအမှတ်ပြုလောက်အောင် စေတီပုထိုးနှင့် တင့်ရွန်းဝေဆာလှပေသည်။ ကုန်းမြင့်တောင်ထိပ်၊ တောရိပ်မြစ်နား၊ မြို့ရွာများတွင်ဗုဒ္ဓသာသနာရောင်ထိန်ထိန်ပြောင်နေသည်မှာလည်း စေတီပုထိုးများ၏ တန်ခိုးရှိန်စော်အာနုဘော်ကြောင့်ပင်ဖြစ်ချေသည်။ ထိုစေတီပုထိုးတို့ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်မှာ ယနေ့တိုင်တည်မြဲနေသော ဖြစ်စဉ်သမိုင်းကားချပ်ကို လေ့လာကြည့်ညှိနိုင်ကြရန် တင်ပြအပ်ပါသည်။

စေတီပုထိုးများ။ ။စေတီဟူသည်မှာ အရိုအသေပြုအပ်သောအရာဝတ္ထုဖြစ်၏။ စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ (၁) ဘုရားရှင်၊ (၂) ပစ္စေကဗုဒ္ဓအရှင်များ၊ (၃) သီလဝန္တဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာများနှင့် (၄) စကြာဝတေးမင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓစေတီမှာလည်း (၁) မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်မှဖြစ်သမျှ ဓာတ်တော်များကိုခေါ်ဆိုသည့် သာရီရိကစေတီ၊ (၂) ဗောဓိပင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင်တော်ပရိက္ခရာစသည်ကို ခေါ်ဆိုသော ပရိဘောဂစေတီနှင့် (၃) မြတ်စွာဘုရား၏ အနန္တဂုဏ်တော်တို့ကို မှန်းဆရည်ရွယ်အပ်သော ရုပ်ပွားတော်ဆင်းတု

တော်စသည့် ဥဒ္ဒိဿစေတီဟူ၍ သုံးပါးပြားသတည်း။ ပဋိစ္စမှပျိုဒိစသော တရားတော် ဒေသနာတို့ကို ပေ၊ ရွှေပြား၊ ငွေပြား စသည်များပေါ်တွင်ရေးကာ သိုမှီး ဌာပနာပြုသည်ကို မေဗ္ဗစေတီမည်စေ၍ စေတီလေးပါးဟု ရေတွက်ကြသေးသည်။

စေတီပုထိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

တေရသနိပါတ် ကာလိင်္ဂဗောဓိဇာတ်ကိုထောက်၍ အနာထပိဏ်သူဌေး တောင်းပန်၍ ရှင်အာနန္ဒာလျှောက်ထားသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်တွင် သာရီရိကစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီနှင့် ဥဒ္ဒိဿစေတီတို့ကို မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူကြောင်း

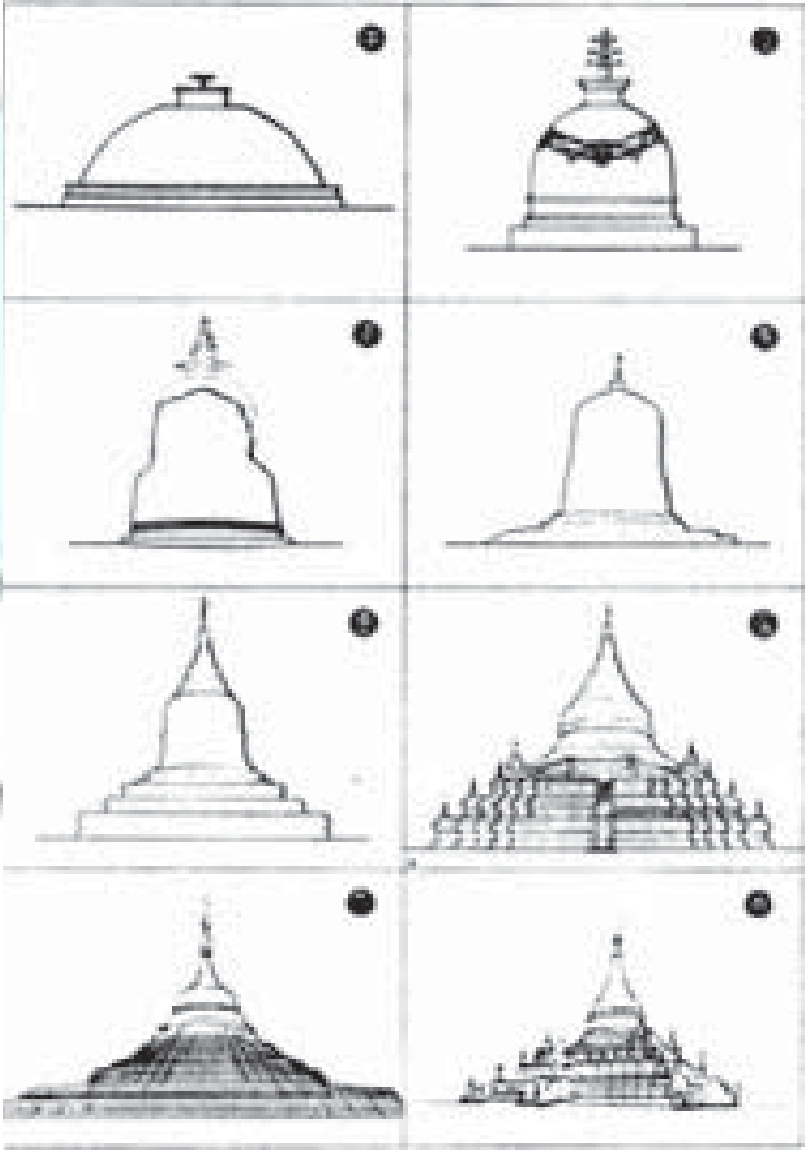
စေတီပုထိုးများ

သိသာလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံယူတော်မူ သည့်နောက် ရာဇဂဟ၊ ဝေသာလီ၊ ကပိလဝတ္ထု၊ အလ္လကပ္ပ၊ ရာမဂါး၊ ဝေဋ္ဌဒီပ၊ ပါဝေယျက၊ ကုသီနာရဟူသော ရှစ် ပြည်ထောင်သောမင်းတို့သည် အသီးအသီး ဓာတ်တော် တို့ကိုယူဆောင်၍ မိမိတို့တိုင်းပြည်၌ စေတီတည်ကြ ကြောင်း ထိုစေတီတို့သည် ဓာတ်တော်ကိုဌပနာ၍ တည် သောကြောင့် ဓာတုစေတီမည်ကြောင်း၊ ထိုနောက် ရှင် မဟာကဿပမထေရ်သည် ထိုမင်းတို့လက်ထက်၌ ကိုးကွယ် လောက်ရုံပေးထားခဲ့၍ ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်ပြီး လျှင် အဇာတသတ်မင်းအား ရာဇာဂြိုဟ်ပြည်တွင် မြေ အတွင်းစေတီ တည်လုပ်မြှုပ် ထားစေကြောင်းဟူ၍ ကျမ်း ဂန်များ၌ အသီးသီး လာရှိ၏။

သက်တော်ထင်ရှား မြတ် စွာဘုရားကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော် တို့ကို ပူဇော်ခြင်းသည် ကု သိုလ်ပုညတူမျှသည်၏အဖြစ် ကြောင့် သာသနာပြု မင်း ကောင်း မင်းမြတ်ဖြစ်သော သီရိ ဓမ္မာသောက မင်းကြီးသည် အများသတ္တဝါတို့၏ အကျိုးကို တောင့်တတော်မူသဖြင့် အ ဇာတသတ်မင်းနှင့် ရှင်မဟာ ကဿပတို့ မြှုပ်ထားခဲ့သော ဓာတ်တော်တို့ကို တူးဖော်၍ မြို့ပေါင်း ၈၄၀၀၀ တို့၌ စေတီ ပေါင်း ၈၄၀၀၀ တည်စေ ကြောင်း သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌက ထာ၌ လာရှိချေသည်။ ဤအချက်များကို ထောက်ရှု၍ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံ တော်မူပြီးနောက် ဓာတ်တော် များကို ရှစ်ပြည်ထောင်မင်း တို့ ခွဲဝေပူဇော်သည်မှစ၍ စေတီတော် တည်ထားကိုးကွယ် ကြောင်းနှင့် သီရိဓမ္မာသောက မင်း လက်ထက်တွင် စေတီ မြောက်မြားစွာ တည်ထားကိုး ကွယ်ကြောင်းကို ထင်ရှား သိ သာသည်။ (သီရိဓမ္မာသောက မင်း-ရှု။)

စေတီကပုထိုးများ သဏ္ဍာန်ပြောင်းလဲလာပုံ

ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့ တည်လုပ်ကြသော စေတီများ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ အထူးအထွေမဆို၊ မျက်မြင် လက်တွေ့လည်းမရှိသောကြောင့် အတိအကျမသိရချေ။ သို့သော် ထူပါဟူသောဝေါဟာရသည် သက္ကဋဘာသာ သတု(ပ်)မှ သက်ဆင်းလာခြင်းဖြစ်၏။ သတု(ပ်)သဒ္ဒါ သည် တောင်ပူစာ၊ တောင်ကုန်းဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ကိုဟော၏။ ထိုမှတစ်ဆင့်ယင်းတောင်ကုန်းပေါ်၌ တည် ထား၍ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် တို့၏ဆံတော်ဓာတ်တော်တို့ကိုလည်း သတုပ်မည်ခေါ်၏။

စေတီပုံသဏ္ဍာန် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာပုံ

စေတီပုထိုးများ

သတုပ်ဝေါဟာရမှသည် တုပ်၊ ယင်းမှသည် ပါဠိမြန်မာ ဝေါဟာရ ဘူပသို့ ရွှေ့လျော်သက်ဆင်းလာသည်ဟု ယူဆ နိုင်၏။ သတုပ် ဝေါဟာရသည်ပင်လျှင် ချီးမွမ်းထိုက်သော အနက်ဟော သတုတ သဒ္ဒါမှ ပေါက်ပွား လာသည်ဖြစ်သော ကြောင့် စေတီ၊ ထူပဟူသောဝေါဟာရများသည် ပူ ဇော်ကိုးကွယ်ထိုက်သော အရာ၊ ချီးမွမ်းအပ်သောအရာဟု အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်လေသည်။ ပုထိုးဟူသော ဝေါဟာရ သည်လည်း အလားတူ အဓိပ္ပါယ် သက် ရောက်သည်ပင် ဖြစ်၏။ ပုထိုးသည် ပရိထု(သက္ကဋ) ပုထု(ပါဠိ)သဒ္ဒါ၊ ကျယ်ပြန့်ခြင်း၊ ကြီးကျယ်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်း၊ မရေမတွက် နိုင်ခြင်း၊ အနန္တဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အနက်များဟော သောပုဒ်မှ ရွှေ့လျောလာသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ စေတီ ဟူသည်မှာ မှတ်မပါသော မြေစိုက်ဘုရား အဆောက်အဦ၊ ပုထိုးဟူသည်မှာ မှတ်နှင့်တကွသော ဘုရားအဆောက်အဦ ဖြစ်သည်ဟု အချို့က မှတ်ယူလေ့ရှိကြ၏။ စင်စစ်မူကား စေတီ၊ ပုထိုး၊ ထူပဟူသောဝေါဟာရတို့သည် ယေဘုယျ အားဖြင့် သဏ္ဍာန်မကွဲပြား၊ တစ်မျိုးတစားတည်းသော အဆောက်အဦကိုဟောသော ဝေါဟာရများသာဖြစ်ချေ သည်။ အမရပူမြို့၊ ဘကြီးတော်မင်း၏ ကောင်းမှုတော် ကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်သည် ကိုထောက်၍ မှတ်မပါသော်လည်း ပုထိုးဟု သမုတ်နိုင်ကြောင်း သိသာလေသည်။

ထူပဟူသော ဝေါဟာရ၏အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထောက် ခြင်းအားဖြင့်စေတီ၏ မူလသဏ္ဍာန်သည် ကုန်းမို့မို့ တောင် ပူစာကဲ့သို့ ဖြစ်သတည်း။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းလက် ထက်တွင်မူ ပိသုကာလက်ရာများပါဝင်သော စေတီပုံ သဏ္ဍာန်များ တီထွင် ဆောက်လုပ်သည်ကို သိသာနိုင်သည်။ ထိုမင်းသည် စေတီပေါင်း ၈၄၀၀၀ ကို တည်ထား စေခဲ့ သော်ငြားလည်း နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာမြင့်ခဲ့ ပြီဖြစ်သော ကြောင့်၊ မူရင်းစေတီငယ်တို့ ပျက်စီးယိုယွင်းကြသည်တို့ကို နောက်နောင် မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့သည်မဖြိုဖျက်ဘဲ အပြင်မှတစ်ထပ် ကြီးကြီးမြင့်မြင့် တည်လေ့ရှိသောကြောင့် အသောကမင်း၏ ကောင်းမှု စေတီတော် များကို မူလသဏ္ဍာန်အတိုင်းဖူးတွေ့ခဲ့လေသည်။ သို့သော် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာန၏သုတေသနလုပ်ငန်းများ ကြောင့် ဆန်ချိုနှင့် ဘာရဟတ်ဒေသများတွင် အသောက မင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်နှင့် အသောကမင်း နန်းစံပြီး နောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ အတွင်းက တည်ဆောက်ကိုးကွယ် ခဲ့ကြောင်း ခိုင်လုံစွာသိရှိရသည့် စေတီများကို တူးဖော် တွေ့ရှိရလေသည်။ ယင်းသို့ ဖူးတွေ့ရသော စေတီများမှာ နှောင်းခေတ် ကုသိုလ်ရှင်များ၏ မွမ်းမံ ခြယ်လယ်မှု တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည့် လက် ရာတို့ကိုပါ တွေ့ရလေသည်။

သို့သော် အုတ်အင်္ဂါတေဖြင့်သာပြီးသော မူလအဆောက် အဦ သဏ္ဍာန်သည်ကား ပြိုပျက်လျက်ရှိသော အပေါ်လွှာ ကျောက်အုတ်ကျောက်ချပ်များအကြား၌ ထင်ရှားစွာ ပေါ်ပေါက်နေချေသည်။ ထိုမျှသာမကသေး ကျောက် ဆစ်ပညာဖြင့် ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်ကြွ များ ထုလုပ်ကိုးကွယ်သောအခါ၌ စေတီပုထိုးကို သရုပ် ဖော်ထားသည်ကို ထောက်ရှုခြင်းဖြင့်လည်း ရှေးအကျဆုံး သော စေတီသဏ္ဍာန်ကို ကောင်းစွာ သိသာနိုင်လေသည်။ ယင်းစက်ဝန်းတခြမ်း ပုံသဏ္ဍာန်၏ ညီပြန်သော ထိပ်ပေါ် တွင် သေတ္တာသဏ္ဍာန် လေးထောင့်ဌပနာတိုက်ရှိ၍ ထိုဌပနာ တိုက်အလယ်တွင် ပိန္နဲတိုင် စိုက်ထူကာထီး တင်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့သော ပုံရိုးရိုးမှ တစတစဖြင့် ပစ္စယာဆင့်၍ လှေကားများတပ်ခြင်း၊ ထီးအထပ်ထပ်တင်ခြင်း၊ ပန်းပုပန်း ပြောက်တို့ဖြင့်ပြီးသော လက်ရန်းအကာနှင့် မှတ်သတုရီဏ် တိုင်များ စိုက်ထူခြင်း စသည်တို့ကို ဆန်းပြားကြီးကျယ်စွာ ပြုလုပ် လေသည်။ 'အဏ္ဏ'ဟု ခေါ်သော စက်ဝန်း တခြမ်းပုံကို မြင့်မားစွာတည်ဆောက်ရာမှ တစ်ဖန် မှတ်များ ထွင်းထု၍ ဆင်းတုရုပ်ကြွများ ပူဇော်ထားကြပြန်သည်။ ထိုနောက်တွင်မြတ်စွာဘုရားရုပ်ထုတော်များကို ဂန္ဓကုဋ် တိုက်တွင်ပူဇော်ကာ ကျောက်ဆစ်ပညာ ထွန်းကားလာ ချိန်၌ ကျောက်ဂူဘုရားများ ထွင်းထုဆောက်လုပ်ကြ ချေ၏။ မဇ္ဈိမဒေသ၌ သာသနာတော်ညှိုးမိန်စပြုချိန် လောက်တွင် စေတီတည်ထားကိုးကွယ်မှုသည် ဟိန္ဒူဘုရား ရှိခိုးကျောင်းသဏ္ဍာန် အဆောက်အဦတို့ဖြင့်အဆုံးသတ် လေတော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံစေတီပုထိုးများ

စေတီတည်ထားမှု ပိသုကာအနုပညာသည် သာသနာ တော်စည်ပင်ပြန့်ပွားလာသည့်အလျောက် မဇ္ဈိမဒေသမှ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ပျံ့နှံ့လာခဲ့ရာ ရှေးအကျ ဆုံးသောမြန်မာစေတီပုထိုးများသည် မိဂဒါဂုန်တော၌ မြတ်စွာဘုရား တရားဦးဟောရာနေရာကို အထိမ်းအမှတ် တည်ဆောက်ထားသော ဓမ္မရာဇိကစေတီနှင့် ဆင်တူလေ သည်။ မူလစေတီ ပုံသဏ္ဍာန်များသည် စကြဝဠာကိုရည် ရွယ်မှန်းဆကာ သရုပ်ဆောင်ထားသည်ဖြစ်ရာ မြန်မာပြည် ၌ သာသနာထွန်းကားသည်နှင့်အမျှ စေတီပုထိုးများကို အနံ့အပြား တည်ဆောက်ပူဇော်ကြရာဝယ် ပိသုကာလက် ရာသဏ္ဍာန် အနေအထားအားဖြင့် ၃၁ဘုံကိုလည်းကောင်း၊ မြင်းမိုရ်တောင်ကိုလည်းကောင်း၊ မှန်းဆအတုယူကာ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ဆန်းကြယ်စွာ တည်ဆောက်ကြ လေသည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာစေတီရိုးရိုး၏ သပိတ်မှောက်နှင့် ခေါင်းလောင်းပုံမှာ မဇ္ဈိမဒေသစေတီတို့မှ အဏ္ဏခေါ် စက်ဝန်း

စေတီပုထိုးများ

တစ်ခြမ်းသဏ္ဍာန်မှ ဆင်းသက် ပုံပြောင်းလာခြင်း၊ ဖောင်းရစ်များမှ ဆက္ကပလီခေါ် ထီးအဆင့်ဆင့်၏ပုံပန်းကို အတုယူပြောင်းလဲထားခြင်းမှာ သိသာချေသည်။ ပစ္စယာ ထောင့်များတွင် ကြာအိုးများ၊ စေတီငယ်များတည်ခြင်း၊ လှေကားနှင့် မှတ်တမ်းများ တပ်ဆင်ခြင်း၊ စေတီရံများ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ခြင်္သေ့ရုပ်များ၊ မနုဿီဟရုပ်များ စေတီရင်း၌ တည်ထားခြင်း စသောမွမ်းမံခြယ်လယ်မှုတို့မှာ ကုသိုလ်ရှင်များ၏ စိတ်ကူးဉာဏ်ဆန်းကြယ်သည်နှင့်အမျှ ဖြည့်စွက်တိုးပွားထားသော အင်္ဂါရပ်များဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီရိုးရိုးတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းတို့ကို လိုရင်းမျှ ရေတွက်ပြရသော် ရှေးဦးစွာမြေပေါ်၌ပန်းတင်ခုံသို့မဟုတ် ဖိနပ်ဟုခေါ်သော စတုရန်းအုတ်ခုံရှိ၏။ ထိုအထက် ပလ္လင်အောက်ပိုင်းသဏ္ဍာန် ပစ္စယာ ၃ ဆင့်ကို တည်ဆောက်၏။ ပစ္စယာများအထက်တွင် ကြေးပန်းကြေးပိုင်း၊ ထိုအထက်ခေါင်းလောင်းပုံနှင့် သပိတ်မှောက်၊ ထိုအထက် ဖောင်းရစ်များ၊ ထိုအထက် ကြာမှောက်၊ ရွှံ့နှင့်ကြာလန်၊ ယင်းအထက်တွင် ချယားသီး သို့မဟုတ် ငှက်ပျောဖူး၊ ယင်းအထက်တွင် ထီး၊ ငှက်မြတ်နားနှင့် စိန်ဖူးတို့ဖြစ်သတည်း။

ပုဂံမြို့တွင်တွေ့ရသောစေတီနှစ်ထပ်ပုံ (စေတီကိုအဆင့်ဆင့်တည်သည်ကိုပြသည်။)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီပုထိုးများ

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ခုနစ်သတ္တဟမြောက်ရာဇေတန လင်းလွန်းပင်၌ သီတင်း သုံးနေတော်မူသောအခါ ဥက္ကလာပ ဇနပုဒ် အသိတဉ္စနမည်သော ပေါက္ကရဝတီမြို့သား တပုဿဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်နှစ်ဦးတို့ ရောက်လာကြ၍ ပျားမုံဆုပ်ကပ်လှူခြင်း၊ ဒွေဝါစိက သရဏဂုံခံယူခြင်းတို့ကို ပြုလတ်ပြီးသော်၊ မြတ်စွာဘုရား၊ ထိုနေ့မှစ၍ အဘယ်ကို ရှိခိုးပူဇော်ရပါ ကုန်အုံနည်း' ဟု လျှောက်ထားကြရာတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဦးခေါင်းတော်ကို လက်ဖြင့် သုံးသပ်တော် မူပြီးလျှင်

‘ဆံတော်ရှစ်ဆူကို ကောင်းစွာ ကိုးကွယ်ကြကုန်’ဟု မိန့်တော်မူ၍ပေးအပ် လိုက်ကြောင်း ဝိနည်း အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိ၏။ ရာဇဝင်သမိုင်းတို့၌ကား ယင်းဆံတော်ရှစ်ဆူကို ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ခွဲယူ၍စေတီတစ်ဆူစီတည်ကြောင်း၊ ညီတော်သည် ရွှေတိဂုံတွင်စေတီတည်ကြောင်းဟူ၍ ဆက်လက် ဖော်ပြ၏။ ညီတော် တပုဿ၏စေတီတော် ရွှေတိဂုံဘုရားမှာ သံတောင် ၄၀ မြင့်၏ဟု ဆိုသည်။ (ရွှေတိဂုံဘုရား-ရှု။)

မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ လေးဝါမြောက်သောအခါ ဖိုးဦးတောင်သို့ ကြွတော်မူ၍ ခေတ္တရာမည်သော ရသေ့မြို့ကို ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူပြီးနောက် ဆံတော် ၄ ချောင်းကို ဧရာပထနဂါးမင်း ကပ်လှူသော မြကြုတ်၌ထည့်သွင်း၍ ကိုးကွယ်ထိုက်သောသူတို့အား ရစေသတည်းဟု ဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်လိုက်သည်ရှိသော် သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံပြည်မှ ပြန်လာသော အဇ္ဈိတဖလိတ ညီနောင် နှစ်ယောက် ရကြကုန်သည် ဖြစ်ရာ သုဒဿနတောင် ထိပ်၌ အမြင့်သံတောင် ၄၂ တောင်ရှိသော ရွှေဆံတော်စေတီတည်ထားခဲ့ကြောင်း ရာဇဝင်သမိုင်းများတွင် လာရှိ၏။

(ရွှေဆံတော်ဘုရား-ရှု။) မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမှ တစ်ဖန် ဥက္ကသုံးဆယ်အရပ်သို့ရောက်တော်မူလျှင် ပိဏ္ဍိတသေဋ္ဌေးကြီး၏ သားနှစ်ယောက်အား ဆံတော် ၄ ချောင်းပေးအပ်တော်မူလျှင် ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့လည်း ဟံသာဝတီပြည်ကြီး တည်ရှိရာ မဟာသုဒဿန ဆေးဒန်းမြင်းသီလာတောင်ထိပ်၌ အမြင့် သံတောင် ၄၀ ရှိသော ရွှေမော်ခေတီတည်ကြောင်းလည်း ရာဇဝင်သမိုင်းများ၌ လာရှိချေသည်။ (ရွှေမော် ခေတီဘုရား-ရှု။) ထိုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စေတီတော် များအနက် အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန်မွမ်းမံမြှင့်တင်တည် ဆောက်ခြင်းမပြုမီ မူလစေတီငယ်များအသွင်ရှိစဉ်က ရွှေတိဂုံ၊ ရွှေဆံတော်နှင့် ရွှေမော်ခေတီတော်များသည် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြ

စေတီပုထိုးများ

ရပေမည်။ သို့သော် ယင်း မူလစေတီဝယ်တို့ ကို မဖူးတွေ့နိုင်ကြ၍ တော့လေရာ စေတီများ၏ ပိသုကာလက် ရာသက္ကရာဇ် ပြောင်းလဲလာပုံကို လေ့လာရာ၌ ပကတိပုံပန်းမှ လွန်စွာ ခြားနားပြောင်းလဲခြင်း မရှိသေးသည့် စေတီတော်များကို အထောက်အထား ပြုရချေမည်။

သာသနာတော် သက္ကရာဇ် ၁၀၁ ခုနှစ်တွင် သရေခေတ္တရာပြည်ကို တည်သော ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် စေတီပုထိုးများ တည်ကြောင်းကို ၆ ဆူ၊ ၈ ဆူ၊ ၉ ဆူဟူ၍ ရာဇဝင်များက အကွဲကွဲ အပြားပြားမှတ်တမ်းတင်ထားကြချေသည်။

မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ယင်းတို့အနက် ဒွတ္တပေါင်မင်း၏ ကောင်းမှုအပါအဝင်ဟု ယုံကြည်ရသော ပေါပေါ (ဘောဘောကြီး)နှင့် သရမာ(ဘုရားမာ) စေတီတော်ကြီး ၂ ဆူကို ယခုတိုင် ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။ ယင်းစေတီ

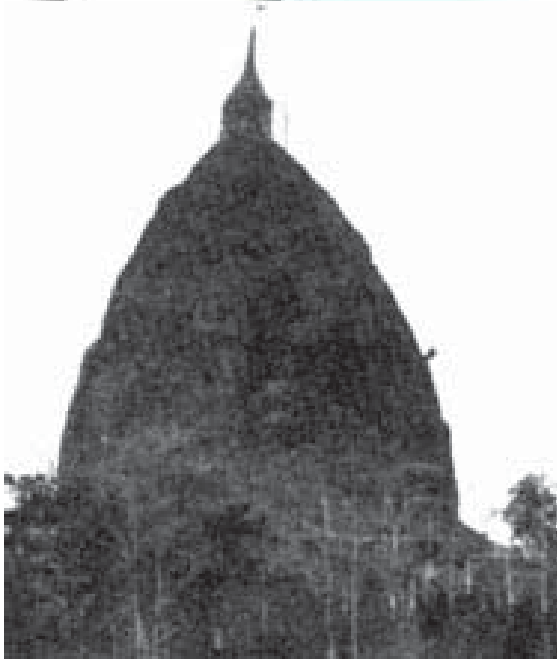

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်ဟုယုံကြည်ရသောပေါပေါကြီးစေတီ

တော်တို့မှာ ယခုကာလတည်လုပ်သောစေတီကဲ့သို့ ဖောင်းရစ်မပါ။ တစ်ဖြိုးတည်း လုံးလုံး လျောင်းလျောင်း သက္ကရာဇ်ရှိသည်။ ပုံပန်းသက္ကရာဇ်အားဖြင့် ပေါပေါဘုရားထက် ရှေးကျသော စေတီများကို သရေခေတ္တရာခေတ်အတွင်း၌ တည်ဆောက်ပူဇော်ခြင်းရှိခဲ့ဟန်တူကြောင်းလည်းအထောက်အထား တွေ့ရသေးသည်။

သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံကမ္ဘာ့ကျောက်စာဌာနက ရှေးဟောင်း သုတေသနကိစ္စအတွက် တူးဖော်ရာတွင် ခင်ဘားကုန်း၌ ဘုရားပျက်တစ်ဆူ၏ ဌာပနာတိုက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ယင်းဌာပနာတိုက်ကို ဖုံးအုပ်ထားသောကျောက်ပြားပေါ်တွင် ရေးထုထားသော စေတီပုံများမှာ အသောကမင်းနန်းစံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ မှ ၂၀၀ အတွင်း မဇ္ဈိမဒေသတွင် များစွာ ထုလုပ်ကိုးကွယ် တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်သော ထီးသုံးဆင့်ပါသော စေတီဝိုင်းပုံကိုဖူးတွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါ ဌာပနာတိုက်တွင်း၌ တွေ့ရှိသော ဓမ္မစေတီ ရွှေပုရပိုက်များ၊ ရှေးဟောင်းသာသနိကပစ္စည်းများနှင့်အတူ ငွေခေါင်းပွ စေတီဝယ်နှစ်ဆူကိုလည်းတွေ့ရ၏။ ယင်းငွေခေါင်းပွစေတီများ၏ အချိုးအစားမှာ မြင့်မြင့်လုံးလုံးရှိသော်လည်း ဆတ္တဝလီခေါ် အဆင့်ဆင့်အထပ် ထပ် ပြုလုပ်ထားသည့် ထီးတော်များကို ထောက်ရှု၍ မဇ္ဈိမဒေသ စေတီများ သက္ကရာဇ်သည် ပေါ်လွင် ထင်ရှားလေသည်။

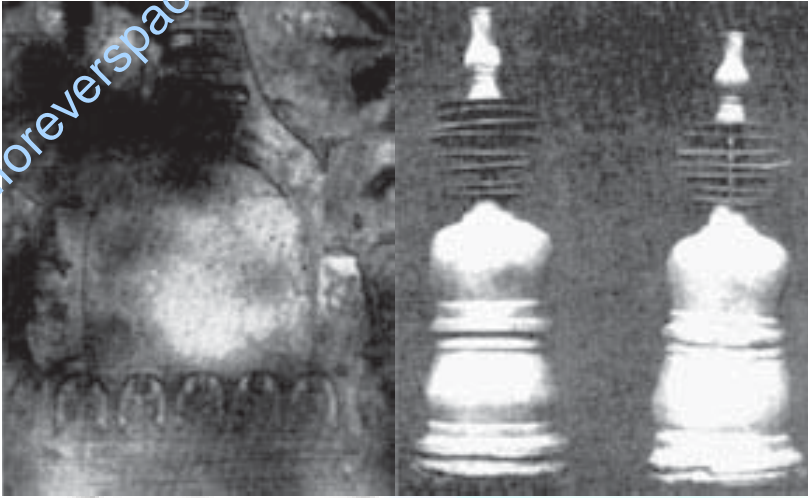
ပြုစောထီးမင်း၏ ကောင်းမှုဟု အဆိုရှိသော ပုဂံမြို့ပူးဘုရား၏ စေတီလုံးသည်ပင် ပေါပေါဘုရားသက္ကရာဇ်နှင့် များ

ဘုရားမာစေတီ (သရမာဘုရားဟု ရာဇဝင်တွင်ဆိုသည်)

စေတီပုထိုးများ

www.foreverspace.com.mm

မှော်စာမြို့ ခင်ဘားကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသော(၁) ဌာပနာတိုက်ဖုံး ကျောက်ပြားပေါ်တွင်ထွင်းထားသည့် ရှေးဟောင်းစေတီပု(ယာ)ဆတ္တဝလီခေါ် ထီးအဆင့်ဆင့်ပါရှိသည့် ငွေစေတီနှစ်ဆူ

စွာ မကွာခြားလှချေ။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင်မူ ပစ္စယာများ၊ ဖောင်းရစ်များ၊ နတ်လှေကားများကို တိုးချဲ့ ထည့်သွင်းကာ တည်ဆောက်လာချေ၏။ သို့သော်လောကနန္ဒာဘုရား၏ လုံးပတ်တော်မှာ ရှေးလက်ရာများကဲ့သို့ တစ်ဖြိုးတည်းမျှ ရှိသေး၏။ အနော်ရထာမင်း စတင်တည်ဆောက်၍ ကျန်စစ်သားမင်း အပြီးသတ် တည်ထားသော ညောင်ဦး ရွှေစည်းခုံဘုရားတွင် ပစ္စယာထောင့်များ၌ စေတီငယ်များ စိုက်ထူခြင်း၊ နတ်မုတ်နတ်လှေကားများ တပ်ဆင်ခြင်းတို့ပါဝင်လေသည်။ ရွှေစည်းခုံဘုရား၏ သပိတ်မှောက်နှင့် ခေါင်းလောင်းပုံမှာကား ဝန်းဝိုင်း ဖြောင့်မတ်လျက်ရှိ၏။ (ရွှေစည်းခုံဘုရား-ရှု။) ထိုနောက်မှ ပုဂံပြည်တွင် မင်းမျိုးမတ်နှင့်ပြည်သူအများ တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီများမှာ ခေါင်းလောင်းပုံမှအထက်သို့ သွယ်ပျောင်းငယ်ငေါင်း သေးသိမ် လာလေတော့သည်။ တရုတ်ပြေးမင်းကောင်းမှု မင်္ဂလာစေတီတော်သည် ပုဂံစေတီများအနက်တွင် အချိုးအစား ပြေပြစ်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ပစ္စယာထောင့်များတွင် ကလသာအိုးခေါ်သော အမြိုက်အိုး၊ ကြာအိုးများဖြင့် တန်ဆာဆင်ထား၏။ (ကလသာအိုး-ရှု။)

ထိုသို့စေတီပုရိုးကို တစ်စတစ်စဖြင့် သေးသွယ်ချွန်ထက်သောသဏ္ဌာန် များအဖြစ် ပြောင်းလဲတည်ဆောက်သည့် အပြင် အသွင်ကွဲပြား ခြားနားစွာလည်း တည်ဆောက်ကြသေး၏။ ပုံစံအားဖြင့် ပုဂံပြည် နရပတိ စည်သူမင်းလက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဥတ္တရာဇိဝထေရ်နှင့်အတူကြွသွားသော ရဟန်းတော်များအနက် ဆပဒထေရ်သည် ပုဂံမြို့သို့ ပြန်လည်ကြွရောက်သည်တွင် တည်ထားသော သီဟိုဠ်စေ

တီပုံ ဆပဒဘုရား၊ အင်းဝမြို့သာလွန် မင်းတရားလက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်မှ ထူပါရုံ စေတီသဏ္ဌာန် တည်ဆောက်သော စစ်ကိုင်းမြို့အနီး ကောင်းမှုတော်ဘုရားခေါ် ရာဇမဏိစူဠာစေတီတော် စသည်တို့မှာ အသွင်ကွဲပြားခြားနားသည့် စေတီများ ဖြစ်ကြ၏။ (ကောင်းမှုတော် စေတီ - ရှု။) မုတ်ခံစေတီ သို့မဟုတ်ကုလားကျောင်းခံ စေတီတို့မှာ ကားမဇ္ဈိမဒေသ၌ မြေစိုက်စေတီများနောက်မှ တည်ဆောက်သည်ဖြစ်၏။ သို့သော် မြန်

မာနိုင်ငံတွင် သရေခေတ္တရာ၌ ပေါပေါဘုရားနှင့် တစ်ခေတ်တည်းလိုလိုပင် လေးမျက်နှာဘုရား၊ ဗဲးဗဲးဘုရား၊ ဈေးကူဘုရားစသည့်ဂန္ဓကုဋီတိုက်ပါသော ဘုရားများကိုတည်ဆောက်ပူဇော်သည်ကို တွေ့မြင်ကြရ၏။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သားလက်ထက်၌ တစ်ဖက်မှတ်ဂူဘုရားများ စတင် တည်ထားလေသည်။ ထေရဝါဒသာသနာတော်သည် သုဝဏ္ဏဘူမိ

အနော်ရထာမင်းတည်ခဲ့သော ပုဂံမြို့ သီရိပစ္စယာရွာ လောကနန္ဒာဘုရား

စေတီပုထိုးများ

နရသီဟပတေ့မင်း၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော ပုဂံမြို့မင်္ဂလာစေတီ
(ပုဂံစေတီများအနက် အသပ်ရပ်ဆုံးစေတီဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်)

မှတစ်ဆင့် ပုဂံပြည်သို့ ပြန်ပွားလာသည်ဖြစ်ရာ ပုဂံပြည်၌တည်ဆောက်သော တစ်ဖက်မှတ်ဂူဘုရားများသည် မွန်လက်ရာဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူကြ၏။ ပုဂံအလိုပြည့်ဂူ၊ ပုထိုးသားများဘုရား၊ မြင်းပုဂံ ဂူပြောက်ကြီးဘုရား၊ နဂါးရုံဘုရား စသည်တို့တွင်

ဆေးရေးရုပ်များ၊ မွန်အက္ခရာဖြင့် နံရံမင်္ဂလာများကိုထောက်၍လည်း မွန်လက်ရာဘုရားများဖြစ်သည်ကို သိသာနိုင်၏။ သို့သော် ပိသုကာအရာ၌ကား မဇ္ဈိမဒေသမှ သဏ္ဍာန်ပင်လျှင် တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ မွန်နိုင်ငံသုဝဏ္ဏဘူမိမှ တစ်ဆင့် သော်လည်းကောင်း၊ အတုယူထားခြင်းမှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိချေ။ မဇ္ဈိမဒေသ၌ သာသနာတော် ထွန်းကားနေစဉ် အသောကမင်းတရား လက်ထက် နှင့်နှောင်းခေတ်ကာလ၌ ကျောက်ဆစ်ပညာ တိုးတက်နေသည့် အလျောက် တောင်ကမ်းပါးများကို ထွင်းဖောက်၍ ဖက်မှတ်ဂူများကို ပိဟာရစေတီအဖြစ် တည်

ညောင်ဦးမြို့ဆေးဘုရား
(သီဟိုဠ်စေတီပုံ တည်ထားသည်)

စေတီပုထိုးများ

ညောင်ဦးမြို့မှ တစ်ဖက်မုဒ်ပါသောစေတီ

ဆောက်သည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နည်းယူမီ ငြိမ်း၍ ဟိန္ဒူဘုရားရှိခိုးကျောင်းများကို တည်ဆောက်လေသဖြင့် ပုဂံမြို့မှဂူဘုရားများတွင် အချို့ကို စေတီအထွတ်စိုက် ထူ၍ အချို့ကို သီခဲရခေါ်ကွမ်းထောင်ပုံများ တည်ထားပြုလုပ်ကြလေသည်။ ကျန်စစ်သားမင်းသည် ဂန္ဓမာဒနတောင် နန္ဒမူလလိုဏ်သဏ္ဍာန်နှင့် တူစွာ အာနန္ဒာဘုရားကို တည်တော်မူကြောင်း အဆိုရှိ၏။ စင်စစ်သော်ကား လေးဖက် မုတ်ပါသောဂူဘုရားကို အဆန်းတကြယ် မွမ်းမံခြယ်လယ်ထားခြင်း ဖြစ်ချေသတည်း။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကုလားကျောင်းခံ စေတီတော်များကို လိုဏ်မုတ်နှစ်ဆင့်၊ ငါးမျက်နှာ၊ ရှစ်မျက်နှာ စသည်ဖြင့် ထူးခြားစွာ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ကြပြန်သည်။

နိုင်ငံခြားမှ စေတီတော်များနှင့် နှိုင်းရှည့်ချက်
မြန်မာစေတီ ပုထိုးများ၏ မူလဇာစ်မြစ်မှာ မဇ္ဈိမဒေသမှ သဏ္ဍာန် အနေအထား ပေါက်ပွားလာခြင်း ဖြစ်သော်ငြားလည်း သရေခေတ္တရာခေတ်မှ ယခုမျက်မှောက်အထိ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် ပြောင်းလဲဆန်းကြယ်လာခြင်းမှာ မြန်မာတို့၏ ကြံ့ရည်ဖန်ရည်ဖြင့် အနုပညာလက်ရာ ပြောင်မြောက်အောင် စွမ်းဆောင်မှုကြောင့်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ ထိုကြောင့် မဇ္ဈိမဒေသမှ စေတီတော်များတွင် ကျောက်ဆစ်ရုပ်တု ရုပ်ကြွတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသော အရံအတားများနှင့် တုရိုဏ်တိုင်များအစား မြန်မာနိုင်ငံ၌ စောင်းတန်းများနှင့် မုတ်ပြာသားများကို သစ်သားပန်းပုဖြင့် လက်ရာ မြောက်စွာ ခြယ်လယ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ကားယခုတိုင်အောင် ဓာတ်တော်တိုက်ဖြစ်သည့် ဓာတုဂဗ္ဘကို သပိတ်မှောက်အထက်၌ တည်ဆောက်နေသေး ၏။ မြန်မာတို့အဖို့မူကား စေတီလုံး၏ ပြေပြစ်မှုကို ရည် ရွယ်ဟန်ဖြင့် အချိုးကျကျ အထက်ပိုင်းသို့ သွယ်ပျောင်းသေးငယ်စွာ ဆောက်လုပ်ကြ၏။ ယိုးဒယားမှ အချို့သော စေတီ မြင့်မြင့်များကဲ့သို့ ရှည်လျားသောအထွတ်များ တပ်ဆင်ခြင်းကိုလည်း မပြုလုပ်ကြချေ။ သို့သော် သာသနာတော် ထွန်းကားရာဖြစ်သော အခြားနိုင်ငံများသည်လည်း မိမိတို့၏ ကြွယ်ဝပေါများသော သဘာဝဝတ္ထုပစ္စည်း များကိုလိုက်၍ လည်းကောင်း၊ အနုပညာများတိုးတက်သည်နှင့်အမျှ၎င်း၊ ဘုရားပုထိုးများကို အံ့မခန်းအောင် ဖန်ဆန်းတည်ဆောက်ကြလေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ

ပုဂံမြို့မြင်းကမ္ဘာရွာ ဂူပြောက်ကြီးဘုရား (မြစေတီ၏အနောက်မြောက် အနောက်မြောက်ယွန်းတွင်ရှိသည်)

ဂျာဗားကျွန်းတွင်ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ အေဒီ ၈၅၀ ခန့်က တည်ထားသော ဗောဓိရာဇာ ဘုရားသည် မြင့်မိုတောင် သဏ္ဍာန် ဖြစ်၍ ကျောက် ရုပ်တု ဆင်းတုပေါင်း ထောင် သောင်းတို့ဖြင့် ဇာတ် နိပါတ်တော်များကို သရုပ် ဖော်ကာ မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားသဖြင့် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများအားသာလျှင် သဒ္ဓါကြည်ညိုစိတ်ပွားများစေသည်သာမက နိုင်ငံတကာ ကပင် ချီးမွမ်းအံ့ဩဖွယ်ရာ ဖြစ်စေသည်။ ဦးလူဖေဝင်း

စေတုတ္တရာမြို့။ ။မင်းဘူးခရိုင် စေတုတ္တရာမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။စလင်းနယ်တွင်ပါဝင်၍ ဧရာဝတီ မြစ်ကမ်းမှ ဝေးကွာသည့် အတွင်းဖက်ကျသောအရပ်တွင် တည်ရှိသည်။ စလင်းမြို့မှ ၃၆ မိုင်ခန့်ဝေးသည်။ စေတုတ္တ ရာမြို့သည် ရခိုင်ရိုးမတောင်၏ အရှေ့ဖက် ဆင်ခြေလျှော တွင်တည်ရှိသည်။ မြို့မှာ ရှည်လျားသည်။ ရဲဋ္ဌာနသည် မြို့အဝင်တွင် ရှိသည်။ မုန်းမြစ်သည် မြို့နယ်အလယ်ကို တည့်တည့်ဖြတ်၍ မြောက်မှတောင်သို့ စီးဆင်း၏။ ထို ဒေသကို မုန်းချောင်းနယ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ မြို့နယ် ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၁၂၁ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ ရွာပေါင်း ၂၀၀ ကျော် ပါဝင်သည်။ မုန်းမြစ် ဝှမ်းတစ်လျှောက်တွင် ညီညာပျံ့ပျူးသော မြေပြင်များရှိသည်။ မြို့နယ်၏ ကျန်အပိုင်းမှာ တောင်ကုန်းဒေသများသာဖြစ်၍ ငှက် ဖျားထူသည်။

မြို့နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်အတွက် ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ၃၀၇၄၈ ယောက်ခန့် ဖြစ် သည်။ မြန်မာလူမျိုး၏ လူဦးရေများ ပြားသော် လည်း ချင်းလူမျိုးတို့လည်း ရှိသေးသည်။ ထိုဒေသရှိ ချင်းများ သည် မြန်မာများနှင့်နီးစပ်ရောနှော ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခဲ့သည်မှာ ကြာ ပြီဖြစ်သဖြင့် အမူအရာ ဓလေ့ထုံးစံ အားဖြင့် မြန်မာများနှင့် များစွာ ကွဲပြားခြားနားခြင်း မရှိပေ။

စေတုတ္တရာနယ်မှ ထွက်ကုန်များမှာ ကျွန်းသစ်၊ အင်ကြင်း၊ ရှားစေး၊ ချိပ်၊ အင်တွဲ၊ ဝါ၊ လူး၊ ဆပ် ပြောင်းများ ဖြစ်၍ အဓိကအလုပ်အကိုင်များမှာ စပါးစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ဝါးခုတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၏။

စေတုတ္တရာမြို့နယ်၌ ယနေ့တိုင် ရှေးရိုးဆန်သော ဝတ်စားဆင်ယင် ပုံ ကို တွေ့နိုင် သည်။ အသုံးအ ဆောင်များတွင်လည်း ဒေါင်းလန်း၊

မြေအိုး၊ မြေခွက်၊ ယွန်းတည် စသည်တို့ကို ယခုတိုင်သုံးစွဲ လျက်ရှိကြသည်။ အလှူအတန်း ပွဲလမ်းသဘင်စသည် တို့တွင် မြန်မာရှေးဟောင်းတူရိယာများကို တီးမှုတ် ကြလျက် အရာရာတွင် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြသော အလေ့ အထ ရှိသည်။

စေတုတ္တရာမြို့၏ မြောက်ဖက် ၂၇ မိုင်ခန့်အကွာတွင် တောင်ထိပ်ပေါ်၌ ရေကန်ရှိသော ကန်တောင်ကြီးရှိသည်။ မြို့နှင့်သုံးမိုင်ကွာ ဆင်မြီးချောင်းကမ်းပါး၌ ကျောက်ခဲ ပေါ်တွင် စေတီသဖွယ် ကျောက် အဆင့်ဆင့် တင်လျက်ရှိ သော ခမောက်ပုံနှင့်တူသည့် ကျောက်ခမောက်ဆိုသည့် နေရာလည်း ရှိသည်။

စဲလဗီးကျွန်း။ ။စဲလဗီးကျွန်းမှာ ယခုအခါ အင်ဒိုနီးရှား ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံဟုခေါ်သော အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ပါဝင်သည့် ကျွန်းကြီးငါးကျွန်းအနက် တစ်ကျွန်းဖြစ် သည်။ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစု တောင်ဘက် ဗော်နီယိုကျွန်းနှင့် မိုလပ်ကပ်ကျွန်း နှစ်ခုစပ်ကြားတွင်တည်ရှိသည်။ အကျယ် အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၇၂၀၀၀ ကျော် ရှိသည်။

စဲလဗီးကျွန်းမှာ အရှေ့နှင့်တောင်ဘက်သို့ ကျွန်းဆွယ် ၄ ခု ထိုးထွက် လျက်ရှိ၍ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှာ အကွေ့ အကောက် များလှသဖြင့် မိုင်ပေါင်း ၃၅၀၀ မျှ ရှည်လျား သည်။ အလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းဒေသတို့သည် တောင် ထူထပ်၍ မီးတောင် ပေါများသည်။ ထူးခြားသည့် အချက်

စဲလဗီးကျွန်းတည်နေရာပြမြေပုံ

တစ်ခုမှာ ရေအိုင်ကြီးငယ် အမြောက်အမြားရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ရှမ်းတို့မှာ အလွန်သာယာသည်။ သစ်တောများ၌ ခက်သစ်ချပင်၊ ကျွန်းပင်၊ပျဉ်းကတိုးပင်စသော အဖိုးတန်သစ်ပင်များပေါက်သည်။

စဲလဗီးကျွန်းသည် အီကွေတာ အပူပိုင်းဒေသ၌ ကျရောက်နေသော်လည်း ပင်လယ် လေပြေအေး တိုက်ခတ်ခြင်းကြောင့်များစွာမပူအိုက်လှချေ။ ဤကျွန်း၏ အဓိကထွက်ကုန်များမှာ ကာဖီ၊ သကြား၊ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်၊ ဆန်၊ ပြောင်းဖူး၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့် ဆေးရွက်တို့ဖြစ်သည်။ ရွှေ၊ ကြေးနီ၊ သွပ်၊ သံ၊ ဆားနှင့် ကျောက်မီးသွေးအပြင် အဖိုးတန် ကျောက်မျက်ရတနာများလည်း အနည်းငယ် ထွက်သည်။

စဲလဗီးကျွန်း၏ လူဦးရေမှာ ၄၂၃၀၀၀ (၁၉၃၀)ခန့်ရှိသည်။ အများ ဆုံးနေထိုင်သော လူမျိုးမှာ ပသျူးလူမျိုးဖြစ်သည်။ ပသျူးလူမျိုးတို့သည် တုတ်ခိုင်သန်မာသော ကိုယ်ကာယရှိ၍ ဝီရိယကောင်းသည်။ ဤကျွန်းကို ၁၅၁၂ ခုနှစ်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့က ရှေးဦးစွာတွေ့ရှိ သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၇ ရာစုနှစ်အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ဒပ်ချတို့၏ လက်ထဲသို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်သော အခါ ဂျပန်က ၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အထိ သိမ်းပိုက်ထားသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အင်ဒိုနီးရှားပြည်ထောင်စု နယ်တစ်နယ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ (အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံ-ရှု။)

စော်ဘွား ။ ။ရှမ်းစော်ဘွား-ရှု။

ကျောက်စာနှင့် တရုတ်ရာဇဝင်ထွက် မိဖုရားဖွားစော

ပုဂံမင်းဆက်နောက်ပိုင်းတွင် စောဘွဲ့ခံမိဖုရားအများပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ကို နှောင်းခေတ် ရာဇဝင်ဆရာတို့ ထွေးရှက်မှတ်မှားခဲ့ကြ၏။ ဤစာမူ၌ မိဖုရားဖွားစောကိုယ်တိုင် ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာပါ တိကျ မှန်ကန်သော အချက်အလက်များကို တင်ပြထားသဖြင့် ရာဇဝင်သုတေသီများအဘို့ အသုံးဝင်မည့် သုတေသနတရပ် ဖြစ်ပေသည်။

စောမိဖုရား။ ။ ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် စင်ဟုပါရှိလျက် ယခုအခါတွင် စောဟုရေးကြသော စကားလုံးသည် နန်ချောင်ရှမ်းတို့၏ ဘွဲ့အမည်တစ်ခုဖြစ်၍ ယင်းကို ပုဂံကျောက်စာပါ မင်းမိဖုရားအမည်များတွင် မကြာခဏတွေ့ရသည်။ ပုဂံဆက် နောက်ပိုင်းတွင် စောဘွဲ့ခံ မိဖုရားအများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို နှောင်းခေတ် ရာဇဝင်ဆရာတို့သည် ထွေးရှက်မှတ်မှားကြသည်။ တရုတ်ပြေးမင်း (တရုတ်ပိယံမင်၊ မြန်မာ ၆၁၇-၆၄၉) ၏ ကျော်စောထင်ရှားသော မိဖုရားကြီး ဖွားစောသည်ကား သက္ကရာဇ် ၆၅၂ ခုနှစ်၊ ၆၅၃ခုနှစ်တို့တွင် ပုဂံပြည် မင်းနံ့သူအရပ်၌ စောလှဝန်းဘုရားကျောက်စာတို့ကိုရေးထိုးခဲ့သည့် သခင်ရာဇသူ ဖွားစော (သီခင်ရစဖူဖွာ စင်)ဖြစ်သည်။ ယင်း ကျောက်တို့ကို မြန်မာတိုင်းရင်း ကျောက်စာများ၊ တတိယထုပ်၊ ဓာတ်ပုံ ၂၇၂-၅ တို့တွင် ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၆၊ စာမျက်နှာ ၁၃၇-၈ တို့တွင်လည်း အချို့တဝက်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုပုံနှိပ်ထားသည်။ ယင်းတို့အရအဆိုလျှင် မိဖုရား ဖွားစောသည် ဇာတိအားဖြင့် တောင်သူကြီးသမီးမဟုတ်။ ပုဂံနန်းရိုး မင်းသမီးတစ်ပါး ဖြစ်သည်ကို သိရသည်။

ဖွားစော၏အဖိုးမှာ ကျစွာမင်းကြီး (ကျစွာမင်ကြီး)မြန်မာ ၅၉၇-၆၁၁) ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးသည် ဖွားစောကို အလွန်ချစ်မြတ်နိုး၍ သမီးဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ အဖွားမှာ မင်းကြီး၏ မိဖုရားတပါးဖြစ်ရာ၏ဟု မှတ်ယူဘွယ်ရှိသော

စောမင်းလှ (စင်မင်လှ)ဖြစ်သည်။ စောမင်းလှသည်လည်း ဖွားစောကို အလွန် ချစ်မြတ်နိုးသည်။ အမိမှာ ကျစွာမင်းကြီး၏ သမီးတော်တစ်ပါးဖြစ်၍ ဟန်လင်းသည်၏ သား(မြေး) အမတ်သရေ (သရိယံ)နှင့်လက်ထပ်သည်။ အမတ်သရေသည် ကျစွာမင်းနှင့် ဥစ္စနာမင်းတို့၏ လက်ထက်တွင်၎င်း၊ တရုတ်ပြေးမင်းလက်ထက် စောစောပိုင်းတွင်၎င်းထင်ရှားသည်။ သက္ကရာဇ် ၅၉၉ ခုနှစ်တွင် စောလှဝန်းဘုရားနှင့် ကျောင်းတို့ကို ဦးစွာတည်သည်။ ဖွားစော၏ ညီမတစ်ယောက်ကား ကြီးလောကစန္ဒြီ သုံးလူလ (သုံလူလ)ဟု တွင်၍ ဥစ္စနာမင်း (မြန်မာ ၆၁၁-၇)၏ တောင်ပြင်သည် မိဖုရားကြီးဖြစ်သည်။ (ကြာသော် သုံလူလကို သမ္ဘူလဟု မှတ်မှားကြသည်။) တလမြို့ (တံတွေးမြို့)တွင် ဥစ္စနာမင်းတို့ လုပ်ကြံခံရပြီးနောက်၌ တရုတ်ပြေးမင်းဟု တွင်အံ့သော ပန်းပွတ်သည်မနှင့် ရသော သားတော်သည် ပုဂံထီးနန်းကိုဆက်ခံသည်။ ထိုမင်းသည် ငယ်ရွယ်သေးသည်ဖြစ်၍ မင်းအဖြစ်၌ တည်တံ့ခိုင်မြဲရန်အလို့ငှာ ဖွားစော၏အစ်မ ရတနာပုံကို နန်းတင်သည်။ အလွန်လည်း ချစ်မြတ်နိုးသည်။ နန်းတင်၍ခုနစ်နှစ်အကြာ သက္ကရာဇ် ၆၂၄ ခုတွင် ရတနာပုံအနိစ္စရောက်လျှင် မင်ကြီးသည် မိဖုရားကို ရည်၍ မင်းနံ့သူအရပ်တွင် ကျောင်းနှင့် ကူတို့ကို တည်သည်။ ကူမှာ ယခုအခါ ငလူးဟုတွင်သည်။ ရတနာပုံမရှိမှ ညီမတော် ဖွားစောကို နန်းတင်သည်ဟု ယူမှတ်ဖွယ်ရှိသည်။ ဖွားစောတွင်သားသမီး မရှိဟု

စောမိဖုရား

ရာဇဝင်တို့သည်ကား မမှန်။ တရုတ်ပြေးမင်းနှင့် သားတော်နှစ်ပါးရသည်။ ယင်းတို့ကား ကျောက်စာတို့တွင် 'ချစ်ပွားသော ငါ့သားလှ'ဟုဆိုသော မင်းသားရာဇသူ တစ်ပါး၊ ညီမင်းသားကျစွာတစ်ပါးတို့တည်း။ သက္ကရာဇ် ၆၂၆ ခုနှစ်တွင် ဖွားစောသည် ခမည်းတော်၏ကျောင်း၌ ဦးစွာသော အလှူကို ပြုတော်မူသည်။

၆၄၆ ခု (ခရစ် ၁၂၈၄)နှစ် ဆောင်းရာသီတွင် တရုတ်စစ် ရောက်၍ မင်းကြီး အကြေသို့စုန်သော် ဖွားစောလည်း ပါ၍ ပြည်မြို့ အနောက်ဘက် လှည်းကျမှဆိုးရွာ (လှည်းကမုဆိုင်ရွာ)သို့ ရောက်ဝင် စခန်းချခဲ့ပုံ ရသည်။ ၆၄၈၊ ၆၄၉ ခုနှစ်ဆီတွင် တရုတ်မင်း ခုခိလဲခန်နှင့်စစ်ပြေငြိမ်း၍ ပုဂံသို့ ဆန်တက်ရာတွင် ပြည်မြို့၌ ပြည်သူကြီးလုပ်ကြံ၍ မင်းကြီး အနိစ္စရောက်သည်။ တစ်ဖန် ပြည်သူကြီးကို မင်းကြီး၏ သားတော်တစ်ပါး ဖြစ်သော တလသူကြီးက လုပ်ကြံဖျောက်ဖျက်လိုက်ပုံရသည်။ ထိုနောက်တလသူကြီးသည် တရုတ်တို့ထံတွင် အညံ့ခံ၍ ၆၅၁ ခုနှစ် နွယ်တာလတွင် ပုဂံပြည်၌ ရွှေနန်းရှင်(ရှယ်နန်သျှင်) ဟူသော အမည်ဖြင့် အဘိသိက် ခံယူသည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ရွှေနန်းရှင်သည် ကျောက်ဆည်ကိုမင်းပြုသော ရှမ်းညီနောင် အမတ်သုံးပါးတို့၏ မျက်နှာကို ကြည့်၍သာလျှင် မင်းပြုရရှာသည်။ ထိုအခါ ဖွားစောသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးနှင့် သင့်မြတ်အောင် ကြံဆောင်နေထိုင်သည်။ ရွှေနန်းရှင်၏ မိဖုရားအဖြစ်ကို လည်းခံယူသည်။ ၆၅၂ ခုနှစ်တွင် ဖွားစောသည် သားတော်များနှင့်အတူ ပုဂံပြည်သို့ ပြန်ရောက်နေပြီဖြစ်၍ စောလှဝန်းကျောင်းကို မြတ်ကြီးအစလ ဗုဒ္ဓအား တင်လှူသည်။ ၆၅၃ခုနှစ် တန်ခူးလပြည့်နေ့တွင် သားတော် ရာဇသူ အနိစ္စရောက်ရာ ဖွားစောသည် နှလုံးထိတ်လန့်ရကား သားတော်၏ ကောင်းမှု စေတီမပြီးသေးသည်ကို အပြီးတိုင်တည်တော်မူပြီးလျှင် ခမ်းလည်းခမ်းနား ကြေလည်းကြေကွဲ ဘွယ်ကောင်းသော ဆုတောင်းကြီးကို တောင်းဆို ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထိုဆုတောင်းကြီးကား ပုဂံခေတ်၏ နောက်ဆုံးပိတ်မရဏတေးသံကြီးပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထိုက်တော့သည်။ ထို ဆုတောင်းကြီးမှကောက်နုတ်ချက် အနည်းငယ်ကို ယခုခေတ် အရေးမျိုးဖြင့် လဲလှယ်၍ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

“သက္ကရာဇ် ၆၅၃ ခု နယုန်လဆန်း ၁၁ ရက် ၅ နေ့ အစောရာဇသူ စေတီတည်သော ရာဇသူမိ နှလုံးထိတ်လန့်ရကား ငါ၏မိဖုရား ဘိုးဘေးတို့လည်း အမွေဥစ္စာတို့ကို စွန့်ခဲ့၍ သွားခဲ့ကုန်၏။ ချစ်စွာသော ငါ့သားလှလည်း အမွေဥစ္စာနှင့်တကွ ငါမိရင်းကို စွန့်ခဲ့ပြီးကား ငါလည်း သူမယူနိုင်၍ ထားခဲ့သော အမွေဥစ္စာတို့ကို ငါလည်း ထိုသို့ လည်းကောင်း မပါတတ်သောအကြောင်းကို သိရကား

ငါ့မိ ငါ့ဘ ငါ့သား အမျိုးခပ်သိမ်းကို နိဗ္ဗာန်၏ပစ္စည်း အထောက်အပံ့ဖြစ်စိမ့်သောငှာ လှူတုံ့သောမြေ---

“သက္ကရာဇ် ၆၅၃ ခု နယုန်လဆန်း ၁၀ ရက် ၄ နေ့ ကွန်းပြောက်ကြီး ထွက် တော်မူသော် အတို့ကျွန်ဖလည်း မရှိ။ အတို့ကျွန်မိလည်း မရှိ။ အတို့ကျွန် သားလည်း မရှိ။ အတို့ကျွန် ဖကျွန် အတို့ကျွန် မိကျွန်၊ အတို့ကျွန် ကျွန်၊ ခပ်သိမ်းသောကျွန်ကား အတို့ကျွန်မိကျောင်း၊ အတို့ကျွန် ဖကျွန်ကျောင်း၊ အတို့ကျွန်သားစေတီ၊ ဤသုံးပါးကို အတို့ကျွန် လှူရကား လှူတော်မူပါစေချင်ဟု ဆိုသတည်း။”

“ဤသို့ ငါလှူသောအကျိုးကား ငါ့အဖိုးကျစွာမင်းကြီး၊ ငါ့ဖွား စောမင်းလှ၊ ငါ့မိမင်း၊ ငါ့ဖ၊ ငါ့ချစ်သားနှစ်ယောက် အဖဖြစ်သော အတို့ သခင်မင်းကြီး၊ ငါ့သခင်သား တရားမင်းကြီး၊ ငါ့ဦးရီးတော်သိကသူ၊ ငါ့ မိထွေး အမိဖုရား သုံးလူလ၊ ငါ့အစ်မ အမိဖုရား ရတနာပုံ၊ ငါ့မောင်သုံးယောက်၊ ငါ့ညီမ ၂ ယောက် လွန်လေသော အမျိုးခပ်သိမ်း၊ ယခုသော အမျိုး ခပ်သိမ်း၊ မောင်းမမိသင်ခပ်သိမ်း၊ အထက်ကားဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ အောက်ကား အဝီစိတိုင်အောင်၊ လေးမျက်နှာ အနန္တစကြဝဠာ ခပ်သိမ်း ရပါစေ၏။---

“ငါလည်း ဤကောင်းမှုအကျိုးဖြင့် ဤမှသေခဲ့လျှင် စွယ်တော်ကိုလျှင် မကွေမကင်း ညနံနက်လျှင် ရှိခိုးရသော နတ်သားဖြစ်လို၏။ ငါလိုသော ဆု မရောက်သောကြားကား ဘုရားလောင်းတကာ ဖြည့်ရာသော ဒေပါရမီကို ဖြည့်ရလိုသတည်း။”

သက္ကရာဇ် ၆၅၉ ခုနှင့် ၆၆၁ ခုအတွင်းတွင် ရှမ်းညီနောင်တို့သည် တရုတ်တို့ထံတွင် အညံ့ခံသော ရွှေနန်းရှင်ကို အရိသေ တန်ကာ နန်းချ၍ ဖျောက်ဖျက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ရွှေနန်းရှင်၏သား စောနစ်(စဝ်နစ်) ကို ပုဂံရွှေနန်းတွင် တင်ကြပြန်၍ မိမိတို့မူကား ကျောက်ဆည်တွင် မင်းထီးမူကြသည်။ ပုဂံထီးမွေနန်းမွေပု ပိုမိုခံယူခွင့်ရှိသော ဖွားစော၏သား ကျစွာမင်းကိုမူ ရှမ်းညီနောင်တို့သည် ကျောက်ဆည် တွင်ထိန်းသိမ်းထားပုံရသည်။ နောင်သောအခါ ထိုမင်းသား ကို မြင့်စိုင်းမြို့အနီးရှိ ပုထိုးနီရွာကို စားရသော ပုထိုးနီမင်း (ပုထိုဝ်နီမင်း)နှင့်လက်ထပ် ပေးစားလိုက်သည်။

ဖွားစောမှာ မောင်သုံးယောက်နှင့် ညီမနှစ်ယောက် ရှိသည်။ ဖွားစောမည်သည့် သက္ကရာဇ်တွင် အနိစ္စရောက်သည်ကို အတိအကျ မသိရသော်လည်း ရွှေနန်းရှင်အလျှင် အနိစ္စရောက်သည်မှာကား ထင်ရှားသည်။ ဖွားစောမရှိလျှင် ညီမတော်သည် တတိယဖွားစောအဖြစ်ဖြင့် မိဖုရားအရာကိုရ၍ နောင်သောအခါ စောနစ်၏မိဖုရားကြီးလည်း

ဖြစ်လာသည်။ ဤတတိယ ဖွားစောသည် သားတော် သမီးတော်တို့နှင့်အတူ ပုဂံအရှေ့တောင်ဘက် သုံးမိုင်ကွာတွင် တည်ရှိသောရွာကြီး၌ ဆက်လက်နေထိုင်ကာ ရွာကို ဖွားဖောရွာဟု တွင်စေခဲ့သည်။ ကုဘုရား၊ စေတီ၊ ကုလားကျောင်းများစွာတို့ကိုလည်း တည်ဆောက် လှူတန်းခဲ့သည် ယင်းတို့သည်ကား ပုဂံခေတ်၏ နောက်ဆုံးပိတ် ဗိသုကာလက် ရာကောင်းများပေတည်း။ **ဂျီ၊ အိပ်၊ လု(စ်)။**

စောနှင့်စော်။ ။ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် စဝ်၊ အစဝ်၊ စာဝ်၊ ဇဝ်၊ ဇာဝ် စသည်ဖြင့် ရေး၍ ယခုအခါ စော၊ စော်ဟူ၍ ရေးကြသော စကားလုံးသည်ကား တဲလူမျိုးစု၏စကားမှ ဆင်းသက်သည့် ရှေးဟောင်း မြန်မာစကားတစ်လုံး ဖြစ်သည်။ ရှမ်းစာတွင် စဝ်ဟူ၍ရေးသည်။ ယိုးဒယားစာတွင် စောဟူ၍ရေးသည်။ အသျှင်၊ သခင်၊ မင်း၊ ဘုရင်ဟု အနက်ထွက်သည်။

ခေတ်ဦး မြန်မာတို့သည် မြန်မာပြည် မြေနှိမ့် လွင်ပြင်များသို့ မဆင်းသက်မီက တရုတ်မြန်မာနယ်ခြား ပေါရမ်း (မောရမ်း)တို့၏ တောင်ဘက် ယူနန်ပြည် နန်စောမင်းတို့၏ ပိုင်နက်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ သက္ကရာဇ် ၂၂၅ ခုနှစ် (ခရစ် ၈၆၃)တွင် ရာဇဝင်ဆရာဖန်ချိုသည် မန်ရှုခေါ်ရာဇဝင်အခန်း ၄ ၌ မြန်မာတို့အကြောင်း ဤသို့ရေးခဲ့သည်။

‘ထိုသူတို့သည် မိမိတို့၏အကြီးအကဲများကို မင်းဟုခေါ်ကြသည်။ ထိုမင်းကိုပင် နန်စောတို့က မင်းစော ဟုခေါ်ကြပြန်သည်။

နန်စောဆိုသည်မှာ တရုတ်စကားနှင့် တဲစကားစပ်နေသော တရုတ်တဲစပ်စကားဖြစ်သည်။ နန်ဆိုသည်မှာ တရုတ်စကား တောင်ဘက်အရပ်ဆိုသည်။ စောဆိုသည်မှာ တဲစကားမင်းဆိုသည်။ တဲစကားစောနှင့် မြန်မာစကားမင်းတို့မှာ အနက်တူကြသည်။ အရှေ့သို့လားပြန်သော်၊ သံလွင်နှင့် မဲခေါင်မြစ်အကြား မဲသတွင် မြန်မာနွယ်လူမျိုးများ ရှိကြပြန်သည်။ ထိုလူမျိုးတို့ကိုလည်း ရာဇဝင် ဆရာဖန်ချိုက မွှင်စိုသို့မဟုတ် ဝင်စုဟု ခေါ်ထားသည်။ ယင်းစကားတို့သည် မင်းစောနှင့် သဘောတူ ဒေသန္တရစကားများ ဖြစ်ကြသည်။ နန်စောမြန်မာလူမျိုးတို့၏ ရှေးစကားတွင် ထင်ရှားသော ပျူစောထီးနှင့် ထီးမင်းစောတို့ကိုလည်း တရုတ်တို့က ပျူစုတိနှင့် တိမင်စုဟု ရေးကြသည်။

မူလထိုး ကျောက်စာတို့တွင် အစောဆုံးတွေ့ရသည့် စောရဟန်းမင်း(စဝ်ရဟန်) သည် ဤနန်စောဘွဲ့ကိုခံယူထားသည်။ အနိရုဒ္ဒကိုလည်း ရာဇဝင်တို့တွင် အနော်ရထာမင်းစောဟု ခေါ်ကြသည်။ (အနော်ရထာ-ရှု။) အနော်

ရထာ၏သားတော်ကို မူလထိုးကျောက်စာတို့တွင် မင်းလုလင်ဟုရေး၍ရာဇဝင်တို့တွင် စောလူးဟုရေးကြသည်။ (စောလူးမင်း-ရှု။) တရုတ်ရာဇဝင်နှင့် မြန်မာရာဇဝင်တို့တွင် စေနစ်ဟုခေါ်သောမင်းကို ကျောက်စာတို့တွင် မင်းလုလင်ဟုပင် ရေးကြသည်။ ကျွဲစာ မင်းကြီးကိုလည်း မျက်မှောက်ထိုးကျောက်စာတို့တွင် စောကြီး(စဝ်ကြီး) ဟု ရေးကြ သည်။

ပုဂံခေတ် မိဖုရားနှင့် မင်းသမီးများသည် မိမိတို့၏အမည်အစ၌ စော(စဝ်)ကို များစွာတပ်လေ့ရှိသည်။ နားတောင်းများမင်း၏ မယ်တော်သည် စောမြကန်သည် ဟူသောအမည်ကိုခံယူသည်။ အစောမင်းလှဆိုသော မင်းသမီးတစ်ပါးလည်းရှိသေးသည်။ ဥစ္စာနာ၏မိဖုရား သုံးလူလတွင် အစောကြွ (အစဝ်ကြွ = ဂျမ်းတို့အသျှင်) ဟူသော သမီးတော်တစ်ပါး ရှိသည်။ဤစကားလုံးပါသော မိဖုရားမောင်းမတို့၏ အမည်ကားများစွာ။ (စော၊ မိဖုရား-ရှု။)

သက္ကရာဇ် ၅၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဓမ္မရာဇကာဘုရား၌ မောင်းမခင်မိငယ်အမည်ရှိသော မောင်းမငယ်တစ်ဦးသည် အလှူပြုသည်။ သက္ကရာဇ် ၅၆၈ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုမောင်းမငယ်သည်ပင် အလှူ ပြုပြန်သည်။ သို့သော် အမည်ကိုကား မောင်းမစောခင်မိငယ်ဟု စောဘွဲ့ဆင့်၍ ရေးသည်။ ထိုသက္ကရာဇ်နှစ်အကြားတွင် နရပတိစည်သူမင်းသည် ထိုမောင်းမငယ်ကို စောအဆင့်အတန်းသို့ တင်မြှောက်လိုက်ခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည် ။

သက္ကရာဇ် ၅၂၇ ခုနှစ်ထိုး ဓမ္မာရုံကျောက်စာတွင် မင်းသမီးအစောလတ်(အဇာဝ်လတ်)သည် မြန်မာစာစံပြုရေးထုံးကို တီထွင်သည်။ ထိုကျောက်စာတွင် မင်းသမီးသည် မိမိ၏အမည်ကို အဇာဝ်လတ်ဟု ရေးသည်။ ဤအချက်ကိုထောက်သော် ထိုခေတ်ကပင်ဤစကားလုံးကို စော်ဘွား(ကောင်းကင့်အသျှင်)ဟူရာတွင်ကဲ့သို့ အော်ကာရန်သံနှင့် ခေါ်ဝေါ်နေကြပြီဟုမှတ်ယူသွယ်ရှိသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် ယောက်ျားအမည်ရှေ့တွင် အမြတ်တန်း ထည့်သွင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသော စောသည်လည်း ဤစကားလုံးပင် ဖြစ်ပေရာသတည်း။ **ဂျီ၊အိပ်၊လု(စ်)။**

စောလူးမင်း(မြန်မာ ၄၃၉-၄၄၆) ။ ။ ‘ကောင်းကျိုး ဖွေရာ၊ နော်ရထာလျှင်၊ နောင်လာရှု၊ ပြုစုခဲ့၏၊ သုံးဆုံးသုံး နှစ်၊ နတ်ဌာန်ဖြစ်က၊ သားစစ်စောလူး၊ ဆက်ကာမှူးသည်၊ ကည်နူးတည်နီဝေး၊ ပျက်ဝတ်ကွေး။’ ဟု ပလိပ်ရွာစား ဦးပျော်၏ရွှေနားတော်သွင်း ဧချင်း၌ ဖွဲ့ဆိုထားသည့်အတိုင်း စောလူးမင်းသည် ပထမမြန်မာ၊ မွန်၊ ပျူ နိုင်ငံတော်ကြီးကို စတင်ထည်ထောင်ခဲ့သူ အနော်ရထာမင်း၏မိဖုရားကြီးအဂ္ဂမဟေသီမှ ဖွားမြင်၍ အနော်ရထာ လွန်သောအခါ

သက္ကရာဇ် ၄၃၉ မှ ၄၄၆ ခုနှစ်အထိ ပုဂံထီးနန်းကို ဆက်လက်စိုးစံလေသည်။ ဤသက္ကရာဇ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်အလိုမှာ စောလူးမင်း ထီးနန်းစံသက္ကရာဇ်သည် ၄၂၁ မှ ၄၂၆ ခုနှစ်အထိဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပုဂံမင်းဆက်တွင် အနော်ရထာ၏ခေတ်ကို မြစေတီကျောက်စာနှင့် ညှိနှိုင်းကြည့်သောအခါ အနော်ရထာ နန်းစံသက္ကရာဇ် ၄၀၆-၄၃၉ ခုနှစ်၊ စောလူးနန်းစံသက္ကရာဇ် ၄၄၆- ၄၇၃ ခုနှစ်ဟု တွေ့ရလေသည်။ (ကျန်စစ်သားမင်း-ရှု။) အနော်ရထာ၏ နန်းတက်နှစ်ကို ၄၀၆ ဟူ၍ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် ဇာဂရ ပြုစုရေးသားသော ဇာတာပုံနှင့်ပြထားသည့် ရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အနော်ရထာ နန်းစည်းစိမ် ၃၃ နှစ်ကိုနှောသော် စောလူးမင်း၏ နန်းတက်သက္ကရာဇ်မှာ ၄၃၉ ဖြစ်သည်။

စောလူးမင်းကား ခမည်းတော်ကဲ့သို့ အရည်အခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသူ မဟုတ်ချေ။ လုပ်ရည်ကြံရည် မရှိ၊ အပျော်အရွှင်နှင့်သာနေ၏။ ပညာရှိတို့လျှောက်သောစကားကိုလည်း မယူ၊ မှူးကြီးမတ်ရာတို့ကိုလည်း နှလုံးမကြည်ရှိအောင် ပြုလေ့ရှိ၏။ အနော်ရထာမင်း တည်ထောင်ပြုစုခဲ့သော နိုင်ငံအရေးနှင့်သာသနာအရေးများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ထိုကြောင့်လည်း စောလူးမင်း၏လက်ထက်၌ အနော်ရထာမင်း တည်ထောင်ခဲ့သော ပျူ၊ မွန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး၌ ပြိုကွဲမည့်အရိပ်အယောင်များ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

အရည်အချင်း ညံ့ဖျင်းသော စောလူးမင်း လက်ထက်၌ ဥဿာပုံကူကို ဗဟိုပြုသည့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ မွန် မြန်မာတို့သည် အခွင့်ကောင်းကိုယူကာ ပုန်ကန်ထကြွခဲ့ကြလေသည်။ ခေါင်းဆောင်ကား စောလူးမင်း နို့ထိန်း၏ သား ငရမန်ကန်း ဖြစ်သည်။ (ငရမန်ကန်း-ရှု။)

သူပုန်တို့သည် ပုဂံနေပြည်တော်သို့ချီတက်လာ၍ သရက်ခရိုင် မင်းလှအောက် ပြည်တော်သာကျွန်း၌ စောလူးမင်း၏ တပ်များနှင့် စစ်တွေ့ကြရာ စောလူးမင်း အရေး နိမ့်သောကြောင့် ငရမန်ကန်းသည် စောလူးမင်းအား ဖမ်းယူသွားလေသည်။ နောင်အခါ၌ စောလူးမင်းအား ကျန်စစ်သား ခိုးယူရန် အားထုတ်သော်လည်းမအောင်မြင်ချေ။ ထိုနောက် ငရမန်ကန်းလည်း အနုရာဇအရပ်၌ စောလူးမင်းကို ကွပ်မျက်လိုက်လေသည်။ စောလူးမင်းလွန်သော် ငရမန်ကန်း၏ ရန်ကို နှိမ်နင်း၍ ပုဂံပြည်၌ ကျန်စစ်သားမင်းပြုသည်။ စောလူးမင်း၏ကောင်းမှုတော်ကား ပင်းချောင်းဝ၌ စက္ကလိပဘုရား၊ မုံရွာခရိုင် မြို့ကြီး၌ ရွှေစောလူးဘုရား၊ မင်းဘူးခရိုင် ဖောင်းလင်းပ ရွှေစောလူးဘုရား ဖြစ်သည်။

စိုးညွန့်၊ ဦး (ခရစ် ၁၈၉၈-၁၉၅၀)။ ။ရန်ကုန် မျူနီစီပယ်မင်းကြီးဟောင်းနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးဟောင်း ဦးစိုးညွန့်သည် ၁၈၉၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ဟိုက်ကုတ်တရားလွှတ်တော်တွင် မြန်မာလူမျိုးထဲမှ ပထမဦးစွာ ပစ္စည်းထိန်း မင်းကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ခဲ့ရသူ ဝတ်လုံတော်ရဦးသင်းဖြစ်၍ မိခင်မှာ ဗြိတိသျှအောက်မြန်မာပြည်တွင် မြန်မာဘုရင်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော မဟာသီရိဘောဂသာရဘွဲ့ခံ၊ သဋ္ဌေး ဦးစံ၏သမီး ဒေါ်ချစ်စု ဖြစ်လေသည်။ ဦးစိုးညွန့်သည် ဒုတိယမြောက် သားဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်အခါက ရန်ကုန်မြို့ ဒိုင်အိုစီဇင် အင်္ဂလိပ်ကျောင်းနှင့် ရန်ကုန် ကောလိပ်တို့တွင် ပညာသင်ယူခဲ့၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်သို့သွားရောက်၍ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်၊ ဗေလီယိုကောလိပ်တွင် ပညာ သင်ယူသည်။ ထိုနောက် အက်ဒင်ဗာရာ တက္ကသိုလ်သို့ ရွှေ့ပြောင်း ပညာသင်၍ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အမ်၊ အေ၊ ဘွဲ့ကို ထိုတက္ကသိုလ်မှ ရရှိသည်။ ထိုနောက်တစ်ဖန် လန်ဒန်မြို့၌ ဝတ်လုံအတတ်ပညာများကို ဆက်လက်ဆည်းပူးခဲ့ပြီးလျှင် ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ဝတ်လုံတော်ရဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့လေသည်။

ဦးစိုးညွန့်သည် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ် အာရှတိုက်သား အသင်း၌ ပထမဦးစွာပါဝင်ခဲ့သော အသင်းသားဖြစ်၏။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ ပထမဆုံး မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးစိုးညွန့်

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်းတွင် မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်မှုပြုပြင်ရေးကို ငွေ့ငွေ့တောင်းဆိုရန် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်လန်ဒန်မြို့သို့ရောက်ရှိနေခိုက် ထိုအသင်း၌ 'မြန်မာပြည် အနာဂါတ်ရေး' စာတမ်းတစ်ခု ဖတ်ကြားခဲ့ရာ၌ ဦးစိုးညွန့်သည် မြန်မာပြည်အား အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထွက်ရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခဲ့လေသည်။

မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသောအခါ ဝတ်လုံတော်ရအဖြစ် ၁၀ နှစ်ခန့်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ဦးစိုးညွန့်သည် မြေပိုင်ရှင် ဦးသက်ရှည်ကြီး၊ ဒေါ်သင်တို့၏ သမီး ဒေါ်သိန်းချစ်နှင့် လက်ထပ်သည်။ သား ၃ ယောက်၊ သမီး ၂ ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။

၁၉၂၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်အထိ ၇ နှစ်တာမျှအတွင်း ဦးစိုးညွန့်သည် ပုသိမ်(ကျေးလက်) မင်းတိုင်ပင်အမတ်အဖြစ် ထင်ရှားသောနိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါက အတိုက်အခံဖက်မှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူတစ်ဦးလည်းဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာ ခွဲရေးတွဲရေးကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ မိမိ ယုံကြည်ချက်ဖြစ်သော ခွဲရေးဖက်မှနေ၍ လွှတ်တော်တွင် နှစ်ရက်ဆက်၍ ၈ နာရီကြာမျှ စကားပြောခဲ့ဘူးသည်။ ဦးစိုးညွန့်သည် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဝင် လူကြီးအဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြင်းပွဲအသင်းတွင် စတူးဝပ်နှင့် ဒါရိုက်တာလူကြီး အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘီ၊ အေ၊ အေ အသင်းတွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ သေးသည်။

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မျူနီစီပယ် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရပြီးနောက် ဒုတိယမင်းကြီးအဖြစ်လည်း ခန့်ထားခြင်းခံရလေသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဒေါက်တာဦးဆက် ပင်စင်ယူသဖြင့် ဦးစိုးညွန့်သည် မျူနီစီပယ်မင်းကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သူ၏ လက်ထက်၌မျူနီစီပယ် အမှုထမ်းများတွင် မြန်မာများထဲမှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်ခန့်ထားနိုင်ရန် ကြိုးစားထမြောက်ခဲ့သဖြင့်လက်အောက် ငယ်သားများ၏ ချစ်ကြည်လေးစားမှုကို အများဆုံး ခံယူခဲ့ရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကီးမဖြစ်မီတွင်မျူနီစီပယ်မင်းကြီး၏ အလုပ်ဝတ္တရားများအပြင် ရန်ကုန်ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးမင်းကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ဂျပန်များဝင်ရောက်လာပြီးနောက် တစ်နှစ်ခန့်အကြာတွင် ရန်ကုန်မျူနီစီပယ်မင်းကြီးအဖြစ်နှင့် ကာကွယ်ရေးအလုပ်ဝတ္တရားများကိုပါ ဆောင်ရွက်ရပြန်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး အုပ်ချုပ်ရေး ပြန်လည်ထူထောင်သောအခါ မျူနီစီပယ်မင်းကြီးတာဝန်များအပြင် မြို့တော်ဝန်၏ တာဝန်များကိုပါ ထမ်းရွက်နိုင်ရန် မျူနီစီပယ်အဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့၊ ရေဝန်အဖွဲ့နှင့် ပညာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော အဖွဲ့များစသည်တို့တွင်လည်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရလေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာသံအမတ်ကီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင်မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂအသင်းဝင်ဖြစ်လာ၍ဦးစိုးညွန့်သည် ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံကြီး၌လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအစည်းအရုံးကြီး၏ ညီလာခံ၌လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်၍ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သံအမတ်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ်အတောအတွင်း 'အိန္ဒိယလူနီမျိုးတို့၏အကြီးအကဲ' ခေါ် ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့ဖြင့်လည်း မြီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ်တွင်မကျန်းမာသဖြင့်ခွင့်ယူ၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ခဲ့ရာ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ ညနေ ၆ နာရီအချိန် အသက်၅၃နှစ်အရွယ်တွင် မိမိနေအိမ် ကန်ဘွဲ့လမ်း အမှတ် ၃ တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

စိုးသိမ်းဦး(မြန်မာ ၁၂၄၇-၁၃၀၆) ။ ။

ဦးစိုးသိမ်းသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇(ခရစ် ၁၈၈၅)ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လတွင် ရေနံချောင်း၌ အဖ တွင်းစားရိုး ဦးအောင်မြတ်၊ အမိဒေါ်မေတို့မှ ဖွားမြင်သည်။ အသက် ၅ နှစ် အရွယ်ခန့်တွင် ရေနံချောင်းမြို့ ဝက်ချုပ်ဆရာတော်ထံတွင် ခြောက်နှစ်ခန့်ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီးလျှင် ၁၂၅၉ ခုနှစ်မှ ၁၂၆၅ ခုနှစ်အထိ ပြည်မြို့အထက်တန်းကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ ၁၂၆၆ ခုနှစ်မှ ၁၂၆၈ ခုနှစ်အထိ မန္တလေးမြို့ စိန်ပီတာ အထက်တန်းကျောင်း၌လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်မြန်မာနှစ်ဘာသာတို့ကို သင်ကြားခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ၁၂၆၉ ခုနှစ်တွင် ရေနံချောင်းမြို့သို့ ပြန်လာပြီးလျှင် ဘီအိုစီကုမ္ပဏီတွင် အလုပ်လုပ်သည်။ ၁၂၇၄ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၁၂ ခုနှစ်)တွင် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ပညာသင်သွား ရောက်ရာ မြန်မာနိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ကျော်စောထင်ရှားသော ဆရာတော် ဦးဥတ္တမနှင့် တွေ့ရှိသဖြင့် ဦးဥတ္တမ၏ အားပေးတိုက်တွန်းကူညီမှုကြောင့် ဂျပန်နိုင်ငံတွင် သုံးနှစ်ကြာမျှ ပညာသင်ယူပြန်သည်။ ထိုနောက် တစ်ဖန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ် ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ထိုမှတစ်ဖန် လော့စိန်းဂျူးမြို့ရှိ အနောက်တိုင်းကောလိပ်၌လည်းကောင်း၊ စတန်းဖို့မြို့ရှိ စတန်းဖို့တက္ကသိုလ်၌ လည်းကောင်းပညာသင်ကားရာ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘူမိဗေဒပညာရပ်တွင် မဟာသိပ္ပံဘွဲ့ရရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ ပညာသင်ကြားပြီးသည့်နောက် ဒေသန္တရဗဟုသုတအလိုငှာ၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ ဟာ

စိုးသိမ်းဦး

ပိုင်းယန်းကျွန်းစု၏ မြို့တော် ဟိုးနိုလူးလူးစသည်တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ အင်္ဂလန်၊ စကော့တလန်၊ အိုင်ယာလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ဟော်လန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဗဲလဂျီယန် စသည်တို့သို့လည်းကောင်း၊ အီဂျစ်၊ အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ တရုတ်၊ ယိုးဒယား၊ မလ္လာယုကျွန်းဆွယ် စသည်တို့သို့လည်းကောင်း၊ အနံ့အပြား လှည့်လည်ခဲ့လေသည်။ ၁၂၈၄ ခုနှစ်(ခရစ် ၁၉၂၂ ခုနှစ်ခန့်) တွင် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ဦးစိုးသိမ်းသည် နိုင်ငံခြားသို့ အနံ့အပြား သွားလာ လည်ပတ် ခဲ့သော်လည်း မျိုးရိုးဇာတိမာန်ကို မဖျောက် သောသူဖြစ်သည်။ မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်သည့်အား လျော်စွာ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ပင်နီ အင်္ကျီကို အမြဲဝတ်သည်။ များသောအားဖြင့် ခေါင်း ပေါင်းအစား ပင်နီ ဦးထုပ်ကို ဆောင်းလေ့ရှိသည်။ တိုင်း ရင်းဖြစ်ပစ္စည်းကို အားပေးသော အနေဖြင့် ထမင်းစားရာ၌ ပင် ယွန်းပန်းကန်နှင့်စားသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သူ၏ အိမ်ကို မိုးရာသီ၌ပင်လျှင် ထန်းရွက်ကို စံနစ်တကျဖြတ်လှီး ရှိခိုးသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဦးစိုးသိမ်းနှင့် သိကျွမ်းသူတို့ က အမှတ်တရပြောဆိုကြသည်။ နိုင်ငံခြားမှ ပြန်ရောက် သော် ၁၂၈၄-၈၅ ခုနှစ်တွင် ရေနံချောင်း ဆရာတော် ဦးတော ဇိန္တုကျောင်းတွင် စက်မှုလက်မှုပညာသင်ကျောင်းတစ်ခု ကိုဖွင့်လှစ်၍ ကျောင်းသူကျောင်းသား လူငယ်လူရွယ် ၈၀၀ ကျော်တို့ကို ကိုယ်တိုင် ကြပ်မ၍ ကျောင်းအုပ်ကြီးအဖြစ် ဖြင့် ပညာသင်ကြားပေးသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၈၆ (ခရစ် ၁၉၂၃-၂၄) ခုနှစ်လောက်တွင် အမျိုးသား ပညာရေးကောင်စီသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမျိုး သားကျောင်းများအတွက် အစိုးရထောက်အပံ့ကို ခံယူ ရန်သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါဦးစိုးသိမ်း သည် အထောက်အပံ့ယူခြင်း မပြုသင့်ဟူသော အကြောင်း ပြချက်ဖြင့် အမျိုးသားပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့ကို တည် ထောင်ရာ၌ ပါဝင်အားပေးခဲ့သည်။ ဤသည်ကား နိုင်ငံရေး နယ်ထဲသို့ ဦးစိုးသိမ်း ကိုယ်ထိလက်ရောက် ဝင်လာစေရန် အထောက်အပံ့ပြုသည့် အချက်တစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။ ဤ ကဲ့သို့ အမျိုးသားပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့ထဲတွင် ဆောင်ရွက် နေဆဲတွင် ဦးစိုးသိမ်းသည် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ အသင်းတွင် အရေးပါအရာရောက်သူတို့နှင့် ဆက်သွယ်မိပြီးလျှင် သူ၏ ရိုးသားမှုကြောင့် အများ၏ယုံကြည် လေးစားခြင်းကို ခံခဲ့ ရလေသည်။ ထိုအတွင်း ဦးချစ်လှိုင်၏ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ သည် ၁၂၈၆ ခုနှစ်တွင် နှစ်ခြမ်းကွဲလေသည်။(ချစ်လှိုင်၊ ဦး၊ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ-၅။)ဤသို့ နှစ်ကွဲကွဲသောအခါ ဦးစိုး သိမ်းကိုကြည့်ညိုသူတို့က ဦးစိုးသိမ်းအား ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ရန် စီစဉ်ကြလေရာ ရွှေတိုမြို့တွင် ၁၂၈၇ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့တွင် စတင်

ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဥက္ကဋ္ဌ သမတဦးစိုးသိမ်း

ကျင်းပသော ၁၂ ကြိမ်မြောက် ဂျီ၊စီ၊ဘီ၊ အေအစည်း အဝေး၌ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာပြီးလျှင် သမ္မတ ဦးချစ်လှိုင်ဟု ခေါ်တွင်သောအစဉ်အလာအတိုင်း သမတ ဦးစိုးသိမ်းဟု အမည် တွင်လာလေသည်။

ဤကဲ့သို့ ဦးစိုးသိမ်းသည် ဂျီ၊စီ၊ဘီ၊အေ၊ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဖြင့် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်မှာ ၁၂၉၁ ခုနှစ် တန်ခူးလဆန်း ၁၀ ရက်မှ ၁၃ ရက်နေ့များတွင် တောင်ငူမြို့၌ကျင်းပသော နှစ်လည်အစည်းအဝေးအထိ ဖြစ်လေသည်။ ဦးစိုးသိမ်း သည် နိုင်ငံရေးကို သူ၏အမြင်အတိုင်း တည်မတ်ဖြောင့်မှန် စွာလုပ်ဆောင်သူ ဖြစ်၏။ ရိုးသား ဖြောင့်မတ်သူဟု ကျော် ကြား၏။ ဝံသာနု ခေါင်းဆောင်ပီပီ ဆင်းရဲသားများနှင့် ရောပြွမ်းကာ ဆက်ဆံနေထိုင်၏။ အစိုးရနှင့်မဆက်ဆံဘဲ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ရန်ဟူသော ဝါဒကို ထားရှိ၏။ ထို အတွက် ၁၂၈၈ ခုနှစ် ၁၅ ကြိမ်မြောက် မင်းဘူး ကွန်ဖရင့် အထိ ဦးစိုးသိမ်း၌ နောက်လိုက်အင်အားများခဲ့၏။ သို့ သော် ထိုခေတ်၏ နောက်ပိုင်းသို့ ရောက်လာသောအခါ နိုင်ငံရေး၌ ဦးစိုးသိမ်းသည် အကြမ်းဖက်သောစံနစ်ကို လက်ကိုင်ပြုသည်ဟု အများက စွပ်စွဲလာကြသည်။ ဤသို့ စွပ်စွဲခံရခြင်းမှာ ဆရာစံခေါင်း ဆောင်သော သာယာဝတီ သူပုန်တွင် ဆရာစံနှင့်တကွ နောက်လိုက်နောက်ပါအများ သည် ဦးစိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ၏ အသင်းဝင်များ ဖြစ် သောကြောင့်တည်း။ ဆရာစံသည် ခရစ် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရကို တော်လှန်

ပုန်ကန်ခဲ့သည်။ (စ၊ ဆရာ-ရှု။) ၁၉၃၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့၌ သေဒဏ် အပြစ်ပေးခြင်းကို ခံရသည်။ သို့ပါသော်လည်း ထိုစဉ်က သူပုန်မှုကို အလွန်တရာမှ ချိုးနိုင် လှိုစိတ်ရှိသော ထိုခေတ်အစိုးရ၏ မှတ်တမ်းအရပ်ရပ်တွင် လည်းကောင်း၊ ရုံးတင်စွဲဆိုသော အမှုတွဲကိုလည်းကောင်း၊ ဦးစိုးသိမ်းသည် အကြမ်းဖက်စနစ်ဖြင့် သူပုန်ကို လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်ဟု အခိုင်အမာစွာပုံစံခိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ သူပုန်မှုများ စီရင်နေသော တစ်ချိန်လုံးတွင် အစိုးရသည် ဦးစိုးသိမ်းအား သူပုန်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့ချေ။ ထိုမျှမကသေး ဗိလတ်တွင်ကျင်းပသော မြန်မာပြည်မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးတွင် ၁၉၃၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့၌ သာယာဝတီဦးပုက ဆွေးနွေးသော စကားရပ်များအရမှာလည်း ဦးစိုးသိမ်းသည် ဆရာစံနှင့် မည်သို့မျှ ပတ်သက်ခြင်း မရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သာယာဝတီ ဦးပု၏ ပြောစကားအရမှာ ဆရာစံသည် ဦးစိုးသိမ်း၊ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ မှထွက်၍ ထို ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ မသိစေရဘဲ လျှို့ဝှက်သော အသင်းတို့ကို သူ့အလိုအလျောက် တိတ်တဆိတ် တည်ထောင်ကြောင်းကို ကိုယ်တိုင်ရုံးတွင် ပြောဆိုခံခဲ့ရသည်။ ဤအချက်တို့ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တို့သည် သာယာဝတီသူပုန်မှုထဲတွင် ဦးစိုးသိမ်းအား ပါဝင်သည်ဟု မစွပ်စွဲနိုင်ခဲ့ရပါ။ ထိုကြောင့်လည်း မြန်မာပြည် နိုင်ငံရေးရာဇဝင်ကို ရေးသားသူ ဦးဘခိုင်က 'ဦးစိုးသိမ်းကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားရောက်သူ ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်သည် လက်ချည်းသက်သက် မြန်မာများအား စက်သေနတ်ကိုအသုံးပြုသည့်အစိုးရကို အကြမ်းဖက်၍တိုက်ခိုက်ရန် တိုက်တွန်းသည်ဆိုသည်မှာ ဟုတ်နိုင်မည်မထင်' ဟု မှတ်ချက်ချခြင်းပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဦးစိုးသိမ်းနှင့်အတူ လုပ်ဖောက်ကိုင်ဖက် ဖြစ်သူတို့ကလည်း ဦးစိုးသိမ်း၏ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ကို အစိုးရက မတရားအသင်းဟုမူလက ကျေညာခဲ့သော်လည်း ဗိလတ်၌ မြန်မာပြည် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးတွင် မြန်မာခေါင်းဆောင်တို့က ရှင်းပြလိုက်သောအခါ မတရားအသင်းဟု ကျေညာခြင်းမှ ကင်းလွတ်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အထက်က ဖော်ပြခဲ့သည့် တောင်ငူမြို့၌ ကျင်းပသော ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ကွန်ဖရင့်၌မူကား ဆရာတော်အချို့နှင့် လူအချို့တို့က ထိုကွန်ဖရင့်၌ တင်သွင်းသော အခွန်မပေးရေးနှင့် အာဏာပီဆန်ရေး အဆိုတို့မှာ အစိုးရကို ပုန်ကန်ရန် အဆိုများဖြစ်သည်ဟုယူဆကာ ဦးစိုးသိမ်းအား ထောက်ခံခြင်းမပြုဘဲ ဦးစုကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်လိုက်ကြလေသည်။ ဤတွင် ဦးစိုးသိမ်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ နှင့် ဦးစု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ဟူ၍ နှစ်ကွဲ ကွဲပြန်လေသည်။ ထိုနောက် ၁၂၉၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထုတ်ရန် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့က ဆုံးဖြတ်လိုက်သော်

မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် အိန္ဒိယနှင့်ခွဲရေးတွဲရေးပြဿနာ ဝင်ရောက် လာလေသည်။ ထိုအခါ ဦးစိုးသိမ်းသည် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ အနားယူကာ နေထိုင်လျက်ရှိလေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ဦးစိုးသိမ်း၏ နိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ချက်တို့သည် မှတ်တမ်းတင်လောက်အောင် မရှိတော့ချေ။ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၆ (ခရစ်-၁၉၄၄)ခုနှစ်တွင် ဦးစိုးသိမ်းသည် ရန်ကုန်မြို့၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

ဦးစိုးသိမ်း၏ဇနီးမှာ ပြည်မြို့သူ ဒေါ်သော့ ဖြစ်၏။ ဒေါ်သော့ သည် ဦးစိုးသိမ်းနှင့်ပါရမီဖြည့်ဖက် အမျိုးသမီးဖြစ်လေသည်။ ငယ်စဉ်ကပင် ဦးစိုးသိမ်းနှင့်အတူတကွ ဂျပန်နိုင်ငံသို့လိုက်ပါ၍ ပညာ သင်ပြီးလျှင် ယင်းတို့နှစ်ဦးသည် ဇနီးမောင်နှံအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံခြားအရပ်ရပ်တို့သို့အတူတကွ ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ သားသမီးကားတစ်ယောက်မျှ မထွန်းကားချေ။ ဒေါ်သော့သည် ရန်ကုန်မြို့၌ပင်လျှင် ၁၃၀၇ ခုနှစ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

စက်ကတုံးပင်။ ။စက်ကတုံးပင်သည် နွေဥတုတွင် အရွက်ကြွေသော အပင်ကြီးမျိုး ဖြစ် သည်။ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ 'ထရဝီယာနုဒီဖလိုရာ' ဖြစ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'ယူဖောဗီးယားစီအီး' ဖြစ်သည်။ စက်ကတုံးပင်၏ အခေါက်သည် မွဲပြာရောင် ရှိသည်။ အရွက်များမှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍ ချောမွတ်သည်။အကြောပေါင်း ၃ ခုမှ ၅ ခုထိရှိသည်။ ရွက်ညှာသည် ၁ လက်မမှ ၂ လက်မထိရှည်ပြီး မွေးနုတိုများရှိသည်။ ပန်းပွင့်များမှာသေးငယ်သည်။ အရွက်ကြွေသည့်နေရာများ၌ အဖိုပွင့်များ ပွင့်သည်။ အမွေးထူပြီး တိုတုတ်သည့် ပွင့်ညှာများတွင် အမပွင့်များ ပွင့်သည်။ ဝတ်ဆံမထိပ်သည် အလွန်ရှည်သည်။ အသီးမှာ ခွံမာသီးဖြစ်၍ သီးသီး အရွယ်ခန့်ရှိသည်။ အသီးသည် ချောမွတ်၍ အသားများသည်။ အစေ့လည်းများသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့်အောက်ပိုင်းရှိ ချောင်းများအနီးတွင် စက်ကတုံးပင်များကိုတွေ့ရသည်။ စက်ကတုံးသားသည် ဖြူ၍ပျော့သည်။ တာရှည်လည်း အသုံးမခံချေ။ ထမ်းပိုး၊ စည်၊ ရုပ်တု၊ မီးခြစ်ဆံ၊ မီးခြစ်ဗူးများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ကောင်းသည်။ မြန်မာ ဆေးကျမ်း အလိုအားဖြင့် စက်ကတုံးသည် သွေး ငန်း၊ လေငန်း၊ သလိပ်ငန်းတို့ကိုပယ်နိုင်သည်ဟု အဆိုရှိ၏။

စက်ကိရိယာများ ။ ။လူ၏ယဉ်ကျေးမှုတိုးတက်လာခဲ့ရာ၌ မူလက လက်ဖြင့်ပင်ပန်းစွာလုပ်ကိုင်ခဲ့ရသော အလုပ်များကို လက်သုံးကိရိယာ တန်ဆာ ပလာတို့၏ အကူအညီဖြင့် တဖြည်းဖြည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၏။ ထိုမှတစ်ဆင့် လက်သုံးကိရိယာ တန်ဆာပလာအတွက်သာလွန် ကောင်းမွန်သည့်

ကောင်းမွန်သော အတွင်း
မီးအားအင်ဂျင်စက်ကို ဖြစ်
မြောက်အောင် မြင်ခဲ့ရာတွင်
ဓာတ်ဆီ၏ စွမ်းအင်ကို လုပ်
ရည်အဖြစ်သို့ လွှဲပြောင်း
အသုံးချနိုင်ခဲ့ကြ၏။ (အ
တွင်းမီးအား အင်ဂျင်စက် -
ရှု။) လျှပ်စစ်ဓာတ်ပါဝါကို
ထုတ်ယူရရှိနိုင်ခဲ့ကြသည့်
အခါတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို
နေရာအနှံ့အပြားသို့ သွယ်
ယူအသုံးပြုနိုင်ခဲ့ကြ၏။
(လျှပ်စစ်ဓာတ်-ရှု။)

လူတို့သည် လက်သုံးကိရိယာများကိုသုံးစွဲရာမှ တစ်ဆင့်တက်၍ စက်ကိရိယာများကိုတီထွင်သုံးစွဲခဲ့ကြ
သည်။ စက်ကိရိယာများသည် လူ၏စိုက်အားနှင့်အချိန်ကို များစွာသက်သာစေသည်။ စက်ကိရိယာ
များ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်နှင့်အမျှ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလည်း ပိုမို၍တိုးတက်လာပေသည်။

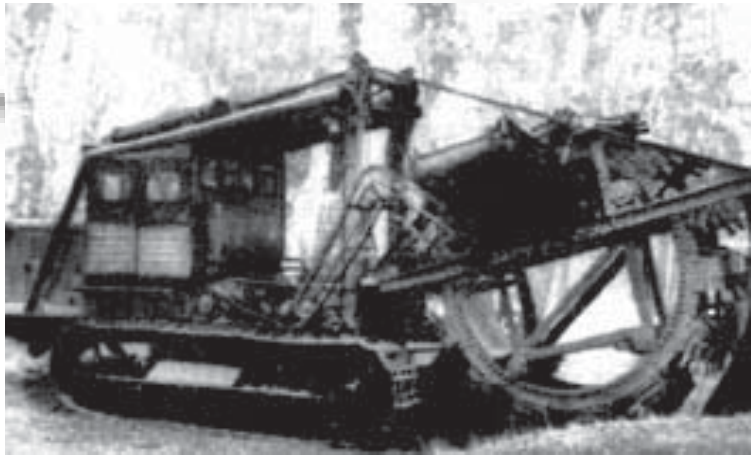
လျှပ်စစ်မော်တော်ကားများသည်
ဓာတ်ဆီမော်တော်ကားများ
ထက်သာ၍ပင် အသုံးဝင်
လာကြပေသည်။ အလွန်
သေးငယ်သော မျဉ်းတံ

စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုလာနိုင်ခဲ့ကြ၏။ ရူပဗေဒ
အရ လက်သုံးကိရိယာ တန်ဆာပလာတို့သည် ရိုးရိုးစက်များ
ပင်ဖြစ်ကြ၏။ စက်ဆိုသည်မှာ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသောလုပ်
ငန်းတို့ကို လက်သုံးကိရိယာဖြင့်လုပ်သည်ထက် အချိန်
တိုတိုနှင့် ပြီးစီးနိုင်စေသော ကိရိယာကိုဆိုလိုပေသည်။
စက်များတွင် လူအားကိုအသုံးပြုရာ၌ လက်သုံးကိရိယာ
နှင့်ပြုလုပ်စဉ်ကကဲ့သို့ ပင်ပန်းစွာအားမစိုက်ထုတ်ရတော့
ပေ။ အချိန်ကုန်ရာ၌လည်း များစွာသက်သာသည်။

အမှတ်အသားများ၊ နာရီမျက်နှာပြင်ပေါ်မှ မိနစ်ကွက်၊
စက္ကန့်ကွက်များ စသည်တို့ကို စက်ကိရိယာများဖြင့် တိကျ
စွာ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ပေသည်။ ယခုခေတ်စက်ရုံများတွင်
မော်တော်ကား အများအပြားကို နောက်ဆုံးပေါ်သိပ္ပံနည်း
များအရ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ မြစ်လက်တက်များမှရေ
တို့သည် မြစ်ကြီး၌ပေါင်းဆုံကာ ပင်လယ်ထဲသို့စီးဝင်ကြ
ကဲ့သို့ မော်တော်ကား အစိတ်အပိုင်းများလုပ်ရာဌာန
ခွဲများမှ လုပ်ပြီးမော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်းတို့သည် ဗဟို
ဌာနသို့ စုရောက်လာကြသည်။ ထိုဗဟိုဌာနတွင် မော်တော်
ကား အစိတ်အပိုင်းများကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နေရာတကျ

ပထမဆုံးစက်မှာ ရေနေွေးငွေ့မှ စွမ်းအင်အဖြစ်သို့ ပြောင်း
လဲနိုင်သည့်အခါ ပေါ်ပေါက်လာသော စက်ဖြစ်သည်။ ထို

ရေနေွေးငွေ့အား အင်ဂျင်စက်များ
ပေါ်လာသောအခါ ရှေးကလူမလုပ်
နိုင်ခဲ့သည့်အလုပ်များကို ရေနေွေး
ငွေ့မှရသော စွမ်းအင်ဖြင့် လုပ်ကိုင်
နိုင်ခဲ့ကြ၏။ ခရီးသွားလာရာတွင်
မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောများဖြင့် ထို
အချိန်က မလျင်မြန်စဘူး ထူးကဲလျင်
မြန်လှသောနှုန်းများနှင့် သွားလာ
နိုင်ခဲ့ကြ၏။ စက်ရုံလုပ်ငန်းတို့တွင်
လည်း ရေနေွေးငွေ့ အင်ဂျင်စက်
များဖြင့် မောင်းနှင်လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့ကြ
လေသည်။ (ရေနေွေးငွေ့အား အင်
ဂျင်စက်-ရှု။) ထိုမှတစ်ဆင့် ရေ
နေွေးငွေ့အား အင်ဂျင်စက်ထက်

ခေတ်မီမြေတူးစက်

တပ်ဆင်ပေး၍ မော်တော်ကားဖြစ်မြောက်အောင် ပြုလုပ် ယူကြသည်။

စီးပွားရေး မျက်စိနှင့် ကြည့်လျှင် အလုပ်သမားထောင် ပေါင်းများစွာတို့သည် စက်ကိရိယာတို့ဖြင့်လုပ်ကိုင်သော ခက်ရုံများကိုမှီခို၍ အသက်မွေးမြူနိုင်ကြ၏။ စက်ကိရိယာ များတိုးတက်မှုသည် လူအားကို သက်သာစေနိုင်သဖြင့် ရှေး ကထက်ကုန်များကို များပြားစွာ ထုတ်လုပ်လာနိုင်၍ ကုန် ဈေးနှုန်းမှာလည်း တဖြည်းဖြည်းကျဆင်း သက်သာလာရ လေသည်။ ဈေးနှုန်းကျလာသည့်အမျှ ကုန်အလိုရှိသူဦး ရေသည်လည်း တိုးပွားလာ၍ ကုန်ထုတ်ရာ၌ တွင်ကျယ်လာ လေသည်။ သို့သော် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းသည် လိုသည်ထက် ပိုလာ၍ ကုန်ဈေးနှုန်းများ အဆမတန်ကျဆင်း လာသောအ ခါ စက်ရုံလုပ်ငန်းကို ထိခိုက်လာလေသည်။ ထိုမှတစ် ဆင့် စက်ရုံအလုပ်သမားတို့ကိုပါ ထိခိုက်လေတော့သည်။ ထိခိုက်ပုံမှာ စက်ရုံတို့တွင် အလုပ်သမားဦးရေမှာ လိုသည် ထက်ပိုနေ၍ စက်ရုံပိုင်ရှင်များသည်အလုပ်သမားတို့အား မသေရုံမျှ အခများကိုသာ ပေးနိုင်ကြသည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့သော အဖြစ်မျိုးကို အလုပ်သမားများ ကြာရှည်စွာ မခံစားခဲ့ကြရချေ။ ထပ်မံ၍ တီထွင်မှုများပေါ်ပေါက်လာ သည့် စက်ရုံလုပ်ငန်းတို့တွင် လူလိုလာ၍ အလုပ်သမားတို့ သည် မိမိတို့၏ နေရာဟောင်းများကို ရရှိကြပြန်လေသည်။ ယခုအခါ လုပ်ငန်းအသစ်တို့၏ နယ်ပယ်မှာ ကျယ်ပြန့်သည် ထက် ကျယ်ပြန့်လာသည်ဖြစ်၍ ရှေးကထက်အဆပေါင်း များစွာ ပိုမိုများပြားသော အလုပ်သမားတို့ကို အလုပ်ပေး နိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။

ပါဏဗေဒအမည်မှာ 'ပယ်လီကင်နပ် အိုနိုကရိုတဲလပ်' ဖြစ် သည်။ အလျား ၆၅ လက်မရှိ၏။ စက္ကဝက်အကောင်ကြီး သည် သာမန်အချိန်တွင် ဖြူ၍ သားပေါက်ချိန်၌ ပန်းရောင် ရှိ၏။ ၎င်းကလေးသည် အောက်ပိုင်းတွင် သစ်ကျားသီး ရောင်ရှိ၏။ ယင်းတို့သည် သုံးနှစ် လေးနှစ်ကြာမှ အမွေး အတောင်ပြည့်စုံကြသည်။

စက္ကဝက်ငှက်သည် ဥရောပတိုက်အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ များနှင့် အာရှ တိုက်ရှိ အချို့ဒေသများတွင်သားပေါက် သည်။ ဆောင်းရာသီတွင် ထိုငှက်များကို တရုတ်နိုင်ငံတောင် ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ပါးရှင်းပင်လယ်ကွေ့၊ အာ ဖရိကတိုက်တို့တွင် တွေ့ရသည်ဟုဆို၏။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်းရာသီတွင်သာ လာရောက်သည်။ ဩဂုတ်လတွင် ရောက်လာ၍ ဇူလိုင်လ၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထွက်ခွာသွား ကြသည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။

ဝံပိုငှက်တစ်မျိုးဖြစ်သော စက္ကဝက်ငှက်များ

စက္ကဝက်ငှက်။ ။စက္ကဝက်သည် ဝံပိုငှက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

သစ်ပိုင်းသစ်စမှ စက္ကူဖြစ်လာပုံ

လူတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်ကပင် စက္ကူလုပ်နည်းကို သိရှိခဲ့ကြသော်လည်း စက္ကူစက်များပေါ်ပေါက်သည့်အခါမှာမှ စက္ကူကိုအသုံးများလာကြလေသည်။ ယခုအခါ စက္ကူသည် အထူးအရေးပါသော လူသုံးပစ္စည်းတရပ်ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စက္ကူစက်များတည်ထောင်ရန်ကိုပင် စီစဉ်လျက်ရှိပေပြီ။

စက္ကူ။ ။စက္ကူကို နုကျယ်ကောင်တို့သည် သူတို့၏သာဘာဝ အလျောက်ပြုလုပ် နိုင်ကြသည်။ သူတို့သည် သစ်ပင် ခြောက်၊ သစ်ကိုင်းခြောက်များမှ ကိုက်ဖဲ့၍ရသော သစ်စ ကလေးများကို သစ်ပျောဖတ်ဖြစ်အောင် ဝါးပြီးနောက် ထိုပျောဖတ်ဖြင့် အိမ်ပြုလုပ်ကြသည်။ နုကျယ်အိမ်ကို ဖျက် ကြည့်သောအခါ လှပစွာ အခန်းဖွဲ့ထားသော သူတို့၏ စက္ကူကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

လူတို့မှာမူကား ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀ လောက်ကမှ စက္ကူ လုပ်နည်းကိုသိလာကြသည်။ စက္ကူလုပ်နည်းကို ဦးစွာ

ပထမသိသော လူမျိုးမှာ တရုတ်လူမျိုးဖြစ်၍ နုကျယ်အိမ် ပြုလုပ်ပုံကို ရှေးတရုတ်ပညာရှိကြီး တစ်ဦးက အသေအချာ ကြည့်ရှုလေ့လာရာမှ လုပ်နည်းကို စတင်သိရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ စက္ကူလုပ်နည်းကို မသိမီက လူတို့သည် အခြားပစ္စည်းများဖြင့် ရေးမှတ်ခဲ့ကြရလေသည်။ ကျောက် ပြား၊ ရွှံ့ပြား၊ သစ်သားပြားများပေါ်တွင် စာလုံးများကို ထွင်း၍ ရေးခဲ့ကြရသည်။ထိုနောက်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ ကျူပင်တစ်မျိုးမှ ကျူချပ်များကို စာရေးရန်ပြုလုပ်လာ နိုင်သည်။ ထိုကျူပင်မျိုးကို ပပိုင်းရပ်ဟုခေါ်သဖြင့်

ရှေးအခါက အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် ပပိုင်းရပ်ခေါ် ကျူချပ်ပေါ်၌ စာရေးကြသည်။

ထိုအမည်ကိုအစွဲပြု၍ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် စက္ကူကို 'ပေပါ' ဟု ခေါ်လေသည်။ (ပပိုင်းရပ်ပင်-ရှူ။) ကျူချပ်ပြုလုပ်ပုံမှာ ကျူပင်၏ပင်စည်များမှ အစကလေးများကိုခွာယူ၍ တစ်ခုပေါ်တွင်တစ်ခုထပ်ပြီးလျှင် ရေစိမ်

ပေးရသည်။ ထိုနောက်အပြားဖြစ်အောင် ဖိပေး၍ နေပူလှန်းပေးရသည်။ ခြောက်သွေ့ပြီးသောအပြားကို အရောင်တင်ပေးသောအခါ စာရေးနိုင်သော ကျူချပ်ဖြစ်လာသည်။ ထိုကျူချပ်ကို ကောင်းစွာမခေါက်နိုင်၊ သို့သော် လိပ်၍ထားနိုင်သည်။ ရှေးဂရိလူမျိုးနှင့် ရောမလူမျိုးတို့သည် ထိုကျူချပ်များဖြင့် စာရေးကြသည်။

၃ ရာစုနှင့် ၇ ရာစုနှစ်များ အကြားတွင် သိုးသားရေ၊ နွားကလေးသားရေတို့မှ ပြုလုပ်သော သားရေချပ်များ ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ထိုသားရေချပ်များမှာ ခိုင်ခံ့ချောမွတ်သဖြင့် စာရေးသားရန် အတော်အတန်ကောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဥရောပတိုက်တွင် ထိုသားရေစက္ကူများဖြင့်ပင် စာများကို ရှေးက ရေးသားခဲ့ကြရပေသည်။ ထိုအချိန်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ စက္ကူများကို ပြုလုပ်သုံးစွဲနေပြီ ဖြစ်သော်လည်း ပြုလုပ်နည်းကို လျှို့ဝှက်ထားသည့် အတွက် အခြားမည်သည့်နိုင်ငံကမျှ စက္ကူကို မပြုလုပ်နိုင်ကြချေ။ သို့ရာတွင် စစ်တိုက်ရာမှဖမ်းမိသော တရုတ်သို့ပန်းများထံမှ စက္ကူလုပ်နည်းကို အာရပ်လူမျိုးတို့သည် ခရစ် ၈၀၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီက ရရှိသွားလေသည်။ ၁၂ ရာစုနှစ်တွင် ထိုနည်းကို အာရပ်လူမျိုးတို့သည် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းမှဖြတ်ကာ စပိန်ပြည်သို့ ယူဆောင်လာသည်။ စပိန်မှတစ်ဆင့် ဥရောပတစ်တိုက်လုံးသို့ စက္ကူလုပ်နည်း ပျံ့နှံ့သွားရာ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် စက္ကူကို အသုံးများလာကြလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပုံနှိပ်စက်များ ပေါ်ပေါက်လာချိန်သို့ရောက်သောအခါ စက္ကူကို လိုသ

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် စက္ကူပြုလုပ်ရန် ဝါးကိုအသုံးများသည်။

စက္ကူအကောင်းစားပြုလုပ်ရန် စပရထင်းရူးသားသစ်ပိုင်းများကို စက်ရုံအနီးတွင်စုသိမ်းထားပုံ

လောက်ရနိုင်နေလေပြီ။ သို့ရာတွင် အစပထမ၌ စက္ကူကို လက်ဖြင့်သာပြုလုပ်ခဲ့ကြ၏။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း တစ်ရာကျော်လောက်မှစ၍ စက္ကူကိုစက်ဖြင့် အများအစား ပြုလုပ်နိုင်လာကြသည်။

စက္ကူလုပ်နည်း

စက္ကူကို အမျှင်ရှိသော သို့မဟုတ် ဆဲလျူလိုပါရှိသော အပင်အမျိုးမျိုးမှ ပြုလုပ်ယူနိုင်သည်။ အာရပ်တို့သည် လင်နှင့်ထည်၊ ဘီသွာလျှော်နှင့် အဝတ်စုတ်များအပြင် ကောက်ရိုး၊ ဝါး၊ မြက်စသော အမျှင်ရှိသည့် အပင်တစ်မျိုးမျိုးကို အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ယခုခေတ်တွင်မူ စက္ကူလုပ်ငန်းအတွက် သစ်ကို အဓိကအမြောက်အမြား သုံးကြလေသည်။

ယခုအခါ စက္ကူလုပ်ငန်းကို စက်များဖြင့် အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်ကြ၍ စက္ကူအမျိုးပေါင်း အမြောက်အမြားကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်လေပြီ။ သို့သော် အကောင်းဆုံးစက္ကူကိုမူ လက်ဖြင့်ပင် ယနေ့တိုင်အောင် ပြုလုပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ စက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်းကို မဖော်ပြမီ လက်ဖြင့်လုပ်နည်းကို ပထမဖော်ပြလိုသည်။

လက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်း။ ။လက်ဖြင့် စက္ကူပြုလုပ်ရာ၌ လင်နှင့်ထည်နှင့် ဝါဂွမ်းထည် အစုတ်အပိုင်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ အဝတ်စများကို အစွန်းအထင်း အညစ်အကြေးများမရှိအောင် ဆေးဖြင့်ချွတ်ဆေးပြီးနောက် အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာဖြစ်အောင် ဆုတ်ပေးသည်။ ထိုနောက် ရေအပြည့်ရှိသော စည်ကြီးတွင်ထည့်ကာ ပျောဖတ်ဖြစ်လာ

သည့်တိုင်အောင် ချောပေးရသည်။ ထိုအခါ ရေပြင်တွင် အမျှင်ဖတ်များ ပေါလောပေါ်လာသည်။ ပျောဖတ်တွင် အတုံးအတစ်များ မကျန်ရအောင် အချိန်ကြာမြင့်စွာ မွှေနှောက်ပေးနေရသည်။ အားလုံးကြေ၍ ပျောဖတ်ဖြစ်လာသောအခါ စက္ကူပြုလုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်လေပြီ။ ထိုအခါ နန်းကြီးများဖြင့် ကွက်စိတ်ရက်ထားသောဆန်ခါခွက်ကို ပျောဖတ်ရည်တွင်နှစ်၍ ဆယ်တင်ရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပျောဖတ်အမျှင်များ ညီညီညာညာ အနည်ထိုင်အောင် ဆန်ခါခွက်ကို ဖြည်းဖြည်းသက်သာ လှုပ်ပေးနေရသည်။ ရေသည်ဆန်ခါ အပေါက်ကလေးများမှ ယိုကျသွားသော အခါ ဆန်ခါပေါ်၌ စိုရွဲနေသော စက္ကူတစ်ရွက်စီတင်၍ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ရရှိသော စက္ကူအစုံများကို သက္ကလတ်ကြမ်းနှစ်ချပ်ကြားတွင် တစ်ရွက်စီညှပ်၍ တစ်ခုပေါ်တစ်ခုဆင့် ထပ်ပုံပြီးသော် ရေအားလုံးလိုလိုထွက်သွားရအောင် ဖိစက်ဖြင့် ဖိညှပ်ပေးရသည်။ ထိုနောက် စက္ကူချပ်ကို ကျွဲကော် သို့မဟုတ် အခြားကော်ရည်တစ်မျိုးမျိုး ထည့်ထားသော စည်တွင်နှစ်၍ အခြောက်လှန်းလိုက်သောအခါ မင်ဖြင့် ရေးနိုင်သည့် သာမန်စက္ကူဖြစ်လာသည်။ အကယ်၍ ကော်ရည်တွင် မနှစ်ပေးပါက ခဲဖြင့်သာရေးနိုင်သောစက္ကူကြမ်းကို ရနိုင်သည်။

စက်ဖြင့်စက္ကူလုပ်နည်း။ ။၁၉ ရာစုနှစ်ဦးလောက်က စ၍ ခေတ်မှီ စက္ကူလုပ်စက်များ စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ စက္ကူအကောင်းစားပြုလုပ်သည့်ကိစ္စမှလွဲ၍ စက်ဖြင့်ပြုလုပ်နည်း

သည် လက်ဖြင့်ပြုလုပ်နည်းသည် နေရာတကာတွင် လွှမ်းမိုးသွားသည်။ ယခုအခါ စက်များနှင့်လုပ်နည်းများသည် တစ်စထက်တစ်စ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့ရာ တစ်နေ့ကို စက္ကူဟန်ချိန် တစ်ရာကျော်နှုန်းဖြင့် သစ်လုံးဘဝမှ စက္ကူဘဝ ရောက်သည်အထိ တစ်ဆက်တည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အလျားပေ ၂၅၀ မျှရှည်သော စက်ကြီးများပင် ရှိနေလေပြီ။

စက္ကူစက်ရုံကြီးများတွင် စက္ကူလုပ်မည့်ပျော့ဖတ်များကို စိမ်ထားသော စည်ကြီးများရှိသည်။ အဝတ်စုတ်မှပြုလုပ်သော အဝတ်ပျော့ဖတ်ကို ရလှိုပါက အဝတ်စုတ်များကို ထိုစည်ကြီးများတွင်ထည့်၍ စက်ဖြင့်မွှေနှောက် ချေဖျက်ပေးရသည်။ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း သစ်သားမှပြုလုပ်သော သစ်ပျော့ဖတ်ကို ရလှိုပါက အောက်ပါနည်းနှစ်နည်းကို သုံးကြသည်။ ပထမနည်းတွင် အခေါက်နှင့်အမြစ်များကို ခွာပစ်ထုတ်ပစ်ပြီးနောက် စက်ရုံသို့ ရောက်လာသော သစ်တုံးများကို အမျှင်များဖြစ်အောင် စက်ဖြင့်ကြိတ်ပေး၍ အမျှင်များကို အဆိုပါစည်များထဲသို့ ရေနှင့်မျှောချပေးသည်။ ထိုပျော့ဖတ်မျိုးကို စက်ကြိတ်ပျော့ဖတ်ဟုခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် ဤပျော့ဖတ်မှရသော စက္ကူမှာ အပေါစားဖြစ်၍ညံ့သည်။ အခြားတစ်နည်းမှာ

ဤသို့ ပြုလုပ်ရရှိသည့်ပျော့ဖတ်မျိုးကို ဆေးစိမ်ပျော့ဖတ်ဟုခေါ်သည်။ ဆေးစိမ်ပျော့ဖတ်ပြု လုပ်ရာတွင်အသုံးပြုသောဓာတ်ဆေးများကိုလိုက်၍ ဗိုင်ဆာလဖိုက်နည်း၊ ဆိုဒါနည်း၊ ဆာလဖိတ်နည်းတွင် ကယ်လဆီယမ်နှင့် မက်ဂနီဇီယမ် ဗိုင်ဆာလဖိုက်များကို လည်းကောင်း၊ ဆိုဒါနည်းတွင် ကော့စတစ်ဆိုဒါကိုလည်းကောင်း၊ ဆာလဖိတ်နည်းတွင် ဆိုဒီယမ်ဆာလဖိတ်ကိုလည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။

သစ်ပျော့ဖတ်ကို ကြေအောင် ချေဖျက်ပေးရသည်

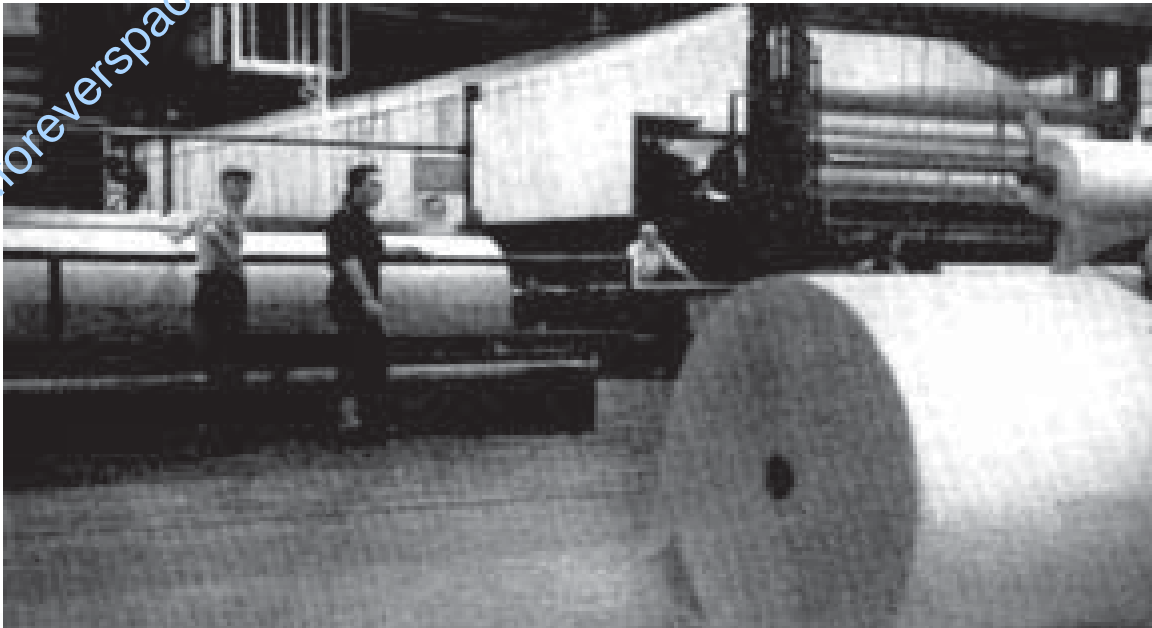
သစ်ပျော့ဖတ် လုပ်ရန် သစ်ပိုင်သစ်စများ

ပျော့ဖတ်ကိုဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတွင် သစ်တုံးများကိုအစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာဖြစ်အောင် စက်ဖြင့် ကြိတ်ပြီးနောက် ဓာတ်ဆေးရည်များနှင့်အတူ ရော၍ပြုတ်ရသည်။

ဆေးစိမ် ပျော့ဖတ်များမှ အမျိုးအစားကောင်းသော စက္ကူများကို ရနိုင်သည်။ သစ်သား အပိုင်းအစာများကို ဓာတ်ဆေးများနှင့် ပြုတ်လိုက်သောအခါ သစ်သားတွင်ပါသော ပျက်စီးယိုယွင်းတတ်သည့် ပစ္စည်းများကို ဓာတ်ဆေးများက ချွတ်လိုက်သည့်အတွက် ကြာရှည်ခံသော စက္ကူကို ရလေသည်။

အဝတ်ပျော့ဖတ်မှပြုလုပ်သောစက္ကူတိုင်းကိုလည်း အကောင်းစားချည်းဟု မဆိုနိုင်ပေ။ အဝတ်စုတ်များတွင် အကောင်း အညံ့ အမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် စက္ကူတွင်လည်း အမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် သစ်သားတွင်လည်း အမာအပျော့ အမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် သစ်ပျော့ဖတ်မှရသော စက္ကူတို့သည် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး မတူကြချေ။ စက္ကူအကောင်းစားထွက်စေသော အဝတ်မှာ ဘီသွာလျှော်ဖြင့်ပြုလုပ်သော လင်နင်ခေါ် အဝတ်ဖြစ်၍ စက္ကူအကောင်းစား ထွက်စေသောသစ်သားမှာ စပရီခေါ် ထင်ရှူးသားတစ်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။

www.foreverspace.com.mm

စက္ကူစက်ရုံအတွင်းမှ စက္ကူလိပ်ကြီးများ

စက်ကြိတ်နည်းနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဆေးစိမ်နည်းနှင့်သော်လည်းကောင်း ရရှိသော ပျော့ဖတ်များကို ထိုအတိုင်း စက္ကူစက်ထဲသို့ မသွင်းပေးနိုင်သေးချေ။ စက်ထဲသို့ မသွင်းပေးမီ ပတ်ချာလှည့် ဓားသွားများ တပ်ဆင်ထားသည့် စည်ကြီးများထဲတွင် ကြေမွသွားအောင် မွှေနှောကာ ချေဖျက်ပေးရသည်။ ထိုနောက် အခြားလိုအပ်သောဓာတ်ဆေး၊ ကော်ရည်၊ ဆိုဆေး စသည်များကို ရောပေးပြီးမှ စက်ထဲသို့ သွင်းပေးရလေသည်။

ပျော့ဖတ်မှစက္ကူပြုလုပ်ပုံ။ ။ပျော့ဖတ်များ အသင့်ဖြစ်သောအခါ စက္ကူဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရန်မှာ မခဲယဉ်းတော့ပေ။ ရှေးဦးစွာ ပျော့ဖတ်များကို ကြေးနီကြိုးကလေးများဖြင့် ပိုက်ကွန်သဖွယ် ရက်လုပ်ထား၍ ဘီးများပေါ်တွင် မြန်စွာ ရွေ့နေသောဆန်ခါပေါက်အပြားကြီးများက သယ်ဆောင်သွားသည်။ ထိုသို့ သယ်ဆောင်သွားစဉ် ဆန်ခါပေါက်များမှ ရေများယိုကျသွား၍ လေစုတ်စက်ဖြင့်လည်း ရေကို စုတ်ထုတ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ပျော့ဖတ်ကို အထူအပါးညီစေရန်အတွက် ဆန်ခါပြားကြီးများက နံဘေးလိုက် အနည်းငယ် လှုပ်ရှားပေးလျက်ရှိသည်။

ထိုနောက် ရေစာကိုဖော်ပေးသည့် ဒလိမ်များဆီသို့ ရောက်သွားသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ရေကိုထပ်မံညှပ်ထုတ်၍ စက္ကူသားကိုပိုပြီးကျစ်အောင် ဖိညှစ်ပေးသော အခြားဒလိမ်များအကြားသို့ အကြိမ်ကြိမ် ဖြတ်ရသည်။ ထိုနောက် အပူတိုက်ပေးသောဒလိမ်များ၊ အချောကိုင်ပေးအရောင်

တင်ပေးသည့်ဒလိမ်များကို ကျော်လွန်ပြီးသောအခါ ကျွန်ုပ်တို့အလိုရှိသော စက္ကူသည် စက္ကူလိပ်ကြီးများအဖြစ်နှင့် ထွက်ပေါ်လာလေသည်။ စက္ကူအရွယ်အစား အမျိုးမျိုးကိုလည်း လိုသလို စက်များနှင့် ဖြတ်ပေးနိုင်သည်။

စက္ကူကို အလွန်အသုံးများ၍ စက္ကူလုပ်ငန်းမှာ အလွန်ကြီးကျယ်သည့်အလျောက် တစ်နှစ်တစ်နှစ်တွင် စက္ကူလုပ်ရန်အတွက် ခုတ်လှဲရသော သစ်ပင်ပေါင်းမှာ မနည်းလှချေ။ စက္ကူကို အရမ်းမဲ့သုံးဖြုန်းကြ၍ သစ်ပင်များကိုလည်း အလျင်မီအောင် ထပ်မံမစိုက်ပျိုးဘဲ ဤအတိုင်းသာ ဆက်သွားမည်ဆိုပါက တစ်နေ့တွင် ဤကမ္ဘာ၌ ခုတ်လှဲစရာမကျန်တော့အောင်ပင် သစ်ပင်များ ရှားပါးသွားမည်ဘေးကို စိုးရိမ်နေရပေသည်။

စက်စီယင် ။ ။ယင်ကောင်များတွင် လူတို့အား အန္တရာယ်အများဆုံးပြုနိုင်သော ယင်ကောင်မှ အာဖရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသရှိ စက်စီယင်ကောင် ဖြစ်သည်။ စက်စီယင်သည် သာမန်ယင်ကောင်များထက် အတန်ငယ် ကြီးထွားသော ကိုယ်ရှိသည်။ အရောင်မှာညိုညိုသည်။

စက်စီယင်ကြောင့် တစ်နှစ်တစ်နှစ်တွင် ပျက်စီး ဆုံးပါးရခြင်းသည် မခန့်မှန်းနိုင်လောက်အောင်ဖြစ်သည်။ အာဖရိကတိုက်ရှိအချို့ အရပ်ဒေသများတွင် လူမနေနိုင်လောက်အောင် ဆိုးရွားသည်။ ဤယင်မျိုး ကိုက်ခံသည့်အခါ အကိုက်ခံသူ၏ သွေးထဲသို့ ပရိုတိုဇွန်း ပိုးကလေးများ ဝင်

သွားသည်။ (လူတို့ ဇွန်းကောင်-ရှူ။) ဂလော်စင်းနား ပါလပ်လပ်ခေါ် ယင်ကောင်မျိုးသည် လူတို့အားကိုက်ခဲ လျှင် အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ဦးနှောက် နှောင့် အိပ်မဝရောဂါကို စွဲကပ် စေတတ်၏။ ဦးနှောက် ရောင် အိပ်မဝရောဂါဟု ဆိုခြင်းမှာ ရောဂါစွဲကပ်သူသည် အစဉ်အိပ်ချင်နေတတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဂလောက် စင်းနားမော်စီတန်းခေါ် ယင်ကောင်မျိုးသည် ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်၊ မြင်း၊ ခွေးနှင့် အခြား အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များကို နှာဂါနားခေါ် ရောဂါမျိုး ဖြစ်စေတတ်သည်။

၂၀ ရာစု နှစ် မတိုင်မီက အဆို ပါရောဂါ များ သည် စက်စီယမ် ကြောင့် ဖြစ် ပေ ဝါ လ ဝ ရ ကြောင့် ကို မ သိ ကြ ပေ ။ နောင် အခါမှ သိပ္ပံပညာရှင်တို့ စူးစမ်းရှာဖွေ၍ ထို အကြောင်း

စက်စီယမ် (အာဖရိကတိုက်မှ သွေးစုပ်ယင်ကောင်)

ကို သိရှိနားလည်လာကြသည်။ ယခုအခါ ထိုယင်မျိုးတို့၏ အန္တရာယ်ကို ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ကြပေပြီ။ အထူးသဖြင့် စက်စီ ယင်သည် မြစ်၊ ချောင်း၊ အိုင်တို့၏ ကမ်းပါးတွင် ပေါက်ပွားလေ့ရှိရာ ထိုကမ်းပါးတို့၏ အနီးအနားတစ်ဝိုက်ရှိ တောချုံစသည်တို့ကို ရှင်းပစ်ခြင်းဖြင့် အန္တရာယ်မှ သက် သာရာ ရစေနိုင်သည်။

ယင်ကောင်တို့တွင် စက်စီယင်ကောင်သည် အတော်ပင် ထူးဆန်းသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စက်စီယင်မသည် ဥမအဘဲ ရက်သတ္တ ၂ ပတ် လျှင် တစ်ကြိမ် ပိုးလောင်းတစ် ကောင်ကျ ပေါက်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စက် စီယင်သည်နားနေသည့်အခါ တောင်ပံကိုနှောက်ကျော အောက်သို့ အလျားလိုက် ခေါက်ထားလေ့ရှိသည်။

စက်တော်ရာ။ ။စက်တော်ရာစေတီသည် မင်းဘူးမြို့မှ အနောက်တောင်ဘက် ၂၆ မိုင် ကွာဝေးသော အနောက်ရိုးမ အရှေ့ဘက်ဆုံးတောင်စွယ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ စက်တော် ရာစေတီကို ရွှေစက်တော်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မန်းစက် တော် ရာဟူ၍၎င်း ခေါ်ကြသည်။ စက်တော်ရာသို့ ဘုရားဖူးသွား လိုလျှင်မင်းဘူးနှင့် စကျီမြို့များမှတစ်ဆင့် သွားရလေသည်။ စက်တော်ရာသည် စကျီမြို့၏အနောက်တောင်ဘက် ၁၆ မိုင် အကွာတွင်တည်ရှိသည်။ ထိုမြို့များမှ ဆည်တော်အထိ မြေညီ

ခရီးကို မော်တော်ကားဖြင့် လွယ်ကူစွာ သွားနိုင်သည်။ ဆည်တော်မှ စက်တော်ရာတောင်အထိကိုမူ တောင်တက် တောင်ဆင်းခရီးများဖြစ်၍ နွားလှည်းဖြင့်ခဲယဉ်းစွာ သွားရ၏။ စက်တော်ရာသည်အောက်စက်တော်ရာနှင့် အထက်စက်တော်ရာဟူ၍ နှစ်ဌာနရှိသည်။ တောင်ပေါ် တွင်ရှိသော ဘုရားသခင်၏ခြေတော်ရာတစ်ခုကို အထက် စက်တော်ရာဟု ခေါ်ကြ၍ တောင်အောက်မန်းချောင်း ဘေး၌ရှိသော ခြေတော်ရာတစ်ခုကို အောက်စက်တော်ရာ ဟု ခေါ်ကြသည်။

ထိုစက်တော်ရာများ၏သမိုင်းကား ဤသို့တည်း။ ဂေါ တမမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး၍ဝါတော် ငါးဝါမြောက်သောအခါ သုနာပရန္တတိုင်း၊ လယ်ကိုင်းမည် သောဝါဏီဇူဂါ မဉ္ဇိ မဟာပုဏ္ဏ(မဟာပုဏ္ဏ)၊ စူဠပုဏ္ဏ (စူဠပုဏ္ဏ) ကုန်သည်ညီနောင် နှစ်ယောက်တို့သည် ဘုရား သခင်အား ပန်ကြား၍ စန္ဒကူး နံ့သာကျောင်းကိုဆောက်၏။ ဘုရားသခင်လည်း သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှ ပြာသာဒ်ယာဉ်ပျံ ၅၀၀ တွင် ရဟန္တာငါးရာတို့အား လိုက် ပါစေပြီး အခြံအရံပြုလျက် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကျောင်း တော်မပြီးမခြင်း အကြိမ်ကြိမ် ကြွတော်မူလာ၏။

ဤကိုရည်၍ ရှင်မဟာသီလဝံသအရှင်သူမြတ်က တံ တားဦးတည်မော်ကွန်းတွင် 'သုနာပရန်၊ ကျွန်းမွန်အောင် နိပ်၊ တမ္ပဒိပ်ဟု၊ တံဆိပ်နှစ်ထပ်၊ စက်ရှင်ကွပ်၍၊ မြန်ရပ် တမူ၊ စည်လိမ့်ဟူသား၊ လှိုင်ကြူမေတ္တာ၊ ဈာန်ချမ်း သာ ဖြင့် စမ္မာယ်ဓာတ်လောင်း၊ နံ့သာကျောင်းဝယ်၊ ကျန်း အောင်ဘုန်းကြီး၊ ဆုံးမပြီးလျှင် မပြီးမခြင်း၊ လုပ်စဉ် တွင်း၌ သနင်းခေါက်ခေါက်၊ ကြိမ်ကြိမ်ရောက်၏' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားခဲ့လေသည်။ ထိုကျောင်းပြီးသောအခါ အပျူ ခံတော်မူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဈာန်၏ချမ်းသာဖြင့် မွေ့လျော်တော်မူ၍ တရားဒေသနာ တိုက်ကျွေးတော်မူ သည်။ ထိုနောက် ဝါဏီဇူ ဂါမသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူရာ နမ္မဒါမြစ် (ယခု မန်းချောင်း)နားသို့ ရောက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ထိုမြစ်၌နေသောနမ္မဒါနဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘု ရား၌ အလွန်ကြည်ညိုသဖြင့် နဂါးပြည်သို့ပင့်လျက် ကြီးစွာ သော ပူဇော်သက္ကာရတို့ဖြင့် တရားတော်ကို နာ၏။ တရား နာပြီးသော် ဘုရားသခင်အား ကိုးကွယ်ရာ အမွေတစ်စုံ တစ်ခုကို ပေးတော်မူခဲ့ပါရန်လျှောက်ထားသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားလည်း နမ္မဒါမြစ်နား၌ ခြေတော်ရာပါဒစေတီကို ထားတော်မူခဲ့သည်။ ထိုစက်တော်ရာကို အောက်စက် တော်ရာဟုခေါ်ကြ၏။

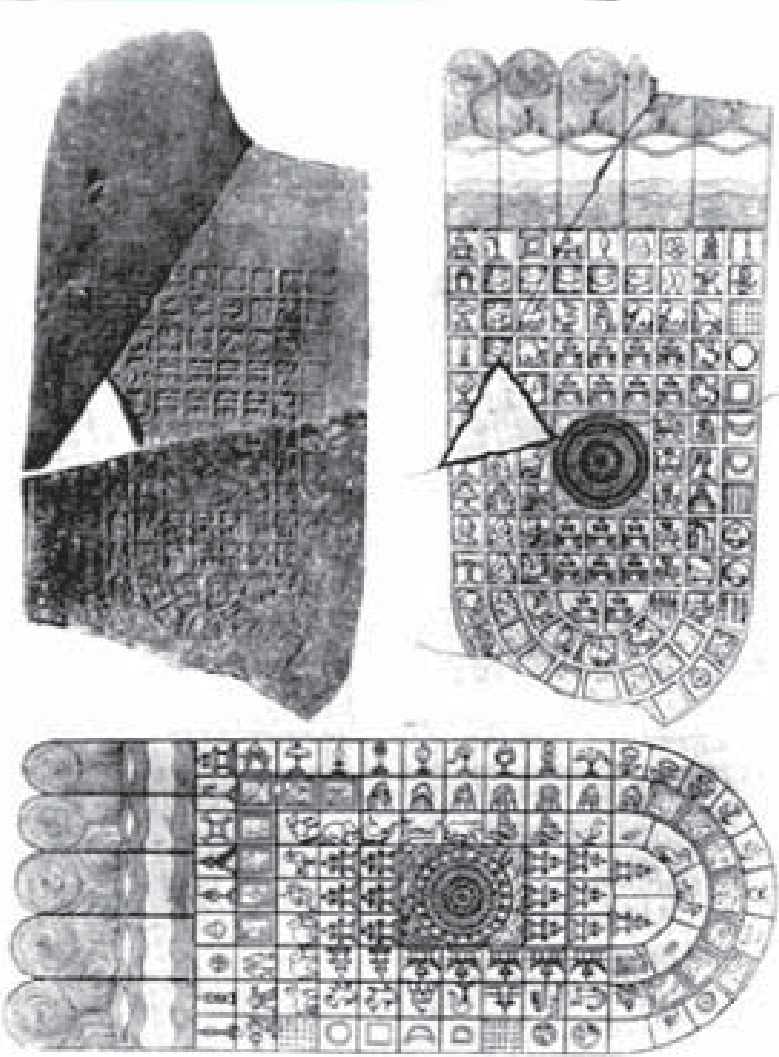
မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမှ သစ္စာဗန္ဓတောင်ထိပ်သို့ ကြွတော်မူ၏။ တောင်ထိပ်သို့ရောက် တော်မူလျှင် ထို အရပ်တွင်ရှိသော သစ္စာဗန္ဓရသေ့ကို တရားဟောတော်မူ၍

စက်တော်ရာ

အရဟတ္တဖိုလ်၌ ဟည်စေသည်။ သစ္စဗန္ဓထေရ်လည်း အရိ အသေကိုးကွယ်ရာကို တောင်းပန်ရာ မြတ်စွာဘုရားလည်း တစ်ခဲနက်သောအပြင်ရှိ ကျောက်ဖျာထက်၌ စိုသောမြေစိုင်ခဲ ပေါ်တွင် တံဆိပ်ခတ်ဘိသကဲ့သို့ စက်တော်ရာပါဒစေတီကို ချတော်မူ၏။ ထိုနောက် သာဝတ္ထိပြည်၊ ဧတဝန်ကျောင်း တော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူသည်။ ဒုတိယချတော်မူသော ဤမြေရာတော်ကို အထက်စက်တော်ရာဟု ခေါ်တွင်ကြ သည်။ ယင်းသို့ မြေတော်ရာနှစ်ဆူ ချတော်မူသည်ကို ရှင်မ ဟာသီလဝံသသည် တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း၌ ကျယ်ပြော နောင်လာ၊ ငါ့ရိုက်ရာကား၊ သုနာပရန်၊ ကျွန်းမွန်အောင် နိပ်၊ တမ္ပဒိပ်ဟု၊ တံဆိပ်နှစ်ထပ်၊ စက်ရှင်ကွပ်၍ ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ တန်တားဦးတည် မင်္ဂလာ စေတီမော်ကွန်း၌ 'ရွှေစက်နင်း နိပ်၊ ရာတံဆိပ်ဖြင့်၊ မာရ်နိပ် ထက်ကြပ်၊ စက်ရှင်ကွပ်သား' ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ 'နမ္မဒါဟု မြစ်သာကမ်းနား၊ တောင်ထွတ် ဖျားဝယ်၊ နှစ်ပါးတူကွ၊ ရာ တော်ပြလျက်၊ လောကသခင်၊ မျှလောက်စင်သည်၊ စည်ပင်သာ သနာ၊ တည်ကြာလာမည်' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ စပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုပြင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရသည် ရွှေစက်တော်သွားတောလား တွင် လည်း 'ဘုန်းသန်သကျ၊ မိုနီနုလျှင်၊ ရွှင်ပျကြည်ဖြူ၊ ဟော တော်မူသည်၊ လေးဆူ ကျွန်းမြတ်၊ ဘုန်းထွဋ်သိရိ၊ တမ္ပဒိထက်၊ ကျော်သီထင်ရှား၊ ကျေးဇူးများ၏၊ နဂါမုဆိုး၊ ရိုကျိုး တောင်းပန်၊ ပူဇော်ရန် ဟု နမန္နာနား၊ ရာတပါးနှင့် တောင် ဖျား ကျောက်ထိပ်၊ နင်းနိပ်ရာတော်၊ နှစ်ဘော်ရွှေ စက်၊ ရောင်ပြုံးပြက်သည်၊' ဟူ၍ စပ်ဆိုထားသည်။

ထိုစက်တော်ရာနှစ်ဆူကို မြတ် စွာဘု ရားသခင် သက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင်စ၍ အစဉ် အဆက် ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြ လေသည်။ မြတ်စွာဘု ရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော် မူပြီးသည့်

နောက်ကာလတွင် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်ကာ၊ လူသူ အရောက်အပေါက်မရှိဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုနောင် သီရိ ခေတ္တရာ၊ ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးလက်ထက် မင်းကြီးကိုယ် တော်တိုင် ကြွရောက်လာ၍ စက်တော်ရာနှစ်ဆူအထက်၌ စုလစ်မွန်းချွန်၊ တုရင်မှန်ကင်း၊ မုတ်တံခါးတို့ကို ပြုလုပ်လှူ ဒါန်းခဲ့၏။ ထိုနောက် ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း၊ ကြောင် ဖြူမင်းတို့ အဖူးအမြော်ကြွရောက်၍ အလှူ၊ နှစ် ပြုခဲ့ကြ သည်။ ပုဂံ အနော်ရထာစောမင်းမှာမူကား ရွှေချိန်တစ် ထောင်ကို လှူဒါန်းခဲ့၍ ကျန်စစ်သားမင်းကြီးမှာမူ ကိုယ် လေးတော်အမျှဖြင့် ရွှေကိုလှူဒါန်းရုံမက ပန်းထိမ်း၊ မဖဲ စသည့် ခုနစ်မြို့မှလူပေါင်း ၁၅၀ ကို စေတီအစောင့်အဖြစ် လှူဒါန်းခဲ့ဖူးသည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးကမူ မြေ

ညောင်ဦးမြို့ ရွှေစည်းရံဘုရားတန်ဆောင်းအတွင်းရှိ မြေတော်ရာ

အမရပူရမြို့ ကျောက်တော်ကြီးဘုရားရှိ ရှေး ရေးပန်းချီလက်ရာ စက်တော်ရာတစ်ခု

များလှူဒါန်း၍ ထိုနယ်မြေမှ မြေ ဆီမြေခွန်၊ ပွဲ၊ တည်၊ ဆိပ်၊ ကင်း၊ ကူးတို့၊ ဆင်သေ၊ မြင်းလဲခွန်များ၊ တ ရားကွမ်းဖိုးများကို ဘုရား၏ ဝေယျာ ဝစ္စအတွက် လှူ ဒါန်းခဲ့လေသည်။

ဤသို့ မင်းစဉ် မင်းဆက်ကြွ ရောက်ဖူးမြော်၍ လှူဒါန်းခဲ့ကြ သော်လည်း နောင် ကာလတွင် လူသူ အရောက်အပေါက်မရှိဖြစ်ကာ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများ ဖုံး အုပ်ခဲ့ပြန်လေသည်။ အင်းဝ သာလွန်မင်းတရားကြီး လက် ထက်ရောက်သောအခါမှ ပထမတောင်ဖီလာဆရာတော် စသော ဆရာတော်ကြီး ၄ ပါးတို့သည် မင်းတရားကြီး လျှောက်ထားတောင်းပန်သဖြင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ရာမှ စက် တော်ရာဒေသသို့ လူသူ အရောက်အပေါက် လွယ်ကူစေရန် ရှင်းလင်းစေခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် မင်းများသည် အလောင်း မင်းတရားကြီးလက် ထက်တိုင် စက်တော်ရာဒေသသို့ ကြွ ရောက်၍ လှူဒါန်း ပူဇော် ကြ လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၅၈ ခုနှစ်တွင် လယ်ကိုင်းမြို့ဒေသမှ ရှင်သုဓမ္မ စာရီသည် ဘုရားဖူးလာသူတို့ အခက်အခဲမတွေ့စေရန်နှင့် ရာ သီဥတုဘေးဒဏ်မှ ကင်းဝေးစေ ရန် အထက်စက်တော်ရာကို ရှိ ရင်းတောင်ကမ်းပါးမှ ငြိမ်းဆင် ၍ ပြောင်းရွှေ့စေရာ ခြေတော် ရာမှ ခြေသန်းတော်မှာ ပဲ့သွား လေသည်။ ယင်းသို့ ပဲ့သွား သောနေရာတွင် ရွှေဖြင့် အစား ထိုးပြင်ဆင်ထားခဲ့၏။ ယခု အခါ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ လွယ်ကူစွာသွားလာနိုင်ရန် စီစဉ် ထားလေသည်။

စက်တော်ရာ အနီးအနားရှိ တောင်များ၊ ဒေသများကို ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်ရာကို ချထားပေးသနားရန် တောင်းပန်ခဲ့သော ပစ္စုပ္ပန်ထေရ်အား အစွဲပြု၍ ယခု အခါ မှည့်ခေါ်ထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ထိုမထေရ်သည်ရှေး အခါ မုဆိုးအဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေးခဲ့စဉ်က နေထိုင်သည်ကို အစွဲပြု၍ အထက် စက်တော်ရာဘေးမှ တောင်ကို 'မုဆိုး တောင်'ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုတောင်အောက်ရှိသော တောင် တလုံးကို မုဆိုးကြီးရရှိသော သားကောင်မှရသည့် သားရေ ကြက်ရာနေရာဖြစ်၍ 'သားရေကြက်တောင်'ဟုလည်းကောင်း ယုံမှတ် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မုဆိုးတောင်၏ လက်ျာအစွန်းတွင် ထူးခြားစွာ တည်ရှိနေသော ကျောက်တုံးကြီးတစ်ခု၌ မုဆိုး ၏ ဒူးထောက်ရာနှင့် ခြေရာများရှိ၍ ထိုခြေရာတို့တွင် တင်ရှိနေသောရေများကို မျက်စဉ်အဖြစ်ခတ်ပါက မျက်စိ ရောဂါများ ပျောက်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

လမ်းခရီးစခန်းများကိုလည်း စက်တော်ရာသမိုင်းနှင့်ဆက် စပ်၍ အမည် မှည့်ခေါ်ထား၏။ စကုမြို့မှ ၇ မိုင်ခန့်အကွာ အနောက်ဖက်တွင် မုဆိုးကြီး ယုန်လိုက်ကြည့်ရာ တောအုပ် တစ်ခုရှိခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ထိုနေရာကို 'ယုန်ကြည့် တောင်'ဟု ခေါ်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်ကြွရောက် စဉ်က ဆွမ်းစားပြီးနောက် လှုပ်တော်ဆေးခဲ့သည်ကို ရည် ညွှန်း၍ 'လှုပ်ဆေး ချောင်း'ဟု ခေါ်တွင်ကြသည်။ ထို ချောင်းတွင် ဆန်စေ့နှင့်တူသောကျောက် ခဲကလေးများကို အနံ့အပြားတွေ့ရှိရ၏။ စက်တော်ရာဘုရားသို့ရောက်

စက်တော်ရာစေတီနှင့်မန်းချောင်း

စက်တော်ရာ

ခါနီး တောင်အင်းစခန်းတစ်ခု ကိုလည်း ရှေးအိုကြီးလေးတင်၍ ဆင်းရာအရပ်ဟု ယုံကြည်ကြကာ 'လေးတင်ဆင်းစခန်း' ဟု အမည်ပေးထားကြသည်။ အထက်စက်တော်ရာ တောင်ဘေးရှိ လိုဏ်ဂူတစ်ခုကို မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် မင်းငါးဆက်၏ မိဖုရားဖြစ်ခဲ့သော ရှင်ဘို့မယ်သည် ရောက်လာ၍ စခန်းချနားနေလျက် ရက်ကန်းခတ်ခဲ့ဘူးသည်ကို ရည်မှတ်၍ 'ရှင်ဘို့မယ်တွင်း' ဟုခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ မိန်းမများ သည် ထိုတွင်း၏ဘေးတွင် အပေါက်ငယ်များပြုလုပ်၍ လက်ညှိုးကို ထားကာ ရက်ကန်းတတ်ပါစေ၊ ဗိုင်းတတ်ပါစေဟု ဆုတောင်းလေ့ရှိကြသည်။

စက်တော်ရာတောင်ကို မန်းချောင်းသည်ကွေ့ပတ်၍ စီးဆင်းရာတောင် ခြေရင်းသို့သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် သုံးနေရာတွင် ချဉ်းကပ်ပြီးမှတစ်ဖြောင့်တည်း စီးဆင်းသွားလေသည်။ ဤသည်ကို အသက်မရှိသော မန်းချောင်းပင်လျှင် မြတ်စွာ

သစ္စမန္တထေရ် လျှောက်ထားတောင်းပန်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသခင်ထားခဲ့သည့် အထက်စက်တော်ရာစေတီ

ဘုရား၏ ခြေတော်ရာအရပ်ကို ဦးသုံးကြိမ် တိုက်သည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြလေသည်။

စက်တော်ရာဘုရားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စက်တော်ရာဘုရားကျောက်စာ၊ ရွှေ စက်တော် တန်ဆောင်း ကျောက်စာဟူ၍

ကျောက်စာ ၂ ဆူရှိလေသည်။ ယင်းတို့မှာ မူလထိုးများ မဟုတ်ချေ။ စပ်ထိုးနှင့်ဆင့်ထိုး အသီးသီးဖြစ်ကြ၏။ စက်တော်ရာဘုရား ကျောက်စာ အရ ထီးလှိုင်ရှင် ကျန်စစ်သား မင်း (၄၂၇၃)၊ အလောင်းစည်သူမင်း (၄၈၅ ခု၊ ၅၁၂ ခု)၊ နရပတိစည်သူမင်း (၅၄၅ ခု)၊ ပထမမင်းခေါင် (၇၆၇ ခု) နှင့် ဒုတိယ မင်းခေါင် (၈၄၇ ခု) တို့ ကျွန်သီးတော် ဝတ္တကံရွာ မြေရပ်များကို လှူဒါန်းကြကြောင်း သိရသည်။ ရွှေစက်တော် တန်ဆောင်း ကျောက်စာ (၆၀၀ ပြည့်နှစ်) တွင် ရွှေစက်တော်ဘုရား၌ တန်ဆောင်းဆောက်၍ ဝတ်မြေ လှူကြောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။

နမ္မဒါနဂါးမင်း လျှောက်ထားသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားသခင်ထားတော်မူခဲ့သည့် အောက်စက်တော်ရာစေတီ

စက်ဘီး

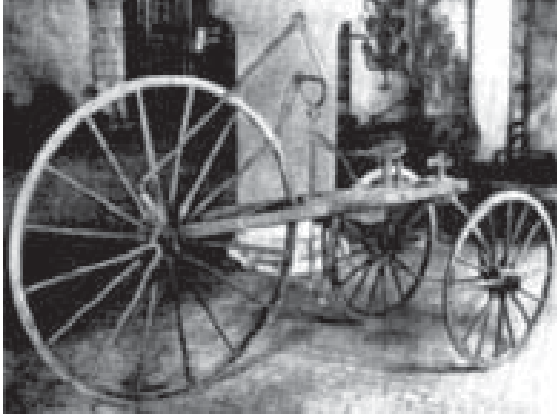
ရှေးဦးစွာတီထွင်ခဲ့သော ခြေယက်စက်ဘီးများ

ရှိသည်။ တာတို၊ တာရှည်၊ အမြန်စီးပြိုင်ပွဲတွင်လည်း နည်းနစ်မျိုးရှိပြန်သည်။ နည်းတစ်မျိုးမှာ ပြိုင်ပွဲဝင်သူများကို တစ်ပြိုင် တည်းမလွှတ် မိနစ်ဝက်၊ တစ်မိနစ်စီခန့်ခြား၍ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ပန်းတိုင်သို့ အရောက်လွှတ်ခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြိုင်ပွဲဝင်သူအားလုံးကို တာထွက်စည်းမှ တစ်ပြိုင်တည်း လွှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမ နည်းဖြစ်သော ပြိုင်ပွဲတွင် ပန်းတိုင်သို့ အချိန်အနည်းဆုံးဖြင့် ရောက်သွား သူသည်

စက်ဘီး။ ။စီးစရာထိုင်ခုံနှင့် သံမဏိဘောင်တွင် ဘီးတပ်၍ ခြေဖြင့်ခြေနင်းကို လှည့်ပေးရသော လူစီးယာဉ်တစ်မျိုးသည် စက်ဘီးဖြစ်၏။ စက်ဘီးသည် ခရီးသွားရာ၌ တွင်ကျယ်သည့်အပြင် မော်တော်ယာဉ်များကဲ့သို့ စရိတ်အကုန် အကျမများချေ။ ယင်းကို ထိန်းသိမ်းရသည့်တာဝန်လည်း မကြီးမားချေ။ တန်ဖိုးချိုသာသောကြောင့် ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် အလုပ်သမားဆင်းရဲသားတို့ပင်လျှင် ယင်းကို ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ပေသည်။ စက်ဘီးကိုအလုပ်ကိစ္စအတွက်သာလျှင် အသုံးပြုနိုင်သည်မဟုတ်။ ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားကစားမှုတစ်ရပ်အနေနှင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်လေသည်။
စက်ဘီးစီးပြိုင်ပွဲများကို အခြားသောပြေးပွဲပြိုင်ပွဲ၊ ကစားပွဲများနည်းတူ ရံဖန်ရံခါ ကျင်းပလေ့ရှိကြ၏။ စက်ဘီးစီး ပြိုင်ပွဲများတွင် အနှေးစီးခြင်း၊ အမြန်စီးခြင်း၊ အလှစီးခြင်း၊ တာတိုစီးခြင်း၊ တာရှည်စီးခြင်းဟူ၍ နည်းအမျိုးမျိုး

ရှေးဦးမြင့်ကြီးတွင် ခြေနင်းတပ်ဆင်ထားသောစက်ဘီး

ယခုခေတ်စက်ဘီး၏ရှေ့ပြေး သုံးဘီးတပ်စက်ဘီး

ပထမရ၍ ဒုတိယနည်းဖြစ်သော ပြိုင်ပွဲတွင် ပန်းတိုင်သို့ ရှေးဦး စွာရောက်သူသည် ပထမရလေသည်။
စက်ဘီးဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ၁၇၇၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့ထုတ် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရစ်ဂျာနယ်တွင် ခြေယက်စက်ဘီးတစ်မျိုးကို ပြင်သစ်လူမျိုး ၂ ဦးက တီထွင်ပြုလုပ်လိုက်ကြပြီဟုရေးသားဖော်ပြခဲ့၏။ ထိုစက်

စက်ဘီး

ယခုခေတ်စက်ဘီးများ

ဘီးမှာ သစ်သားဘောင်တစ်ခုကို ရှေ့နောက် ထားရှိသောဘီး ၂ဘီးတွင် အသေတပ်ဆင်ထားသော ကိရိယာဖြစ်လေသည်။ စီးသူသည် သစ်သားဘောင်ကိုခွ၍ထိုင်ပြီးလျှင် မြေကြီးကို ခြေနှင့်ကန်ကာ ယက်ကာ၊ ဘီးလိမ့်သွားအောင် ပြုလုပ်ပေးရ လေသည်။ ထိုစက်ဘီးသည် ညီညာပျံ့ပျူးသော မြေပြင်တွင် အသင့်အတင့်မျှ အရှိန်ဖြင့် သွားနိုင်သော်လည်း ကုန်းတက်များတွင်မူ အလျင်းပင် အသုံးမဝင်တော့ချေ။ ဆင်ခြေလျှောများကို စီးဆင်းရာတွင်ကား အလွန်ပင် လျင်မြန်လေသည်။

၁၈၁၇ ခုနှစ်တွင် ဂျာမန်လူမျိုးတစ်ဦးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ပေါ်ခဲ့သော ခြေယက်စက်ဘီး ထက်အနည်းငယ်သာသည့် ခြေယက်စက်ဘီးကို ကြံစည်ပြုလုပ်လိုက်လေသည်။ ထိုစက်ဘီး၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ရှေ့ဘီးကို ထိုင်တန်းသစ်သားဘောင်တွင် ငုတ်ဖြင့်လျှို သွင်းကာ လှည့်နိုင်အောင်တပ်ဆင်ထားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ထိုအစီအမံကြောင့် ရှေ့ဘီးကို လက်ကိုင်ဖြင့်ထိန်းကာ လိုရာဖက်သို့ ဦးလှည့်ပေးနိုင်လေသည်။

စကော့လူမျိုးတစ်ဦးသည်လည်း ၁၈၄၃ခုနှစ်တွင် ခြေနင်းတပ် ၃ ဘီးစက်ဘီးကို၎င်း၊ ၁၈၄၀ပြည့်နှစ်တွင် ခြေနင်းတပ် ၂ ဘီး စက်ဘီးကို၎င်း၊ စီမံပြုလုပ်ခဲ့၏။ ထိုစက်ဘီးတို့၏

ထူးခြားချက်ကား နောက်ဘီးဝင်ရိုးကို ခြေနင်း မှ မောင်းတံနှင့်ဆက်ကာ လှည့်ပေးနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ခြေနင်းတပ် ၂ ဘီး စက်ဘီး၏ရှေ့ဘီးမှာ လက်မ ၃၀ ခန့်မြင့်၍ အားပေးဘီးဖြစ်သော နောက်ဘီးမှာ လက်မ ၄၀ ခန့်မြင့်ပြီးလျှင် ၂ ဘီးစလုံးမှာ သံတိုင်ယာကွပ်ထားသော သစ်သားဘီးများ ဖြစ်ကြလေသည်။ ထိုစက်ဘီးသည် ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီးများ၏ ရှေ့ပြေးနမူနာပင် ဖြစ်လေတော့သည်။

ထိုနောက်၌ကား ယခုခေတ်ကလေးစီး သုံးဘီးစက်ဘီးမှာကဲ့သို့ ခြေနင်းကို ရှေ့ဘီး၏ဝင်ရိုးတွင်တပ်ဆင်

စက်ဘီးထုတ်လုပ်သော ခေတ်မီစက်ရုံ

www.foreverspace.com.mm

တားဝေးစက်ဘီးပြိုင်ပွဲကျင်းပစဉ်

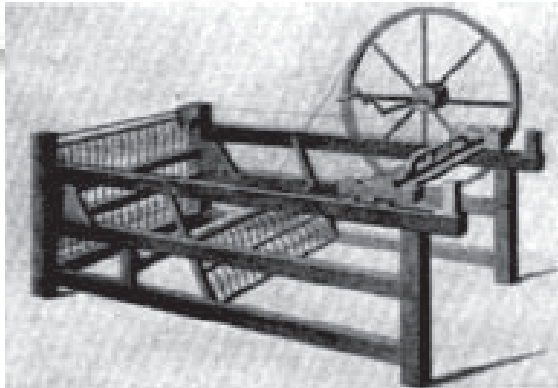
ထားသည့် စက်ဘီးမြင့်ကြီးများ ခေတ်စားလာလေသည်။ ရှေးဘိုးမှာ လွန်စွာပင် ကြီးမား၍ နောက်ဘိုးမှာမူ အဆမတန် သေးငယ်လေသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ထားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စီးနင်းရာတွင် ပို၍ခရီးတွင်စေရန်ဖြစ်၏။ ရှေးဘိုးတို့သည် လက်မ ၆၀ မှ ၆၄ လက်မထိ အမြင့် ရှိတတ်ကြသည်။ ထိုစက်ဘီးမျိုးကို စီးတတ်ရန်မှာ အလေ့အကျင့်များစွာလိုအပ်သည့်အပြင် အထိန်းရလည်း ခက်သောကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်များလေသည်။ ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ သံတိုင်ယာများအစား ရော်ဗာတိုင်ယာများကို စတင် သုံးစွဲလာကြ၏။

၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်ဦးသည် အရွယ်တူညီသော နှစ်ဘီးတပ် စက်ဘီးကို ရှေးဦးစွာ လုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ဘောင်မှာလည်း ယခင်စက်ဘီးများ၏ ဘောင်ထက်နိမ့်၍ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ခြေနင်းကိုလည်း ရှေးဘိုးတွင်မဟုတ်ဘဲ ဘီးနှစ်ခုစပ်ကြားတွင် ခွေးသွားစိတ်ဘီးတစ်ခု၌ တပ်ဆင်ထား၍ နောက်ဘီးဝင်ရိုးသို့ သံကြိုးတစ်ခုဖြင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။ နင်းလိုက်သည့်အခါ စက်ဘီးသည်နောက်ဘီး၏အားဖြင့် လိမ့်ရ၏။ ထို စက်ဘီးမှာ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီးများ၏ သဘောအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်တွင်ကား သံလုံးငယ် ဗယ်ရင်ကလေးများကို မပွန်းအောင် ထည့်ခြင်း၊ စပရင်ခံသားရေထိုင်ခုံများ တပ်ဆင်ခြင်း အစရှိသော ပြုပြင်ချက်များကို တစ်စတစ်စ ပြုလုပ် လာကြပြီးလျှင် နောက်ဆုံး ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ရော်ဗာတိုင်ယာများအစား လေလုံးတိုင်ယာများကို ပြောင်းလဲ တပ်ဆင်လိုက်သော အခါ ယခုခေတ်သုံးစက်ဘီး၏ အသွင်အပြင်သို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

စက်ဘီးလုပ်ငန်းသည် ပထမကမ္ဘာစစ် ကြီးအပြီးတွင် မှ သိသိသာသာတိုး တက်လာခဲ့လေသည်။ နောက်ဆုံးပေါ်ပြိုင် ဘီးများမှာ သာမန်စက်ဘီး၏ အလေးချိန်ထက်ဝက်သာ ရှိလေသည်။ ဘောင်များနှင့် ရွံကာများကို လွန်စွာပေါ့ပါးသော ကရိုမီယမ်ခေါ် သတ္တုတစ်မျိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ လက်ကိုင်မှာ နွားချို ကုပ်ကဲ့သို့ အောက်ဖက်သို့ ကောက်ထားလေသည်။ စီးနင်းရာတွင် သာမန်စက်ဘီးများထက် သုံးလေးဆပို၍ လျင်မြန်စေရန် အထူးဂီယာခေါ်

ခွေးသွားစိတ်ဘီးတစ်ခုကို နောက်ဘီးဝင်ရိုးတွင် တပ်ဆင်ထားလေသည်။

စက်မှုလက်မှုအရေးပါပုံ ။ ။ ကမ္ဘာ့သူကမ္ဘာသားတို့သည် ၁၈ ရာစုနှစ် အလယ်လောက်အထိ ရှေး သမားရိုးကျအတိုင်း လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၏။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရာ၌ သစ်သားထွန်များကိုအသုံးပြု၍ စပါးရိတ်ရာတွင် တံစဉ်ကြီးငယ်တို့ဖြင့်သာ လက်ရိတ်ရိတ်ကြ၏။ ကောက်လှိုင်းများကို ကောက်ရိုက်တုတ်နှင့် ရိုက်နှက်ကာ စပါးနံ့များကိုချွေယူသည်။ အဝတ်အထည်ရက်လုပ်ရာတွင်လည်း လက်သို့မဟုတ်ခြေနှင့်လှည့်ရသော ရက်ကန်းများသာရှိလေသည်။ ပန်းဘဲ၊ လက်သမား၊ ပုရန်ဆရာတို့၏လက်နက်ကိရိယာတို့မှာလည်း ရှေးအီဂျစ်ခေတ်ဟောင်းက ကိရိယာများနှင့်တူ၍ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု အလျင်းမရှိခဲ့သေးချေ။

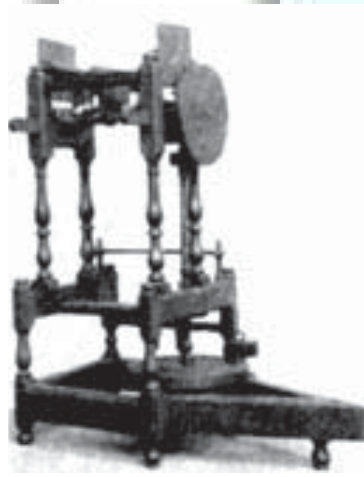
ဟားဂရီးတီထွင်သည့် 'စပင်းနင်းဂျင်နီ' ခေါ်ခြည်ငင်စက်

စက်မှုလက်မှုအရေးပုံ

အင်္ဂလန်ပြည်သည် စိုက်ပျိုးရေးတိုင်းပြည်အဖြစ်မှစက်မှုတိုင်းပြည်အဖြစ် သို့ ၁၇၆၀-၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်များတွင်း၌ ပြောင်းတိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ယခင်ကလုပ်ငန်းဆောင်တာများကို စက်မသုံးဘဲ ရှေးသမားရိုးကျ စံနစ်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းပြုလုပ်ရာတွင် အချိန်ကုန်လှပန်း၍ မြောက်မြားစွာလည်း မထုတ်လုပ်နိုင်သဖြင့် ကုန်ပစ္စည်းများမှာ ဈေးကြီးမြင့်၍ လူသာမန်တို့ ဝယ်ယူသုံးဆောင်ခြင်း မပြုနိုင်ကြချေ။

ယခုသုံးစွဲနေကြသည့် အချို့သော ပစ္စည်းမျိုးသည် ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ် မတိုင်မီခေတ်က သာမန်အရပ်သူအရပ်သားတို့ သုံးစွဲခြင်းမပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ထိုခေတ်က ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေတတ်သော စက်ရုံကြီးများမရှိခဲ့ချေ။ ယင်းစက်ရုံကြီးများ မရှိခဲ့သဖြင့်လည်း လုပ်သားနှင့် အလုပ်ရှင်ပြဿနာ၊ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ စသည်များ မရှိခဲ့ပေ။ ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်ကျော်မှသာ စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာ၍ ကမ္ဘာ့အခြေအနေမှာ တစ်မျိုးတဖုံပြောင်းလဲလာခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိလာခဲ့သော အခြေအနေများကိုပြောင်းလဲပစ်ကာ စက်မှုခေတ်သို့ပို့ဆောင်ခဲ့သော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများကိုပင် 'စက်မှုလက်မှုအရေးပုံ' ဟုဆိုလိုပေသည်။

၁၇၅၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ အထည်

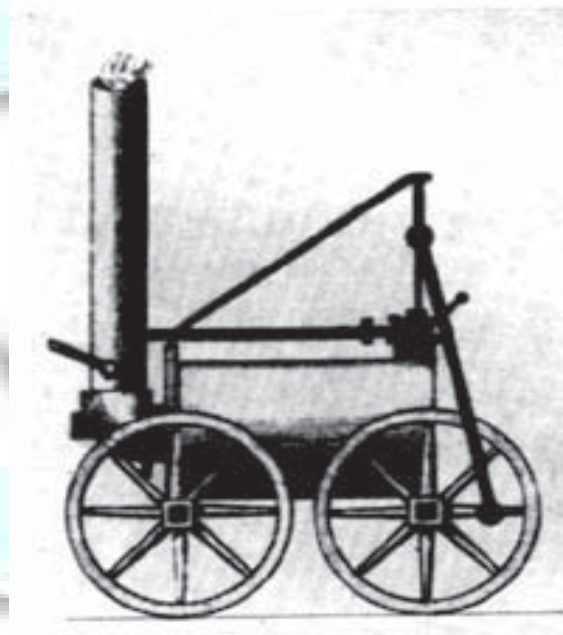
အတ်ကရိုက်တီထွင်သည့်ခြင်ငင်စက် (၁၇၆၉)

အလိပ် လုပ်ငန်းများ အတွက် စက် များကို တီထွင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အရေးပုံသည် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ဧကဆီသို့ ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ရက်ကန်း လွန် ပျံကို တီထွင်ခဲ့၏။ ၁၇၆၇ ခုနှစ်တွင် ဟားဂရီးဆိုသူက ခြည်မျှင် အများကို

အလိပ် လုပ်ငန်းများ အတွက် စက် များကို တီထွင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အရေးပုံသည် စတင်ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ဧကဆီသို့ ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ရက်ကန်း လွန် ပျံကို တီထွင်ခဲ့၏။ ၁၇၆၇ ခုနှစ်တွင် ဟားဂရီးဆိုသူက ခြည်မျှင် အများကို

နိုင်သည့် 'မျူး'ခေါ် ခြည်ငင် စက်ဆန်းတစ်ခုကို တီထွင်ခဲ့၏။ ကတ္တရိုက်က 'ပါဝါလွန်း' ခေါ် ရက်ကန်းစင်ကို တီထွင်ခဲ့၏။ ပထမတွင် ထိုစက်များကို ရေးအားဖြင့်လှည့်ခဲ့သော်လည်း ၁၇၆၉ ခုနှစ်တွင်ဂျိမ်းဝပ်သည် ရေနွေးငွေ့နှင့် မောင်းနှင်သည့်စက်ကို တီထွင်အောင်မြင်ခဲ့သောကြောင့် ခြင်ငင်စက်၊ ရက်ကန်းစက်များကို ရေနွေးငွေ့စက်များဖြင့် မောင်းနှင်ခဲ့လေသည်။ (ဟာဂရီးဂျိမ်း၊ အတ်ကရိုက်၊ ဆာရစ်ချတ်၊ ကတ္တရိုက်၊ အီကရွမ်တန်၊ အက်(စ)၊ ဝပ်၊ ဂျိမ်း-ရှူး)

သံလုပ်ငန်းတွင် မီးသွေးဖြင့်သံရည်ကျိုသည့်အစား

စက်မှုလက်မှုအရေးတော်ပုံအတွင်းက အောင်မြင်စွာတီထွင်ခဲ့သော ရေနွေးငွေ့ဖြင့် မောင်းနှင်သည့်စက်

ကျောက်မီးသွေးကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းမှာ ပိုမိုတိုးတက် တွင်ကျယ်လာ၏။ လမ်းများကိုလည်း ပြုပြင်ခဲ့၍ တူးမြောင်းအများအပြားကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်။

ဤသို့သော တီထွင်မှုများကြောင့် အိမ်တွင်းမှုလုပ်ငန်းစံနစ် တိမ်ကောပျောက်ကွယ်၍ စက်ရုံ လုပ်ငန်းစံနစ် ကြီးပွားလာလေသည်။ ထိုပြင် လုပ်ငန်းရုံရာစက်ရုံများတွင် လူတို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်လာကြရာ စက်ရုံရုံရာအရပ်တို့တွင် မြို့ပြကြီးများဖြစ်ပေါ်လာ၍ တောရွာတို့တွင် လူနေနည်းပါးလာလေသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း ထွန်းကားလာသောအခါ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း၌ လူမလိုတော့သဖြင့် လယ်သမားတို့သည် စက်မှု အလုပ်သမားများ ဖြစ်လာကြလေသည်။ အလုပ်ရုံပိုင် သော အရင်းရှင်ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် ထိုလူတန်း စားသည်နိုင်ငံရေးရာတွင် ဝင်ရောက် စိုးမိုးလာလေသည်။ (အရင်းရှင် ဝါဒ-ရှု။) အရင်းရှင်နှင့် အလုပ်သမား ပဋိ ပက္ခမှုများလည်း မကြာခဏ ဖြစ်ပွားခဲ့ လေသည်။ ယခင်က လူအများလုပ်ရသောအလုပ်မျိုးကို လူအနည်းနှင့်ပြီးနိုင် စွမ်းသဖြင့်လည်း အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ရလေသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း တိုးတက်ခဲ့ သည့်အတွက် လူသာမန်တို့မှာ ကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးပေါပေါနှင့် ကောင်းကောင်း ဝယ်ယူအသုံး ပြုနိုင် ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်သည် ကုန် ပစ္စည်းများကို ပေါပေါများများ လုပ်ကိုင် ရောင်းချနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဝင်ငွေတိုးတက်ပြီး လျှင် စီးပွားရေး ခိုင်လုံတောင့်တင်းလာခဲ့ လေသည်။ ထိုကြောင့် နပိုလီယန်နှင့် စစ်ဖြစ်သောအခါ ခံနိုင်ရည်ရှိခဲ့ပေသည်။ လူတို့ ၏ နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်းလည်း မြင့် လာ၏။ စက်မှုနိုင်ငံတို့သည် ကုန် ကြမ်းရန်နှင့် ပြည်တွင်းထွက် ကုန်ချော ရောင်းချရန် နယ်ပယ်များ လိုလာသဖြင့် နိုင်ငံချဲ့ထွင်လာကြရသည်။ ဤသို့လျှင် နယ်ချဲ့စံနစ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ထိုခေတ်၌ လူတို့သည် စက်မှုလုပ်ငန်းကိုသာမက စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း တိုးတက်ကောင်း မွန်အောင် ပြုပြင်ခဲ့ကြလေသည်။ ဂျုံ တစ်မျိုးတည်းကိုသာ နှစ်စဉ်ဆက်စိုက် ခြင်း မပြုဘဲ မုန်လာဥပိုင်း၊ မုန်လာဥနီ၊ ပဲပင်စသည်တို့နှင့် တစ်လှည့်စီ ပြောင်း၍ စိုက်ကြလေသည်။ ထိုအလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးရေးစံနစ်ကြောင့် မြေဩဇာ မယုတ်လျော့ဘဲ ကောင်းမွန်လာသည့် ပြင် အထွက်လည်းများလာ လေသည်။ ထိုပြင် မြေ ကွက်ငယ်များဖြင့် တကွ တပြား စိုက်ပျိုး သောထုံးစံကို ဖျက်၍ ကျယ်ပြန့်သော စိုက် ခင်းကြီးများ ဖြစ်အောင် စုပေါင်းလုပ်ကိုင် ကြ သဖြင့် ပို၍စံနစ်ကျကာ အလုပ်တွင် ကျယ်လာပြီးလျှင် ကောက်သီးကောက်နှံ

အထွက်များလေသည်။ နွား၊ဆိတ်၊ သိုး စသည်တို့ကို ပြုပြင်မွေးမြူကြသဖြင့် ကောင်ရေ များပြားလာကာ အမျိုးအစားလည်း ကောင်းမွန်လာ လေသည်။

ဤသို့လျှင် အင်္ဂလန်ပြည်၏အခြေအနေသည် စက်မှု လက်မှုအရေးပါပုံကြောင့် အနှစ်တရာခန့်အတွင်း မယုံနိုင် လောက်အောင် ပြောင်းလဲ လာခဲ့ပေသည်။ ဤအရေးပုံ သည် အင်္ဂလန်ပြည်၌ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ နောင်အခါ ကမ္ဘာတဝှန်းလုံးသို့ တဖြည်းဖြည်းပျံ့နှံ့သွားသဖြင့် ကမ္ဘာတစ်လှည့်၏ အခြေအနေလည်း တစ်မျိုးတစ်ပုံ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာကာ ခေတ်သစ်ကြီး ပေါ်ပေါက် ခဲ့လေသည်။

စက်သီး ။ အိမ်အပေါ်ထက်ကလူသည် မြေကြီးပေါ်မှဝန်တစ်ခုကို မတင်လိုသည်။ သူသည် ကြိုးချပေး၍

အောက်မှအထက်သို့ ဝန်ကိုဆွဲတင်ရမည့်အစားအထက်မှ အောက်သို့ဆွဲချရခြင်း ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပေးသော စက်ဘီးအသေ

www.foreverspace.com.mm

ပုံ၂တွင် စက်သီးအရှင်၏သဘောကိုသရုပ်ဖော်ထားသည်။
 ပုံ၃။ (၁)စက်သီးအရှင်။ (၂) နှင့် (၃) စက်သီးအသေနှင့် စက်သီးအရှင်များကို တွဲဖက်၍ သုံးသောအခါ ဝန်သည်ပေါ့ပါးလာသည်။

လူတစ်ယောက်အား ထိုဝန်တွင်ကြိုးချည်ခိုင်းသည်။ ထိုနောက် ဝန်ကို အခြားကြိုးစတစ်ဖက်မှ ဆွဲယူသည်။ ထိုသို့ ဝန်မနည်း သည်ဝန်ကို တိုက်ရိုက် မခြင်းဖြစ်၍ မသက်သာလှပေ။
 ရေတွင်းမှရေကို စက်သီးဖြင့်ဆွဲတင်ယူပုံကို မြင်ဘူးကြပေ လိမ့်မည်။ ရေတွင်းအထက်တွင် ကန့်လန့်ဖြတ်ရိုက်ထားသော တန်းတွင် စက်သီးချိန်ထား၍ ထိုစက်သီးရှိကြိုး၏တစ်ဖက် အစွန်းတွင် ရေပုံးကိုချည်ထားသည်။ ရေပုံးကို ရေတွင်းမှ ဆွဲတင်လိုသောအခါ ကြိုး၏အခြားတဖက်စွန်းကို ဆွဲပေးရ သည်။ ဤနည်းသည် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်ဝန်ကို တိုက်ရိုက် မနည်းထက်၊ သာလွန်ကောင်းမွန်သည်။ ဤနည်း အရမှာ အောက်မှအထက်သို့ ဆွဲတင်နေသောအခြင်း အရာကို အထက်မှအောက်သို့ဆွဲချရသော အခြင်းအရာဖြစ်အောင် စက်သီးက ပြောင်းလဲပေးလိုက်သည်။

ဤစက်သီးသည် ပွတ်တိုက်ခုခံမှုကို နည်းစေသည့် အပြင် စိုက်အားကိုလည်း နည်းစေသည်။(ပွတ်တိုက်ခုခံမှု -ရှူ။) စက်သီးနှင့် ဝင်းရိုးခေါ် စက်ကိရိယာသည် စင်စစ်အားဖြင့် မောင်းတံ (လီဗာ)သဘောကို အခြေပြု၍ တည်ဆောက် ထားသောစက်ဖြစ်သည်။ ဝင်းရိုးသည် ခုတုံးသဘော သီး နှင့်သီးထောက်တို့သည် မောင်းတံသဘော ဆောင်ရွက် ကြ၏။ သီးထောက်မရှိသော သီးချပ်ပြား၌ပင် မောင်း တံသဘော ဆောင်ရွက်ချက်ရှိသည်။

ပုံ ၁တွင် ပါဝါလက်တံသည် ဝင်းရိုးအလယ်ချက်မှအပြင် သီးကြီး၏ အနားအထိ (ဗပ) အကွာအဝေးဖြစ်၍ ဝန်လက် တံမှာမူ ဝင်းရိုးအတွင်းသီး နှုတ်ခမ်း နားအထိ (ဗဝ) အကွာအဝေးဖြစ်သည်။ ဤဘောကို ဝင့်ချခေါ် စက် ရစ်လုံးများတွင် အသုံးပြုထားသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ သီးမပါဘဲ ဝန်ကို မယူလိုသောအခါ ဝင်းရိုးတွင် တပ်ဆင်ထားသော လက်တံကောက် ကို လှည့်ပေးရသည်။ သို့သော် လက်ကိုင်နှင့် ကောက် ဆက် ထားသည့်နေရာမှာ သီးနှုတ်ခမ်းနား ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြသည့် စက်သီးမှာ တိုင်တွင် တပ်ဆင်ထားသောစက်သီး အသေဖြစ်သည်။ စက်သီးအသေမဟုတ် ဘဲ စက်သီးအရှင် တပ်ဆင်ထားသော အခါ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်မည်ကို စဉ်းစား ကြည့်ကြစို့။

ဤစက်သီးအရှင်ကိစ္စမှာ စိတ်ကူးဖြင့် စဉ်းစားကြည့်ခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ဂရုပြုရန်အချက်မှာ ဝန် (ဝ)ကို (က)နှင့် (ခ)တည်းဟူ သော ကြိုးအလျားနှစ်ခုဖြင့် ပင့်ထား

သည်ဟူသောအချက်ပင်ဖြစ်သည်။ လူသည် (ခ) ကြိုး အလျား၌ သက်ရောက်သောဝန်၏ အလေးကို ဆောင် ထား၍ (က) ကြိုးအလျား၌ သက်ရောက်သော ဝန်၏ အလေးကို ထုပ်တန်းက ဆောင်ထားသည်။ ကြိုးကိုဆွဲ ပေးသောအခါ (ဝ)၏ အလေးချိန်တစ်ဝက်သာ ထိုသူ၏ အပေါ်၌ သက်ရောက်နေသည်။ သို့သော် သူသည် ပုံ ၁ တွင်ဝန်ကို တိုက်ရိုက်ဆွဲတင်ယူသည်ထက် ကြိုးကိုနှစ်ဆမျှ ရှည်လျားစွာ ဆွဲယူရသည်။

သိပ္ပံအလိုအားဖြင့် စိုက်အားသည် ဝန်၏အလေးကြောင့် ဖြစ်သောခုခံမှု၏ ထက်ဝက်မျှသာဖြစ်သည်။ ထိုအချက် ကိုယူ၍ စက်သီးအမြောက်အမြားကို အသုံးပြုလျှင် ဝန်၏ အလေးအလျင်းမရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည်ဟု အလွယ်တကူ မထင်မှတ်သင့်ပေ။ ပွတ်တိုက် ခုခံမှုကို ထည့်မတွက်လျှင်

စက်သီးကို လုံးသည်ဖြစ်စေ၊ မဆုံးသည်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်ရသော အလုပ်မှာ သိပ္ပံအလိုအရဆိုသော် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃ အမှတ် ၁ ဌာ စက်သီးအရှင်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အမှတ် ၂ တွင် စက်သီးအရှင် (ရ)ကို စက်သီးအသေ (သ)နှင့် တွဲဖက်၍ အသုံးပြုထားသည်။ ဤနေရာ၌ စက်သီး (သ)သည် ကြိုးကိုဆွဲ၍ ကောင်းအောင်သာ ကြိုးဆွဲရာဖက်ကို အောက်သို့ လှည့်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ အမှတ် ၃ တွင် စက်သီးသေတစ်လုံးနှင့် စက်သီးအရှင်နှစ်လုံးတွဲထားသည် စက်သီးအသေသည် ကြိုးကို လှည့်ပေး၍ စက်သီးအရှင်နှစ်လုံးသည် ဝန်ကိုပေါ့ပါးလာ အောင်ပြုလုပ်ပေးသည်။ ဤနေရာ၌ ဝန်ကိုကြိုးလေးကြိုးနှင့် ဆွဲထားသဖြင့် စိုက်အားမှာ ခုခံမှု၏ လေးချိုးတချိုးမျှသာဖြစ်သည်။ ကြိုးလေးကြိုးဟုဆိုရာ၌ စင်စစ်မှာကြိုးပိုင်းလေးပိုင်းသာလျှင်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွင် စက်သီးများစွာကို တွဲဖက်ပြီးလျှင်အသုံးပြုကြသည်။ စက်သီးတစ်စုံကို ထုပ်တွင်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အခြားတစ်နေရာတွင်ဖြစ်စေ ချိတ်ထား၍ အခြားစက်သီးတစ်စုံကို အောက်ဖက်၌ထားသည်။ အောက်ရှိစက်သီးအစုံတွင် ဝန်ကိုမယူနိုင်ရန် ချိတ်ပါရှိသည်။

ဤစက်သီးတွဲမျိုးကိုသုံးလျှင် လူတစ်ယောက်သည် ၁ ၁/၂ တန်မျှ လေးသောဝန်ကိုပင် ပေါ့ပါးလွယ်ကူစွာ မယူနိုင်ပေသည်

ပုံ ၄ တွင် စက်သီးတွဲကိုပြထားသည်။ အထက်စက်သီးတစ်စုံ၌အောက် စက်သီးအစုံ၌ထက် သီးတစ်သီးပို၍ ပါရှိသည်။ ကြိုးတစ်ဖက်ကို (ခ) မှ ကွင်းငယ်တွင် ချည်နှောင်ထား၍ ကြိုးကို ပုံတွင်ပြထားသကဲ့သို့ သီးများတွင် ရစ်ပတ်ထားသည်။ ထိုသို့ရစ်ပတ်လိုက်သောအခါ လွတ်နေသောကြိုးစ (ဂ)သည် အထက်စက်သီးစုံရှိ တတိယစက်သီး(က)မှ ထွက်လာသည်။ ဤစက်သီးတွဲတွင် ဝန်ကို ကြိုးငါးကြိုးဖြင့် ဆွဲမထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ အထက်စက်သီးအစုံနှင့် အောက်စက်သီးအစုံတွင် စက်သီးများ အညီအမျှ ပါရှိသောအခါ ချည်သောကြိုးစဖက်ကို အထက်စက်သီးအစုံတွင်ချည်ပေးလေ့ရှိသည်။

စာတွေ့အားဖြင့် စက်သီးတွဲတွင် ကြိုးလေးကြိုးဖြင့် ဆွဲမထားသောအခါ စိုက်အားသည် ခုခံမှု၏ လေးပုံတစ်ပုံဖြစ်သည်ဟုသိရ၏။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် ကြိုးနှင့်စက်သီးကြား၌ လည်းကောင်း၊ စက်သီးနှင့်ဝင်ရိုးကြား၌လည်းကောင်း၊ ပွတ်တိုက်ခုခံမှုရှိသောကြောင့် ခုခံမှုမှာအနည်းငယ် ပိုများလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်စေကာမူ စက်သီးတွဲများသည် ဝန်ကိုသက်သက်သာသာနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ မတင်ယူရာ၌ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသည်မှာ မှန်၏။ ပုံ ၄ တွင်ပြထားသည့် စက်သီးတွဲမျိုးတွင် အထူ ၁ လက်မ၊ အချင်း ၅ လက်မရှိသောစက်သီးကို အသုံးပြုလျှင် ၁ ၂/၂ တန်လေးသော ဝန်ကို လူတစ်ယောက်တည်းဖြင့် သက်သက်သာသာ မယူနိုင်ပါ။ အလွန်လေး၍ အားကောင်းသောစက်သီးတွဲမျိုးတွင် ရိုးရိုးကြိုးအစား သံမဏိကြိုးများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။

စက်သေနတ်။ စက်သေနတ်သည် ကျည်ဆန်ပေါင်းများစွာကို ဆက်တိုက်အဝေးသို့ပစ်နိုင်သော စစ်သုံးသေနတ်ဖြစ်သည်။ အဦးဆုံးစက်သေနတ်ကိုခရစ် ၁၈၆၁ ခုနှစ်က အမေရိကန်လူမျိုး ဒေါက်တာရစ်ချတ်ဂတ်တလင်ဆိုသူ တီထွင်သည်။ ထို စက်သေနတ်တွင် တစ်မိနစ်လျှင် အချက်ပေါင်း ၅၀၀ အထိ ပစ်နိုင်သောပြောင်း ၁၀ လုံးပြု ပါရှိ၏။ ဂတ်တလင်သေနတ် ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် နှစ် ၂၀ ခန့် ကြာသောအခါ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသား အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ဆာဟိုင်ရမ်မက္ကဆင်သည် စက်သေနတ်အသစ်တစ်မျိုးကို တီထွင်လေသည်။ မက္ကဆင်သေနတ်၏ထူးခြားချက်မှာ ပြောင်းတစ်လုံးတည်းမှ ကျည်ချက်ပေါင်းများစွာ ဆက်တိုက်ပစ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသေနတ်တွင် ကျည်ဆန်ခွံကို ကန်ထုတ်ခြင်း၊ ကျည်ဆန်တောင့်အသစ်ထိုးခြင်း၊ မောင်တင်ခြင်းတို့သည် အလိုအလျောက် ပြီးစီး၏။ ကျည်ထွက်ဖန်များ၍ ပူသောပြောင်းလုံးကို ရေဖြင့်အေးစေ၏။ မက္ကဆင်သေနတ်ပေါ်ပြီးနောက်တွင် ဗစ်ကာစက်သေနတ်ပေါ်လာသည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို နိုင်ငံအများအပြားတွင် သုံးကြသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကစ၍ ဗြိတိသျှ စစ်သားတို့သည် ထိုဗစ်ကာ စက်သေနတ်ကိုသုံးစွဲလာခဲ့ကြသည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်သည်။

စက်သေနတ်များအနက် လူးဝစ်ဂန်းခေါ် လူဝစ်၏ စက်သေနတ်သည်လည်း အလွန်ထင်ရှားသည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို အမေရိကန်စစ်ဗိုလ်ကာနယ်အိုင်ဇက်နျူတန်လူးဝစ် ဆိုသူ တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို အမေရိကန်စစ်တပ်များတွင် မသုံးကြချေ။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံများ၌ အများအပြားသုံးလေသည်။ လူးဝစ်စက်သေနတ်၏ ပြောင်းဝမှာ ၂၀၃ လက်မရှိ၏။ လူးဝစ်

စက်သေနတ်လက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော စက်သေနတ်တစ်မျိုးကို ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှ ဗရင်း ဆိုသူက တီထွင်သည်။ ထိုစက်သေနတ်ကို အင်္ဂလန်ပြည်၌ ကောင်းသည် ထက် ကောင်းအောင်ပြုပြင်၍ အသုံးပြုခဲ့၏။ ထိုစက်သေနတ်ကို ယခုတိုင်အသုံးပြုလျက်ရှိ၍ ဗရင်းဂန်းဟု ကျော်ကြားသည်။ ဗရင်း စက်သေနတ်မျိုးသည် လူးဝစ်စက်သေနတ်မျိုးနှင့် ပြောင်းအရွယ်ချင်းတူသည်။ ဗရင်းသေနတ်ကို ထောက်ဖြင့်လည်း ထောက်၍ ပစ်နိုင်သည်။ ပခုံးဖြင့် ထောက်၍လည်း ပစ်နိုင်သည်။ ပြောင်းပူလာလျှင် လေဖြင့် အေးစေရန် စီမံထားရုံမက ဖြုတ်၍လဲလှယ်နိုင်ရန် ပြောင်းအပိုလည်းတပ်ဆင်ထားသည်။

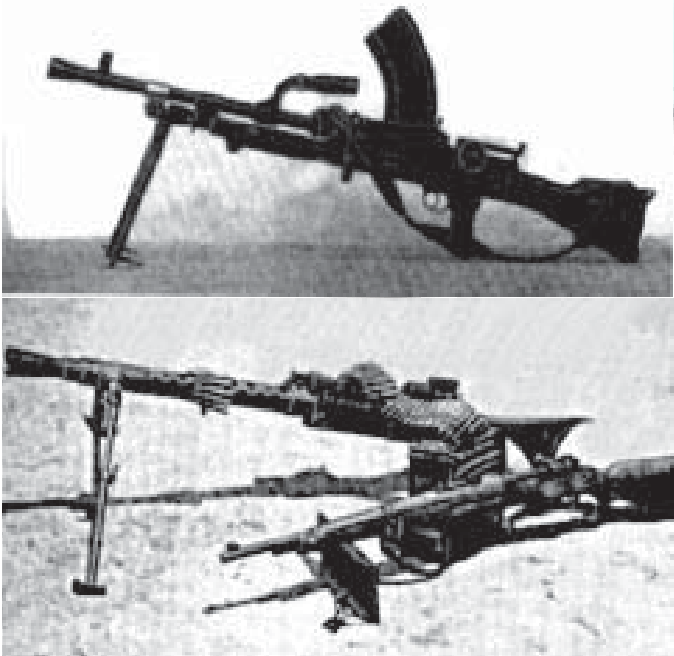
ထိုစက်သေနတ်များ ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် စက်သေနတ်အမျိုးမျိုး ဆက်ကာဆက်ကာ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဒုတိယ

ဗရင်းစက်သေနတ်ကိုပစ်ရန်ချိန်နေသော မြန်မာ့တပ်မတော်သားတစ်ဦး

ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက စတင်ဂန်းခေါ် စက်သေနတ်အငယ်စားများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စတင်ဂန်းသည် အကိုင်ရပေါ့၍ အပစ်ရလွယ်ကူသည်။ ပြောင်းဝမှာ ၇.၉၂ မီလီမီတာရှိသည်။ ကိုက် ၂၀၀ အတွင်းပစ်နိုင်၍ တစ်မိနစ်လျှင်ကျည်ဆန် ၅၀၀ ထွက်သည်။

စိုက်ပျိုးရေး။ စိုက်ပျိုးရေးသည် မြေထဲပင်လယ်၏ အရှေ့ဖက်အစွန်းတွင် တည်ရှိ၍ ထိုပင်လယ်ထဲတွင် အကြီးဆုံး ကျွန်းတစ်ကျွန်းဖြစ်သည်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းမှ အနောက်ဖက်သို့လားသော် မိုင် ၆၀၊ တူရကီနိုင်ငံကမ်းရိုးတန်းမှ တောင်ဖက်သို့လားသော် မိုင် ၄၀ အကွာအဝေးတွင်တည်ရှိသည်။ ကျွန်း၏ အလျားမှာ ၁၄၅ မိုင်ခန့် ရှည်၍ အနံ မိုင် ၆၀ ခန့်ရှိ၏။ အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် စတုရန်းမိုင် ၃၅၇၂ ရှိသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် တွင် လူဦးရေ ၅၁၃၇၀၀ ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ မြို့တော်မှာ နီကိုဆီယာ မြို့ဖြစ်သည်။ တောင်ဖက်ပိုင်းနှင့် မြောက် ဖက်ကမ်းခြေတွင် တောင်တန်းများရှိ သည်။ တစ်နှစ်လုံးပေါက်ရေရသော မြစ်ချောင်းဟူ၍မရှိချေ။ ဆည်မြောင်းများဖောက်ထားသော ဒေသများတွင် ဂျုံ၊ မုယောစပါး၊ ဝါ၊ သံလွင်ပင်များ

(အထက်ပုံ)ဗရင်းစက်သေနတ်
(အောက်ပုံ)ခေတ်မီစက်သေနတ်နှင့်ရိုင်ဖယ်သေနတ်

စိုက်ပျိုးရေး

www.foreverspace.com.mm

စိုက်ပျိုးရေး တည်နေရာမြေပုံ

စိုက်ပျိုးကြ၏။ စပျစ်ခြံများရှိ၍ စပျစ်သီးခြောက်နှင့် အရက်များထွက်သည်။ ယင်းတို့ကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သည်။ သိုးနွားများ မွေးမြူကြ၏။ ရှေးအခါက ကြေးနီအမြောက်အမြားထွက်ခဲ့ဘူးသည်ကို အစွဲပြု၍ ကျွန်းအမည်ကို စိုက်ပျိုးဟု ရှေးက ဂရိတို့ မှည့်ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးဟူသော စကား၏ ဇာစ်မြစ်မှာ ကြေးနီဟူ၏။

ကျွန်းအလယ်ရှိ လွင်ပြင်မှာ ရှေးအခါက သစ်တောကြီးများ ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိခဲ့ဘူး၍ ပင်လယ်ခရီးသွားခြင်း၌ ထင်ရှားခဲ့သော ဖိနီရှန်တို့သည် ထိုသစ်တောများမှရသော သစ်သားများဖြင့် လှေ၊ သင်္ဘောများတည်ဆောက်

ကာ ပင်လယ်ခရီး သွားကြ၏။ စိုက်ပျိုးရေးမှရရှိသော သတ္တုများမှာကြေးနီ၊ သံ ကျောက်၊ ထုံးကျောက်၊ နှမ်းဖတ်ကျောက်၊ ကျောက်ဖြူနှင့် ကျောက်ဂွမ်းများ ဖြစ်လေသည်။

ရှေးအခါက စိုက်ပျိုးရေးသည် အီဂျစ်၊ ပါးရှင်းနှင့် ရောမလူမျိုးတို့၏ လက်အောက်သို့ကျရောက်ခဲ့ဘူး၏။ ကရူးဆိတ်ခေါ် အယူဝါဒစစ်ပွဲတွင် အင်္ဂလန်ဘုရင် ပထမရစ်ချတ်သည် ထိုကျွန်းကို ခေတ္တသိမ်းပိုက်ရလိုက်သေး၏။ ထိုနောက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့် ကြာသောအခါ တူရကီ လက်ထဲသို့ ရောက်သွားပြီးလျှင် ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် တူရကီက ထိုကျွန်းကို ဗြိတိန်အား ပေးအပ်ခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် တူရကီသည် ဗြိတိန်၏ ရန်သူဖြစ်သွားသောအခါ စိုက်ပျိုးရေးမှာ ဗြိတိန် ကိုလိုနီနိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးမှာ ဗြိတိန် ကရောင်းကိုလိုနီ ဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးသည် ဂရိနိုင်ငံနှင့်ပေါင်းစပ်ရမည်ဟူသော နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် ယခင်ကရှိရင်းစွဲဖြစ် သောဥပဒေပြုအဖွဲ့ကို ဖျက်သိမ်း၍ ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် ဥပဒေပြုကာအုပ်ချုပ် ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါစိုက်ပျိုးရေး၏ အုပ်ချုပ်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ကိစ္စတွင်စိုက်ပျိုးရေးမူလဖြစ်သောဂရိနိုင်ငံနှင့်ပေါင်းရ

စိုက်ပျိုးရေးတောင်မြေမှ သာယာကြည်နူးဖွယ် ရှုခင်း

ရေထောင့်ကြွေကြွေပြင်ရေယာဉ်၊ ထွန်တူးကွဲတူး၊ နားကြွေရဲရဲ၊
၊ နားကြွေရဲရဲ၊ နားကြွေရဲရဲ၊ နားကြွေရဲရဲ၊

မည်ဟူသည့် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ ပြန့်လှောင်ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေးမှ စစ်မက်ရေးရာအတွက် အကွက်အကွင်းကျသောနေရာတစ်ခုဖြစ်သည့်အတိုင်း ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးသော ဌာနတစ်ခုဖြစ်လေသည်။ (ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ-လည်းရှု။)

စိုက်ပျိုးရေး ။ ။ ရှေးခေတ်လူများသည် ဝမ်းစာ ရရာ ရကြောင်းဖြင့် ခြေဦးတည်ရာ အရပ် များသို့ လှည့်လည်သွားလာ စီးပွားရှာကြလေသည်။ ထိုနောက် အိုးအိမ်အတည်

တကျထူထောင်၍ တစ်နေရာရာတွင် အခြေစိုက်ကာနေလာကြ၏။ ယင်းသို့ အခြေစိုက်ကြခြင်းမှာ မြေဆီလွှာကို ခြစ်ယက် တူးဆွလျက် အသီးအနှံပင်များ စိုက်ပျိုးကြခြင်းအားဖြင့် ဝတ်ရေး၊ စားရေး၊ နေရေး၊ ဖူလုံနိုင်သည်ဟူသော အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းလာခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ကြသည့် အခါ၌ လူတို့သည် ယခင်ကကဲ့သို့ မြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုကာ လှည့်လည်

မြန်မာအမျိုးသမီးများ တပျော်တပါးကောက်စိုက်ကြစဉ်

သွားလာ မနေကြတော့ဘဲ ကိုယ်ပိုင်စိုက်ခင်းမြေများအနီးအပါးရှိ တစ်နေရာရာတွင် အတည်တကျအခြေစိုက် နေထိုင်လာကြလေသည်။ ကိုယ့်အိုးကိုယ့်အိမ် ကိုယ့်မြေကိုယ့်ယာနှင့် အခြေဖြစ်လာသည့်အခါတွင် လူစုအသင်းအပင်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အလျောက် အချင်းချင်း ရင်းနှီးပွန်းတီးစွာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေပြုသော အလုပ်ခွဲဝေမှု အစရှိသည့်လူမှုရေးရာတို့ထွန်းကား

မြေကြီးမှ ရွှေသီးစေရန် ထွန်ရေးငင်သောအခါ

ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုသို့ဖြင့် လူ၏ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းသည်လည်း တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာပေသည်။ မူလသုံးစွဲသောတုတ်ချွန်၊ စူးချွန်များအစား ထွန်သွား၊ ထွန်သန်တို့ဖြင့် မြေကြီးကို ထွန်ယက်လာကြသည်။

စားကောင်းသောအသီး အနှံပင်များကို တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ဖြည့်စွက် စိုက်ပျိုးလာကြသည်။ တိရစ္ဆာန်ရိုင်းများကိုလည်း ယဉ်ပါးလာအောင်မွေးမြူလျက် နေထိုင်စားသောက်နေရေးတွင် အနည်းနည်းဖြင့် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် အသုံးချလာကြသည်။ စိုက်ပျိုးထားသော ဘီသွာလျှော်(နမ်း

စိုက်ပျိုးရေး

ခေတ်မီနိုင်ငံများတွင် ကောက်ပင်များကို စက်ဖြင့်ရိတ်သိမ်းကြသည်

ချပ်လျှော်)၊ ဝါဂွမ်းစသည်တို့နှင့် အိမ်တွင်မွေးထားသော သိုးမှရသည့် သိုးမွေးများကို မိန်းမများက အိမ်သုံး အဝတ် အထည်များအတွက် ခြည်ငင်ခြင်း၊ ရက်လုပ်ခြင်းများ ပြုလုပ် လာလေသည်။ ဤကဲ့သို့ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အမှီပြုလျက် ခေတ်သစ် ယဉ်ကျေးမှု၏ အခြေတည်ဆောက်ရာဖြစ်သောလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာသည်နှင့်အမျှ လူတို့၏ နေထိုင်မှုစားသောက်မှုတို့သည်လည်း ပိုမို၍ သက်သာ ချောင်ချိလာလေသည်။ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲများကို လက်နက်ကြမ်းများအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲကြသော ကျောက်ခေတ်၏ နှောင်းပိုင်းကာလမှအစပြု၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းထွန်းကားခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ဤလုပ်ငန်းသည် အလွန်ရှေးကျသည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုကြောင့် လူတို့၏သမိုင်းစဉ်ကို မှတ်တမ်းမတင်မီကပင် လူများသည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုအထိုက်အလျောက် တတ်မြောက်ပြီးဟု ဆိုရပေမည်။ သို့ရာတွင် ဤလုပ်ငန်းသည် အစဉ်တစိုက် ခေတ်အလိုက် တိုးတက်လာသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ၁၈ ရာစုနှစ်များသို့ ရောက်သည့်အခါကျမှ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာများကို တီထွင်သုံးစွဲလာခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြေချန်မြေလုပ်များတွင် ဥစားပင်များ

ကိုအလှည့်ကျ စိုက်ပျိုးလာကြခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤမျှ ရှေးကျသော စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် သိသိသာသာ တိုးတက် လာခဲ့လေသည်။

ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် လယ်ယာ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှုထွန်းကားသည့်အရပ်များ၌ နေထိုင်သူတို့၏ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းသည် အခြားအရပ်ရှိ လူတို့၏ အဆင့်အတန်းထက် တိုးတက်ကြီးမြင့်နေကြောင်းကို တွေ့ရလေသည်။ ဤအချက်ကို ထောက်ရှုလျက် လူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကြီးမြင့် လာခြင်းကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး

လျှပ်စစ်အားသုံး လယ်ထွန်စက်

လုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းဖြင့် စံချိန်ထိုးကြည့်နိုင်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် ယနေ့တိုင်လူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံအုတ်မြစ်သဖွယ် တည်လျက် ရှိနေပေသည်။

ယခုခေတ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးပညာသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသော ပညာတရပ် ဖြစ်လာသည့်အလျောက် နိုင်ငံကြီးများ၌ စိုက်ပျိုးရေးအတတ်သင်သိပုံကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်လျက် ထိုပညာနှင့်ဆိုင်သော ခေတ်မှီ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး နည်းစံနစ်များ၊ ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်မွေးမြူခြင်းအတတ်အစရှိသည်တို့ကို သင်ကြား ပို့ချပေးနေလေသည်။ ထိုအပြင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး သုတေသနလုပ်ငန်းများကို လည်း တွဲဖက်၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြ၏။ နိုင်ငံပိုင်အစိုးရတို့က လည်း ထိုလုပ်ငန်းကို ယခင်ကထက်အားပေးကူညီနေပေသည်။

စင်္ကာပူမြို့ ။ ။ စင်္ကာပူ ကရောင်းကိုလိုနီတွင် စင်္ကာပူကျွန်း၊ ကိုကိုကီးလင်းကျွန်း၊ ခရစ်စမတ်ကျွန်းတို့ပါဝင်၍ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၁၇ မိုင်ရှိ၏။ စင်္ကာပူမြို့သည် မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်တောင်ဖက်စွန်းအနီးကျွန်းငယ်တစ်ခုပေါ်တွင် တည်ရှိ၏။ ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ၏ အရေးပါသော အရှေ့ပိုင်းရေကြောင်းခံတပ်မြို့ ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်းငယ်တစ်ခုပေါ်၌ သီးခြားတည်နေသော်လည်း ဂျီဟိုးရေလက်ကြားကို ဖြတ်၍ ၂/၄ မိုင် ခန့် ကျယ်သောမီးရထားလမ်း၊ လူသွားလမ်းရှိသောတစ်ခုဖြင့် မလ္လာယုကျွန်းဆွယ်နှင့် ဆက်သွယ်ထားလေသည်။ အလျား ၂၆ မိုင်နှင့် အနံ ၁၄ မိုင်ရှိသောကျွန်း၏ တောင်ဖက်ခြမ်းတွင် မြို့တည်ရှိ၍ မြောက်ဖက်တွင် ရေကြောင်းခံတပ်ကြီးများ ရှိလေသည်။ အနီးအနား ကျွန်းငယ်များပါဆိုလျှင် စတုရန်းမိုင် ၂၂၀ ကျော် ရှိ၏။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် လူဦးရေ ၁၁၈၉၁၉ ယောက် ရှိသည့်အနက် တရုတ်လူမျိုး ၉၀၉၄၂ ယောက်၊ ကုလားလူမျိုး ၉၂၈၈၆ ယောက်၊ မလေးလူမျိုး ၁၄၅၈၁၅ ယောက်၊ ဥရောပတိုက်သား ၁၇၈၉၀ ယောက်၊ ယူရေးရှန်း ၁၁၅၅၂ ယောက်

ဖြစ်လေသည်။ တရုတ်အများဆုံး နေထိုင်၍ လုပ်ငန်းမှန်သမျှကို တရုတ်များက ကြီးစိုးလျက်ရှိ၏။

စင်္ကာပူမြို့သည် ၁၃ ရာစုနှစ်၊ ၁၄ ရာစုနှစ်လောက်က မလေးလူမျိုးတို့၏ အရေးပါသော မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့၍ ၁၃၆၅ ခုနှစ်ခန့်တွင် ဂျာဗားလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။ ဆူမတြားကျွန်း၊ ဗင်ကူးလင်းဘုရင်ခံ ဆာစတမ်းဖိုရက်ဖဲဆိုသူသည် ၁၈၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ယခုလက်ရှိ စင်္ကာပူမြို့ကို တည်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဖေဖွာဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်တို့ လက်နက်ချအပ်ခဲ့၍ ၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှလက်တွင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့၏။ ဗြိတိသျှစစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ရုပ်သိမ်းပြီးနောက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် အုပ်ချုပ်လာခဲ့လေသည်။

စင်္ကာပူမြို့၏ ဆိပ်ကမ်းတစ်နေရာ

ဤမြို့သည် မလ္လာယုကျွန်း၏ ထွက်ကုန် ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကိုကိုင်ပိုင်သော ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး အချက်အခြာ ဖြစ်သည့်ပြင် အာရှတိုက် အရှေ့တောင်ပိုင်းနှင့် အင်ဒိုနီးရှား ခိုင်ခံ့အတွက် နိုင်ငံခြားကုန်စည်ပွဲရုံသဖွယ်လည်း ဖြစ်နေလေသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်သော ကုန်များ၏ စုစုပေါင်းတန်ဖိုးမှာ စင်္ကာပူသုံးဒေါ်လာဖြင့် ကုဋေ ၄၅၀ကျော်သည်ကို ထောက်ရှု၍ စင်္ကာပူမြို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အင်အားကို သိနိုင်ပေသည်။ စင်္ကာပူမြို့သည် ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှလာသော သင်္ဘောလမ်း ၄၁ လမ်းနှင့် လေကြောင်းလမ်း ၈ ခုဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသော မြို့ကြီးဖြစ်သည်။ လေယာဉ်ဆင်းတက်ရန် ပေ ၈၀၀ ရှည်လျားသော လမ်းကြီးနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေယာဉ်ပျံကွင်းသစ်ကြီးကို မကြာမီကဖွင့်လှစ်ပြီး ဖြစ်သည်။ တန်ချိန် ၅၀၀၀၀ ရှိ ရေပေါ်သင်္ဘောကျင်းတစ်ခုကို အင်္ဂလန်မှ စင်္ကာပူမြို့သို့ သယ်ယူထားရှိလေသည်။

အဓိကလုပ်ငန်းမှာ သံဖြူကျိုချက်ခြင်း၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့်သင်္ဘောဆေး များထုတ်လုပ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဒုတိယအရေးကြီးသော ထွက်ကုန်များမှာ ဗီယာ၊ ဗီစကွတ်မုံ၊ ဆပ်ပြာ၊ အုန်းဆီ၊ မြေပဲဆီ၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ၊ ဒန်သတ္တု စသည်တို့ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ကိုလိုနီ၏ တိုးတက်ကြွယ်ဝမှုမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများ၏ ထွက်ကုန်ပေါ်တွင် တည်နေပေသည်။

စင်္ကာပူကရောင်း ကိုလိုနီကို ဘုရင်ခံနှင့်ဥပဒေပြုကောင်စီက အုပ်ချုပ်လေသည်။ ဘုရင်ခံ၏ အမှုဆောင်ကောင်စီအဖွဲ့တွင် အရာရှိ ၆ ဦးနှင့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၆ ဦးပါဝင်ရာ အရာရှိမဟုတ်သူ အဖွဲ့ဝင်များအနက် ၂ ဦးကို ဥပဒေပြု ကောင်စီက ရွေးကောက်တင်မြှောက်၏။ ဥပဒေပြု ကောင်စီတွင် ဘုရင်ခံသည် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသော အရာရှိမဟုတ်သူ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦး ရာထူးအရ အဖွဲ့ဝင်၄ဦး ဘုရင်ခံက ခန့်ထားသည့် အရာရှိ၅ဦး စင်္ကာပူမြို့ တရုတ်ကုန်သည်ကြီး အသင်းနှင့် ကုလားကုန်သည်ကြီး အသင်းတို့က ရွေးကောက်တင်မြှောက်သူ ၃ဦးအပါအဝင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရသူ ၁၂ ဦးနှင့် ဘုရင်ခံကခန့်ထားသည့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၄ ဦးတို့ ပါဝင်လေသည်။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သူများ အနက် ၉ဦးမှာ မဲဆန္ဒနယ် ၉ နယ်မှ အသက်၂၁နှစ်ကျော်သည့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်သူများ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသို့လျှင် ဥပဒေပြု ကောင်စီတွင် အရာရှိမဟုတ်သူတို့သည် လူများစု ဖြစ်နေလေသည်။ ဒုတိယ ဥပဒေပြုကောင်စီကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့၏။

သို့သော်လည်း စင်္ကာပူအုပ်ချုပ်ရေးကို ရင်ဒယ်အစီရင်ခံစာအရ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရန် ၁၉၅၄ ခုနှစ် မေလ ၁၇ရက်

နေ့တွင် ဗြိတိသျှ အစိုးရက သဘောတူ လက်ခံခဲ့လေသည်။ ပြုပြင် ပြောင်းလဲထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသစ်အရဆိုသော် ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှစ၍ အဖွဲ့ဝင် ၃၂ ဦးပါဝင်သော ဥပဒေပြု အဖွဲ့နှင့် ဝန်ကြီး ၉ ဦးပါဝင်သော အမှုဆောင်ကောင်စီ ဝန်ကြီးအဖွဲ့တို့ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရမည် ဖြစ်၏။ ဥပဒေပြုအဖွဲ့တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက် ရသော အဖွဲ့ဝင် ၂၅ ဦး၊ ကိုလိုနီ အတွင်းဝန်၊ ရှေ့နေချုပ်ကြီးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအတွင်းဝန် စသော ရာထူးအရအဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးနှင့် ဘုရင်ခံခန့် အဖွဲ့ဝင် ၄ ဦးတို့ ပါဝင်၏။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဥပဒေပြုကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် အများစု က ထောက်ခံသည့် အရာရှိမဟုတ်သူ ၆ ဦးနှင့် ရာထူးအရ အဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးတို့ ပါဝင်၏။ ယင်းတို့သည် စုပေါင်း၍ တာဝန်ခံရ၏။ လက်ရှိ မြို့မကောင်စီနှင့် ကျေးလက်ဘုတ်အဖွဲ့နေရာတွင် မြို့တော်ဝန်တစ်ဦး၊ လူကြီး စဦးနှင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသော ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ၂၄ ဦးပါဝင်သည့် မြို့နှင့် ကျွန်းလုံးဆိုင်ရာကောင်စီအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ်အရ ပထမဆုံး အထွေထွေ ရွေး ကောက်ပွဲကြီးကို ၁၉၅၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့၏။ ထိုရွေးကောက်ပွဲတွင် လက်ဝဲလောဘအင်အင်းစုပါတီမှအနိုင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ၁၉၅၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၆ ရက်နေ့တွင် စင်္ကာပူဘုရင်ခံ ဆာဂျွန်နစ် ကယ်သည် လက်ဝဲလောဘအင်အားစု ပါတီခေါင်းဆောင် မစ္စတာ ဒေးဗစ်မာရှယ်အား ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့၏။ ဤအုပ်ချုပ်ရေးသစ်တွင် ဘဏ္ဍာရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဌာနတို့မှအပ ကျန်ဌာနများကို ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးထားလေသည်။

စင်္ကာပူမြို့ကား လစဉ်လိုပင် မိုးအနည်းနှင့်အများ ရွာလေ့ရှိသဖြင့် ထာဝစဉ် စွတ်စိုသောမြို့ ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့အနောက်ဖက်တွင် ဂျီဗရောတားခံတပ်သည် ထင်ရှားဘိသကဲ့သို့ အရှေ့ဖက်တွင်စင်္ကာပူခံတပ်သည် ဗြိတိသျှတို့အားထားရာ ထင်ရှားသောခံတပ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် စင်္ကာပူကို အရှေ့ဖက် ဂျီဗရောတားဟု ခေါ်လေ့ရှိကြလေသည်။ စင်္ကာပူမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ခုသန်းခေါင်စာရင်းအရ ၁၁၂၀၇၇၇ ယောက်ဖြစ်သည်

စင်ကိုးနားပင်။ ။စင်ကိုးနားပင်သည် ရူမီအာစီးမျိုးရင်း ဝင်အပင်ဖြစ်သည်။ ကာဖီပင်နှင့် မျိုးရင်းတူသည်။ ယင်း၏ ရုက္ခဗေဒအမည်မှာ ‘စင်ကိုးနားအော့ ဖီစင်နာလစ်’ ဖြစ်သည်။ ထိုအပင်၏အခေါက်ကို ကွီနိုင်ခေါ်ငှက်ဖျားရောဂါဆေးဖော်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ စင်ကိုးနားပင်သည် အမြဲစိမ်းပင်မျိုးဖြစ်သည်။ အရွက်သည် ချောမွတ်

အခေါက်ကို ကွီနိုင်ဆေးဖော်စပ်ရသော စင်ကိုးနားပင်များ

၏။အကိုင်းအခက်များ၌ ဆိုင်၍ပေါက်တတ်ကြ၏။ အရွက်ပုံမှာ ဘဲဥဖျားသွယ်ပုံဖြစ်၏။ အပွင့်သည် မွှေးကြိုင်၍ အရောင်မှာ အဖြူ၊ ပန်းရောင်နှင့် ခရမ်းရောင်ရှိ၏။

စင်ကိုးနားပင်သည် တောင်အမေရိကတိုက်တွင် မူလပေါက်သည်။ အများအားဖြင့် အန်းဒီးတောင်အရှေ့ဖက်စောင်း အမြင့်ပေပေါင်း ၃၀၀၀ မှ ၉၀၀၀ ကြားတွင် အခြားသစ်ပင်များနှင့်ရော၍ အလေ့ကျ ပေါက်သည်။ စင်ကိုးနားပင်မျိုးပေါင်း အမြောက်အမြားရှိသည်။ စင်ကိုးနားပင်ကို ပထမဦးဆုံး ပီးရူးနိုင်ငံနှင့် အက်ကွောဒေါနိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်သို့ စပိန်လူမျိုးများ မရောက်လာမီအခါကပင် ထိုနယ်ရှိတိုင်း ရင်းသားများသည် စင်ကိုးနားပင်ကို ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်ဟု ဆို သည်။ ခရစ် ၁၆၃၈ ခုနှစ်တွင် ပီးရူး ဘုရင်ခံချုပ်ကတော် ကောင့်တက် စင်ကိုးနားသည် ထိုအပင်၏ အခေါက်ကို စားသုံးခြင်းအားဖြင့် ငှက်ဖျားရောဂါ ပျောက်ကင်းကြောင်း သိရလေသည်။ ကောင့်ထက်စင်ကိုးနားကို အစွဲပြု၍ ထိုအပင်ကို စင်ကိုးနားပင်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်ကတော်သည် ထိုအပင်၏ တန်ဖိုးကိုသိရှိသဖြင့် ထိုအပင်၏အခေါက်များကို လိုက်လံစုဆောင်းစေ၍ ငှက်ဖျားရောဂါစွဲကပ်သူများအားကုသစေသည်။ ဤသို့ဖြင့် စင်ကိုးနားသည် စပိန်နိုင်ငံသို့ရောက်သွားသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအခေါက်ကို ဂျက်ဇူးအစ်ခေါ် ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးများက လိုက်လံဝေငှ သဖြင့် ထိုဘုန်းတော်ကြီးများကိုအစွဲပြု၍ ဂျက်ဇူးအစ်ခေါက်

ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုပြင်တစ်ခါတစ်ရံ ပီးရူးနိုင်ငံကိုအစွဲပြု၍ မီးရူးဗီယန် အခေါက်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်တတ်ကြလေသည်။ ၁၉ ရာစု နှစ်အစသို့ ရောက်သောအခါ ထိုအခေါက်ကို အသုံးများလာ၍ လုံလောက်စွာပင်မရရှိကြတော့ပေ။ သဘာဝအလျောက်ပေါက်သော အပင်များသည်လည်း မျိုးပြုတ်လုမတတ်ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် စင်ကိုးနားခေါက်ကို လုံလောက်စွာ ရရှိရေးအတွက် ထိုအပင်ကိုစိုက်ပျိုးရန် အမျိုးမျိုးကြိုးစားကြ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်အလယ်သို့ရောက်သောအခါမှ စင်ကိုးနားပင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် ထမြောက် အောင်မြင်လေသည်။ ယခုအခါ စင်ကိုးနားပင်များကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ဂျားဗားကျွန်း၊ အမေရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ (ကွီနိုင်၊ ငှက်ဖျား ရောဂါ-ရှု။)

စင်စင်နေ့တပ်လူယိုယပ် ကွင်တီယပ် (ဘီစီ ၅၁၉-၄၃၉ ခန့်) ။ ။လူယိုတပ် ကွင်တီယပ် စင်စင်နေ့တပ်သည် နိုင်ငံရေး အာဏာကို စုံမက် ခင်တွယ်ခြင်းမရှိဘဲ၊ နိုင်ငံနှင့် အမျိုး၏အကျိုးကို သည်ပိုးဆောင်ရွက်သူ ရောမလူမျိုးမျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၄၅၈ ခုနှစ်လောက်တွင် အီကွီယန်လူမျိုးတို့သည် ရောမပိုင်နယ်များကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြရာ၊ ရောမမြို့တော်ကြီးသည် ရောမစစ်တပ်ကြီးနှင့်တကွ ရန်သူတို့ဝန်းရံခြင်းကို ခံရလေသည်။ (ရောမနိုင်ငံသမိုင်း-ရှု။) ထိုအချိန်တွင် စင်စင်နေ့တပ်သည် များ

www.foreverspace.com.mm

ထွန်တုံးလက်စွဲလျက်ရှိသူ စင်စင်နေ့တပ်အား ရောမနိုင်ငံ၏အာဏာရှင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပန်ကြားနေခြင်း

စင်ဒါရဲလား

ရာထူးဌာနန္တရ မမြော်ကိုး
ဘဲ၊ နိုင်ငံ၏အကျိုးကို ရွက်
ဆောင်သော အာဇာနည်
ယော ကျားကောင်း တစ်ဦး
အနေနှင့် အလေးအမြတ် ပြု
ကြသည်။

စင်ဒါရဲလား။ ။ စင်ဒါရဲလား
ပုံပြင်ကို ပြင်သစ်စာရေးဆရာ
ပဲရီးဆိုသူက ခရစ် ၁၆၉၇
ခုနှစ်ခန့်က ပထမဦးစွာ ပြုစု
ရေးသားခဲ့လေသည်။ သို့
သော် ထိုသူ မရေးသားမီ
ကပင် ဤပုံပြင်ကို ရှေး
စကားတစ်ခုအဖြစ် လူသိများ
လေသည်။ စင်ဒါရဲလား၏

မတ်မျိုးနွယ်ပင်ဖြစ်လင့်ကစား၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါး၍ လယ်
သမားအဖြစ်နှင့် လယ်ထွန်ဆင်းနေခိုက် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ
ရောမနိုင်ငံ ဆီနိုတ်အဖွဲ့သည်၊ ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းပေးရန်
စင်စင်နေ့တပ်အားဖိတ်ခေါ်၍ ရန်သူတို့ကို
နှိမ်နင်းနေသမျှသော ကာလ အတွင်းတွင်
ရောမနိုင်ငံ၏ အာဏာရှင်အဖြစ်နှင့် ဆောင်
ရွက်ရန် ပန်ကြားလေသည်။ ရောမနိုင်ငံ၏
စိုးရိမ်ဖွယ်အခြေအနေကို သိသောအခါ၊ စင်စင်
နေ့တပ်သည် ထွန်တုံးကိုပစ်၍၊ ရောမမြို့
တော်သို့ ချက်ခြင်းလိုက်လာပြီးသော်၊ စစ်
တိုက်နိုင်သူဟူသမျှကို စည်းရုံးကာ၊ ရန် သူတို့ကို
တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်လိုက်လေသည်။

စင်စင်နေ့တပ် အာဏာရှင်အဖြစ်နှင့် ရန်
သူတို့ကိုနှိမ်နင်းရာ၊ ၁၆ ရက် နေ့အကြာတွင်
ရန်သူကိုရှင်းလင်းသောလုပ်ငန်းသည် ပြီး
စီး၍သွားခဲ့သည်။ ထိုအခါ စင်စင်နေ့တပ်
သည် အာဏာရှင်အဖြစ်ကို ဆီနိုတ်အဖွဲ့
အား ပြန်အပ်၍ လယ်ထွန်မြဲထွန်လေသည်။
ဘီစီ ၄၃၉ ခုနှစ်တွင် အသက် ၈၀ အရွယ်သို့
ရောက်သောအခါ၊ စင်စင်နေ့တပ်သည် ပြည်
တွင်းစစ်ပြဿနာ တစ်ခုနှင့် ရင်ဆိုင်ရပြန်
သည်။ ဤအကြိမ်၌လည်း ၂၁ ရက်တာမျှ
အာဏာ ရှင်အဖြစ်ခံယူ၍ တိုင်းပြည်၏ ရန်ဆူး
ရန်ငြောင့်တို့ကို ဖယ်ရှားပြီးသော် အာဏာ
ရှင်ဘဝကိုစွန့်၍ လယ်လုပ်မြဲလုပ်ပြန်သည်။
ထိုကြောင့် ရောမလူမျိုးတို့က စင်စင်နေ့တပ်ကို

မြန်မာပြန်အနက်မှာ ‘စားဖိုသည်မ’ဖြစ်သည်။
ဇာတ်လမ်းမှာ ဆင်းရဲသော်လည်း ရုပ်လှပသော စင်ဒါရဲ
လားဆိုသူ မိန်းကလေး၏ အကြောင်းဖြစ်သည်။ မိထွေး

‘စဖိုသည်မ’ စင်ဒါရဲလား

နှင့်နေရသူဖြစ်သည်။ မိထွေးဖက်မှအစ်မတော်များသည် စင်ဒါရဲလားလောက် ရုပ်အဆင်းမလှကြသဖြင့် မနာလိုဖြစ်ကာစင်ဒါရဲလားအား မနားမနေ ခိုင်းစေထားလေသည်။

တစ်ခါသော် စင်ဒါရဲလားသည် မင်းသားကလေးတပါး၏ ကပွဲသို့အများနည်းတူ သွားရောက်လိုသော ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုကပွဲသို့ သွားရောက်နိုင်ရန်အတွက် သူ့အား မိခင်သဖွယ် ကြင်နာသနားနေသော နတ်သမီးတစ်ပါးက ကူညီလေသည်။ နတ်သမီး၏တန်ခိုးဖြင့် ရွှေဖရုံသီး တလုံးကို လှပသောမြင်းရထားတစ်စီး ဖြစ်စေပြီးလျှင် ကြွက်ဖြူကလေးများကို ကကြိုးတန်ဆာဖြင့် ဆင်ယင်သောမြင်းဖြူကြီးများ ဖြစ်လေသည်။ စင်ဒါရဲလားအား ဝတ်စားတန်ဆာတို့ဖြင့် မင်းသမီးကလေးတမျှလှပတင့်တယ်စေ၍ ထိုမြင်းလှည်းကလေးဖြင့် သွားရောက်စေ၏။ သို့သော်ညသန်းခေါင်ယံ မတိုင်မီ ပြန်ခဲ့ရမည်ဟု မှာလိုက်လေသည်။

ကပွဲတွင် မင်းသားကလေးသည် စင်ဒါရဲလား၏ ရူပါရုံကို စွဲလန်းသွား ၏။ ည ၁၂ နာရီထိုးလုနီးအချိန်တွင် စင်ဒါရဲလားသည် ကပွဲမှနေအိမ်သို့ သုတ်သီးသုတ်ပြာပြန်ခဲ့ရာ ဖန်ဖိနပ်တစ်ဖက်ကျွတ်၍ကျန်ခဲ့လေသည်။

မင်းသားကလေးသည် ဖိနပ်ရှင်ကိုတွေ့လျှင် ကြင်ယာမြောက်မည်ဟု ကျေညာ၍ ဖိနပ်ရှင်ကို ရှာစေ၏။ နောက်ဆုံး၌ ဖိနပ်ရှင်စင်ဒါရဲလားကိုတွေ့ရှိသဖြင့် ကတိအတိုင်း ထိမ်းမြားလက်ထပ်လိုက်လေသည်။

အချို့က ဤပုံပြင်ကို သဘာဝကိုတင်စားထားသော ပုံပြင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ စင်ဒါရဲလားသည် နံနက်အရုဏ်တက်ချိန်ဖြစ်၍ ညဉ့်ဆဲကလူ ပြုကြသူများမှာ ညအချိန်တွင် တက်လာသော တိမ်တိုက်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် စင်ဒါရဲလားကို ကယ်ဆယ်သူ မင်းသားမှာ နေမင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြလေသည်။

စင်းတော။ ။ဂရိရှေးဟောင်းပုံပြင်များထဲတွင် သက်ဆလီနှင့်အာကေးဒီးယားတောင် များ၌ လူတပိုင်း မြင်းတပိုင်း သတ္တဝါတစ်မျိုး နေထိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုလူတစ်ပိုင်း မြင်းတစ်ပိုင်းတို့သည် အစ်အိုင်အွန်ဘုရင်နှင့် နက်ဖီလီနတ်သမီးတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသူများဟု ပြောလေ့ရှိကြသည်။ စင်းတောခေါ် ထိုသတ္တဝါတို့သည် ခါးပိုင်းအထိ လူကိုယ်ဖြစ်၍ အောက်ပိုင်းမှာ မြင်းကိုယ်ဖြစ်လေသည်။

စင်းတောများအကြောင်း ပါဝင်သည့်ပုံပြင်များတွင် လက်ပီသီးဘုရင် နှင့် စင်းတောများ စစ်ပြိုင်သည့်အကြောင်းကို ဖော်ပြသောပုံမှာ ထင်ရှား သည်။ ထိုပုံပြင်တွင် လက်ပီသီးပြည်ဘုရင် ပေရီသိုနှင့်ဒီအစ်ဒါမီယားတို့ လက်ထပ်ပွဲနေ့တွင် စင်းတောတို့သည် သတို့သမီးကို လှယူထွက်ပြေးရန် ကြံစည်သဖြင့် တဖက်နှင့်တဖက် အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်

လူတစ်ပိုင်းမြင်းတစ်ပိုင်းစင်းတောနှင့် ကျူးပစ်နတ်သားတို့ပုံ

ကြလေသည်။ လက်ပီသီးဖက်မှ ဘုရင်၏အကြည်တော်သီးဆယုက ဝင်ရောက် ကူညီတိုက်ခိုက်သဖြင့် စင်းတောတို့ အရေးနိမ့်ကြလေသည်။

စင်းတောတို့သည် စည်းကမ်းမဲ့သောလူရိုင်းများဖြစ်၍ မိမိတို့၏စိတ်ကို မထိန်းသိမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ဖောလပ်နှင့် ကိုင်ရွန်ဆိုသူနှစ်ဦးမှာ အခြားစင်းတောတို့နှင့် အလွန် ကွာခြားလေသည်။ ကိုင်ရွန်သည် အပေါလို နတ်သားထံတွင် နည်းနားခံယူရသဖြင့် အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အပေါလိုသည် သူ၏သားတော် အက်စကျူလေးပီပယ်ကိုပင် ကိုင်ရွန်အား စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်း သွန်သင်စေ၏။ ကိုင်ရွန်၏ တပည့် ထိုနတ်သားမှာ နောင်အခါတွင် သမားတော်များကိုစောင့်ရှောက်သောနတ်သား ဖြစ်လာလေသည်။

ထင်ရှားသော သူရဲကောင်းများဖြစ်ကြသည့် ပီးလီယပ်၊ ဂျေဆင်နှင့် အကီးလီးတို့သည် ကိုင်ရွန်၏ တပည့်များ ဖြစ်ကြသည်။

www.foreverspace.com.mm